

37

எஸ்

พระอภิธรรมปิฎก

เล่ม ๔

กถาวัตถุปกรณ์

ขออนบ้น้อมแด่พระผู้มีพระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้าพระองค์นั้น

มหาวรรค

บุคคลกถา

นิกหะ ๘

นิกหะ ที่ ๘

อนุโลมปัญจกะ

[๑] สกวาที ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ ๑- เป็นปรมัตถะ ๒- ท่านยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้ นิกหะ ๓- หากว่า ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุ นั้นะท่านจึงต้องกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายัง @๑. สังฆิกัตถะ สภาวะที่จริงแท้ ๒. ปรมัตถะ อรรถอันยิ่ง อันอุดม อันไม่ต้องยึดถือด้วยอาการมีการพึง ตาม

@กันมาเป็นต้น ทั้งนี้หมายถึงสภาวะธรรมที่จำแนกเป็นชั้น ๕ อายุคนะ ๑๒ ชาติ ๑๘ อินทรีย์ ๒๒ รวม ๕๙ อย่าง

@๓. นิกหะ การข่ม การปราบปราม

เห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถ- *ปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด

อนุโลมปัญจกะ จบ

ปฏิกรรมจตุกกะ

[๒] ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ท่านไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ป. ท่านจงรับรู้ปฏิกรรม. ๑- หากว่า ท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ ด้วยเหตุ นั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ ดังนี้ ผิด แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์, ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตต-

@๑. ปฏิกรรม การกระทำคือ ปิดไม่รับนิคหกรรม

*ปรมัตต์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตต-

*ปรมัตต์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ ดังนี้ ผิด

ปฏิกัมมจตุกกะ จบ

นิคคหจตุกกะ

[๗] ป. ก็ถ้าท่านยังจะยืนยันว่า กล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตต-
*ปรมัตต์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ ดังนี้ ไซ้ ด้วยเหตุ นั้นท่านเมื่อยังปฏิญาณอยู่ข้างปฏิเสชนบุคคลอย่างนี้ ด้วยปฏิญญานี้ ก็ต้องนิคหอย่างนี้ ดังนั้น เราจึงนิคหะท่าน ท่านถูกนิคหะชอบแล้วเทียว. หากท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ ด้วยเหตุ นั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ ดังนี้ ผิด แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสัจฉิกัตตะ เป็นปรมัตตะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้นตามสภาวะนั้น โดยสัจฉิกัตตปรมัตต์ ดังนี้ นี่เป็นความผิดของท่าน

นิคคหจตุกกะ จบ

อุปนยจนจตุกกะ

[๔] ป. หากนิคหะที่เราทำแก่ท่านนี้ เป็นนิคหะชั่วไฉริ ท่านจงเห็นอย่างเดียวกัน
นั่นแหละในนิคหะที่ท่านได้ทำแก่เรา ในกรณีว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดย
สังจิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังจิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็น
บุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ก็เราผู้ปฏิญาณอยู่ข้างรับรองบุคคลอย่างนี้ ด้วย
ปฏิญาณนี้ อันท่านไม่ฟังนิคหะอย่างนี้ ดังนั้น ท่านนิคหะเรา เราจึงถูกนิคหะชั่วเทียว คือนิคหะ
ว่า หากว่า ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า สภาวะ
ใด เป็นสังจิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังจิกัตถ-
*ปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังจิกัตถปรมัตถ์
แต่ไม่ฟังกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังจิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตาม
สภาวะนั้น โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังจิกัตถะ
เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังจิกัตถปรมัตถ์, ก็ต้องไม่กล่าว
ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ข้าพเจ้ายัง
เห็นบุคคล โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังจิกัตถะ เป็นปรมัตถะ
ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ นี่เป็นความผิดของท่าน
อุปนยจนจตุกกะ จบ

นิคมจตุกกะ

[๕] ป. เราไม่ฟังถูกนิคหะอย่างนี้ ด้วยเหตุนี้แหละ ที่ท่านนิคหะเราว่า "หากว่า
ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า สภาวะใด เป็น
สังจิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังจิกัตถปรมัตถ์, ที่
ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่
ฟังกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังจิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะ
นั้น โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังจิกัตถะ เป็น
ปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า
ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังจิกัตถะ
เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังจิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด ดังนี้
จึงกลับเป็นความผิดของท่าน ด้วยเหตุนี้แหละ นิคหะที่ท่านทำแล้วจึงทำไม่ชอบ ปฏิกรรม
ข้าพเจ้าได้ทำชอบแล้ว การดำเนินความข้าพเจ้าได้ทำชอบแล้วแล

นิคมจตุกกะ จบ

นิคหะที่ ๑ จบ

นิคหะที่ ๒

ปัจจนิกปัญจกะ

៥. ពួកគេ

๓. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ປິຈຈນິກປັດຍຈະ ຈບ

[๗] ส. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังกัถตปรมัตถ์ หรือ?

๒. ถูกแล้ว

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ປຶ້ມຈັດຕາມລະດັບ

นิคคหตุกกะ

[๘] ส. ก็ท่านยังจะยืนยันว่า กล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถ-
*ปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น
ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ไซ้ ด้วยเหตุนี้ ท่านเมื่อยังปฏิญาณอยู่ข้างรับรอง
บุคคลอย่างนี้ ด้วยปฏิญาณอย่างนี้ ก็ต้องนิคหะอย่างนี้ ดังนั้น เราจึงนิคหะท่าน ท่านถูกนิคหะ
ชอบแล้วเทียว. หากว่า ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น
โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดย
สังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายัง
เห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด
เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์
ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึง
กล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็น
สังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์
ดังนี้ นี่เป็นความผิดของท่าน

นิคคหตุกกะ จบ

อุปนยจนตุกกะ

[๙] ส. หากนิคหะที่เราทำแก่ท่านนี้ เป็นนิคหะชั่ว ไซ้ ท่านจงเห็นอย่างเดียวกัน
นั่นแหละ ในนิคหะที่ท่านได้ทำแก่เรา ในกรณีว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล
โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้าไม่
ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ก็เราผู้ปฏิญาณอยู่ข้างปฏิเสธบุคคล
อย่างนี้ ด้วยปฏิญาณนี้ อันท่านไม่พึงนิคหะอย่างนี้ ดังนั้นท่านนิคหะเรา เราจึงถูกนิคหะชั่วเทียว
คือนิคหะว่า หากว่า ท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะ
นั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล
โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้า
ไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า
สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดย
สังฆิกัตถปรมัตถ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่าน
กล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่
พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้าไม่ยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะ
นั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ นี่เป็นความผิดของท่าน

อุปนยจนตุกกะ จบ

นิคมจตุกกะ

[๑๐] ส. เราไม่พึงอุกนิคหะอย่างนี้ ด้วยเหตุนี้แหละ ที่ท่านนิคหะเราว่า "หากว่าท่านไม่หยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า สภาวะใดเป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้าไม่หยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถ-
*ปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าไม่หยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถ-
*ปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้าไม่หยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใด เป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้าไม่หยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้าไม่หยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สภาวะใดเป็นสังฆิกัตถะ เป็นปรมัตถะ ข้าพเจ้าไม่หยังเห็นบุคคลนั้น ตามสภาวะนั้น โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด" ดังนี้ จึงกลับเป็นความผิดของท่านด้วยเหตุนี้แหละ นิคหะที่ท่านทำแล้ว จึงทำไม่ชอบ ปฏิกรรมข้าพเจ้าได้ทำชอบแล้ว การดำเนินความข้าพเจ้าได้ทำชอบแล้วแล

นิคมจตุกกะ จบ

นิคหะที่ ๒ จบ

นิคหะ ที่ ๓

[๑๑] ส. ท่านหยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านหยังเห็นบุคคลในที่ทั้งปวง โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้นิคหะ, หากว่า ท่านหยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า ข้าพเจ้าหยังเห็นบุคคลในที่ทั้งปวง โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าหยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า ข้าพเจ้าหยังเห็นบุคคลในที่ทั้งปวง โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า ข้าพเจ้าหยังเห็นบุคคลในที่ทั้งปวง โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้าหยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้าหยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า ข้าพเจ้าหยังเห็นบุคคลในที่ทั้งปวง โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด ฯลฯ

นิคหะที่ ๓ จบ

นิคหะ ที่ ๔

[๑๒] ส. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นบุคคลในกาลทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้นิคหะ, หากว่า ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ด้วย

เหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลในกาลทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์, ที่ท่าน

@๑. หมายถึง สรีระ เอาความว่า สรรพวงค์กาย

กล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ แต่ไม่พึง

กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลในกาลทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึง

กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลในกาลทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้า

ยังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้า

ยังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลในกาลทั้งปวง

โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด ฯลฯ

นิคหะ ที่ ๕

[๑๓] ส. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นบุคคลในสภาวะธรรมในสภาวะทั้งปวง ๑- โดยสังนิกัถตปรมัตถ์

หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้นิคหะ, หากว่า ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ด้วย

เหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลในสภาวะธรรมทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์,

ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ แต่ไม่

พึงกล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลในสภาวะธรรมทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด, แต่ถ้า

ไม่พึงกล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลในสภาวะธรรมทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ก็ต้องไม่

กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า

ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลในสภาวะ-

*ธรรมทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ ดังนี้ ผิด ฯลฯ

@๑. หมายถึง ขันธ์ และอายตนะเป็นต้น

นิคหะ ที่ ๖

[๑๔] ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคลในที่ทั้งปวง โดยสังนิกัถตปรมัตถ์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

นิคหะ ๘ จบ

สุทธกิสังสันทนา

[๑๓] ศ. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นรูป โดยสังขิกัตถ-
ปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ศ. ท่านจงรับรู้นิคหะ, หากว่า ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณ
ยังเห็นรูป โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็
เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถ-
*ปรมัตถ์ คุณยังเห็นรูป โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น
ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายัง
เห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นรูป โดยสังขิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหา
นี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นรูป โดยสังขิ-
*กัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๑๔] ศ. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นเวทนา โดยสังขิ-
*กัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ คุณยังเห็นสัญญา ฯลฯ คุณยังเห็นสังขาร ฯลฯ คุณยังเห็น
วิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ศ. ท่านจงรับรู้นิคหะ, หากว่า ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณ
ยังเห็นวิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น
บุคคลก็เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณ
ยังเห็นวิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น
ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้า
ยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นวิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าว
ในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็น
วิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้
ผิด ฯลฯ

[๑๕] ศ. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นจักขายตนะ โดย
สังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ คุณยังเห็นโสตายตนะ ฯลฯ คุณยังเห็นฆณายตนะ ฯลฯ
คุณยังเห็นชีวหายตนะ ฯลฯ คุณยังเห็นกายายตนะ ฯลฯ คุณยังเห็นรูปายตนะ ฯลฯ คุณ

หยังเห็นสัตตาทนนะ ฯลฯ จุหยังเห็นคันธาทนนะ ฯลฯ จุหยังเห็นรสาทนนะ ฯลฯ จุ
หยังเห็นโณฐัพพาทนนะ ฯลฯ จุหยังเห็นมนาทนนะ ฯลฯ จุหยังเห็นธัมมัทนนะ โดย
สังกัถกตปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ

[๒๐] ... จุหยังเห็นจักขุธาตุ โดยสังกัถกตปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ จุหยังเห็น
โสตธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นฆานธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นชีวหาธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นกายธาตุ ฯลฯ
จุหยังเห็นรูปธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นสัทธาธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นคันธาธาตุ ฯลฯ จุ
หยังเห็นรสธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นโณฐัพพธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นจักขุวิญญาณธาตุ ฯลฯ จุ
หยังเห็นโสตวิญญาณธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นฆานวิญญาณธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นชีวหาวิญญาณ
ธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นกายวิญญาณธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นมนธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นมโน-
*วิญญาณธาตุ ฯลฯ จุหยังเห็นธัมมธาตุ ฯลฯ โดยสังกัถกตปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ

[๒๑] ... จุหยังเห็นจักขุนทริย์ โดยสังกัถกตปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ จุหยังเห็น
โสตินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นฆานินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นชีวหินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็น
กายินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นมนินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นชีวิตินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นอิตติ-
*ทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นปุริสทินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นสุชินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นทุกจินทริย์ ฯลฯ
จุหยังเห็นโสมนัสสินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นอุเปกจินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นสัทธินทริย์ ฯลฯ
จุหยังเห็นวิริอินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นสดินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นสมาธินทริย์ ฯลฯ
จุหยังเห็นปัญญินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นอนัญญัตถัญญัสสามิตินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็น
อัญญินทริย์ ฯลฯ จุหยังเห็นอัญญาตาวิณทริย์ โดยสังกัถกตปรมัตถ์ หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. อัญญาตาวิณทริย์ เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้ณิกะ หากว่า ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังกัถกตปรมัตถ์ จุ
หยังเห็นอัญญาตาวิณทริย์ โดยสังกัถกตปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า อัญญาตา-
*วิณทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็น
บุคคล โดยสังกัถกตปรมัตถ์ จุหยังเห็นอัญญาตาวิณทริย์ โดยสังกัถกตปรมัตถ์ แต่ไม่พึง
กล่าวว่า อัญญาตาวิณทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตา-
*วิณทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังกัถกตปรมัตถ์
จุหยังเห็นอัญญาตาวิณทริย์ โดยสังกัถกตปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า
ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังกัถกตปรมัตถ์ จุหยังเห็นอัญญาตาวิณทริย์ โดยสังกัถกตปรมัตถ์
แต่ไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตาวิณทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๒๒] ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังกัถกตปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ๑- และ
ท่านก็ยังเห็นรูป โดยสังกัถกตปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ส. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น

ป. ท่านจงรับรู้ปฏิกรรม, หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติ เพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่านก็ยังเห็นรูป โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า เพียงกล่าวได้ว่า พระผู้มี

@๑. อ.จตุกก หน้า ๑๒๕, ข้อ ๘๖ อภิ. ป หน้า ๑๓๖ ข้อ ๑๐

พระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็ยังเห็นรูป โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่เพียงกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่เพียงกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็ยังเห็นรูป โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า เพียงกล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็ยังเห็นรูป โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่เพียงกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่านก็ยังเห็นเวทนา ฯลฯ และท่านก็ยังเห็นสัญญา ฯลฯ และท่านก็ยังเห็นสังขาร ฯลฯ และท่านก็ยังเห็นวิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ

ป. ท่านจงรับรู้ปฏิกรรม หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติ เพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่านก็ยังเห็นวิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า เพียงกล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็ยังเห็นวิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่เพียงกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่เพียงกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็ยังเห็นวิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ เพียงกล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็ยังเห็นวิญญาณ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่เพียงกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๒๓] ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่านก็ยังเห็นจักขายตนะ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ และท่านก็ยังเห็นโสตายตนะ ฯลฯ และท่านก็ยังเห็นธัมมายตนะ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ

[๒๔] ... ท่านก็ยังเห็นจักขุธาตุ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ
และท่านก็ยัง เห็นกายธาตุ ฯลฯ และท่านก็ยังเห็นรูปธาตุ ฯลฯ และ
ท่านก็ยังเห็นโผฏฐัพพธาตุ ฯลฯ และท่านก็ยังเห็นจักขุวิญญาณธาตุ
ฯลฯ และท่านก็ยังเห็นมโนวิญญาณธาตุ ฯลฯ และท่านก็ยัง
เห็นธัมมาราตุ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ

[๒๕] ... และท่านก็ยังเห็นจักขุนทรีย์ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ
ฯลฯ และท่าน
ก็ยังเห็นโสตินทรีย์ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ และท่านก็ยัง
เห็นอัญญาตาวินทรีย์ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ

ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคล โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และ
ท่านก็ยังเห็นอัญญาตาวินทรีย์ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อัญญาตาวินทรีย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ป. ท่านจงรับรู้ปริกรรม หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติ
เพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่านก็ยังเห็นอัญญาตาวินทรีย์ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้
นะท่านจึงต้องกล่าวว่า อัญญาตาวินทรีย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึง
กล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็
ยังเห็นอัญญาตาวินทรีย์ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตาวินทรีย์เป็นอื่น
บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตาวินทรีย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น
ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพ-
*เจ้าก็ยังเห็นอัญญาตาวินทรีย์ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้
ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็ยังเห็น
อัญญาตาวินทรีย์ โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตาวินทรีย์เป็นอื่น บุคคลอื่น
ก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

สุทธกสังสันทนา จบ

โอปัมมสังสันทนา

[๒๖] ส. ท่านยังเห็นรูปโดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นเวทนาโดยสังขณิกัตถ-
*ปรมัตถ์ รูปเป็นอื่น เวทนาที่เป็นอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นรูปโดยสังขณิกัตถ-

หยั่งเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ รูปเป็นอื่น วิญญาณก็เป็นอื่น (อย่างเดียวกัน) ท่าน
 หยั่งเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ จุขหยั่งเห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ณะท่าน
 จึงต้องกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้า
 หยั่งเห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ จุขหยั่งเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ รูปเป็นอื่น วิญญาณ
 ก็เป็นอื่น ข้าพเจ้าหยั่งเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ จุขหยั่งเห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ แต่
 ไม่ฟังกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ พิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็
 เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้าหยั่งเห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ จุขหยั่งเห็นวิญญาณโดย

สังขิกัตถปรมัตถ์ รูปเป็นอื่น วิญญาณก็เป็นอื่น ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์
คุณยังเห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวไว้ว่า ข้าพเจ้ายัง
เห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ รูปเป็นอื่น วิญญาณก็
เป็นอื่น ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมัตถ์
แต่ไม่ฟังกล่าวว่า รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๒๘] ส. ท่านยังเห็นเวทนาโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นสัญญา ฯลฯ คุณ
ยังเห็นสังขาร ฯลฯ คุณยังเห็นวิญญาณ ฯลฯ คุณยังเห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ เวทนา
เป็นอื่น รูปก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๒๙] ส. ท่านยังเห็นสัญญาโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นสังขาร ฯลฯ คุณ
ยังเห็นวิญญาณ ฯลฯ คุณยังเห็นรูป ฯลฯ คุณยังเห็นเวทนาโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ สัญญา
เป็นอื่น เวทนามีเป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๓๐] ส. ท่านยังเห็นสังขารโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นวิญญาณ ฯลฯ คุณ
ยังเห็นรูป ฯลฯ คุณยังเห็นเวทนา ฯลฯ คุณยังเห็นสัญญาโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ สังขารเป็น
อื่น สัญญาก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๓๑] ส. ท่านยังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นรูป ฯลฯ คุณยัง
เห็นเวทนา ฯลฯ คุณยังเห็นสัญญา ฯลฯ คุณยังเห็นสังขารโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ วิญญาณเป็น
อื่นสังขารก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถ-
ปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้นิคหะ, หากว่า ท่านยังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณ
ยังเห็นสังขารโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ วิญญาณเป็นอื่น สังขารก็เป็นอื่น (อย่างเดียวกัน) ท่าน
ยังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้แหละ
ท่านจึงต้องกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็น
อื่น ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า
ข้าพเจ้ายังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถปรมัตถ์
คุณยังเห็นสังขารโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ วิญญาณ
เป็นอื่น สังขารก็เป็นอื่น ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล
โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นวิญญาณโดย
สังขิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น
บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟัง

กล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตต-
*ปรมัตถ์ คุณยังเห็นสังขารโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ วิญญาณเป็นอื่น สังขารก็เป็นอื่น ข้าพเจ้า
ยังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ คุณยังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหา
นั้นว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ คุณยังเห็นสังขารโดย
สังขิกัตตปรมัตถ์ วิญญาณเป็นอื่น สังขารก็เป็นอื่น ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตตปรมัตถ์
คุณยังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า วิญญาณเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น
ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๓๒] ส. ท่านยังเห็นจักขายตนะโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ คุณยังเห็นโสตายตนะ ฯลฯ
คุณยังเห็นธัมมายตนะโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ จักขายตนะเป็นอื่น ธัมมายตนะก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๓๓] ส. ท่านยังเห็นโสตายตนะ ฯลฯ ท่านยังเห็นธัมมายตนะโดยสังขิกัตต-
*ปรมัตถ์ คุณยังเห็นจักขายตนะ ฯลฯ คุณยังเห็นมนายตนะโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ ธัมมายตนะ
เป็นอื่น มนายตนะก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๓๔] ส. ท่านยังเห็นจักขุธาตุโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ คุณยังเห็นโสตธาตุ ฯลฯ
คุณยังเห็นธรรมธาตุโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ จักขุธาตุเป็นอื่น ธรรมธาตุก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๓๕] ส. ท่านยังเห็นโสตธาตุ ฯลฯ ท่านยังเห็นธรรมธาตุโดยสังขิกัตตปรมัตถ์
คุณยังเห็นจักขุธาตุ ฯลฯ คุณยังเห็นมโนวิญญาณธาตุโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ ธรรมธาตุเป็นอื่น
มโนวิญญาณธาตุก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๓๖] ส. ท่านยังเห็นจักขุนทริย์โดยสังขิกัตตปรมัตถ์ คุณยังเห็นโสดินทริย์ ฯลฯ
คุณยังเห็นอัญญาตาวิทริย์โดยสังขิกัตตปรมัตถ์ จักขุนทริย์เป็นอื่น อัญญาตาวิทริย์ก็เป็นอื่น
หรือ ฯลฯ

[๓๗] ส. ท่านยังเห็นโสดินทริย์ ฯลฯ ท่านยังเห็นอัญญาตาวิทริย์โดยสังขิกัตต-
*ปรมัตถ์ คุณยังเห็นจักขุนทริย์ ฯลฯ คุณยังเห็นอัญญุนทริย์โดยสังขิกัตตปรมัตถ์ อัญญาตา
วิทริย์เป็นอื่น อัญญุนทริย์ก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ คุณยังเห็นอัญญาตาวิทริย์โดย
สังขิกัตตปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อัญญาตาวิทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่า ท่านยังเห็นอัญญาตาวิทริย์โดยสังขิกัตต-
*ปรมัตถ์ คุณยังเห็นอัญญุนทริย์โดยสังขิกัตตปรมัตถ์ อัญญาตาวิทริย์เป็นอื่น อัญญุนทริย์ก็
เป็นอื่น (อย่างเดียวกัน) ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตตปรมัตถ์ คุณยังเห็นอัญญาตาวิทริย์
โดยสังขิกัตตปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า อัญญาตาวิทริย์เป็นอื่น บุคคลก็
เป็นอื่น ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นอัญญาตาวิทริย์โดยสังขิกัตต-

*ปรหมัตถ์ คุหยังเห็นอัญญาวินทริยโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ อัญญาวินทริยเป็นอื่น อัญญาวินทริยก็
เป็นอื่น ขำพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่ อัญญาวินทริยเป็นอื่น
บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่ อัญญาวินทริยเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่ ขำพเจ้ายังเห็นอัญญาวินทริยโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ คุหยังเห็นอัญญาวินทริยโดยสังนิก-
*ถตปรหมัตถ์ อัญญาวินทริยเป็นอื่น อัญญาวินทริยก็เป็นอื่น ขำพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังนิกถ-
*ปรหมัตถ์ คุหยังเห็นอัญญาวินทริยโดยสังนิกถตปรหมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานันว่ ฟังกล่าว
ได้ว่ ขำพเจ้ายังเห็นอัญญาวินทริยโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ คุหยังเห็นอัญญาวินทริยโดยสังนิก-
*ถตปรหมัตถ์ อัญญาวินทริยเป็นอื่น อัญญาวินทริยก็เป็นอื่น ขำพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังนิก-
*ถตปรหมัตถ์ คุหยังเห็นอัญญาวินทริยโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่ อัญญาวิน-
*ทริยเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๓๘] ป. ท่านยังเห็นรูปโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ คุหยังเห็นเวทนาโดยสังนิกถต-
*ปรหมัตถ์ รูปเป็นอื่น เวทนาจึงเป็นอื่น หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่ บุคคลปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่าน
ก็ยังเห็นรูปโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนัน

ป. ท่านจงรับรู้ปริกรรม หากว่ ท่านยังเห็นรูปโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ คุห
ยังเห็นเวทนาโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ รูปเป็นอื่น เวทนาจึงเป็นอื่น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่
บุคคลปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่านก็ยังเห็นรูปโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ ด้วยเหตุนัน
นะท่านจึงต้องกล่าวว่ รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานันว่ ฟังกล่าวได้ว่
ขำพเจ้ายังเห็นรูปโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ คุหยังเห็นเวทนาโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ รูปเป็นอื่น
เวทนาจึงเป็นอื่น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่ บุคคลปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และขำพเจ้า
ยังเห็นรูปโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่ รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่
ถ้าไม่ฟังกล่าวว่ รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่ ขำพเจ้ายังเห็นรูปโดยสังนิก-
*ถตปรหมัตถ์ คุหยังเห็นเวทนาโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ รูปเป็นอื่น เวทนาจึงเป็นอื่น พระผู้มีพระ
ภาคได้ตรัสไว้ว่ บุคคลปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และขำพเจ้ายังเห็นรูปโดยสังนิกถตปร-
*หมัตถ์ ที่ท่านกล่าวในปัญหานันว่ ฟังกล่าวได้ว่ ขำพเจ้ายังเห็นรูปโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ รูป
เป็นอื่น เวทนาจึงเป็นอื่น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่ บุคคลปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่
และขำพเจ้ายังเห็นรูปโดยสังนิกถตปรหมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่ รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้
ผิด ฯลฯ

[๓๙] ป. ท่านยังเห็นรูปโดยสังข-
กัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นสัญญา ฯลฯ
ดูก็ยัง เห็นสังขาร ฯลฯ ดูก็ยังเห็น
วิญญาณโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ รูปเป็น
อื่น วิญญาณก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๔๐] ป. ท่านยังเห็นเวทนาโดย
สังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นสัญญา
ฯลฯ ดูก็ยัง เห็นสังขาร ฯลฯ ดูก็ยัง

เห็นวิญญาณ ฯลฯ ดูก็ยังเห็นรูปโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ เวทนาเป็นอื่น รูปก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๔๑] ป. ท่านยังเห็นสัญญาโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นสังขาร ฯลฯ ดู
ก็ยังเห็นวิญญาณ ฯลฯ ดูก็ยังเห็นรูป ฯลฯ ดูก็ยังเห็นเวทนาโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ สัญญา
เป็นอื่น เวทนามก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๔๒] ป. ท่านยังเห็นสังขารโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นวิญญาณ ฯลฯ ดู
ก็ยังเห็นรูป ฯลฯ ดูก็ยังเห็นเวทนา ฯลฯ ดูก็ยังเห็นสัญญาโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ สังขาร
เป็นอื่น สัญญาก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๔๓] ป. ท่านยังเห็นวิญญาณโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นรูป ฯลฯ ดูก็ยัง
เห็นเวทนา ฯลฯ ดูก็ยังเห็นสัญญา ฯลฯ ดูก็ยังเห็นสังขารโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ วิญญาณ
เป็นอื่น สังขารก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๔๔] ป. ท่านยังเห็นจักขายตนะโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นโสตายตนะ
ฯลฯ ดูก็ยังเห็นธัมมายตนะโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ จักขายตนะเป็นอื่น ธัมมายตนะก็เป็นอื่น
หรือ ฯลฯ

[๔๕] ป. ท่านยังเห็นโสตายตนะ ฯลฯ ธัมมายตนะโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยัง
เห็นจักขายตนะ ฯลฯ ดูก็ยังเห็นมนายตนะโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ธัมมายตนะเป็นอื่น มนายตนะ
ก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๔๖] ป. ท่านยังเห็นจักขุธาตุ โดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นโสตธาตุ ฯลฯ
ดูก็ยังเห็นธรรมธาตุโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ จักขุธาตุเป็นอื่น ธรรมธาตุก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๔๗] ป. ท่านยังเห็นโสตธาตุโดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ฯลฯ ท่านยังเห็นธรรมธาตุ
โดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นจักขุธาตุ ฯลฯ ดูก็ยังเห็นมโนวิญญาณธาตุโดยสังขิกัตถ-
*ปรมาตฺถ์ ธรรมธาตุเป็นอื่น มโนวิญญาณธาตุก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

[๔๘] ป. ท่านยังเห็นจักขุนทรีย์โดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ ดูก็ยังเห็นโสดินทรีย์ ฯลฯ
ดูก็ยังเห็นอัญญาตาวันทรีย์โดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ จักขุนทรีย์เป็นอื่น อัญญาตาวันทรีย์ก็เป็น
อื่น หรือ ฯลฯ

[๔๙] ป. ท่านยังเห็นโสดินทรีย์ ฯลฯ อัญญาตาวันทรีย์โดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์
ดูก็ยังเห็นจักขุนทรีย์ ฯลฯ ดูก็ยังเห็นอัญญิณทรีย์โดยสังขิกัตถปรมาตฺถ์ อัญญาตาวันทรีย์

เป็นอื่น อัญญาวินทริย์ก็เป็นอื่น หรือ ฯลฯ

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่านก็ยังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ป. ท่านจงรับรู้ปฏิกรรม, หากว่า ท่านยังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถ-

*ปรมัตถ์ คุณยังเห็นอัญญาวินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น อัญญาวินทริย์ก็เป็นอื่น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และท่านก็ยังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น อัญญาวินทริย์ก็เป็นอื่น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้าก็ยังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นอัญญาวินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น อัญญาวินทริย์ก็เป็นอื่น พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้ายังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ คุณยังเห็นอัญญาวินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น อัญญาวินทริย์ก็เป็นอื่น พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ และข้าพเจ้ายังเห็นอัญญาตา วินทริย์โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตา วินทริย์เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

โอปัมมสังสันทนา จป

จตุกกนยสังสันทนา

[๕๐] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นบุคคลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้นิคหะ, หากว่า ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์

ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปเป็นบุคคล, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นบุคคล ดังนี้ ผิด, ถ้าไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นบุคคล ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์,

ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า รูปเป็นบุคคล ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๕๑] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลในรูปหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากรูปหรือ ฯลฯ รูปในบุคคลหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่า ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วย เหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปในบุคคล, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า รูปในบุคคล ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า รูปในบุคคล ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า รูปในบุคคล ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๕๒] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในเวทนาหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากเวทนาหรือ ฯลฯ เวทนาในบุคคลหรือ ฯลฯ สัญญาเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในสัญญาหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากสัญญาหรือ ฯลฯ สัญญาในบุคคลหรือ ฯลฯ สังขารเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากสังขารหรือ ฯลฯ สังขารในบุคคลหรือ ฯลฯ วิญญาณเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในวิญญาณหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากวิญญาณหรือ ฯลฯ วิญญาณในบุคคลหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่า ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า วิญญาณในบุคคล, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า วิญญาณในบุคคล ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า วิญญาณในบุคคล ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถ-
*ปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า วิญญาณในบุคคล ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๕๓] ส. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขยตนะเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในจักขยตนะหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากจักขยตนะหรือ ฯลฯ จักขยตนะในบุคคลหรือ ฯลฯ รัมมายตนะเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในรัมมายตนะหรือ ฯลฯ รัมมายตนะในบุคคล หรือ ฯลฯ

[๕๔] ... จักขุชาตุมเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในจักขุชาตุมหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากจักขุชาตุมหรือ ฯลฯ จักขุชาตุมในบุคคลหรือ ฯลฯ ธรรมชาตุมเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในธรรมชาตุมหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากธรรมชาตุมหรือ ฯลฯ ธรรมชาตุมในบุคคลหรือ ฯลฯ

[๕๕] ... จักขุนทริยเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในจักขุนทริยหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจาก
จักขุนทริยหรือ ฯลฯ จักขุนทริยในบุคคลหรือ ฯลฯ อัญญาตาวันทริยเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคล
ในอัญญาตาวันทริยหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากอัญญาตาวันทริยหรือ ฯลฯ อัญญาตาวันทริยในบุคคล
หรือ ฯลฯ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ ด้วยเหตุ
นั้นะท่านจึงต้องกล่าวว่า อัญญาตาวันทริยในบุคคล, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า
ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า อัญญาตาวันทริยในบุคคล ดังนี้
ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า อัญญาตาวันทริยในบุคคล ก็ต้องไม่กล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล
โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคลโดย
สังฆิกัตถปรมัตถ์ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า อัญญาตาวันทริยในบุคคล ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๕๖] ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ ฯลฯ

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ดังนี้
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปเป็นบุคคลหรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ป. ท่านจงรับรู้ปริกรรม, หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติ
เพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ด้วยเหตุนั้นะท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปเป็นบุคคล, ที่ท่านกล่าวในปัญหา
นี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ แต่
ไม่ฟังกล่าวว่า รูปเป็นบุคคลดังนี้ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า รูปเป็นบุคคล ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระ
ผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟัง
กล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า
รูปเป็นบุคคล ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๕๗] ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ดังนี้
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลในรูปหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากรูปหรือ ฯลฯ รูปในบุคคลหรือ ฯลฯ
เวทนาเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในเวทนาหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากเวทนาหรือ ฯลฯ เวทนา
ในบุคคลหรือ ฯลฯ สัญญาเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในสัญญาหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากสัญญา
หรือ ฯลฯ สัญญาในบุคคลหรือ ฯลฯ สังขารเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในสังขารหรือ ฯลฯ

บุคคลอื่นจากสังขารหรือ ฯลฯ วิญญาณเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ สังขารในบุคคลหรือ ฯลฯ วิญญาณในบุคคลหรือ ฯลฯ หรือ ฯลฯ บุคคลในวิญญาณหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากวิญญาณหรือ ฯลฯ วิญญาณในบุคคลหรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ป. ท่านจงรับรู้ปฏิกรรม, หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า วิญญาณในบุคคล, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ แต่ไม่พึงกล่าวว่า วิญญาณในบุคคล ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่พึงกล่าวว่า วิญญาณในบุคคลก็ต้องไม่กล่าวว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ แต่ไม่พึงกล่าวว่า วิญญาณในบุคคล ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๕๔] ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคลโดยสังกัตตปรมาณํ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ดังนี้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. จักขายตนะเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในจักขายตนะหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากจักขายตนะหรือ ฯลฯ จักขายตนะในบุคคลหรือ ฯลฯ รัชมายตนะเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในรัชมายตนะหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากรัชมายตนะหรือ ฯลฯ รัชมายตนะในบุคคลหรือ ฯลฯ จักขุธาตุเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในจักขุธาตุหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากจักขุธาตุหรือ ฯลฯ จักขุธาตุในบุคคลหรือ ฯลฯ รัชมธาตุเป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในรัชมธาตุหรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากรัชมธาตุหรือ ฯลฯ รัชมธาตุในบุคคลหรือ ฯลฯ

[๕๕] ... จักขุนทรีย์เป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในจักขุนทรีย์หรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากจักขุนทรีย์หรือ ฯลฯ จักขุนทรีย์ในบุคคลหรือ ฯลฯ อัญญาตาวิณทรีย์เป็นบุคคลหรือ ฯลฯ บุคคลในอัญญาตาวิณทรีย์หรือ ฯลฯ บุคคลอื่นจากอัญญาตาวิณทรีย์หรือ ฯลฯ อัญญาตาวิณทรีย์ในบุคคลหรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ป. ท่านจงรับรู้ปฏิกรรม, หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า อัญญาตาวิณทรีย์ในบุคคล, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ แต่ไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตาวิณทรีย์ในบุคคล ดังนี้ ผิด, แต่ไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตาวิณทรีย์ในบุคคล ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่, ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า พึงกล่าวได้ว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ แต่ไม่พึงกล่าวว่า อัญญาตาวิณทรีย์ในบุคคล ดังนี้ ผิด ฯลฯ

จตุกกนยสังสันทนา จป.

ลักษณะยุดติกตา

[๖๐] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังกัถิตถปรมัตถ์หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลมีปัจจัยหรือ ฯลฯ บุคคลไม่มีปัจจัยหรือ ฯลฯ บุคคลเป็นสังขตะหรือ ฯลฯ บุคคลเป็นอสังขตะหรือ ฯลฯ บุคคลเที่ยงหรือ ฯลฯ บุคคลไม่เที่ยงหรือ ฯลฯ บุคคลมีนิमितหรือ ฯลฯ บุคคลไม่มีนิमितหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ ย่อ

[๖๑] ป. ท่านไม่ยังเห็นบุคคลโดยสังกัถิตถปรมัตถ์หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ดังนี้หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลมีปัจจัยหรือ ฯลฯ บุคคลไม่มีปัจจัยหรือ ฯลฯ บุคคลเป็นสังขตะหรือ ฯลฯ บุคคลเป็นอสังขตะหรือ ฯลฯ บุคคลเที่ยงหรือ ฯลฯ บุคคลไม่เที่ยงหรือ ฯลฯ บุคคลมีนิमितหรือ ฯลฯ บุคคลไม่มีนิमित หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ลักษณะยุดติกตา จป.

วจนโศธนะ

[๖๒] ส. บุคคลเป็นสภาวะที่ยังเห็นได้ สภาวะที่ยังเห็นได้ ก็เป็นบุคคล หรือ?

ป. บุคคลเป็นสภาวะที่ยังเห็นได้ แต่สภาวะที่ยังเห็นได้บางอย่างเป็นบุคคล บางอย่างไม่เป็นบุคคล

ส. บุคคลบางอย่างเป็นสภาวะที่ยังเห็นได้ บางอย่างเป็นสภาวะที่ยังเห็นไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๓] ส. บุคคลเป็นสภาวะที่จริงแท้ (สังกัถิตถะ) สภาวะที่จริงแท้ ก็เป็นบุคคล หรือ?

ป. บุคคลเป็นสภาวะที่จริงแท้ แต่สภาวะที่จริงแท้บางอย่างเป็นบุคคล บางอย่างไม่เป็นบุคคล

ส. บุคคลบางอย่างเป็นสภาวะที่จริงแท้ บางอย่างไม่เป็นสภาวะที่จริงแท้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

[๖๔] ส. บุคคลเป็นสภาวะที่ประสพอยู่ สภาวะที่ประสพอยู่ ก็เป็นบุคคล หรือ?

ป. บุคคลเป็นสภาวะที่ประสบอยู่ แต่สภาวะที่ประสบอยู่ บางอย่างเป็น
บุคคล บางอย่างไม่เป็นบุคคล

ส. บุคคลบางอย่างเป็นสภาวะที่ประสบอยู่ บางอย่างไม่เป็นสภาวะที่ประสบอยู่
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕] ส. บุคคลเป็นสภาวะที่ปรากฏอยู่ สภาวะที่ปรากฏอยู่ ก็เป็นบุคคล หรือ?

ป. บุคคลเป็นสภาวะที่ปรากฏอยู่ แต่สภาวะที่ปรากฏอยู่ บางอย่างเป็นบุคคล
บางอย่างไม่เป็นบุคคล

ส. บุคคลบางอย่างเป็นสภาวะที่ปรากฏอยู่ บางอย่างไม่เป็นสภาวะที่ปรากฏอยู่
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๖] ส. บุคคลเป็นสภาวะที่มีอยู่ สภาวะที่มีอยู่ก็เป็นบุคคลหรือ?

ป. บุคคลเป็นสภาวะที่มีอยู่ แต่สภาวะที่มีอยู่บางอย่างเป็นบุคคล บางอย่าง
ไม่เป็นบุคคล

ส. บุคคลบางอย่างเป็นสภาวะที่มีอยู่ บางอย่างไม่เป็นสภาวะที่มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๗] ส. บุคคลเป็นสภาวะที่มีอยู่ แต่สภาวะที่มีอยู่ไม่เป็นบุคคลทั้งหมดหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเป็นสภาวะที่ไม่มีมีอยู่ แต่สภาวะที่ไม่มีมีอยู่ไม่บุคคลทั้งหมดหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

วจน โสธนะ จบ.

ปัญญุตตานุโยค

[๖๘] ส. บุคคลชื่อว่ามีรูป เพราะรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลชื่อว่ามีกาม เพราะกามธาตุหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๙] ส. สัตว์ทั้งหลายชื่อว่ามีรูป เพราะรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลายชื่อว่ามีกาม เพราะกามธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๐] ส. บุคคลชื่อว่าไม่มีรูป เพราะอรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลชื่อว่ามีกาม เพราะกามธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๑] ส. สัตว์ทั้งหลายเชื่อว่าไม่มีรูป เพราะอุปฐาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลายเชื่อว่ามิกาม เพราะกามฐาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๒] ส. บุคคลเชื่อว่ามียุป เพราะรูปฐาตุ บุคคลเชื่อว่าไม่มีรูป เพราะอุปฐาตุ และมีบางคนเคลื่อนจากรูปฐาตุแล้ว เข้าถึงอุปฐาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลมียุป ขาดสูญไปแล้ว บุคคลไม่มีรูป เกิดขึ้นใหม่ หรือ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓] ส. สัตว์ทั้งหลายเชื่อว่ามียุป เพราะรูปฐาตุ สัตว์ทั้งหลายเชื่อว่าไม่มีรูป เพราะอุปฐาตุ และมีบางคนเคลื่อนจากรูปฐาตุแล้ว เข้าถึงอุปฐาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์มียุป ขาดสูญไปแล้ว สัตว์ไม่มีรูปเกิดขึ้นใหม่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔] ส. บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระกัถิ ว่าสรีระหรือว่ากายกัถิ รวมเพ่งถึงกาย บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บัญญัติว่าบุคคลหรือว่าชีพกัถิ ว่าชีพหรือว่าบุคคลกัถิ รวมเพ่งถึงบุคคล บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชีพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ส. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่า บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระกัถิ ว่าสรีระหรือว่ากายกัถิ รวมเพ่งถึงกาย บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน บัญญัติว่าบุคคลหรือว่าชีพกัถิ ว่าชีพหรือว่าบุคคลกัถิ รวมเพ่งถึงบุคคล บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ชีพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระกัถิ ว่าสรีระหรือว่ากายกัถิ รวมเพ่งถึงกาย บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน บัญญัติว่าบุคคลหรือว่าชีพกัถิ ว่าชีพหรือว่าบุคคลกัถิ รวมเพ่งถึงบุคคล บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น แต่ไม่ฟังกล่าวว่า ชีพ

เป็นอื่น สรรพก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า ชีพเป็นอื่น สรรพก็เป็นอื่น ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระก็ดี ว่าสรีระหรือว่ากายก็ดี รวมเพ่งถึงกาย บัญญัติทั้งสอง
นี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน บัญญัติว่าบุคคลหรือว่า
ชีพก็ดี ว่าชีพหรือว่าบุคคลก็ดี รวมเพ่งถึงบุคคล บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอัน
เดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า
ฟังกล่าวได้ว่า บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระก็ดี ว่าสรีระหรือว่ากายก็ดี รวมเพ่งถึงกาย บัญญัติทั้ง
สองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน บัญญัติว่าบุคคลหรือ
ว่าชีพก็ดี ว่าชีพหรือว่าบุคคลก็ดี รวมเพ่งถึงบุคคล บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอัน
เดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น แต่ไม่ฟังกล่าวว่า ชีพ
เป็นอื่น สรรพก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๗๕] ป. บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระก็ดี ว่าสรีระหรือว่ากายก็ดี รวมเพ่งถึงกาย บัญญัติ
ทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ดังนี้
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ป. ท่านจงรับรู้ปฏิกรรม, หากว่า บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระก็ดี ว่าสรีระหรือว่า
กายก็ดี รวมเพ่งถึงกาย บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน
เหมือนกัน พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ด้วยเหตุนี้แหละ
ท่านจึงต้องกล่าวว่า กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า
บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระก็ดี ว่าสรีระหรือว่ากายก็ดี รวมเพ่งถึงกาย บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดีย
วกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคล
ผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตนมีอยู่ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟัง
กล่าวว่า กายเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระก็ดี ว่าสรีระหรือ
ว่ากายก็ดีรวมเพ่งถึงกาย บัญญัติทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน
เหมือนกัน พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ ที่ท่านกล่าวใน
ปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า บัญญัติว่ากายหรือว่าสรีระก็ดี ว่าสรีระหรือว่ากายก็ดี รวมเพ่งถึงกาย
บัญญัติทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน พระผู้มี
พระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลตน มีอยู่ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า กายเป็นอื่น บุคคล
ก็เป็นอื่น ดังนี้ ผิด ฯลฯ

ปัญญุตตานุ โยค จบ.

คติอนุโยค

[๗๖] ส. บุคคลท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลนั้นเอง ท่องเที่ยวไปจากโลกนี้ไปสู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๗] ส. บุคคลท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘] ส. บุคคลท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลนั้นเองด้วย บุคคลอื่นด้วย ท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๙] ส. บุคคลท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลนั้นเอง ก็มีได้ท่องเที่ยวไป บุคคลอื่นก็มีได้ท่องเที่ยวไป จากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๐] ส. บุคคลท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไป บุคคลอื่นท่องเที่ยวไป บุคคลนั้นเองด้วย บุคคลอื่นด้วย ท่องเที่ยวไป บุคคลนั้น

ก็มีได้ท่องเที่ยวไป บุคคลอื่นก็มีได้ ท่องเที่ยวไป จากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคล ท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลนั้นท่องเที่ยวไปเจ็ดครั้งเป็นอย่างยิ่ง

แล้วจะเป็นผู้ทำที่สุดแห่งทุกขได้ เพราะสันตัญญูชนทั้งปวง ๑- ดังนี้
เป็นสูตรมียุติจริงมิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลก็ท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้
นะติ

[๘๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลก
นี้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย การท่องเที่ยวไปของ
สัตว์ทั้งหลาย ผู้มีวิชาเป็นเครื่องกัน มีคณาเป็นเครื่องผูกพัน แล่นไปอยู่ ท่องเที่ยว

@๑. ข. อติวุตตก ข้อย ๒๐๒ หน้า ๒๔๗

ไปอยู่นี้ มีเบื้องต้นเบื้องปลายที่ตามรู้ไม่ได้ เจื่อนต้นไม่ปรากฏ ๑- ดังนี้ เป็นสูตรมียุติ
จริงมิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลก็ท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้
นะติ

[๘๓] ส. บุคคลท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลนั่นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลนั่นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บางคนเป็นมนุษย์แล้วเป็นเทวดาก็มีหรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. มนุษย์ก็คนนั้นแหละ เทวดาก็คนนั้นแหละ (เป็นคนเดียวกัน) หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มนุษย์ก็คนนั้นแหละ เทวดาก็คนนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเป็นมนุษย์แล้วเป็นเทวดา เป็นเทวดาแล้วเป็นมนุษย์ เป็นผู้เกิดเป็น
มนุษย์ เทวดาเป็นอื่น ผู้เกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นอื่น (เป็นคนละคน) คำว่า บุคคลนั่นเอง
ท่องเที่ยวไป นี้ผิด ฯลฯ ก็ถ้าว่า บุคคลท่องเที่ยวไป บุคคลนั่นเองเคลื่อนจากโลกนี้ไป
สู่โลกอื่น ไม่ใช่บุคคลอื่น เมื่อเป็นเช่นนี้ ความตายก็จักไม่มี แม้ปาณาติบาตก็ยังไม่เห็นไม่ได้
กรรมมียุติ ผลของกรรมมียุติ ผลของกรรมทั้งหลายที่ทำแล้วมียุติ เมื่อกุศลและอกุศลให้ผลอยู่
คำว่า บุคคลนั่นเองท่องเที่ยวไป นี้ผิด ฯลฯ

@๒. ส. นิ. ข้อ ๔๒๑ หน้า ๒๑๒

ส. บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บางคนเป็นมนุษย์แล้วเป็นยักษ์ ... เป็นเปรต ... เป็นสัตว์นรก ... เป็นสัตว์
เดิรจาน ... เป็นอูฐ ... เป็นลา ... เป็นโค ... เป็นสุกร ... เป็นกระบือ ... ก็มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มนุษย์ก็คนนั้นแหละ กระบือก็คนนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มนุษย์ก็คนนั้นแหละ กระบือก็คนนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเป็นมนุษย์แล้วเป็นกระบือ เป็นกระบือแล้วเป็นมนุษย์ เป็นผู้เกิด
เป็นมนุษย์ กระบือเป็นอื่น ผู้เกิดเป็นมนุษย์ก็เป็นอื่น คำว่า บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไป นี้ผิด ฯลฯ
ก็ถ้าว่า บุคคลท่องเที่ยวไป บุคคลนั้นเองเคลื่อนจากโลกนี้ ไปสู่โลกอื่น ไม่ใช่บุคคลอื่น เมื่อ
เป็นเช่นนี้ ความตายก็จักไม่มี แม้ปาณาติบาตก็จะหยั่งเห็นไม่ได้ กรรมมีอยู่ ผลของกรรมมีอยู่
ผลของกรรมทั้งหลายที่ทำแล้วมีอยู่ เมื่อกุศลและอกุศลให้ผลอยู่ คำว่า บุคคลนั้นเองท่องเที่ยว
ไป นี้ผิด ฯลฯ

ส. บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บางคนเป็นกษัตริย์แล้วเป็นพราหมณ์ก็มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กษัตริย์ก็คนนั้นแหละ พราหมณ์ก็คนนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บางคนเป็นกษัตริย์แล้วเป็นแพศย์ ... เป็นศูทรก็มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กษัตริย์ก็คนนั้นแหละ ศูทรก็คนนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บางคนเป็นพราหมณ์แล้วเป็นแพศย์ ... เป็นศูทร ... เป็นกษัตริย์ก็มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พราหมณ์ก็คนนั้นแหละ กษัตริย์ก็คนนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บางคนเป็นแพศย์แล้วเป็นศูทร ... เป็นกษัตริย์ ... ไปเป็นพราหมณ์ ก็มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. แพศย์ก็คนนั้นแหละ พราหมณ์ก็คนนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บางคนเป็นศูทรแล้วเป็นกษัตริย์ ... เป็นพราหมณ์ ... เป็นแพศย์ ก็มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ศูทรก็คนนั้นแหละ แพศย์ก็คนนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนมือด้วยก็ไปเป็นคนมือด้วยเทียวหรือ ... คนเท้าด้วยก็ไปเป็นคนเท้า

ด้วยเทียวหรือ ... คนด้วยทั้งมือและเท้าก็ไปเป็นคนด้วยทั้งมือและเท้าเทียวหรือ ... คนหู ...
คนจมูกโหว่ ... คนทั้งหูทั้งจมูกโหว่ ... คนนิ้วด้วย ... คนนิ้วแม่มือด้วย ... คนเอ็นใหญ่
ขาด ... คนมือหัก ... คนมือแป ... คนเป็นโรคเรื้อน ... คนเป็นต่อม ... คนเป็นโรคกลาก ...
คนเป็นโรคมองคร้อ ... คนเป็นโรคลมบ้าหมู ... อุฐ ... โค ... ลา ... สุกร ... กระบือ ก็ไปเป็น
กระบือเทียวหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๔] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลก
อื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้เป็นโสดาบัน เคลื่อนจากมนุษยโลกเข้าถึงเทวโลกแล้ว คงเป็น
โสดาบันเทียวแม้ในเทวโลกนั้น มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลผู้เป็นโสดาบันเคลื่อนจากมนุษยโลก เข้าถึงเทวโลกแล้ว
คงเป็นโสดาบันเทียวแม้ในเทวโลกนั้น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลนั้นเองท่องเที่ยว
ไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้

[๘๕] ส. ท่านทำความตกลงแล้วว่า บุคคลผู้เป็นโสดาบันเคลื่อนจากมนุษยโลก เข้า
ถึงเทวโลกแล้ว คงเป็นโสดาบันเทียวแม้ในเทวโลกนั้น และด้วยเหตุนี้ (จึงวินิจฉัยว่า)
บุคคลนั้นเทียวท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านได้ทำความตกลงว่า บุคคลผู้เป็นโสดาบันเคลื่อนจากมนุษยโลกเข้าถึง
เทวโลกแล้ว คงเป็นมนุษย์แม้ในเทวโลกนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖] ส. บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ไม่เป็นอื่น ไม่แปรผัน ท่องเทียวไป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑] ส. ไม่เป็นอื่น ไม่แปรผัน ท่องเที่ยวไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนมือด้วนก็ไปเป็นคนมือด้วนเที่ยวหรือ ... คนเท้าด้วนก็ไปเป็นคนเท้า
ด้วนเที่ยวหรือ ... คนด้วนทั้งมือและเท้าก็ไปเป็นคนด้วนทั้งมือและเท้าเที่ยวหรือ ... คนหูvin ...
คนจมูกโหว่ ... คนทั้งหูvinจมูกโหว่ ... คนนิ้วด้วน ... คนนิ้วแม่มือด้วน ... คนเอ็นใหญ่ขาด ...
คนมือหงิก ... คนมือแป ... คนเป็นโรคเรื้อน ... คนเป็นต่อม ... คนเป็นโรคกลาก ... คน
เป็นโรคมองคร้อ ... คนเป็นโรคลมบ้าหมู ... อุฐ ... โค ... ลา ... สุกร ... กระบือก็ไปเป็น
กระบือเที่ยวหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๒] ส. บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้มียุบท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นผู้มียุบท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้นหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นผู้มียุบ ฯลฯ เป็นผู้มียุบ ฯลฯ เป็นผู้มียุบ ฯลฯ เป็นผู้
มียุบท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นผู้มียุบท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้นหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๓] ส. บุคคลนั้นเองท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ไม่มีรูปท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นผู้ไม่มีรูปท่องเที่ยวไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นผู้ไม่มีเวทนา ฯลฯ เป็นผู้ไม่มีสัญญา ฯลฯ เป็นผู้ไม่มีสังขาร ฯลฯ

เป็นผู้ไม่มีวิญญาณท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นผู้ไม่มีวิญญานท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จีพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐] ส. บุคคลนั้นแหละท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้นหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญานท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิญญานท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑] ส. บุคคลนั้นแหละ ท่องเที่ยวไปจากโลกนี้สู่โลกอื่น จากโลกอื่นสู่โลกนี้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปไม่ท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปไม่ท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จีพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่นหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาน ไม่ท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิญญานไม่ท่องเที่ยวไปหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จีพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. หากว่า บุคคลแตกดับไปในเมื่อขันธทั้งหลายแตกดับไป ก็เป็นอุจเฉทิกิริยา

ที่พระพุทธเจ้าทรงเว้นขาดแล้ว หากว่า บุคคลไม่แตกดับไปในเมื่อขั้นทั้งหลายแตกดับไป บุคคลก็จะเที่ยง (และดังนั้น) จะเสมอเหมือนกับนิพพาน.

คือนุโยค จบ.

อุปาทาปัญญุตตานุโยค

[๕๒] ส. เพราะอาศัยรูป จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถึงบุคคลก็ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยยथนา ฯลฯ เพราะอาศัยสัญญา ฯลฯ เพราะอาศัยสังขาร ฯลฯ

เพราะอาศัยวิญญาณ จึงบัญญัติบุคคลขึ้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิญญาณไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถึงบุคคลก็ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓] ส. เพราะอาศัยรูป จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยรูปเขียว จึงบัญญัติบุคคลเขียวขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยรูปเหลือง ฯลฯ เพราะอาศัยรูปแดง ฯลฯ เพราะอาศัยรูปขาว ฯลฯ เพราะอาศัยรูปที่เห็นได้ ฯลฯ เพราะอาศัยรูปที่เห็นไม่ได้ ฯลฯ เพราะอาศัยรูปที่กระทบไม่ได้ จึงบัญญัติบุคคลที่กระทบไม่ได้ขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๔] ศ. เพราะอาศัยเวทนา จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เพราะอาศัยเวทนาเป็นกุศล จึงบัญญัติบุคคลเป็นกุศลขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เพราะอาศัยเวทนาเป็นกุศล จึงบัญญัติบุคคลเป็นกุศลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เวทนาเป็นกุศล มีผล มีวิบาก มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลน่าพอใจ มีผลไม่แสดง มีสุขเป็นกำลัง มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ถึงบุคคลเป็นกุศล ก็มีผล มีวิบาก มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลน่าพอใจ มีผลไม่แสดง มีสุขเป็นกำลัง มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕] ศ. เพราะอาศัยเวทนา จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เพราะอาศัยเวทนาเป็นอกุศล จึงบัญญัติบุคคลเป็นอกุศลขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เพราะอาศัยเวทนาเป็นอกุศล จึงบัญญัติบุคคลเป็นอกุศลขึ้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เวทนาเป็นอกุศล มีผล มีวิบาก มีผลไม่น่าปรารถนา มีผลไม่น่าใคร่ มีผลไม่น่าพอใจ มีผลแสดง มีทุกข์เป็นกำลัง มีทุกข์เป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ถึงบุคคลเป็นอกุศล ก็มีผล มีวิบาก มีผลไม่น่าปรารถนา มีผลไม่น่าใคร่ มีผลไม่น่าพอใจ มีผลแสดง มีทุกข์เป็นกำลัง มีทุกข์เป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖] ศ. เพราะอาศัยเวทนา จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เพราะอาศัยเวทนาเป็นอัพยาทุกต จึงบัญญัติบุคคลเป็นอัพยาทุกตขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เพราะอาศัยเวทนาเป็นอัพยาทุกต จึงบัญญัติบุคคลเป็นอัพยาทุกตขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เวทนาเป็นอัพยาทุกต ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๔. ถึงบุคคลเป็นอภัยกถา ก็ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. เพราะอาศัยสัญญา ฯลฯ เพราะอาศัยสังขาร ฯลฯ เพราะอาศัยวิญญาณ จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. เพราะอาศัยวิญญาณเป็นกุศล จึงบัญญัติบุคคลเป็นกุศลขึ้นหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. เพราะอาศัยวิญญาณเป็นกุศล จึงบัญญัติบุคคลเป็นกุศลขึ้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. วิญญาณเป็นกุศล มีผล มีวิบาก มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลน่าพอใจ มีผลแสดง มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. ถึงบุคคลเป็นกุศล ก็มีผล มีวิบาก มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลน่าพอใจ มีผลไม่แสดง มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๗] ๕. เพราะอาศัยวิญญาณ จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. เพราะอาศัยวิญญาณเป็นอกุศล จึงบัญญัติบุคคลเป็นอกุศลขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. เพราะอาศัยวิญญาณเป็นอกุศล จึงบัญญัติบุคคลเป็นอกุศลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. วิญญาณเป็นอกุศล มีผล มีวิบาก มีผลไม่น่าปรารถนา มีผลไม่น่าใคร่ มีผลไม่น่าพอใจ มีผลแสดง มีทุกข์เป็นกำไร มีทุกข์เป็นวิบากหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. ถึงบุคคลเป็นอกุศล ก็มีผล มีวิบาก มีผลไม่น่าปรารถนา มีผลไม่น่าใคร่ มีผลไม่น่าพอใจ มีผลแสดง มีทุกข์เป็นกำไร มีทุกข์เป็นวิบากหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘] ๕. เพราะอาศัยวิญญาณ จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยวิญญาณเป็นอภยาภต จิงบัญญัติบุคคลเป็นอภยาภตขึ้น
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยวิญญาณเป็นอภยาภต จิงบัญญัติบุคคลเป็นอภยาภตขึ้น
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิญญาณเป็นอภยาภต ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความ
สิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็น
ธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถึงบุคคลเป็นอภยาภต ก็ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความ
สิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไป
เป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดาหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕] ส. เพราะอาศัยจักขุฟังกล่าวว่า บุคคลมีจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อจักขุดับไปแล้ว ฟังกล่าวว่า บุคคลมีจักขุดับไปแล้วหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยโสตะ ฯลฯ เพราะอาศัยฆานะ ฯลฯ เพราะอาศัยชีวหา ฯลฯ
เพราะอาศัยกาย ฯลฯ เพราะอาศัยมโน ฟังกล่าวว่า บุคคลมีมโน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อมโนดับไปแล้ว ฟังกล่าวว่า บุคคลมีมโนดับไปแล้วหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๐] ส. เพราะอาศัยมิฉนาทิฏฐิ ฟังกล่าวว่า บุคคลเป็นมิฉนาทิฏฐิ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อมิฉนาทิฏฐิดับไปแล้ว ฟังกล่าวว่า บุคคลเป็นมิฉนาทิฏฐิดับไปแล้ว
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๑] ส. เพราะอาศัยมิฉนาสังกัปปะ ฯลฯ เพราะอาศัยมิฉนาวาจา ฯลฯ เพราะอาศัย
มิฉนากัมมันตะ ฯลฯ เพราะอาศัยมิฉนาอาชีวะ ฯลฯ เพราะอาศัยมิฉนาวายามะ ฯลฯ เพราะอาศัย
มิฉนาสติ ฯลฯ เพราะอาศัยมิฉนาสมาธิ ฯลฯ ฟังกล่าวว่า บุคคลมีมิฉนาสมาธิ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อมิฉนาสมาธิดับไปแล้ว ฟังกล่าวว่า บุคคลมีมิฉนาสมาธิดับไปแล้ว
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๒] ส. เพราะอาศัยสัมมาทิฐิ ฟังกล่าวว่า บุคคลเป็นสัมมาทิฐิหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อสัมมาทิฐิดับไปแล้ว ฟังกล่าวว่า บุคคลเป็นสัมมาทิฐิดับไปแล้ว หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยสัมมาสังกัปปะ ฯลฯ เพราะอาศัยสัมมาวาจา ฯลฯ เพราะอาศัย สัมมากรรมันตะ ฯลฯ เพราะอาศัยสัมมาอาชีวะ ฯลฯ เพราะอาศัยสัมมาวายมะ ฯลฯ เพราะอาศัย สัมมาสติ ฯลฯ เพราะอาศัยสัมมาสมาธิ ฟังกล่าวว่า บุคคลมีสัมมาสมาธิ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อสัมมาสมาธิดับไปแล้ว ฟังกล่าวว่า บุคคลมีสัมมาสมาธิดับไปแล้ว หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๓] ส. เพราะอาศัยรูป เพราะอาศัยเวทนา จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยขันธ์ ๒ จึงบัญญัติบุคคล ๒ คนขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยรูป เพราะอาศัยเวทนา เพราะอาศัยสัญญา เพราะอาศัยสังขาร เพราะวิญญาณ จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยขันธ์ ๕ จึงบัญญัติบุคคล ๕ ขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๔] ส. เพราะอาศัยจักขายตนะ เพราะอาศัยโสตายตนะ จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยอายตนะ ๒ จึงบัญญัติบุคคล ๒ ขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕] ส. เพราะอาศัยจักขายตนะ เพราะอาศัยโสตายตนะ ฯลฯ เพราะอาศัย รัชมายตนะ จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยอายตนะ ๑๒ จึงบัญญัติบุคคล ๑๒ ขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๖] ส. เพราะอาศัยจักขุธาตุ เพราะอาศัยโสตธาตุ จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. เพราะอาศัยธาตุ ๒ จึงบัญญัติบุคคล ๒ ขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๗] ๘. เพราะอาศัยจักขุธาตุ เพราะอาศัยโสตธาตุ ฯลฯ เพราะอาศัยสัมผัสธาตุ
จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. เพราะอาศัยธาตุ ๑๘ จึงบัญญัติบุคคล ๑๘ ขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘] ๘. เพราะอาศัยจักขุนทรีย์ เพราะอาศัยโสตินทรีย์ จึงบัญญัติบุคคลขึ้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. เพราะอาศัยอินทรีย์ ๒ จึงบัญญัติบุคคล ๒ ขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๙] ๘. เพราะอาศัยจักขุนทรีย์ เพราะอาศัยโสตินทรีย์ ฯลฯ เพราะอาศัยอัญญา-
ตาวินทรีย์ จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. เพราะอาศัยอินทรีย์ ๒๒ จึงบัญญัติบุคคล ๒๒ ขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐] ๘. เพราะอาศัยเอกโวหารภพ (ภพแห่งสัตว์มีขันธหนึ่ง) จึงบัญญัติบุคคล
หนึ่งขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. เพราะอาศัยจุฑาโวหารภพ (ภพแห่งสัตว์มีขันธ ๔) จึงบัญญัติบุคคล ๔ ขึ้น
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๑] ๘. เพราะอาศัยเอกโวหารภพ จึงบัญญัติบุคคลหนึ่งขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. เพราะอาศัยปัญจโวหารภพ (ภพแห่งสัตว์มีขันธ ๕) จึงบัญญัติบุคคล ๕
ขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๒] ๘. ในเอกโวหารภพ มีบุคคลเพียงหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ในจุฑาโวหารภพ มีบุคคลเพียง ๔ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๓] ๘. ในเอกโวหารภพ มีบุคคลเพียงหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ในปัญจโวหารภพ มีบุคคลเพียง ๕ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๔] ศ. เพราะอาศัยต้นไม้อื่น จึงบัญญัติเงาไม้อื่น ฉันทิ ฉันทันนั้นแหละ เพราะอาศัยรูป จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ศ. เพราะอาศัยต้นไม้อื่น จึงบัญญัติเงาไม้อื่น แม้ต้นไม้อื่นไม่เที่ยง แม้เงาไม้อื่นไม่เที่ยง ฉันทิ ฉันทันนั้นแหละ เพราะอาศัยรูปจึงบัญญัติบุคคลขึ้น แม้รูปก็ไม่เที่ยง แม้บุคคลก็ไม่เที่ยง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เพราะอาศัยต้นไม้อื่น จึงบัญญัติเงาไม้อื่น ต้นไม้อื่นเป็นอื่น เงาไม้อื่นเป็นอื่น ฉันทิ ฉันทันนั้นแหละ เพราะอาศัยรูป จึงบัญญัติบุคคลขึ้น รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เพราะอาศัยบ้าน จึงบัญญัติชาวบ้านขึ้น ฉันทิ ฉันทันนั้นแหละ เพราะอาศัยรูป จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ศ. เพราะอาศัยบ้าน จึงบัญญัติชาวบ้านขึ้น บ้านเป็นอื่น ชาวบ้านก็เป็นอื่น

ฉันทิ ฉันทันนั้นแหละ เพราะอาศัยรูป จึงบัญญัติบุคคลขึ้น รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เพราะอาศัยรัฐ จึงบัญญัติราชาขึ้น ฉันทิ ฉันทันนั้นแหละ เพราะอาศัยรูป จึงบัญญัติบุคคลขึ้น หรือ?

ศ. เพราะอาศัยรัฐ จึงบัญญัติราชาขึ้น รัฐเป็นอื่น ราชาก็เป็นอื่น ฉันทิ

ฉันทันนั้นแหละ เพราะอาศัยรูป จึงบัญญัติบุคคลขึ้น รูปเป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ตรวน ไม่ใช่ผู้ถูกจำตรวน ตรวนมีแก่ผู้ใด ผู้นั้นต่างหากชื่อว่า ผู้ถูกจำตรวน ฉันทิ ฉันทันนั้นแหละ รูปไม่ใช่ผู้มีรูป รูปมีแก่ผู้ใด ผู้นั้นต่างหากชื่อว่า ผู้มีรูป หรือ?

ศ. ตรวน ไม่ใช่ผู้ถูกจำตรวน ตรวนมีแก่ผู้ใด ผู้นั้นต่างหากชื่อว่า ผู้ถูกจำตรวน ตรวนเป็นอื่น ผู้ถูกจำตรวนก็เป็นอื่น ฉันทิ ฉันทันนั้นแหละ รูปไม่ใช่ผู้มีรูป รูปมีแก่ผู้ใด ผู้นั้นต่างหากชื่อว่า ผู้มีรูป รูปเป็นอื่น ผู้มีรูปก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๕] ศ. บัญญัติบุคคลขึ้นในเพราะจิตแต่ละดวง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลในเพราะจิตแต่ละดวง ย่อมเกิด แก่ ตาย จูติ และ อุปบัติ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลนั้น หรือว่าบุคคลอื่น

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่า เด็กชาย หรือว่าเด็กหญิง หรือ?

ป. เพียงกล่าวได้

ส. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่า บุคคลนั้นหรือว่าบุคคลอื่น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่าเด็กชาย หรือว่าเด็กหญิง, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า เพียงกล่าวได้ว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่าบุคคลนั้น หรือว่าบุคคลอื่น แต่เพียงกล่าวได้ว่าเด็กชาย หรือว่าเด็กหญิง ดังนี้ ผิด, ก็หรือหากว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น เพียงกล่าวได้ว่าเด็กชายหรือว่าเด็กหญิง ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น เพียงกล่าวได้ว่า บุคคลนั้นหรือว่าบุคคลอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า เพียงกล่าวได้ว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่า บุคคลนั้น หรือว่าบุคคลอื่น แต่เพียงกล่าวได้ว่าเด็กชายหรือเด็กหญิงดังนี้ ผิด

[๑๑๖] ส. เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่าบุคคลนั้น หรือว่าบุคคลอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่าสตรี หรือว่าบุรุษ ... ว่า

กฤหัสถ์ หรือว่าบรรพชิต ... ว่าเทวดา หรือว่ามนุษย์ หรือ?

ป. เพียงกล่าวได้

ส. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่า บุคคลนั้น หรือบุคคลอื่น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่าเทวดา หรือว่ามนุษย์, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่าบุคคลนั้น หรือบุคคลอื่น แต่เพียงกล่าวได้ว่าเทวดา หรือว่ามนุษย์ดังนี้ ผิด, ก็หรือหากว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น เพียงกล่าวได้ว่าเทวดา หรือว่ามนุษย์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น เพียงกล่าวได้ว่าบุคคลนั้น หรือว่าบุคคลอื่น, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า เพียงกล่าวได้ว่า เมื่อจิตดวงที่ ๒ เกิดขึ้น ไม่เพียงกล่าวว่าบุคคลนั้น หรือว่าบุคคลอื่น แต่เพียงกล่าวได้ว่าเทวดา หรือว่ามนุษย์ ดังนี้ ผิด ฯลฯ

[๑๑๗] ป. ไม่เพียงกล่าวว่า ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลใดเห็น เห็นรูปใด เห็นด้วยจักขุใด เพียงกล่าวได้ว่า บุคคลนั้น เห็น เห็นรูปนั้น เห็นด้วยจักขุนั้นมิใช่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลใดเห็น เห็นรูปใด เห็นด้วยจักขุใด เพียงกล่าวได้ว่า บุคคลนั้นเห็น เห็นรูปนั้น เห็นด้วยจักขุนั้น ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า ข้าพเจ้า ยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์

[๑๑๘] ป. ไม่เพียงกล่าวว่า ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลใดฟัง ฯลฯ บุคคลใดคม ฯลฯ บุคคลใดลิ้ม ฯลฯ บุคคลใดถูก
ต้อง ฯลฯ บุคคลใดรู้ รู้ธรรมารมณ์ใด รู้ด้วยมโนใด ฟังกล่าวได้ว่า บุคคลนั้นรู้ รู้ธรรมารมณ์
รู้ด้วยมโนนั้น มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลใดรู้ รู้ธรรมารมณ์ใด รู้ด้วยมโนใด ฟังกล่าวได้ว่า
บุคคลนั้นรู้ รู้ธรรมารมณ์นั้น ด้วยมโนนั้น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ข้าพเจ้ายังเห็น
บุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์

[๑๑๕] ส. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลใดมิได้เห็น มิได้เห็นรูปใด มิได้เห็นด้วยจักขุใด ไม่ฟังกล่าวว่า
บุคคลนั้นเห็น ไม่ฟังกล่าวว่าเห็นรูปนั้น ไม่ฟังกล่าวว่าเห็นด้วยจักขุนั้น มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลใดมิได้เห็น มิได้เห็นรูปใด มิได้เห็นด้วยจักขุใด ไม่ฟัง
กล่าวว่าบุคคลนั้นเห็น ไม่ฟังกล่าวว่าเห็นรูปนั้น ไม่ฟังกล่าวว่าเห็นด้วยจักขุนั้น ก็ต้องไม่กล่าวว่า
ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์

[๑๒๐] ส. ท่านยังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลใดมิได้ฟัง ฯลฯ บุคคลใดมิได้ดม ฯลฯ บุคคลใดมิได้ลิ้ม ฯลฯ
บุคคลใดมิได้รู้ มิได้รู้ธรรมารมณ์ใด มิได้รู้ด้วยมโนใด ไม่ฟังกล่าวว่าบุคคลนั้นรู้ ไม่ฟังกล่าวว่า
รู้ธรรมารมณ์นั้น ไม่ฟังกล่าวว่ารู้ด้วยมโนนั้น มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่าบุคคลใดมิได้รู้ มิได้รู้ธรรมารมณ์ใด มิได้รู้ด้วยมโนใด ไม่ฟังกล่าว
ว่าบุคคลนั้นรู้ ไม่ฟังกล่าวว่ารู้ธรรมารมณ์นั้น ไม่ฟังกล่าวว่ารู้ด้วยมโนนั้น ก็ต้องไม่กล่าวว่า
ข้าพเจ้ายังเห็นบุคคล โดยสังขิกัตถปรมัตถ์

[๑๒๑] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราเห็นสัตว์ทั้งหลาย
จุติอยู่ อุปบัติอยู่ เลวบ้าง ประณีตบ้าง มีพระณะงามบ้าง มีพระณะทรามบ้าง เป็นสุคติ
บ้าง เป็นทุคติบ้าง ด้วยจักขุเพียงดังทิพย์ อันบริสุทธิล่วงจักขุของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่ง
สัตว์ทั้งหลายว่าเป็นไปตามกรรม ๑- ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

@๑. ม.ม. ข้อ ๗๕๖ หน้า ๖๘๗

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็ยังเห็นบุคคลได้ โดยสังขิกัตถปรมัตถ์นะลิ

๙. ท่านได้ทำความตกลงแล้วว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราเห็นสัตว์ทั้งหลายจุติอยู่ อุปบัติอยู่ เลวบ้าง ประณีตบ้าง มีพระณงามบ้าง มีพระณทรามบ้าง เป็นสุคติบ้าง เป็นทุคติบ้าง ด้วยจักขุเพียงดังทิพย์ อันบริสุทธิล่งจักขุของมนุษย์ ย่อมรู้ชัดซึ่งสัตว์ทั้งหลายว่าเป็นไปตามกรรม ดังนี้ ด้วยเหตุนี้แหละ ท่านจึงยังเห็นบุคคล โดยสังนึกตปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคทรงเห็นรูปหรือทรงเห็นบุคคล ด้วยจักขุเพียงดังทิพย์ อันบริสุทธิล่งจักขุของมนุษย์

ป. ทรงเห็นรูป

๙. รูปคือบุคคล รูปจุติ รูปอุปบัติ รูปเป็นไปตามกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระผู้มีพระภาคทรงเห็นรูปหรือทรงเห็นบุคคล ด้วยจักขุเพียงดังทิพย์ อันบริสุทธิล่งจักขุของมนุษย์

ป. ทรงเห็นบุคคล

๙. บุคคล คือรูป คือรูปายตนะ คือรูปธาตุ คือสีเขียว คือสีเหลือง คือสีแดง คือสีขาว คือสิ่งที่รู้ได้ด้วยจักขุ กระทบที่จักขุ มาสู่คลองจักขุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระผู้มีพระภาคทรงเห็นรูปหรือทรงเห็นบุคคล ด้วยจักขุเพียงดังทิพย์ อันบริสุทธิล่งจักขุของมนุษย์

ป. ทรงเห็นทั้งสองอย่าง

๙. ทั้งสองอย่างคือรูป คือรูปายตนะ คือรูปธาตุ ทั้งสองอย่างคือสีเขียว ทั้งสองอย่างคือสีเหลือง ทั้งสองอย่างคือสีขาว ทั้งสองอย่างคือสิ่งที่รู้ได้ด้วยจักขุ ทั้งสองอย่างกระทบที่จักขุ ทั้งสองอย่างมาสู่คลองจักขุ ทั้งสองอย่างจุติ ทั้งสองอย่างอุปบัติ ทั้งสองอย่างเป็นไปตามกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อุปาทาปัญญุตตานุโยค จบ

กัลยาณวรรค ๑-

[๑๒๒] ป. ท่านยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. ท่านยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

๙. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๓] ๙. เพราะยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดี

กรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างบุคคลนั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างบุคคลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การทำที่สุดแห่งทุกข์ไม่มีความขาดแห่งวิญญะก็ไม่มี ความดับรอบอย่างหาเชื่อมิได้ ก็ไม่มี แก่บุคคลนั้น ๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. ตอนนี้มีชื่อเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า "ปฐิการานุโยค"

[๑๒๔] ส. เพราะยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่วหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นบุคคล ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างบุคคลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕] ส. เพราะยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นนิพพาน ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖] ส. เพราะยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นมหาปฐุติ ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างมหาปฐุติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗] ส. เพราะยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นมหาสมุทร ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างมหาสมุทร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๘] ส. เพราะยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะหยังเห็นขุนเขาสิเนรุ ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างขุนเขาสิเนรุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕] ส. เพราะหยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะหยังเห็นน้ำ ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างน้ำ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๐] ส. เพราะหยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะหยังเห็นไฟ ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างไฟ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๑] ส. เพราะหยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะหยังเห็นลม ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างลม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๒] ส. เพราะหยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะหยังเห็นหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓] ส. เพราะหยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงหยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมดีกรรมชั่วเป็นอื่น ผู้ทำ ผู้สร้างกรรมดีกรรมชั่ว ก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๔] ป. ท่านหยังเห็นวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านหยังเห็นบุคคลผู้เสวยวิบากของกรรมดี กรรมชั่ว หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะหยังเห็นวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงหยังเห็นบุคคลผู้เสวย

วิบากของกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นผู้เสวย บุคคลผู้เสวยวิบากนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านยังเห็นผู้เสวย บุคคลผู้เสวยวิบากนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การทำที่สุดแห่งทุกข์ไม่มี ความขาดแห่งวิญญะก็ไม่มี ความดับรอบอย่างหาเชื้อมิได้ก็ไม่มี แก่บุคคลนั้นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะยังเห็นวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงเห็นบุคคล ผู้เสวยวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นบุคคล ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้เสวยบุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะยังเห็นวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงเห็นบุคคลผู้เสวยวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นนิพพาน ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้เสวยนิพพานหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะยังเห็นวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นมหาปฐพี เพราะยังเห็นมหาสมุทร เพราะยังเห็นขุนเขา ลินรุ เพราะยังเห็นน้ำ เพราะยังเห็นไฟ เพราะยังเห็นลม ฯลฯ เพราะยังเห็นหญ้า ไม้ และคันไม้เจ้าป่า ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวย หญ้า ไม้ และคันไม้เจ้าป่า หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะยังเห็นวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงเห็นบุคคลผู้เสวยวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิบากของกรรมดีและกรรมชั่วเป็นอื่น บุคคลผู้เสวยวิบากของกรรมดีกรรมชั่ว ก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๕] ป. ท่านยังเห็นสุขอันเป็นทิพย์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๖] ส. เพราะยังเห็นสุขอันเป็นทิพย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นผู้เสวย บุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์นั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านยังเห็นผู้เสวย บุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การทำที่สุดแห่งทุกข์ไม่มีความขาดแห่งวิญญูะก็ไม่มี ความคับรอบอย่างหาเชื่อมิได้ก็ไม่มี แก่บุคคลนั้นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๗] ส. เพราะยังเห็นสุขอันเป็นทิพย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นบุคคล ฉะนั้นจึงเห็นผู้เสวยบุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๘] ส. เพราะยังเห็นสุขอันเป็นทิพย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นนิพพาน ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๙] ส. เพราะยังเห็นสุขอันเป็นทิพย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นมหาปฐพี ฯลฯ เพราะยังเห็นมหาสมุทร เพราะยังเห็นขุนเขาสิเนรุ เพราะยังเห็นน้ำ เพราะยังเห็นไฟ เพราะยังเห็นลม ฯลฯ เพราะยังเห็นหญ้าไม้ และต้นไม้เจ้าป่า ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยหญ้า ไม้ และต้นไม้เจ้าป่า หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๐] ส. เพราะยังเห็นสุขอันเป็นทิพย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สุขอันเป็นทิพย์เป็นอื่น บุคคลผู้เสวยสุขอันเป็นทิพย์ก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๑] ป. ท่านยังเห็นสุขของมนุษย์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๒] ส. เพราะยังเห็นสุขของมนุษย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นผู้เสวย บุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์นั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านยังเห็นผู้เสวย บุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การทำที่สุดแห่งทุกข์ไม่มี ความขาดแห่งวัฏฏะก็ไม่มี ความดับรอบอย่างหาเชื่อมได้ก็ไม่มี แก่บุคคลนั้นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๓] ส. เพราะยังเห็นสุขของมนุษย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นบุคคล ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้เสวยบุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔] ส. เพราะยังเห็นสุขของมนุษย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นนิพพาน ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕] ส. เพราะยังเห็นสุขของมนุษย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นมหาปฐพี ฯลฯ เพราะยังเห็นมหาสมุทร เพราะยังเห็นขุนเขาติเนรุ เพราะยังเห็นน้ำ เพราะยังเห็นไฟ เพราะยังเห็นลม ฯลฯ เพราะยังเห็นหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖] ส. เพราะยังเห็นสุขของมนุษย์ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สุขของมนุษย์เป็นอื่น บุคคลผู้เสวยสุขของมนุษย์ก็เป็นอื่นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๗] ป. ท่านยังเห็นทุกข์ที่มีในอบาย หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. ท่านยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในอบาย หรือ?

๙. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๘] ๙. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในอบาย ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในอบาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ท่านยังเห็นผู้เสวย บุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในอบายนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ท่านยังเห็นผู้เสวย บุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในอบายนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. การทำที่สุดแห่งทุกข์ไม่มี ความขาดแห่งวัฏฏะก็ไม่มี ความดับรอบอย่างหาเชื่อมิได้ก็ไม่มี แก่บุคคลนั้นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๙] ๙. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในอบาย ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในอบาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพราะยังเห็นบุคคล ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้เสวยบุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๐] ๙. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในอบาย ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในอบาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพราะยังเห็นนิพพาน ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑] ๙. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในอบาย ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในอบาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพราะยังเห็นมหาปฐพี ฯลฯ เพราะยังเห็นมหาสมุทร เพราะยังเห็นขุนเขาสินธุ เพราะยังเห็นน้ำ เพราะยังเห็นไฟ เพราะยังเห็นลม ฯลฯ เพราะยังเห็นหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๒] ๙. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในอบาย ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มี

ในอบาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุกข์ที่มีในอบายเป็นอื่น บุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในอบายก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๓] ป. ท่านยังเห็นทุกข์ที่มีในนรกหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรก หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๔] ส. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในนรก ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านยังเห็นผู้เสวยบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรกนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านยังเห็นผู้เสวยบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรกนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การทำที่สุดแห่งทุกข์ไม่มีความขาดแห่งวัฏฏะก็ไม่มี ความดับรอบอย่างหาเชื่อมได้ก็ไม่มี แก่บุคคลนั้นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕] ส. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในนรก ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นบุคคล ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้เสวยบุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๖] ส. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในนรก ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นนิพพาน ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๗] ส. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในนรก ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะยังเห็นมหาปฐพี ฯลฯ เพราะยังเห็นมหาสมุทร เพราะยังเห็นขุนเขาลิเนรุ เพราะยังเห็นน้ำ เพราะยังเห็นไฟ เพราะยังเห็นลม เพราะยังเห็นหญ้า ไม้ และต้นไม้เจ้าป่า ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยหญ้า ไม้ และต้นไม้เจ้าป่า หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

[๑๕๘] ศ. เพราะยังเห็นทุกข์ที่มีในนรก ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ทุกข์ที่มีในนรกเป็นอื่น บุคคลผู้เสวยทุกข์ที่มีในนรกก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

[๑๕๙] ศ. เพราะยังเห็นกรรมดิกรรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้าง ผู้เสวยวิบากกรรมดิกรรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลนั้นทำ บุคคลนั้นเองเสวย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

ศ. บุคคลนั้นทำ บุคคลนั้นเองเสวย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สุขและทุกข์ตัวทำเอง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

[๑๖๐] ศ. เพราะยังเห็นกรรมดิกรรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้าง ผู้เสวยวิบากกรรมดิกรรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลอื่นทำ บุคคลอื่นเสวย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

ศ. บุคคลอื่นทำ บุคคลอื่นเสวย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สุขและทุกข์บุคคลอื่นทำให้หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

[๑๖๑] ศ. เพราะยังเห็นกรรมดิกรรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นผู้ทำ ผู้สร้าง ผู้เสวยวิบากกรรมดิกรรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลนั้นและบุคคลอื่นทำ บุคคลนั้นและบุคคลอื่นเสวย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

ศ. บุคคลนั้นและบุคคลอื่นทำ บุคคลนั้นและบุคคลอื่นเสวย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สุขและทุกข์ตัวทำเองด้วย คนอื่นทำให้ด้วย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

[๑๖๒] ศ. เพราะยังเห็นกรรมดิกรรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้ทำ ผู้สร้าง

ผู้แสวงวิบากกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลนั้นทำก็หาไม่ บุคคลนั้นเองแสวงก็หาไม่ บุคคลอื่นทำก็หาไม่
บุคคลอื่นแสวงก็หาไม่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลนั้นทำก็หาไม่ บุคคลนั้นเองแสวงก็หาไม่ บุคคลอื่นทำก็หาไม่
บุคคลอื่นแสวงก็หาไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สุขและทุกข์อาศัยสภาพที่มีไช้การทำให้ของตนเอง ไม่ใช่การทำให้ของคนอื่น
เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๓] ส. เพราะยังเห็นกรรมดีกรรมชั่ว ฉะนั้นจึงยังเห็นบุคคลผู้ทำ ผู้สร้าง
ผู้แสวงกรรมดีกรรมชั่ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลนั้นทำ บุคคลนั้นเองแสวง บุคคลอื่นทำ บุคคลอื่นแสวง บุคคล
นั้นและบุคคลอื่นทำ บุคคลนั้นและบุคคลอื่นแสวง บุคคลนั้นทำก็หาไม่ บุคคลนั้นเองแสวงก็หา
ไม่ บุคคลอื่นทำก็หาไม่ บุคคลอื่นแสวงก็หาไม่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลนั้นทำ บุคคลนั้นเองแสวง บุคคลอื่นทำ บุคคลอื่นแสวง บุคคล
นั้นและบุคคลอื่นทำ บุคคลนั้นและบุคคลอื่นแสวง บุคคลนั้นทำก็หาไม่ บุคคลนั้นเองแสวง
ก็หาไม่ บุคคลอื่นทำก็หาไม่ บุคคลอื่นแสวงก็หาไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สุขและทุกข์ตัวทำเอง สุขและทุกข์คนอื่นทำให้ สุขและทุกข์ตัวทำเอง
ด้วย คนอื่นทำให้ด้วย สุขและทุกข์อาศัยสภาพที่มีไช้การทำให้ของตนเอง มีไช้การทำให้ของบุคคล
อื่นเกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔] ป. กรรมมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้ทำกรรมก็มีอยู่ หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะกรรมมีอยู่ ฉะนั้นบุคคลผู้ทำกรรมจึงมีอยู่ หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้สร้างบุคคลผู้ทำกรรมนั้นก็มิใช่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ผู้สร้างบุคคลผู้ทำกรรมนั้นก็มียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. การทำที่สุดแห่งทุกข์ไม่มีความขาดแห่งวัฏฏะก็ไม่มี ความดับรอบอย่างหาเชื่อมิได้ก็ไม่มีแก่บุคคลนั้นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เพราะกรรมมียู่ ฉะนั้นบุคคลผู้ทำกรรมจึงมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพราะบุคคลมียู่ ฉะนั้นผู้สร้างบุคคลจึงมียู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เพราะกรรมมียู่ ฉะนั้นบุคคลผู้ทำกรรมจึงมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพราะนิพพานมียู่ ฉะนั้นผู้สร้างนิพพานจึงมียู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เพราะกรรมมียู่ ฉะนั้นบุคคลผู้ทำกรรมจึงมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพราะมหาปถมีอยู่ ฯลฯ เพราะมหาสมุทรมียู่ ฯลฯ เพราะขุนเขาสิเนรุมีอยู่ ฯลฯ เพราะน้ำมีอยู่ ฯลฯ เพราะไฟมีอยู่ เพราะลมมีอยู่ ฯลฯ เพราะหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ มีอยู่ ฉะนั้น ผู้สร้างหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ จึงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เพราะกรรมมียู่ บุคคลผู้ทำกรรมจึงมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. กรรมเป็นอื่น บุคคลผู้ทำกรรมก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. วิบากมียู่หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้เสวยวิบากมียู่ หรือ?

๙. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เพราะวิบากมียู่ ฉะนั้นบุคคลผู้เสวยวิบากจึงมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ผู้เสวยบุคคลผู้เสวยวิบากนั้นมียู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ผู้เสวยบุคคลผู้เสวยวิบากนั้นมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การทำที่สุดแห่งทุกข์ไม่มีความขาดแห่งวิญญูะก็ไม่มี ความดับรอบอย่าง
หาเชื่อมิได้ก็ไม่มี แก่บุคคลนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะวิบากมีอยู่ ฉะนั้นบุคคลผู้เสวยวิบากจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะบุคคลมีอยู่ ฉะนั้นผู้เสวยบุคคลจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะวิบากมีอยู่ ฉะนั้นบุคคลผู้เสวยวิบากจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะนิพพานมีอยู่ ฉะนั้นบุคคลผู้เสวยนิพพานจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะวิบากมีอยู่ ฉะนั้นบุคคลผู้เสวยวิบากจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะมหาปฬมีอยู่ ฯลฯ เพราะมหาสมุทรมีอยู่ ฯลฯ เพราะขุนเขาสิเนรุ
มีอยู่ ฯลฯ เพราะน้ำมีอยู่ ฯลฯ เพราะไฟมีอยู่ ฯลฯ เพราะลมมีอยู่ ฯลฯ

เพราะหญ้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ มีอยู่ ฉะนั้นผู้เสวยหญ้า ไม้ และ
ต้นไม้อื่นๆ จึงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะวิบากมีอยู่ ฉะนั้นบุคคลผู้เสวยวิบากจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิบากเป็นอื่น บุคคลผู้เสวยวิบากก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ ข้อ

กัลยาณวรรค จบ

อภิธัมมปิฎก

[๑๖๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็น บุคคลได้โดยสังขตคติปรมาตม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลบางคนแสดงฤทธิ์ได้ก็มีอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลบางคนแสดงฤทธิ์ได้มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขตคติปรมาตม

ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขตคติปรมาตม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลบางคนฟังเสียงด้วยโสตธาตุเพียงดังทิพย์ได้ ฯลฯ ที่รู้จิตของบุคคล
อื่นได้ ฯลฯ ที่ตามระลึกชาติหนหลังได้ ฯลฯ ที่เห็นรูปด้วยจักขุเพียง

ดังทิพย์ได้ ฯลฯ ที่ทำให้แจ้งซึ่งความสิ้นไปแห่งอาสวะได้ มีอยู่
มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลบางคนที่ทำให้แจ้งซึ่งความสิ้นไปแห่งอาสวะได้มีอยู่ ด้วย
เหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์

ส. ท่านได้ทำความเข้าใจแล้วว่า บุคคลบางคนแสดงฤทธิ์ได้มีอยู่ และด้วย
เหตุนั้นจึงยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ใดแสดงฤทธิ์ได้ ผู้นั้นแหละเป็นบุคคล ผู้ใดแสดงฤทธิ์ไม่ได้ ผู้นั้น
ไม่ใช่บุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้ใดฟังเสียงด้วยโสตธาตุเพียงดังทิพย์ได้ ฯลฯ ผู้ใดรู้จิตคนอื่นได้ ฯลฯ ผู้
ใดตามระลึกชาติหนหลังได้ ฯลฯ ผู้ใดเห็นรูปด้วยจักขุเพียงดังทิพย์ได้ ฯลฯ
ผู้ใดทำให้แจ้งซึ่งความสิ้นไปแห่งอาสวะได้ ผู้นั้นแหละเป็นบุคคล ผู้ใด
ทำให้แจ้งซึ่งความสิ้นไปแห่งอาสวะไม่ได้ ผู้นั้นไม่ใช่บุคคล หรือ ฯลฯ

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

อภิญฺเญยานุ โยค จป

ญาคกานุ โยค

[๑๖๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มารคามืออยู่มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า มารคามืออยู่ ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า ยังเห็นบุคคล
ได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์

ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บิดามืออยู่ ฯลฯ พี่น้องชายมืออยู่ พี่น้องหญิงมืออยู่ กษัตริย์มืออยู่ พราหมณ์
มืออยู่ แพศย์มืออยู่ ศูทรมืออยู่ กฤหัสถ์มืออยู่ บรรพชิตมืออยู่ เทวคามืออยู่
มนุษย์มืออยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า มนุษย์มืออยู่ ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า ยังเห็นบุคคล
ได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์

[๑๖๗] ส. ท่านได้ทำความเข้าใจแล้วว่า มารคามืออยู่ และด้วยเหตุนี้จึงยังเห็นบุคคล

ได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมไม่เป็นมารดาแล้วเป็นมารดามืออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมไม่เป็นบุคคลแล้วเป็นบุคคลมืออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมไม่เป็นบิดา ฯลฯ ไม่เป็นพี่น้องชาย ไม่เป็นพี่น้องหญิง ไม่เป็นกษัตริย์ ไม่เป็นพราหมณ์ ไม่เป็นแพศย์ ไม่เป็นสุทร ไม่เป็นภุชสะ ไม่เป็นบรรพชิต ไม่เป็นเทวดา ไม่เป็นมนุษย์แล้วเป็นมนุษย์มืออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมไม่เป็นบุคคลแล้วเป็นบุคคลมืออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๘] ส. ท่านได้ทำความตกลงแล้วว่า มารดามืออยู่ และด้วยเหตุนี้จึงยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคนซึ่งเดิมเป็นมารดาแล้วไม่เป็นมารดามืออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมเป็นบุคคลแล้วไม่เป็นบุคคลมืออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลบางคนซึ่งเดิมเป็นบิดา เป็นพี่น้องชาย เป็นพี่น้องหญิง เป็นกษัตริย์ เป็นพราหมณ์ เป็นแพศย์ เป็นสุทร เป็นภุชสะ เป็นบรรพชิต เป็นเทวดา เป็นมนุษย์ แล้วไม่เป็นมนุษย์มืออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมเป็นบุคคลแล้วไม่เป็นบุคคลมืออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๙] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลเป็นโสดาบันมืออยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลเป็นโสดาบันมืออยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์

ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลเป็นสกทาคามีมีอยู่ ฯลฯ บุคคลเป็นอนาคามีมีอยู่ ฯลฯ บุคคลเป็น
พระอรหันต์มีอยู่ ฯลฯ บุคคลเป็นพระชินาสพผู้อุกโตภาควิมุตมีอยู่ ฯลฯ
บุคคลเป็นพระชินาสพผู้ปัญญาวิมุตมีอยู่ บุคคลเป็นพระอริยะผู้กายสักขี
มีอยู่ ฯลฯ บุคคลเป็นพระอริยะผู้ทวิภูมิตะมีอยู่ ฯลฯ บุคคลเป็น
พระอริยะผู้สัทธาวิมุตมีอยู่ ฯลฯ บุคคลเป็นพระอริยะผู้ธมมานุสาริมีอยู่
บุคคลเป็นพระอริยะผู้สัทธานุสาริมีอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลเป็นพระอริยะผู้สัทธานุสาริมีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่าน
จึงต้องกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์

[๑๗๐] ส. ท่านได้ทำความตกลงแล้วว่า บุคคลเป็นโสดาบันมีอยู่ และด้วยเหตุนี้
จึงยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมไม่เป็นโสดาบัน แล้วเป็นโสดาบันมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมไม่เป็นบุคคลแล้วเป็นบุคคลมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมไม่เป็นสกทาคามี ... ไม่เป็นอนาคามี ... ไม่เป็นพระ
อรหันต์ ... ไม่เป็นพระชินาสพผู้อุกโตภาควิมุต ... ไม่เป็นพระชินาสพ
ผู้ปัญญาวิมุต ... ไม่เป็นพระอริยะผู้กายสักขี ... ไม่เป็นพระอริยะผู้
ทวิภูมิตะ ... ไม่เป็นพระอริยะผู้สัทธาวิมุต ... ไม่เป็นพระอริยะผู้
ธมมานุสาริ ... ไม่เป็นพระอริยะผู้สัทธานุสาริแล้วเป็น พระอริยะผู้
สัทธานุสาริมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมไม่เป็นบุคคลแล้วเป็นบุคคลมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๑] ส. ท่านได้ทำความตกลงแล้วว่า บุคคลผู้โสดาบันมีอยู่ และด้วยเหตุนี้ จึง
ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมเป็นโสดาบันแล้วไม่เป็นโสดาบันมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมเป็นบุคคลแล้วไม่เป็นบุคคลมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมเป็นสกทาคามี ... เป็นอนาคามีแล้ว ไม่เป็นอนาคามี
มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน ซึ่งเดิมเป็นบุคคล แล้วไม่เป็นบุคคลมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า หยิ่งเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อริยบุคคล ๔ คู่ ๘ จำพวก มีอยู่มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า อริยบุคคล ๔ คู่ ๘ จำพวกมีอยู่ ด้วยเหตุที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าว ว่า หยิ่งเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์

[๑๗๓] ส. ท่านได้ทำความตกลงแล้วว่า อริยบุคคล ๔ คู่ ๘ จำพวก มีอยู่ และด้วย เหตุที่นั่น จึงหยิ่งเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อริยบุคคล ๔ คู่ ๘ จำพวก ปราภุขึ้นได้เพราะความปราภุขึ้นแห่งพระ พุทธเจ้า หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลปราภุขึ้นได้เพราะความปรารธนาแห่งพระพุทธรเจ้า หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลปราภุขึ้นได้เพราะความปรารธนาแห่งพระพุทธรเจ้า หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ครั้นเมื่อพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าปรินิพพานแล้ว บุคคลขาดสูญไป บุคคล ไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๔] ส. ท่านหยิ่งเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเป็นอสังขตะ หรือ

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเป็นสังขตะก็ไม่ใช่ เป็นอสังขตะก็ไม่ใช่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเป็นสังขตะก็ไม่ใช่ เป็นอสังขตะก็ไม่ใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ยังมีส่วนสุดท้ายที่ ๓ อื่นนอกเหนือสังขตะและอสังขตะอีกหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ยังมีส่วนสุดท้ายที่ ๓ อื่นนอกเหนือสังขตะและอสังขตะอีกหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาตินี้มี ๒ อย่าง

๒ อย่างเป็นไฉน ชาติเป็นสังขตะ ๑ ชาติเป็นอสังขตะ ๑ นี่แล

ชาติ ๒ อย่าง ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริงมิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ยังมีส่วนสุดท้ายที่ ๓ อื่นนอกเหนือสังขตะและ

อสังขตะอีกนะสิ

ส. บุคคลเป็นสังขตะก็ไม่ใช่ เป็นอสังขตะก็ไม่ใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขตะเป็นอื่น อสังขตะก็เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ขันธ์ทั้งหลายเป็นสังขตะ นิพพานเป็นอสังขตะ บุคคลเป็นสังขตะก็ไม่ใช่

เป็นอสังขตะก็ไม่ใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ขันธ์ทั้งหลายเป็นอื่น นิพพานก็เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นสังขตะ นิพพานเป็นอสังขตะ บุคคลเป็นสังขตะก็ไม่ใช่ เป็น

อสังขตะก็ไม่ใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นอื่น นิพพานก็เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณเป็นสังขตะ

นิพพานเป็นอสังขตะ บุคคลเป็นสังขตะก็ไม่ใช่ เป็นอสังขตะก็ไม่ใช่

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิญญาณเป็นอื่น นิพพานก็เป็นอื่น บุคคลก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๕] ส. บุคคลมีความเกิดขึ้นปรากฏ มีความเสื่อมปรากฏ เมื่อตั้งอยู่ มีความ

แปรปรวนปรากฏ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเป็นสังขตะหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย สังขตธรรมมี

สังขตลักษณะ ๓ อย่างนี้ คือ สังขตธรรมทั้งหลาย มีความเกิดขึ้น
ปรากฏมีความเสื่อมปรากฏเมื่อตั้งอยู่มีความแปรปรวนปรากฏ ดังนี้ ๑-
บุคคลก็มีความเกิดขึ้นปรากฏ ความเสื่อมก็ปรากฏ เมื่อตั้งอยู่ความ
แปรปรวนก็ปรากฏ ถ้าอย่างนั้น บุคคลก็เป็นสังขตะนะสิ
ส. ความเกิดขึ้นแห่งบุคคลไม่ปรากฏ ความเสื่อมไม่ปรากฏ เมื่อตั้งอยู่ความ
แปรปรวนไม่ปรากฏ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อสังขตธรรมมีอสังขต
ลักษณะ ๓ อย่างนี้ คือ ความเกิดขึ้นแห่งอสังขตธรรมทั้งหลาย

@๑. อ. ติก. ข้อ ๔๘๖ หน้า ๑๕๒

ไม่ปรากฏ ความเสื่อมไป ไม่ปรากฏ เมื่อตั้งอยู่ ความแปรปรวน
ไม่ปรากฏ ดังนี้ ๑- ความเกิดขึ้นแห่งบุคคลก็ไม่ปรากฏ ความเสื่อมก็ไม่
ปรากฏเมื่อตั้งอยู่ความแปรปรวนก็ไม่ปรากฏ ถ้าอย่างนั้น บุคคลก็เป็น
อสังขตะนะสิ

[๑๗๖] ส. บุคคลผู้ปรินิพพานแล้ว คงมีอยู่ในนิพพาน หรือไม่มีอยู่ในนิพพาน

ป. คงมีอยู่ในนิพพาน

ส. บุคคลผู้ปรินิพพาน เป็นผู้เที่ยง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. บุคคลผู้ปรินิพพานแล้ว ไม่มีอยู่ในนิพพาน

ส. บุคคลผู้ปรินิพพานแล้ว เป็นผู้ขาดสูญ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ปภินณกะ

[๑๗๗] ส. บุคคลอาศัยอะไรตั้งอยู่?

ป. อาศัยภพตั้งอยู่

ส. ภพไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา
มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความจางไปเป็นธรรมดา มีความดับไป
เป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. แม้บุคคลก็ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็น
ธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความจางไปเป็นธรรมดา มีความ
ดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. แม้บุคคลก็ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็น
ธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความจางไปเป็นธรรมดา มีความ
ดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมาตม์หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. บุคคลบางคนที่เราสุขเวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่า เราสุขเวทนาอยู่ มีอยู่
มิใช่หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลบางคนที่เราสุขเวทนาอยู่ก็รู้ชัดว่าเราสุขเวทนาอยู่
มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมาตม์

ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมาตม์ หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. บุคคลบางคนที่เราทุกขเวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่า เราสุขเวทนา
อยู่ ฯลฯ ที่เราสุขเวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่า เราสุขเวทนาอยู่
มีอยู่ มิใช่หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลบางคนที่เราสุขเวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่าเราสุข
เวทนาอยู่ มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ยังเห็น
บุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมาตม์

๕. ท่านได้ทำความเข้าใจแล้วว่า บุคคลบางคนที่เราสุขเวทนา ก็รู้ชัดว่า
เราสุขเวทนาอยู่ มีอยู่ และด้วยเหตุนี้ จึงยังเห็นบุคคลได้โดย
สังขิกัตถปรมาตม์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. ผู้ใดสุขเวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่า เราสุขเวทนาอยู่ ผู้นั้นเทียว
เป็นบุคคล ผู้ใดสุขเวทนา ไม่รู้ชัดว่า เราสุขเวทนาอยู่ ผู้นั้น
ไม่เป็นบุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. ผู้ใดสุขเวทนาอยู่ ฯลฯ ผู้ใดสุขเวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่า
เราสุขเวทนาอยู่ ผู้นั้นเทียวเป็นบุคคล ผู้ใดสุขเวทนา-
อยู่ ไม่รู้ชัดว่า เราสุขเวทนาอยู่ ผู้นั้นไม่เป็น
บุคคลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านได้ทำความเข้าใจแล้วว่า บุคคลบางที่เสวยสุขเวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่า เราเสวยสุขเวทนาอยู่ และด้วยเหตุนี้จึงยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตต-
ปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สุขเวทนาเป็นอื่น ผู้เสวยสุขเวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่าเราเสวยสุขเวทนาอยู่
ก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทุกขเวทนาเป็นอื่น ฯลฯ อทุกขมสุขเวทนาเป็นอื่น ผู้เสวยอทุกขม-
เวทนาอยู่ ก็รู้ชัดว่า เราเสวยอทุกขมสุขเวทนาอยู่ก็เป็นอื่น หรือ?

[๑๗๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตตปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลบางคนที่เป็นผู้พิจารณาเห็นกายอยู่ มีอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลบางคนที่เป็นผู้พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ มีอยู่ ด้วยเหตุ
นั้นะท่านจึงต้องกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตตปรมัตถ์

ส. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตตปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลบางคนที่เป็นผู้พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาอยู่ ฯลฯ ที่เป็นผู้
พิจารณาเห็นจิตในจิตอยู่ ฯลฯ ที่เป็นผู้พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่
มีอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลบางคนที่เป็นผู้พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่ มีอยู่ ด้วย
เหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตตปรมัตถ์

ส. ท่านได้ทำความเข้าใจแล้วว่า บุคคลบางคนที่เป็นผู้พิจารณาเห็นกายในกาย
อยู่ มีอยู่ และด้วยเหตุนี้ จึงยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตตปรมัตถ์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ใดเป็นผู้พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ ผู้นั้นเทียวเป็นบุคคล ผู้ใดไม่เป็น
ผู้พิจารณาเห็นกายในกายอยู่ ผู้นั้นไม่เป็นบุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้ใดเป็นผู้พิจารณาเห็นเวทนาในเวทนาอยู่ ฯลฯ เป็นผู้พิจารณาเห็นจิต
ในจิตอยู่ ฯลฯ เป็นผู้พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่ ผู้นั้นเทียว เป็นบุคคล
ผู้ใดไม่เป็นผู้พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่ ผู้นั้นไม่เป็นบุคคล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านได้ทำความตกลงแล้วว่า บุคคลบางคนที่เป็นผู้พิจารณาเห็นภายใน
กายอยู่ มีอยู่ และด้วยเหตุนี้ จึงยังเห็นบุคคลได้โดยสัจฉิกัตถปรมัตถ์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายเป็นอื่น บุคคลที่เป็นผู้พิจารณาเห็นภายในกายอยู่ ก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนาเป็นอื่น ฯลฯ จิตเป็นอื่น ฯลฯ ธรรมเป็นอื่น บุคคลที่เป็นผู้
พิจารณาเห็นธรรมในธรรมอยู่ ก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๐] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสัจฉิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า โมฆราชะ เธอจงเป็นผู้มีสติทุกเมื่อ
ยังเห็นโลกโดยความเป็นของสูญ ถอนอัตตานุทิฏฐิเสีย เธอพึงเป็น
ผู้ข้ามพ้นมัจจุราชเสีย ได้ด้วยอาการอย่างนี้ เพราะมัจจุราชย่อมไม่
แลเห็นบุคคลผู้ยังเห็นโลกอยู่อย่างนี้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรที่มีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสัจฉิกัตถปรมัตถ์
นะสิ

[๑๘๑] ส. บุคคลยังเห็น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ร่วมกับรูปยังเห็นหรือ หรือว่าเว้นจากรูปยังเห็น

ป. ร่วมกับรูปยังเห็น

ส. ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. เว้นจากรูป ยังเห็น

ส. ชีพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลยังเห็น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อยู่ภายในยังเห็นหรือ หรือว่าออกไปภายนอกแล้วจึงยังเห็น

ป. อยู่ภายในยังเห็น

ส. ชีพก็อันนั้น สรีระก็อันนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@ ๑. พุ. ส. ข้อ ๔๓๕ หน้า ๕๔๕

ป. ออกไปภายนอกแล้วจึงยังเห็น

ส. จีพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคมีปกติตรัสคำจริง ตรัสสมกาล ตรัสเรื่องที่เป็นจริง
ตรัสถูกต้อง ตรัสไม่ผิด ตรัสไม่คลาดเคลื่อน มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อเกื้อกูลแก่ตน มีอยู่ ๑-
ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ นะลิ

ป. ไม่พึงกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาค มีปกติตรัสคำจริง ตรัสสมกาล ตรัสเรื่องที่เป็นจริง
ตรัสถูกต้อง ตรัสไม่ผิด ตรัสไม่คลาดเคลื่อน มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า อภิภิกษุทั้งหลาย บุคคลคนเดียวเมื่อ
บังเกิดขึ้นในโลก ย่อมบังเกิดขึ้นเพื่อเกื้อกูลแก่คนมาก เพื่อความสุข
ของคนมาก เพื่อความอนุเคราะห์แก่โลก เพื่อประโยชน์ เพื่อเกื้อกูล
เพื่อความสุข ของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลายดังนี้ ๒- เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

@ ๑. อัง. จด. ข้อ ๘๖ หน้า ๑๒๕, อภิ. ปุ. ข้อ ๑๐ หน้า ๑๓๖

@ ๒. อ. เอก. ข้อ ๑๓๕ หน้า ๒๘

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์ นะลิ

[๑๘๓] ส. ยังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาค มีปกติตรัสคำจริง ตรัสสมกาล ตรัสเรื่องที่เป็นจริง
ตรัสถูกต้อง ตรัสไม่ผิด ตรัสไม่คลาดเคลื่อน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา ดังนี้ เป็นสูตร
มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์นะสิ

[๑๘๔] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาค มีปกติตรัสคำจริง ตรัสสมกาล ตรัสเรื่องที่เป็นจริง ตรัสถูกต้อง ตรัสไม่ผิด ตรัสไม่คลาดเคลื่อน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า อริยสาวกไม่สงสัย ไม่เคลือบแคลงว่า เมื่อบังเกิด ทุกข์เท่านั้นบังเกิดขึ้น เมื่อดับ ทุกข์เท่านั้นดับไป ในข้อนี้ อริยสาวกนั้นยังรู้ได้โดยไม่ต้องอาศัยผู้อื่นทีเดียว เพียงเท่านั้นแลก็งานะ เป็นสัมมาทิฐิ ดังนี้ ๑- เป็นสูตร มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

@ ๑. ตี. ส. ข้อ ๔๓ หน้า ๒๑

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์นะสิ

[๑๘๕] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระวชิราภิกษุณีได้กล่าวกะมารผู้มีบาปว่าดังนี้ ดูกรมารท่านเชื่อว่าเป็นสัตว์หรือหนอ นั่นเป็นความเห็นของท่านหรือหนอ นี่เป็นกลุ่มสังขารล้วน ๆ ในกลุ่มสังขารนี้จะค้นหาสัตว์ไม่ได้ เพราะคุณส่วนทั้งหลายเข้าเสี่ยงเรียกว่ารถจึงมิได้ แม้ฉันใด เมื่อขันธทั้งหลายยังมีอยู่ สมมติว่าสัตว์ก็ได้ฉันนั้น. ความจริงทุกข์เท่านั้นเกิดขึ้น ทุกข์เท่านั้นตั้งอยู่และเสื่อมสิ้นไป นอกจากทุกข์ไม่มีอะไรเกิด นอกจากทุกข์ไม่มีอะไรดับ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขณิกัตถปรมัตถ์นะสิ

[๑๘๖] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังขณิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านพระอานนที่ไถ้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า ดังนี้ พระพุทธเจ้าข้า ที่กล่าวกันว่า โลกสูญ โลกสูญ นั้น ด้วยเหตุเพียงไรพระเจ้าข้า จึงจะกล่าวได้ว่า โลกสูญ พระผู้มีพระภาคได้ตรัสตอบว่า ดูกรอานนที่ เพราะสูญโดยตนหรือโดยของที่เนื่องกับตน ฉะนั้น จึงกล่าวได้ว่า โลกสูญ อะไรเล่าอานนที่ที่สูญโดยตนหรือโดยของที่เนื่องกับตน

จักขุแล สุตฺตโดยตนหรือโดยของที่เนื่องกับตน รูปสุตฺต ฯลฯ จักขุ
วิญญานสุตฺต ฯลฯ จักขุสัมผัสสุตฺต ฯลฯ เพราะจักขุสัมผัสเป็นปัจจัย
จึงเกิดความรู้สึกเสวยอารมณ์ สุขก็ตาม ทุกข์ก็ตาม ไม่ทุกข์ ไม่สุข
ก็ตาม อันใด แม้อันนั้น ก็สุตฺตโดยตนหรือโดยของที่เนื่องกับตน
โสตสุตฺต ฯลฯ

@ ๑. ต. ต. ข้อ ๕๕๔ หน้า ๑๕๘

เสียงสุตฺต ฯลฯ ฆานะสุตฺต ... กลิ่นสุตฺต ฯลฯ ชิวหาสุตฺต ... รสสุตฺต ฯลฯ
กายสุตฺต ... โผฏฐัพพะสุตฺต ฯลฯ มโนสุตฺต ... ธรรมารมณ์สุตฺต ... มโน
วิญญานสุตฺต ... มโนสัมผัสสุตฺต ... เพราะมโนสัมผัสเป็นปัจจัย จึงเกิด
ความรู้สึกเสวยอารมณ์ สุขก็ตาม ทุกข์ก็ตาม ไม่ทุกข์ ไม่สุขก็ตาม
อันใด แม้อันนั้น ก็สุตฺตโดยตนหรือโดยของที่เนื่องกับตน ดูกรอานนท
เพราะสุตฺตโดยตนหรือโดยของที่เนื่องกับตน ฉะนั้นจึงกล่าวได้ว่า
โลกสุตฺต ดังนี้ ๑- เป็นพระสูตร มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า หยยังเห็นบุคคลได้โดยสังจิกัตถปรมัตถ
นะติ

[๑๕๙] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังจิกัตถปรมัตถ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาค มีปกติตรัสคำจริง ตรัสสมกาล ตรัสเรื่องที่เป็นจริง
ตรัสถูกต้อง ตรัสไม่ผิด ตรัสไม่คลาดเคลื่อน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เมื่อตนก็ดีมีอยู่ พึงมีคำ
พูดว่า ของที่เนื่องกับตนของเราหรือ ภิกษุทั้งหลายกราบทูลว่า
อย่างนั้นพระพุทธเจ้าข้า ตรัสว่า เมื่อของที่เนื่องกับตนก็ดีมีอยู่ พึงมี
คำพูดว่า ตนของเราหรือ กราบทูลว่า อย่างนั้น พระพุทธเจ้าข้า
ตรัสว่า ภิกษุทั้งหลาย เมื่อทั้งตนและของที่เนื่องกับตนจะยังเห็น
ไม่ได้ โดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ เหตุเป็นที่ตั้ง
แห่งทัญญาว่า โลกก็อันนั้น ตนก็อันนั้น เรานั้นละไปแล้ว จักเป็นผู้
เที่ยง ยั่งยืน คงที่ มีอันไม่แปรไปเป็นธรรมดา จักตั้งอยู่อย่างนั้น
เที่ยงคงที่เสมอไป ดังนี้ ก็เป็นธรรมของคณพาลบริบูรณ์สิ้นเชิง มิใช่
หรือ กราบทูลว่า ไม่พึงเป็นอะไรๆ อื่นพระพุทธเจ้าข้า เป็นธรรมของ
คณพาลบริบูรณ์สิ้นเชิงทีเดียว พระพุทธเจ้าข้า ดังนี้ ๒- เป็นสูตรมีอยู่
จริง มิใช่หรือ?

@ ๑. ข. ป. ข้อ ๖๓๓ หน้า ๕๕๐

@ ๒. ม.ม. ข้อ ๖๘๔ หน้า ๒๖๕

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ นะสิ

[๑๘๘] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาค มีปกติตรัสคำจริง ตรัสสมกาล ตรัสเรื่องที่เป็นจริง
ตรัสถูกต้อง ตรัสไม่ผิด ตรัสไม่คลาดเคลื่อน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า ดูกรเสนียะ ศาสดา ๑ จำพวกนี้มีอยู่ปรากฏ
อยู่ในโลก ๑ จำพวกเป็นโณ ศาสดาบางคนในโลกนี้ บัญญัติอัตตา
โดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ ทั้งในปัจจุบัน ทั้งใน
สัมปรายภพ อนึ่ง ศาสดาบางคนในโลกนี้ บัญญัติอัตตาโดยความ
เป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ แต่ในปัจจุบัน ไม่บัญญัติเช่น
นั้นในสัมปรายภพ อนึ่ง ศาสดาบางคนในโลกนี้ ไม่บัญญัติอัตตา
โดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ ทั้งในปัจจุบัน ทั้งใน
สัมปรายภพ ใน ๑ จำพวกนั้น ศาสดาที่บัญญัติอัตตาโดยความ
เป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ ทั้งในปัจจุบัน ทั้งใน
สัมปรายภพ นี้เรียกว่า สัสสวาท ศาสดาที่บัญญัติอัตตา โดย
ความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ แต่ในปัจจุบัน ไม่บัญญัติ
เช่นนั้นในสัมปรายภพ นี้เรียกว่า อุจเจทวาท ศาสดาที่ไม่บัญญัติ
อัตตาโดยความเป็นของจริง โดยความเป็นของแท้ ทั้งในปัจจุบัน
ทั้งในสัมปรายภพ นี้เรียกว่า สัมมาสัมพุทฺธะ ดูกรเสนียะ ศาสดา
๑ จำพวกนี้แล มีอยู่ ปรากฏอยู่ในโลก ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ นะสิ

@ ๑. เทียบ อ.ภ. ปุ ข้อ ๑๐๓

[๑๘๙] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังฆิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคเจ้า มีปกติตรัสคำจริง ตรัสสมกาล ตรัสเรื่องที่เป็นจริง
ตรัสถูกต้อง ตรัสไม่ผิด ตรัสไม่คลาดเคลื่อน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสว่า หม่อมเนยใส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ใครๆ ที่ทำหม้อเนยใสมืออยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์

นะสิ

[๑๕๐] ส. ท่านยังเห็นบุคคลโดยสังขิกัตถปรมัตถ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาค มีปกติตรัสคำจริง ตรัสสมกาล ตรัสเรื่องที่เป็นจริง

ตรัสถูกต้อง ตรัสไม่ผิด ตรัสไม่คลาดเคลื่อน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสว่าหมอน้ำมัน ... หมอน้ำผึ้ง ... หมอน้ำอ้อย ... หม้อ

น้ำมัน ... หมอน้ำ ... ภาชนะน้ำดื่ม ... กระติบน้ำดื่ม ... ขันน้ำดื่ม ... นิตยภัต ...

ธูยาคุ หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. ยาคูบางอย่าง เป็นของเที่ยง ยั่งยืน คงทน มีอันไม่แปรไปเป็นธรรมดา

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ยังเห็นบุคคลได้โดยสังขิกัตถปรมัตถ์

นะสิ ฯลฯ ย่อ

บุคคลกถา จบ

ปริหานิกถา

[๑๕๑] สกาวที พระอรหันต์ เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ เสื่อมจากอภัตผลได้ในภพทั้งปวงหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ เสื่อมจากอภัตผลได้ในภพทั้งปวง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เหตุเสื่อมของพระอรหันต์ (มีได้) ในภพทั้งปวง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้ในกาลทั้งปวง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เหตุเสื่อมของพระอรหันต์ (มีได้) ในกาลทั้งปวง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ทุกองค์เที่ยว เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ทุกองค์เที่ยว เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เหตุเสื่อมของพระอรหันต์ (มิได้) ทุกองค์เที่ยว หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๒] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เมื่อเสื่อมจากอภัตผล ย่อมเสื่อมจากผลทั้งสี่ หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. เศรษฐีดำรงตำแหน่งเศรษฐีอยู่ด้วยทรัพย์สี่แสน เมื่อทรัพย์แสนหนึ่งสิ้น
ไป ย่อมเสื่อมจากตำแหน่ง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ย่อมเสื่อมจากสมบัติทั้งปวง หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เศรษฐีดำรงตำแหน่งเศรษฐีอยู่ด้วยทรัพย์สี่แสน เมื่อทรัพย์แสนหนึ่งสิ้น
ไป เป็นผู้ควรจะเสื่อมจากสมบัติทั้งปวงหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ เมื่อเสื่อมจากอภัตผล เป็นผู้ควรจะเสื่อมจากผลทั้งสี่
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๓] ส. พระอรหันต์ เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๙๔] ๙. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๙๕] ๙. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๙๖] ๙. พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์ย่อมไม่เสื่อมจากอรหัตผลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์ย่อมไม่เสื่อมจากอรหัตผลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์ย่อมไม่เสื่อมจากอรหัตผลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๙๗] ๙. พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๘] ส. พระโศดบันยอมไม่เสื่อมจากโศดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามียอมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๙] ส. พระอรหัตต์เสื่อมจากอรหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหัตต์ เมื่อเสื่อมจากอรหัตผล ย่อมตั้งอยู่ในธรรมอะไร?

ป. ในอนาคามีผล

ส. พระอนาคามี เมื่อเสื่อมจากอนาคามีผล ย่อมตั้งอยู่ในธรรมอะไร?

ป. ในสกทาคามีผล

ส. พระสกทาคามี เมื่อเสื่อมจากสกทาคามีผล ย่อมตั้งอยู่ในธรรมอะไร?

ป. ในโศดาปัตติผล

ส. พระโศดบัน เมื่อเสื่อมจากโศดาปัตติผล ย่อมตั้งอยู่ในภูมิแห่งปุถุชนหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านจงรับรู้นิเคหะ, หากว่า พระอรหัตต์เมื่อเสื่อมจากอรหัตผลย่อมตั้งอยู่ในอนาคามีผล พระอนาคามีเมื่อเสื่อมจากอนาคามีผลย่อมตั้งอยู่ในสกทาคามีผล พระสกทาคามีเมื่อเสื่อมจากสกทาคามีผลย่อมตั้งอยู่ในโศดาปัตติผล ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า พระโศดบันเมื่อเสื่อมจากโศดาปัตติผล ย่อมตั้งอยู่ในภูมิแห่งปุถุชน

[๒๐๐] ส. พระอรหัตต์ เมื่อเสื่อมจากอรหัตผล ย่อมตั้งอยู่ในโศดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถัดจากโศดาปัตติผลท่านก็ทำให้แจ้ง ซึ่งอรหัตผลทีเดียว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหัตต์เสื่อมจากอรหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโศดบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ใครละกิเลสได้มากกว่า พระอรหัตต์หรือพระโศดบัน ?

ป. พระอรหัตต์

ส. หากว่า พระอรหัตต์ละกิเลสได้มากกว่า และพระอรหัตต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า พระโศดบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้

[๒๐๑] ส. พระอรหัตต์เสื่อมจากอรหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ใครละกิเลสได้มากกว่า พระอรหันต์หรือพระสกทาคามี?

ป. พระอรหันต์

ส. หากว่า พระอรหันต์ละกิเลสได้มากกว่า และพระอรหันต์เสื่อมจาก
อรหัตผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสกทาคามีเสื่อม
จากสกทาคามีผลได้

[๒๐๒] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ใครละกิเลสได้มากกว่า พระอรหันต์หรือพระอนาคามี?

ป. พระอรหันต์

ส. หากว่า พระอรหันต์ละกิเลสได้มากกว่า และพระอรหันต์เสื่อมจาก
อรหัตผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระอนาคามีเสื่อมจาก
อนาคามีผลได้

[๒๐๓] ส. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ใครละกิเลสได้มากกว่า พระอนาคามีหรือพระโสดาบัน?

ป. พระอนาคามี

ส. หากว่า พระอนาคามีละกิเลสได้มากกว่า และพระอนาคามีเสื่อมจาก
อนาคามีผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระโสดาบันเสื่อมจาก
โสดาปัตติผลได้

[๒๐๔] ส. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ใครละกิเลสได้มากกว่า พระอนาคามีหรือพระสกทาคามี?

ป. พระอนาคามี

ส. หากว่า พระอนาคามีละกิเลสได้มากกว่า และพระอนาคามีเสื่อมจาก
อนาคามีผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสกทาคามี

เสื่อมจากสกทาคามีผลได้

[๒๐๕] ศ. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโศดาบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ใครละกิเลสได้มากกว่า พระสกทาคามีหรือพระโศดาบัน?

ป. พระสกทาคามี

ศ. หากว่า พระสกทาคามีละกิเลสได้มากกว่า และพระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระโศดาบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้

[๒๐๖] ศ. พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโศดาบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มัคคภาวนาของใครเยี่ยมกว่า ของพระอรหันต์หรือของพระโศดาบัน?

ป. ของพระอรหันต์

ศ. หากว่า มัคคภาวนาของพระอรหันต์เยี่ยมกว่า และพระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระโศดาบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้

[๒๐๗] ศ. พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโศดาบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. สติปัญญาภาวนา ... สัมมปปธานภาวนา ... อิทธิบาทภาวนา ... อินทริยภาวนา ... พลภาวนา ... โพชฌงคภาวนา ... ของใครเยี่ยมกว่า ของพระอรหันต์หรือของพระโศดาบัน?

ป. ของพระอรหันต์

ศ. หากว่า โพชฌงคภาวนาของพระอรหันต์เยี่ยมกว่า และพระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระโศดาบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้

[๒๐๘] ศ. พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มัคคกาวนา ฯลฯ โพชนกคาวนาของใครเยี่ยมกว่า ของพระอรหันต์
หรือของพระสกทาคามี?

ป. ของพระอรหันต์

ส. หากว่า โพชนกคาวนาของพระอรหันต์เยี่ยมกว่า และพระอรหันต์
เสื่อมจากอภัตผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสกทาคามี
เสื่อมจากสกทาคามีผลได้

[๒๐๕] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มัคคกาวนา ฯลฯ โพชนกคาวนาของใครเยี่ยมกว่า ของพระอรหันต์หรือ
ของพระอนาคามี?

ป. ของพระอรหันต์

ส. หากว่า โพชนกคาวนาของพระอรหันต์เยี่ยมกว่า และพระอรหันต์เสื่อม
จากอภัตผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระอนาคามี
เสื่อมจากอนาคามีผลได้

[๒๑๐] ส. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มัคคกาวนา ฯลฯ โพชนกคาวนาของใครเยี่ยมกว่า ของพระอนาคามี
หรือของพระโสดาบัน?

ป. ของพระอนาคามี

ส. หากว่า โพชนกคาวนาของพระอนาคามีเยี่ยมกว่า และพระอนาคามี
เสื่อมจากอนาคามีผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่าพระโสดาบัน
เสื่อมจากโสดาปัตติผลได้

[๒๑๑] ส. พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มัคคกาวนา ฯลฯ โพชนกคาวนาของใครเยี่ยมกว่า ของพระอนาคามี
หรือของพระสกทาคามี?

ป. ของพระอนาคามี

ส. หากว่า โพชนกคาวนาของพระอนาคามีเยี่ยมกว่า และพระอนาคามี

เสื่อมจากอนาคามีผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสกทาคามี
เสื่อมจากสกทาคามีผลได้

[๒๑๒] ศ. พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มัคคกาวนา ฯลฯ โพชฃณคกาวนาของใครยิ่งมกว่า ของพระสกทาคามี
หรือของพระโสดาบัน?

ป. ของพระสกทาคามี

ศ. หากว่า โพชฃณคกาวนาของพระสกทาคามียิ่งมกว่า และพระสกทาคามี
เสื่อมจากสกทาคามีผลได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระ-
โสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้

[๒๑๓] ศ. พระอรหันต์เห็นทุกข์แล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโสดาบันเห็นทุกข์แล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์เห็นสุขทัยแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโสดาบันเห็นสมุทัยแล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ศ. พระอรหันต์เห็นนิโรธแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโสดาบันเห็นนิโรธแล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์เห็นมรรคแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโสดาบันเห็นมรรคแล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโสดาบันเห็นสัจจะสี่แล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๔] ศ. พระอรหันต์เห็นทุกข์แล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระสกทาคามีเห็นทุกข์แล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์เห็นสมุทัยแล้ว ฯลฯ เห็นนิโรธแล้ว ฯลฯ เห็นมรรคแล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระสกทาคามีเห็นสัจจะสี่แล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๕] ศ. พระอรหันต์เห็นทุกข์แล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอนาคามีเห็นทุกข์แล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์เห็นสมุทัยแล้ว ฯลฯ เห็นนิโรธแล้ว ฯลฯ เห็นมรรคแล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอนาคามีเห็นสัจจะสี่แล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๖] ศ. พระอนาคามีเห็นทุกข์แล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโสดาบันเห็นทุกข์แล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอนาคามีเห็นสมุทัยแล้ว ฯลฯ เห็นนิโรธแล้ว ฯลฯ เห็นมรรคแล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระโสดาบันเห็นสัจจะสี่แล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอนาคามีเห็นทุกข์แล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระสกทาคามีเห็นทุกข์แล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอนาคามีเห็นสมุทัยแล้ว ฯลฯ เห็นนิโรธแล้ว ฯลฯ เห็นมรรคแล้ว ฯลฯ
เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีเห็นสัจจะสี่แล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๗] ส. พระสกทาคามีเห็นทุกข์แล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโสดาบันเห็นทุกข์แล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสกทาคามีเห็นสมุทัยแล้ว ฯลฯ เห็นนิโรธแล้ว ฯลฯ เห็นมรรค
แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโสดาบันเห็นสัจจะสี่แล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๘] ส. พระโสดาบันเห็นทุกข์แล้ว พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เห็นทุกข์แล้ว พระอรหันต์ย่อมไม่เสื่อมจากอรหัตผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระโสดาบันเห็นสมุทัยแล้ว ฯลฯ เห็นนิโรธแล้ว ฯลฯ เห็นมรรค
แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผล
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอรหันต์ย่อมไม่เสื่อมจากอรหัตผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๙] ส. พระสกทาคามีเห็นทุกข์แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระสกทาคามีย่อม
ไม่เสื่อมจากสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอรหันต์ย่อมไม่เสื่อมจากอภัตผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๐] ๙. พระอนาคามีเห็นทุกข์แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอรหันต์ย่อมไม่เสื่อมจากอภัตผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๑] ๙. พระโสดาบันเห็นทุกข์แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอนาคามีเห็นทุกข์แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๒] ๙. พระสกทาคามีเห็นทุกข์แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอนาคามีเห็นทุกข์แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๓] ๙. พระโสดาบันเห็นทุกข์แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระสกทาคามีเห็นทุกข์แล้ว ฯลฯ เห็นสัจจะสี่แล้ว พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๔] ๙. พระอรหันต์ละระชาดแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโสดาบันละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอรหันต์ละระชาดแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโศกบัณฑิตละวิจิตรญาณขาดแล้ว ฯลฯ ละสัพพัตตปรมาสขาดแล้ว ฯลฯ

ละราคะที่เป็นเหตุไปอบายขาดแล้ว ฯลฯ ละโทสะที่เป็นเหตุไปอบายขาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบายขาดแล้ว พระโศกบัณฑิตเสื่อมจากโศกบัณฑิตผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอรหันต์ละโทสะขาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะขาดแล้ว ฯลฯ ละมานะขาดแล้ว ฯลฯ ละทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละวิจิตรญาณขาดแล้ว ฯลฯ ละถีนะขาดแล้ว ฯลฯ ละอุทธัจจะขาดแล้ว ฯลฯ ละอหิริขาดแล้ว ฯลฯ ละอนัตตปปะชาดแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโศกบัณฑิตละสัkkายทิฏฐิขาดแล้ว พระโศกบัณฑิตเสื่อมจากโศกบัณฑิตผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอรหันต์ละอนัตตปปะชาดแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโศกบัณฑิตละวิจิตรญาณขาดแล้ว ฯลฯ

ละสัพพัตตปรมาสขาดแล้ว ฯลฯ

ละราคะที่เป็นเหตุไปอบายขาดแล้ว ฯลฯ

ละโทสะที่เป็นเหตุไปอบายขาด

แล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบาย

ขาดแล้ว พระโศกบัณฑิตเสื่อมจาก

โศกบัณฑิตผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๕] ๙. พระอรหันต์ละราคะขาดแล้ว

พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระสกทาคามีละสัkkายทิฏฐิขาดแล้ว

พระสกทาคามีเสื่อมจาก

สกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอรหันต์ละราคะขาดแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีละวิจิกิจฉาขาดแล้ว ฯลฯ ละสัสสัปปตปรามาสขาดแล้ว ฯลฯ
ละกามราคะอย่างหยาบขาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างหยาบขาดแล้ว
พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ละโทสะขาดแล้ว ฯลฯ ละอโนตตปปะขาดแล้ว พระ
อรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างหยาบขาด
แล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจากสกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๖] ส. พระอรหันต์ละราคะขาดแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ละราคะขาดแล้ว พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีละวิจิกิจฉาขาดแล้ว ฯลฯ ละสัสสัปปตปรามาสขาดแล้ว ...
ละกามราคะอย่างละเอียดขาดแล้ว ... ละพยาบาทอย่างละเอียดขาดแล้ว
พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ละโทสะขาดแล้ว ฯลฯ ละอโนตตปปะขาดแล้ว พระอรหันต์
เสื่อมจากอรหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างละเอียดขาด
แล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

[๒๒๗] ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผล
ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโสดาบันละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว พระโสดาบันเสื่อมจากโสดา
ปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว พระอนาคามีเสื่อมจากอนาคามีผลได้
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโศดบันละวิกิจจนาชาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบายชาดแล้ว พระโศดบันเลื่อมจากโศดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอนาคามีละวิกิจจนาชาดแล้ว ฯลฯ และพยาบาทอย่างละเอียดชาดแล้ว พระอนาคามีเลื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโศดบันละสักกายทิฏฐิชาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบายชาดแล้ว พระโศดบันเลื่อมจากโศดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๘] ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิชาดแล้ว พระอนาคามีเลื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีละสักกายทิฏฐิชาดแล้ว พระสกทาคามีเลื่อมจากสกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิชาดแล้ว พระอนาคามีเลื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีละวิกิจจนาชาดแล้ว ฯลฯ ละสัลลพตปรามาสชาดแล้ว ... ละกามราคะอย่างหยาบชาดแล้ว ... ละพยาบาทอย่างหยาบชาดแล้ว พระสกทาคามีเลื่อมจากสกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอนาคามีละวิกิจจนาชาดแล้ว ละพยาบาทอย่างละเอียดชาดแล้ว พระอนาคามีเลื่อมจากอนาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีละสักกายทิฏฐิชาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างหยาบชาดแล้ว พระสกทาคามีเลื่อมจากสกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๒๙] ส. พระสกทาคามีละสักกายทิฏฐิชาดแล้ว พระสกทาคามีเลื่อมจากสกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโศดบันละสักกายทิฏฐิชาดแล้ว พระโศดบันเลื่อมจากโศดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสกทาคามีละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจาก
สกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโศดบันละวิกิฉณาขาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบายขาด
แล้ว พระโศดบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสกทาคามีละวิกิฉณาขาดแล้ว ฯลฯ ละกามราคะอย่างหยาบขาด
แล้ว ... ละพยาบาทอย่างหยาบขาดแล้ว พระสกทาคามีเสื่อมจาก
สกทาคามีผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโศดบันละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบาย
ขาดแล้ว พระโศดบันเสื่อมจากโศดาปัตติผลได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๓๐] ส. พระโศดบันละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว พระโศดบันย่อมไม่เสื่อมจาก
โศดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ละราคะขาดแล้ว พระอรหันต์ย่อมไม่เสื่อมจากอรหัตผล
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระโศดบันละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว พระโศดบันย่อมไม่เสื่อมจาก
โศดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ละโทสะขาดแล้ว ฯลฯ ละอนัตตูปปะชาดแล้ว พระอรหันต์
ย่อมไม่เสื่อมจากอรหัตผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระโศดบันละวิกิฉณาขาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบายขาด
แล้ว พระโศดบันย่อมไม่เสื่อมจากโศดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ละราคะขาดแล้ว ฯลฯ ละอนัตตูปปะชาดแล้ว พระอรหันต์
ย่อมไม่เสื่อมจากอรหัตผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๓๑] ส. พระสกทาคามีละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจาก
สกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ละระคะขาดแล้ว ฯลฯ ละอโนตตปปะขาดแล้ว พระอรหันต์
ย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสกทาคามีละวิจิกิจฉาขาดแล้ว ฯลฯ ละพยายามอย่างหยาบขาดแล้ว
พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ละระคะขาดแล้ว ฯลฯ ละอโนตตปปะขาดแล้ว พระอรหันต์
ย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๒] ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจาก
อนาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ละระคะขาดแล้ว ฯลฯ ละอโนตตปปะขาดแล้ว พระอรหันต์
ย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอนาคามีละวิจิกิจฉาขาดแล้ว ฯลฯ ละพยายามอย่างละเอียดขาดแล้ว
พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ละระคะขาดแล้ว ฯลฯ ละอโนตตปปะขาดแล้ว พระอรหันต์
ย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๓] ส. พระโสดาบันละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจาก
โสดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละพยายามอย่างละเอียดขาด
แล้ว พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระโสดาบันละวิจิกิจฉาขาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบายขาด
แล้ว พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีละสักกายทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละพยายามอย่างละเอียดขาด
แล้ว พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๔] ศ. พระสกทาคามีละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอนาคามีละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างละเอียดขาดแล้ว พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระสกทาคามีละวิจิกิจฉาขาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างหยาบขาดแล้ว พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอนาคามีละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างละเอียดขาดแล้ว พระอนาคามีย่อมไม่เสื่อมจากอนาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๕] ศ. พระโสดาบันละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระสกทาคามีละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างหยาบขาดแล้ว พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระโสดาบันละวิจิกิจฉาขาดแล้ว ฯลฯ ละโมหะที่เป็นเหตุไปอบายขาดแล้ว พระโสดาบันย่อมไม่เสื่อมจากโสดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระสกทาคามีละสังกัทยทิฏฐิขาดแล้ว ฯลฯ ละพยาบาทอย่างหยาบขาดแล้ว พระสกทาคามีย่อมไม่เสื่อมจากสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๑๖] ศ. พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. รากะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า รากะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดขึ้นได้ภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้

[๒๑๗] ศ. พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โทสะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ฯลฯ โมหะ ... มานะ ... ทิฏฐิ ... วิจิกิจฉา ...

ถีนะ ... อุทธัจจะ ... อหิริกะ ... อนัตตปปะ อันพระอรหันต์ละขาดแล้ว

ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ภายหลัง

ทำให้มีอันไม่เกิดต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อนัตตปปะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้

เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดขึ้นได้ภายหลัง ทำให้ไม่มีอันไม่ต้อง

เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อม

จากอภัตผลได้

[๒๓๘] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพื่อละขาดซึ่งราคะ พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดขึ้นแล้วมิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เพื่อละขาดซึ่งราคะ พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดขึ้นแล้ว ก็ต้อง

ไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้

[๒๓๙] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพื่อละขาดซึ่งราคะ พระอรหันต์ยังสติปัญฐานให้เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ ยัง

สัมมปธานให้เกิดขึ้นแล้ว ... ยังอิทธิบาทให้เกิดขึ้นแล้ว ... ยังอินทรีย์ให้

เกิดขึ้นแล้ว ... ยังพละให้เกิดขึ้นแล้ว ... ยังโพชฌงค์ให้เกิดขึ้นแล้ว มิใช่

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เพื่อละขาดซึ่งราคะ พระอรหันต์ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว ก็ต้อง

ไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้

[๒๔๐] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ พระอรหันต์ยังมรรค

ให้เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดขึ้นแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ พระอรหันต์ยังโพชฌงค์ให้เกิดขึ้น

แล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้

[๒๔๑] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. พระอรหันต์ เป็นผู้ปราศจาก ราคะ โทสะ โมหะแล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระแล้ว บรรลุประโยชน์ตนแล้ว มีเครื่องผูกไว้ในภพสิ้นไปรอบแล้ว พันวิเศษแล้ว เพราะรู้ชอบ มีลิมอันยกขึ้นแล้ว มีกูอันกลบแล้ว มีเสาระเนียดอันถอนขึ้นแล้ว เป็นผู้ไม่มีลิมสลัก เป็นพระอริยะ ลคฺชง (คือมานะ) แล้ว วางภาระแล้ว หมดเครื่องผูกพันแล้ว มีชัยชนะอย่างคิวิเศษแล้ว ท่านกำหนดรู้ทุกข์แล้ว ละสมุทัยแล้ว ทำนิโรธให้แจ้งแล้ว ยังมรรคให้เกิดแล้ว รู้ยิ่งซึ่งธรรมที่ควรรู้อย่างแล้ว กำหนดรู้ธรรมสิ่งทีควรกำหนดรู้แล้ว ละธรรมที่ควรละแล้ว บำเพ็ญธรรมที่ควรบำเพ็ญแล้ว ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า พระอรหันต์เป็นผู้ปราศจาก ราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้

[๒๔๒] ๘. พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้หรือ?

ป. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต ๑- เสื่อมจากอรรถผลได้ พระอรหันต์ ผู้สมยวิมุต ๑- ย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล

๙. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต เสื่อมจากพระอรรถผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต เสื่อมจากอรรถผลได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

@๑. คุณอธิบายในบุคคณบัญญัติ ข้อ ๑๗,๑๘ หน้า ๑๔๕

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๔๓] ๘. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตละราคะขาดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตเสื่อมจากอรรถผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตละราคะขาดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตเสื่อมจากอรรถผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตละโทสะขาดแล้ว ฯลฯ ละอนัตตปปะชาดแล้ว พระอรหันต์สมยวิมุตเสื่อมจากอรรถผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะโทสะขาดแล้ว ฯลฯ ละอโนตตปปะขาดแล้ว

พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะเสื่อมจากอหัตผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เพื่อละขาดซึ่งราคะ พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะยังมรรคให้เกิดแล้ว พระ-

อรหันต์ผู้สมยวิมุตตะเสื่อมจากอหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพื่อละขาดซึ่งราคะ พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะยังมรรคให้เกิดแล้ว พระ

อรหันต์ผู้สมยวิมุตตะเสื่อมจากอหัตผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เพื่อละขาดซึ่งราคะ พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะยังสติปัญญานให้เกิดแล้ว ...

ยังสัมมปปธานให้เกิดแล้ว ... ยังอิทธิบาทให้เกิดแล้ว ... ยังอินทรีย์ให้เกิด

แล้ว ... ยังพละให้เกิด แล้ว ... ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว พระอรหันต์ผู้

สมยวิมุตตะเสื่อมจากอหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพื่อละขาดซึ่งราคะ พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะยังสติปัญญานให้เกิดแล้ว

ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะเสื่อมจากอหัตผล

ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอโนตตปปะ พระอรหันต์ผู้สมย

วิมุตตะ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว พระอรหันต์

ผู้สมยวิมุตตะเสื่อมจากอหัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เพื่อละขาดซึ่งอโนตตปปะ พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะ ยังมรรคให้เกิด

แล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะเสื่อมจาก

อหัตผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๔๔] ๙. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตตะ เป็นผู้ปราศจาก ราคะ โทสะ โมหะแล้ว ทำกิจที่

ควรทำเสร็จแล้ว ปรลงภาระแล้ว บรรลุประโยชน์ตนแล้ว มีเครื่องผูก

ไว้ในภพสิ้นไปรอบแล้ว พ้นวิเศษแล้วเพราะรู้ชอบ มีลิมอันยกขึ้นแล้ว

มีอุณกถแล้ว มีเสาระเนียดอันถอนขึ้นแล้ว เป็นผู้ไม่มีลิมสลัก เป็น

อริยะ ลตฺถง (คือมานะ) แล้ว วางภาระแล้ว หมคเครื่องผูกพันแล้ว มี

ชัยชนะอย่างคิวิเศษแล้ว ท่านกำหนดรู้ทุกข์แล้ว ละสมุทัยแล้ว ทำ

นิโรธให้แจ้งแล้ว ยังมรรคให้เกิดแล้ว รู้ยิ่งซึ่งธรรมที่ควรรู้ยิ่งแล้ว

กำหนดรู้ธรรมที่ควรกำหนดรู้แล้ว ละธรรมที่ควรละแล้วบำเพ็ญธรรมที่

ควรบำเพ็ญแล้ว ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว พระอรหันต์
ผู้สมยวิมุตเลื่อมจากอหัตถ์ได้ หรือ?

ป. ผลถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตเป็นผู้ปราศจาก รากะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ
ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตเลื่อมจาก
อหัตถ์ผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๔๕] ส. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตละรากะขาดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่
เลื่อมจากอหัตถ์ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตละรากะขาดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อม
ไม่เลื่อมจากอหัตถ์ผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตละโทสะขาดแล้ว ฯลฯ ละอโนตตปปะขาดแล้ว
พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่เลื่อมจากอหัตถ์ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตละอโนตตปปะขาดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต
ย่อมไม่เลื่อมจากอหัตถ์ผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพื่อละขาดซึ่งรากะ พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ
ยังโพฆฌงค์ให้เกิดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่เลื่อมจาก
อหัตถ์ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพื่อละขาดซึ่งรากะ พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ
ยังโพฆฌงค์ให้เกิดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อม ไม่เลื่อมจากอหัตถ์ผล
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอโนตตปปะ พระอรหันต์ผู้
สมยวิมุต ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพฆฌงค์ให้เกิดแล้ว พระ
อรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่เลื่อมจากอหัตถ์ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพื่อละขาดซึ่งอโนตตปปะ พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต ยังมรรคให้เกิด
แล้ว ฯลฯ ยังโพฆฌงค์ให้เกิดแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่เลื่อม
จากอหัตถ์ผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต เป็นผู้ปราศจาก ราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้สมยวิมุต เป็นผู้ปราศจาก ราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว พระอรหันต์ผู้สมยวิมุตย่อมไม่เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๔๖] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสารีบุตรเถระเสื่อมแล้วจากอรรถผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระมหาโมคคัลลานเถระ ... พระมหากัสสปเถระ ... พระมหากัจจายนเถระ ... พระมหาโกญจิตเถระ ... พระมหาปันถกเถระเสื่อมแล้วจากอรรถผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสารีบุตรเถระไม่ได้เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระสารีบุตรเถระไม่ได้เสื่อมจากอรรถผล ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้

ส. พระมหาโมคคัลลานเถระ ... พระมหาปันถกเถระ ... พระมหากัจจายนเถระ ... พระมหาโกญจิตเถระ ... พระมหาปันถกเถระไม่ได้เสื่อมจากอรรถผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระมหาโมคคัลลานเถระ ฯลฯ พระมหาปันถกเถระไม่ได้เสื่อมจากอรรถผล ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้

[๒๔๗] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ปฏิปทาที่พระสมณะประกาศแล้วมีสูงและต่ำ แต่ผู้ปฏิบัติจะไปถึงฝั่ง (คือนิพพาน) ได้สองเที่ยวก็หาไม่ ฝั่งนี้ผู้ปฏิบัติจะได้รู้แต่ครั้งเดียวก็หาไม่ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้ นะสิ
[๒๔๘] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บรรดาภิเลสวัฏที่พระอรหันต์ตัดแล้ว ยังมีบางอย่างที่ยังจะต้องตัดอีก
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บรรดาภิเลสวัฏที่พระอรหันต์ตัดแล้ว ยังมีบางอย่างที่ยังจะต้องตัดอีก
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ท่านผู้เสร็จกิจที่ต้องทำแล้ว เป็นผู้
ปราศจากตัณหา ไม่มีกิเลสเครื่องยึดถือ บรรดาภิเลสวัฏที่ท่านตัดแล้ว
ไม่มีอันใดที่ยังจะต้องตัดอีก ท่านถอนห่วงน้ำและบ่วงได้แล้ว ดังนี้
เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า บรรดาภิเลสวัฏที่พระอรหันต์ตัดแล้ว ยัง
มีบางอย่างที่ยังจะต้องตัดอีก นะสิ

@๑. ข. ส. ข้อ ๓๘๕ หน้า ๔๗๑

[๒๔๙] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กิจที่ทำแล้ว ต้องกลับสร้างสมอีก มีหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ส. กิจที่ทำแล้ว ต้องกลับสร้างสมอีก มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า การกลับสร้างสมกิจที่ทำแล้วไม่มี กิจ
อื่นที่ต้องทำอีกก็ไม่มี แก่ภิกษุณั้ผู้พ้นแล้วโดยชอบ ผู้มีจิตสงบ
แล้ว บรรดารูป เสียง กลิ่น รส ผัสสะ ัมมารมณ์ทุกอย่างทั้งที่นำ
ปรารภและไม่นำปรารภ ไม่ยังจิตของท่านผู้คงที่ อันตั้งมั่น
หลุดพ้นแล้ว ให้หวั่นไหวได้ คุญฺเฑชาศิลาล้วนเป็นแท่งทึบ ย่อมไม่
สะเทือนเพราะลม ฉะนั้น เพราะภิกษุณั้ย่อมพิจารณาเห็นแต่
ความสิ้นไปแห่งจิตนั้นๆ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า กิจที่ทำแล้วต้องกลับสร้างสมอีก มีอยู่
นะสิ

[๒๕๐] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอภัตผลได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๕ เหล่านี้
ย่อมเป็นไปพร้อมเพื่อความเสื่อมรอบแก่ภิกษุผู้สมยวิมุต ธรรม ๕
เป็นไหน คือ ความเพลิดเพลินในการงาน ความเพลิดเพลินในการ
สนทนา ความเพลิดเพลินในการหลับ ความเพลิดเพลินในการ
คลุกคลี ไม่พิจารณาจิตที่หลุดพ้นแล้วอย่างไร ดูกรภิกษุทั้งหลาย
ธรรม ๕ เหล่านี้แล ย่อมเป็นไปพร้อมเพื่อความเสื่อมแก่ภิกษุผู้
สมยวิมุต ดังนี้ ๒- เป็นสูตรมียุ่จริงมิใช่หรือ?

@๑. วิ.ม. ทุติยภาค ข้อ ๔ หน้า ๑๑

@๒. อ. ปัญจก. ข้อ ๑๔๕ หน้า ๑๕๓

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น พระอรหันต์ก็เสื่อมจากอรรถผลได้นะสิ

[๒๕๑] ส. พระอรหันต์มีความเพลิดเพลินในการงาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์มีความเพลิดเพลินในการงาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมีราคะ กามราคะ กามราคปริยภูฐานะ กามราคสัญโญชน์
กาโมฆะ กามโยคะ กามฉันทนิวรรณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังมีความเพลิดเพลินในการสนทนา ... มีความเพลิดเพลิน
ในการหลับ ... มีความเพลิดเพลินในการคลุกคลี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังมีความเพลิดเพลินในการคลุกคลี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมีราคะ กามราคะ กามราคปริยภูฐานะ กามราคสัญโญชน์
กาโมฆะ กามโยคะ กามฉันทนิวรรณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๒] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เมื่อเสื่อมจากอรรถผล ถูกอะไรกลุ่มรุมจึงเสื่อม?

ป. ถูกราคะกลุ่มรุมจึงเสื่อม

ส. การกลุ่มรุมเกิดขึ้น เพราะอาศัยอะไร?

ป. เกิดขึ้น เพราะอาศัยอนุสัย

ส. พระอรหันต์ยังมีอนุสัย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังมีอนุสัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมีกามราคานุสัย ปฏิฆานุสัย มานานุสัย ทิฏฐานุสัย

วิจิกิจฉานุสัย ภวราคานุสัย อวิชขานุสัย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. พระอรหันต์ถูกโทสะก่อกุ้มรุมจึงเสื่อม ฯลฯ ถูกโมหะก่อกุ้มรุมจึงเสื่อม

ส. ความก่อกุ้มรุมเกิดขึ้นเพราะอาศัยอะไร

ป. เกิดขึ้น เพราะอาศัยอนุสัย

ส. พระอรหันต์ยังมีอนุสัย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังมีอนุสัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมีกามราคานุสัย ฯลฯ อวิชขานุสัย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๓] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อพระอรหันต์เสื่อมจากอหัตผล อะไรก่อตัวขึ้น?

ป. ราคะก่อตัวขึ้น

ส. สักกายทิฏฐิก่อตัวขึ้นหรือ วิจิกิจฉาก่อตัวขึ้นหรือ สิ้นพตปรามาสก่อตัวขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โทสะก่อตัวขึ้นหรือ ฯลฯ โมหะก่อตัวขึ้นหรือ สักกายทิฏฐิก่อตัวขึ้นหรือ วิจิกิจฉาก่อตัวขึ้นหรือ สิ้นพตปรามาสก่อตัวขึ้นหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๔] ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอหัตผลได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังสะสมอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์เล็กสะสมอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังละอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังยึดมั่นอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังชำระล้างอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังหมักหมมอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังกำจัดมืดอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังมีคมัวอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ยังสะสมอยู่ที่ไม่ใช่ เลิกสะสมอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้เลิก
สะสมแล้วตั้งอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ยังสะสมอยู่ที่ไม่ใช่ เลิกสะสมอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็น
ผู้เลิกสะสมแล้วตั้งอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่าพระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้

ส. พระอรหันต์ยังละอยู่ที่ไม่ใช่ ยังยึดมั่นอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้ละขาดแล้ว
ตั้งอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ยังละอยู่ที่ไม่ใช่ ยังยึดมั่นอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้ละขาด
แล้วตั้งอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้

ส. พระอรหันต์ยังชำระล้างอยู่ที่ไม่ใช่ ยังหมักหมมอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้ชำระ
ล้างแล้วตั้งอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ยังชำระล้างอยู่ที่ไม่ใช่ ยังหมักหมมอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็น
ผู้ชำระล้างแล้วตั้งอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่าพระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้

ส. พระอรหันต์ยังกำจัดมืดอยู่ที่ไม่ใช่ ยังมีคมัวอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้กำจัด
มืดแล้วตั้งอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ยังกำจัดมืดอยู่ที่ไม่ใช่ ยังมีคมัวอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็น
ผู้กำจัดมืดแล้วตั้งอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์เสื่อมจากอรรถผลได้

ปริหานิกคา จบ.

พรหมจริยกา

[๒๕๕] สกาวที การประพุดติพรหมจรรย์ไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ปราวาที ถูกแล้ว

๘. เทวดาทั้งหมด เป็นผู้เจะเจะ เป็นใบ้ ไม่รู้เสียงสา ใช้ภาษาใบ้ ไม่มี
กำลังพอ รู้ความแห่งคำที่กล่าวดึกกล่าวชั่ว เทวดาทั้งหมดไม่เลื่อมใสใน
พระพุทธเจ้า ไม่เลื่อมใส

ในพระธรรม ไม่เลื่อมใสในพระสงฆ์ ไม่เข้าไปนั่งใกล้พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ไม่ทูลถามปัญหา
กับพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ไม่ชื่นชมในปัญหาที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าวิสัชนาแล้ว เทวดาทั้ง
หมดประกอบด้วยกัมมาวรณ กิเลสาวรณ วิปากาวรณ ไม่มีศรัทธา ไม่มีฉันทะ เป็นผู้มียัญญา
ทรม เป็นผู้ไม่ควรเพื่อก้าวลงสู่ความแน่นอนอันเป็นทางชอบในกุศลธรรมทั้งหลาย เทวดาทั้ง
หมดเป็นผู้ทำมาตุจฉา เป็นผู้ทำปิตุจฉา เป็นผู้ทำอรหันตจฉา เป็นผู้ทำโลหิตุปบาท เป็นผู้ทำ
สังฆเภท เทวดาทั้งหมดเป็นผู้ทำปาณาติบาต เป็นผู้ทำอทินนาทาน เป็นผู้ประพฤติดิโนคาม
เป็นผู้กล่าวมุสาวาท เป็นผู้กล่าวปิสุณาวาท เป็นผู้กล่าวผรุสวาท เป็นผู้กล่าวสัมผัปปลาปวาท
เป็นผู้มากด้วยอภิชฌา เป็นผู้มิจิตพยาบาท เป็นมิจฉาทิฎฐิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เทวดาที่ไม่เป็นผู้เจะเจะ ไม่เป็นใบ้ เป็นผู้รู้เสียงสา ไม่ใช้ภาษาใบ้ มี
กำลังพอจะรู้เนื้อความแห่งคำที่กล่าวดีหรือชั่ว มีอยู่ เทวดาที่เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า เลื่อมใส
ในพระธรรม เลื่อมใสในพระสงฆ์ เข้าไปนั่งใกล้พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ทูลถามปัญหาแก่พระ
ผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ชื่นชมในปัญหาที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าวิสัชนาแล้ว ก็มีอยู่ เทวดาที่ไม่
ประกอบด้วยกัมมาวรณ ไม่ประกอบด้วยกิเลสาวรณ ไม่ประกอบด้วยวิปากาวรณ เป็นผู้มียศรัทธา
เป็นผู้มีฉันทะ เป็นผู้มียัญญา เป็นผู้ควรเพื่อก้าวลงสู่ความแน่นอนอันเป็นทางชอบในกุศล-
*ธรรมทั้งหลาย ก็มีอยู่ เทวดาที่ไม่เป็นผู้ทำมาตุจฉา ไม่เป็นผู้ทำปิตุจฉา ไม่เป็นผู้ทำอรหันตจฉา
ไม่เป็นผู้ทำโลหิตุปบาท ไม่เป็นผู้ทำสังฆเภท ก็มีอยู่ เทวดาที่ไม่เป็นผู้ทำปาณาติบาต ไม่เป็นผู้
ทำอทินนาทาน ไม่ประพฤติดิโนคาม ไม่กล่าวมุสาวาท ไม่กล่าวปิสุณาวาท ไม่กล่าวผรุสวาท
ไม่กล่าวสัมผัปปลาปวาท มีผู้ผู้มากด้วยอภิชฌา มีผู้มิจิตพยาบาท เป็นสัมมาทิฎฐิ ก็มีอยู่มี
ใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๑๐. หากว่า เทวดาที่ไม่เป็นผู้เจะเจะ ไม่เป็นใบ้ เป็นผู้รู้เสียงสา ไม่ใช้ภาษา
ใบ้ มีกำลังพอจะรู้เนื้อความแห่งคำที่กล่าวดีกล่าวชั่ว มีอยู่ ฯลฯ เทวดาที่เลื่อมใสในพระพุทธเจ้า
 ฯลฯ เป็นสัมมาทิฎฐิ ก็มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การประพฤติพรหมจรรย์ไม่มีในหมู่เทวดา

[๒๕๖] ป. การประพฤติพรหมจรรย์มีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

๑๑. ถูกแล้ว

ป. ในหมู่เทวดานั้น มีการบรรพชา ปลงผม ทรงผ้ากาสาวะ ทรงบาตร
พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุปัชฌ์ได้ พระปัจเจกพุทธเจ้าก็อุปัชฌ์ได้ คู่แห่ง
พระสาวกก็อุปัชฌ์ได้ในหมู่เทวดา หรือ?

๑๒. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๗] ๑๒. เพราะในหมู่เทวดาไม่มีการบรรพชา ฉะนั้น การประพฤติพรหมจรรย์จึง

ไม่มีในหมู่เตวดา หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

ส. ในที่ใดมีการบรรพชา ในที่นั้นแลมีการประพาศิพรหมจรรย์ ในที่ใดไม่มีการบรรพชา ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในที่ใดมีการบรรพชา ในที่นั้นแลมีการประพาศิพรหมจรรย์ ในที่ใดไม่มีการบรรพชา ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพรหมจรรย์ หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

ส. ผู้ใดบรรพชา ผู้นั้นแลมีการประพัตติพรหมจรรย์ ผู้ใดไม่บรรพชา ผู้นั้น
ไม่มีการประพัตติพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๘] ส. เพราะในหมู่เทวดาไม่มีการปลงผม ฉะนั้น การประพาศิพรมจรรย์จึง
ไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

ส. ในที่ใดมีการปลงผม ในที่นั้นแลมีการประพาศิพรหมจรรย์ ในที่ใดไม่มีการปลงผม ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในที่ใดมีการปลงศพ ในที่นั้นแลมีการประพาศิพรหมจรรย์ ในที่ใดไม่มีการปลงศพ ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพรหมจรรย์ หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

ส. ผู้ใดปลงผม ผู้นั้นแลมีการประพัตติพรหมจรรย์ ผู้ใดไม่ปลงผม ผู้นั้นไม่มีการประพัตติพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

[๒๕๕] ส. เพราะในหมู่เทวดา ไม่มีการทรวงฟ้ากาสาวะ ฉะนั้น การประพุดติ
พรหมจรรย์จึงไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

ส. ในที่ใดมีการทรงผ้ากาสาละ ในที่นั้นแลมีการประพุดิพรหมจรรย์ ในที่ใดไม่มีการทรงผ้ากาสาละ ในที่นั้นไม่มีการประพุดิพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในที่ใดมีการทรงฟ้ากาสาวะ ในที่นั้นแลมีการประพุดติพรหมจรรย์ ในที่ใดไม่มีการทรงฟ้ากาสาวะ ในที่นั้น ไม่มีการประพุดติพรหมจรรย์ หรือ?

๒. ถูกแล้ว

ส. ผู้ใดทรงผ้ากาสาละ ผู้นั้นมีการประพาดิพรหมจรรย์ ผู้ใดไม่ทรงผ้ากาสาละ ผู้นั้น ไม่มีการประพาดิพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่กล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๐] ส. เพราะในหมู่เทวดา ไม่มีการทรงบาตร ฉะนั้น การประพาศิพพรหมจรรย์ จึงไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในที่ใดมีการทรงบาตร ในที่นั้นแลมีการประพาศิพพรหมจรรย์ ในที่ใดไม่มีการทรงบาตร ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในที่ใดมีการทรงบาตร ในที่นั้นแลมีการประพาศิพพรหมจรรย์ ในที่ใดไม่มีการทรงบาตร ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ใดทรงบาตร ผู้นั้นมีการประพาศิพพรหมจรรย์ ผู้ใดไม่ทรงบาตร ผู้นั้นไม่มีการประพาศิพพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๑] ส. เพราะพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ไม่อุบัติขึ้นในหมู่เทวดา ฉะนั้น การประพาศิพพรหมจรรย์จึงไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายอุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นแลมีการประพาศิพพรหมจรรย์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นแลมีการประพาศิพพรหมจรรย์ พระสัมมาสัมพุทธเจ้าไม่อุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคประสูติที่สวนลุมพินี ตรัสรู้ที่คางไม้โพธิ พระผู้มีพระภาคยังธรรมจักรให้เป็นไปแล้วที่เมืองพาราณสี ในที่นั้นๆ เทียบมีการประพาศิพพรหมจรรย์ ในที่อื่นไม่มีการประพาศิพพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๒] ส. เพราะพระปัจเจกสัมพุทธเจ้า ไม่อุบัติขึ้นในหมู่เทวดา ฉะนั้น การประพาศิพพรหมจรรย์จึงไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระปัจเจกสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นแลมีการประพาศิพพรหมจรรย์ พระปัจเจกสัมพุทธเจ้าไม่อุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นไม่มีการประพาศิพพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๔. พระปัจเจกสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นแลมีการประพบัติ
พรหมจรรย์ พระปัจเจกสัมพุทธเจ้าไม่อุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นไม่มีการ
ประพบัติพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. พระปัจเจกสัมพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในมัชฌิมชนบท ในมัชฌิมชนบทนั้นแล
มีการประพบัติพรหมจรรย์ ในที่อื่นไม่มีการประพบัติพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๓] ๕. เพราะกลุ่มพระสาวก ไม่อุบัติขึ้นในหมู่เทวดา ฉะนั้น การประพบัติ
พรหมจรรย์จึงไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กลุ่มพระสาวกอุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นแลมีการประพบัติพรหมจรรย์
กลุ่มพระสาวกไม่อุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นไม่มีการประพบัติพรหมจรรย์
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. กลุ่มพระสาวกอุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นแลมีการประพบัติพรหมจรรย์
กลุ่มพระสาวกไม่อุบัติขึ้นในที่ใด ในที่นั้นไม่มีการประพบัติพรหมจรรย์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กลุ่มพระสาวกได้อุบัติแล้วในมคธชนบท ในมคธชนบทนั้นแลมีการประพบัติ
พรหมจรรย์ ในที่อื่นไม่มีการประพบัติพรหมจรรย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๔] ป. การประพบัติพรหมจรรย์มีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. การประพบัติพรหมจรรย์มีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

๕. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๕] ป. การประพบัติพรหมจรรย์มีอยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. การประพบัติพรหมจรรย์มีอยู่ในหมู่มนุษย์ทุกหมู่ หรือ?

๕. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๖] ป. การประพบัติพรหมจรรย์มีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. การประพบัติพรหมจรรย์ มีอยู่ในหมู่เทวดาเหล่าอัญญิสัตว์ หรือ?

๕. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๗] ป. การประพบัติพรหมจรรย์มีอยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๑. การประพาศิตพรหมจรรยัมืออยู่ในชาวชนบท พวกปลายเขต ปลายแดน
เป็นมิลักขุ ไม่รู้ประสา เป็นที่ซึ่งภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา
ไปไม่ถึง หรือ?

๙. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๘] ๑. การประพาศิตพรหมจรรยัมืออยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

๙. ที่มีก็มี ที่ไม่มีก็มี

๑. ในหมู่เทวดาเหล่าสัตตญัสสัฏฐั ที่มีการประพาศิตพรหมจรรยัก็มี ที่ไม่มีก็มี
ในหมู่เทวดาเหล่าสัตตญัสสัฏฐั ที่มีการประพาศิตพรหมจรรยัก็มี ที่ไม่มีก็มี
หรือ?

๙. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๑. ในหมู่เทวดา ที่มีการประพาศิตพรหมจรรยัก็มี ที่ไม่มีก็มี หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๑. มีในที่ไหน ไม่มีในที่ไหน

๙. การประพาศิตพรหมจรรยัไม่มีในเทวดาเหล่าสัตตญัสสัฏฐั การประพาศิต
พรหมจรรยัมีในเทวดาเหล่าสัตตญัสสัฏฐั

๑. การประพาศิตพรหมจรรยัไม่มีในเทวดาเหล่าสัตตญัสสัฏฐั หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๑. การประพาศิตพรหมจรรยัไม่มีในเทวดาเหล่าสัตตญัสสัฏฐั หรือ?

๙. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๑. การประพาศิตพรหมจรรยัมีในเทวดาเหล่าสัตตญัสสัฏฐั หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๑. การประพาศิตพรหมจรรยัมีในเทวดาเหล่าสัตตญัสสัฏฐั หรือ?

๙. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๖๙] ๑. การประพาศิตพรหมจรรยัมีในหมู่มนุษย์ หรือ?

๙. ที่มีก็มี ที่ไม่มีก็มี

๑. ในชาวชนบทพวกปลายเขต ปลายแดน เป็นมิลักขุ ไม่รู้ประสา เป็น
ที่ซึ่งภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ไปไม่ถึง ที่มีการประพาศิต
พรหมจรรยัก็มี ที่ไม่มีก็มี ในชาวชนบทพวกที่อยู่ร่วมใน (มัชฌิมชนบท)
ที่มีการประพาศิตพรหมจรรยัก็มี ที่ไม่มีก็มี หรือ?

๙. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๗๐] ๑. ในหมู่มนุษย์ ที่มีการประพาศิตพรหมจรรยัก็มี ที่ไม่มีก็มี หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๑. มีในที่ไหน ไม่มีในที่ไหน

๙. การประพาศิพพรหมจรรยั ไม่มีในชาวชนบทพวกปลายเขต ปลายแดน
เป็นมัลลกุ ไม่รู้ประสา ที่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ไปไม่ถึง
การประพาศิพพรหมจรรยัมีในชาวชนบทพวกที่อยู่ร่วมใน

๑. การประพาศิพพรหมจรรยัไม่มีในชาวชนบท พวกปลายเขต ปลายแดน เป็น
มัลลกุ ไม่รู้ประสา ที่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกาไปไม่ถึง หรือ

๙. ถูกแล้ว

๑. การประพาศิพพรหมจรรยัไม่มีในชาวชนบทที่อยู่ร่วมใน หรือ?

๙. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๑. การประพาศิพพรหมจรรยัมีในชาวชนบทพวกที่อยู่ร่วมใน หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๑. การประพาศิพพรหมจรรยัมีในชาวชนบท พวกที่อยู่ปลายเขต ปลายแดน
เป็นมัลลกุ ไม่รู้ประสา ที่ภิกษุ ภิกษุณี อุบาสก อุบาสิกา ไปไม่ถึง หรือ?

๙. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๓๑] ๑. การประพาศิพพรหมจรรยัมีในหมู่เทวดา หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๑. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย มนุษย์ชาวชมพูทวีป
ย่อมครอบงำมนุษย์ชาวอูตรกุทวีป และเทวดาชั้นดาวดึงส์ ด้วย
ฐานะ ๓ ประการ ๓ ประการ อะไรบ้าง กล่าว ๑ มีสติ ๑ มีการ
ประพาศิพพรหมจรรยั ณ ที่นี้ ๑ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียอยู่จริง มิใช่หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๑. ถ้าอย่างนั้น การประพาศิพพรหมจรรยัก็ไม่มีในหมู่เทวดานะลิ

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัส ณ เมืองสาวัตถีว่า มีการประพาศิพพรหมจรรยั
ณ ที่นี้ หรือ?

๑. ถูกแล้ว

๙. การประพาศิพพรหมจรรยัมี ณ เมืองสาวัตถีเท่านั้น การประพาศิพพรหม-
จรรยัไม่มีในที่อื่น หรือ?

๑. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. บุคคลผู้นาคามี ละสัณญ์อันเป็นไปในส่วนเบื้องต่ำ ๕ ได้แล้ว
แต่ยังละสัณญ์อันเป็นไปในส่วนเบื้องบน ๕ ไม่ได้ เมื่อท่านเคลื่อน
จากโลกนี้ บังเกิดในหมู่เทวดานั้นแล้ว ผลบังเกิดขึ้นในที่ไหน

@๑. อ. นวก. ข้อ ๒๒๕ หน้า ๔๐๕

๑. ในหมู่เทวดานั้นแล

๙. หากว่าบุคคลผู้นาคามี ละสัณญ์อันเป็นไปในส่วนเบื้องต่ำ ๕ ได้แล้ว
แต่ยังละสัณญ์อันเป็นไปในส่วนเบื้องบน ๕ ไม่ได้ เมื่อท่านเคลื่อน

จากโลกนี้ บังเกิดในหมู่เทวดานั้นแล้ว ผลก็บังเกิดขึ้นในหมู่เทวดานั้น
ก็ต้องไม่กล่าวว่า การประพาศพรหมจรรย์ไม่มีในหมู่เทวดา

ส. บุคคลผู้นาคามี ละสัณฺญาอื่นอันเป็นไปในส่วนเบื้องต่ำ ๕ ได้แล้ว
แต่ยังละสัณฺญาอื่นอันเป็นไปในส่วนเบื้องบน ๕ ไม่ได้ เมื่อท่านเคลื่อน
จากโลกนี้ บังเกิดในหมู่เทวดานั้นแล้ว มีการปลงภาระ ณ ที่ไหน ... มี
การกำหนดรู้ทุกข์ ณ ที่ไหน ... มีการละกิเลส ณ ที่ไหน ... มีการกระทำให้
แจ้งซึ่งนิโรธ ณ ที่ไหน ... มีการแทงตลอดซึ่งอภิปุพฺพกรรม ณ ที่ไหน
ป. ในหมู่เทวดานั้นแล

ส. หากว่าบุคคลผู้นาคามี ละสัณฺญาอื่นอันเป็นไปในส่วนเบื้องต่ำ ๕ ได้แล้ว
แต่ยังละสัณฺญาอื่นอันเป็นไปในส่วนเบื้องบน ๕ ไม่ได้ เมื่อท่านเคลื่อน
จากโลกนี้ บังเกิดในหมู่เทวดานั้นแล้ว มีการแทงตลอดซึ่งอภิปุพฺพกรรม
ในหมู่เทวดานั้น ก็ต้องไม่กล่าวว่า การประพาศพรหมจรรย์ไม่มีในหมู่
เทวดา

ส. บุคคลผู้นาคามี ละสัณฺญาอื่นอันเป็นไปในส่วนเบื้องต่ำ ๕ ได้แล้ว
แต่ยังละสัณฺญาอื่นอันเป็นไปในส่วนเบื้องบน ๕ ไม่ได้ เมื่อท่านเคลื่อน
จากโลกนี้ บังเกิดในหมู่เทวดานั้นแล้ว ผลก็บังเกิดในหมู่เทวดานั้น
การปลงภาระก็ในหมู่เทวดานั้น การกำหนดรู้ก็ในหมู่เทวดานั้น การละ
กิเลสก็ในหมู่เทวดานั้น การทำให้แจ้งซึ่งนิโรธก็ในหมู่เทวดานั้น การแทง
ตลอดซึ่งอภิปุพฺพกรรมก็ในหมู่เทวดานั้น ก็โดยอรรถเป็นไฉนเล่า ท่านจึง
กล่าวว่า การประพาศพรหมจรรย์ไม่มีในหมู่เทวดา

ป. ก็เพราะบุคคลผู้นาคามีกระทำให้แจ้งซึ่งผล ในหมู่เทวดานั้น ด้วยมรรคที่
ท่านให้เกิดแล้วในโลกนี้นั่นแล

[๒๓๒] ส. บุคคลผู้นาคามี ทำให้แจ้งซึ่งผลในหมู่เทวดานั้นด้วยมรรคอันท่านให้
เกิดแล้วในโลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไศศยานทำให้แจ้งซึ่งผลในโลกนี้ ด้วยมรรคอันท่านให้เกิดแล้ว
ในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้นาคามี ทำให้แจ้งซึ่งผลในหมู่เทวดานั้นด้วยมรรคอันท่านให้เกิด
แล้วในโลก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีสกทาคามี เป็นบุคคลผู้จะปรินิพพานในโลกนี้ กระทำให้แจ้ง
ซึ่งผลในโลกนี้ ด้วยมรรคอันท่านให้เกิดแล้วในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. บุคคลผู้โศดาบัน ทำให้แจ้งซึ่งผลในโลกนี้ด้วยมรรคอันท่านให้เกิดแล้ว
ในโลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้อนาคามี ทำให้แจ้งซึ่งผลในหมู่เทวดานั้น ด้วยมรรคอันท่านให้
เกิดแล้วในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. บุคคลผู้สกทาคามี เป็นบุคคลผู้จะปรินิพพานในโลกนี้ ทำให้แจ้งซึ่งผล
ในโลกนี้ ด้วยมรรคอันท่านให้เกิดแล้วในโลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้อนาคามี ทำให้แจ้งซึ่งผลในหมู่เทวดานั้น ด้วยมรรคอันท่านให้
เกิดแล้วในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๗๓] ๙. บุคคลผู้อิทธิวิหาณินฺธุระ ๑- จะไม่ยังมรรคให้เกิด และละกิเลสทั้งหลายอีก
หรือ?

@๑. พระอนาคามี ผู้ยังมรรคให้เกิดแล้วในโลกนี้ อิทธิวิหาณินฺธุระ

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผล จะไม่ยังมรรคให้เกิด
และละกิเลสทั้งหลายอีก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. บุคคลผู้อิทธิวิหาณินฺธุระ จะไม่ยังมรรคให้เกิดและละกิเลสทั้งหลายอีก
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ฯลฯ บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อ
กระทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล จะไม่ยังมรรคให้เกิดและละกิเลสทั้งหลายอีก
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๗๔] ๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผล ยังมรรคให้เกิดและละ
กิเลสทั้งหลายไม่ก่อนไม่หลัง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้อิทธิวิหาณินฺธุระ ยังมรรคให้เกิดและละกิเลสทั้งหลายไม่ก่อนไม่
หลัง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ฯลฯ บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อ
กระทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ยังมรรคให้เกิดและละกิเลสทั้งหลายไม่ก่อน

ไม่หลัง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้อิทธิวิหาญนิภูชะ ยังมรรคให้เกิดและละกิเลสทั้งหลายไม่ก่อน

ไม่หลัง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๗๕] ส. บุคคลผู้นาคามี มีกณิยะอันกระทำแล้ว มีภวานาอันอบรมแล้ว จึง

ผลุดเกิดในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผลุดเกิดเป็นพระอรหันต์เลย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผลุดเกิดเป็นพระอรหันต์เลย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์มีภพใหม่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์มีภพใหม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ไปสู่ภพจากภพ ไปสู่คติจากคติ ไปสู่สงสารจากสงสาร ไป

สู่อุปบัติจากอุปบัติ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๗๖] ส. บุคคลผู้นาคามี เป็นผู้ที่มีกณิยะอันกระทำแล้ว มีภวานาอันอบรมแล้ว

แต่เป็นผู้มีภวะอันยังไม่ปลงลงแล้ว ผลุดเกิดในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้นาคามี จะต้องยังมรรคให้เกิดอีกเพื่อปลงภวะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๗๗] ส. บุคคลผู้นาคามี เป็นผู้ที่มีกณิยะอันกระทำแล้ว มีภวานาอันอบรมแล้ว

แต่เป็นผู้มีทุกข์อันยังไม่กำหนดรู้ ... มีกิเลสอันยังไม่ได้ละ ... มีนิโรธ

อันยังไม่ได้กระทำให้แจ้ง ... มีอุปปัทรมอันยังไม่ได้แทงตลอด ผลุดเกิด

ในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้นาคามี จะต้องยังมรรคให้เกิดอีกเพื่อแทงตลอดอุปปัทรม

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๗๘] ส. บุคคลผู้นาคามี เป็นผู้ที่มีกณิยะอันกระทำแล้ว มีภวานาอันอบรมแล้ว

แต่เป็นผู้มีภวะอันยังไม่ปลงแล้ว ผลุดเกิดในหมู่เทวดานั้น จะไม่ยังมรรค

ให้เกิดอีกเพื่อปลงภาระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้มีการะอันไม่ปลงลงแล้ว ปรีนิพพานในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้นาคามี เป็นผู้มีการะอันกระทำแล้ว มีภวานาอันอบรมแล้ว แต่เป็นผู้มีทุกข์อันยังไม่ได้กำหนดรู้ ... มีกิเลสอันยังไม่ได้ละ ... มีนิโรธอันยังไม่ได้กระทำให้แจ้ง ... มีอกุปปธรรมอันยังไม่ได้แทงตลอด ผลุดเกิดในหมู่เทวดานั้น จะไม่ยังมรรคให้เกิดอีก เพื่อแทงตลอดอกุปปธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้มือกุปปธรรมอันไม่แทงตลอดแล้ว ปรีนิพพานในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. เมื่อที่ถูกยิงด้วยลูกศร แม้ไปได้ไกล ก็ต้องตายฉับใด บุคคลผู้นาคามี ก็จะกระทำให้แจ้งซึ่งผลในหมู่เทวดานั้นด้วยมรรคอันท่านให้เกิดแล้วในโลกนี้ ฉะนั้น

ส. เมื่อที่ถูกยิงด้วยลูกศร แม้ไปได้ไกล ก็มีลูกศรติดอยู่ ตายฉับใด บุคคลผู้นาคามี ก็มีลูกศรติดอยู่ ปรีนิพพานในหมู่เทวดานั้น ด้วยมรรคอันท่านให้เกิดแล้วในโลกนี้ฉะนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

พรหมจริยกา จบ.

โอธิโสกถา

[๒๗๕] สกวาที บุคคลละกิเลสได้เป็นส่วนๆ หรือ?

ป. รวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นทุกข์

ป. ละสักกายทิฎฐิ วิจิกิจจา สิลัพพตปรามาส และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระโศดาบันแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระโศดาบัน ส่วนหนึ่งบรรลู่ ... ได้เฉพาะ ... ถึงทัฬห ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ... ถูกต้องด้วยกายอยู่ ... ซึ่งโศดาปัตติผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งโศดาปัตติผล ส่วนหนึ่งเป็นพระโศดาบันผู้สัจตัตตปุระมะ ... ผู้โกลังโกละ ... ผู้เอกพีซี ... ประกอบด้วยความเสื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธเจ้า ฯลฯ ในพระธรรม ฯลฯ ในพระสงฆ์ ... ประกอบด้วย

อริยกัณฑ์ แต่อีกส่วนหนึ่ง ไม่ประกอบด้วยอริยกัณฑ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศคาปัตติผล ละอะไรได้ด้วยการเห็น
สมุทัย

ป. ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระโศคาบันแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง ไม่เป็นพระโศคาบัน
 ฯลฯ ส่วนหนึ่งประกอบด้วยอริยกัณฑ์ แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ประกอบด้วย
อริยกัณฑ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศคาปัตติผล ละอะไรได้ด้วยการเห็น
นิโรธ

ป. ละวิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระโศคาบันแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง ไม่เป็นพระโศคาบัน
 ฯลฯ ส่วนหนึ่งประกอบด้วยอริยกัณฑ์ แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ประกอบด้วย
อริยกัณฑ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศคาปัตติผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นมรรค

ป. ละสีลัพพตปรามาส และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันได้

ส. บุคคลเป็นโศคาบันแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง ไม่เป็นโศคาบัน ส่วน
หนึ่งบรรลु ... ได้เฉพาะ ... ถึงทัฬห ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ... ถูกต้อง
ด้วยกายอยู่ ซึ่งโศคาปัตติผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่ง
โศคาปัตติผล ส่วนหนึ่งเป็นพระโศคาบันผู้สัจจัตตูปรมะ ... ผู้ไกล
ไกล ... ผู้เอกพีชประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุท
เจ้า ... ในพระธรรม ... ในพระสงฆ์ ฯลฯ ประกอบด้วยอริยกัณฑ์
แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ประกอบด้วยอริยกัณฑ์หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๘๐] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามิผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นทุกข์

ป. ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระสกทาคามีแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่ง ไม่เป็นพระสกทาคามี
ส่วนหนึ่งบรรลุ ... ได้เฉพาะ ... ถึงทัฬห ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ...
ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งสกทาคามิผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่
ซึ่งสกทาคามิผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็น
สมุทัย

ป. ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ และบรรดาภิเลสพวกเดียวกัน
กันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระสกทาคามีแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระสกทาคามี
ส่วนหนึ่งบรรลु ... ได้เฉพาะ ... ถึงทับ ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ...
ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งสกทาคามีผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกาย
อยู่ซึ่งสกทาคามีผลหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็น
นิโรธ

ป. ละพยาบาทอย่างหยาบ และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระสกทาคามีแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระสกทาคามี
ส่วนหนึ่งบรรลु ... ได้เฉพาะ ... ถึงทับ ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ...
ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งสกทาคามีผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่
ซึ่งสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นมรรค

ป. ละพยาบาทอย่างหยาบ และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันได้

ส. บุคคลเป็นพระสกทาคามีแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระสกทาคามี
ส่วนหนึ่งบรรลु ... ได้เฉพาะ ... ถึงทับ ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ...
ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งสกทาคามีผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกาย
ซึ่งสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๘๑] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นทุกข

ป. ละกามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียด และบรรดาภิเลสพวก
เดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระอนาคามีแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามี
ส่วนหนึ่งบรรลุ ... ได้เฉพาะ ... ถึงทับ ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ...
ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งอนาคามีผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกาย
อยู่ซึ่งอนาคามีผล ส่วนหนึ่งเป็นพระอนาคามีผู้อันคราปรินิพพายี ... ผู้
อุปหัจจปรินิพพายี ... ผู้สังขารปรินิพพายี ... ผู้สสังขารปรินิพพายี ... ผู้
อุทรังโสโตกนิฏฐคามิ อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามีผู้อุทรังโส-

โตกนิภูคามิ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นสมุทัย

ป. ละกามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียด และกิเลสพวกเดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระอนาคามีแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามี
 ฯลฯ ส่วนหนึ่งเป็นพระอนาคามีผู้อุทกังโสโตกนิภูคามิ อีกส่วนหนึ่ง
 ไม่เป็นพระอนาคามีผู้อุทกังโสโตกนิภูคามิ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นนิโรธ

ป. ละพยาบาทอย่างละเอียด และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระอนาคามีแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามี
 ฯลฯ ส่วนหนึ่งเป็นพระอนาคามีผู้อุทกังโสโตกนิภูคามิ แต่อีก
 ส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามีผู้อุทกังโสโตกนิภูคามิ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นมรรค

ป. ละบรรดาภิเลสพวกเดียวกันได้

ส. บุคคลเป็นพระอนาคามีแต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามี
 ส่วนหนึ่งบรรลु ... ได้เฉพาะ ... ถึงทัฬห ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ... ถูกต้อง
 ด้วยกายอยู่ซึ่งอนาคามีผล อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่ง
 อนาคามีผล ส่วนหนึ่งเป็นพระอนาคามีผู้อันตราปรินิพพายี ... ผู้อุปหัจจ-
 ปรินิพพายี ... ผู้สังขารปรินิพพายี ... ผู้สสังขารปรินิพพายี ... ผู้อุทกังโส
 โตกนิภูคามิ แต่อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามีผู้อุทกังโสโตกนิภู-
 คามิ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

[๒๘๒] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นทุกข

ป. ละรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา และบรรดาภิเลสพวก
 เดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระอรหันต์แต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอรหันต์
 ส่วนหนึ่งบรรลุ ... ได้เฉพาะ ... ถึงทัฬห ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ... ถูกต้อง
 ด้วยกายอยู่ซึ่งอรหัตผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่ง
 อรหัตผล ส่วนหนึ่งเป็นผู้ปราศจากราคะโทสะโมหะแล้ว ทำกิจที่ควร
 ทำเสร็จแล้ว ปลงภาระแล้ว บรรลुประโยชน์ตนแล้ว มีเครื่องผูกไว้ใน
 ภพสิ้นไปรอบแล้ว พันวิเศษแล้ว เพราะรู้ชอบ มีลัมอันยกขึ้นแล้ว มี

กูอันกลบแล้ว มีเสาระเนียดอันถอยขึ้นแล้ว เป็นผู้ไม่มีลุ่มสลัก เป็น
อริยะ ลตฺตง (คือมานะ) แล้ว มีภาระอันวางแล้ว หมคเครื่องผูกพันแล้ว
มีชัยชนะอย่างฉิวเฉียดแล้ว ท่านกำหนดรู้ทุกข์แล้ว ละสมุทัยแล้ว ทำนิโรธ
ให้แจ้งแล้ว ยังมรรคให้เกิดแล้ว รู้ยิ่งซึ่งธรรมที่ควรรู้ยิ่งแล้ว กำหนดรู้
ธรรมที่ควรกำหนดรู้แล้วละธรรมที่ควรละแล้ว บำเพ็ญธรรมที่ควรบำเพ็ญ
แล้ว ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว ส่วนหนึ่งทำให้แจ้งซึ่งธรรม
ที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่อีกส่วนหนึ่งยังไม่ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้
แจ้ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรรถผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นสมุทัย

ป. ละรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา และบรรดาภิเลสพวก
เดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระอรหันต์แต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอรหันต์ ฯลฯ

ส่วนหนึ่งทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่อีกส่วนหนึ่งยังไม่ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำ
ให้แจ้ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรรถผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นนิโรธ

ป. ละมานะ อุทธัจจะ อวิชชา และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันส่วนหนึ่งได้

ส. บุคคลเป็นพระอรหันต์แต่ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอรหันต์ ฯลฯ

ส่วนหนึ่งทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่อีกส่วนหนึ่งยังไม่ทำ
ให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรรถผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นมรรค

ป. ละอุทธัจจะ อวิชชา และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันได้

ส. บุคคลเป็นพระอรหันต์ส่วนหนึ่ง อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอรหันต์ ส่วน

หนึ่งบรรลุ ... ได้เฉพาะ ... ถึงทัฬห ... ทำให้แจ้ง ... เข้าถึงอยู่ ... ถูกต้องด้วยกาย

อยู่ซึ่งอรรถผล แต่อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งอรรถผล ส่วน

หนึ่งเป็นผู้ปราศจากราคะโทสะโมหะแล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว

ปลงภาระแล้ว บรรลุประโยชน์ตนแล้ว มีเครื่องผูกไว้ในภพสิ้นไปรอบ

แล้ว พันวิเศษแล้ว เพราะรู้ชอบ มีลุ่มอันยกขึ้นแล้ว มีกูอันกลบแล้ว

มีเสาระเนียดอันถอยขึ้นแล้ว เป็นผู้ไม่มีลุ่มสลัก เป็นอริยะ ลตฺตง

(คือมานะ) แล้ว วางภาระแล้ว หมคเครื่องผูกพันแล้ว มีชัยชนะ

อย่างฉิวเฉียดแล้ว ท่านกำหนดรู้ทุกข์แล้ว ละสมุทัยแล้ว ทำนิโรธให้แจ้ง

แล้ว ยังมรรคให้เกิดแล้ว รู้ยิ่งซึ่งธรรมที่ควรรู้ยิ่งแล้ว กำหนดรู้ธรรม

ที่ควรกำหนดรู้แล้ว ละธรรมที่ควรละแล้ว บำเพ็ญธรรมที่ควรบำเพ็ญแล้ว ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว ส่วนหนึ่ง ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่อีกส่วนหนึ่งยังไม่ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๘๓] ป. ไม่ฟังกล่าวว่าบุคคลละกิเลสได้เป็นส่วนๆ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ผู้มีปัญญาพึงกำจัดมลทินของตนทีละน้อยๆ ทุกขณะ โดยลำดับ เหมือนช่างทองกำจัดมลทินทองฉะนั้น
ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริงมิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลก็ละกิเลสได้เป็นส่วนๆ นะสิ

[๒๘๔] ส. บุคคลละกิเลสได้เป็นส่วนๆ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า พร้อมกับการถึงพร้อมด้วยทศสนะของท่าน (พระโสดาบัน) ท่านละธรรม ๓ อย่างได้ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส ที่ยังมีอยู่แม้หน้อยหนึ่งท่านก็พ้นจากอบายภูมิ ๔ เป็นผู้ไม่ควรรี้อะไรที่จะทำอริฐานหก ดังนี้ ๒- เป็นสูตรมีอยู่จริงมิใช่หรือ?

@๑. ปุ. ธ. ข้อ ๒๘ หน้า ๔๗ ๒. ปุ. ข. ข้อ ๗ หน้า ๗

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าว บุคคลละกิเลสได้เป็นส่วนๆ นะสิ

[๒๘๕] ส. บุคคลละกิเลสได้เป็นส่วนๆ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในสมัยใด ธรรมจักขุ ปราศจากผงฝุ่นเกิดขึ้นแล้ว แก่เฒ่าสาวกว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีอันเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีอันดับไปเป็นธรรมดา ดูกรภิกษุทั้งหลาย พร้อมกับการเกิดขึ้นแห่งทศสนะนั้น อริยสาวกละสัญญา ๓ ประการได้ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริงมิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลละกิเลสได้เป็นส่วนๆ นะสิ

โอธิโสกถา จบ.

ชหคิกถา

[๒๘๖] ศกวาที ปุณฺชนละกามราคะ และพยาบาทได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ละได้หมดสิ้น ละได้ไม่มีส่วนเหลือ ละได้ไม่มีเชื้อโย ละได้กับทั้งราก

ละได้กับทั้งต้นหา ละได้กับทั้งอนุสัย ละได้ด้วยญาณอันเป็นอริยะ

ละได้ด้วยมรรคอันเป็นอริยะ เทงตลอดอกุปปธรรมละได้ ทำให้แจ้ง

อนาคามีผลละได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๘๗] ส. ปุณฺชนข่มกามราคะ และพยาบาทได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ข่มได้หมดสิ้น ข่มได้ไม่มีส่วนเหลือ ข่มได้ไม่มีเชื้อโย ข่มได้กับทั้งราก

ข่มได้กับทั้งต้นหา ข่มได้กับทั้งอนุสัย ข่มได้ด้วยญาณอันเป็นอริยะ

ข่มได้ด้วยมรรคอันเป็นอริยะ เทงตลอดอกุปปธรรมข่มได้ ทำให้แจ้ง

อนาคามีผลข่มได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๘๘] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งอนาคามีผล ละกามราคะและพยาบาทได้ และ

บุคคลนั้นละได้หมดสิ้น ละได้ไม่มีส่วนเหลือ ฯลฯ ทำให้แจ้งอนาคามีผล

ละได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปุณฺชนละกามราคะ และพยาบาทได้ และเขาละได้หมดสิ้น ละได้ไม่มี

ส่วนเหลือ ฯลฯ ทำให้แจ้งอนาคามีผลละได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๘๙] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งอนาคามีผล ข่มกามราคะพยาบาทได้ และ

บุคคลนั้นข่มได้หมดสิ้น ข่มได้ไม่มีส่วนเหลือ ฯลฯ ทำให้แจ้งอนาคามีผล

ข่มได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปุณฺชนข่มกามราคะและพยาบาทได้ และเขาข่มได้หมดสิ้น ข่มได้ไม่มี

ส่วนเหลือ ฯลฯ ทำให้แจ้งอนาคามีผลข่มได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๙๐] ส. ปุณฺชนละกามราคะและพยาบาทได้ แต่เขาจะละได้หมดสิ้นก็หามิได้ จะละ

ได้ไม่มีส่วนเหลือก็หามิได้ จะละได้ไม่มีเชื้อโยก็หามิได้ จะละได้กับ

ทั้งรากก็หามิได้ จะละได้กับทั้งต้นหา ก็มิได้ จะละได้กับทั้งอนุสัยก็หามิได้

จะละได้ด้วยญาณอันเป็นอริยะก็หามิได้ จะละได้ด้วยมรรคอันเป็นอริยะ

ก็หามิได้ จะเทงตลอดอกุปปธรรมละได้ก็หามิได้ จะทำให้แจ้ง

อนาคามีผลละได้ก็หามิได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้เจ็องนาคามีผล ละกามราคะและพยาบาทได้ แต่บุคคลนั้นจะละได้ทั้งหมดก็หาไม่ได้ ฯลฯ จะทำให้เจ็องนาคามีผลละได้ก็หาไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๑] ส. ปุ่ณชนข่มกามราคะและพยาบาทได้ แต่เขาจะข่มได้หมดสิ้นก็หาไม่ได้ จะข่มได้ไม่มีส่วนเหลือก็หาไม่ได้ ฯลฯ จะทำให้เจ็องนาคามีผลข่มได้ก็หาไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้เจ็องนาคามีผล ข่มกามราคะและพยาบาทได้ แต่บุคคลนั้นจะข่มได้หมดสิ้นก็หาไม่ได้ จะข่มได้ไม่มีส่วนเหลือก็หาไม่ได้ ฯลฯ จะทำให้เจ็องนาคามีผลข่มได้ก็หาไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๒] ส. ปุ่ณชนละกามราคะและพยาบาทได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ด้วยมรรค๑๐

ป. ด้วยมรรคส่วนรูปาวจร

ส. มรรคส่วนรูปาวจรเป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏให้ถึงความสิ้นไป ให้ถึงความตรัสรู้ ให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ไม่เป็นอารมณ์ของสัญญา ๒๕๓ ไม่เป็นอารมณ์ของคันทะ ไม่เป็นอารมณ์ของโอหะ ไม่เป็นอารมณ์ของโยคะ ไม่เป็นอารมณ์ของนิรวณ ไม่เป็นอารมณ์ของปรมาสาะ ไม่เป็นอารมณ์ของอุปาทาน ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มรรคส่วนรูปาวจร ไม่เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ ไม่เป็นธรรมให้ถึงความสิ้นไป ไม่เป็นธรรมให้ถึงความตรัสรู้ ไม่เป็นธรรมให้ถึงนิพพาน เป็นอารมณ์ของอาสวะ เป็นอารมณ์ของสัญญา ๒๕๓ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า มรรคส่วนรูปาวจร ไม่เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ ไม่เป็นธรรมให้ถึงความสิ้นไป ไม่เป็นธรรมให้ถึงความตรัสรู้ ไม่เป็นธรรมให้ถึงนิพพาน เป็นอารมณ์ของอาสวะ เป็นอารมณ์ของสัญญา ๒๕๓ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส ก็ต้องไม่กล่าวว่า ปุ่ณชน ละกามราคะ และพยาบาทได้ด้วยมรรคส่วนรูปาวจร

[๒๕๓] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้เจ็องนาคามีผล ละกามราคะและพยาบาทได้ด้วย

อนาคามิมรรค และมรรคนั้นเป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ ให้ถึงความ
สิ้นไป ให้ถึงความตรัสรู้ ให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ไม่เป็น
อารมณ์ของสัญญา ๗๑ ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปุณฺณละกามราคะและพยาบาทได้ด้วยมรรคส่วนรูปาวจร และมรรคนั้น
เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ ให้ถึงความสิ้นไป ให้ถึงความตรัสรู้ ให้ถึง
นิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ไม่เป็นอารมณ์ของสัญญา ๗๑
ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๑

[๒๕๔] ส. ปุณฺณละกามราคะและพยาบาทได้ด้วยมรรค ส่วนรูปาวจรและมรรคนั้น
ไม่เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ ไม่เป็นธรรมให้ถึงความสิ้นไป ไม่เป็น
ธรรมให้ถึงความตรัสรู้ ไม่เป็นธรรมให้ถึงนิพพาน เป็นอารมณ์ของอาสวะ
เป็นอารมณ์ของสัญญา ๗๑ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งอนาคามิผล ละกามราคะและพยาบาทได้ด้วย
อนาคามิมรรค แต่มรรคนั้นไม่เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ ไม่เป็น
ธรรมให้ถึงความสิ้นไป ไม่เป็นธรรมให้ถึงความตรัสรู้ ไม่เป็นธรรมให้ถึง
นิพพาน เป็นอารมณ์ของอาสวะ เป็นอารมณ์ของสัญญา ๗๑ เป็น
อารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๑

[๒๕๕] ส. ปุณฺณเป็นผู้ปราศจากความกำหนัดในกามทั้งหลาย ดำรงอยู่ในอนาคามิผล
พร้อมกับการบรรลुธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ดำรงอยู่ในอรหัตตผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๑

[๒๕๖] ส. ปุณฺณเป็นผู้ปราศจากความกำหนัดในกามทั้งหลาย ดำรงอยู่ในอนาคามิผล
พร้อมกับการบรรลुธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ยังมรรคทั้งสามให้เกิดได้ ไม่ก่อนไม่หลัง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๑

ส. ยังมรรคทั้งสามให้เกิดได้ ไม่ก่อนไม่หลัง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทำให้แจ้งสามัญญผลทั้งสามได้ ไม่ก่อนไม่หลัง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๑

๙. ทำให้แจ้งสามัญญผลทั้งสามได้ ไม่ก่อนไม่หลัง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เป็นการประชุมแห่งผัสสะสาม แห่งเวทนาสาม แห่งสัญญาสาม แห่งเจตนาสาม แห่งจิตสาม แห่งศรัทธาสาม แห่งวิริยะสาม แห่งสติสาม แห่งสมาธิสาม แห่งปัญญาสาม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๙] ๙. ปุณฺชนเป็นผู้ปราศจากความกำหนัดในกามทั้งหลาย ดำรงอยู่ในอนาคามีผล พร้อมกับการบรรลุนิพพาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ด้วยโสคาปัตติมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ด้วยสกทาคามีมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

๙. ด้วยมรรคไหน

ป. ด้วยอนาคามีมรรค

๙. ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิณา สิลัพพตปรามาส ได้ด้วยอนาคามีมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิณา สิลัพพตปรามาส ได้ด้วยอนาคามีมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคตรัสโสคาปัตติผล เพราะละสัญญาชนสาม มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสโสคาปัตติผล เพราะละสัญญาชนสาม ก็
ต้องไม่กล่าวว่า ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิณา สิลัพพตปรามาส ได้ด้วย
อนาคามีมรรค ฯลฯ

๙. ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ ได้ด้วยอนาคามีมรรค
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ ได้ด้วยอนาคามีมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคตรัสสกทาคามีผล เพราะความเบาบางแห่งกามราคะและ
พยาบาท มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสสกทาคามีผล เพราะความเบาบางแห่งกาม
ราคะและพยาบาท ก็ต้องไม่กล่าวว่า ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาท

อย่างหยาบได้ด้วยอนาคามีมรรค

[๒๕๘] ส. ปุณฺณเป็นผู้ปราศจากความกำหนัดในกามทั้งหลาย ดำรงอยู่ในอนาคามีผล
พร้อมกับการบรรลุมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชนเหล่าหนึ่งเหล่าใดบรรลุมรรคได้ ชนเหล่านั้นทั้งหมดดำรงอยู่ในอนาคามีผลพร้อมกับการบรรลุมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๒๕๙] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ปุณฺณละกามราคะและพยาบาทได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ในกาลส่วนอดีต ได้มีศาสดาทั้งหกเป็นผู้มียศ หมดความฉุนโกรธ แจ่มใสเพราะกรุณา พ้นจากความเกี่ยวข้องในกาม คลายกามราคะแล้ว เข้าถึงพรหมโลก แม้สาวกของศาสดาเหล่านั้น อันมีจำนวนหลายร้อยก็เป็นผู้หมดความฉุนโกรธ แจ่มใสเพราะกรุณา พ้นจากความเกี่ยวข้องในกาม คลายกามราคะแล้ว เข้าถึงพรหมโลก ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ปุณฺณก็ละกามราคะและพยาบาทได้นะลิ

[๒๖๐] ส. ปุณฺณละกามราคะและพยาบาทได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า คูกริกษุทั้งหลาย ศาสดาชื่อสุนตะนั้นแล เป็นผู้มียศยืนอย่างนี้ ทรงจีพอยู่นานอย่างนี้ แต่ก็ไม่ได้หลุดพ้นจาก ขาติ ขรามณะ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส เรากล่าวว่า เป็นผู้ไม่พ้นจากทุกข์ ข้อนั้นเพราะเหตุไร? ก็เพราะไม่รู้ตาม ไม่แทงตลอด ซึ่งธรรมทั้งสี่ ธรรมทั้งสี่เป็นไฉน? เพราะไม่รู้ตาม ไม่แทงตลอด ซึ่งศีลอันเป็นอริยะ ซึ่งสมาธิอันเป็นอริยะ ซึ่งปัญญาอันเป็นอริยะ ซึ่งวิมุตติอันเป็นอริยะ คูกริกษุทั้งหลาย ศีลอันเป็นอริยะ สมาธิอันเป็นอริยะ ปัญญาอันเป็นอริยะ วิมุตติอันเป็นอริยะ นี้ อันเรารู้ตามแล้ว แทงตลอดแล้ว เราจึงถอนค้นหาในภพเสียได้แล้ว ค้นหาอันจะนำไปสู่ภพสิ้นไปแล้วบัดนี้ภพใหม่ไม่มี ดังนี้ (พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไวยากรณ์พจน์นี้ ครั้นแล้วจึงได้ตรัสคำอันท่านประพันธ์เป็นคาถาในภายหลัง ความว่าดังนี้)

@๑. อ. นกข ข้อ ๒๓๕ หน้า ๔๑๖

ธรรมเหล่านี้ คือ ศีล สมาธิ ปัญญา วิมุตติ เป็นธรรมอันยอดเยี่ยม

อันพระโคตมผู้มียศทรงตามรู้แล้ว พระพุทธเจ้าทรงรู้อย่างด้วยการ

ฉะนั้นแล้ว ได้ทรงแสดงธรรมแก่ภิกษุทั้งหลาย เป็นศาสดาผู้กระทำ
ที่สุดแห่งทุกข์ ผู้มีจักขุ ปรินิพพานแล้ว ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ปุณฺณและกามราคะ และพยาบาทได้นะลิ
หหติกา จป.

สัพพมัตถิติกถา

[๓๐๑] สกวาที สิ่งทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ในสรีระทั้งปวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ในกาลทั้งปวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่โดยอาการทั้งปวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

@๑. อ. สัตต. ข้อ ๖๕ หน้า ๑๐๗

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ในธรรมทั้งปวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งทั้งปวง เชื่อว่ามีอยู่ เพราะทำอธิบายว่า ไม่ประกอบ ๑- หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. แม้สิ่งที่ไม่มี ก็เชื่อว่ามีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. สิ่งทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความเห็นอย่างนี้เรา ทิฏฐิที่ว่าสิ่งทั้งปวงมีอยู่ดังนี้ เป็นมิจฉาทิฏฐิ และว่าทิฏฐิดังว่านี้เป็นสัมมาทิฏฐิ ดังนี้ ก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๐๒] ส. อดีตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อดีตดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อสังคตแล้ว สาบสูญไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอดีตดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อสังคตแล้ว สาบสูญไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า อดีตมีอยู่

@๑. ไม่ประกอบสภาวะต่างๆ คือ ทำรูปไม่ให้ต่างจากเวทนา หรือทำเวทนาไม่ให้ต่างจากรูป คือ ทำให้มีลักษณะ

@เป็นส่วนเดียวกัน-อรรคถา

[๓๐๓] ส. อนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อนาคตยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่บังเกิด ยังไม่บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อนาคตยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่บังเกิด ยังไม่บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ ก็ต้องไม่กล่าวว่า อนาคตมีอยู่

[๓๐๔] ส. ปัจจุบันมีอยู่ ปัจจุบันยังไม่ดับไป ยังไม่ปราศไป ยังไม่แปรไป ยังไม่สังคต ยังไม่สาบสูญไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อดีตมีอยู่ อดีตยังไม่ดับ ยังไม่ปราศไป ยังไม่แปรไป ยังไม่สังคต ยังไม่สาบสูญไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๐๕] ส. ปัจจุบันมีอยู่ ปัจจุบันเกิดแล้ว เป็นแล้ว เกิดพร้อมแล้ว บังเกิดแล้ว บังเกิดขึ้นแล้ว ปรากฏแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อนาคตมีอยู่ อนาคตเกิดแล้ว เป็นแล้ว เกิดพร้อมแล้ว บังเกิดแล้ว บังเกิดขึ้นแล้ว ปรากฏแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๐๖] ส. อดีตมีอยู่ อดีตดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อสังคตแล้ว

สาบสูญไปแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัจจุบันมีอยู่ ปัจจุบันดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อสังคต
แล้ว สาบสูญไปแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๐๗] ส. อนาคตมีอยู่ อนาคตยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่บังเกิด
ยังไม่บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัจจุบันมีอยู่ ปัจจุบันยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่
บังเกิด ยังไม่บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๐๘] ส. รูปอดีตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปอดีตดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อสังคตแล้ว สาบสูญ
ไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปอดีตดับแล้ว ฯลฯ สาบสูญไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูป
อดีตมีอยู่

[๓๐๙] ส. รูปอนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปอนาคตยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่บังเกิดขึ้น ยัง
ไม่ปรากฏ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปอนาคตยังไม่เกิด ฯลฯ ยังไม่ปรากฏ ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูป
อนาคตมีอยู่

[๓๑๐] ส. รูปปัจจุบันมีอยู่ รูปปัจจุบันยังไม่ดับไป ยังไม่ปราศไป ยังไม่แปรไป
ยังไม่อสังคต ยังไม่สาบสูญไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตยังไม่ดับไป ยังไม่ปราศไป ยังไม่แปรไป ยังไม่
อสังคต ยังไม่สาบสูญไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๑๑] ส. รูปปัจจุบันมีอยู่ รูปปัจจุบันเกิดแล้ว เป็นแล้ว เกิดพร้อมแล้ว บังเกิด
แล้ว บังเกิดขึ้นแล้ว ปรากฏแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. รูปอนาคตมีอยู่ รูปอนาคตเกิดแล้ว เป็นแล้ว เกิดพร้อมแล้ว บังเกิด
แล้ว บังเกิดขึ้นแล้ว ปรากฏแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๑๒] ๙. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อัสดงคต
แล้ว สาสสูญไปแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. รูปปัจจุบันมีอยู่ รูปปัจจุบันดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว
อัสดงคตแล้ว สาสสูญไปแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๑๓] ๙. รูปอนาคตมีอยู่ รูปอนาคตยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่
บังเกิด ยังไม่บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. รูปปัจจุบันมีอยู่ รูปปัจจุบันยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยัง
ไม่บังเกิด ยังไม่บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๑๔] ๙. เวทณาคิตมีอยู่หรือ ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณคิต
มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. วิญญาณคิตดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อัสดงคตแล้ว
สาบสูญไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ถ้าวิญญาณคิตดับไปแล้ว ฯลฯ สาบสูญไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า
วิญญาณคิตมีอยู่

[๓๑๕] ๙. วิญญาณอนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. วิญญาณอนาคตยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่บังเกิด ยัง
ไม่บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ถ้าวิญญาณอนาคตยังไม่เกิด ฯลฯ ยังไม่ปรากฏ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
วิญญาณอนาคตมีอยู่

[๓๑๖] ๙. วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ วิญญาณปัจจุบันยังไม่ดับ ฯลฯ ยังไม่สาบสูญไป
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. วิญญาณคิตมีอยู่ วิญญาณคิตยังไม่ดับไป ฯลฯ ยังไม่สาบสูญไป

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๗] ศ. วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ วิญญาณปัจจุบันเกิดแล้ว เป็นแล้ว ฯลฯ

ปรากฏแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณอนาคตมีอยู่ วิญญาณอนาคตเกิดแล้ว ฯลฯ ปรากฏแล้ว หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘] ศ. วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตดับไปแล้ว ฯลฯ สาบสูญไปแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ วิญญาณปัจจุบันดับไปแล้ว ฯลฯ สาบสูญไปแล้ว

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๙] ศ. วิญญาณอนาคตมีอยู่ วิญญาณอนาคตยังไม่เกิด ฯลฯ ยังไม่ปรากฏหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ วิญญาณปัจจุบันยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ฯลฯ ยังไม่

ปรากฏ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๐] ศ. บัญญัติว่าปัจจุบันหรือว่ารูปก็ดี ว่ารูปหรือว่าปัจจุบันก็ดี รวมเพ่งถึงรูป

ปัจจุบัน บัญญัติทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน

เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. รูปปัจจุบันเมื่อดับไป ย่อมละความเป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ย่อมละความเป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๑] ศ. บัญญัติว่าปัจจุบันหรือว่ารูปก็ดี ว่ารูปหรือว่าปัจจุบันก็ดี รวมเพ่งถึงรูป

ปัจจุบัน บัญญัติทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน

เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. รูปปัจจุบันเมื่อดับไป ย่อมไม่ละความเป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ย่อมไม่ละความเป็นปัจจุบันหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. บัญญัติว่าขาวหรือว่าผ้าก็ดี ว่าผ้าหรือว่าขาวก็ดี รวมเพ่งถึงผ้าขาว บัญญัติ

ทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน

เหมือนกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผ้าขาว เมื่อถูกข้อม ย่อมละความเป็นผ้าขาว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ย่อมละความเป็นผ้า หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บัญญัติว่าขาวหรือว่าผ้าก็ดี ว่าผ้าหรือว่าขาวก็ดี รวมเพ่งถึงผ้าขาว บัญญัติ

ทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน

เหมือนกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผ้าขาวเมื่อถูกข้อม ย่อมไม่ละความเป็นผ้า หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ย่อมไม่ละความเป็นผ้าขาว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒] ส. รูปย่อมไม่ละความเป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเที่ยง ยิ่งยืน คงทน มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะรูปย่อมละความเป็นรูป ฉะนั้น รูปจึงชื่อว่าไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่คงทน มีอันแปรผันเป็นธรรมดา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่คงทน มีอันแปรผันเป็นธรรมดา ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปย่อมไม่ละความเป็นรูป

[๑๒๓] ส. เพราะนิพพานย่อมไม่ละความเป็นนิพพาน ฉะนั้น นิพพานจึงชื่อว่า เที่ยง ยิ่งยืน คงทน มีอันไม่แปรผันไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะรูปย่อมไม่ละความเป็นรูป ฉะนั้น รูปจึงชื่อว่า เที่ยง ยิ่งยืน คงทน มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๔] ส. เพราะรูปย่อมไม่ละความเป็นรูป ฉะนั้น รูปจึงชื่อว่าไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่คงทน มีอันแปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะนิพพานย่อมไม่ละความเป็นนิพพาน ฉะนั้น นิพพานจึงชื่อว่า

ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่คงทน มีอันแปรผันเป็นธรรมดา หรือ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕] ส. อดีตมีอยู่ อดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อนาคตมีอยู่ อนาคตย่อมไม่ละความเป็นอนาคต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อดีตมีอยู่ อดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัจจุบันมีอยู่ ปัจจุบันย่อมไม่ละความเป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖] ส. อนาคตมีอยู่ อนาคตย่อมไม่ละความเป็นอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อดีตมีอยู่ อดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗] ส. ปัจจุบันมีอยู่ ปัจจุบันย่อมไม่ละความเป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อดีตมีอยู่ อดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๘] ส. อดีตมีอยู่ อดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อดีตเที่ยง ยั่งยืน คงทน มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อดีต ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่คงทน มีอันแปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อดีตไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่คงทน มีอันแปรผันเป็นธรรมดา

ก็ต้องไม่กล่าวว่า อดีตมีอยู่ อดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต

[๑๒๙] ส. เพราะนิพพานมีอยู่ นิพพานย่อมไม่ละความเป็นนิพพาน ฉะนั้น นิพพาน

จึงชื่อว่า เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอดีตมีอยู่ อดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต ฉะนั้น อดีตจึงชื่อว่า

เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๐] ส. เพราะอดีตมีอยู่ อดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต ฉะนั้น อดีตจึงชื่อว่า

ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง มีอันแปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะนิพพานมีอยู่ นิพพานย่อมไม่ละความนิพพาน ฉะนั้น นิพพานจึงชื่อว่า ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง มีอันแปรผันเป็นธรรมดาหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๓๑] ส. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปอนาคตมีอยู่ รูปอนาคตย่อมไม่ละความเป็นอนาคต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปปัจจุบันมีอยู่ รูปปัจจุบันย่อมไม่ละความเป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๓๒] ส. รูปอนาคตมีอยู่ รูปอนาคตย่อมไม่ละความเป็นอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๓๓] ส. รูปปัจจุบันมีอยู่ รูปปัจจุบันย่อมไม่ละความเป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๓๔] ส. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปอดีต เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปอดีต ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง มีอันแปรผันเป็นธรรมดา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปอดีต ไม่เที่ยง ฯลฯ มีอันแปรผันเป็นธรรมดา ก็ต้องไม่กล่าว
ว่า รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต

[๓๓๕] ส. นิพพานมีอยู่ นิพพานย่อมไม่ละความเป็นนิพพาน นิพพานเที่ยง ยั่งยืน
มั่นคง มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต รูปอดีต เที่ยง ยั่งยืน
มั่นคง มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๓๖] ศ. รูปอดีตมีอยู่ รูปอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต รูปอดีต ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน
ไม่มั่นคง มีอันแปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. นิพพานมีอยู่ นิพพานย่อมไม่ละความเป็นนิพพาน นิพพาน ไม่เที่ยง ไม่
ยั่งยืน ไม่มั่นคง มีอันแปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๓๗] ศ. เวทนาคติมีอยู่ ฯลฯ สัญญาอดีต ฯลฯ สังขาร อดีตมีอยู่ ฯลฯ

[๓๓๘] ศ. วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณอนาคตมีอยู่ วิญญาณอนาคตไม่ละความเป็นอนาคต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ วิญญาณปัจจุบันย่อมไม่ละความเป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๓๙] ศ. วิญญาณอนาคตมีอยู่ วิญญาณอนาคตย่อมไม่ละความเป็นอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๔๐] ศ. วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ วิญญาณปัจจุบันย่อมไม่ละความเป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๔๑] ศ. วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิญญาณอดีต เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. วิญญาณอดีต ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง มีอันแปรผันเป็นธรรมดา
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า วิญญาณอดีต ไม่เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่แน่นอน มีอันแปรผันเป็น
ธรรมดา ก็ต้องไม่กล่าวว่า วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตย่อมไม่ละ
ความเป็นอดีต

[๓๔๒] นิพพานมีอยู่ นิพพานย่อมไม่ละความเป็นนิพพาน นิพพานเที่ยง ยั่งยืน
มั่นคง มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต วิญญาณอดีต
เที่ยง ยั่งยืน มั่นคง มีอันไม่แปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๔๓] ส. วิญญาณอดีตมีอยู่ วิญญาณอดีตย่อมไม่ละความเป็นอดีต วิญญาณอดีตไม่
เที่ยง ไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง มีอันแปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิพพานมีอยู่ นิพพานย่อมไม่ละความเป็นนิพพาน นิพพานไม่เที่ยง
ไม่ยั่งยืน ไม่มั่นคง มีอันแปรผันเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๔๔] ส. อดีตมิใช่สภาวะที่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อดีตมิใช่สภาวะที่มีอยู่ คำว่าอดีตมีอยู่ก็ผิด ก็หรือหากว่าสภาวะ
อันมิใช่อดีตมีอยู่ คำว่าอดีตมีอยู่ก็ผิด

ส. อนาคตมิใช่สภาวะที่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อนาคตมิใช่สภาวะที่มีอยู่ คำว่าอนาคตมีอยู่ก็ผิด ก็หรือหากว่า
สภาวะอันมิใช่อนาคตมีอยู่ คำว่าอนาคตมีอยู่ก็ผิด

[๓๔๕] ส. เป็นอนาคตแล้วจึงเป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อนาคตก็อันนั้นแหละ ปัจจุบันก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อนาคตก็อันนั้นแหละ ปัจจุบันก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งที่เป็น (อนาคต) แล้ว เป็น (ปัจจุบัน) ชื่อว่าเป็นแล้วจึงเป็นอยู่
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สิ่งที่เป็น (อนาคต) แล้ว เป็น (ปัจจุบัน) ชื่อว่าเป็นแล้วจึงเป็นอยู่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งที่ไม่เป็น (อนาคต) แล้ว ไม่เป็น (ปัจจุบัน) ชื่อว่าไม่เป็นแล้ว
ไม่เป็นอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๔๖] ศ. เป็นปัจจุบันแล้วจึงเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ปัจจุบันก็อันนั้นแหละ อดีตก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ปัจจุบันก็อันนั้นแหละ อดีตก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สิ่งที่เป็น (ปัจจุบัน) แล้ว เป็น (อดีต) ชื่อว่าเป็นแล้วจึงเป็นอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. สิ่งที่เป็น (ปัจจุบัน) แล้ว เป็น (อดีต) ชื่อว่าเป็นแล้วจึงเป็นอยู่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สิ่งที่ไม่เป็น (ปัจจุบัน) แล้ว ไม่เป็น (อดีต) ชื่อว่าไม่เป็นแล้ว
ไม่เป็น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๔๗] ศ. เป็นอนาคตแล้วจึงเป็นปัจจุบัน เป็นปัจจุบันแล้วจึงเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อนาคตก็อันนั้นแหละ ปัจจุบันก็อันนั้นแหละ อดีตก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อนาคตก็อันนั้นแหละ ปัจจุบันก็อันนั้นแหละ อดีตก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สิ่งที่เป็น (อนาคต) แล้วเป็น (ปัจจุบัน) ชื่อว่าเป็นแล้วจึงเป็นอยู่
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. สิ่งที่เป็น (อนาคต) แล้วเป็น (ปัจจุบัน) ชื่อว่าเป็นแล้วจึงเป็นอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สิ่งที่ไม่เป็น (อนาคต) แล้วไม่เป็น (ปัจจุบัน) ชื่อว่าไม่เป็นแล้วไม่
เป็น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๔๘] ศ. จักขุอติดมียู่ รูป, จักขุวิญญาณ, แสงสว่าง, มนสิการอติดมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลเห็นรูปอติดได้ ด้วยจักขุอติด หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. โสทอติดมียู่ เสียง, โสทวิญญาณ, อากาศ, มนสิการอติดมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลพึงเสียดิตได้ ด้วยโสติดหรือไม่?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ฆานอดิตมีอยู่ กลิ่น, ฆานวิญญาน, ลม, มนสิการอดิตมีอยู่ หรือไม่?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลสูดกลิ่นอดิตได้ ด้วยฆานอดิตหรือไม่?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชิวหาอดิตมีอยู่ รส, ชิวหาวิญญาน, น้ำ, มนสิการอดิตมีอยู่ หรือไม่?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลลิ้มรสอดิตหรือไม่?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายอดิตมีอยู่ โภกฐัพพะ, กายวิญญาน, ดิน, มนสิการอดิตมีอยู่ หรือไม่?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลถูกต้องโภกฐัพพอดิตได้ ด้วยกายอดิตหรือไม่?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนอดิตมีอยู่ ธรรมารมณ์, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการอดิตมีอยู่ หรือไม่?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณ์อดิตได้ ด้วยมโนอดิตหรือไม่?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕] ส. จักขุนาคมีอยู่ รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง, มนสิการอนาคมีอยู่หรือไม่?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเห็นรูปอนาคได้ ด้วยจักขุนาคหรือไม่?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตะ ... ฆานะ ... ชิวหา ... กาย ... มโนอนาคมีอยู่ ธรรมารมณ์, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการอนาคมีอยู่ หรือไม่?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณ์อนาคได้ ด้วยมโนอนาคหรือไม่?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๐] ส. จักขุปัจจุบันมีอยู่ รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง, มนสิการปัจจุบันมีอยู่ บุคคลเห็นรูปปัจจุบันได้ ด้วยจักขุปัจจุบันหรือไม่?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุอดิตมีอยู่ รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง, มนสิการอดิตมีอยู่ บุคคลเห็นรูปอดิตได้ ด้วยจักขุอดิตหรือไม่?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตะ ... ฆานะ ... ชิวหา ... กาย ... มโนปัจจุบันมีอยู่ ธรรมารมณ, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการปัจจุบันมีอยู่ บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณปัจจุบันได้ ด้วยมโนปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มโนอดีตมีอยู่ ธรรมารมณ, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการอดีตมีอยู่ บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณอดีตได้ ด้วยมโนอดีต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑] ส. จักขุปัจจุบันมีอยู่ รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง, มนสิการปัจจุบันมีอยู่ บุคคลเห็นรูปปัจจุบันได้ ด้วยจักขุปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุอนาคตมีอยู่ รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง, มนสิการอนาคตมีอยู่ บุคคลเห็นรูปอนาคตได้ ด้วยจักขุอนาคต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตะ ... ฆานะ ... ชิวหา ... กาย ... มโนปัจจุบันมีอยู่ ธรรมารมณ, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการปัจจุบันมีอยู่ บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณปัจจุบันได้ ด้วยมโนปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มโนอนาคตมีอยู่ ธรรมารมณ, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการอนาคตมีอยู่ บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณอนาคตได้ ด้วยมโนอนาคต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๒] ส. จักขุอดีตมีอยู่ รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง, มนสิการอดีตมีอยู่ แต่บุคคลเห็นรูปอดีตด้วยจักขุอดีตไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุปัจจุบันมีอยู่ รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง, มนสิการปัจจุบันมีอยู่ แต่บุคคลเห็นรูปปัจจุบันไม่ได้ด้วยจักขุปัจจุบัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตะ ... ฆานะ ... ชิวหา ... กาย ... มโนอดีตมีอยู่ ธรรมารมณ, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการอดีตมีอยู่ แต่บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณอดีตไม่ได้ ด้วยมโนอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มโนปัจจุบันมีอยู่ ธรรมารมณ, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการปัจจุบันมีอยู่ แต่บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณปัจจุบันไม่ได้ด้วยมโนปัจจุบัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

[๑๕๓] ศ. จักขุนาคตมียอยู่, รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง มนสิการอนาคตมียอยู่ แต่บุคคลเห็นรูปอนาคตไม่ได้ด้วยจักขุนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. จักขุปัจจุบันมียอยู่ รูป, จักขุวิญญาน, แสงสว่าง มนสิการปัจจุบันมียอยู่ แต่บุคคลเห็นรูปปัจจุบันไม่ได้ด้วยจักขุปัจจุบัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. โสตะ ... ฆานะ ... ชิวหา ... กาย ... มโนอนาคตมียอยู่ ธรรมารมณ, มโนวิญญาน, วัตถุ, มนสิการอนาคตมียอยู่ แต่บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณอนาคตไม่ได้ด้วยมโนอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. มโนปัจจุบันมียอยู่ ธรรมารมณ, มโนวิญญาน, วัตถุ มนสิการปัจจุบันมียอยู่ แต่บุคคลรู้แจ้งธรรมารมณปัจจุบันไม่ได้ด้วยมโนปัจจุบัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๔] ศ. ญาณอดิตมียอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณได้ ด้วยญาณอดิตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณได้ ด้วยญาณอดิตนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลกำหนดรู้ทุกขได้ ละสมุทัยได้, ทำนิโรธให้แจ้งได้ ยังมรรคให้เกิดได้ด้วยญาณอดิตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕] ศ. ญาณอนาคตมียอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณได้ ด้วยญาณอนาคตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณได้ ด้วยญาณอนาคตนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลกำหนดรู้ทุกขได้, ละสมุทัยได้, ทำนิโรธให้แจ้งได้, ยังมรรคให้เกิดได้ด้วยญาณอนาคตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๖] ศ. ญาณปัจจุบันมียอยู่ บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณ ได้ด้วยญาณปัจจุบันนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณอดีตมีอยู่ บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณ ได้ด้วยญาณอดีตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ญาณปัจจุบันมีอยู่, บุคคลกำหนดรู้ทุกข์ได้, ละสมุทัยได้, ทำนิโรธให้
แจ้งได้, ยังมรรคให้เกิดได้ ด้วยญาณปัจจุบันนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณอดีตมีอยู่ บุคคลกำหนดรู้ทุกข์ได้, ละสมุทัยได้, ทำนิโรธให้แจ้งได้
ยังมรรคให้เกิดได้ ด้วยญาณอนาคตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ญาณปัจจุบันมีอยู่ บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณ ได้ด้วยญาณปัจจุบันนั้น
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณอนาคตมีอยู่ บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณ ได้ด้วยญาณที่เป็นอนาคต
นั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ญาณปัจจุบันมีอยู่ บุคคลกำหนดรู้ทุกข์ได้, ละสมุทัยได้, ทำนิโรธให้
แจ้งได้, ยังมรรคให้เกิดได้ ด้วยญาณปัจจุบันนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณอนาคตมีอยู่ บุคคลกำหนดรู้ทุกข์ได้, ละสมุทัยได้, ทำนิโรธให้
แจ้งได้, ยังมรรคให้เกิดได้ ด้วยญาณอนาคตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๙] ส. ญาณอดีตมีอยู่ แต่บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณ ไม่ได้ด้วยญาณอดีตนั้น
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณปัจจุบันมีอยู่ แต่บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณ ไม่ได้ด้วยญาณปัจจุบัน
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ญาณอดีตมีอยู่ แต่บุคคลกำหนดรู้ทุกข์ไม่ได้, ละสมุทัยไม่ได้, ทำนิโรธ
ให้แจ้งไม่ได้, ยังมรรคให้เกิดไม่ได้ ด้วยญาณอดีตนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณปัจจุบันมีอยู่ แต่บุคคลกำหนดรู้ทุกข์ไม่ได้ และสมุทัยไม่ได้, ทำ
นิโรธให้แจ้งไม่ได้, ยังมรรคให้เกิดไม่ได้ ด้วยญาณปัจจุบันนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๘] ส. ญาณอนาคตมีอยู่ แต่บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณ ไม่ได้ด้วยญาณอนาคต
นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณปัจจุบันมีอยู่ แต่บุคคลทำกิจที่พึงทำด้วยญาณไม่ได้ด้วยญาณปัจจุบันนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ญาณอนาคตมีอยู่ แต่บุคคลกำหนดรู้ทุกขังไม่ได้ ละสมุทัยไม่ได้, ทำนิโรธให้แจ้งไม่ได้, ยังมรรคให้เกิดไม่ได้ด้วยญาณอนาคตนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณปัจจุบันมีอยู่ แต่บุคคลกำหนดรู้ทุกขังไม่ได้ ละสมุทัยไม่ได้, ทำนิโรธให้แจ้งไม่ได้, ยังมรรคให้เกิดไม่ได้ด้วยญาณปัจจุบันนั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕] ส. รากะอดีตของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ชื่อว่ามีรากะด้วยรากะนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โทสะอดีตของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ชื่อว่ามีโทสะด้วยโทสะนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โมหะอดีตของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ชื่อว่ามีโมหะด้วยโมหะนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มานะอดีตของพระอรหันต์ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ชื่อว่ามีมานะด้วยมานะอดีตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทิณฺณุอดีตของพระอรหันต์ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ชื่อว่ามีทิณฺณุด้วยทิณฺณุนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิจิกิณาอดีตของพระอรหันต์ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ชื่อว่ามีวิจิกิณาด้วยวิจิกิณานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ถิ่นอาศัยของพระอรหันต์ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์เชื่อว่ามีถิ่นอาศัยที่นั่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อุทระจะอาศัยของพระอรหันต์ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์เชื่อว่ามีอุทระจะด้วยอุทระจะนั่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อหิริกะอาศัยของพระอรหันต์ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์เชื่อว่ามีอหิริกะด้วยอหิริกะนั่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. โนคตปปะอาศัยของพระอรหันต์ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์เชื่อว่ามีโนคตปปะด้วยโนคตปปะนั่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๐] ๙. สักกายทิฐิอาศัยของพระอนาคามี มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอนาคามีเชื่อว่ามีทิฐิด้วยทิฐินั้น หรือ?

๙. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. วิภิจฉา, สัมผัสพทปรมาส, กามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียด
อดีต ของพระอนาคามี มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอนาคามีเชื่อว่ามีจิตพยาบาทด้วยพยาบาทนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๑] ๙. สักกายทิฐิอาศัยของพระสกทาคามี มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระสกทาคามีเชื่อว่ามีทิฐิด้วยทิฐินั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. วิภิจฉา, สัมผัสพทปรมาส, กามราคะอย่างหยาบ, พยาบาทอย่างหยาบ
ที่เป็นอดีตของพระสกทาคามี มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระสกทาคามีเชื่อว่ามีจิตพยาบาทด้วยพยาบาทนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๖๒] ศ. สักกายทิฐิอดีตของพระโศคัมมมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโศคัมมเชื่อว่ามิทักขิด้วยทักขินั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิจิกิจฉา, สัมผัสพทปรามาส, รากะอันเป็นอุปายคามิ, โทสะอันเป็นอุปายคามิ, โมหะอันเป็นอุปายคามิ, ที่เป็นอดีตของพระโศคัมมมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโศคัมมเชื่อว่ามิโหมะด้วยโหมะนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๖๓] ศ. รากะอดีตของปุณณมียู่ ปุณณเชื่อว่ามิรากะด้วยรากะนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รากะอดีตของพระอรหันต์มียู่ พระอรหันต์เชื่อว่ามิรากะด้วยรากะนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โทสะอดีตของปุณณมียู่ ฯลฯ อโนตตปปัจเจกอดีตของปุณณมียู่ ปุณณเชื่อว่ามิอโนตตปปัจเจกด้วยอโนตตปปะนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโนตตปปัจเจกอดีตของพระอรหันต์มียู่ พระอรหันต์เชื่อว่ามิอโนตตปปัจเจกด้วยอโนตตปปะนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๖๔] ศ. สักกายทิฐิอดีตของปุณณมียู่ ปุณณเชื่อว่ามิทักขิด้วยทักขินั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สักกายทิฐิอดีตของพระอนาคามีมียู่ พระอนาคามีเชื่อว่ามิทักขิด้วยทักขินั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิจิกิจฉาอดีตของปุณณมียู่ ฯลฯ พยาบาทอย่างละเอียดที่เป็นอดีตของปุณณมียู่ ปุณณเชื่อว่ามิจิตพยาบาทด้วยพยาบาทนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พยาบาทอย่างละเอียดที่เป็นอดีตของพระอนาคามีมียู่ พระอนาคามีเชื่อว่ามิจิตพยาบาทด้วยพยาบาทนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

[๓๖๕] ศ. สักกายทิฐิอดีตของปุณณมียู่ ปุณณเชื่อว่ามิทักขิด้วยทักขินั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สักกายทิฐิหรือศีตของพระสกทาคามีมีอยู่ พระสกทาคามีเชื่อว่ามิติฐิด้วย
ทิฐินั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. วิจิกิจฉาหรือศีตของปุถุชนมีอยู่ ฯลฯ พยาบาทอย่างหยาบที่เป็นอศีตของ
ปุถุชนมีอยู่ ปุถุชนเชื่อว่ามิจิตพยาบาทด้วยพยาบาทนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๑๐. พยาบาทอย่างหยาบที่เป็นอศีตของพระสกทาคามีมีอยู่ พระสกทาคามี
เชื่อว่ามิจิตพยาบาทด้วยพยาบาทนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๖] ๘. สักกายทิฐิหรือศีตของปุถุชนมีอยู่ ปุถุชนเชื่อว่ามิติฐิด้วยทิฐินั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สักกายทิฐิหรือศีตของพระโศคาบันมีอยู่ พระโศคาบันเชื่อว่ามิติฐิด้วย
ทิฐินั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๑๐. วิจิกิจฉาหรือศีตของปุถุชนมีอยู่ ฯลฯ โมหะอันเป็นอปายคามิที่เป็นอศีตของ
ปุถุชนมีอยู่ ปุถุชนเชื่อว่ามิโมหะด้วยโมหะนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๑๑. โมหะอันเป็นอปายคามิที่เป็นอศีตของพระโศคาบันมีอยู่ พระโศคาบันเชื่อ
ว่ามีโมหะด้วยโมหะนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๗] ๘. รากะอศีตของพระอรหันต์มีอยู่ แต่พระอรหันต์หาเชื่อว่ามีรากะด้วยรากะนั้น
ไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. รากะอศีตของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนหาเชื่อว่ามีรากะด้วยรากะนั้นไม่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๑๐. โทสะอศีตของพระอรหันต์มีอยู่ ฯลฯ อโนตตปปัจเจกของพระอรหันต์มี
อยู่ แต่พระอรหันต์หาเชื่อว่ามิอโนตตปปะด้วยอโนตตปปะนั้นไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๑๑. อโนตตปปัจเจกของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนหาเชื่อว่ามิอโนตตปปะด้วย
อโนตตปปะนั้นไม่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๘] ๘. สักกายทิฐิหรือศีตของพระอนาคามีมีอยู่ แต่พระอนาคามีหาเชื่อว่ามิติฐิด้วย
ทิฐินั้น ไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สักกายทิฐิหรือศีตของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนหาเชื่อว่ามีทิฐิด้วยทิฐินั้นไม่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. วิจิกิจฉาหรือศีตของพระอนาคามีมีอยู่ ฯลฯ พยาบาทอย่างละเอียดที่เป็น
อติศของพระอนาคามีมีอยู่ แต่พระอนาคามีหาเชื่อว่ามีจิตพยาบาทด้วย
พยาบาทนั้นไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. พยาบาทอย่างละเอียดที่เป็นอติศของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนหาเชื่อว่ามีจิต
พยาบาทนั้นไม่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕] ๘. สักกายทิฐิหรือศีตของพระสกทาคามีมีอยู่ แต่พระสกทาคามีหาเชื่อว่ามีทิฐิ
ด้วยทิฐินั้นไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สักกายทิฐิหรือศีตของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนหาเชื่อว่ามีทิฐิด้วยทิฐินั้น
ไม่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. วิจิกิจฉาหรือศีตของพระสกทาคามีมีอยู่ ฯลฯ พยาบาทอย่างหยาบที่เป็น
อติศของพระสกทาคามีมีอยู่ แต่พระสกทาคามีหาเชื่อว่ามีจิตพยาบาทด้วย
พยาบาทนั้นไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. พยาบาทอย่างหยาบที่เป็นอติศของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนหาเชื่อว่ามีจิต
พยาบาทด้วยพยาบาทนั้นไม่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๖] ๘. สักกายทิฐิหรือศีตของพระโสดาบันมีอยู่ แต่พระโสดาบันหาเชื่อว่ามีทิฐิ
ด้วยทิฐินั้นไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สักกายทิฐิหรือศีตของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนหาเชื่อว่ามีทิฐิด้วยทิฐินั้นไม่
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. วิจิกิจฉาหรือศีตของพระโสดาบันมีอยู่ ฯลฯ โมหะอันเป็นอุปายคามีที่เป็น
อติศของพระโสดาบันมีอยู่ แต่พระโสดาบันหาเชื่อว่ามีโมหะด้วยโมหะนั้น
ไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. โมหะอันเป็นอุปายคามีที่เป็นอติศของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนหาเชื่อว่ามี

โมหะด้วยโมहनันไม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๗๑] ส. มืออดีตมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อมืออดีตมียู่ การจับ การวาง ยังปรากฏอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เท้าอดีตมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อเท้าอดีตมียู่ การก้าวไป การถอยกลับ ยังปรากฏอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ข้อพับอดีตมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อข้อพับอดีตมียู่ การคู้ การเหยียด ยังปรากฏอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท้องอดีตมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อท้องอดีตมียู่ ความหิว ความกระหาย ยังปรากฏอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายอดีตมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายอดีต ยังเข้าถึงการยกย่องและการปราบปราม ยังเข้าถึงการตัดและการทำลาย ยังเป็นของสาธารณะแก่กา แก่เร้ง แก่เหยี่ยว หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ยาพิษพึงเข้าไป ศาตราพึงเข้าไป ไฟพึงเข้าไป ในกายอดีต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายอดีต ยังจะจงจำได้ด้วยเครื่องจำคือชื่อคา ด้วยเครื่องจำคือเชือก ด้วยเครื่องจำคือตรวน ด้วยเครื่องจำคือบ้าน ด้วยเครื่องจำคือนิคม ด้วยเครื่องจำคือนคร ด้วยเครื่องจำคือชนบท ด้วยเครื่องจำห้ำประการ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๗๒] ส. น้าอดีตมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลทำกิจที่ต้องใช้น้ำได้ด้วยน้ำนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. ไฟอดัดมอดู หรือ?

๒. ถูกแล้ว

๕. บุคคลทำกจทดองใช้ไฟได้ด้วยไฟนั้ หรือ?

๒. ไม่พองกล่าวอย่างนั้ ฯลฯ

๕. ลมอดัดมอดู หรือ?

๒. ถูกแล้ว

๕. บุคคลทำกจทดองใช้ลมได้ด้วยลมนั้ หรือ?

๒. ไม่พองกล่าวอย่างนั้ ฯลฯ

[๓๓๓] ๕. รูปขันธอดัดมอดู รูปขันธอนาคดมอดู รูปขันธปัจจุบันมอดู หรือ?

๒. ถูกแล้ว

๕. รูปขันธเป็นสาม หรือ?

๒. ไม่พองกล่าวอย่างนั้ ฯลฯ

๕. ขันธห้าที่เป็นอดัดมอดู ขันธห้าที่เป็นอนาคดมอดู ขันธห้าที่เป็นปัจจุบันมอดู หรือ?

๒. ถูกแล้ว

๕. ขันธเป็นลอบห้า หรือ?

๒. ไม่พองกล่าวอย่างนั้ ฯลฯ

[๓๓๔] ๕. จักขยตนะอดัดมอดู จักขยตนะอนาคดมอดู จักขยตนะปัจจุบันมอดู หรือ?

๒. ถูกแล้ว

๕. จักขยตนะเป็นสาม หรือ?

๒. ไม่พองกล่าวอย่างนั้ ฯลฯ

๕. อยตนะลอบสองที่เป็นอดัดมอดู อยตนะลอบสองที่เป็นอนาคดมอดู อยตนะลอบสองที่เป็นปัจจุบันมอดู หรือ?

๒. ถูกแล้ว

๕. อยตนะเป็นสามลอบหก หรือ?

๒. ไม่พองกล่าวอย่างนั้ ฯลฯ

[๓๓๕] ๕. จักขุธาตุดัดมอดู จักขุธาตุนาคดมอดู จักขุธาตุปัจจุบันมอดู หรือ?

๒. ถูกแล้ว

๕. จักขุธาตุเป็นสาม หรือ?

๒. ไม่พองกล่าวอย่างนั้ ฯลฯ

๕. ธาตูลอบแปดที่เป็นอดัดมอดู ธาตูลอบแปดที่เป็นอนาคดมอดู ธาตูลอบแปดที่เป็นปัจจุบันมอดู หรือ?

๒. ถูกแล้ว

๙. ชาติเป็นห้าสิบสี่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๖] ๙. จักขุนทริยอดีตมียู่ จักขุนทริยอนาคตมียู่ จักขุนทริยปัจจุบันมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. จักขุนทริยเป็นสาม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อินทริยี่สิบสองที่เป็นอดีตมียู่ อินทริยี่สิบสองที่เป็นอนาคตมียู่ อินทริยี่สิบสองที่เป็นปัจจุบันมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อินทริยเป็นหกสิบหก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๗] ๙. พระเจ้าจักรพรรดิอดีตมียู่ พระเจ้าจักรพรรดิอนาคตมียู่ พระเจ้าจักรพรรดิปัจจุบันมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระเจ้าจักรพรรดิทั้งสามพระองค์ทรงพบกันได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๘] ๙. สัมมาสัมพุทธเจ้าอดีตมียู่ สัมมาสัมพุทธเจ้าอนาคตมียู่ สัมมาสัมพุทธเจ้าปัจจุบันมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งสามองค์ทรงพบกันได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๙] ๙. อดีตมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สิ่งที่มีอยู่ เป็นอดีต หรือ?

ป. สิ่งที่มีอยู่ เป็นอดีตก็มี ไม่เป็นอดีตก็มี

๙. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่าอดีตมียู่ สิ่งที่มีอยู่เป็นอดีตก็มี ไม่เป็นอดีตก็มี

ด้วยเหตุนี้ อดีตก็ไม่ใช่อดีต สิ่งที่ไม่ใช่อดีตก็เป็นอดีต, ที่ท่านกล่าว

ในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า อดีตมียู่ สิ่งที่มีอยู่เป็นอดีตก็มี ไม่เป็น

อดีตก็มี ด้วยเหตุนี้ อดีตก็ไม่ใช่อดีต สิ่งที่ไม่ใช่อดีตก็เป็นอดีต

ดังนี้ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า อดีตไม่ใช่อดีต สิ่งที่ไม่ใช่อดีตเป็นอดีต

ก็ต้องไม่กล่าวว่า อดีตมียู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นอดีตก็มี ไม่เป็นอดีตก็มี

ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่าอดีตมียู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นอดีต

ก็มี ไม่เป็นอดีตก็มี ด้วยเหตุนี้ อดีตก็ไม่ใช่อดีต สิ่งที่ไม่ใช่อดีตก็เป็น

อดีต ดังนี้คิด

[๓๘๐] ศ. อนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สิ่งที่มีอยู่เป็นอนาคต หรือ?

ป. สิ่งที่มีอยู่ เป็นอนาคตก็มี ไม่เป็นอนาคตก็มี

ศ. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่าอนาคตมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นอนาคตก็มี ไม่
เป็นอนาคตก็มี ด้วยเหตุนี้ อนาคตก็ไม่เป็นอนาคต สิ่งที่ไม่ใช่อนาคต
ก็เป็นอนาคต, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า อนาคตมีอยู่
สิ่งที่มีอยู่ เป็นอนาคตก็มี ไม่เป็นอนาคตก็มี ด้วยเหตุนี้ อนาคตก็ไม่
เป็นอนาคต สิ่งที่ไม่ใช่อนาคตก็เป็นอนาคต ดังนี้คิด, แต่ถ้าไม่ฟัง
กล่าวว่า อนาคตไม่เป็นอนาคต สิ่งที่ไม่ใช่อนาคตเป็นอนาคต ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า อนาคตมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นอนาคตก็มี ไม่เป็นอนาคตก็มี,
ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า อนาคตมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่
เป็นอนาคตก็มี ไม่เป็นอนาคตก็มี ด้วยเหตุนี้ อนาคตก็ไม่เป็นอนาคต
สิ่งที่ไม่ใช่อนาคตก็เป็นอนาคต ดังนี้คิด

[๓๘๑] ศ. ปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สิ่งที่มีอยู่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. สิ่งที่มีอยู่เป็นปัจจุบันก็มี ไม่เป็นปัจจุบันก็มี

ศ. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่าปัจจุบันมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นปัจจุบันก็มี ไม่
เป็นปัจจุบันก็มี ด้วยเหตุนี้ ปัจจุบันก็ไม่เป็นปัจจุบัน สิ่งที่ไม่ใช่
ปัจจุบันก็เป็นปัจจุบัน, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ปัจจุบัน
มีอยู่ สิ่งที่มีอยู่เป็นปัจจุบันก็มี ไม่เป็นปัจจุบันก็มี ด้วยเหตุนี้ ปัจจุบัน
ก็ไม่เป็นปัจจุบัน สิ่งที่ไม่ใช่ปัจจุบัน ก็เป็นปัจจุบัน ดังนี้ คิด, แต่ถ้าไม่
ฟังกล่าวว่า ปัจจุบันไม่เป็นปัจจุบัน สิ่งที่ไม่ใช่ปัจจุบันเป็นปัจจุบัน ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า ปัจจุบันมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นปัจจุบันก็มี ไม่เป็นปัจจุบันก็มี
ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า ปัจจุบันมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็น
ปัจจุบันก็มี ไม่เป็นปัจจุบันก็มี ด้วยเหตุนี้ ปัจจุบันก็ไม่เป็นปัจจุบัน
สิ่งที่ไม่ใช่ปัจจุบันก็เป็นปัจจุบัน ดังนี้คิด

[๓๘๒] ศ. นิพพานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สิ่งที่มีอยู่เป็นนิพพาน หรือ?

ป. สิ่งที่มีอยู่เป็นนิพพานก็มี ไม่เป็นนิพพานก็มี

ศ. ท่านจงรับรู้ณิกะ, หากว่านิพพานมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นนิพพานก็มี ไม่

เป็นนิพพานก็มี ด้วยเหตุ นั้น นิพพานก็ไม่นิพพาน สิ่งที่ไม่ใช่
นิพพานก็เป็นนิพพาน, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า
นิพพานมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นนิพพานก็มี ไม่นิพพานก็มี ด้วยเหตุ
นั้น นิพพานก็ไม่นิพพาน สิ่งที่ไม่ใช่ นิพพาน ก็เป็นนิพพาน ดังนี้
คิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า นิพพานไม่นิพพาน สิ่งที่ไม่ใช่ นิพพาน
เป็นนิพพาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า นิพพานมีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นนิพพานก็มี
ไม่นิพพานก็มี. ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า นิพพาน
มีอยู่ สิ่งที่มีอยู่ เป็นนิพพานก็มี ไม่นิพพานก็มี ด้วยเหตุ นั้น
นิพพานก็ไม่นิพพาน สิ่งที่ไม่ใช่ นิพพานก็เป็นนิพพาน ดังนี้คิด

[๓๘๑] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อดีตมีอยู่ อนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย รูปร่างใดอย่างหนึ่ง
ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี หยาบก็ดี
ละเอียดก็ดี เลวก็ดี ประณีตก็ดี ที่อยู่ในที่ไกล ในที่ใกล้ก็ดี นี้
เรียกว่า รูปขันธ์ เวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ฯลฯ สัญญาอย่างใดอย่าง
หนึ่ง ฯลฯ สังขารเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ฯลฯ วิญญาณอย่างใดอย่าง
หนึ่ง ทั้งที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ภายในก็ดี ภายนอกก็ดี
หยาบก็ดี ละเอียดก็ดี เลวก็ดี ประณีตก็ดี ที่อยู่ในที่ไกล ในที่ใกล้
ก็ดี นี้เรียกว่า วิญญาณขันธ์ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น อดีตก็มีอยู่ อนาคตก็มีอยู่ นะสิ

[๓๘๔] ส. อดีตมีอยู่ อนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครอบครองแห่งภาษา
ครอบครองแห่งชื่อ ครอบครองแห่งบัญญัติ สามประการนี้ อันสมณ-
พราหมณ์ผู้รู้ทั้งหลาย ไม่ลบหลู่ ไม่เคยลบหลู่ ไม่รังเกียจอยู่
จักไม่รังเกียจ มิได้คัดค้าน สามประการเป็นไฉน?

(๑) รูปใด ล่วงไปแล้ว ดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว รูปนั้น

เขากล่าวกันว่า ได้มีแล้ว เขาเรียกว่า ได้มีแล้ว เขาบัญญัติว่า ได้มีแล้ว แต่รูปนั้น เขา
ไม่กล่าวกันว่า มีอยู่ เขาไม่กล่าวกันว่า จักมี เวทนาใด ฯลฯ สัญญาใด ฯลฯ สังขารเหล่า
ใด ฯลฯ วิญญาณใด ล่วงไปแล้ว ดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว วิญญาณนั้น
เขากล่าวกันว่า ได้มีแล้ว เขาเรียกว่า ได้มีแล้ว เขาบัญญัติว่า ได้มีแล้ว แต่วิญญาณนั้น
เขาไม่กล่าวกันว่า มีอยู่ เขาไม่กล่าวกันว่า จักมี

(๒) รูปใด ยังไม่เกิด ยังไม่ปรากฏ รูปนั้น เขากล่าวกันว่า จักมี เขา

เรียกว่า จักมี เขาบัญญัติว่า จักมี แต่รูปนั้น เขาไม่กล่าวกันว่า มีอยู่ เขาไม่กล่าวกันว่า ได้มีแล้ว เวทนาใด ฯลฯ สัญญาใด ฯลฯ สังขารเหล่าใด ฯลฯ วิญญาณใด ยังไม่เกิด ยังไม่ปรากฏ วิญญาณนั้น เขากล่าวกันว่า จักมี เขาเรียกว่า จักมี เขาบัญญัติว่า จักมี แต่เขาไม่กล่าวกันว่า มีอยู่ เขาไม่กล่าวกันว่า ได้มีแล้ว

(๓) รูปใด เกิดแล้ว ปรากฏแล้ว รูปนั้น เขากล่าวกันว่า มีอยู่ เขาเรียกว่า มีอยู่ เขาบัญญัติว่า มีอยู่ แต่เขาไม่กล่าวกันว่า ได้มีแล้ว เขาไม่กล่าวกันว่า จักมี เวทนาใด ฯลฯ สัญญาใด ฯลฯ สังขารเหล่าใด ฯลฯ วิญญาณใด เกิดแล้ว ปรากฏแล้ว วิญญาณนั้น เขากล่าวกันว่า มีอยู่ เขาเรียกว่า มีอยู่ เขาบัญญัติว่า มีอยู่ แต่วิญญาณนั้น เขาไม่กล่าวกันว่า ได้มีแล้ว เขาไม่กล่าวกันว่า จักมี

ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครรลองแห่งภาษา ครรลองแห่งชื่อ ครรลองแห่งบัญญัติ สามประการเหล่านี้แล อันสมณพราหมณ์ผู้รู้ทั้งหลาย ไม่ลบส้าง ไม่เคยลบส้าง ไม่รังเกียจอยู่ จักไม่รังเกียจ มิได้คัดค้าน แม้ชนที่เป็นชาวอุกกละ ชาววัศสภัญญะ ที่เป็นอเหตุกวาท อภิรียวาท นัตถิกวาท ก็ได้สำคัญครรลองแห่งภาษา ครรลองแห่งชื่อ ครรลองแห่งบัญญัติ สามประการนี้ว่า อันตนไม่พึงคิดเตียน อันตนไม่พึงคัดค้าน ข้อนั้นเพราะเหตุไร เพราะกลัวการคิดเตียน การเพ็ดเพี้ยและการโต้แย้ง ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

@๑. ตี. ข. ข้อ ๑๓๔ หน้า ๘๘

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า อดีตมีอยู่ อนาคตมีอยู่นะสิ

[๑๘๕] ส. อดีตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านพระผัดคุณะได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคว่า พระพุทธเจ้าข้า บุคคลเมื่อยังพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ล่วงไปแล้ว ปรีนิพพานแล้ว มีธรรมเครื่องเน่นช้ำอันตัดแล้ว มีทางอันตัดแล้ว มีวัฏฏะอันจำกัดแล้ว ล่วงทุกข์ทั้งปวงได้แล้ว ให้ปรากฏ พึงให้ปรากฏได้ด้วยจักขุใด จักขุนั้นมีอยู่หรือหนอ ฯลฯ ชิวหานั้นมีอยู่หรือหนอ ฯลฯ บุคคลเมื่อยังพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ล่วงไปแล้ว ปรีนิพพานแล้ว มีธรรมเครื่องเน่นช้ำอันตัดแล้ว มีทางอันตัดแล้ว มีวัฏฏะอันจำกัดแล้ว ล่วงทุกข์ทั้งปวงได้แล้ว ให้ปรากฏ พึงให้ปรากฏได้ด้วยมโนใด มโนนั้น มีอยู่หรือหนอ ดูกรผัดคุณะ บุคคลเมื่อยังพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ล่วงไปแล้ว ปรีนิพพานแล้ว มีธรรมเครื่องเน่นช้ำอันตัดแล้ว มีทางอันตัดแล้ว มีวัฏฏะอันจำกัดแล้ว ล่วงทุกข์ทั้งปวงได้แล้ว ให้ปรากฏ พึงให้ปรากฏได้ด้วยจักขุใด จักขุนั้น ไม่มีอยู่เลย ฯลฯ ชิวหานั้น ไม่มีอยู่เลย ฯลฯ บุคคลยังพระพุทธเจ้าทั้งหลายที่ล่วงไป

แล้ว ปรินิพพานแล้ว มีธรรมเครื่องเน้นช้านันต์แล้ว มีทางอันตัด
แล้ว มีวิญญะอันจำกัดแล้ว ถ่วงพันทุกข์ทั้งปวงได้แล้ว ให้ปรากฏ
พึงให้ปรากฏได้ด้วยมโนโค มโนนั้นไม่มีอยู่เลย ดังนี้ ๑- เป็นสูตร
มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า อดีตมีอยู่นะสิ

[๓๘๖] ส. อดีตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. ส. สพา. ข้อ ๕๕-๑๐๐

ส. ท่านพระนันทกะได้กล่าวว่า โลกะได้มีแล้วในกาลก่อน ข้อนั้นได้เป็น
ความไม่ดีแล้ว โลกะนั้น บัดนี้ไม่มีอยู่ ข้อนี้นี้เป็นความดี โทสะได้มี
แล้วในกาลก่อน ฯลฯ โมหะได้มีแล้วในกาลก่อน ข้อนั้นได้เป็น
ความไม่ดีแล้ว โมหะนั้น บัดนี้ไม่มีอยู่ ข้อนี้นี้เป็นความดี ดังนี้ ๑-
เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า อนาคตมีอยู่นะสิ

[๓๘๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากว่า ความยินดี
ความเพลิน ความอยาก ยังมีอยู่ในกวฬิงการาหาร วิญญานที่ตั้ง
มันแล้ว จงกามแล้ว ในเพราะกวฬิงการาหารนั้น วิญญานตั้งมัน
แล้ว จงกามแล้วในที่ใด ความหยังลงแห่งนามรูปก็มีอยู่ในที่นั้น
ความหยังลงแห่งนามรูปมีอยู่ในที่ใด ความเจริญแห่งสังขารทั้งหลาย
ก็มีอยู่ในที่นั้น ความเจริญแห่งสังขารทั้งหลายมีอยู่ในที่ใด การเกิด
ในภพใหม่ต่อไปก็มีอยู่ในที่นั้น การเกิดในภพใหม่ต่อไปมีอยู่ในที่
ใด ชาติ ชรา มรณะ ก็ยังมีอยู่ต่อไปในที่นั้น ชาติ ชรา มรณะ
ยังมีอยู่ต่อไปในที่ใด เรากล่าวว่า ที่นั้นยังมีโสภ ยังมีรูป ยังมี
ความคับแค้น ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากว่า ความยินดี ความเพลิน
ความอยาก ยังมีอยู่ในผัสสาหาร ... ในมโนสังขเจตนาหาร ... ใน
วิญญานาหาร ฯลฯ เรากล่าวว่า ที่นั้นยังมีโสภ ยังมีรูป มีความ
คับแค้น ดังนี้ ๒- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า อนาคตมีอยู่นะสิ

@๑. อ. ติกก. ข้อ ๕๐๖ หน้า ๒๕๓ ๒. ส. น. ข้อ ๒๔๖ หน้า ๑๒๒

[๓๘๘] ๔. อนาคตมีอยู่ หรือ?

๒. ปลูกแล้ว

ศ. พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย หากว่า ความยินดี
ความเพลิน ความอยาก ไม่มีอยู่ในกวฬิงการาหาร วิญญูณก็ไม่ตั้ง
มันแล้ว ไม่อภังคแล้ว ในเพราะกวฬิงการาหารนั้น วิญญูณไม่
ตั้งมันแล้ว ไม่อภังคแล้วในที่ใด ความหยั่งลงแห่งนามรูปก็
ไม่มีอยู่ในที่นั้น ความหยั่งลงแห่งนามรูปไม่มีอยู่ในที่ใด ความ
เจริญแห่งสังขารทั้งหลายก็ไม่มีอยู่ในที่นั้น ความเจริญแห่งสังขาร
ทั้งหลายไม่มีอยู่ในที่ใด การเกิดในภพใหม่ต่อไปก็ไม่มีอยู่ในที่นั้น
การเกิดในภพใหม่ต่อไปไม่มีอยู่ในที่ใด ชาติ ชรา มรณะ ก็ไม่มี
ต่อไปในที่นั้น ชาติ ชรา มรณะ ไม่มีต่อไปในที่ใด เรากล่าวว่า
ที่นั้น ไม่มีวิโสภณ ไม่มีวิรุฬหิ ไม่มีอภังคแล้ว ดูกรภิกษุทั้งหลาย
หากว่า ความยินดี ความเพลิน ความอยาก ไม่มีอยู่ในผัสสาหาร ...
ในมนโธจเณนาหาร ... ในวิญญูณาหาร ฯลฯ เรากล่าวว่า ที่นั้น
ไม่มีวิโสภณ ไม่มีวิรุฬหิ ไม่มีอภังคแล้ว ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

๔. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า อนาคตมีอยู่ นะสิ

สัพพมัตถิติกถา จบ.

อดีตชั้นชาติกษัตริย์

[๓๘๕] ปรวาทิ อดีตเป็นจันท์ หรือ?

สกวาทิ ถูกแล้ว

@๑. ตั. นี. ข้อ ๒๔๘ หน้า ๑๒๔

ป. อดีตมีอยู่ หรือ?

๔. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ๆ

ป. อดีตเป็นอายตนะ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. อดีตมีอยู่ หรือ?

๔. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. อดีตเป็นธาตุ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. อดีตมีอยู่ หรือ?

๔. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

ป. อดีตเป็นขันธ ชาติ อายุคนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๐] ป. อนาคตเป็นขันธ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. อนาคตเป็นอายุคนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. อนาคตเป็นธาตุ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. อนาคตเป็นขันธ ชาติ อายุคนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑] ป. ปัจจุบันเป็นขันธ ปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อดีตเป็นขันธ อดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ปัจจุบันเป็นอายุคนะ ปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อดีตเป็นอายุคนะ อดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ปัจจุบันเป็นธาตุ ปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อดีตเป็นธาตุ อดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ปัจจุบันเป็นขันธ ชาติ อายุคนะ ปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

๔. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. ฅูกແລ້ວ

๓. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ถูกแล้ว

๕. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ถูกแล้ว

๔. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ฯลฯ

๙. ถูกแล้ว

๙. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. ถูกแล้ว

๕. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ถูกแล้ว

ส. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

๔. ถอดแล้ว

๔. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๆ

๙. จบแล้ว

๔. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๕๔] ป. อนาคตเป็นขันธ อนาคตไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปัจจุบันเป็นขันธ ปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. อนาคตเป็นอายตนะ ฯลฯ อนาคตเป็นธาตุ ฯลฯ อนาคตเป็นขันธ ธาตุ
อายตนะ อนาคตไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปัจจุบันเป็นขันธ ธาตุ อายตนะ ปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๕๕] ป. รูปอดีตเป็นขันธ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปอดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปอดีตเป็นอายตนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปอดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปอดีตเป็นธาตุ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปอดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปอดีต เป็นขันธ ธาตุ อายตนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปอดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๕๖] ป. รูปอนาคตเป็นขันธ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปอนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปอนาคตเป็นอายตนะหรือ ฯลฯ รูปอนาคตเป็นธาตุหรือ ฯลฯ รูป
อนาคตเป็นขันธ ธาตุ อายตนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปอนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๕๗] ป. รูปปัจจุบันเป็นขั้น รูปปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. รูปอดีตเป็นขั้น รูปอดีตมีอยู่ หรือ?

๔. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ฯลฯ

ป. รูปปัจจุบันเป็นอายตนะ ฯลฯ รูปปัจจุบันเป็นธาตุ ฯลฯ รูปปัจจุบันเป็น
จันท์ ธาตุ อายตนะ รูปปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. รูปอดีตเป็นขั้น ๓ ธาตุ อายตนะ รูปอดีตมีอยู่ หรือ?

๔. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ฯลฯ

[๓๕๘] ป. รูปปัจจุบันเป็นจันท์ รูปปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. รูปร่างหน้าตาเป็นอย่างไร รูปร่างหน้าตามีอยู่ หรือ?

๔. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปปัจจุบันเป็นอายตนะ ฯลฯ รูปปัจจุบันเป็นธาตุ ฯลฯ รูปปัจจุบัน
เป็นขันธ ธาตุ อายตนะ รูปปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. รูปร่างหน้าตาเป็นจันทร์ ชาติ อายุคนนะ รูปร่างหน้าตามีอยู่ หรือ?

๙. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๓๕๕] ป. รูปอดีตเป็นจันฐ์ รูปอดีตไม่มีอยู่ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. รูปปัจจุบันเป็นจันทร์ รูปปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

๔. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปอดีตเป็นอายตนะ ฯลฯ รูปอดีตเป็นธาตุ ฯลฯ รูปอดีตเป็นขันธุ์ ธาตุ
อายตนะ รูปอดีตไม่มีอยู่ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. รูปปัจจุบันเป็นขั้น ชาติ อายุตนะ รูปปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

๓. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปอนาคตเป็นจันทร์ รูปอนาคตไม่มีอยู่ หรือ?

๕. ถกแล้ว

ป. รูปปัจจุบันเป็นจันท์ รูปปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

๔. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปอนาคตเป็นอายตนะ ฯลฯ รูปอนาคตเป็นธาตุ ฯลฯ รูปอนาคตเป็น
 จันท์ ธาต อายตนะ รูปอนาคตไม่มีอยู่ หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. รูปปัจจุบันเป็นขันธ ชาติ อายตนะ รูปปัจจุบัน ไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๐๐] ป. เวทนาคือ ชาติ สัญญาอดีต ฯลฯ สังขารอดีต ฯลฯ วิญญาณอดีตเป็นขันธ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณอดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. วิญญาณอดีตเป็นอายตนะ ฯลฯ วิญญาณอดีตเป็นชาติ ฯลฯ วิญญาณอดีตเป็นขันธ ชาติ อายตนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณอดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๐๑] ป. วิญญาณอนาคตเป็นขันธ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณอนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. วิญญาณอนาคตเป็นอายตนะ ฯลฯ วิญญาณอนาคตเป็นชาติ ฯลฯ วิญญาณอนาคตเป็นขันธ ชาติ อายตนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณอนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๐๒] ป. วิญญาณปัจจุบันเป็นขันธ วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณอดีตเป็นขันธ วิญญาณอดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. วิญญาณปัจจุบันเป็นอายตนะ ฯลฯ วิญญาณปัจจุบันเป็นชาติ ฯลฯ วิญญาณปัจจุบันเป็นขันธ ชาติ อายตนะ วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณอดีตเป็นขันธ ชาติ อายตนะ วิญญาณอดีตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๐๓] ป. วิญญาณปัจจุบันเป็นขันธ วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณอนาคตเป็นขันธ วิญญาณอนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. วิญญาณปัจจุบันเป็นอายตนะ ฯลฯ วิญญาณปัจจุบันเป็นธาตุ ฯลฯ วิญญาณปัจจุบันเป็นขันธ ธาตุ อายตนะ วิญญาณปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณอนาคตเป็นขันธ ธาตุ อายตนะ วิญญาณอนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๐๔] ป. วิญญาณอดีตเป็นขันธ วิญญาณอดีตไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณปัจจุบันเป็นขันธ วิญญาณปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. วิญญาณอดีตเป็นอายตนะ ฯลฯ วิญญาณอดีตเป็นธาตุ ฯลฯ วิญญาณอดีตเป็นขันธ ธาตุ อายตนะ วิญญาณอดีตไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณปัจจุบันเป็นขันธ ธาตุ อายตนะ วิญญาณปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๐๕] ป. วิญญาณอนาคตเป็นขันธ วิญญาณอนาคตไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณปัจจุบันเป็นขันธ วิญญาณปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. วิญญาณอนาคตเป็นอายตนะ ฯลฯ วิญญาณอนาคตเป็นธาตุ ฯลฯ วิญญาณอนาคตเป็นขันธ ธาตุ อายตนะ วิญญาณอนาคตไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิญญาณปัจจุบันเป็นขันธ ธาตุ อายตนะ วิญญาณปัจจุบันไม่มีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๐๖] ส. ไม่พึงกล่าวว่า ขันธ ธาตุ อายตนะ ที่เป็นอดีตและอนาคตเหล่านี้ ไม่มีอยู่เลย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ครรลองแห่งภาษา ครรลองแห่งชื่อ ครรลองแห่งบัญญัติสามประการนี้ อันสมณพราหมณ์ ผู้รู้ทั้งหลาย ไม่ลบหลู่ ไม่เคียดบด้าง ไม่รังเกียจอยู่ จักไม่รังเกียจ มิได้คัดค้าน ฯลฯ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ขันธ ธาตุ อายตนะ ที่เป็นอดีตและอนาคต เหล่านี้ ก็ไม่มีอยู่ นะสี

[๔๐๗] ป. ขันธ ธาตุ อายตนะที่เป็นอดีตและอนาคตเหล่านี้ ไม่มีอยู่เลย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

@๑. คุหน้า ๒๕๕

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย รูปอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ฯลฯ นี้เรียกว่า รูปขันธ เวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง ฯลฯ สัญญาอย่างใดอย่างหนึ่ง ฯลฯ สังขารเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ฯลฯ วิญญาณอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นอดีต อนาคต ปัจจุบัน ฯลฯ นี้เรียกว่า วิญญาณขันธ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้นก็ไม่พึงกล่าวว่า ขันธ ชาติ ายตนะ ที่เป็นอดีตและอนาคต เหล่านี้ ไม่มีอยู่เลย นะสิ

อดีตขันธาทิกถา จบ.

เอกัจจัตถิตติกถา

[๔๐๘] สกวาที อดีตมีอยู่ หรือ?

ป. ปรวาที อดีตบางอย่างมีอยู่ อดีตบางอย่างไม่มีอยู่?

ส. อดีตบางอย่างดับไปแล้ว บางอย่างยังไม่ดับไป บางอย่างปราศไปแล้ว บางอย่างยังไม่ปราศไป บางอย่างอัสดงคตแล้ว บางอย่างยังไม่อัสดงคต บางอย่างสาบสูญไปแล้ว บางอย่างยังไม่สาบสูญไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๐๙] ส. อดีตบางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีต บางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๐] ส. อดีตบางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันให้ผลแล้วที่เป็นอดีต บางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๑] ส. อดีตบางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันไม่มีวิบากที่เป็นอดีต บางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๒] ส. อดีตบางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อะไรมีอยู่ อะไรไม่มีอยู่?

ป. ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีตมีอยู่ ธรรมอันให้ผลแล้วที่เป็นอดีตไม่มีอยู่

[๔๑๓] ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผลล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันให้ผลแล้ว ล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๔] ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผล ล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันไม่มีวิบาก ล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๕] ส. ธรรมอันให้ผลแล้ว ล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผล ล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมอันให้ผลแล้ว ล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันไม่มีวิบาก ล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๖] ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผล ล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผล ที่เป็นอดีต ดับไปแล้วมิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ธรรมยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่

[๔๑๗] ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีต ดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันให้ผลแล้วที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันไม่มีวิบากที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมอันให้ผลแล้วที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมอันให้ผลแล้วที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันไม่มีวิบากที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๘] ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันให้ผลแล้วที่เป็นอดีตดับไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอันให้ผลแล้วส่วนหนึ่ง ยังไม่ให้ผลส่วนหนึ่งที่เป็นอดีตดับไปแล้ว

ธรรมเหล่านั้น บางส่วนมีอยู่ บางส่วนไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๙] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ธรรมอันยังไม่ให้ผลล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีต ยังจักให้ผลมิใช่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ธรรมอันยังไม่ให้ผลที่เป็นอดีต ยังจักให้ผล ด้วยเหตุนี้ท่าน

จึงต้องกล่าวว่า ธรรมอันยังไม่ให้ผลล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นยังมีอยู่

ส. ธรรมอันยังไม่ให้ผลล่วงไปแล้ว ธรรมเหล่านั้นชื่อว่า มีอยู่ เพราะทำ

อธิบายว่า ยังจักให้ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่าปัจจุบัน เพราะทำอธิบายว่า ยังจักให้ผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชื่อว่าปัจจุบัน เพราะทำอธิบายว่า ยังจักให้ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมที่เป็นปัจจุบัน ก็ชื่อว่าไม่มีอยู่ เพราะทำอธิบายว่า จักดับไปด้วย

หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๒๐] ส. อนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. บางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่

ส. อนาคตบางอย่างเกิดแล้ว บางอย่างยังไม่เกิด บางอย่างเกิดพร้อมแล้ว

บางอย่างยังไม่เกิดพร้อม บางอย่างบังเกิดแล้ว บางอย่างยังไม่บังเกิด บาง

อย่างปรากฏแล้ว บางอย่างยังไม่ปรากฏ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๒๑] ศ. อนาคตบางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อุปปาติกรรม (ธรรมจักเกิดขึ้น) ที่เป็นอนาคต บางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อนาคตบางอย่าง ฯลฯ อุปปาติกรรม (ธรรมจักไม่เกิดขึ้น) ฯลฯ

[๔๒๒] ศ. อนาคตบางอย่างมีอยู่ บางอย่างไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อะไรมีอยู่ อะไรไม่มีอยู่?

ป. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตมีอยู่ อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตไม่มีอยู่

ศ. อุปปาติกรรมเป็นอนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคต ยังไม่เกิดมิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตยังไม่เกิด ก็ต้องไม่กล่าวว่า อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตมีอยู่

[๔๒๓] ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตยังไม่เกิด ธรรมทั้งหลายนั้นมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตยังไม่เกิด ธรรมเหล่านั้นมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตยังไม่เกิด ไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตยังไม่เกิด ไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๒๔] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคต จักบังเกิดขึ้นมิใช่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตจักบังเกิดขึ้น ด้วยเหตุที่นั่นท่านจึง

ต้องกล่าวว่า อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคตมีอยู่

[๔๒๕] ส. อุปปาติกรรมที่เป็นอนาคต ชื่อว่ามีอยู่ เพราะทำอธิบายว่า จักบังเกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่าปัจจุบัน เพราะทำอธิบายไว้ว่า จักบังเกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชื่อว่าปัจจุบัน เพราะทำอธิบายไว้ว่า จักบังเกิดขึ้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมที่เป็นปัจจุบัน ชื่อว่าไม่มีอยู่ เพราะทำอธิบายว่า จักดับไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

เอกัจจมัตถิตติกา จบ

สติปัญฐานกถา

[๔๒๖] สกวาที ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญฐาน หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ธรรมทั้งปวงเป็นสติ เป็นสตินทรีย์ เป็นสติพละ เป็นสัมมาสติ เป็นสติ-
สัมโพชฌงค์ เป็นเอกายนมรรค เป็นเหตุให้ถึงความสิ้นไป เป็นเหตุให้
ถึงความตรัสรู้ เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ไม่
เป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ ไม่เป็นอารมณ์ของคันถะ ไม่เป็นอารมณ์ของ
โอฆะ ไม่เป็นอารมณ์ของโยคะ ไม่เป็นอารมณ์ของนิวรรณ์ ไม่เป็น
อารมณ์ของปรามาสะ ไม่เป็นอารมณ์ของอุปทาน ไม่เป็นอารมณ์ของ
สังกิเลส ธรรมทั้งปวงเป็นพุทธานุสสติ เป็นธัมมานุสสติ เป็น
สังฆานุสสติ เป็นสีลานุสสติ เป็นจาคานุสสติ เป็นเทวดานุสสติ
เป็นอานาปานสติ เป็นมรณานุสสติ เป็นกายคตาสติ เป็นอุปสมมานุสสติ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๒๗] ส. ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญฐาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขายคนะเป็นสติปัญฐาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. จักขายตนะเป็นสติปัญญา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. จักขายตนะ เป็นสติ เป็นสตินทรีย์ เป็นสติพละ เป็นสัมมามสติ เป็นสติ-
สัมโพชฌงค์ เป็นเอกายนมรรค เป็นเหตุให้ถึงความสิ้นไป เป็นเหตุให้
ถึงความตรัสรู้ เป็นเหตุให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอัสวะ ไม่เป็น
อารมณ์ของสัญญา ๗๙ ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิลส จักขายตนะ
เป็นพุทธานุสสติ เป็นธัมมานุสสติ เป็นสังฆานุสสติ เป็นสีลานุสสติ
เป็นจาคานุสสติ เป็นเทวดานุสสติ เป็นอานาปานสติ เป็นมรณานุสสติ
เป็นกายคตาสติ เป็นอุปสมานุสสติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๙

๙. โสตายตนะ ๗๙ ฆณายตนะ จีวหายตนะ กายายตนะ ๗๙ รูปายตนะ
สัททายตนะ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ๗๙ รากะ ๗๙
โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ ๗๙
อนัตตปปะ เป็นสติปัญญา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๙

๙. อนัตตปปะ เป็นสติปัญญา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อนัตตปปะ เป็นสติ เป็นสตินทรีย์ เป็นสติพละ เป็นสัมมามสติ ๗๙
เป็นกายคตาสติ เป็นอุปสมานุสสติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๙

[๔๒๘] ๙. สติเป็นสติปัญญา และสตินั้นเป็นสติ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. จักขายตนะเป็นสติปัญญา และจักขายตนะนั้นเป็นสติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๙

๙. สติเป็นสติปัญญา และสตินั้นเป็นสติ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. โสตายตนะ ๗๙ กายายตนะ รูปายตนะ ๗๙ โผฏฐัพพายตนะ รากะ
โทสะ โมหะ มานะ ๗๙ อนัตตปปะ เป็นสติปัญญา และ
อนัตตปปะนั้นเป็นสติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๙

[๔๒๙] ๙. จักขายตนะ เป็นสติปัญญา แต่จักขายตนะนั้นไม่เป็นสติ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สติเป็นสติปัญญา แต่สตินั้นไม่เป็นสติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๙

ส. โสตายตนะ ฯลฯ กายตนะ รูปายตนะ ฯลฯ โภกฐัพพายตนะ รากะ
โทสะ โมหะ ฯลฯ อนัตตูปปะ เป็นสติปัญฐาน แต่อนัตตูปปะนั้น
ไม่เป็นสติ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สติเป็นสติปัญฐาน แต่สตินั้นไม่เป็นสติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๐] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญฐาน หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สติปรารภธรรมทั้งปวงตั้งมั่นได้ มิใช่หรือ?

ส. หากว่าสติ ปรารภธรรมทั้งปวง ตั้งมั่นได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญฐาน

[๔๓๑] ส. เพราะสติปรารภธรรมทั้งปวงตั้งมั่นได้ ฉะนั้นธรรมทั้งปวงจึงชื่อว่า สติ
ปัญฐาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะผัสสะปรารภธรรมทั้งปวงตั้งมั่นได้ ฉะนั้นธรรมทั้งปวงจึงชื่อว่า
ผัสสปัญฐาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๒] ส. เพราะสติปรารภธรรมทั้งปวงตั้งมั่นได้ ฉะนั้นธรรมทั้งปวงจึงชื่อว่า สติ
ปัญฐาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะเวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ จิตปรารภธรรมทั้งปวง
ตั้งมั่นได้ ฉะนั้นธรรมทั้งปวงจึงชื่อว่า จิตตปัญฐาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๓] ส. ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญฐาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งปวงเป็นผู้ตั้งสติมั่น เป็นผู้ประกอบด้วยสติ เป็นผู้มั่นคงด้วยสติ
สติเป็นธรรมชาติเข้าไปตั้งมั่นแก่สัตว์ทั้งปวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๔] ส. ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญฐาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า คุณภิกษุทั้งหลาย ชนเหล่าใดไม่ได้
บริโภคนกคตาสติ ชนเหล่านั้นไม่ได้บริโภคมคตะ ชนเหล่าใด
บริโภคนกคตาสติ ชนเหล่านั้นได้บริโภคมคตะ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมี
อยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งปวงเจริญ ปฏิบัติ เสาพอบรม ทำให้มาก ซึ่งกายคตาสติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. อ. เอก. ข้อ ๒๓๕ หน้า ๕๕

[๔๑๕] ส. ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญญา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย นิมรรคเป็นเอกายนะ ทางอันเอก เพื่อความบริสุทธิ์แห่งสัตว์ทั้งหลาย เพื่อความก้าวล่วง ซึ่งโสกะ ปริเทวะ เพื่อความสาบสูญแห่งทุกข์และโทมนัส เพื่อ บรรลุอุริยมรรคเครื่องออกไปจากทุกข์ เพื่อให้แจ้งซึ่งนิพพาน นี่คือนิพพานทั้ง ๔ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมทั้งปวงเป็นเอกายนมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๖] ส. ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญญา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย รัตนะ ๗ ประการ ย่อมปรากฏ เพราะความปรากฏแห่งพระเจ้าจักรพรรดิ ๗ ประการ เป็นไฉน จักรรัตนะ (จักรแก้ว) ปรากฏ ๑ หัตถิรัตนะ (ช้างแก้ว) ปรากฏ ๑ อัสสรรัตนะ (ม้าแก้ว) ปรากฏ ๑ มณีรัตนะ (ดวงมณีแก้ว) ปรากฏ ๑ อิตถิรัตนะ (นางแก้ว) ปรากฏ ๑ คหปติรัตนะ (คหบดีแก้ว) ปรากฏ ๑ ปริณายกรัตนะ (ขุนพลแก้ว) ปรากฏ ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย รัตนะ ๗ ประการเหล่านี้ ย่อมปรากฏ เพราะความ ปรากฏแห่งพระเจ้าจักรพรรดิ

ดูกรภิกษุทั้งหลาย รัตนะคือโพชฌงค์ ๗ ประการ ย่อม

ปรากฏ เพราะความปรากฏแห่งพระตถาคตผู้อรหันตสัมมาพุทธะ

๗ ประการเป็นไฉน รัตนะคือสติสัมโพชฌงค์ ปรากฏ ๑ รัตนะคือ

วิริยสัมโพชฌงค์ปรากฏ ๑ รัตนะคือปีติสัมโพชฌงค์ปรากฏ ๑ รัตนะ

@๑. ม.ม. ข้อ ๑๓๒ หน้า ๑๐๓

คือปีติสัทธัมโพชฌงค์ปรากฏ ๑ รัตนะคือสมาธิสัมโพชฌงค์

ปรากฏ ๑ รัตนะคืออุเบกขาสัมโพชฌงค์ปรากฏ ๑ ดูกรภิกษุทั้งหลาย

รัตนะคือโพชฌงค์ ๗ ประการเหล่านี้ ย่อมปรากฏ เพราะความ

ปรากฏแห่งพระตถาคตผู้อรหันตสัมมาสัมพุทธะ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมี

อยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ธรรมทั้งปวงเป็นรัตนะคือสติสัมโพชฌงค์ปรากฏ เพราะความปรากฏแห่ง
พระตถาคตผู้อรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า หรือ?

๓. ธรรมทั้งปวงเป็นสติปัญญาหรือ?

ส. ธรรมทั้งปวงเป็นสัมมปปธาน ฯลฯ เป็นอิทธิบาท ฯลฯ เป็นอินทรีย์ ฯลฯ
เป็นพละ ฯลฯ เป็นโพชฌงค์ หรือ?

สถิติฐานกถา จบ.

หัวข้อที่ ๑๑

๓. มีอยู่ก็นั่นแหละ ไม่มีอยู่ก็นั่นแหละ หรือ?

๔. มีอยู่กี่นั้นแหละ ๕ ไม่มีอยู่กี่นั้นแหละ หรือ?

๔. อรรถว่าไม่มีอยู่ที่คืออรรถว่าไม่มีอยู่ อรรถว่าไม่มีอยู่ที่คืออรรถว่าไม่มีอยู่ ความ
มีอยู่ที่คือความไม่มีอยู่ ความไม่มีอยู่ที่คือความมีอยู่ บัญญัติว่า มีอยู่หรือ
ว่าไม่มีอยู่ที่ดี ว่าไม่มีอยู่หรือว่ามีอยู่ที่ดี บัญญัติทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน
มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

๓. มีอยู่ก็นั่นแหละ ไม่มีอยู่ก็นั่นแหละ หรือ?

ส. มีอยู่กันนั้นแหละ ๖ ไม่มีอยู่กันนั้นแหละ หรือ?

๔. อรรถว่ามียูก็คืออรรถว่าไม่มีอยู่ อรรถว่าไม่มียูก็คืออรรถว่ามียู ความมียูก็คือความไม่มีอยู่ ความไม่มียูก็คือความมียู บัญญัติว่ามียูหรือว่าไม่มียูก็ดี ว่าไม่มียูหรือว่ามียูก็ดี บัญญัติทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๙] ศ. ปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

ป. มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้

ศ. มีอยู่กันนั้นแหละ ไม่มีอยู่กันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มีอยู่กันนั้นแหละ ไม่มีอยู่กันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ธรรมดาว่ามีอยู่ก็คือธรรมดาที่ไม่มีอยู่ ฯลฯ เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๔๐] ศ. อดีตมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. มีอยู่โดยภาวะอย่างไร ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างไร

ป. อดีตมีอยู่โดยภาวะว่าอดีต อดีตไม่มีอยู่โดยภาวะว่าอนาคต อดีตไม่มีอยู่โดยภาวะว่าปัจจุบัน

ศ. มีอยู่กันนั้นแหละ ไม่มีอยู่กันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มีอยู่กันนั้นแหละ ไม่มีอยู่กันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ธรรมดาว่ามีอยู่ก็คือธรรมดาที่ไม่มีอยู่ ธรรมดาที่ไม่มีอยู่ก็คือธรรมดาที่มีอยู่ ความมีอยู่ก็คือความไม่มีอยู่ ความไม่มีอยู่ก็คือความมีอยู่ บัญญัติว่ามีอยู่หรือว่าไม่มีอยู่ที่ดี ว่าไม่มีอยู่หรือว่ามีอยู่ที่ดี ว่าไม่มีอยู่หรือว่ามีอยู่ที่ดี บัญญัติทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน มีธรรมดาอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๔๑] ศ. อนาคตมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อนาคตมีอยู่โดยภาวะอย่างไร ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างไร

ป. อนาคตมีอยู่โดยภาวะว่าอนาคต อนาคตไม่มีอยู่โดยภาวะว่าอดีต อนาคตไม่มีอยู่โดยภาวะว่าปัจจุบัน

ศ. มีอยู่กันนั้นแหละ ไม่มีอยู่กันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มีอยู่กันนั้นแหละ ไม่มีอยู่กันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรรถว่ามีอยู่ก็คืออรรถว่าไม่มีอยู่ อรรถว่าไม่มีอยู่ก็คืออรรถว่ามีอยู่ ฯลฯ

เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๔๒] ส. ปัจจุบันมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีอยู่โดยภาวะอย่างไร ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างไร

ป. ปัจจุบันมีอยู่โดยภาวะว่าปัจจุบัน ปัจจุบันไม่มีอยู่โดยภาวะว่าอดีต ปัจจุบัน

ไม่มีอยู่โดยภาวะว่าอนาคต

ส. มีอยู่กึ่งนั้นแหละ ไม่มีอยู่กึ่งนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มีอยู่ก็อย่างนั้นแหละ ไม่มีอยู่ก็อย่างนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรรถว่ามีอยู่ก็คืออรรถว่าไม่มีอยู่ ฯลฯ เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๔๓] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อดีตมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้

อนาคตมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ปัจจุบันมีอยู่โดย

ภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อดีตมีอยู่โดยภาวะว่าอนาคต อดีตมีอยู่โดยภาวะว่าปัจจุบัน อนาคตมีอยู่

โดยภาวะว่าอดีต อนาคตมีอยู่โดยภาวะว่าปัจจุบัน ปัจจุบันมีอยู่โดยภาวะ

ว่าอดีต ปัจจุบันมีอยู่โดยภาวะว่าอนาคต หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น อดีตก็มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ อนาคต

มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ปัจจุบันมีอยู่โดยภาวะ

อย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ นะสี

[๔๔๔] ส. รูปมีอยู่ หรือ?

ป. มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้

ส. มีอยู่กึ่งนั้นแหละ ไม่มีอยู่กึ่งนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มีอยู่กึ่งนั้นแหละ ไม่มีอยู่กึ่งนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรรถว่ามีอยู่ก็คืออรรถว่าไม่มีอยู่ อรรถว่าไม่มีอยู่ก็คืออรรถว่ามีอยู่ ความ

มีอยู่ก็คือความไม่มีอยู่ ความไม่มีอยู่ก็คือความมีอยู่ บัญญัติว่ามีอยู่หรือ

ว่าไม่มีอยู่ที่ดี ว่าไม่มีอยู่หรือว่ามีอยู่ที่ดี บัญญัติทั้งสองนี้ ก็อย่างเดียวกัน
มีอรรถอันเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณมีอยู่ หรือ?

ป. มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้

ส. มีอยู่ที่นั่นแหละ ไม่มีอยู่ที่นั่นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มีอยู่ที่นั่นแหละ ไม่มีอยู่ที่นั่นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรรถว่ามีอยู่ที่คืออรรถว่าไม่มีอยู่ ฯลฯ เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีอยู่โดยภาวะอย่างไร ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างไร

ป. รูปมีอยู่โดยภาวะว่ารูป รูปไม่มีอยู่โดยภาวะว่าเวทนา ฯลฯ รูปไม่มีอยู่
โดยภาวะว่าสัญญา ฯลฯ รูปไม่มีอยู่โดยภาวะว่าสังขาร ฯลฯ รูปไม่มี
อยู่โดยภาวะว่าวิญญาณ

ส. มีอยู่ที่นั่นแหละ ไม่มีอยู่ที่นั่นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มีอยู่ที่นั่นแหละ ไม่มีอยู่ที่นั่นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรรถว่ามีอยู่ที่คืออรรถว่าไม่มีอยู่ ฯลฯ เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้
ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีอยู่โดยภาวะอย่างไร ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างไร

ป. วิญญาณมีอยู่โดยภาวะว่าวิญญาณ วิญญาณไม่มีอยู่โดยภาวะว่ารูป ฯลฯ
วิญญาณไม่มีอยู่โดยภาวะว่าเวทนา ฯลฯ วิญญาณไม่มีอยู่โดยภาวะว่า
สัญญา ฯลฯ วิญญาณไม่มีอยู่โดยภาวะว่าสังขาร

ส. มีอยู่ที่นั่นแหละ ไม่มีอยู่ที่นั่นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. มีอยู่กันั้นแหละ ไม่มีอยู่กันั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อรรถว่ามีอยู่ก็อรรถว่าไม่มีอยู่ ฯลฯ เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. มีอยู่กันั้นแหละ ไม่มีอยู่กันั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อรรถว่ามีอยู่ก็อรรถว่าไม่มีอยู่ ฯลฯ เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๔๕] ป. ไม่ฟังกล่าวว่ารูปมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณมีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. รูปมีอยู่โดยภาวะว่าเวทนา ฯลฯ รูปมีอยู่โดยภาวะว่าสัญญา ฯลฯ รูปมีอยู่โดยภาวะว่าสังขาร ฯลฯ รูปมีอยู่โดยภาวะว่าวิญญาณ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีอยู่โดยภาวะว่ารูป วิญญาณมีอยู่โดยภาวะว่าเวทนา ฯลฯ วิญญาณมีอยู่โดยภาวะว่าสังขาร หรือ?

๙. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น รูปก็มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ก็มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ ไม่มีอยู่โดยภาวะอย่างนี้ นะสี

เหวติถิติกถา จบ.

มหาวรรคที่ ๑ จบ.

วรรคที่ ๒

ปฐมหารกถา

[๔๔๖] สกวาที การปล่อยสุกกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

๙. รากะ กามรากะ ความกั้มรุมแห่งกามรากะ สัญโญชน์คือกามรากะ โอะมะคือกาม โยคะคือกาม กามฉันทนิวรรณ์ ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๔๗] ๙. รากะ กามรากะ ความกั้มรุมแห่งกามรากะ สัญโญชน์คือกามรากะ โอะมะคือกาม โยคะคือกาม กามฉันทนิวรรณ์ ไม่มีแก่พระอรหันต์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ราคะ กามราคะ ความกัฏฐรัมแห่งกามราคะ สัญโญชน์คือกาม-
ราคะ โอมะคือกาม โยคะคือกาม กามฉันทนิเวรณั ไม่มีแก่พระอรหันต์
ก็ต้องไม่กล่าวว่า การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่

[๔๔๘] ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของปุณฺชนมีอยู่ และราคะ กามราคะ ความกัฏฐ-
รัมแห่งกามราคะ สัญโญชน์คือกามราคะ โอมะคือกาม โยคะคือกาม
กามฉันทนิเวรณั ของเขาก็ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ และราคะ กามราคะ
ความกัฏฐรัมแห่งกามราคะ ฯลฯ กามฉันทนิเวรณั ของท่านก็ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๔๙] ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์ยังมีอยู่ แต่ราคะ กามราคะ
ความกัฏฐรัมแห่งกามราคะ ฯลฯ กามฉันทนิเวรณั ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของปุณฺชนมีอยู่ แต่ราคะ กามราคะ ความกัฏฐ-
รัมแห่งกามราคะ ฯลฯ กามฉันทนิเวรณั ไม่มีแก่เขา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๐] ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โดยอรรถาธิบายอย่างไร

ป. โดยอรรถาธิบายว่า เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อย
สูกะคืออสุจิแก่พระอรหันต์

[๔๕๑] ส. เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสูกะคืออสุจิแก่พระ-
อรหันต์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของเทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มารมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๒] ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิไม่มีแก่เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า การปล่อยสูกะคืออสุจิไม่มีแก่เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสูกะคือ
อสุจิแก่พระอรหันต์

[๔๕๓] ส. เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสูกะคืออสุจิแก่
พระอรหันต์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสุกคะคืออสุจิแก่ตนได้
นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสุกคะคืออสุจิแก่คนอื่น ๆ ได้ และนำเข้าไปซึ่งการ
ปล่อยสุกคะคืออสุจิแก่บุคคลนั้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๔] ส. เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสุกคะคืออสุจิแก่ตนก็
ไม่ได้ แก่คนอื่น ๆ ก็ไม่ได้ แก่บุคคลนั้นก็ไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสุกคะคืออสุจิ
แก่ตนไม่ได้ แก่คนอื่น ๆ ก็ไม่ได้ แก่บุคคลนั้นก็ไม่ได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสุกคะคืออสุจิแก่พระ
อรหันต์

[๔๕๕] ส. เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสุกคะคืออสุจิแก่พระ-
อรหันต์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นำเข้าไปทางขุมขน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๖] ส. เทวดาผู้นับเนื่องในหมู่มาร นำเข้าไปซึ่งการปล่อยสุกคะคืออสุจิแก่พระ-
อรหันต์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะเหตุไร

ป. เพราะจะยังท่านให้ตกอยู่ในความสงสัย

ส. ความสงสัยของพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๗] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสงสัยในพระศาสนา ความสงสัยในพระธรรม ความสงสัยใน
พระสงฆ์ ความสงสัยในสิกขา ความสงสัยในส่วนเบื้องต้น ความสงสัย
ในส่วนเบื้องปลาย ความสงสัยในส่วนเบื้องต้นและส่วนเบื้องปลาย
ความสงสัยในปฏิจามุขปาปธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้
จึงเกิดขึ้นของพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๘] ส. ความสงสัยในพระศาสนา ความสงสัยในพระธรรม ความสงสัยใน
พระสงฆ์ ความสงสัยในสิกขา ความสงสัยในส่วนเบื้องต้น ความ

สงสัยในส่วนเบื้องปลาย ความสงสัยในส่วนเบื้องต้นและส่วนเบื้อง
ปลาย ความสงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย
ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ไม่มีแก่พระอรหันต์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความสงสัยในพระศาสนา ฯลฯ ความสงสัยในปฏิจสมุปปาต
ธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ไม่มีแก่พระอรหันต์
ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์ยังมีอยู่

[๔๕๕] ส. ความสงสัยของปุถุชนยังมีอยู่ และความสงสัยในพระศาสนา ฯลฯ ความ
สงสัยปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น
ของเขาก็น่าจะมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสงสัยของพระอรหันต์ยังมีอยู่ และความสงสัยในพระศาสนา ฯลฯ
ความสงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้
จึงเกิดขึ้น ของท่านก็น่าจะมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๐] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์ยังมีอยู่ แต่ความสงสัยในพระศาสนา ฯลฯ
ความสงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึง
เกิดขึ้น ของท่านไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสงสัยของปุถุชนมีอยู่ แต่ความสงสัยในพระศาสนา ฯลฯ ความ
สงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึง
เกิดขึ้นของเขาไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสงสัยของปุถุชนมีอยู่ แต่ความสงสัยในพระศาสนา ฯลฯ ความ
สงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึง
เกิดขึ้นของเขาไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๑] ส. การปล่อยสุกกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การปล่อยสุกกะคืออสุจิของพระอรหันต์ เป็นผลของอะไร

ป. เป็นผลของการกิน การดื่ม การเคี้ยว การลิ้ม

ส. การปล่อยสุกกะคืออสุจิของพระอรหันต์ เป็นผลของการกิน การดื่ม
การเคี้ยว การลิ้ม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. คนเหล่านี้หนึ่งเหล่าใด ยังกิน ยังดื่ม ยังเที่ยว ยังลี้มอยู่ การปล่อยสุกคะ
คืออสุจิของคนเหล่านั้นทุกจำพวกเที่ยวยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๒] ๙. คนเหล่านี้หนึ่งเหล่าใด ยังกิน ยังดื่ม ยังเที่ยว ยังลี้มอยู่ การปล่อยสุกคะ
คืออสุจิของคนเหล่านั้นทุกจำพวกเที่ยวยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พวกทารก ยังกิน ยังดื่ม ยังเที่ยว ยังลี้มอยู่ การปล่อยสุกคะคืออสุจิของ
ทารกมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๓] ๙. พวกบัณฑิตเขาก็กิน ยังกิน ยังดื่ม ยังเที่ยว ยังลี้มอยู่ การปล่อยสุกคะคือ
อสุจิของบัณฑิตเขาก็กมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๔] ๙. พวกเทวดา ยังกิน ยังดื่ม ยังเที่ยว ยังลี้มอยู่ การปล่อยสุกคะคืออสุจิของ
พวกเทวดามีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๕] ๙. การปล่อยสุกคะคืออสุจิของพระอรหันต์ เป็นผลของการกิน การดื่ม
การเที่ยว การลี้ม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ความประสงคฺของท่านมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๖] ๙. อุจจาระ ปัสสาวะ ของพระอรหันต์ เป็นผลของการกิน การดื่ม การ
เที่ยว การลี้ม ความประสงคฺของท่านมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. การปล่อยสุกคะคืออสุจิของพระอรหันต์ เป็นผลของการกิน การดื่ม
การเที่ยว การลี้ม ความประสงคฺของท่านมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๗] ๙. การปล่อยสุกคะคืออสุจิของพระอรหันต์ เป็นผลของการกิน การดื่ม
การเที่ยว การลี้ม แต่ความประสงคฺไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อุจจาระ ปัสสาวะ ของพระอรหันต์ เป็นผลของการกิน การดื่ม การ
เที่ยว การลี้ม แต่ความประสงคฺไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๘] ๙. การปล่อยสุกคะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์พึงเสพเมถุนธรรม พึงยังเมถุนธรรมให้เกิด พึงนอนที่นอนอันเบียดเสียดด้วยบุตร พึงใช้ผ้ากาสิกพัสดุและจุมจันทร์ พึงทัดทรงดอกไม้ของหอมและเครื่องลูบไล้ พึงยินดีทองเงิน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๖๕] การปล่อยสุกกระทืออสุจิของปุณฺณมียอยู่ ปุณฺณพึงเสพเมถุนธรรม ยังเมถุนธรรมให้เกิด ฯลฯ พึงยินดีทองเงิน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. การปล่อยสุกกระทืออสุจิของพระอรหันต์มียอยู่ พระอรหันต์พึงเสพเมถุนธรรม ยังเมถุนธรรมให้เกิด ฯลฯ พึงยินดีทองเงิน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๐] ๙. การปล่อยสุกกระทืออสุจิของพระอรหันต์มียอยู่ แต่พระอรหันต์จะพึงเสพเมถุนธรรม จะพึงยังเมถุนธรรมให้เกิด ฯลฯ จะพึงยินดีทองเงิน ก็หามิได้เลย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. การปล่อยสุกกระทืออสุจิของปุณฺณมียอยู่ แต่ปุณฺณจะพึงเสพเมถุนธรรม จะพึงยังเมถุนธรรมให้เกิด จะพึงนอนที่นอนอันเบียดเสียดด้วยบุตร จะพึงใช้ผ้ากาสิกพัสดุและจุมจันทร์ จะพึงทัดทรงดอกไม้ของหอมและเครื่องลูบไล้ จะพึงยินดีทองเงิน ก็หามิได้เลย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๑] ๙. การปล่อยสุกกระทืออสุจิของพระอรหันต์มียอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. รากะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า รากะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว ก็ไม่ต้องกล่าวว่า การปล่อยสุกกระทืออสุจิของพระอรหันต์มียอยู่

[๔๗๒] ๙. การปล่อยสุกกระทืออสุจิของพระอรหันต์มียอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. โทสะ ฯลฯ โมหะ มานะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ ฯลฯ

อนัตตปปะ อันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็น

ธรรมดาแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อนัตตปละอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุตตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า การปล่อยสุกเกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่

[๔๗๓] ส. การปล่อยสุกเกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดแล้วเพื่อละขาดซึ่งราคะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การปล่อยสุกเกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่

[๔๗๔] ส. การปล่อยสุกเกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังสติปัญญาให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังสัมมปปธานให้เกิดแล้ว ยังอิทธิบาทให้เกิดแล้ว ยังอินทรีย์ให้เกิดแล้ว ยังพละให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การปล่อยสุกเกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่

[๔๗๕] ส. การปล่อยสุกเกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งโมหะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปละ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปละ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การปล่อยสุกเกะคืออสุจิของพระอรหันต์ มีอยู่

[๔๗๖] ส. การปล่อยสุกเกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระแล้ว บรรลุประโยชน์ตนแล้ว มีเครื่องผูกไว้ในภพสิ้นไปรอบแล้ว พันวิเศษแล้ว เพราะรู้ชอบ มีลัมอันยกขึ้นแล้ว มีอุณกลบแล้ว มีเสาระเนียดอันถอนขึ้นแล้ว เป็นผู้ไม่มีลัมสลัก เป็นอริยะ ลคฺชง

(คือมานะ) แล้ว วางภาระแล้ว หมดเครื่องผูกพันแล้ว มีชัยชนะอย่าง
พิเศษแล้ว ท่านกำหนดรู้ทุกข์แล้ว ละสมุทัยแล้ว ทำนิโรธให้แจ้งแล้ว
ยังมรรคให้เกิดแล้ว รู้ยิ่งซึ่งธรรมที่ควรรู้อย่างแล้ว ได้กำหนดรู้ธรรมที่ควรกำ
หนดรู้แล้ว ละธรรมที่ควรละแล้ว บำเพ็ญธรรมที่ควรบำเพ็ญแล้ว ทำให้
แจ้งแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ทำกิจที่ควร
ทำเสร็จแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว ก็ต้องไม่

กล่าวว่า การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่

[๔๗๑] ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน (ผู้ปัญญา
วิมุต) มีอยู่ แต่การปล่อยสูกะคืออสุจิ ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดใน
ธรรมอื่น (ผู้อุกโตภาควิมุต)

ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตนมีอยู่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่นมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๒] ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิ ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การปล่อยสูกะคืออสุจิ ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๓] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดราคะแล้ว แต่การปล่อยสูกะ
คืออสุจิของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดราคะแล้ว แต่การปล่อยสูกะคือ
อสุจิของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๔] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดโทสะแล้ว ละขาดโมหะ
แล้ว ฯลฯ ละขาดอนัตตปปะแล้ว แต่การปล่อยสูกะคืออสุจิของท่าน
ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดอนัตตปปะแล้ว แต่การปล่อย
สูกะคืออสุจิของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๑] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชนงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งโมหะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอโนตตปปะ แต่การปล่อยสุกกะคือ อสุจิของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ยังโพชนงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งอโนตตปปะ แต่การปล่อยสุกกะคืออสุจิของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๒] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่การปล่อยสุกกะคือ อสุจิของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่การปล่อยสุกกะคืออสุจิของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๓] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดราคะแล้ว และการปล่อยสุกกะคือ อสุจิก็น่าไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดราคะแล้ว และการปล่อยสุกกะคืออสุจิก็น่าไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๔] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดโทสะแล้ว ละขาดโมหะแล้ว ฯลฯ ละขาดอโนตตปปะแล้ว และการปล่อยสุกกะคืออสุจิ ก็ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดอโนตตปปะแล้ว และการปล่อยสุกกะคืออสุจิก็น่าไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๕] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชนงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งโทสะ เพื่อละขาดซึ่งโมหะ ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชนงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งอโนตตปปะ และการปล่อยสุกกะคืออสุจิ ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ยังโพล่งคำให้เกิดแล้ว เพื่อละขาด
ซึ่งอินตตัปปะ และการปล่อยสุกกะคืออสุจิ ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๖] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ ฯลฯ
ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว และการปล่อยสุกกะคืออสุจิ ไม่มี
แก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน เป็นผู้ปราศจากราคะ โมหะ โมหะ
แล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว และการปล่อยสุกกะ
คืออสุจิ ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๗] ส. การปล่อยสุกกะคืออสุจิของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเหล่าใด เป็น
ปุถุชน ถึงพร้อมด้วยศีล มีสติสัมปชัญญะ ก้าวลงสู่ความหลับ อสุจิ
ของภิกษุเหล่านั้น ย่อมไม่เคลื่อน แม้ถ้ายืนนอกศาสนาเหล่าใด
เป็นผู้ปราศจากราคะในกามแล้ว อสุจิของพวกเขาย่อมเหล่านั้น ก็หา
เคลื่อนไม่ ดูกรภิกษุทั้งหลาย ข้อที่อสุจิของพระอรหันต์จะพึงเคลื่อน
นี้ มิใช่ฐานะ มิใช่โอกาสที่จะเป็นไปได้ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า การปล่อยสุกกะคืออสุจิของพระอรหันต์มี
อยู่

[๔๘๘] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า มีการนำเข้าไปสู่แห่งผู้อื่นแก่พระอรหันต์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ผู้อื่นพึงนำเข้าไปซึ่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานปัจฉัยเภสัชบริวาร
แก่พระอรหันต์ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าผู้อื่นพึงนำเข้าไปซึ่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานปัจฉัยเภสัชบริ-
วาร แก่พระอรหันต์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า มีการนำปัจฉัย
เข้าไปแก่ผู้อื่นแก่พระอรหันต์

[๔๘๙] ส. เพราะผู้อื่นพึงนำเข้าไปซึ่งจีวร บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานปัจฉัยเภสัช-
บริวาร แก่พระอรหันต์ ฉะนั้น จึงมีการนำเข้าไปแก่ผู้อื่น แก่พระ-

อรหันต์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้เฒ่าจึงนำเข้าไป ซึ่งโศดาปัตติผล หรือสกทาคามีผล หรืออนาคามีผล หรืออรหัตผล แก่พระอรหันต์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ปรูปหารกถา จบ.

อัญญาณกถา

[๔๕๐] สกวาที ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ป. อวิชา โหเมคืออวิชา โยเคคืออวิชา อนุสัยคืออวิชา ปริยฐานคืออวิชา สัญโญชนคืออวิชา นิวรรณคืออวิชา ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๑] ส. อวิชา โหเมคืออวิชา โยเคคืออวิชา อนุสัยคืออวิชา ปริยฐานคืออวิชา สัญโญชนคืออวิชา นิวรรณคืออวิชา ไม่มีแก่พระอรหันต์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อวิชา โหเมคืออวิชา โยเคคืออวิชา อนุสัยคืออวิชา ปริยฐานคืออวิชา สัญโญชนคืออวิชา นิวรรณคืออวิชา ไม่มีแก่พระอรหันต์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่

[๔๕๒] ส. ความไม่รู้ของปุถุชนมีอยู่ และอวิชา โหเมคืออวิชา โยเคคืออวิชา อนุสัยคืออวิชา ปริยฐานคืออวิชา สัญโญชนคืออวิชา นิวรรณคืออวิชา ของเขาก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ และอวิชา โหเมคืออวิชา โยเคคืออวิชา อนุสัยคืออวิชา ปริยฐานคืออวิชา สัญโญชนคืออวิชา นิวรรณคืออวิชา ของท่านก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๓] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ แต่อวิชา โหเมคืออวิชา โยเคคืออวิชา อนุสัยคืออวิชา ปริยฐานคืออวิชา สัญโญชนคืออวิชา นิวรรณคืออวิชา ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่รู้ของปุถุชนมีอยู่ แต่อวิชา โหเมคืออวิชา โยเคคืออวิชา

อนุสยคืออวิชา ปริยฐานคืออวิชา สัญโญชนคืออวิชา นิวรรณคือ
อวิชา ไม่มีแก่เขา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๔] ศ. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ อันความไม่รู้ครอบงำ ฟังฆ่าสัตว์ ฟังลักทรัพย์ ฟังพูดเท็จ
ฟังพูดส่อเสียด ฟังพูดเพ้อเจ้อ ฟังคัดช่องย่องเบา ฟังปล้นตลอดบ้าน
ฟังปล้นเฉพาะหลังคาเรือน ฟังช่มดักที่ทางเปลี่ยว ฟังคบหาทารของ
ผู้อื่น ฟังฆ่าชาวบ้าน ฟังฆ่าชวานิกม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๕] ศ. ความไม่รู้ของปุถุชนมีอยู่ และปุถุชนอันความไม่รู้ครอบงำ ฟังฆ่าสัตว์

ฟังลักทรัพย์ ฯลฯ ฟังฆ่าชาวบ้าน ฟังฆ่าชวานิกม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ และพระอรหันต์อันความไม่รู้ครอบงำ

ฟังฆ่าสัตว์ ฟังลักทรัพย์ ฯลฯ ฟังฆ่าชาวบ้าน ฟังฆ่าชวานิกม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๖] ศ. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ แต่พระอรหันต์จะได้ถูกความไม่รู้ครอบงำ

ฆ่าสัตว์ ลักทรัพย์ ฯลฯ ฆ่าชาวบ้าน ฆ่าชวานิกม ก็หาไม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ความไม่รู้ของปุถุชนมีอยู่ แต่ปุถุชนจะได้ถูกความไม่รู้ครอบงำ ฆ่าสัตว์

ลักทรัพย์ ฯลฯ ฆ่าชาวบ้าน ฆ่าชวานิกม ก็หาไม่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๗] ศ. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ความไม่รู้ในพระศาสนา ความไม่รู้ในพระธรรม ความไม่รู้ในพระสงฆ์

ความไม่รู้ในสิกขา ความไม่รู้ในส่วนอนาคต ความไม่รู้ในส่วนอดีต

ความไม่รู้ทั้งในส่วนอนาคตและในส่วนอดีต ความไม่รู้ในปฏิจสุมุปาท-

ธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของพระอรหันต์มีอยู่

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๕๘] ศ. ความไม่รู้ในพระศาสนา ความไม่รู้ในพระธรรม ความไม่รู้ในพระสงฆ์

ความไม่รู้ในสิกขา ความไม่รู้ในส่วนอนาคต ความไม่รู้ในส่วนอดีต

ความไม่รู้ทั้งในส่วนอนาคตและส่วนอดีต ความไม่รู้ในปฏิจสุมุปาท-

ธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ไม่มีแก่พระอรหันต์

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความไม่รู้ในพระศาสนา ความไม่รู้ในพระธรรม ความไม่รู้ในพระสงฆ์ ฯลฯ ความไม่รู้ในปฏิจสุมปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ไม่มีแก่พระอรหันต์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่

[๔๙๕] ส. ความไม่รู้ของปุถุชนมีอยู่ และความไม่รู้ในพระศาสนา ความไม่รู้ในพระธรรม ความไม่รู้ในพระสงฆ์ ฯลฯ ความไม่รู้ในปฏิจสุมปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของเขาก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ และความไม่รู้ในพระศาสนา ความไม่รู้ในพระธรรม ความไม่รู้ในพระสงฆ์ ฯลฯ ความไม่รู้ในปฏิจสุมปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของท่านก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๐] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ แต่ความไม่รู้ในพระศาสนา ความไม่รู้ในพระธรรม ความไม่รู้ในพระสงฆ์ ฯลฯ ความไม่รู้ในปฏิจสุมปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่รู้ของปุถุชนมีอยู่ แต่ความไม่รู้ในพระศาสนา ความไม่รู้ในพระธรรม ความไม่รู้ในพระสงฆ์ ฯลฯ ความไม่รู้ในปฏิจสุมปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ไม่มีแก่เขา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๑] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รากะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดขึ้นได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รากะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดขึ้นได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ ฯลฯ

ส. โทสะ ฯลฯ โมหะ ฯลฯ อโนตตปปะ อันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดขึ้นได้ในภายหลัง

หลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า โอนัตตปปะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุตตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดขึ้นได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๐๒] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชนงค์ให้เกิดแล้ว ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งราคะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าพระอรหันต์ยังโพชนงค์ให้เกิด เพื่อละขาดซึ่งราคะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๐๓] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชนงค์ให้เกิดแล้ว ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าพระอรหันต์ ยังโพชนงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๐๔] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าพระอรหันต์เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๐๕] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ความไม่รู้ของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตนมีอยู่ แต่ความไม่รู้ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น

ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตนมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่นมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๖] ศ. ความไม่รู้ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ความไม่รู้ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๗] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดราคะแล้ว แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดราคะแล้ว แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๘] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดโทสะแล้ว ละขาดโมหะแล้ว ฯลฯ ละขาดอนัตตปปะแล้ว แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดอนัตตปปะแล้ว แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๙] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๐] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๑] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่ความไม่รู้ของท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว
ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่ความไม่รู้ของท่านยังมี
อยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๒] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดราคะแล้ว และความไม่รู้ไม่มีแก่
ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดราคะแล้ว และความไม่รู้ไม่
มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๓] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดโทสะแล้ว ฯลฯ ละขาดอนิ-
ตตัปปะ และความไม่รู้ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดอนิตตัปปะแล้ว และความ
ไม่รู้ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๔] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้
เกิดแล้ว ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งราคะ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์
ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งอนิตตัปปะ และความไม่รู้ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละ
ขาดซึ่งอนิตตัปปะ และความไม่รู้ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๕] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ
แล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว และความไม่รู้ไม่มีแก่
ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ
แล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว และความไม่รู้ไม่มีแก่
ท่าน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๖] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวความสิ้น
อาสวะ สำหรับผู้ที่รู้อยู่ เห็นอยู่ ไม่กล่าวสำหรับผู้ไม่รู้ อยู่ ไม่เห็นอยู่
ก็บุคคลรู้้อย่างไร เห็นอยู่อย่างใด ความสิ้นอาสวะจึงมิได้ บุคคล
รู้้อยู่เห็นอยู่ว่า อย่างนี้รูป อย่างนี้ความเกิดขึ้นแห่งรูป อย่างนี้ความ
ดับแห่งรูป อย่างนี้เวทนา ฯลฯ อย่างนี้สัญญา ฯลฯ อย่างนี้
สังขาร ฯลฯ อย่างนี้วิญญาณ อย่างนี้ความเกิดขึ้นแห่งวิญญาณ
อย่างนี้ ความดับแห่งวิญญาณ ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลรู้้อย่างนี้
เห็นอยู่อย่างนี้แล ความสิ้นอาสวะจึงมิได้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุติจริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ถ้าอย่างนั้นก็ไม่พึงกล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์ มีอยู่

[๕๑๓] ๙. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวความสิ้น
อาสวะ สำหรับผู้ที่รู้อยู่ เห็นอยู่ ไม่กล่าวสำหรับผู้ไม่รู้ อยู่ ไม่เห็นอยู่
ก็บุคคลรู้้อย่างไร เห็นอยู่อย่างใด ความสิ้นอาสวะจึงมิได้ บุคคล
รู้้อยู่เห็นอยู่ว่า นี้ทุกข์ นี้เหตุเกิดแห่งทุกข์ นี้ธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์
นี้ทางให้ถึงธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ ดังนี้ ความสิ้นอาสวะจึงมิได้
ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลรู้้อย่างนี้ เห็นอยู่อย่างนี้แล ความสิ้น
อาสวะจึงมิได้ ดังนี้ ๒- เป็นสูตรมียุติจริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ถ้าอย่างนั้นก็ไม่พึงกล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์ มีอยู่

[๕๑๔] ๙. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. ส. ข. ข้อ ๑๓๖ หน้า ๑๘๕ ๒. ส. ม. ข้อ ๔๑๔ หน้า ๕๔๔

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลเมื่อได้รู้ด้วย
ปัญญานั่นยังไม่กำหนดรู้ ไม่สำรอก ไม่ละซึ่งสิ่งทั้งปวง ย่อมเป็นผู้
ไม่ควรเพื่อความสิ้นทุกข์ ต่อเมื่อรู้ด้วยปัญญานั่นยัง กำหนดรู้ สำรอก
ละซึ่งสิ่งทั้งปวง จึงเป็นผู้ควรเพื่อความสิ้นทุกข์ ดังนี้ เป็นสูตรมียุติ
จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ถ้าอย่างนั้นก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์ มีอยู่

[๕๑๕] ๙. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า พร้อมกับการบรรลุโสดาปัตติผลของท่าน ท่านละธรรม ๓ ประการได้แล้ว คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา และสีลัพพตปรามาส ที่ยังมีอยู่บ้างอย่างใดอย่างหนึ่ง ท่านจึงพ้นจากอบายภูมิทั้ง ๔ และเป็นผู้ไม่ควรทำความผิสดานหนัก ๖ ประการ ดังนี้ ๑- เป็นสุตรมียอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้นก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์ มีอยู่

[๕๒๐] ส. ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในสมัยใด ดวงตาเห็นธรรมอันปราศจากผิงฝ้า เกิดขึ้นแก่อริยสาวกว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดมีความดับเป็นธรรมดา ดังนี้ ในสมัยนั้น พร้อมกับความเกิดขึ้นแห่งทศนะ อริยสาวกก็ละสัญญา โภชนา ได้ ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ดังนี้ ๒- เป็นสุตรมียอยู่จริง มิใช่หรือ?

@๑. พุ. อิติวุตตก. ข้อ ๑๘๗ หน้า ๒๓๒ ๒. พุ. สุ. ข้อ ๓๑๔ หน้า ๑๖๕

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้นก็ต้องไม่กล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์ มีอยู่

[๕๒๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์อาจไม่รู้นามและโคตรของสตรีและบุรุษทั้งหลาย อาจไม่รู้ทางและมิใช่ทาง อาจไม่รู้ชื่อของหญ้า ไม้ ต้น ไม้เจ้าป่าทั้งหลายก็ได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์อาจไม่รู้นามและโคตรของสตรีและบุรุษทั้งหลาย อาจไม่รู้ทางและมิใช่ทาง อาจไม่รู้ชื่อของหญ้า ไม้ และไม้เจ้าป่าก็ได้ ด้วย เหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า ความไม่รู้ของพระอรหันต์ มีอยู่

ส. เพราะพระอรหันต์อาจไม่รู้นามและโคตรของสตรีและบุรุษทั้งหลาย อาจไม่รู้ทางและมิใช่ทาง อาจไม่รู้ชื่อของหญ้า ไม้ และไม้เจ้าป่าก็ได้ ฉะนั้น ความไม่รู้ของพระอรหันต์ จึงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ อาจไม่รู้โสดาปัตติผล หรือสกทาคามีผล หรืออนาคามีผล ก็ได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อัญญาณกถา จบ.

กั๊งจากถา

[๕๒๒] สกวาที ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถุกแล้ว

ส. วิจิกจนา วิจิกจนาปริยฎฐาน วิจิกจนาสัณโณชน วิจิกจนานิวรณ ของ
พระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๆลๆ

[๕๒๓] ส. วิจิกจนา วิจิกจนาปริยฎฐาน วิจิกจนาสัณโณชน วิจิกจนานิวรณ ของ
พระอรหันต์ไม่มี หรือ?

ป. ถุกแล้ว

ส. หากว่า วิจิกจนา วิจิกจนาปริยฎฐาน วิจิกจนาสัณโณชน วิจิกจนา-
นิวรณ ของพระอรหันต์ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความสงสัยของพระ
อรหันต์มีอยู่

[๕๒๔] ส. ความสงสัยของปุณณมีอยู่ และวิจิกจนา วิจิกจนาปริยฎฐาน วิจิกจนา-
สัณโณชน วิจิกจนานิวรณ ของเขาก็ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถุกแล้ว

ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ และวิจิกจนา วิจิกจนาปริยฎฐาน
วิจิกจนาสัณโณชน วิจิกจนานิวรณ ของท่านก็ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๆลๆ

[๕๒๕] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ แต่วิจิกจนา วิจิกจนาปริยฎฐาน
วิจิกจนาสัณโณชน วิจิกจนานิวรณ ของท่านไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถุกแล้ว

ส. ความสงสัยของปุณณมีอยู่ แต่วิจิกจนา วิจิกจนาปริยฎฐาน วิจิกจนา
สัณโณชน วิจิกจนานิวรณ ของเขาไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๆลๆ

[๕๒๖] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถุกแล้ว

ส. ความสงสัยในพระศาสดา ความสงสัยในพระธรรม ความสงสัยในพระ
สงฆ์ ความสงสัยในสิกขา ความสงสัยในส่วนอนาคต ความสงสัยใน
ส่วนอดีต ความสงสัยทั้งในส่วนอนาคตและส่วนอดีต ความสงสัยใน
ปฏิจจนุปปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของ
พระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๆลๆ

[๕๒๗] ส. ความสงสัยในพระศาสดา ความสงสัยในพระธรรม ความสงสัยในพระ

สงฆ์ ฯลฯ ความสงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็น
ปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของพระอรหันต์ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความสงสัยในพระศาสนา ความสงสัยในพระธรรม ฯลฯ ความ
สงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึง
เกิดขึ้นของพระอรหันต์ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความสงสัยของพระ
อรหันต์มีอยู่

[๕๒๘] ส. ความสงสัยของปุถุชนมีอยู่ และความสงสัยในพระศาสนา ความสงสัย
ในพระธรรม ฯลฯ ความสงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้
เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของเขาก็ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ และความสงสัยในพระศาสนา ความ
สงสัยในพระธรรม ฯลฯ ความสงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะ
ธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของท่านก็ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๒๙] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ แต่ความสงสัยในพระศาสนา ความ
สงสัยในพระธรรม ฯลฯ ความสงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะ
ธรรมนี้เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของท่านไม่มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสงสัยของปุถุชนมีอยู่ แต่ความสงสัยในพระศาสนา ความสงสัย
ในพระธรรม ฯลฯ ความสงสัยในปฏิจสมุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้
เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ของเขาไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๐] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รากะอันพระอรหันต์ ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจตาลยอด
ด้วน ทำให้ไม่เกิดขึ้นได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไป
เป็นธรรมดาแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รากะอันพระอรหันต์ ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็น
จุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดขึ้นได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไป
เป็นธรรมดาแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๓๑] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โทสะ ฯลฯ โมหะ ฯลฯ อนัตตปปะ อันพระอรหันต์ ละขาดแล้ว ฯลฯ
พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละ
ขาดซึ่งราคะ มิใช่หรือ ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้
เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ ฯลฯ
พระอรหันต์เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ทำให้แจ้งซึ่งธรรม
ที่ควรทำให้แจ้งแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้ง
ซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความสงสัยของพระ
อรหันต์มีอยู่

[๕๓๒] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ความสงสัยของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน มีอยู่ แต่ความสงสัย
ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น

ส. ความสงสัยของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตนมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสงสัยของพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่นมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๓] ส. ความสงสัยไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสงสัยไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๔] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดราคะแล้ว แต่ความสงสัยของ
ท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดราคะแล้ว แต่ความสงสัยของท่าน
ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๕] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดโทสะแล้ว ฯลฯ ละขาดโมหะ
แล้ว ฯลฯ ละขาดอนัตตปปะแล้ว ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ
ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ ฯลฯ ยังมรรคให้เกิด
แล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาด
ซึ่งอนัตตปปะหรือ ฯลฯ

[๕๓๖] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ
แล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่ความสงสัยของท่าน

ยังอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ
แล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่ความสงสัยของท่าน
ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๗] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดราคะแล้ว และความสงสัยของท่าน
ก็ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดราคะแล้ว และความสงสัยของ
ท่านก็ไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๘] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดโทสะแล้ว ฯลฯ ละขาดโมหะ
แล้ว ฯลฯ ละขาดอนัตตปปะแล้ว ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยัง
โพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ
หรือ ฯลฯ

[๕๓๙] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว
ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว และความสงสัยของท่านก็ไม่มี
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ
แล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว และความสงสัยของ
ท่านก็ไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๔๐] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวความสิ้น
อาสวะสำหรับผู้รู้ที่อยู่ เห็นอยู่ ไม่กล่าวสำหรับผู้ที่ไม่รู้อยู่ ไม่เห็นอยู่.
ก็บุคคลผู้รู้้อย่างไร เห็นอยู่อย่างไร ความสิ้นอาสวะจึงมิได้ บุคคล
ผู้รู้้อยู่ เห็นอยู่ว่า อย่างนี้รูป ฯลฯ อย่างนี้ความดับแห่งวิญญาน ดูกร
ภิกษุทั้งหลาย บุคคลผู้รู้้อย่างนี้ เห็นอยู่อย่างนี้แล ความสิ้นอาสวะ
จึงมิได้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๔๑] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวความสิ้น
อาสวะสำหรับผู้รู้อยู่ เห็นอยู่ ไม่กล่าวสำหรับผู้ที่ไม่รู้อยู่ ไม่เห็นอยู่.
ก็บุคคลผู้รู้้อย่างไร เห็นอยู่อย่างไร ความสิ้นอาสวะ จึงมีได้
บุคคลรู้อยู่เห็นอยู่ว่า นี่ทุกข์ ฯลฯ นี่ทางให้ถึงธรรมเป็นที่ดับแห่ง
ทุกข์ ดังนี้ ความสิ้นอาสวะจึงมีได้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลรู้อยู่
เห็นอยู่อย่างนี้แล ความสิ้นอาสวะจึงมีได้ ดังนี้ ๒- เป็นสูตรที่มีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๔๒] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. ดูหน้า ๒๔๒ ๒. ดูหน้า ๒๔๒

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลเมื่อไม่รู้ด้วย
ปัญญาอันยิ่ง ไม่กำหนดรู้ ไม่สำรอก ไม่ละซึ่งสิ่งทั้งปวง ย่อม
เป็นผู้ไม่ควรเพื่อความสิ้นทุกข์ ต่อเมื่อรู้ด้วยปัญญาอันยิ่ง กำหนดรู้
สำรอก ละซึ่งสิ่งทั้งปวง จึงเป็นผู้ควรเพื่อความสิ้นทุกข์ ดังนี้ ๑-
เป็นสูตรที่มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๔๓] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า พร้อมกับการบรรลุโสดาปัตติผลของ
ท่าน ฯลฯ เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะทำความผิดสถานหนัก ๖ ประการ
ดังนี้ ๒- เป็นสูตรที่มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่

[๕๔๔] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ในสมัยใด ดวงตา
เห็นธรรมอันปราศจากผงฝ้า เกิดขึ้นแก่อริยสาวกว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง
มีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมดย่อมดับไปเป็นธรรมดา
ดังนี้ ในสมัยนั้น พร้อมกับความเกิดขึ้นแห่งทศณะ อริยสาวกก็ละ

สัญญาที่ได้ ๓ ประการ คือ สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพต-
ปรามาส ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่

@๑. คู่มือ ๒๔๓ ๒. คู่มือ ๒๔๓

[๕๔๕] ส. ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า เมื่อใดแล ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่
พราหมณ์ผู้มีความเพียรเพ่งอยู่ เมื่อนั้น ความสงสัยทั้งปวงของ
พราหมณ์นั้น ย่อมดับหายไป เพราะมารู้ธรรมกับเหตุ

เมื่อใดแล ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ผู้มีความเพียรเพ่ง
อยู่ เมื่อนั้นความสงสัยทั้งปวงของพราหมณ์นั้น ย่อมดับหายไป
เพราะได้รู้ถึงความสิ้นไปแห่งปัจจัยทั้งหลาย

เมื่อใดแล ธรรมทั้งหลายปรากฏแก่พราหมณ์ผู้มีความเพียรเพ่ง
อยู่ เมื่อนั้น พราหมณ์นั้น ย่อมกำจัดมารและเสนามารเสียได้ จง
ดวงอาทิตย์อุทัยกำจัดมืด ยังอากาศให้สว่างฉะนั้น ๑-

ความสงสัยในโลกนี้หรือโลกอื่น ในประวัติของตน หรือใน
ประวัติของผู้อื่น ไม่ว่าอย่างใด ผู้มีความเพียรประพฤติพรหมจรรย์
เพ่งอยู่ ย่อมละความสงสัยเหล่านั้นได้หมด ๒-

บุคคลเหล่าใด ข้ามความสงสัยทั้งหลายเสียได้ ในเมื่อคน
ทั้งหลายยังมีความสงสัยอยู่ เป็นผู้ไม่มีความสงสัย ไม่ข้องขัด
ทานที่ให้ในบุคคลเหล่านั้นมีผลมาก

การประกาศธรรมในพระศาสนานี้ เป็นเช่นนี้ บรรดาพระสาวก
เหล่านั้น องค์ใดหรือจะยังสงสัย ข้าพเจ้าทั้งหลาย ขอนมัสการ
พระพุทธเจ้าผู้จอมคน ทรงข้ามพ้นห้วงสังสารวัฏ และทรงตัดความ
สงสัยเสียได้ ดังนี้ ๓- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์มีอยู่

@๑. พ. อ. ข้อ ๓๘, ๓๙, ๔๐ หน้า ๙๔-๙๖ ๒. พ. อ. ข้อ ๑๒๓ หน้า ๑๖๖

@๓. ที. ม. ข้อ ๓๒๕ หน้า ๓๐๕

[๕๔๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์ ยังมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์ อาจสงสัยในนามและโคตรของสตรีและบุรุษ อาจสงสัย
ในทางและมิใช่ทาง อาจสงสัยในชื่อของหญ้า ไม้ และต้นไม้เจ้าป่า

ก็ได้ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระอรหันต์อาจสงสัยในนามและโคตรของสตรีและบุรุษ อาจสงสัยในทางและมีไช้ทาง อาจสงสัยในชื่อของหญ้า ไม้ และต้นไม้ เจ้าป่าก็ได้ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ความสงสัยของพระอรหันต์ ยังมีอยู่

ส. เพราะพระอรหันต์ อาจสงสัยในนามและโคตรของสตรีและบุรุษ อาจสงสัยในชื่อของหญ้า ไม้ และต้นไม้เจ้าป่าก็ได้ ฉะนั้น ความสงสัยของพระอรหันต์จึงยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ อาจสงสัยในโศคาปัตติผล หรือในสกทาคามิผล หรือในอนาคามิผล หรือในอรหัตผลก็ได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

กัณฑกกา จบ

ประวัติารณากกา

[๕๔๗] สกวาที การแนะนำของผู้อื่น สำหรับพระอรหันต์ ยังมีอยู่ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์อันผู้อื่นพืงนำไปได้ อันผู้อื่นพืงจูงไปได้ อาศัยผู้อื่น เกาะผู้อื่น ไม่รู้ ไม่เห็น หลง ไม่รู้ตัว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๔๘] ส. พระอรหันต์อันผู้อื่นไม่พืงนำไปได้ อันผู้อื่นไม่พืงจูงไปได้ ไม่อาศัยผู้อื่น ไม่เกาะผู้อื่น รู้ เห็น ไม่หลง รู้ตัวอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์อันผู้อื่นไม่พืงนำไปได้ อันผู้อื่นไม่พืงจูงไปได้ ไม่อาศัยผู้อื่น ไม่เกาะผู้อื่น รู้ เห็น ไม่หลง รู้ตัวอยู่ ก็คือไม่กล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่น สำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่

[๕๔๙] ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับบุุณชนมีอยู่ และเขาอันผู้อื่นพืงนำไปได้ อันผู้อื่นพืงจูงไปได้ อาศัยผู้อื่น เกาะผู้อื่น ไม่รู้ ไม่เห็น หลง ไม่รู้ตัว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ และท่านอันผู้อื่นพืงนำไปได้ อันผู้อื่นพืงจูงไปได้ อาศัยผู้อื่น เกาะผู้อื่น ไม่รู้ ไม่เห็น หลง ไม่รู้ตัว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๐] ศ. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ แต่ท่านอื่นผู้อื่นไม่พืง
นำไปได้ อันผู้อื่นไม่พืงจูไปได้ ไม่อาศัยผู้อื่น ไม่เกาะผู้อื่น รู้ เห็น
ไม่หลง รู้ตัวอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับปุถุชนมีอยู่ แต่เขาอื่นผู้อื่นไม่พืงนำไปได้
อันผู้อื่นไม่พืงจูไปได้ ไม่อาศัยผู้อื่น ไม่เกาะผู้อื่น รู้ เห็น ไม่หลง
รู้ตัวอยู่ หรือ?

ป. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๑] ศ. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การแนะนำของผู้อื่นในพระศาสนา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ในการ
ศึกษา ในส่วนอนาคต ในส่วนอดีต ทั้งในส่วนอนาคตและส่วนอดีต
ในปฏิจกสมุปปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น
สำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๒] ศ. การแนะนำของผู้อื่นในพระศาสนา ในพระธรรม ในพระสงฆ์ ฯลฯ

ในปฏิจกสมุปปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น
ไม่มีแก่พระอรหันต์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า การแนะนำของผู้อื่นในพระศาสนา ในพระธรรม ฯลฯ ใน
ปฏิจกสมุปปาทธรรมว่า เพราะธรรมนี้เป็นปัจจย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ไม่มี
แก่พระอรหันต์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์
ยังมีอยู่

[๕๕๓] ศ. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับปุถุชนมีอยู่ และการแนะนำของผู้อื่นใน

พระศาสนา ในพระธรรม ฯลฯ ในปฏิจกสมุปปาทธรรมว่า เพราะธรรม
นี้เป็นปัจจย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น สำหรับปุถุชนนั้นก็ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ และการแนะนำของ
ผู้อื่นในพระศาสนา ในพระธรรม ฯลฯ ในปฏิจกสมุปปาทธรรมว่า
เพราะธรรมนี้เป็นปัจจย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น สำหรับพระอรหันต์นั้นก็ยังมี
อยู่ หรือ?

ป. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๔] ศ. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ แต่การแนะนำของ

ผู้อื่นในพระศาสนา ในพระธรรม ฯลฯ ในปฏิจกสมุปปาทธรรมว่า

ប. ពួកគេ

ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับปฏุชนมียอยู่ แต่การแนะนำของผู้อื่นในพระ-
ศาสนา ในพระธรรม ฯลฯ ในปฏิจจนุปปาตธรรมว่า เพราะธรรมนี้
เป็นปัจจัย ธรรมนี้จึงเกิดขึ้น ไม่มีแก่เขา หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

[๕๕๕] ต. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

๘. รักษะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุจกคาลยอด
 ค้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มันไม่เกิดขึ้นต่อไปเป็นธรรมดา
 แล้ว มิใช่หรือ?

ປ. ຄຸກແລ້ວ

ศ. หากว่า ราชะอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็นจุ
ตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มันไม่เกิดขึ้นต่อไป
เป็นธรรมดาแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระ-
อรหันต์มีอยู่ ฯลฯ โทสะ ฯลฯ โมหะ ฯลฯ อโนตตปปะ อันพระอรหันต์
ละขาดแล้ว ฯลฯ มิใช่หรือ ฯลฯ

[๕๕๖] ส. พระอรหันต์ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งราคะ ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ มิใช่ หรือ ฯลฯ

[๕๕๖] ส. พระอรหันต์ เป็นผู้ปราศจากโรค โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้ง
ซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว มิใช่หรือ?

๒. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า พระอรหันต์เป็นผู้ปราศจากโรค โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ
ทำให้แจ้งซึ่งธรรมก็ควรทำให้แจ้งแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า การแนะนำของ
ผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ ยังมีอยู่

[๕๕๘] ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ยังมีอยู่
แต่การแนะนำของผู้อื่น ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น

๔. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตนยังมีอยู่หรือไม่?

๒. ถูกแล้ว

๔. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอันยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๕] ศ. การแนะนำของผู้อื่น ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การแนะนำของผู้อื่น ไม่มีแก่พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖๐] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดราคะแล้ว แต่การแนะนำของผู้อื่น สำหรับท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดราคะแล้ว แต่การแนะนำของผู้อื่น สำหรับท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖๑] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดโทสะแล้ว ฯลฯ ละขาดโมหะแล้ว ฯลฯ ละขาดอนัตตปปะแล้ว ฯลฯ

[๕๖๒] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งราคะ ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งอนัตตปปะ ฯลฯ

[๕๖๓] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่การแนะนำของผู้อื่น สำหรับท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว แต่การแนะนำของผู้อื่น สำหรับท่านยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖๔] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดราคะแล้ว และการแนะนำของผู้อื่น ก็ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน ละขาดราคะแล้ว และการแนะนำของผู้อื่น ก็ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ละขาดโทสะแล้ว ฯลฯ ละขาดโมหะแล้ว ฯลฯ ละขาดอนัตตปปะแล้ว ฯลฯ

[๕๖๕] ศ. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้

เกิดแล้ว ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่งราคะ ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยัง
โพชนงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละขาดซึ่งโทสะ ฯลฯ เพื่อละขาดซึ่ง
อโนตตปปะ ฯลฯ

[๕๖๖] ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมอื่น เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ
ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว และการแนะนำของผู้อื่นก็ไม่มี
แก่ท่าน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ผู้ฉลาดในธรรมของตน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะ
แล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว และการแนะนำของ
ผู้อื่นก็ไม่มีแก่ท่าน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖๗] ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวความสิ้น
อาสวะสำหรับผู้ที่อยู่ เห็นอยู่ ไม่ได้กล่าวสำหรับผู้ที่ไม่รู้ อยู่ ไม่เห็น
อยู่ ก็บุคคลรู้้อย่างไร เห็นอยู่อย่างไร ความสิ้นอาสวะจึงมีได้
บุคคลรู้้อยู่ เห็นอยู่ว่า อย่างนี้รูป ฯลฯ อย่างนี้ความดับแห่งวิญญาน
ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลรู้้อย่างนี้ เห็นอยู่อย่างนี้แล ความสิ้น
อาสวะจึงมีได้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์
ยังมีอยู่

[๕๖๘] ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวความสิ้น
อาสวะสำหรับผู้ที่อยู่ เห็นอยู่ ไม่ได้กล่าวสำหรับผู้ที่ไม่รู้ อยู่ ไม่เห็น
อยู่ ก็บุคคลรู้้อย่างไร เห็นอยู่อย่างไร ความสิ้นอาสวะจึงมีได้
บุคคลรู้้อยู่ เห็นอยู่ว่า นี้ทุกข์ ฯลฯ นี้เหตุเกิดแห่งทุกข์ ฯลฯ นี้ธรรม
เป็นที่ดับแห่งทุกข์ ฯลฯ นี้ทางให้ถึงธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ ดังนี้
ความสิ้นอาสวะจึงมีได้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลรู้้อย่างนี้ เห็นอยู่

@๑. ดูหน้า ๒๔๒

อย่างนี้แล ความสิ้นอาสวะจึงมีได้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์
ยังมีอยู่

[๕๖๕] ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลเมื่อไม่รู้ด้วย
ปัญญอันยิ่ง ไม่กำหนดรู้ ไม่สำรอก ไม่ละซึ่งสิ่งทั้งปวง ย่อมเป็น
ผู้ไม่ควรเพื่อความสิ้นทุกข์ ต่อเมื่อรู้ด้วยปัญญอันยิ่ง กำหนดรู้ สำรอก
ละซึ่งสิ่งทั้งปวง จึงเป็นผู้ควรเพื่อความสิ้นทุกข์ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่
จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์
ยังมีอยู่

[๕๖๖] ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า พร้อมกับการบรรลุโศคาปัตติมรรคของ
ท่าน ฯลฯ เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะทำความผิสดานหนัก ๖ ประการ
ดังนี้ ๓- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์
ยังมีอยู่

[๕๖๗] ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

@๑. ดูหน้า ๒๔๒ ๒. ดูหน้า ๒๔๓ ๓. ดูหน้า ๒๔๓

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลายในสมัยใด ดวงตาเห็น
ธรรมอันปราศจากผงฝ้า เกิดขึ้นแก่อริยสาวกว่า สิ่งใดสิ่งหนึ่ง มีความ
เกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งหมด มีความดับไปเป็นธรรมดา ดังนี้
ในสมัยนั้น พร้อมกับความเกิดขึ้นแห่งทัสนะ อริยสาวกก็ละสัญญา
ได้ ๓ ประการ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ดังนี้
เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์
ยังมีอยู่

[๕๖๘] ส. การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรโศตกะ เราจักไม่อุตสาหะเพื่อจะ
เปลี่ยนใครๆ ที่มีความสงสัยในโลก แต่ท่านเมื่อรู้ด้วยปัญญานั่น
ซึ่งธรรมอันประเสริฐ ก็ข้ามโอฆะนี้ โดยอาการอย่างนี้ ดังนี้ ๑- เป็น
สูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์
ยังมีอยู่

[๕๗๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ผู้อื่นพึงแนะนำ นามและโคตรของสตรีและบุรุษ พึงแนะนำทางและมีใช้
ทาง พึงแนะนำชื่อของหย้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ แก่พระอรหันต์
มิใช่หรือ?

@๑. ปุ. ศุ. ข้อ ๔๒๕

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ผู้อื่นพึงแนะนำ นามและโคตรของสตรีและบุรุษ พึงแนะนำทาง
และมีใช้ทาง พึงแนะนำชื่อของหย้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ แก่พระ
อรหันต์ ด้วยเหตุที่นั่นท่านจึงต้องกล่าวว่า การแนะนำของผู้อื่นสำหรับ
พระอรหันต์ยังมีอยู่

[๕๗๔] ส. เพราะผู้อื่นพึงแนะนำ นามและโคตรของสตรีและบุรุษ พึงแนะนำทาง
และมีใช้ทาง พึงแนะนำชื่อของหย้า ไม้ และต้นไม้อื่นๆ แก่พระ
อรหันต์ ฉะนั้น การแนะนำของผู้อื่นสำหรับพระอรหันต์จึงยังมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้อื่นพึงแนะนำโศดาปัตติผล หรือสกทาคามีผล อนาคามีผลหรือ
อรหัตผล แก่พระอรหันต์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ปริวิตารณากถา จบ.

วชิรเทศกถา

[๕๗๕] สกาวที การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานในภพทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๗๖] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๔. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานในกาลทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๗๗] ๔. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานทั้งปวงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๗๘] ๔. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. การเปล่งวาจาที่มีอยู่ในสมวัตติ์ทั้งปวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๗๙] ๔. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. การไหวกายของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๐] ๔. การไหวกายไม่มีแก่ผู้เข้าฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าฌาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๑] ๔. วาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ การเปล่งวาจาก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กายของผู้เข้าฌานมีอยู่ การไหวกายก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๒] ๔. กายของผู้เข้าฌานมีอยู่ แต่การไหวกายไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. วาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ แต่การเปล่งวาจาไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๓] ๔. เมื่อรู้ว่าทุกข์ ย่อมเปล่งวาจาว่าทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. เมื่อรู้ว่าสมุทัย ย่อมเปล่งวาจาว่าสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๔] ๔. เมื่อรู้ว่าทุกข์ ย่อมเปล่งวาจาว่าทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. เมื่อรู้ว่านิโรธ ย่อมเปล่งวาจาว่านิโรธ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๕] ศ. เมื่อรู้ว่าทุกข์ ย่อมเปล่งวาจาว่าทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อรู้ว่ามรรค ย่อมเปล่งวาจาว่ามรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๖] ศ. เมื่อรู้ว่าสมุทัย ก็ไม่เปล่งวาจาว่าสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อรู้ว่าทุกข์ ก็ไม่เปล่งวาจาว่าทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๗] ศ. เมื่อรู้ว่านิโรธ ก็ไม่เปล่งวาจาว่านิโรธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อรู้ว่าทุกข์ ก็ไม่เปล่งวาจาว่าทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๘] ศ. เมื่อรู้ว่ามรรค ก็ไม่เปล่งวาจาว่ามรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อรู้ว่าทุกข์ ก็ไม่เปล่งวาจาว่าทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๘๙] ศ. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณ (ความรู้) มีอะไรเป็น โจร

ป. ญาณมีตั้จะเป็น โจร

ส. โสทวิญญูญาณมีตั้จะเป็น โจร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๙๐] ศ. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสทวิญญูญาณมีอะไรเป็น โจร

ป. โสทวิญญูญาณมีเสียงเป็น โจร

ส. ญาณมีเสียงเป็น โจร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๙๑] ศ. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ ญาณมีตั้จะเป็น โจร โสทวิญญูญาณมีเสียงเป็น โจร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ญาณมีตั้จะเป็น โจร โสทวิญญูญาณมีเสียงเป็น โจร ก็ต้องไม่

กล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่

[๕๙๒] ศ. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ ญาณมีตั้จะเป็น โจร โสทวิญญูญาณมี

เสียงเป็นโคจร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การประชุมแห่งผัสสะ ๒ แห่งเวทนา ๒ แห่งสัญญา ๒ แห่งเจตนา ๒ แห่งจิต ๒ เป็นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๓] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าสมาบัติ ที่มีปฐมวิกสิตเป็นอารมณ์มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๔] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าสมาบัติ ที่มีอาโปกสิตเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีเตโชกสิตเป็นอารมณ์ ที่มีวาโยกสิตเป็นอารมณ์ ที่มีนิลกสิตเป็นอารมณ์ ที่มีปีตกสิตเป็นอารมณ์ ที่มีโลหิตกสิตเป็นอารมณ์ ที่มีโอทาคกสิตเป็นอารมณ์ ฯลฯ ของผู้เข้าอากาสนัญจยตนสมาบัติ วิญญานัญจยตนสมาบัติ อากิญจัญญยตนสมาบัติ ฯลฯ เนวสัญญานาสัญญยตนสมาบัติมีอยู่ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๕] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าสมาบัติ ที่มีปฐมวิกสิตเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าสมาบัติ ที่มีปฐมวิกสิตเป็นอารมณ์ ก็
ต้องไม่กล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่

[๕๕๖] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าสมาบัติ ที่มีอาโปกสิตเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มี

โอทาคกสิตเป็นอารมณ์ ฯลฯ ไม่มีแก่ผู้เข้าอากาสนัญจยตนสมาบัติ
วิญญานัญจยตนสมาบัติ อากิญจัญญยตนสมาบัติ ฯลฯ เนวสัญญานา-
สัญญยตนสมาบัติ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าเนวสัญญานาสัญญยตนสมาบัติ ก็
ต้องไม่กล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่

[๕๕๗] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าโลกียสมาบัติมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๘] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมณานที่เป็นโลกิยะมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าทุติยฌาน ฯลฯ ตติยฌาน ฯลฯ จตุตถฌาน ที่เป็นโลกิยะมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๕] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าโลกิยสมาบัติ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าโลกิยสมาบัติ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่

[๖๐๐] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าปฐมณานที่เป็นโลกิยะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าปฐมณานที่เป็นโลกิยะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่

[๖๐๑] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าทุติยฌาน ฯลฯ ตติยฌาน ฯลฯ จตุตถฌาน ที่เป็นโลกิยะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าจตุตถฌานที่เป็นโลกิยะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่

[๖๐๒] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมณานที่เป็นโลกุตตระมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมณานที่เป็นโลกิยะมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๐๓] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมณานที่เป็นโลกุตตระมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าทุติยฌาน ตติยฌาน ฯลฯ จตุตถฌานที่เป็นโลกิยะมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๐๔] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าปฐมณานที่เป็นโลกิยะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าปฐมณานที่เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๐๕] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าทุติยฌาน ตติยฌาน ฯลฯ จตุตถฌานที่เป็น
โลกิยะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าปฐมฌานที่เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๐๖] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมฌานที่เป็นโลกุตระมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าทุติยฌานที่เป็นโลกุตระมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๐๗] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมฌานที่เป็นโลกุตระมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าตติยฌาน ฯลฯ จตุตถฌานที่เป็นโลกุตระมีอยู่
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๐๘] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าทุติยฌานที่เป็นโลกุตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าปฐมฌานที่เป็นโลกุตระ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๐๙] ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าตติยฌาน ฯลฯ จตุตถฌานที่เป็นโลกุตระ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเปล่งวาจาไม่มีแก่ผู้เข้าปฐมฌานที่เป็นโลกุตระ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๐] ป. ไม่พึงกล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัส วิตก วิจารว่า เป็นวิจสังขาร (ธรรมชาติผู้ปรุงแต่ง
วาจา) และวิตก วิจารของผู้เข้าปฐมฌานก็มีอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากพระผู้มีพระภาคได้ตรัส วิตก วิจารว่า เป็นวิจสังขาร และวิตก วิจาร
ของผู้เข้าปฐมฌานก็มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า การเปล่ง
วาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่

[๖๑๑] ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัส วิตก วิจารว่า เป็นวิจสังขาร และวิตก วิจาร ของ
ผู้เข้าปฐมฌานก็มีอยู่ การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมฌานนั้นจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. วิตก วิจารณ์ ของผู้เข้าปฐมนาน ที่มีปฐมิกสินเป็นอารมณ์มีอยู่ การเปล่ง
วาจาของผู้นั้นจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๒] ๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัส วิตก วิจารณ์ว่า เป็นวจีสังขาร และวิตก วิจารณ์ ของ
ผู้เข้าปฐมนานก็มีอยู่ การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมนานนั้น จึงมีอยู่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. วิตก วิจารณ์ ของผู้เข้าปฐมนานที่มีอาโปกสินเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีเตโช
กสินเป็นอารมณ์ ที่มีวาโยกสินเป็นอารมณ์ ที่มีนิลกสินเป็นอารมณ์
ที่มีปติกสินเป็นอารมณ์ ที่มีโลหิตกสินเป็นอารมณ์ ฯลฯ ที่มีโอทาทกสิน
เป็นอารมณ์ ก็มีอยู่ การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมนาน ที่มีโอทาทกสินเป็น
อารมณ์นั้น ก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้ามานมีอยู่ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสวาจาว่า มีวิตกเป็นสมุฏฐาน และวิตก วิจารณ์ ของผู้
เข้าปฐมนานก็มีอยู่ มิใช่หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสวาจาว่า มีวิตกเป็นสมุฏฐาน และ วิตก วิจารณ์
ของผู้เข้าปฐมนานก็มีอยู่ ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า การเปล่ง
วาจาของผู้เข้าปฐมนานมีอยู่

[๖๑๔] ๙. เพราะพระผู้มีพระภาคได้ตรัสวาจาว่า มีวิตกเป็นสมุฏฐาน และวิตก วิจารณ์
ของผู้เข้าปฐมนานก็มีอยู่ ฉะนั้น การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมนานนั้น
จึงมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสวาจาว่า มีสัญญาเป็นสมุฏฐาน และสัญญาของผู้
เข้าทุติยมานก็มีอยู่ วิตก วิจารณ์ ของผู้เข้าทุติยมานนั้นจึงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๕] ๙. เพราะพระผู้มีพระภาคได้ตรัสวาจาว่า มีวิตกเป็นสมุฏฐาน และวิตก วิจารณ์
ของผู้เข้าปฐมนานก็มีอยู่ ฉะนั้น การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมนานนั้น จึง
มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสวาจาว่า มีสัญญาเป็นสมุฏฐาน และสัญญาของผู้
เข้าตติยมาน ฯลฯ จตุตถมาน อากาสาณัญจายตนสมาบัติ วิญญูณัญจาย-

ตนสมาบัติ ฯลฯ อากิญจัญญายตนสมาบัติ ก็มีอยู่ วิตก วิจาร ของผู้เข้า
อากิญจัญญายตนสมาบัตินั้น จึงยังมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๖] ส. การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า วาจาของผู้เข้าปฐมฌานเป็นธรรมชาติดับแล้ว ดังนี้ ๑- เป็นสูตร
มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คำว่า วาจาของผู้เข้าปฐมฌานเป็นธรรมชาติดับแล้ว ดังนี้
เป็นสูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่

[๖๑๗] ส. คำว่า วาจาของผู้เข้าปฐมฌานเป็นธรรมชาติดับไปแล้ว ดังนี้ เป็น
สูตรมีอยู่จริง ถึงกระนั้น การเปล่งวาจาของผู้เข้านั้น ก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. สัมปา ๒๐๕๒ หน้า ๒๖๘

ส. คำว่า วิตก วิจารของผู้เข้าทุติยฌานเป็นธรรมชาติดับแล้ว ดังนี้ ๑- เป็น
สูตรมีอยู่จริง ถึงกระนั้น วิตก วิจารของผู้เข้านั้น ก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๘] ส. คำว่า วาจาของผู้เข้าปฐมฌานเป็นธรรมชาติดับไปแล้ว ดังนี้ เป็นสูตร
มีอยู่จริง ถึงกระนั้น การเปล่งวาจาของผู้เข้านั้น ก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า ปิฎกของผู้เข้าตติยฌานเป็นธรรมชาติดับแล้ว ฯลฯ อัสสาสะ
ปัสสาสะ ของผู้เข้าจตุตถฌานเป็นธรรมชาติดับแล้ว รูปสัญญาของผู้
เข้าอากาสาณัญจายตนสมาบัติเป็นธรรมชาติดับแล้ว อากา-
สาณัญจายตน สัญญาของผู้เข้าวิญญาณัญจายตนสมาบัติเป็นธรรมชาติ
ดับแล้ว วิญญาณัญจายตนสัญญาของผู้เข้าอากิญจัญญายตนสมาบัติ
เป็นธรรมชาติดับแล้ว อากิญจัญญายตนสัญญาของผู้เข้าเนวสัญญานา
สัญญายตนสมาบัติเป็นธรรมชาติดับแล้ว สัญญาและเวทนาของผู้เข้า
สัญญาเวทิตนโรธเป็นธรรมชาติดับแล้ว ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง ถึง
กระนั้นสัญญาและเวทนาของผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธนั้นก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๙] ป. ไม่พึงกล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้าฌานมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเสียดัง เป็นข้าศึกของปฐมฌาน มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสเสียว่า เป็นข้าศึกของปฐมณด้วยเหตุ
นั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้ามานยังมีอยู่

[๖๒๐] ส. เพราะพระผู้มีพระภาคได้ตรัสเสียว่า เป็นข้าศึกของปฐมณ ฉะนั้น
การเปล่งวาจาของผู้เข้าปฐมณจึงมีอยู่ หรือ?

@๑. ส. สพ. ข้อ ๓๕๒ หน้า ๒๖๘

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัส วิตก วิจารว่า เป็นข้าศึกของทุติยณ ฯลฯ

ตรัสปิตว่า เป็นข้าศึกของตติยณ ตรัสอัสนาสะ ปัสสาสะว่า เป็นข้าศึก
ของจตุตถณ ตรัสรูปสัญญาว่า เป็นข้าศึกของผู้เข้าอากาสาณัญจายตน-
สมาบัติ ตรัสอากาสาณัญจายตนสัญญาว่า เป็นข้าศึกของผู้เข้าวิญญา-
ณัญจายตนสมาบัติ ตรัสวิญญาณัญจายตนสัญญาว่า เป็นข้าศึกของ
ผู้เข้าอากิญจัญญายตนสมาบัติ ตรัสอากิญจัญญายตนสัญญาว่า เป็นข้าศึก
ของผู้เข้าเนวสัญญานาสัญญายตนสมาบัติ ฯลฯ ตรัสสัญญาและเวทนาว่า
เป็นข้าศึกของผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ สัญญาและเวทนาของผู้เข้าสัญญา-
เวทยินนิโรธนั้น จึงมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๒๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า การเปล่งวาจาของผู้เข้ามานมีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า คูกรอนนท์ สาวกเชื้ออภิกขุ ของพระผู้มี
พระภาคอรหันตสัมมาสัมพุทธเจ้า พระนามว่าสีขิ สถิตอยู่ในพรหม
โลก ได้ประกาศกะหมื่น โลกธาตุด้วยเสียงว่า ท่านทั้งหลายจงเริ่มต้น
จงบากัน จงประกอบความเพียรในพระพุทธศาสนา จงกำจัด
เสนาของพระยามัจจุราช จุกุญชรหรือเรือนที่มุงบังด้วยไม้โอ ฉะนั้น
ด้วยว่า ผู้ที่ไม่ประมาทอยู่ในธรรมวินัยนี้ จักละชาติสงสารแล้วทำ
ที่สุดแห่งทุกข์ได้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น การเปล่งวาจาของผู้เข้ามานก็มีอยู่ นะสี

วชิภทกถา จบ.

@๑. ส. สก. ข้อ ๖๑๘ หน้า ๒๓๐

ทุกขาหารกถา

[๖๒๒] สกวาที การกล่าวว่า ทุกข์ เป็นองค์ของมรรค นับเนื่องในมรรค หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ทุกคนที่กล่าวคำว่า ทุกข์ เชื่อว่ายังมรรคให้เกิดได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๒๓] ศ. ทุกคนที่กล่าวคำว่า ทุกข์ ชื่อว่ายังมรรคให้เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พาลปัญชนที่กล่าวคำว่า ทุกข์ ก็ชื่อว่ายังมรรคให้เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. บุคคลผู้มามารดา ฯลฯ ผู้มาบิดา ผู้มาพระอรหันต์ ผู้ทำโลหิตุบาท ฯลฯ

ผู้ทำสังฆเภท กล่าวคำว่า ทุกข์ ก็ชื่อว่ายังมรรคให้เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ทุกขอาหารกถา จบ.

จิตตฐิติกถา

[๖๒๔] ศกฺวาที จิตตฺวหนึงตั้งอยู่ได้ตลอดวัน หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ศ. กิ่งวันเป็นอุปปาทขณะ กิ่งวันเป็นวยขณะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๒๕] ศ. จิตตฺวหนึงตั้งอยู่ได้ตลอด ๒ วัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วันหนึ่งเป็นอุปปาทขณะ อีกวันหนึ่งเป็นวยขณะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๒๖] ศ. จิตตฺวหนึงตั้งอยู่ได้ตลอด ๔ วัน ฯลฯ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๘ วัน ตั้งอยู่ได้

ตลอด ๑๐ วัน ตั้งอยู่ได้ตลอด ๒๐ วัน ตั้งอยู่ได้ตลอดเดือนหนึ่ง ตั้ง
อยู่ได้ตลอด ๒ เดือน ตั้งอยู่ได้ตลอด ๔ เดือน ตั้งอยู่ได้ตลอด ๘ เดือน
ตั้งอยู่ได้ตลอด ๑๐ เดือน ตั้งอยู่ได้ตลอดปีหนึ่ง ตั้งอยู่ได้ตลอด ๒ ปี
ตั้งอยู่ได้ตลอด ๔ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๘ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๑๐ ปี ตั้งอยู่
ได้ตลอด ๒๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๓๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๔๐ ปี ตั้งอยู่
ได้ตลอด ๕๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๑๐๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๒๐๐ ปี ตั้งอยู่
ได้ตลอด ๔๐๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๕๐๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๑,๐๐๐ ปี
ตั้งอยู่ได้ตลอด ๒,๐๐๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๔,๐๐๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด
๘,๐๐๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอด ๑๖,๐๐๐ ปี ตั้งอยู่ได้ตลอดกัลป์หนึ่ง ตั้งอยู่ได้
ตลอด ๒ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๔ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๘ กัลป์
ตั้งอยู่ได้ตลอด ๑๖ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๓๒ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๖๔
กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๕๐๐ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๑,๐๐๐ กัลป์ ตั้งอยู่
ได้ตลอด ๒,๐๐๐ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๔,๐๐๐ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด
๘,๐๐๐ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๑๖,๐๐๐ กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๒๐,๐๐๐

กัลป์ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๖๐,๐๐๐ กัลป์ ฯลฯ ตั้งอยู่ได้ตลอด ๔๘,๐๐๐
กัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ๒,๐๐๐ กัลป์เป็นอุปปาทขณะ อีก ๔๘,๐๐๐ กัลป์ เป็นวยขณะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๒๗] ส. จิตดวงหนึ่งตั้งอยู่ตลอดวันหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมอื่นๆ ที่เกิดขึ้นแล้วดับไป แม้มากครั้งในวันหนึ่งมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่าจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๒๘] ส. ธรรมเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่าจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราไม่พิจารณาเห็น
ธรรมอื่น แม้สักอย่างหนึ่ง ที่เปลี่ยนแปลงไปเร็วเหมือนจิตเลย แม้
การเปรียบเทียบว่า จิตได้เปลี่ยนแปลงไปเร็วเพียงไรก็ทำได้ไม่ง่าย
เลยทีเดียว ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ธรรมเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่าจิต

[๖๒๙] ส. ธรรมเหล่านั้นเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่าจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ลิงเหวไปในป่า
ในไพร่ จับกิ่งไม้ ปล่อยกิ้งก้านแล้วจับกิ่งอื่น ปล่อยกิ้งก้านแล้วจับ
กิ่งอื่น แม้ฉันใด ธรรมชาติที่เรียกว่า จิต บ้าง ว่า มโน บ้าง
ว่า วิญญาน บ้าง ก็นั้นแล ดวงอื่นเหวเกิดขึ้น ดวงอื่นเหว
ดับไป ทั้งคืนทั้งวัน ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ธรรมนั้นเปลี่ยนแปลงไปเร็วกว่าจิต

[๖๓๐] ส. จิตดวงหนึ่งตั้งอยู่ได้ตลอดวันหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญานตั้งอยู่ได้ตลอดวันหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. อ. เอก, ข้อ ๕๒ หน้า ๑๑

ส. โสทวิญญาน ฯลฯ ฆานวิญญาน ชิวหาวิญญาน กายวิญญาน จิตเป็น

อกุศล จิตสหระกด้วยราคะ จิตสหระกด้วยโทสะ จิตสหระกด้วยโมหะ
จิตสหระกด้วยมานะ จิตสหระกด้วยทิฏฐิ จิตสหระกด้วยวิจิกิจฉา จิต
สหระกด้วยถีนะ จิตสหระกด้วยอุทธัจจะ จิตสหระกด้วยอหิริกะ จิต
สหระกด้วยอนตคัปปะ ตั้งอยู่ได้ตลอดวันหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๓๑] ส. จิตดวงหนึ่งตั้งอยู่ได้ตลอดวันหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเห็นรูปด้วยตาทางจิตใด ก็ฟังเสียงทางหูด้วยจิตดวงเดียวกันนั้น
แหละ ฯลฯ คมกลั่นทางจมูก ลิ้มรสทางลิ้น ถูกต้องโผฏฐัพพะทางกาย ฯลฯ
รู้ธรรมารมณ์ทางใจด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ ฯลฯ บุคคลรู้ธรรมา-
รมณ์ทางใจด้วยจิตใด ก็เห็นรูปทางตาด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ ฯลฯ
ฟังเสียงทางหู คมกลั่นทางจมูก ลิ้มรสทางลิ้น ฯลฯ ถูกต้องโผฏฐัพพะ
ทางกายด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๓๒] ส. จิตดวงหนึ่งตั้งอยู่ได้ตลอดวันหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลก้าวไปด้วยจิตใด ก็ถอยกลับด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ ถอย
กลับด้วยจิตใด ก็ก้าวไปด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ แลดูด้วยจิตใด
ก็เหยียยซ้ายแลขวาด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ เหยียยซ้ายแลขวาดูด้วย
จิตใดก็แลดูด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ กู้เข้าด้วยจิตใด ก็เหยียยคออก
ด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ เหยียยคออกด้วยจิตใด ก็กู้เข้าด้วยจิต
ดวงเดียวกันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๓๓] ส. เทพทั้งหลายผู้อุบัติในอากาศอันญายตนภพ มีจิตดวงเดียว ตั้งอยู่
จนตลอดอายุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มนุษย์ทั้งหลายก็มีจิตดวงเดียว ตั้งอยู่จนตลอดอายุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๓๔] ส. เทพทั้งหลายผู้อุบัติในอากาศอันญายตนภพ มีจิตดวงเดียว ตั้งอยู่จน
ตลอดอายุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เทพชั้นจาตุมหาราช ฯลฯ เทพชั้นดาวดึงส์ ... เทพชั้นยามา ... เทพชั้น
ดุสิต ... เทพชั้นนิมมานรดี ... เทพชั้นปรนิมมิตวสวัตดี ... เทพชั้นพรหม
ปาริสาข ... เทพชั้นพรหมบุโรหิต ... เทพชั้นมหาพรหม ... เทพชั้นปริต-

ตารา ... เทพชั้นอัปมาณาภา ... เทพชั้นอาภัสสรา ... เทพชั้นปริตตสุภา ...
เทพชั้นอัปมาณสุภา ... เทพชั้นสุกทินา ... เทพชั้นเวหฬผลา ...
เทพชั้นอิหา ... เทพชั้นอาคัปปา ... เทพชั้นสุทิสสา ... เทพชั้นสุทิสสี ฯลฯ
เทพชั้นอกนิฏฐา มีจิตดวงเดียว ตั้งอยู่จนตลอดอายุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๕] ส. เทพทั้งหลายผู้อุปบัติในอาภาสณัญจายตนภพ มีประมาณอายุ ๒๐,๐๐๐
กัลป์ เทพเหล่านั้น มีจิตดวงเดียว ตั้งอยู่ตลอด ๒๐,๐๐๐ กัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มนุษย์ทั้งหลายมีประมาณอายุ ๑๐๐ ปี มนุษย์เหล่านั้นก็มีจิตดวงเดียว
ตั้งอยู่ตลอด ๑๐๐ ปี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๖] ส. เทพทั้งหลายผู้อุปบัติในอาภาสณัญจายตนภพ มีประมาณอายุ ๒๐,๐๐๐
กัลป์ เทพเหล่านั้น มีจิตดวงเดียวตั้งอยู่ตลอด ๒๐,๐๐๐ กัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เทพชั้นจาตุมหาราช มีประมาณอายุ ๕๐๐ ปี เทพเหล่านั้น ก็มีจิตดวงเดียว
ตั้งอยู่ตลอด ๕๐๐ ปี ฯลฯ ตั้งอยู่ตลอด ๑,๐๐๐ ปี (ชั้นดาวดึงส์) ...
ตั้งอยู่ตลอด ๒,๐๐๐ ปี (ชั้นยามา) ... ตั้งอยู่ตลอด ๔,๐๐๐ ปี (ชั้น
คูลิต) ... ตั้งอยู่ตลอด ๘,๐๐๐ ปี (ชั้นนิมมานรดี) ... ตั้งอยู่ ๑๖,๐๐๐
ปี (ชั้นปรนิมมิตวสวัตตี) ตั้งอยู่ตลอด ๑ ใน ๓ ส่วน ของกัลป์ (ชั้น
พรหมปารีสัช) ... ตั้งอยู่ตลอดกึ่งกัลป์ (ชั้นพรหมปุโรหิต) ... ตั้งอยู่
ตลอดกัลป์หนึ่ง (ชั้นมหาพรหม) ... ตั้งอยู่ตลอด ๒ กัลป์ (ชั้น
ปริตตารา) ตั้งอยู่ตลอด ๔ กัลป์ (ชั้นอัปมาณาภา) ... ตั้งอยู่
ตลอด ๘ กัลป์ (ชั้นอาภัสสรา) ... ตั้งอยู่ตลอด ๑๖ กัลป์ (ชั้นปริตต
สุภา) ... ตั้งอยู่ตลอด ๓๒ กัลป์ (ชั้นอัปมาณสุภา) ... ตั้งอยู่ตลอด
๖๔ กัลป์ (ชั้นสุกทินา) ... ตั้งอยู่ตลอด ๕๐๐ กัลป์ (ชั้นเวหฬผลา) ...
ตั้งอยู่ตลอด ๑,๐๐๐ กัลป์ (ชั้นอิหา) ... ตั้งอยู่ตลอด ๒,๐๐๐ กัลป์
(ชั้นอคัปปา) ... ตั้งอยู่ตลอด ๔,๐๐๐ กัลป์ (ชั้นสุทิสสา) ... ตั้งอยู่
ตลอด ๘,๐๐๐ กัลป์ (ชั้นสุทิสสี) ฯลฯ เทพชั้นอกนิฏฐา มีประมาณ
อายุ ๑๖,๐๐๐ กัลป์ เทพเหล่านั้น มีจิตดวงเดียว ตั้งอยู่ตลอด ๑๖,๐๐๐
กัลป์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๑๗] ป. จิตของเทพทั้งหลายผู้อุปบัติในอาภาสณัญจายตนภพ เกิดขึ้นครั้งหนึ่งๆ
ดับไปครั้งหนึ่งๆ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เทพทั้งหลายผู้ปฏิบัติในอากาสนัญจายตนภพ จุตีรู้หนึ่งๆ อุปบัติรู้
หนึ่งๆ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๓๘] ส. เทพทั้งหลายผู้ปฏิบัติในอากาสนัญจายตนภพ มีจิตดวงเดียว ตั้งอยู่ตลอด
อายุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เทพทั้งหลายผู้ปฏิบัติในอากาสนัญจายตนภพ อุปบัติด้วยจิตดวงใด ก็
จิตด้วยจิตดวงเดียวกันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

จิตตฐิติกถา จบ

กุกกุพกถา

[๖๓๙] สกวาที สังขารทั้งปวง เป็นคุณแท้จริง (ร้อนระอุ) ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?
ปรวาที ถูกแล้ว

ส. สุขเวทนา สุขทางกาย สุขทางใจ สุขเป็นทิพย์ สุขของมนุษย์ สุข

ในลาภ สุขในสักการะ สุขในการไป สุขในการนอน สุขในความเป็น

ใหญ่ สุขในความเป็นอธิบดี สุขของภคหัตถ์ สุขของสมณะ สุขมี

อาสวะ สุขไม่มีอาสวะ สุขมีอุปธิ สุขมีอามิส สุขไม่มีอุปธิ สุขไม่มีอามิส

สุขมีปีติ สุขไม่มีปีติ สุขในฉาน สุขคือความหลุดพ้น สุขในกาม

สุขในการออกบวช สุขเกิดแต่ความวิเวก สุขคือความสงบ สุขเกิดแต่

ความตรัสรู้มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สุขเวทนา ฯลฯ สุขเกิดแต่ความตรัสรู้มีอยู่ ก็ไม่ต้องกล่าวว่า

สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น

[๖๔๐] ส. สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารทั้งปวงเป็นทุกขเวทนา เป็นทุกข์ทางกาย เป็นทุกข์ทางใจ เป็น

ความโศก ความรำไร ทุกขโทมนัส อุปายาส (ความคับแค้น) หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๔๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย สิ่งทั้งปวงเป็นของ

ร้อน อะไรเล่าชื่อว่า สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุ

เป็นของร้อน รูปทั้งหลายเป็นของร้อน จักขุวิญญาณเป็นของร้อน

จักขุสัมผัสเป็นของร้อน แม้ความรู้สึกเสวยอารมณ์ อันใด เป็นสุขก็
ตาม ทุกข์ก็ตาม มิใช่สุขมิใช่ทุกข์ก็ตาม เกิดขึ้นเพราะจักขุสัมผัส
เป็นปัจจัย แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อน ร้อนด้วยอะไร ร้อนด้วยไฟ
คือราคะ ด้วยไฟคือโทสะ ด้วยไฟคือโมหะ ร้อนด้วยชาติ ด้วย
ชรา มรณะ ด้วยโสภณ ด้วยปริเทวะ ด้วยทุกข์ ด้วยโทมนัส ด้วย
อุปายาส เรากล่าวว่า สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ฉะนั้น โสตะเป็นของร้อน
เสียงทั้งหลายเป็นของร้อน ฯลฯ ฆานะเป็นของร้อน กลิ่นทั้งหลาย
เป็นของร้อน ฯลฯ ชิวหาเป็นของร้อน รสทั้งหลายเป็นของร้อน ฯลฯ
กายเป็นของร้อน โสภณูปะทั้งหลายเป็นของร้อน ฯลฯ มโน
เป็นของร้อน ธรรมทั้งหลายเป็นของร้อน มโนวิญญาณเป็นของร้อน
มโนสัมผัสเป็นของร้อน ความรู้สึกเสวย อารมณ์ อันใด เป็นสุข
ก็ตาม ทุกข์ก็ตาม มิใช่สุขมิใช่ทุกข์ก็ตาม เกิดขึ้นเพราะมโน
สัมผัสเป็นปัจจัย แม้อันนั้น ก็เป็นของร้อน ร้อนด้วยอะไร ร้อน
ด้วยไฟคือราคะ ด้วยไฟคือโทสะ ด้วยไฟคือโมหะ ร้อนด้วยชาติ
ด้วยชรา มรณะ ด้วยโสภณ ด้วยปริเทวะ ด้วยทุกข์ ด้วยโทมนัส
ด้วยอุปายาส เรากล่าวว่า สิ่งทั้งปวงเป็นของร้อน ฉะนั้น ดังนี้ ๑-
เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

@๑. วิ.ม. เล่ม ๑ ข้อ ๕๕ หน้า ๖๒

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น สังขารทั้งปวงก็เป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้นนะสิ

[๖๔๒] ส. สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กามคุณ ๕ ประการนี้
๕ ประการอะไรบ้าง รูปทั้งหลายอันเป็นวิสัยแห่งจักขุวิญญาณ ที่
น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพึงใจ มีลักษณะน่ารัก ยั่วกำเป็นที่ยึด
แห่งความกำหนัด เสียงทั้งหลายอันเป็นวิสัยแห่งโสตวิญญาณ ฯลฯ
กลิ่นทั้งหลายอันเป็นวิสัยแห่งฆานวิญญาณ ฯลฯ รสทั้งหลายอันเป็น
วิสัยแห่งชิวหาวิญญาณ ฯลฯ โสภณูปะทั้งหลายอันเป็นวิสัยแห่ง
กายวิญญาณ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ น่าพึงใจ มีลักษณะน่ารัก
ยั่วกำเป็นที่ยึดแห่งความกำหนัด ดูกรภิกษุทั้งหลาย กามคุณ ๕
ประการ เหล่านี้แล ดังนี้ ๒- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น

[๖๔๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เป็นลาภของพวกเธอ พวกเธอได้ดี ขณะเพื่อการอยู่ประพฤติพรหมจรรย์ พวกเธอแทงตลอดแล้ว ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราได้เห็นนรกชื่อว่า ฉฬสายนิกา ในนรกชื่อว่า ฉฬสายนิกานั้น บุคคลเห็นรูปอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยจักขุ ย่อมเห็นแต่รูปที่มีลักษณะไม่น่าปรารถนา มิได้เห็นรูปที่มีลักษณะน่าปรารถนา ย่อมเห็นแต่รูปที่มีลักษณะไม่น่าใคร่ มิได้เห็นรูปที่มีลักษณะน่าใคร่ ย่อมเห็นแต่รูปที่มีลักษณะไม่น่าพึงใจ มิได้

@๒. ส. สฟา. ข้อ ๔๑๓ หน้า ๒๗๘ และ อ. นวก. ข้อ ๒๓๘ หน้า ๔๒๕
เห็นรูปที่มีลักษณะน่าพึงใจ พึงเสียดอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยโสท ฯลฯ
คมกลืนอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยจุก ฯลฯ ลิ้มรสอย่างใดอย่างหนึ่ง
ด้วยลิ้น ฯลฯ ถูกต้องโภกฐัพพะอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยกาย ฯลฯ
รู้แจ้งธรรมารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยใจ ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์
ที่มีลักษณะไม่น่าปรารถนา มิได้รู้แจ้งธรรมารมณ์ที่มีลักษณะน่า
ปรารถนา ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์ที่มีลักษณะไม่น่าใคร่ มิได้รู้แจ้ง
ธรรมารมณ์ที่มีลักษณะน่าใคร่ ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์ที่มีลักษณะ
ไม่น่าพึงใจ มิได้รู้แจ้งธรรมารมณ์ที่มีลักษณะน่าพึงใจ ดังนี้ เป็น
สูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น สังขารทั้งปวงก็เป็นจุลแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้นนะสิ

[๖๔๔] ส. สังขารทั้งปวงเป็นจุลแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เป็นลาภของพวกเธอ พวกเธอได้ดีแล้ว ขณะเพื่ออยู่ประพฤติพรหมจรรย์ พวกเธอแทงตลอดแล้ว ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราได้เห็นสวรรค์ชื่อว่า ฉฬสายนิกา ในสวรรค์ชื่อว่า ฉฬสายนิกานั้น บุคคลเห็นรูปอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยจักขุ ย่อมเห็นแต่รูปที่มีลักษณะน่าปรารถนา มิได้เห็นรูปที่มีลักษณะไม่น่าปรารถนา ย่อมเห็นแต่รูปที่มีลักษณะน่าใคร่ มิได้เห็นรูปที่มีลักษณะไม่น่าใคร่ ย่อมเห็นแต่รูปที่มีลักษณะน่าพึงใจ มิได้เห็นรูปที่มีลักษณะไม่น่าพึงใจ พึงเสียดอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยโสท ฯลฯ คมกลืนอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยจุก ฯลฯ ลิ้มรสอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยลิ้น ฯลฯ ถูกต้องโภกฐัพพะอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยกาย ฯลฯ รู้แจ้งธรรมารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งด้วยใจ ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณ์ที่มีลักษณะน่าปรารถนา มิได้รู้แจ้งธรรมารมณ์ที่มีลักษณะไม่น่า

ปรารภว่า ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณที่มีลักษณะน่าใคร่ มิได้รู้แจ้ง
ธรรมารมณที่มีลักษณะไม่น่าใคร่ ย่อมรู้แจ้งแต่ธรรมารมณที่มี
ลักษณะน่าพึงใจ มิได้รู้แจ้งธรรมารมณที่มีลักษณะไม่น่าพึงใจ
ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น
[๖๔๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นทุกข์ สังขารทั้งปวง
ไม่เที่ยง มิใช่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นทุกข์ สังขาร
ทั้งปวงไม่เที่ยง ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า สังขารทั้งปวงเป็นคุณ
แท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น

[๖๔๖] ส. สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทาน มีผลไม่น่าปรารภนา มีผลไม่น่าใคร่ มีผลไม่เป็นที่พอใจ มีผลแสดง
มีทุกข์เป็นกำไร มีทุกข์เป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ศีล ฯลฯ อุโบสถ ฯลฯ ภาวนา ฯลฯ พรหมจรรย์ มีผลไม่น่าปรารภนา มี
ผลไม่น่าใคร่ มีผลไม่เป็นที่พอใจ มีผลแสดง มีทุกข์เป็นกำไร มีทุกข์เป็น
วิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทาน มีผลน่าปรารภนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผลไม่แสดง มีสุข
เป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ทานมีผลน่าปรารภนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผลไม่แสดง
มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก ก็ต้องไม่กล่าวว่า สังขารทั้งปวง เป็นคุณ
แท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น

ส. ศีล ฯลฯ อุโบสถ ฯลฯ ภาวนา ฯลฯ พรหมจรรย์ มีผลน่าปรารภนา มีผล
น่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผลไม่แสดง มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พรหมจรรย์ มีผลน่าปรารภนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผล

ไม่แสดง มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก ก็ต้องไม่กล่าวว่า สังขารทั้งปวง
เป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น

[๖๔๗] ส. สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริง ไม่มีระยะว่างเว้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ความสังัดของบุคคลผู้ยินดีแล้ว ผู้มีธรรม
อันได้สดับแล้ว เห็นอยู่ เป็นสุข ความไม่เบียดเบียนคือความสำรวม
ในสัตว์ทั้งหลาย เป็นสุขในโลก ความคลายกำหนดคือความล่วง
กามทั้งหลายเสียได้ เป็นสุขในโลก การที่นำอันสมิมานะออกเสียได้
นี้แลเป็นสุขอย่างยิ่ง ๑- สุขยิ่งกว่าความสุขนั้น เราได้ถึงแล้วนั้นเป็น
สุขเต็มที่ที่เดียว วิชา ๓ เราได้บรรลุโดยลำดับแล้ว ข้อนี้แล
เป็นสุขอย่างยิ่ง ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า สังขารทั้งปวงเป็นคุณแท้จริงไม่มีระยะว่างเว้น

ถูกทุกพถา จป.

@๑. พุ. อุ. ข้อ ๑๕ หน้า ๘๖

อนุพัพพาทิสมยกถา

[๖๔๘] สกวาที การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. บุคคลยังโศคาปัตติมรรคให้เกิดได้โดยลำดับ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลยังโศคาปัตติมรรคให้เกิดได้โดยลำดับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลกระทำให้แจ้งซึ่งโศคาปัตติผลได้โดยลำดับ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๔๙] ส. การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลยังสกทาคามิมรรคให้เกิดได้โดยลำดับ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลยังสกทาคามิมรรคให้เกิดได้โดยลำดับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามิผลได้โดยลำดับ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๐] ส. การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ หรือ?

๔. บุคคลยังอนาคามีมรรคให้เกิดได้โดยลำดับ หรือ?

๔. บุคคลยังอนาคามีมรรคให้เกิดได้โดยลำดับ หรือ?

ส. บุคคลกระทำให้งั่งซึ่งอนาคาตามิผลได้โดยลำดับ หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

๒. ถูกแล้ว

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ປ. ຕູກແລ້ວ

๔. บุคคลกระทำให้แจ้งซึ่งอรรถัตผลได้โดยลำดับ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ทุกข์

เดียวกัน ได้ ๑ ใน ๔ ส่วน

๑ ใน ๔ ส่วน ถึง ได้ บรรลุ ทำให้แจ้ง เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยนาม

กายอยู่ซึ่งโศคาปตติผล อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่ถูกต้องด้วยนามกายอยู่ซึ่ง

โสดาปัตติผล, ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระโสดาบันผู้ตัดขัตตปรมะ

ผู้โกล้งโกละ ผู้เอกพีชี ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวใน

พระพุทธเจ้า ฯลฯ ในพระธรรม ฯลฯ ในพระสงฆ์ ฯลฯ ประกอบด้วยอริย

กัณฑ์ศีล อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่ประกอบด้วยขอรียกัณฑ์ศีล หรือ?

๓. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล ละอะไรได้ด้วยการเห็น

สมทัย ฯลฯ ด้วยการเห็นนิโรธ ฯลฯ ด้วยการเห็นมรรค

ป. ละสักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส และบรรดาภิเลสพวกเดียวกัน

ได้ ๑ ใน ๔ ส่วน

ส. ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระโศดบัน อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่เป็นพระโศดบัน,

๑ ใน ๔ ส่วน ถึง ได้ บรรลุ ทำให้แจ้ง เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วย

นามกายอยู่ซึ่งโสคาปัตติพล อีก ๓ ใน ๔ ไม่ถูกต้องด้วยนามกายอยู่

ซึ่งโศดาปัตติผล, ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระโศดาบันผู้ตัดขัตตุประมะ
ผู้โกลังโกละ ผู้เอกพีชี ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระ-
พุทธเจ้า ฯลฯ ในพระธรรม ฯลฯ ในพระสงฆ์ ฯลฯ ประกอบด้วยอริย
กัณตศีล อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่ประกอบด้วยอริยกัณตศีล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๓] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นทุกข์

ป. ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ และบรรดาภิเลสพวก
เดียวกันได้ ๑ ใน ๔ ส่วน

ส. ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระสกทาคามี อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่เป็นพระ-
สกทาคามี, ๑ ใน ๔ ส่วน ถึง ได้ บรรลุ ทำให้แจ้ง เข้าถึงอยู่ ถูก
ต้องด้วยนามกายอยู่ซึ่งสกทาคามีผล อีก ๑ ใน ๔ ส่วน ไม่ถูกต้องด้วย
นามกายอยู่ซึ่งสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็น
สมุทัย ฯลฯ ด้วยการเห็นนิโรธ ฯลฯ ด้วยการเห็นมรรค

ป. ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ และบรรดาภิเลสพวก
เดียวกันได้ ๑ ใน ๔ ส่วน

ส. ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระสกทาคามี อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่เป็นพระ-
สกทาคามี, ๑ ใน ๔ ส่วน ถึง ได้ บรรลุ ทำให้แจ้ง เข้าถึงอยู่ ถูก
ต้องด้วยนามกายอยู่ซึ่งสกทาคามีผล อีก ๑ ใน ๔ ส่วน ไม่ถูกต้องด้วย
นามกายอยู่ซึ่งสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๔] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นทุกข์

ป. ละกามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียด และบรรดาภิเลสพวก
เดียวกันได้ ๑ ใน ๔ ส่วน

ส. ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระอนาคามี อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่เป็นพระ-
อนาคามี, ๑ ใน ๔ ส่วน ถึง ได้ บรรลุ ทำให้แจ้ง เข้าถึงอยู่ ถูก
ต้องด้วยนามกายอยู่ซึ่งอนาคามีผล อีก ๑ ใน ๔ ส่วน ไม่ถูกต้องด้วย
นามกายอยู่ซึ่งอนาคามีผล, ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระอนาคามีผู้อันตราปริ-
นิพพายี ฯลฯ ผู้อุปหัจจบปรินิพพายี ฯลฯ ผู้สังขารปรินิพพายี ฯลฯ
ผู้สังขารปรินิพพายี ฯลฯ ผู้อุทกังโสโตกนิฏฐคามี อีก ๑ ใน ๔ ส่วน
ไม่เป็นพระอนาคามี ผู้อุทกังโสโตกนิฏฐคามี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นสมุทัย

ฯลฯ ด้วยการเห็นนิโรธ ฯลฯ ด้วยการเห็นมรรค

ป. ละการมราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียด และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันได้ ๑ ใน ๔ ส่วน

ส. ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระอนาคามี อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่เป็นพระอนาคามี, ๑ ใน ๔ ส่วน ถึง ได้ บรรลุ ทำให้แจ้ง เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยนามกายซึ่งอนาคามีผล อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่ถูกต้องด้วยนามกายอยู่ซึ่งอนาคามีผล, ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระอนาคามีผู้อันตราปริณิพายี ฯลฯ ผู้อุปหัจจปริณิพายี ฯลฯ ผู้สังขารปริณิพายี ฯลฯ ผู้สังขารปริณิพายี ฯลฯ ผู้ทชังโสโตกนิภูคามิ อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่เป็นพระอนาคามี ผู้ทชังโสโตกนิภูคามิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๕] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นทุกข์

ป. ละรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันได้ ๑ ใน ๔ ส่วน

ส. ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระอรหันต์ อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่เป็นพระอรหันต์, ๑ ใน ๔ ส่วน ถึง ได้ บรรลุ ทำให้แจ้ง เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยนามกายอยู่ซึ่งอรหัตผล, อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่ถูกต้องด้วยนามกายอยู่ซึ่งอรหัตผล, ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระแล้ว บรรลุประโยชน์ตนแล้ว มีเครื่องผูกไว้ในภพสิ้นไปรอบแล้ว พันวิเศษแล้วเพราะรู้ชอบ มีลัมอันยกขึ้นแล้ว มีคูอันกลบแล้ว มีเสาระเนียดอันถอนขึ้นแล้ว เป็นผู้ไม่มีลัมสลัก เป็นอริยะลดตรง (คือมานะ) แล้ว วางภาระแล้ว หมคเครื่องผูกพันแล้ว มีชัยชนะอย่างคิวิเศษแล้ว ท่านกำหนดรู้ทุกข์แล้ว ละสมุทัยแล้ว ทำนิโรธให้แจ้งแล้ว ยังมรรคให้เกิดแล้ว รู้ยิ่งซึ่งธรรมที่ควรรู้ยิ่งแล้ว กำหนดรู้ธรรมที่ควรกำหนดรู้แล้ว ละธรรมที่ควรละแล้ว บำเพ็ญธรรมที่ควรบำเพ็ญแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ยังไม่ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ละอะไรได้ด้วยการเห็นสมุทัย ฯลฯ ด้วยการเห็นนิโรธ ฯลฯ ด้วยการเห็นมรรค

ป. ละรูปราคะ อรูปราคะ มานะ อุทธัจจะ อวิชชา และบรรดาภิเลสพวกเดียวกันได้ ๑ ใน ๔ ส่วน

ส. ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นพระอรหันต์ อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่เป็นพระอรหันต์, ๑ ใน ๔ ส่วน ถึง ได้ บรรลุ ทำให้แจ้ง เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยนาม

กายอยู่ซึ่งอรหัตผล อีก ๓ ใน ๔ ส่วน ไม่ถูกต้องด้วยนามกายอยู่ซึ่ง
อรหัตผล, ๑ ใน ๔ ส่วน เป็นผู้ปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว
ทำกิจที่ควรทำเสร็จแล้ว ปลงภาระแล้ว บรรลุประโยชน์ตนแล้ว มีเครื่อง
ผูกไว้ในภพสิ้นไปรอบแล้ว พันวิเศษแล้วเพราะรู้ชอบ มีลิมสลักอันยก
ขึ้นแล้ว มีคูอันกลบแล้ว มีเสาระเนียดอันถอนขึ้นแล้ว เป็นผู้ไม่มีลิม
สลัก เป็นอริยะ ลตฺรฺง (คือมานะ) แล้ว หมคฺเครื่องผูกพันแล้ว มี
ชัยชนะอย่างคิวิเศษแล้ว ท่านกำหนดรู้ทุกข์แล้ว ละสมุทัยแล้ว ทำ
นิโรธให้แจ้งแล้ว ยังมรรคให้เกิดแล้ว รู้ซึ่งธรรมที่ควรรู้อย่างแล้ว
กำหนดรู้ธรรมที่ควรกำหนดรู้แล้ว ละธรรมที่ควรละแล้ว บำเพ็ญธรรมที่
ควรบำเพ็ญแล้ว ฯลฯ ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้งแล้ว อีก ๓
ใน ๔ ส่วน ยังไม่ทำให้แจ้งซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๖] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศคาปตติผล เมื่อเห็นทุกข์พึงกล่าวว่า ผู้
ดำเนินไปแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อเห็นทุกข์แล้ว พึงกล่าวว่า ผู้ตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อเห็นสมุทัย ฯลฯ เมื่อเห็นนิโรธ พึงกล่าวว่า ผู้ดำเนินไปแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อเห็นนิโรธแล้ว พึงกล่าวว่า ผู้ตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๗] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศคาปตติผล เมื่อเห็นมรรค พึงกล่าวว่า
ผู้ดำเนินไปแล้ว เมื่อเห็นมรรคแล้ว พึงกล่าวว่า ผู้ตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อเห็นทุกข์ พึงกล่าวว่า ผู้ดำเนินไปแล้ว เมื่อเห็นทุกข์แล้ว พึงกล่าวว่า
ผู้ตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อเห็นมรรค พึงกล่าวว่า ผู้ดำเนินไปแล้ว เมื่อเห็นมรรคแล้ว พึงกล่าว
ว่า ผู้ตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อเห็นสมุทัย ฯลฯ เมื่อเห็นนิโรธ พึงกล่าวว่า ผู้ดำเนินไปแล้ว เมื่อ
เห็นนิโรธแล้ว พึงกล่าวว่า ตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๘] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศคาปตติผล เมื่อเห็นทุกข์พึงกล่าวว่า ผู้

ดำเนินไปแล้ว เมื่อเห็นทุกซ์แล้ว ไม่พึงกล่าวว่า เป็นผู้ที่ควรกล่าวว่า
ตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อเห็นมรรค พึงกล่าวว่า ผู้ดำเนินไปแล้ว เมื่อเห็นมรรคแล้ว ไม่พึง
กล่าวว่า เป็นผู้ที่ควรกล่าวว่าตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อเห็นสมุทัย ฯลฯ เมื่อเห็นนิโรธ พึงกล่าวว่า ผู้ดำเนินไปแล้ว เมื่อ
เห็นนิโรธแล้ว ไม่พึงกล่าวว่า เป็นผู้ที่ควรกล่าวว่าตั้งอยู่แล้วในผล
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อเห็นมรรค พึงกล่าวว่า ผู้ดำเนินไปแล้ว เมื่อเห็นมรรคแล้ว ไม่พึง
กล่าวว่า เป็นผู้ที่ควรกล่าวว่าตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๕] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศคาปัตติผล เมื่อเห็นทุกซ์พึงกล่าวว่า ผู้
ดำเนินไปแล้ว เมื่อเห็นทุกซ์แล้ว ไม่พึงกล่าวว่า เป็นผู้ที่ควรกล่าวว่า
ตั้งอยู่แล้วในผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเห็นทุกซ์ไร้ประโยชน์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อเห็นสมุทัย ฯลฯ เมื่อเห็นนิโรธ พึงกล่าวว่า ผู้ดำเนินไปแล้ว เมื่อ
เห็นนิโรธแล้ว ไม่พึงกล่าวว่า เป็นผู้ที่ควรกล่าวว่าตั้งอยู่แล้วในผล
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การเห็นนิโรธไร้ประโยชน์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๖๐] ป. เมื่อเห็นทุกซ์แล้ว สัจจะ ๔ ก็เป็นอันได้เห็นแล้ว หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ทุกขสัจเป็นสัจจะ ๔ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๖๑] ส. เมื่อเห็นรูปจันทร์โดยความไม่เที่ยงแล้ว จันทร์ ๕ ก็เป็นอันได้เห็นโดย
ความไม่เที่ยงหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปจันทร์เป็นจันทร์ ๕ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๖๒] ส. เมื่อเห็นจักขายตนะโดยความไม่เที่ยงแล้ว อายุตนะ ๑๒ ก็เป็นอันได้
เห็นโดยความไม่เที่ยง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขายตนะเป็นอายุตนะ ๑๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๖๓] ส. เมื่อเห็นจักขุธาตุโดยความไม่เที่ยงแล้ว ธาตุ ๑๘ ก็เป็นอันได้เห็นโดย
ความไม่เที่ยง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุธาตุเป็นธาตุ ๑๘ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๖๔] ส. เมื่อเห็นจักขุนอินทรีย์โดยความไม่เที่ยงแล้ว อินทรีย์ ๒๒ ก็เป็นอันได้
เห็นโดยความไม่เที่ยงหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุนทรีย์ เป็นอินทรีย์ ๒๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๖๕] ส. บุคคลทำให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผลได้ด้วยญาณ ๔ หรือ ๑-?

ป. ถูกแล้ว

ส. โศดาปัตติผล เป็น ๔ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลทำให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผลได้ด้วยญาณ ๘ หรือ ๒-?

ป. ถูกแล้ว

ส. โศดาปัตติผลเป็น ๘ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลทำให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผลได้ด้วยญาณ ๑๒ หรือ ๓-?

ป. ถูกแล้ว

ส. โศดาปัตติผลเป็น ๑๒ หรือ?

@๑. ญาณ ๔ คือ ญาณในอริยสัจ ๔

@๒. ญาณ ๘ คือ ญาณในอริยสัจ ๔ และญาณในปฏิสัมภิทา ๔

@๓. ญาณ ๑๒ คือ ญาณในปฏิจัสมุปบาทอันมีองค์ ๑๒

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลทำให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผลด้วยญาณ ๔๔ หรือ ๑-?

ป. ถูกแล้ว

ส. โศดาปัตติผล เป็น ๔๔ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลทำให้แจ้งซึ่งโศคาปตติผลได้ด้วยญาณ ๗๗ หรือ ๒- ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โศคาปตติผลเป็น ๗๗ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๖๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ตรัสรู้ธรรมโดยลำดับ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย มหาสมุทรรลาดไปโดยลำดับ ลุ่มไปโดยลำดับ ลึกไปโดยลำดับ มิได้ลึกเป็นเหวแต่เบื้องต้นทีเดียว แม้จันใด ในธรรมวินัยนี้ ก็จันนั้นเที่ยวแลเป็นการศึกษาโดยลำดับ เป็นการกระทำโดยลำดับ เป็นการปฏิบัติโดยลำดับ มิได้เป็นการแทงตลอดโดยรู้ทั่วถึงแต่เบื้องต้นทีเดียว ดังนี้ ๓- เป็นสูตรมิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น การตรัสรู้ธรรมก็เป็นการตรัสรู้โดยลำดับนะลิ

[๖๖๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ตรัสรู้ธรรมโดยลำดับ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

@๑. ญาณ ๔๔ คือ ญาณวัตถุ ๔๔ ที่มาในนิทานวรรค สังยุต ข้อ ๑๑๕ หน้า ๖๗

@๒. ญาณ ๗๗ คือ ญาณวัตถุ ๗๗ ที่มาในนิทานวรรค สังยุต ข้อ ๑๒๗ หน้า ๗๑

@๓. อ. อภัสส- ข้อ ๑๑๐ หน้า ๒๑๐

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ผู้เป็นปราชญ์พึงกำจัดมลทินของตนทีละน้อยๆ ทุกๆ ขณะโดยลำดับ จุขช่วงทองกำจัดมลทินทองฉะนั้น ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น การตรัสรู้ธรรมก็เป็นการตรัสรู้โดยลำดับนะลิ

[๖๖๘] ส. การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านพระคัมปติเถระได้กล่าวกะภิกษุทั้งหลายดังนี้ว่า คำนี้ข้าพเจ้าได้สดับมาโดยตรง ได้รับมาโดยตรงต่อพระผู้มีพระภาคว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดเห็นทุกข์ ผู้นั้นย่อมเห็นเหตุเกิดขึ้นแห่งทุกข์ด้วย ย่อมเห็นธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ด้วย ย่อมเห็นปฏิบัติทานให้ถึงธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ด้วย ผู้ใดเห็นเหตุเกิดขึ้นแห่งทุกข์ ผู้นั้นย่อมเห็นทุกข์ด้วย ย่อมเห็นธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ด้วย ย่อมเห็นปฏิบัติให้ถึงธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ด้วย ผู้ใดเห็นธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ ผู้นั้นย่อมเห็นทุกข์ด้วย ย่อมเห็นเหตุเกิดขึ้นแห่งทุกข์ด้วย ย่อมเห็นปฏิบัติ

อันให้ถึงธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ ผู้ใดเห็นปฏิบัติอันให้ถึงธรรมเป็น
ที่ดับแห่งทุกข์ ผู้นั้นย่อมเห็นทุกข์ด้วย ย่อมเห็นเหตุเกิดขึ้นแห่งทุกข์
ด้วย ย่อมเห็นธรรมเป็นที่ดับแห่งทุกข์ด้วย ดังนี้ ๒- เป็นสูตรมียุ่จริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ

[๖๖๕] ส. การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. พุ. ธ. ข้อ ๒๘ หน้า ๔๗

@๒. ถมหารว, ข้อ ๑๗๑๑ หน้า ๕๔๖.

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า พร้อมกับการถึงพร้อมด้วยหสสนะของ
ท่าน (พระโสดาบัน) ท่าน ฯลฯ เป็นผู้ไม่ควรทำความผิตถสถาน
หนัก ๖ ประการ ดังนี้ เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ

[๖๗๐] ส. การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมัยใดธรรมจกษุ
(ดวงตาเห็นธรรม) ปราศจากผงฝ้า ได้เกิดขึ้นแก่พระอริยสาวกว่า
สิ่งใดสิ่งหนึ่งมีความเกิดขึ้นเป็นธรรมดา สิ่งนั้นทั้งมวลล้วนมีความดับ
เป็นธรรมดา (สมัยนั้น) พร้อมกับความเกิดขึ้นแห่งโสดาปัตติมรรค
อริยสาวกนั้นละสัญโญชนได้ ๓ คือ สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพต-
ปรามาส ดังนี้ เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า การตรัสรู้ธรรมเป็นการตรัสรู้โดยลำดับ

อนุปปพาภิสมยกถา จบ

โวรหกรถา

[๖๗๑] สกวาทิ พระคำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าเป็นโลกุตตระ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระคำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า กระทบโสดที่เป็นโลกุตตระ ไม่
กระทบโสดที่เป็นโลกิยะ รับรู้ได้ด้วยวิญญูณที่เป็นโลกุตตระ รับรู้ไม่ได้
ด้วยวิญญูณที่เป็นโลกิยะ พระสาวกทั้งหลายรับรู้ได้ ปุณชนทั้งหลายรับ
รู้ไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๗๒] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคเจ้า กระทบโสดที่เป็นโลกียะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า กระทบโสดที่เป็นโลกียะ

ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าเป็น โลกุตตระ

[๖๗๓] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า รับรู้ได้ด้วยวิญญานที่เป็นโลกียะ

มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า รับรู้ได้ด้วยวิญญานที่เป็น

โลกียะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็น

โลกุตตระ

[๖๗๔] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ปุณฺชนทั้งหลายรับรู้ได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ปุณฺชนรับรู้พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าได้ ก็ต้องไม่

กล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็น โลกุตตระ

[๖๗๕] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติ

ผล เป็นสกทาคามิมรรค เป็นสกทาคามิผล เป็นอนาคามิมรรค เป็น

อนาคามิผล เป็นอรหัตมรรค เป็นอรหัตผล เป็นสติปัญญา เป็น

สัมมปปชาน เป็นอิทธิบาท เป็นอินทรีย์ เป็นพละ เป็นโพฆงค์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๗๖] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ใครๆ ที่ฟังพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าได้ มีอยู่หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกุตตรธรรม ฟังรับรู้ได้ด้วยโสด กระทบที่โสดมาสู่คลองแห่งโสด

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๗๗] ส. โลกุตตรธรรม ไม่ฟังรับรู้ได้ด้วยโสด ไม่กระทบที่โสดไม่มาสู่คลองแห่ง

โสด มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า โลกุตตรธรรม ไม่ฟังรับรู้ได้ด้วยโสด ไม่กระทบที่โสด ไม่มาสู่

คลองแห่งโสด ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า

เป็นโลกุตตระ

[๖๗๘] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ใครๆ ที่พึงยินดีในพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้ามีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกุตตรธรรมเป็นที่ตั้งแห่งราคะ เป็นที่ตั้งแห่งความยินดี เป็นที่ตั้งแห่งความใคร่ เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา เป็นที่ตั้งแห่งความติด เป็นที่ตั้งแห่งความสยบ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๗๙] ส. โลกุตตรธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งราคะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความยินดี ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความใคร่ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความติด ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความสยบ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า โลกุตตรธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งราคะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความยินดี ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความใคร่ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความมัวเมา ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความติด ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความสยบ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าเป็นโลกุตตระ

[๖๘๐] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าเป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ใครๆ ที่พึงขัดเคืองพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้ามีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกุตตรธรรมเป็นที่ตั้งแห่งโทสะ เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง เป็นที่ตั้งแห่งความกระทบกระเทือน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๘๑] ส. โลกุตตรธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งโทสะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความกระทบกระเทือน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า โลกุตตรธรรม ไม่เป็นที่ตั้งแห่งโทสะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความขัดเคือง ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความกระทบกระเทือน ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็นโลกุตตระ

[๖๘๒] พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ใครๆ ที่พึงหลงในพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้ามีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกุตตรธรรมเป็นที่ตั้งแห่งโมหะ กระทำความไม่รู้ กระทำให้ตาบอด เป็นที่เสื่อมสิ้นแห่งปัญญา เป็นฝักฝ่ายแห่งความคับแค้น ไม่เป็นไปพร้อม เพื่อนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๘๓] ส. โลกุตตรธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งโมหะ ไม่กระทำความไม่รู้ ไม่กระทำให้ตาบอด เป็นที่เจริญแห่งปัญญา ไม่เป็นฝักฝ่ายแห่งความคับแค้น เป็นไปพร้อมเพื่อนิพพาน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า โลกุตตรธรรมไม่เป็นที่ตั้งแห่งโมหะ ไม่กระทำความไม่รู้ ไม่กระทำให้ตาบอด เป็นที่เจริญแห่งปัญญา ไม่เป็นฝักฝ่ายแห่งความคับแค้น เป็นไปพร้อมเพื่อนิพพาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าเป็นโลกุตตระ

[๖๘๔] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชนเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ฟังพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าอยู่ ชนเหล่านั้นทั้งหมดเชื่อว่ายังมรรคให้เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๘๕] ส. ชนเหล่าใดเหล่าหนึ่ง ฟังพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าอยู่ ชนเหล่านั้นทั้งหมดเชื่อว่ายังมรรคให้เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พาลปฤชชน ฟังพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าอยู่ พาลปฤชชนก็เชื่อว่ายังมรรคให้เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. คนทำมาตุจฉา ฯลฯ คนทำปิตุจฉา ... คนทำอรหันตจฉา ... คนทำโลหิตุปบาท ฯลฯ คนทำสังฆเภท ฟังพระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าอยู่ คนทำสังฆเภท ก็เชื่อว่ายังมรรคให้เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๘๖] ป. กองข้าวก็ดี กองทองก็ดี ไข่มุกแท้ทองจืดบอกได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เหมือนกันนั่นแหละ ธรรมที่เป็น โลภะก็ดี ที่เป็น โลกุตระก็ดี พระผู้มีพระภาคย่อมตรัสด้วยพระดำรัสที่เป็น โลกุตตระ

[๖๘๗] ส. กองข้าวก็ดี กองทองก็ดี ไข่มุกแท้ตันละหู่จืดบอกก็ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ป. เหมือนกันนั่นแหละ ธรรมที่เป็น โลภะก็ดี ที่เป็น โลกุตระก็ดี พระผู้มี

พระภาคย่อมตรัสด้วยพระดำรัสที่เป็นโลกียะ

[๖๘๘] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เมื่อตรัสโลกียธรรม ก็เป็นโลกียะ
เมื่อตรัสโลกุตตรธรรม ก็เป็นโลกุตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อตรัสโลกียธรรม พระดำรัสนั้น กระทบโสดที่เป็นโลกียะ เมื่อตรัส
โลกุตตรธรรม ก็กระทบโสดที่เป็นโลกุตระ เมื่อตรัสโลกียธรรม จน
ทั้งหลายรับรู้ได้ด้วยวิญญานที่เป็นโลกียะ เมื่อตรัสโลกุตตรธรรม ก็รับรู้
ได้ด้วยวิญญานที่เป็นโลกุตระ เมื่อตรัสโลกียธรรม ปุณฺชนทั้งหลาย
รับรู้ได้ เมื่อตรัสโลกุตตรธรรม พระสาวกทั้งหลายรับรู้ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๘๙] ป. ไม่พึงกล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เมื่อตรัสโลกียธรรม
ก็เป็นโลกียะ เมื่อตรัสโลกุตตรธรรม ก็เป็นโลกุตระ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคตรัสทั้งโลกียธรรมและโลกุตตรธรรม มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าตรัสทั้งโลกียธรรมและโลกุตตรธรรม
ด้วยเหตุนี้ท่านต้องกล่าวว่า พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า
เมื่อตรัสโลกียธรรม ก็เป็นโลกียะ เมื่อตรัสโลกุตตรธรรม ก็เป็นโลกุตระ

[๖๙๐] ส. พระดำรัสของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เมื่อตรัสโลกียธรรม ก็เป็นโลกียะ
เมื่อตรัสโลกุตตรธรรม ก็เป็นโลกุตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อตรัสมรรค ก็เป็นมรรค เมื่อตรัสธรรมมิใช่มรรค ก็เป็นธรรมมิใช่
มรรค เมื่อตรัสผล ก็เป็นผล เมื่อตรัสธรรมมิใช่ผล ก็เป็นธรรมมิใช่
ผล เมื่อตรัสนิพพาน ก็เป็นนิพพาน เมื่อตรัสธรรมมิใช่निพพาน ก็เป็น
ธรรมมิใช่นิพพาน เมื่อตรัสสังขตะ ก็เป็นสังขตะ เมื่อตรัสอสังขต ก็
เป็นอสังขตะ เมื่อตรัสรูป ก็เป็นรูป เมื่อตรัสอรูป ก็เป็นอรูป เมื่อ
ตรัสเวทนาก็เป็นเวทนา เมื่อตรัสธรรมมิใช่เวทนา ก็เป็นธรรมมิใช่เวทนา
เมื่อตรัสสัญญา ก็เป็นสัญญา เมื่อตรัสธรรมมิใช่สัญญา ก็เป็นธรรมมิ
ใช่สัญญา เมื่อตรัสสังขาร ก็เป็นสังขาร เมื่อตรัสธรรมมิใช่สังขาร ก็
เป็นธรรมมิใช่สังขาร เมื่อตรัสวิญญาน ก็เป็นวิญญาน เมื่อตรัสธรรมมิ
ใช่วิญญาน ก็เป็นธรรมมิใช่วิญญาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

โฆหารกถา จบ

นิโรธกถา

[๖๕๑] ส. นิโรธ เป็น สอง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุกขนิโรธ เป็น สอง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทุกขนิโรธ เป็น สอง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิโรธสัจจะ เป็น สอง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิโรธสัจจะ เป็น สอง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุกขสัจจะ เป็น สอง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิโรธสัจจะ เป็น สอง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สมุทัยสัจจะ เป็น สอง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิโรธสัจจะ เป็น สอง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มรรคสัจจะ เป็น สอง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิโรธสัจจะเป็น สอง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ตาณะ ๑- (ที่ด้านท่านทาน) เป็น สอง หรือ ฯลฯ เณระ (ที่เร้น)

เป็น สอง หรือ... สรณะ (ที่พึง) เป็น สอง หรือ... ปรายนะ

(ที่หมาย) เป็น สอง หรือ... อัจจุตะ (ที่มั่น) เป็น สอง หรือ...

อมตะ เป็น สอง หรือ ฯลฯ นิพพาน เป็นสอง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิพพานเป็นสอง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีความสูงและต่ำ ความเลวและประณีต ความยิ่งและหย่อนเขตแดน

ความแตกต่าง ร่องรอย ะหว่าง แห่งนิพพานทั้งสอง หรือ?

@๑. คำว่า ตาณะ เป็นต้นี้ เป็นไวยากรณ์ของ นิพพาน.

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๒] ส. นิโรธเป็นสองหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารที่ยังไม่ดับด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา (โลกุตตรญาณ) จะพิจารณาแล้วให้ดับได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สังขารที่ยังไม่ดับด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา จะพิจารณาแล้วให้ดับได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า นิโรธเป็นสอง

[๖๕๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า นิโรธเป็นสองหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สังขารทั้งที่ยังไม่ดับด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ทั้งที่ดับแล้วด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ต่างก็ย่อยยับไปสิ้นแล้ว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า สังขารทั้งที่ยังไม่ดับด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ทั้งที่ดับด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ต่างก็ย่อยยับไปสิ้นแล้ว ด้วยเหตุ นั้นนะท่าน จึงต้องกล่าวว่า นิโรธเป็นสอง

[๖๕๔] ส. นิโรธเป็นสอง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารที่ดับแล้วด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ชื่อว่าดับแล้วเพราะอาศัย อริยมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. แม้สังขารที่ยังไม่ดับด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ก็ชื่อว่าดับแล้วเพราะอาศัยอริยมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๕] ส. นิโรธเป็นสองหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารที่ดับแล้วด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ย่อมไม่เกิดขึ้นได้อีก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารที่มีได้ดับด้วยปัญญาเป็นเครื่องพิจารณา ก็ย่อมไม่เกิดขึ้นได้อีก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า นิโรธเป็นสอง

นิโรธกถา จบ.

วรรคที่ ๒ จบ.

วรรคที่ ๓

พลกลา

[๖๕๖] สกวาที กำลังของพระตถาคตทั่วไปแก่พระสาวกหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำลังของตถาคต ก็คือ กำลังของพระสาวก กำลังของพระสาวก ก็คือ กำลังของพระตถาคต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๗] ส. กำลังของพระตถาคตทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำลังของพระตถาคตอันนั้น กำลังของพระสาวกก็อันนั้นแหละ กำลังของพระสาวกอันนั้น กำลังของพระตถาคตก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๘] ส. กำลังของพระตถาคตทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำลังของพระตถาคตเช่นใด กำลังแห่งพระสาวกก็เช่นนั้นกำลังแห่งพระสาวกเช่นใด กำลังของพระตถาคตก็เช่นนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๖๕๙] ส. กำลังของพระตถาคตทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุรพประโยชน์ บุรพจริยา การกล่าวธรรม การแสดงธรรมแห่งพระตถาคต เช่นใด บุรพประโยชน์ บุรพจริยา การกล่าวธรรม การแสดงธรรม แห่งพระสาวกก็เช่นนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๐๐] ส. กำลังของพระตถาคตทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระตถาคต คือ พระชินะ พระศาสดา พระสัมมาสัมพุทธะพระสัพพัญญู (ผู้รู้ธรรมทั้งปวง) พระสัพพทสสาวี (ผู้เห็นธรรมทั้งปวง) พระธรรมสามี (เจ้าแห่งธรรม) พระธรรมปฏิสรณะ (ผู้มีธรรมเป็นที่อาศัย) หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสาวก ก็คือ พระชินะ พระศาสดา พระสัมมาสัมพุทธะ พระสัพพัญญู พระสัพพทสสาวี พระธรรมสามี พระธรรมปฏิสรณะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๐๑] ส. กำลังของพระตถาคตทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระตถาคต เป็นผู้ยังมรรคที่ยังมิได้บังเกิดให้บังเกิดขึ้น เป็นผู้ยังมรรคที่ยังมิได้ปรากฏให้ปรากฏขึ้น เป็นผู้กล่าวมรรคที่ใครๆ มิเคยได้กล่าว เป็นผู้รู้มรรค เป็นผู้รู้แจ้งมรรค เป็นผู้ฉลาดในมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสาวก ก็เป็นผู้ยังมรรคที่ยังมิได้บังเกิดให้บังเกิดขึ้น เป็นผู้ยังมรรคที่ยังมิได้ปรากฏให้ปรากฏขึ้น เป็นผู้กล่าวมรรคที่ใครๆ มิเคยได้กล่าว เป็นผู้รู้มรรค เป็นผู้รู้แจ้งมรรค เป็นผู้ฉลาดในมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๐๒] ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งความยิ่งและหย่อนแห่งอินทริยทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสาวก เป็นพระสัพพัญญู เป็นพระสัพพทัสสาวิ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๐๓] ป. พระสาวกรู้ฐานะและอฐานะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสาวกรู้ฐานะและอฐานะ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งฐานะและอฐานะ ทั่วไปแก่พระสาวก ดังนี้

[๗๐๔] ป. พระสาวกรู้ผลอันสุกวิเศษโดยฐานะ โดยเหตุแห่งกรรมสมาทนทั้งอดีตอนาคตและปัจจุบัน หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสาวกรู้ผลอันสุกวิเศษโดยฐานะ โดยเหตุแห่งกรรมสมาทนทั้งอดีตอนาคตและปัจจุบัน ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งผลอันสุกวิเศษโดยฐานะ โดยเหตุแห่งกรรมสมาทนทั้งอดีตอนาคตและปัจจุบัน ทั่วไปแก่พระสาวก

[๗๐๕] ป. พระสาวก รู้ปฏิบัติอันนำไปสู่คติทั้งปวง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสาวกรู้ปฏิบัติอันนำไปสู่คติทั้งปวง ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งปฏิบัติอันจะนำไปในคติทั้งปวง ทั่วไปแก่พระสาวก ดังนี้

[๗๐๖] ป. พระสาวกรู้โลกอันมีธาตุต่างๆ มีธาตุมิใช่น้อย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสาวกรู้โลกอันมีธาตุต่างๆ มีธาตุมิใช่น้อย ด้วยเหตุนี้แหละ
ท่านจึงต้องกล่าวว่า กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งโลกอัน
มีธาตุต่างๆ มีธาตุมิใช่น้อย ทั่วไปแก่พระสาวก

[๗๐๓] ป. พระสาวกรู้ความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้มีอริมุต (อริยาศัย) ต่างๆ กัน
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสาวกรู้ความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้มีอริมุตต่างๆ กัน ด้วย
เหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริง
ซึ่งความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้มีอริมุตต่างๆ กัน ทั่วไปแก่พระสาวก

[๗๐๔] ป. พระสาวกรู้ความเศร้าหมอง ความผ่องแผ้ว การออกแห่งฉาน วิโมกข์
สมาธิ และสมาบัติ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสาวกรู้ความเศร้าหมอง ความผ่องแผ้ว การออกแห่งฉาน
วิโมกข์ สมาธิ และสมาบัติ ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า กำลัง
ของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งความเศร้าหมอง ความผ่องแผ้ว
การออกแห่งฉาน วิโมกข์ สมาธิ และสมาบัติ ทั่วไปแก่พระสาวก

[๗๐๕] ป. พระสาวกรู้ญาณเป็นเครื่องระลึกถึงขันธที่เคยอยู่อาศัยในกาลก่อน (ระลึก
ชาติหนหลังได้) หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสาวกรู้ญาณเป็นเครื่องระลึกถึงขันธที่เคยอยู่อาศัยในกาลก่อน
ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตาม
จริงซึ่งญาณเป็นเครื่องระลึกถึงขันธที่เคยอยู่อาศัยในกาลก่อน ทั่วไปแก่
พระสาวก

[๗๐๖] ป. พระสาวกรู้จตุและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสาวกรู้จตุและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้แหละท่าน
จึงต้องกล่าวว่า กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งจตุและอุปบัติ
แห่งสัตว์ทั้งหลาย ทั่วไปแก่พระสาวก

[๗๐๗] ป. อาสวะทั้งหลาย ทั้งของพระตถาคต ทั้งพระสาวกต่างก็สิ้นไปแล้ว มิใช่
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มีเหตุอะไร ที่ทำให้ต่างกันระหว่างความสิ้นอาสวะแห่งพระตถาคต
กับความสิ้นอาสวะแห่งพระสาวก หรือในระหว่างความหลุดพ้นแห่ง
พระตถาคต กับความหลุดพ้นแห่งพระสาวก หรือ?

ส. ไม่มี

ป. หากว่า ไม่มีเหตุอะไรๆ ที่ทำให้ต่างกันในเรื่องความสัมพันธ์
พระตถาคต กับความสัมพันธ์แห่งพระสาวก หรือในเรื่องความสัมพันธ์
หลุดพ้นแห่งพระตถาคต กับความหลุดพ้นแห่งพระสาวก ด้วยเหตุนี้
ท่านจึงต้องกล่าวว่า กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความ
สิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย ทัวไปแก่พระสาวก

[๗๑๒] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้ง
หลาย ทัวไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะ ทัวไปแก่
พระสาวก หรือ?

ส. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๑๓] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้ง
หลาย ทัวไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุดและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้ง
หลาย ทัวไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๑๔] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะ ไม่ทัวไปแก่
พระสาวก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้ง
หลาย ไม่ทัวไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๑๕] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุดและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
ไม่ทัวไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
ไม่ทัวไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ไม่เพียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๑๖] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งความยิ่งและหย่อนแห่งอินทรีย์
ไม่ทัวไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามความจริงในฐานะและอฐานะ ไม่ทัวไป

แก่พระสาวกหรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๑๗] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งความยิ่งและหย่อนแห่งอินทรีย์
ไม่ทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
ไม่ทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๑๘] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะ ทั่วไปแก่
พระสาวก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งความยิ่งและหย่อนแห่งอินทรีย์
ทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๑๙] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
ทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงซึ่งความยิ่งและหย่อนแห่งอินทรีย์
ทั่วไปแก่พระสาวก หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

พลกถา จบ.

อริยัณฑิกถา

[๗๒๐] สกวาที กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะ เป็น
อริยะ หรือ?

ป. ราวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล
เป็นสกทาคามีมรรค เป็นสกทาคามีผล เป็นอนาคามีมรรค เป็นอนาคา
มิผล เป็นอรหัตมรรค เป็นอรหัตผล เป็นสติปัญญฐาน เป็นสัมมปปธาน
เป็นอิทธิบาท เป็นอินทรีย์ เป็นพละ เป็นโพชฌงค์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๒๑] ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะเป็นอริยะ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มีสุญญตะ เป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. มีสุญญตะ เป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระตถาคตทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งฐานะและอฐานะด้วย ทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งสุญญตะด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระตถาคตทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งฐานะและอฐานะด้วย ทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งสุญญตะด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๒ อย่าง แห่งจิต ๒ ดวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะเป็นอริยะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มือนิมิตตะเป็นอารมณ์ หรือ ฯลฯ มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระตถาคตทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งฐานะและอฐานะด้วย ทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งอัปปณิหิตะด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระตถาคตทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งฐานะและอฐานะด้วย ทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งอัปปณิหิตะด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๒ อย่าง แห่งจิต ๒ ดวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๒๒] ๙. สติปัญฐาน เป็นอริยะ มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะเป็นอริยะ มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สติปัญฐาน เป็นอริยะ มือนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอัปปณิหิตะ เป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอนฐานะ เป็นอริยะ มีอัปปนิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๒๓] ส. สัมมปปชาน อธิธบาท อินทรีย์ พละ โพชฌงค์ เป็นอริยะ มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอนฐานะเป็นอริยะ มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โพชฌงค์เป็นอริยะ มีอนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอัปปนิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอนฐานะเป็นอริยะ มีอัปปนิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๒๔] ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอนฐานะเป็นอริยะ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สติปัฏฐานเป็นอริยะ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอนฐานะเป็นอริยะ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า มีอนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอัปปนิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สติปัฏฐานเป็นอริยะ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า มีอัปปนิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอนฐานะเป็นอริยะ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า มีสุญญตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอัปปนิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมปปชาน ฯลฯ โพชฌงค์ เป็นอริยะ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า มีอัปปนิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๒๕] ศ. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจตุตถะและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
เป็นอริยะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล
 ฯลฯ เป็นโพชนงค์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๒๖] ศ. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจตุตถะและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้ง
หลาย เป็นอริยะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระตถาคตทรงทำไว้ในพระทัย ซึ่งจตุตถะและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลายด้วย
ทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งสุญญตะด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระตถาคตทรงทำไว้ในพระทัย ซึ่งจตุตถะและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลายด้วย
ทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งสุญญตะด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๒ อย่าง แห่งจิต ๒ ดวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจตุตถะและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
เป็นอริยะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. มีอนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอัปปณิหิตะอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระตถาคตทรงทำไว้ในพระทัย ซึ่งจตุตถะและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลายด้วย
ทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งอัปปณิหิตะด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระตถาคตทรงทำไว้ในพระทัย ซึ่งจตุตถะและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลายด้วย
ทรงทำไว้ในพระทัยซึ่งอัปปณิหิตะด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๒ อย่าง แห่งจิต ๒ ดวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๒๙] ส. สติปัญฐาน เป็นอริยะ มีสัพพัญญุตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มือนิมิตตะเป็น
อารมณ์ ฯลฯ มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุติและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
เป็นอริยะ มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัมมปฺปชาน ฯลฯ โพชฌงค์ เป็นอริยะ มีสัพพัญญุตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ
มือนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุติและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
เป็นอริยะ มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๐] ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุติและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
เป็นอริยะ แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีสัพพัญญุตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มือนิมิตตะเป็น
อารมณ์ ฯลฯ มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สติปัญฐาน เป็นอริยะ แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีอัปปณิหิตะ เป็นอารมณ์
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๑] ส. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามความจริงในจุติและอุปบัติแห่งสัตว์
ทั้งหลาย เป็นอริยะ แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีสัพพัญญุตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มือนิ-
มิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมปฺปชาน ฯลฯ โพชฌงค์ เป็นอริยะ แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีอัปปณิหิตะ
เป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๒] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
เป็นอริยะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะเป็นอริยะ
หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๑] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
เป็นอริยะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุติและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
เป็นอริยะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๒] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะ ไม่พึงกล่าว
ว่าเป็นอริยะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
ก็ไม่พึงกล่าวว่าเป็นอริยะ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๓] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุติและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
ไม่พึงกล่าวว่าเป็นอริยะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
ก็ไม่พึงกล่าวว่าเป็นอริยะ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๔] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
เป็นอริยะ มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะก็เป็นอริยะ
มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
เป็นอริยะ มีอนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะก็เป็นอริยะ
มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๕] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
เป็นอริยะ มีสุญญตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ

มีอัปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุดีและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
ก็เป็นอริยะ มีอปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๖] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะเป็นอริยะ
แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
เป็นอริยะ แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีสุญญตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในฐานะและอฐานะเป็นอริยะ
แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีอนิมิตตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอปปณิหิตะเป็นอารมณ์
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
ก็เป็นอริยะ แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีอปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๗] ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในจุดีและอุปบัติแห่งสัตว์ทั้งหลาย
เป็นอริยะ แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีสุญญตะเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีอนิมิตตะเป็น
อารมณ์ ฯลฯ มีอปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กำลังของพระตถาคต คือ การรู้ตามจริงในความสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
ก็เป็นอริยะ แต่ไม่พึงกล่าวว่า มีอปปณิหิตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อริยัณฺณคิกขา จป.

วิมุจจติกขา

[๗๓๘] สกวาที จิตมีราคะหลุดพ้นได้ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. จิตสหระคด้วยราคะ เกิดพร้อมกับราคะ ระคนด้วยราคะ สัมปยุตด้วย
ราคะ ปรากฏพร้อมกับราคะ แปรไปตามราคะ เป็นอกุศล เป็นโลกิยะ
เป็นอารมณ์ของอาสวะ เป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ เป็นอารมณ์ของ
คันถะ เป็นอารมณ์ของโอฆะ เป็นอารมณ์ของโยคะ เป็นอารมณ์ของ
นิวรณั เป็นอารมณ์ของปราคาสะ เป็นอารมณ์ของอุปทาน เป็นอารมณ์
ของสังกิเลส หลุดพ้นได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๓๕] ส. จิตมีผัสสะหลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งผัสสะและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตมีราคะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งราคะและจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๐] ส. จิตมีเวทนา ฯลฯ จิตมีสัญญา ฯลฯ จิตมีเจตนา ฯลฯ จิตมีปัญญา

หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งปัญญาและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตมีราคะหลุดพ้นได้ หลุดพ้นได้ทั้งสอง คือ ทั้งราคะและจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๑] ส. จิตมีผัสสะ มีราคะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งผัสสะและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งราคะและจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๒] ส. จิตมีเวทนา มีราคะ ฯลฯ จิตมีสัญญา มีราคะ ฯลฯ จิตมีเจตนา มีราคะ

ฯลฯ จิตมีปัญญา มีราคะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งปัญญาและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งราคะและจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๓] ส. จิตมีโทสะ หลุดพ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตสหจรด้วยโทสะ เกิดพร้อมกับโทสะ ระคนด้วยโทสะ สัมปยุตด้วยโทสะ ปรากฏพร้อมกับโทสะ แปรไปตามโทสะ เป็นอกุศล เป็นโลกิยะ เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หลุดพ้นได้หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๔] ส. จิตมีผัสสะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งผัสสะและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตมีโทสะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งโทสะและจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๕] ส. จิตมีเวทนา ฯลฯ จิตมีสัญญา ฯลฯ จิตมีเจตนา ฯลฯ จิตมีปัญญา

หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งปัญญาและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตมีโทสะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งโทสะและจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๖] ส. จิตมีผัสสะ มีโทสะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งผัสสะและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งโทสะและจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๗] ส. จิตมีเวทนา มีโทสะ ฯลฯ จิตมีสัญญา มีโทสะ ฯลฯ จิตมีเจตนา มีโทสะ ฯลฯ จิตมีปัญญา มีโทสะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งปัญญาและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งโทสะและจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๘] ส. จิตมีโมหะ หลุดพ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตสหระคด้วยโมหะ เกิดพร้อมกับโมหะ ระคนด้วยโมหะ สัมปยุตด้วยโมหะ ปรากฏพร้อมกับโมหะ แปรไปตามโมหะ เป็นอกุศล เป็นโลกิยะ เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หลุดพ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๔๙] ส. จิตมีผัสสะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งผัสสะและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตมีโมหะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งโมหะและจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๕๐] ส. จิตมีเวทนา ฯลฯ จิตมีสัญญา ฯลฯ จิตมีปัญญา หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งปัญญาและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตมีโมหะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งโมหะและจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๕๑] ส. จิตมีผัสสะ มีโมหะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งผัสสะและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งโมหะและจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๕๒] ส. จิตมีเวทนา มีโมหะ ฯลฯ จิตมีสัญญา มีโมหะ ฯลฯ จิตมีเจตนา

มีโมหะ ฯลฯ จิตมีปัญญา มีโมหะ หลุดพ้นได้ หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้ง
ปัญญาและจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หลุดพ้นทั้งสอง คือ ทั้งโมหะและจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๓] ส. ไม่ฟังกล่าวว่า จิตมีราคะ มีโทสะ มีโมหะ หลุดพ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตที่ปราศจากราคะ ปราศจากโทสะ ปราศจากโมหะ หมดกิเลส หลุด
พ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น จิตมีราคะ มีโทสะ มีโมหะ ก็หลุดพ้นได้นะสิ

วิมุจติกถา จบ.

วิมุจมานกถา

[๑๕๔] สกวาที จิตที่หลุดพ้นแล้ว ยังหลุดพ้นอยู่ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ส่วนหนึ่งหลุดพ้นแล้ว อีกส่วนหนึ่งยังไม่หลุดพ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕] ส. ส่วนหนึ่งหลุดพ้นแล้ว อีกส่วนหนึ่งยังไม่หลุดพ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ส่วนหนึ่ง เป็นพระโสดาบัน อีกส่วนหนึ่ง ไม่เป็นพระโสดาบัน ส่วน
หนึ่ง ถึงแล้ว ได้เฉพาะแล้ว บรรลุแล้ว ทำให้แจ้งแล้ว เข้าถึงอยู่-
ถูกต้องด้วยกายอยู่ ซึ่งโสดาปัตติผล อีกส่วนหนึ่ง ไม่ถูกต้องด้วยการอยู่
ซึ่งโสดาปัตติผล ส่วนหนึ่ง เป็นพระโสดาบัน ผู้สัจจตถปุรณะ ผู้โกลัง-
โกละ ผู้เอกพีธี ประกอบด้วยความเลื่อมใสอันไม่หวั่นไหวในพระพุทธ-
เจ้า ฯลฯ ในพระธรรม ฯลฯ ในพระสงฆ์ ฯลฯ ประกอบด้วยอริยกันตศีล
อีกส่วนหนึ่งไม่ประกอบด้วยอริยกันตศีล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๖] ส. ส่วนหนึ่ง หลุดพ้นแล้ว อีกส่วนหนึ่ง ยังไม่หลุดพ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ส่วนหนึ่ง เป็นพระสกทาคามี อีกส่วนหนึ่ง ไม่เป็นพระสกทาคามี ส่วน
หนึ่ง ถึงแล้ว ได้เฉพาะแล้ว บรรลุแล้ว ทำให้แจ้งแล้ว เข้าถึงอยู่-
ถูกต้องด้วยกายอยู่ ซึ่งสกทาคามีผล อีกส่วนหนึ่ง ไม่ถูกต้องด้วยกาย
อยู่ซึ่งสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๕๓] ศ. ส่วนหนึ่ง หลุดพ้นแล้ว อีกส่วนหนึ่ง ยังไม่หลุดพ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ส่วนหนึ่งเป็นพระอนาคามี ส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามี ส่วนหนึ่งถึงแล้ว ได้เฉพาะแล้ว บรรลุแล้ว ทำให้แจ้งแล้ว เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยกายอยู่ ซึ่งอนาคามีผล อีกส่วนหนึ่ง ไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งอนาคามีผล ส่วนหนึ่งเป็นพระอนาคามีผู้อันตราปรินิพพาयी ผู้อุปหัจจปรินิพพาयी ผู้สังขารปรินิพพาयी ผู้สสังขารปรินิพพาयी ผู้อุทังโสโตกนิภูคามิ อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอนาคามีผู้อุทังโสโตกนิภูคามิ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๕๔] ศ. ส่วนหนึ่งหลุดพ้นแล้ว อีกส่วนหนึ่งยังไม่หลุดพ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ส่วนหนึ่งเป็นพระอรหันต์ อีกส่วนหนึ่งไม่เป็นพระอรหันต์ ส่วนหนึ่งถึงแล้ว ได้เฉพาะแล้ว บรรลุแล้ว ทำให้แจ้งแล้ว เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยกายอยู่ ซึ่งอรหัตผล อีกส่วนหนึ่งไม่ถูกต้องด้วยกายอยู่ซึ่งอรหัตผล ส่วนหนึ่งปราศจากราคะ โทสะ โมหะแล้ว ฯลฯ ส่วนหนึ่งทำให้แจ้งแล้วซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้ง อีกส่วนหนึ่งไม่ทำให้แจ้งแล้วซึ่งธรรมที่ควรทำให้แจ้ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๕๕] ศ. จิตที่หลุดพ้นแล้ว ยังหลุดพ้นอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. จิตหลุดพ้นแล้วในขณะที่เกิดขึ้น ยังหลุดพ้นอยู่ในขณะดับไป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๖๐] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า จิตที่หลุดพ้นแล้ว ยังหลุดพ้นอยู่ หรือ?

ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า เมื่อบุคคลนั้น รู้อยู่อย่างนี้ เห็นอยู่อย่างนี้ จิตย่อมหลุดพ้นแม้จากกามาสวะ จิตย่อมหลุดพ้นแม้จากอาสวะ จิตย่อมหลุดพ้นแม้จากอวิชชาสวะ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น จิตที่หลุดพ้นแล้ว ก็ยังหลุดพ้นอยู่นะสิ

[๗๖๑] ศ. จิตที่หลุดพ้นแล้ว ยังหลุดพ้นอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลนั้น เมื่อจิตตั้งมั่นแล้ว เป็นจิต

บริษัท หุดฟ่อง ไม่มีกิเลสเครื่องช่วยวน ปราศจากอุปกิเลส เป็นจิต-
อ่อน ควรแก่การงาน ถึงความเป็นจิตไม่หวั่นไหวตั้งอยู่แล้วอย่างนี้
ย่อมโน้มจิตไปเพื่อญาณเป็นเครื่องสิ้นไปแห่งอาสวะ ดังนี้ ๒- เป็นสูตร
มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า จิตที่หลุดพ้นแล้ว ยังหลุดพ้นอยู่

[๗๖๒] ส. จิตที่หลุดพ้นอยู่ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตที่กำหนดอยู่ ขัดเคืองอยู่ หลงอยู่ เสร้าหมองอยู่ มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จิตมีแต่กำหนดแล้วและไม่กำหนดแล้ว ขัดเคืองแล้วและไม่ขัดเคืองแล้ว
หลงแล้วและไม่หลงแล้ว ขาดแล้วและไม่ขาดแล้ว ตกแล้วและไม่ตก
แล้ว อันปัจจัยทำแล้วและอันปัจจัยไม่ทำแล้ว เท่านั้น มิใช่หรือ?

@๑. ม. อุ. ข้อ ๒๖ หน้า ๒๔ ๒. ม. อุ. ข้อ ๒๖ หน้า ๒๔

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าจิตมีแต่กำหนดแล้วและไม่กำหนดแล้ว ขัดเคืองแล้วจะไม่ขัดเคืองแล้ว
หลงแล้วและไม่หลงแล้ว ขาดแล้วและไม่ขาดแล้ว ตกแล้วและไม่
ตกแล้ว อันปัจจัยทำแล้วและอันปัจจัยไม่ทำแล้ว เท่านั้น ก็ต้องไม่กล่าว
ว่า จิตหลุดพ้นอยู่ มีอยู่

วิมูจจมานกถา

อภฺรุมกถา

[๗๖๓] สกาวที บุคคลที่ ๘ ๑- ละเครื่องกัฏฐมรุมคือทิฐิได้แล้ว หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ เป็นพระโศคาบัน เป็นผู้ถึงแล้ว ได้เฉพาะแล้ว บรรลุแล้ว
กระทำให้แจ้งแล้ว เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยกายอยู่ ซึ่งโศคาปัตติผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๖๔] ส. บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐมรุมคือวิจิกิจฉาได้แล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ เป็นพระโศคาบัน เป็นผู้ถึงแล้ว ฯลฯ ถูกแล้ว ด้วยกายอยู่
ซึ่งโศคาปัตติผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๖๕] ส. บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐมรุมคือทิฐิได้แล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ละอนุสัยคือทิฐิได้แล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐัมมคือทิฐิได้แล้ว หรือ?

@๑. บุคคลที่ ๘ คือ พระอริยบุคคล ผู้ตั้งอยู่ในโศคาปัตติมรรค

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ละอนุสัยคือวิจิกิจฉา ฯลฯ สิ้นพหุปรามาสได้แล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๖๖] ๕. บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐัมมคือวิจิกิจฉาได้แล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ละอนุสัยคือวิจิกิจฉาได้แล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐัมมคือวิจิกิจฉาได้แล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ละอนุสัยคือทิฐิ ฯลฯ สิ้นพหุปรามาสได้แล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๖๗] ๕. บุคคลที่ ๘ ยังละอนุสัยคือทิฐิไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ยังละเครื่องกัฏฐัมมคือทิฐิไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. บุคคลที่ ๘ ยังละอนุสัยคือทิฐิไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ยังละเครื่องกัฏฐัมมคือวิจิกิจฉาไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. บุคคลที่ ๘ ยังละอนุสัยคือวิจิกิจฉา ฯลฯ สิ้นพหุปรามาสไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ยังละเครื่องกัฏฐัมมคือทิฐิไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. บุคคลที่ ๘ ยังละสิ้นพหุปรามาสไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ยังละเครื่องกัฏฐัมมคือวิจิกิจฉาไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๖๘] ๕. บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐัมมคือทิฐิได้แล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ยังมรรคให้เกิดแล้ว เพื่อละเครื่องกัฏฐัมมคือทิฐิ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐมรุมคือทักขิณีได้แล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ ยังสติปัญญานให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังสัมมปปธาน ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละเครื่องกัฏฐมรุมคือทักขิณี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๖๕] ส. บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐมรุมคือวิจิกิจฉาได้แล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละเครื่องกัฏฐมรุมคือวิจิกิจฉา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๗๐] ส. บุคคลที่ ๘ ไม่ได้ยังมรรคให้เกิดเพื่อละเครื่องกัฏฐมรุมคือทักขิณี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เครื่องกัฏฐมรุมคือทักขิณีอันบุคคลที่ ๘ ละได้แล้ว ด้วยธรรมที่มีไช้มรรค เป็นโลกิยะ เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลที่ ๘ ไม่ได้ยังสติปัญญาน ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละเครื่องกัฏฐมรุมคือทักขิณี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เครื่องกัฏฐมรุมคือทักขิณีอันบุคคลที่ ๘ ละได้แล้ว ด้วยธรรมที่มีไช้มรรค เป็นโลกิยะ เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๗๑] ส. บุคคลที่ ๘ ไม่ได้ยังมรรคให้เกิดแล้ว ฯลฯ ไม่ได้ยังสติปัญญาน ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดแล้ว เพื่อละเครื่องกัฏฐมรุมคือวิจิกิจฉา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เครื่องกัฏฐมรุมคือวิจิกิจฉา อันบุคคลที่ ๘ ละได้แล้วด้วยธรรมที่มีไช้มรรค เป็นโลกิยะ เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๗๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลที่ ๘ ละเครื่องกัฏฐมรุมคือทักขิณีได้แล้ว หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เครื่องกัฏฐมรุมคือทักขิณียังจักเกิดขึ้น หรือ?

๕. จักไม่เกิดขึ้น

ป. หากว่า จักไม่เกิดขึ้น ด้วยเหตุที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าวว่าบุคคลที่ ๘ และ
เครื่องกลุ่มรวมคือทฤษฏีได้แล้ว

[๗๗๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลที่ ๘ และเครื่องกลุ่มรวมคือวิจิตรญาณได้แล้ว หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. เครื่องกลุ่มรวมคือวิจิตรญาณยังจักเกิดขึ้น หรือ?

๕. จักไม่เกิดขึ้น

ป. หากว่า จักไม่เกิดขึ้น ด้วยเหตุที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลที่ ๘ และ
เครื่องกลุ่มรวมคือวิจิตรญาณได้แล้ว

[๗๗๔] ๕. บุคคลที่ ๘ ชื่อว่าละเครื่องกลุ่มรวมคือทฤษฏีได้แล้ว เพราะทำอธิบายว่าจัก
ไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ชื่อว่าละอนุสัยคือทฤษฏีได้แล้ว เพราะทำอธิบายว่าจักไม่เกิด
ขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๗๕] ๕. บุคคลที่ ๘ ชื่อว่าละเครื่องกลุ่มรวมคือทฤษฏีได้แล้ว เพราะทำอธิบายว่าจัก
ไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ชื่อว่าละอนุสัยคือวิจิตรญาณ ฯลฯ สัตถพตปราชญ์ได้แล้ว
เพราะทำอธิบายว่าจักไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๗๖] ๕. บุคคลที่ ๘ ชื่อว่าละเครื่องกลุ่มรวมคือวิจิตรญาณได้แล้ว เพราะทำอธิบายว่า
จักไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลที่ ๘ ชื่อว่าละอนุสัยคือวิจิตรญาณ ฯลฯ สัตถพตปราชญ์ได้แล้ว
เพราะทำอธิบายว่าจักไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๗๗] ๕. บุคคลที่ ๘ ชื่อว่าละเครื่องกลุ่มรวมคือทฤษฏีได้แล้ว เพราะทำอธิบายว่าจัก
ไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลผู้โศครุ ชื่อว่าละเครื่องกลุ่มรวมคือทฤษฏีได้แล้ว เพราะทำอธิบายว่า
จักไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๗๘] ๕. บุคคลที่ ๘ ชื่อว่าละเครื่องกลุ่มรวมคือวิจิตรญาณได้แล้ว เพราะทำอธิบายว่า

จักไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้โคตรภู เชื่อว่าละเครื่องกัฏฐมรุมคือวิจิกจนาได้แล้ว เพราะทำอธิบายว่าจักไม่เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อภฺรุมกถา จบ.

อภฺรุมกัถส อินทริยถา

[๗๗๕] สกวาที บุคคลที่ ๘ ไม่มีสัททินทรีย์ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ ไม่มีศรัทธา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๐] ส. บุคคลที่ ๘ ไม่มีวิริยอินทรีย์ ฯลฯ ไม่มีสติอินทรีย์ ฯลฯ ไม่มีสมาธิอินทรีย์ ฯลฯ ไม่มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ ไม่มีปัญญา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๑] ส. บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ มีสัททินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลที่ ๘ มีวิริยะ ฯลฯ มีสติ ฯลฯ มีสมาธิ ฯลฯ มีปัญญา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๒] ส. บุคคลที่ ๘ มีมโน มีมณินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา มีสัททินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลที่ ๘ มีมโน มีมณินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ มีปัญญา มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๓] ส. บุคคลที่ ๘ มีโสมนัส มีโสมนัสสินทรีย์ ฯลฯ มีชีวิต มีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา มีสัทธินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. บุคคลที่ ๘ มีชีวิต มีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ มีวิริยะ ฯลฯ มีปัญญา มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๔] ๘. บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา แต่ไม่มีสัทธินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ มีมโน แต่ไม่มีมณินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๕] ๘. บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา แต่ไม่มีสัทธินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ มีโสมนัส แต่ไม่มีโสมนัสสินทรีย์ ฯลฯ มีชีวิต แต่ไม่มีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๖] ๘. บุคคลที่ ๘ มีปัญญา แต่ไม่มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ มีมโน แต่ไม่มีมณินทรีย์ ฯลฯ มีโสมนัส แต่ไม่มีโสมนัสสินทรีย์ ฯลฯ มีชีวิต แต่ไม่มีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๗] ๘. บุคคลที่ ๘ ไม่มีสัทธินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ เป็นผู้ไม่มีศรัทธา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. บุคคลที่ ๘ ไม่มีวิริยินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ เป็นผู้เกียจคร้าน ละความเพียร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. บุคคลที่ ๘ ไม่มีสตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ เป็นผู้ลุ่มสติ ไม่มีสัมปชัญญะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. บุคคลที่ ๘ ไม่มีสมาธิในทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ เป็นผู้ไม่มีสมาธิ มีจิตวอกแวก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๘] ๘. บุคคลที่ ๘ ไม่มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ เป็นผู้มีปัญหาทรมาน บำนำลาย (โง่เขลา) หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๘๙] ๘. บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา และศรัทธานั้นเป็นนิยานิกะ (เครื่องนำออกไป)
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. หากว่า บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา และศรัทธานั้นเป็นนิยานิกะก็ต้องไม่
กล่าวว่า บุคคลที่ ๘ ไม่มีสัทธินทรีย์

๘. บุคคลที่ ๘ มีวิริยะ และวิริยะนั้นเป็นนิยานิกะ ฯลฯ มีสติ และสติ
นั้นเป็นนิยานิกะ ฯลฯ มีสมาธิ และสมาธินั้นเป็นนิยานิกะ ฯลฯ มี
ปัญญา และปัญญานั้นเป็นนิยานิกะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. หากว่า บุคคลที่ ๘ มีปัญญา และปัญญานั้นเป็นนิยานิกะก็ต้องไม่
กล่าวว่า บุคคลที่ ๘ ไม่มีปัญญินทรีย์

[๗๙๐] ๘. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามิผล มีศรัทธา มีสัทธินทรีย์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา มีสัทธินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามิผล มีปัญญา มีปัญญินทรีย์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ มีปัญญา มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๙๑] ๘. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งอานาคามิผล ฯลฯ บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อ
กระทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล มีศรัทธา มีสัทธินทรีย์ ฯลฯ มีปัญญา
มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. บุคคลที่ ๘ มีปัญญา มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๗๙๒] บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา แต่ไม่มีสัทธินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามิผล มีศรัทธา แต่ไม่มี
สัทธินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลที่ ๘ มีปัญญา แต่ไม่มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามิผล มีปัญญา แต่ไม่มีปัญ
ญินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๓] ส. บุคคลที่ ๘ มีศรัทธา แต่ไม่มีสัทธินทรีย์ ฯลฯ มีปัญญา แต่ไม่มีปัญญินทรีย์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล ฯลฯ บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อ
กระทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล มีปัญญา แต่ไม่มีปัญญินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๔] ส. บุคคลที่ ๘ ไม่มีอินทรีย์ ๕ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อินทรีย์นี้ ๕ ประการ,
๕ ประการ เป็นไฉน สัทธินทรีย์ ๑ วิริยินทรีย์ ๑ สตินทรีย์ ๑
สมาธินทรีย์ ๑ ปัญญินทรีย์ ๑ อินทรีย์ ๕ ประการฉะนั้นแล, ดูกร
ภิกษุทั้งหลาย เพราะความเต็มบริบูรณ์แห่งอินทรีย์ ๕ ประการนี้แล, ดูกร
จึงเป็นพระอรหันต์ เพลากว่านั้น ก็เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้ง
ซึ่งอรหัตผล เพลากว่านั้น ก็เป็นพระอนาคามี เพลากว่านั้น ก็เป็น
ผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล เพลากว่านั้นก็เป็นพระ
สกทาคามี เพลากว่านั้นก็เป็นผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้ง ซึ่งสกทาคา
มิผล เพลากว่านั้น ก็เป็นพระโสดาบัน เพลากว่านั้น ก็เป็นผู้ปฏิบัติ
เพื่อกระทำให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล ดูกรภิกษุทั้งหลาย ผู้ใดแล ไม่
มีอินทรีย์ ๕ ประการนี้เสียเลย โดยประการทั้งปวง เราเรียกผู้นั้นว่า
เป็นคณยานอก เป็นผู้ตั้งอยู่ในฝ่ายปุถุชน ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลที่ ๘ เป็นคณยานอก เป็นผู้ตั้งอยู่ในฝ่ายปุถุชน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น บุคคลที่ ๘ ก็มีอินทรีย์ ๕ นะสิ

อัฐมกัศส อินทริยกถา จป.

@๑. มหาวาร. ข้อ ๘๘๘, ๘๘๙ หน้า ๒๖๗

ทิพยจักขุกถา

[๘๘๕] สกวาที มังสจักขุ อังกรรมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มังสจักขุ ก็คือทิพยจักขุ ทิพยจักขุ ก็คือมังสจักขุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๖] ส. มังสจักขุ อังกรรมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มังสจักขุเป็นเช่นใด ทิพยจักขุก็เป็นเช่นนั้น ทิพยจักขุเป็นเช่นใด

มังสจักขุก็เป็นเช่นนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๗] ส. มังสจักขุ อังกรรมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มังสจักขุอันนั้น ทิพยจักขุก็อันนั้นแหละ ทิพยจักขุอันนั้น มังสจักขุก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๘] ส. มังสจักขุ อังกรรมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิสัย อานุภาพ โคจร ของมังสจักขุ เป็นเช่นใด วิสัย อานุภาพ โคจร ของทิพยจักขุ ก็เป็นเช่นนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๙] ส. มังสจักขุ อังกรรมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นอุปาทินนะแล้วเป็นอนุปาทินนะ ๑- หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. อุปาทินนะ-อนุปาทินนะ ดนิตศในธรรมสังคณี ข้อ ๘๘๙ และข้อ ๘๕๕

[๘๙๐] ส. เป็นอุปาทินนะแล้วเป็นอนุปาทินนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นกามาวจรแล้วเป็นรูปาวจร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๙๑] ส. เป็นกามาวจรแล้วเป็นรูปาวจร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูปาวจรแล้วเป็นอรูปาวจร หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๐๒] ส. เป็นรูปาวจรแล้วเป็นรูปาวจร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นปริยาป็นนะแล้วเป็นปริยาป็นนะ ๑- หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๐๓] ส. มังสจักขุ อன்றมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิพยจักขุ อன்றมอุปถัมภ์แล้ว ก็เป็นมังสจักขุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๐๔] ส. มังสจักขุ อன்றมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิพยจักขุ อன்றมอุปถัมภ์แล้ว เป็นปัญญจักขุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๐๕] ส. มังสจักขุ อன்றมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิพยจักขุ อன்றมอุปถัมภ์แล้ว เป็นมังสจักขุ หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. ปริยาป็นนะ-อปริยาป็นนะ คุณเทศในธรรมสังคณี ข้อ ๘๓๑ และข้อ ๘๘๓

[๘๐๖] ส. มังสจักขุ อன்றมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุ มี ๒ อย่างเท่านั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๐๗] ส. จักขุ มี ๒ อย่างเท่านั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสจักขุว่ามี ๓ คือ มังสจักขุ ทิพยจักขุ ปัญญจักขุ มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสจักขุว่ามี ๓ คือ มังสจักขุ ทิพยจักขุ ปัญญจักขุ ก็ต้องไม่กล่าวว่า จักขุมี ๒ อย่างเท่านั้น

[๘๐๘] ส. จักขุมี ๒ อย่างเท่านั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า คุณกริกขุทั้งหลาย จักขุนี้มี ๓ อย่าง, ๓ อย่างเป็นไฉน มังสจักขุ ทิพยจักขุ ปัญญจักขุ จักขุมี ๓ อย่าง
ฉะนี้แล

พระผู้มีพระภาคผู้ปรินิพพาน ได้ตรัสจักขุ ๓ อย่างนี้ คือ
มังสจักขุ ทิพยจักขุ และปัญญาจักขุ อันยอดเยี่ยมไว้แล้ว ความ
เกิดขึ้นแห่งมังสจักขุ เป็นทางแห่งทิพยจักขุ ก็เมื่อใด ญาณ คือ
ปัญญาจักขุ อันยอดเยี่ยมเกิดขึ้นแล้ว เมื่อนั้น ย่อมพ้นจากทุกข์ทั้ง
ปวงได้ เพราะการได้จักขุนั้น ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

@๑. พุ. อิติวุตตะ ขัณ ๒๓๕ หน้า ๒๗๐

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า จักขุมี ๒ อย่างเท่านั้น

ทิพยจักขุกถา จบ

ทิพโสตกถา

[๘๐๕] สกวาที มังสโสธ อังธรรมอุปถัมภักแล้ว เป็นทิพยโสธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มังสโสธ ก็คือทิพยโสธ ทิพยโสธ ก็คือ มังสโสธ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๐] ส. มังสโสธ อังธรรมอุปถัมภักแล้ว เป็นทิพยโสธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มังสโสธเป็นเช่นใด ทิพยโสธก็เป็นเช่นนั้น ทิพยโสธเป็นเช่นใด

มังสโสธก็เป็นเช่นนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๑] ส. มังสโสธ อังธรรมอุปถัมภักแล้ว เป็นทิพยโสธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มังสโสธอันนั้น ทิพยโสธก็อันนั้นแหละ ทิพยโสธอันนั้น มังสโสธก็
อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๒] ส. มังสโสธ อังธรรมอุปถัมภักแล้ว เป็นทิพยโสธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิสัย อานุภาพ โจร แห่งมังสโสธ เป็นเช่นใด วิสัย อานุภาพ โจร
แห่งทิพยโสธ ก็เป็นเช่นนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๓] ส. มังสโสธ อังธรรมอุปถัมภักแล้ว เป็นทิพยโสธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นอุปาทินนะแล้วเป็นอุปาทินนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๔] ส. เป็นอุปาทินนะแล้วเป็นอนุปาทินนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นกามาวจรแล้วเป็นรูปาวจร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๕] ส. เป็นกามาวจรแล้วเป็นรูปาวจร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูปาวจรแล้วเป็นอรูปาวจร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๖] ส. เป็นรูปาวจรแล้วเป็นอรูปาวจร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นปริยาป็นนะแล้วเป็นอปริยาป็นนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๗] ส. มังสโสด อันธรรมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยโสด หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิพยโสด อันธรรมอุปถัมภ์แล้ว ก็เป็นมังสโสด หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๘] ส. มังสโสด อันธรรมอุปถัมภ์แล้ว เป็นทิพยโสด หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสดมีอย่างเดียวเท่านั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๙] ส. โสดมีอย่างเดียวเท่านั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสโสดว่ามี ๒ อย่าง คือ มังสโสดและทิพยโสด
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสโสดว่ามี ๒ อย่าง คือ มังสโสด และทิพย-
โสด ก็ต้องไม่กล่าวว่า โสดมีอย่างเดียวเท่านั้น

ทิพยโสดกถา จบ.

ยถากัมมุปคตญาณกถา

[๘๒๐] สกวาที ยถากัมมุปคตญาณ (ญาณเป็นเครื่องรู้ความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นไป
ตามกรรม) เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ทำไว้ในใจซึ่งความที่สัตว์เป็นไปตามกรรมด้วย เห็นรูปได้ด้วยทิพยจักขุ

ด้วย หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๒๑] ส. ทำไว้ในใจซึ่งความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรมด้วย เห็นรูปด้วยทิพย-
จักขุด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมแห่งผัสสะ ๒ อย่าง แห่งจิต ๒ ดวง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๒๒] ส. ยถากัมมูปคตญาณ เป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "สัตว์เหล่านี้หนอ ท่านทั้งหลาย" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นผู้ประกอบด้วยกายทุจริต" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นผู้ประกอบด้วยวจีทุจริต" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นผู้ประกอบด้วยมโนทุจริต" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นมิจฉา-
จิตเตยนพระอริยะทั้งหลาย" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นมิจฉา-
ทิฎฐิ" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "สมทานกรรมคือมิจฉาทิฎฐิ" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "สัตว์เหล่านั้นเข้าถึงแล้วซึ่งอบาย ทุกคติ วินิ-
บาต นรก เบื้องหน้าแต่มรณะ เพราะกายแตก" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "ก็หรือสัตว์เหล่านี้ะท่านทั้งหลาย" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นผู้ประกอบด้วยกายสุจริต" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นผู้ประกอบด้วยวจีสุจริต" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นผู้ประกอบด้วยมโนสุจริต" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นผู้ไม่คิดเตยนพระอริยะทั้งหลาย" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "เป็นสัมมาทิฎฐิ" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "สมทานกรรมคือสัมมาทิฎฐิ" ดังนี้ด้วย ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "สัตว์เหล่านั้นเข้าถึงแล้วซึ่งสุคติ โลกสวรรค์ เบื้องหน้าแต่มรณะ เพราะกายแตก" ดังนี้ด้วย เห็นรูปด้วยทิพยจักขุด้วย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๒๓] ส. ยถากัมมูปคตญาณเป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "สัตว์เหล่านี้หนอ ท่านทั้งหลาย" ดังนี้ด้วย ฯลฯ ทำไว้ในใจซึ่งบพว่า "สัตว์เหล่านั้นได้เข้าถึงแล้วซึ่งสุคติ โลกสวรรค์ เบื้องหน้าแต่มรณะ เพราะกายแตก" ดังนี้ด้วย เห็นรูปด้วยทิพยจักขุด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมแห่งผัสสะ ๒ อย่าง แห่งจิต ๒ ดวง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

[๘๒๔] ส. ยถากัมมุปลคตญาณเป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลบางคน เป็นผู้ไม่มีทิพยจักขุ เป็นผู้ไม่ได้เฉพาะแล้ว ไม่บรรลุลแล้ว ไม่กระทำให้แจ้งแล้วซึ่งทิพยจักขุ แต่รู้ความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรมได้มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลบางคน เป็นผู้ไม่มีทิพยจักขุ เป็นผู้ไม่ได้เฉพาะแล้ว ไม่บรรลุลแล้ว ไม่กระทำให้แจ้งแล้วซึ่งทิพยจักขุ แต่รู้ความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรมได้มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ยถากัมมุปลคตญาณเป็นทิพยจักขุ

[๘๒๕] ส. ยถากัมมุปลคตญาณเป็นทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านพระสารีบุตร รู้ความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ท่านพระสารีบุตร รู้ความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรม ก็ต้องไม่กล่าวว่า ยถากัมมุปลคตญาณเป็นทิพยจักขุ

[๘๒๖] ส. ท่านพระสารีบุตร รู้ความที่สัตว์ทั้งหลายเป็นไปตามกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านพระสารีบุตร มีทิพยจักขุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๒๗] ส. ท่านพระสารีบุตร มีทิพยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านพระสารีบุตร ได้กล่าวคำนี้ไว้ว่า การตั้งความปรารถนา เพื่ออุปเพณิวาสตญาณ ทิพพจักขุญาณ เจโตปริยญาณ อิทธีวิธิ ความหมดจดแห่งโศตรธาตุ และจุดอุปปาทญาณของเราไม่มี ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ยถากัมมุปลคตญาณเป็นทิพยจักขุ ดังนี้
ยถากัมมุปลคตญาณกถา จบ

สังวรกถา

[๘๒๘] สกวาที ความสำรวมมีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ความไม่สำรวมก็มีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. ขุ เกรคาถา ข้อ ๓๕๖ หน้า ๔๐๓

[๘๒๕] ส. ความไม่สำรวมไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสำรวมก็ไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๓๐] ส. คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวม มิใช่หรือ ความสำรวมมีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวมใด ความไม่สำรวมนั้น ก็มีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ท่านจงรับรู้จักกะ, หากว่า คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวม ความสำรวมมีอยู่ในหมู่เทวดา ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวมใด ความไม่สำรวมนั้นก็มีอยู่ในหมู่เทวดา, ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวม ความสำรวมมีอยู่ในหมู่เทวดา แต่ไม่ฟังกล่าวว่า คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวมใด ความไม่สำรวมนั้นก็มีอยู่ในหมู่เทวดา ดังนี้ ผิด, แต่ถ้าไม่ฟังกล่าวว่า คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวมใด ความไม่สำรวมนั้นก็มีอยู่ในหมู่เทวดา ก็ต้องไม่กล่าวว่า คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวม ความสำรวมมีอยู่ในหมู่เทวดา ที่ท่านกล่าวในปัญหานี้ว่า ฟังกล่าวได้ว่า คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวม ความสำรวมมีอยู่ในหมู่เทวดา แต่ไม่ฟังกล่าวว่า คีต คือความสำรวมจากความไม่สำรวมใด ความไม่สำรวมนั้นก็มีอยู่ในหมู่เทวดา ดังนี้ ผิด

[๘๓๑] ส. ความสำรวมมีอยู่ในมนุษย์ ความไม่สำรวมก็มีอยู่ในหมู่มนุษย์นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสำรวมมีอยู่ในหมู่เทวดา ความไม่สำรวมก็มีอยู่ในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๓๒] ส. ความสำรวมมีอยู่ในหมู่เทวดา ความไม่สำรวมไม่มีอยู่ในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสำรวมมีอยู่ในหมู่มนุษย์ ความไม่สำรวมไม่มีอยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๓๓] ศ. การเว้นจากปาณาติบาต มีอยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ปาณาติบาตก็มีอยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. การเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คิมน้ำเมา กล่าวคือ สุรา และเมรัย มีอยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คิมน้ำเมา กล่าวคือ สุรา และเมรัย ก็อยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๓๔] ศ. ปาณาติบาตไม่มีอยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การเว้นจากปาณาติบาต ก็ไม่มีในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คิมน้ำเมา กล่าวคือ สุรา และเมรัย ไม่มีอยู่ในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คิมน้ำเมา กล่าวคือ สุรา และเมรัย ก็ไม่มีในหมู่มนุษย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๓๕] ศ. การเว้นจากปาณาติบาต มีอยู่ในหมู่มนุษย์ ปาณาติบาตก็มีอยู่ในหมู่มนุษย์ นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การเว้นจากปาณาติบาต มีอยู่ในหมู่มนุษย์ ปาณาติบาตก็มีอยู่ในหมู่มนุษย์ นั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. การเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คิมน้ำเมา กล่าวคือ สุรา และเมรัย มีอยู่ในหมู่มนุษย์ เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คิมน้ำเมา กล่าวคือ สุรา และเมรัย ก็มีอยู่ในหมู่มนุษย์นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คิมน้ำเมา กล่าวคือ สุรา และเมรัย มีอยู่ในหมู่มนุษย์ เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คิมน้ำเมา กล่าวคือ สุรา และเมรัย ก็มีอยู่ในหมู่มนุษย์นั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๖] ศ. การเว้นจากปาณาติบาตมีอยู่ในหมู่เทวดา ปาณาติบาตไม่มีในหมู่หมวคนั้น
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การเว้นจากปาณาติบาตมีอยู่ในหมู่มนุษย์ ปาณาติบาตไม่มีในหมู่มนุษย์นั้น
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. การเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คมน์น้ำเมากล่าวคือสุรา
และเมรัย มีอยู่ในหมู่เทวดา เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คมน์น้ำ
เมากล่าวคือสุราและเมรัย ไม่มีอยู่ในหมู่เทวดานั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. การเว้นจากเหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คมน์น้ำเมากล่าวคือสุรา
และเมรัย มีอยู่ในมนุษย์ เหตุเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือ คมน์น้ำเมา
กล่าวคือสุราและเมรัย ไม่มีในมนุษย์นั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๗] ป. ความสำรวมไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. เทวดาทั้งปวง เป็นผู้ผลาญชีวิต เป็นผู้ถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้
เป็นผู้ประพฤติดีกในกาม เป็นผู้พูดเท็จ เป็นผู้ตั้งอยู่ในความประมาท
คือ คมน์น้ำเมากล่าวคือสุราและเมรัย หรือ?

ศ. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ความสำรวมก็มีอยู่ในหมู่เทวดา นะสิ

สังวรกถา จบ

อสังกถกถา

[๘๑๘] ศกวาที สัตถุญามืออยู่ในสัตถุญสัตว์ทั้งหลาย หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ศ. เป็นสัตถุญภพ เป็นสัตถุญคติ เป็นสัตถุญสัตตาวาส เป็นสัตถุญสงสาร
เป็นสัตถุญโยนิ (กำเนิดแห่งสัตว์ผู้มีสัตถุญา) เป็นสัตถุญตถาวาปฏิลาภ
(การได้อัตภาพแห่งสัตว์ผู้มีสัตถุญา) หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๑๙] ศ. เป็นอสังกถภพ เป็นอสังกถคติ เป็นอสังกถสัตตาวาส เป็นอสังกถ-
สงสาร เป็นอสังกถโยนิ เป็นอสังกถตถาวาปฏิลาภ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นสัณณภพ เป็นอัสสณณคิ เป็นอัสสณณัตตาวาส เป็น
อัสสณณสงสาร เป็นอัสสณณโยนิ เป็นอัสสณณัตตภาวปฏิลาภ ก็ต้องไม่
กล่าวว่าสัณณามีอยู่ในอัสสณณัตตว์ทั้งหลาย

[๘๔๐] ส. สัณณามีอยู่ในอัสสณณัตตว์ทั้งหลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นปัญจโวการภพ ๑- เป็นปัญจโวการคคิ สัตตาวาส สงสาร โยนิ อตต-
ภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๔๑] ส. เป็นเอกโวการภพ ๒- เป็นเอกโวการคคิ สัตตาวาส สงสาร โยนิ อตตภาว
ปฏิลาภ มิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นเอกโวการภพ คคิ สัตตาวาส สงสาร โยนิ อตตภาวปฏิลาภ
ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัณณามีอยู่ในอัสสณณัตตว์ทั้งหลาย

[๘๔๒] ส. สัณณามีอยู่ในอัสสณณัตตว์ทั้งหลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทำกิจที่พึงทำด้วยสัณณาได้ด้วยสัณณานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. ภพมีขั้น ๕ ได้แก่กามภพ และรูปภพ

@๒. ภพมีขั้น ๑ คือมีแต่รูปขั้น ได้แก่ อัสสณณภพ

[๘๔๓] ส. สัณณามีอยู่ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย และนั่นเป็นสัณณภพ เป็นสัณณคคิ
เป็นสัณณัตตาวาส เป็นสัณณสงสาร เป็นสัณณโยนิ เป็นสัณณัตตภาว-
ปฏิลาภ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัณณามีอยู่ในอัสสณณัตตว์ทั้งหลาย และนั่นเป็นสัณณภพ เป็นสัณณคคิ
เป็นสัณณัตตาวาส เป็นสัณณสงสาร เป็นสัณณโยนิ เป็นสัณณัตตภาว-
ปฏิลาภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๔๔] ส. สัณณามีอยู่ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย และนั่นเป็นปัญจโวการภพ คคิ สัตตา-
วาส สงสาร โยนิ อตตภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัณณามีอยู่ในอัสสณณัตตว์ทั้งหลาย และนั่นเป็นปัญจโวการภพ คคิ สัตตา-
วาส สงสาร โยนิ อตตภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๔๕] ส. สัณณามีอยู่ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย ทำกิจที่พึงทำด้วยสัณณาได้ด้วยสัณณา

นั่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัญญามีอยู่ในอสังขยัตถ์ทั้งหลาย ทำกิจที่พึงทำด้วยสัญญาได้ด้วยสัญญา
นั่น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๔๖] ส. สัญญามีอยู่ในอสังขยัตถ์ทั้งหลาย และนั่นเป็นอสังขยภพ เป็นอสังขยคติ
เป็นอสังขยัตถาวาส เป็นอสังขยสงสาร เป็นอสังขยโยนิ เป็นอสังขย-
ัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัญญามีอยู่ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย และนั่นเป็นอสังขยภพ ฯลฯ เป็นอสังขย-
ัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๔๗] ส. สัญญามีอยู่ในอสังขยัตถ์ทั้งหลาย และนั่นเป็นเอกโวการภพ คติ
ัตถาวาส สงสาร โยนิ ัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัญญามีอยู่ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย และนั่นเป็นเอกโวการภพ ฯลฯ ัตถ-
ภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๔๘] ส. สัญญามีอยู่ในอสังขยัตถ์ทั้งหลาย แต่ทำกิจที่พึงทำด้วยสัญญาไม่ได้ด้วย
สัญญาไม่ได้ด้วยสัญญานั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัญญามีอยู่ในหมู่มนุษย์ทั้งหลาย แต่ทำกิจที่พึงทำด้วยสัญญาไม่ได้ด้วย
สัญญานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๔๙] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในอสังขยัตถ์ทั้งหลาย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า อสังขยัตถ์ทั้งหลาย เทวตาชื่ออสังขยัตถ์
มีอยู่ ก็เทวตาเหล่านั้น ย่อมจุติจากหมู่นั้น เพราะความเกิดขึ้นแห่ง
สัญญา ดังนี้เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น สัญญาก็มีอยู่ในอสังขยัตถ์ทั้งหลาย นะสี

[๘๕๐] ส. สัญญามีอยู่ในอสังขยัตถ์ทั้งหลาย หรือ?

ป. มีในกาลบางคราว ไม่มีในกาลบางคราว

ส. เป็นอสังขยัตถ์ในบางคราว เป็นอสังขยัตถ์ในกาลบางคราว เป็นอสังขย-

ภพในกาลบางคราว เป็นสัญญาภพในกาลบางคราว เป็นปัจจุโวการภพ

ในกาลบางคราว เป็นเอกโวการภพในกาลบางคราว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๕๑] ส. สัญญามีอยู่ในอสังขยัตถ์ทั้งหลายในกาลบางคราว ไม่มีในกาลบางคราว

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีอยู่ในกาลไหน ไม่มีในกาลไหน

ป. มีอยู่ในกาลจุติ ในกาลอุปบัติ ไม่มีในกาลตั้งอยู่

ส. เป็นสังขยัตถ์ในกาลจุติ ในกาลอุปบัติ เป็นอสังขยัตถ์ในกาลตั้งอยู่

เป็นสัญญาภพในกาลจุติ ในกาลอุปบัติ เป็นอสัญญาภพในกาลตั้งอยู่ เป็น

ปัจจุโวการภพในกาลจุติ ในกาลอุปบัติ เป็นเอกโวการภพในกาลตั้งอยู่

หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อสังขยูกถา จบ.

เนวสัญญานาสัญญายตนกถา

[๘๕๒] สกวาที ไม่พึงกล่าวว่าสัญญามีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นอสัญญาภพ เป็นอสังขยคติ เป็นอสังขยัตถ์ตาวาส เป็นอสังขยสงสาร

เป็นอสังขยโยนิ เป็นอสังขยัตถ์ตาวาปฏิลาภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๕๓] ส. เป็นสัญญาภพ สังขยคติ สังขยัตถ์ตาวาส สังขยสงสาร สัญญโยนิ

สังขยัตถ์ตาวาปฏิลาภ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นสัญญาภพ เป็นสังขยคติ ฯลฯ เป็นสังขยัตถ์ตาวาปฏิลาภ

ก็ต้องไม่กล่าวว่า ไม่พึงกล่าวว่าสัญญามีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ

[๘๕๔] ส. ไม่พึงกล่าวว่าสัญญามีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นเอกโวการภพ คติ ฯลฯ อตถาวาปฏิลาภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นจุตฺตโวการภพ ๑- เป็นจุตฺตโวการคติ ฯลฯ อตถาวาปฏิลาภ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นจุตฺตโวการภพ คติ ฯลฯ อตถาวาปฏิลาภ ก็ต้องไม่กล่าวว่า

ไม่พึงกล่าวว่าสัญญามีอยู่ในเนวสัญญายตนภพ

[๘๕๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในอสังขยสัตว์ทั้งหลาย และนั่นเป็นอสังขยภพ
เป็นอสังขยคติ เป็นอสังขยสัตตवास เป็นอสังขยสงสาร เป็นอสังขยโยนิ
เป็นอสังขยัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ และนั่นก็เป็น
อสังขยภพ เป็นอสังขยคติ เป็นอสังขยสัตตवास เป็นอสังขยสงสาร
เป็นอสังขยโยนิ เป็นอสังขยัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในอสังขยสัตว์ทั้งหลาย และนั่นเป็นเอกโว-
การภพ คติ ฯลฯ อัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

@๑. ภพมีขั้น ๔ คือ อรูปขั้น ๔ ได้แก่ อรูปภพ

ส. ถูกแล้ว

ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในเนวสัญญายตนภพ และนั่นก็เป็นเอก
โวการภพ คติ สัตตवास สงสาร โยนิ อัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๕๖] ส. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ และนั่นเป็น
สังขยภพ สังขยคติ ฯลฯ สัญญัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในอสังขยสัตว์ทั้งหลาย และนั่นเป็นสังขยภพ
สังขยคติ ฯลฯ สัญญัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๕๗] ส. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ และนั่นเป็น
จตุโวการภพ คติ ฯลฯ อัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในอสังขยสัตว์ทั้งหลาย และนั่นเป็นจตุโวการ-
ภพ ฯลฯ อัตถภาวปฏิลาภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๕๘] ส. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เนวสัญญานาสัญญายตนภพ เป็นจตุโวการภพ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เนวสัญญานาสัญญายตนภพเป็นจตุโวการภพ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
ไม่พึงกล่าวว่าสัญญามีอยู่ในเนวสัญญานายตนภพ

[๘๕๙] ส. เนวสัญญานาสัญญายตนภพ เป็นจตุโวการภพ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามี

อยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อากาสนัญญายตนภพ เป็นจุตฺตวการภพ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในอากาสนัญญายตนภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๐] ส. เนวสัญญานาสัญญายตนภพ เป็นจุตฺตวการภพ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิญญาณัญญายตนภพ ฯลฯ อากิญจัญญายตนภพ เป็นจุตฺตวการภพ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ในอากิญจัญญายตนภพ หรือ?

ป. ไม่กล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๑] ส. อากาสนัญญายตนภพเป็นจุตฺตวการภพ สัญญามีอยู่ในภพนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เนวสัญญานาสัญญายตนภพเป็นจุตฺตวการภพ สัญญามีอยู่ในภพนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิญญาณัญญายตนภพ ฯลฯ อากิญจัญญายตนภพ เป็นจุตฺตวการภพ สัญญามีอยู่ในภพนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เนวสัญญานาสัญญายตนภพเป็นจุตฺตวการภพ สัญญามีอยู่ในภพนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๒] ส. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ หรือว่า ไม่มีอยู่ ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เนวสัญญานาสัญญายตนภพเป็นจุตฺตวการภพ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เนวสัญญานาสัญญายตนภพเป็นจุตฺตวการภพ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ หรือว่า ไม่มีอยู่ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ

[๘๖๓] ส. เนวสัญญานาสัญญายตนภพเป็นจุตฺตวการภพ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ หรือว่า ไม่มีอยู่ ในเนวสัญญานาสัญญายตนภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อากาสนัญญายตนภพ ฯลฯ วิญญาณัญญายตนภพ ฯลฯ อากิญจัญญายตนภพ เป็นจุตฺตวการภพ แต่ไม่พึงกล่าวว่า สัญญามีอยู่ หรือว่า ไม่มีอยู่

ในอาภิญญายตนภ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๔] ส. อาภาสณัญญายตนภเป็นจตุโวการภ สัตถุมืออยู่ในภพนั้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เนวสัตถุนานาสัตถายตนภ เป็นจตุโวการภ สัตถุมืออยู่ในภพนั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิญญานัญญายตนภ ฯลฯ อาภิญญายตนภ เป็นจตุโวการภ สัตถุมืออยู่ในภพนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เนวสัตถุนานาสัตถายตนภ เป็นจตุโวการภ สัตถุมืออยู่ในภพนั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ๑- ในเนวสัตถุนานาสัตถายตนภ หากควรกล่าวไม่ว่า มี สัตถุหรือว่าไม่มีสัตถุ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เป็นเนวสัตถุนานาสัตถายตนภ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่าเป็นเนวสัตถุนานาสัตถายตนภ ด้วยเหตุที่นั่นะท่านจึงต้องกล่าวว่า ในเนวสัตถุนานาสัตถายตนภ หากควรกล่าวไม่ว่ามีสัตถุหรือ? ว่า ไม่มีสัตถุ

[๘๖๖] ส. เพราะทำอธิบายว่า เป็นเนวสัตถุนานาสัตถายตนภ จึงหากควรกล่าวไม่ว่า สัตถุมืออยู่หรือว่าไม่มีอยู่ ในเนวสัตถุนานาสัตถายตนภ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะทำอธิบายว่า เป็นอทุกขมสุขเวทนา จึงหากควรกล่าวไม่ว่าเวทนา หรือว่ามีไช้เวทนา ในอทุกขมสุขเวทนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

เนวสัตถุนานาสัตถายตนกถา จบ

วรรคที่ ๓ จบ

วรรคที่ ๔

คิหิสส อรหติกถา

[๘๖๗] สกวาที กฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์ได้ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

๘. คิหิสัญญาของพระอรหันต์ยังมีอยู่ หรือ?

@๑. คำนี้เดิมเข้ามาในเวลาแปล เพื่อให้รับกับกระบวนการความต่อไป และเมื่อเทียบกับอรรถกถาที่เห็นว่า บาลีตรงนี้

@ควรเป็น "นวัตตพฺพํ เนวสํ . . . นาสํ . . . ยตเน..."

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. คิหิสัญญาของพระอรหันต์ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. หากว่า คิหิสัญญาของพระอรหันต์ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า คฤหัสถ์
พึงเป็นพระอรหันต์ได้

[๘๖๘] ๘. คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. คิหิสัญญาอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำให้เป็น
จุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิดขึ้นต่อไป
เป็นธรรมดาแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. หากว่า คิหิสัญญาอันพระอรหันต์ละขาดแล้ว ถอนรากขึ้นแล้ว ทำ
ให้เป็นจุจตาลยอดด้วน ทำให้ไม่เกิดได้ในภายหลัง ทำให้มีอันไม่เกิด
ขึ้นต่อไปเป็นธรรมดาแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์
ได้

[๘๖๙] ๘. คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. คฤหัสถ์ใดๆ ที่ยังมีได้ละคิหิสัญญาแล้วเป็นผู้กระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้
ในปัจจุบันเทียวมียอยู่ หรือ?

ป. ไม่มี

๘. หากว่า คฤหัสถ์ใดๆ ที่ยังมีได้ละคิหิสัญญาแล้วเป็นผู้กระทำที่สุด
แห่งทุกข์ในปัจจุบันเทียวมีย ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์
ได้ดังนี้

[๘๗๐] ๘. คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ปริพาชก ผู้วัจนโคตร ได้กราบทูลพระผู้มีพระภาคดังนี้ว่า ข้าแต่พระ
โคตมผู้เจริญ คฤหัสถ์ใดๆ ที่ยังมีได้ละคิหิสัญญา แล้วเป็นผู้
กระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้ เพราะกายแตกมียอยู่หรือหนอ พระผู้มีพระ
ภาคตรัสตอบว่า ดูกรวัจนะ ไม่มีคฤหัสถ์ใดๆ ที่ยังมีได้ละคิหิสัญญา-
โยชนแล้วเป็นผู้กระทำที่สุดแห่งทุกข์ได้เพราะกายแตก ดังนี้ ๑- เป็น

สูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์ได้ ดังนี้

[๘๗๑] ส. คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ทรงเสพเมถุนธรรม พึงยังเมถุนธรรมให้เกิดขึ้น พึงนอนที่นอนอันคับแคบด้วยบุตร พึงใช้ผ้ากาสิกและจุนจันท์ พึงตัดทรงดอกไม้อ่อนหอมและเครื่องลูบไล้ พึงยินดีเงินทอง พึงรับแพะ แกะ ไก่ สุกร พึงรับช้าง วัว ม้า ลา พึงรับนกกะทา นกคุ้ม และหางนกยูง พึงทรงเกี้ยว (เครื่องประดับมวยผม) มีขั้วอันเหลือง พึงทรงผ้าขาวมีชายยาว พึงเป็นผู้ครองเรือนตลอดชีวิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๗๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์ได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ยสกุณฺบุตร อุตฺตยคฤหบดี เสตุมานพ ได้บรรลุพระอรหัตตังเพศคฤหัสถ์ มิใช่หรือ?

@๑. ม. ม. ข้อ ๑๔๓ หน้า ๒๓๘

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ยสกุณฺบุตร อุตฺตยคฤหบดี เสตุมานพ ได้บรรลุพระอรหัตตังเพศคฤหัสถ์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า คฤหัสถ์พึงเป็นพระอรหันต์ได้

คิหิสส อรหตฺติกา จป

อุปปัตติกา

[๘๗๓] สกาวที เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ราวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นพระโสดาบันพร้อมกับการผุดเกิดก็ได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๗๔] ส. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีพร้อมกับการผุดเกิดก็ได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๗๕] ส. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นพระอนาคามีพร้อมกับการผุดเกิดก็ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๗๖] ส. เป็นพระโสดาบันพร้อมกับการผุดเกิดไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นพระโสดาบันพร้อมกับการผุดเกิดไม่ได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้

[๘๗๗] ส. เป็นพระสกทาคามีพร้อมกับการผุดเกิดไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นพระสกทาคามีพร้อมกับการผุดเกิดไม่ได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้

[๘๗๘] ส. เป็นพระอนาคามีพร้อมกับการผุดเกิดไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นพระอนาคามีพร้อมกับการผุดเกิดไม่ได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้

[๘๗๙] ส. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสารีบุตรเถระ เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิด หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระโมคคัลลานเถระ ฯลฯ พระมหากัสสปเถระ ฯลฯ พระมหากัจจายน-
เถระ ฯลฯ พระมหาโกณฑัญญะเถระ ฯลฯ พระมหาปณณฺฑกเถระ เป็น
พระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิด หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๐] ส. พระสารีบุตรเถระ มิได้เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิด หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระสารีบุตรเถระ มิได้เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิด
ก็ต้องไม่กล่าวว่า เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้

[๘๘๑] ส. พระมหาโมคคัลลานเถระ ฯลฯ พระมหากัสสปเถระ มหากัจจายนเถระ
พระมหาโกณฑัญญะเถระ ฯลฯ

[๘๘๒] ส. พระมหาปณณฺฑกเถระ มิได้เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิด หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระมหาปณณฺฑกเถระ มิได้เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิด ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้

[๘๘๓] ส. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ทำให้แจ้งซึ่งพระอรหันต์ได้ด้วยจิตดวงแสวงหาการผุดเกิด ๑- อันเป็น โลภิยะ
มีอาสวะ ฯลฯ ประกอบด้วยสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๔] ๘. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. จิตดวงแสวงหาการผุดเกิด เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ ให้ถึงความสิ้น
ไปให้ถึงความตรัสรู้ ให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ
ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๕] ๘. จิตดวงแสวงหาการผุดเกิด ไม่เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ ไม่เป็น
ธรรมให้ถึงความสิ้นไป ไม่เป็นธรรมให้ถึงความตรัสรู้ ไม่เป็นธรรมให้
ถึงนิพพาน เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. หากว่า จิตดวงแสวงหาการผุดเกิด ไม่เป็นเหตุนำออกจากสังสารวัฏ
ไม่เป็นธรรมให้ถึงความสิ้นไป ไม่เป็นธรรมให้ถึงความตรัสรู้ ไม่เป็นธรรมให้
ถึงนิพพาน เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลสก็
ต้องไม่กล่าวว่า เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้

[๘๘๖] ๘. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. คำบาลีว่า อุปปคฺเตสฺสึเณ จิตฺเตน, นี้หมายถึง ปฏิสนธิจิต

๘. ละระคะได้ ละโทสะได้ ละโมหะได้ ฯลฯ ละอโนตตปปะ ได้ด้วย
จิตดวงแสวงหาการผุดเกิด หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๗] ๘. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. จิตดวงแสวงหาการผุดเกิด เป็นมรรค ฯลฯ เป็นสติปัญญาน เป็น
สัมมปฺปชาน เป็นอิทธิบาท เป็นอินทรีย์ เป็นพละ ฯลฯ เป็นโพชฌงค์
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๘] ๘. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. กำหนดรู้ทุกข์ ละสมุทัย ทำให้แจ้งนิโรธ ยังมรรคให้เกิดได้ด้วยจิตดวง
แสวงหาการผุดเกิด หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๕] ส. เป็นพระอรหันต์พร้อมกับการผุดเกิดได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จุติจิตเป็นมัคคจิต จิตดวงแสวงหาการผุดเกิด เป็นผลจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อุปปีติคิกขา จบ

อนาสวกถา

[๘๘๐] สกวาที ธรรมทั้งปวงของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล

เป็นสกทาคามีมรรค เป็นสกทาคามีผล เป็นอนาคามีมรรค เป็นอนาคามีผล

เป็นอรหัตมรรค เป็นอรหัตผล เป็นสติปัญญา เป็นสัมมปปธาน

เป็นอิทธิบาท เป็นอินทรีย์ เป็นพละ เป็นโพชฌงค์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๑] ส. ธรรมทั้งปวงของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขุของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล

ฯลฯ เป็นโพชฌงค์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตะของพระอรหันต์ ฯลฯ ฆานะของพระอรหันต์ ฯลฯ ชิวหาของ

พระอรหันต์ ฯลฯ กายของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๒] ส. กายของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล

ฯลฯ เป็นโพชฌงค์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๓] ส. กายของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ภายของพระอรหันต์ ยังเข้าถึงการยกย่องและการข่มขี่ ยังเข้าถึงการตัด และการทำลาย ยังทั่วไปแก่ฝูงกา ฝูงแร้ง ฝูงเหยี่ยว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ธรรมอันไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ยังเข้าถึงการยกย่องและการข่มขี่ ยัง เข้าถึงการตัดและการทำลาย ยังทั่วไปแก่ฝูงกา ฝูงแร้ง ฝูงเหยี่ยว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๔] ๙. พิชพิงเข้าไป ศาตราพิงเข้าไป ไฟพิงเข้าไป ในกายของพระอรหันต์หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พิชพิงเข้าไป ศาตราพิงเข้าไป ไฟพิงเข้าไปในธรรมอันไม่เป็นอารมณ์ของ อาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๕] ๙. ภายของพระอรหันต์ ยังจะจองจำ ด้วยเครื่องจองจำคือข้อ ด้วยเครื่องจอง จำคือเชือก ด้วยเครื่องจองจำคือตรวน ด้วยเครื่องจองจำคือบ้าน ด้วย เครื่องจองจำคือนิคม ด้วยเครื่องจองจำคือเมือง ด้วยเครื่องจองจำคือ ชนบท ด้วยเครื่องจองจำ ๕ ประการ ได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ธรรมอันไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ยังจะจองจำด้วยเครื่องจองจำคือข้อ ด้วยเครื่องจองจำคือเชือก ด้วยเครื่องจองจำคือตรวน ด้วยเครื่องจองจำ คือบ้าน ด้วยเครื่องจองจำคือนิคม ด้วยเครื่องจองจำคือเมือง ด้วยเครื่อง จองจำคือชนบท ด้วยเครื่องจองจำ ๕ ประการ ได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๘๖] ๙. ผิดว่า พระอรหันต์ให้จิรวแก่ปฤชณ จิรวนั้นไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะแล้ว เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. จิรวนั้นไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะแล้วเป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ของที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะอันนั้น ของที่เป็นอารมณ์ของอาสวะก็อัน นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ของที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะอันนั้น ของที่เป็นอารมณ์ของอาสวะก็ นั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มรรคไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ แล้วเป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผล สติปัญฐาน สัมมปปธาน อธิธัมม อินทรีย์ พละ โพชฌงค์ ไม่เป็น
อารมณ์ของอาสวะแล้วเป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๕๗] ส. ฌิว่า พระอรหันต์ ให้บิณฑบาต ให้เสนาสนะ ให้คิลานปัจฉัยเกสัชชบริ-
หาร แก่ปุถุชน คิลานปัจฉัยเกสัชชบริหานัน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ
แล้วเป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. คิลานปัจฉัยเกสัชชบริหานัน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะแล้วเป็นอารมณ์
ของอาสวะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ของที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะอันนั้น ของเป็นอารมณ์ของอาสวะก็อัน
นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ของที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะอันนั้น ของที่เป็นอารมณ์ของอาสวะก็อัน
นั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มรรคไม่ใช่อารมณ์ของอาสวะ แล้วเป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผล สติปัญฐาน สัมมปปธาน อธิธัมม อินทรีย์ พละ โพชฌงค์ ไม่เป็น
อารมณ์ของอาสวะแล้ว เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๕๘] ส. ฌิว่า ปุถุชน ถวายจีวรแก่พระอรหันต์ จีวรนั้นเป็นอารมณ์ของอาสวะ
แล้วไม่ใช่อารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๕๙] ส. จีวรนั้น เป็นอารมณ์ของอาสวะ แล้วไม่ใช่อารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ของที่เป็นอารมณ์ของอาสวะอันนั้น ของที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะก็อัน
นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ของที่เป็นอารมณ์ของอาสวะอันนั้น ของที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะก็
อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รากะเป็นอารมณ์ของอาสวะแล้ว ไม่ใช่อารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โทสะ โมหะ ฯลฯ อโนตตปปะ เป็นอารมณ์ของอาสวะแล้ว ไม่เป็น

อารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๐] ส. ฬุณฺณ ถวายบิณฑบาต ถวายเสนาสนะ ถวายคิลานปัจฉยเกสัชช-

บริหารแก่พระอรหันต์ คิลานปัจฉยเกสัชชบริหารนั้น เป็นอารมณ์ของ

อาสวะ แล้วไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๑] ส. คิลานปัจฉยเกสัชชบริหารนั้น เป็นอารมณ์ของอาสวะ แล้วไม่เป็นอารมณ์

ของอาสวะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ของที่เป็นอารมณ์ของอาสวะอันนั้น ของที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะก็อัน

นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ของที่เป็นอารมณ์ของอาสวะอันนั้น ของที่ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะก็อัน

นั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รากะเป็นอารมณ์ของอาสวะ แล้วไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โทสะ ฯลฯ โมหะ ฯลฯ อโนตตปปะ เป็นอารมณ์ของอาสวะแล้ว

ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ธรรมทั้งปวงของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ

หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์เป็นผู้ไม่มีอาสวะ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระอรหันต์เป็นผู้ไม่มีอาสวะ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า

ธรรมทั้งปวงของพระอรหันต์ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ดังนี้

อนาสวกถา จป

สมันนาคตกถา

[๕๐๓] สกวาที พระอรหันต์ประกอบด้วยผล ๔ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยผัสสะ ๔ ด้วยเวทนา ๔ ด้วยสัญญา ๔ ด้วย

เจตนา ๔ ด้วยจิต ๔ ด้วยศรัทธา ๔ ด้วยวิริยะ ๔ ด้วยสติ ๔ ด้วย

สมาธิ ๔ ด้วยปัญญา ๔ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๔] ส. พระอนาคามีประกอบด้วยผล ๓ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีประกอบด้วยผัสสะ ๓ ฯลฯ ด้วยปัญญา ๓ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๕] ส. พระสกทาคามีประกอบด้วยผล ๒ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีประกอบด้วยผัสสะ ๒ ฯลฯ ด้วยปัญญา ๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๖] ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยโศดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เป็นพระโศดาบันผู้ตัดขัตตุปรมะ ผู้ไกลังไกละ ผู้เอกพีชี
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เป็นพระสกทาคามี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยอนาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เป็นพระอนาคามีผู้อันตราปรินิพพายี ผู้อุปหัจจปรินิพพายี ผู้
อสังขารปรินิพพายี ผู้สสังขารปรินิพพายี ผู้อุทังโสโตกนิฏฐคามิ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๗] ส. พระอนาคามีประกอบด้วยโศดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีเป็นพระโศดาบันผู้ตัดขัตตุปรมะ ผู้ไกลังไกละ ผู้เอกพีชี
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอนาคามีประกอบด้วยสกทาคามีผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีเป็นพระสกทาคามีหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๘] ส. พระสกทาคามีประกอบด้วยโศดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีเป็นพระโศดาบันผู้สัจตัตตปุระมะ ผู้โกลังโกละ ผู้เอกพีจี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๐๙] ส. ผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติผล ฟังกล่าวว่า โศดาบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยโศดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์องค์นั้น พระโศดาบันก็องค์นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๐] ส. ผู้ประกอบด้วยสกทาคามีผล ฟังกล่าวว่า สกทาคามี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยสกทาคามีผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์องค์นั้น พระสกทาคามีก็องค์นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๑] ส. ผู้ประกอบด้วยอนาคามีผล ฟังกล่าวว่า อนาคามี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยอนาคามีผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์องค์นั้น พระอนาคามีก็องค์นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๒] ส. ผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติผล ฟังกล่าวว่า โศดาบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีประกอบด้วยโศดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีองค์นั้น พระโศดาบันก็องค์นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๑๓] ส. ผู้ประกอบด้วยสกทาคามีผล ฟังกล่าวว่า สกทาคามี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีประกอบด้วยสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีองค์นั้น พระสกทาคามีองค์นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๔] ส. ผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติผล ฟังกล่าวว่า โศดาบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีประกอบด้วยโศดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีองค์นั้น พระโศดาบันองค์นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๕] ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยโศดาปัตติผลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เลยโศดาปัตติผลไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์เลยโศดาปัตติผลไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ประกอบด้วยโศดาปัตติผล

[๔๑๖] ส. พระอรหันต์เลยโศดาปัตติผลไปแล้ว ยังชื่อว่าประกอบด้วยโศดาปัตติผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เลยโศดาปัตติผลไปแล้ว เลยสักกายทิฐิวิจิจิงกา สัตถ์พทปราคาส ราคะที่เป็นอุปายคามิ โทสะที่เป็นอุปายคามิ โมหะที่เป็นอุปายคามิ ไปแล้ว ยังชื่อว่าประกอบด้วยโมหะที่เป็นอุปายคามินั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๗] ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เลยสกทาคามีผลไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์เลยสกทาคามีผลไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ประกอบด้วยสกทาคามีผล

[๔๑๘] ส. พระอรหันต์เลยสกทาคามีผลไปแล้ว ยังชื่อว่าประกอบด้วยสกทาคามีผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เลยสกทาคามีผลไปแล้ว เลยกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบไปแล้ว ยังชื่อว่า ประกอบด้วยพยาบาทอย่างหยาบนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๑๙] ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยอนาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เลขนาคามีผลไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์เลขนาคามีผลไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ประกอบด้วยอนาคามีผล

[๕๒๐] ส. พระอรหันต์เลขนาคามีผลไปแล้ว ยังชื่อว่าประกอบด้วยอนาคามีผลนั้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เลขนาคามีมรรคไปแล้ว เลขคามรณะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียดไปแล้ว ยังชื่อว่า ประกอบด้วยพยาบาทอย่างละเอียดนั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๒๑] ส. พระอนาคามีประกอบด้วยโศคาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีเลยโศคาปัตติผลไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอนาคามีเลยโศคาปัตติผลไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอนาคามีประกอบด้วยโศคาปัตติผล

[๕๒๒] ส. พระอนาคามีเลยโศคาปัตติผลไปแล้ว ยังชื่อว่าประกอบด้วยโศคาปัตติผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีเลยโศคาปัตติมรรคไปแล้ว เลขสักกายทิฎฐิ ฯลฯ โมหะที่เป็นอุปายคามิไปแล้ว ยังชื่อว่า ประกอบด้วยโมหะที่เป็นอุปายคามินั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๒๓] ส. พระอนาคามีประกอบด้วยสกทาคามีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีเลยสกทาคามีผลไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอนาคามีเลยสกทาคามีผลไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอนาคามีประกอบด้วยสกทาคามีผล

[๕๒๔] ส. พระอนาคามีเลยสกทาคามีผลไปแล้ว ยังชื่อว่าประกอบด้วยสกทาคามีผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีเลยสกทาคามีมรรคไปแล้ว เลยกามราคะอย่างหยาบ พยาบาท
อย่างหยาบไปแล้ว ยังเชื่อว่าประกอบด้วยพยาบาทอย่างหยาบนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๒๕] ส. พระสกทาคามีประกอบด้วยโศดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีเลยโศดาปัตติผลไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระสกทาคามีเลยโศดาปัตติผลไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระ
สกทาคามีประกอบด้วยโศดาปัตติผล

[๕๒๖] ส. พระสกทาคามีเลยโศดาปัตติผลไปแล้ว ยังเชื่อว่าประกอบด้วยโศดาปัตติผล
นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีเลยโศดาปัตติมรรคไปแล้ว เลยสักกายทิฏฐิ ฯลฯ โมหะ
ที่เป็นอปายคามิไปแล้ว ยังเชื่อว่าประกอบด้วยโมหะที่เป็นอปายคามินั้น
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๒๗] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า พระอรหันต์ประกอบด้วยผล ๔ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์ได้ผล ๔ แล้ว และไม่เสื่อมจากผล ๔ นั้น มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระอรหันต์ได้ผล ๔ และไม่เสื่อมจากผล ๔ นั้น ด้วยเหตุนี้
ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระอรหันต์ประกอบด้วยผล ๔

[๕๒๘] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า พระอนาคามีประกอบด้วยผล ๓ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอนาคามีได้ผล ๓ แล้ว และไม่เสื่อมจากผล ๓ นั้น มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระอนาคามีได้ผล ๓ และไม่เสื่อมจากผล ๓ นั้น ด้วยเหตุนี้
ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระอนาคามีประกอบด้วยผล ๓

[๕๒๙] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า พระสกทาคามีประกอบด้วยผล ๒ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระสกทาคามีได้ผล ๒ แล้ว และไม่เสื่อมจากผล ๒ นั้น มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระสกทาคามีได้ผล ๒ และไม่เสื่อมจากผล ๒ นั้น
ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสกทาคามีประกอบด้วยผล ๒

[๕๓๐] ส. พระอรหันต์ ได้ผล ๔ แล้ว และไม่เสื่อมจากผล ๔ นั้น เพราะเหตุนี้

พระอรหันต์จึงชื่อว่า ประกอบด้วยผล ๔ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ได้มรรค ๔ แล้วและไม่เสื่อมจากมรรค ๔ นั้น เพราะเหตุนี้

พระอรหันต์จึงชื่อว่า ประกอบด้วยมรรค ๔ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๑] ส. พระอนาคามี ได้ผล ๓ แล้ว และไม่เสื่อมจากผล ๓ นั้น เพราะเหตุนี้

พระอนาคามีจึงชื่อว่า ประกอบด้วยผล ๓ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอนาคามีได้มรรค ๓ แล้ว และไม่เสื่อมจากมรรค ๓ นั้น เพราะเหตุ

นี้ พระอนาคามีจึงชื่อว่า ประกอบด้วยมรรค ๓ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๒] ส. พระสกทาคามี ได้ผล ๒ แล้ว และไม่เสื่อมจากผล ๒ นั้น เพราะเหตุนี้

พระสกทาคามีจึงชื่อว่า ประกอบด้วยผล ๒ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามีได้มรรค ๒ แล้ว และไม่เสื่อมจากมรรค ๒ นั้น เพราะ

เหตุนี้ พระสกทาคามีจึงชื่อว่า ประกอบด้วยมรรค ๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สมันนาคตถา จป

อุเบกขาสมันนาคตถา

[๕๓๓] สกวาที พระอรหันต์ประกอบด้วยอุเบกขา ๖ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยผัสสะ ๖ ด้วยเวทนา ๖ ด้วยสัญญา ๖ ฯลฯ

ด้วยปัญญา ๖ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๓๔] ส. พระอรหันต์ประกอบด้วยอุเบกขา ๖ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์เห็นรูปด้วยจักขุอยู่ ยังฟังเสียงด้วยโสตได้ ยังสูดกลิ่นด้วย

ฆานะได้ ยังลิ้มรสด้วยชีวาได้ ยังถูกต้องโผฏฐัพพะด้วยกายได้ ยังรู้

ธรรมารมณ์ด้วยใจได้ ฯลฯ รู้ธรรมารมณ์ด้วยใจอยู่ ยังเห็นรูปด้วยจักขุได้

ยังฟังเสียงด้วยโสตได้ ยังสูดกลิ่นด้วยฆานะได้ ยังลิ้มรสด้วยชีวาได้

ยังถูกต้องโผฏฐัพพะด้วยกายได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๕] ศ. พระอรหันต์ประกอบด้วยอุเบกขา ๖ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ประกอบ ตั้งมั่นด้วยอุเบกขา ๖ อุเบกขา ๖ ปราภฏเนื่องๆ สม่่าเสมอ
ไม่ระคนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๖] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า พระอรหันต์ประกอบด้วยอุเบกขา ๖ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์มีอุเบกขา ๖ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระอรหันต์มีอุเบกขา ๖ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
พระอรหันต์ประกอบด้วยอุเบกขา ๖

อุเบกขาสมันนาคตกถา จบ.

โพธิยา พุทโธติกลา

[๔๓๗] สกวาที ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เมื่อปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ดับไปแล้ว ปราศจากไปแล้ว ระวังไปแล้ว
ก็กลับเป็นผู้มิใช่พุทธะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๘] ศ. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นอดีต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๓๙] ศ. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ยังกระทำกิจที่พึ่งทำด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ ได้ด้วยปัญญาเป็นเครื่อง
ตรัสรู้นั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๔๐] ศ. ยังกระทำกิจที่พึ่งทำด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ ได้ด้วยปัญญาเป็นเครื่อง
ตรัสรู้นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ยังกำหนดรู้ทุกข์ ละสมุทัย ทำให้แจ้งซึ่งนิโรธ ยังมรรคให้เกิดได้ ด้วย
ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้นั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นอนาคต หรือ?

ป. ไม่พังก้าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถูกแล้ว

ส. กระทำกิจที่พึงทำด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ได้ ด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้นั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถูกแล้ว

ศ. กำหนดรู้ทุกข์ ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดได้ด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้นั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นอดีต กระทำกิจที่พึงทำ ด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ได้ด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้นั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นอดีต กำหนดรู้ทุกข์ ฯลฯ

ยังมรรคให้เกิดได้ด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้นั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถูกแล้ว
 ศ. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นอนาคต กระทำกิจ
 ที่พึงกระทำด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ได้ ด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้นั้น
 หรือ?

[illegible]

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๒] ส. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นอดีต ชื่อ ว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นอนาคต ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้สาม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๓] ส. ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้สาม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ประกอบ ตั้งมั่น ด้วยปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ทั้งสาม ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ทั้งสาม ปรากฏเนื่องๆ สม่่าเสมอ ไม่ระคนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๔] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ชื่อว่า พุทธะ เพราะการได้ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ชื่อว่า พุทธะ เพราะการได้ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ ด้วยเหตุนี้แหละ ท่านจึงต้องกล่าวว่า ชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้

[๕๕๕] ส. ชื่อว่า พุทธะ เพราะการได้ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ เพราะฉะนั้นจึงชื่อว่า พุทธะ เพราะปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่า โพธิ (ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้) ก็เพราะการได้ปัญญาเป็นเครื่องตรัสรู้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

โพธิยา พุทโธคิกขา จป

ลักษณะกถา

[๕๕๖] สกวาที ผู้ประกอบด้วยลักษณะเป็นพระโพธิสัตว์ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ผู้ประกอบด้วยลักษณะบางส่วน เป็นพระโพธิสัตว์ บางส่วน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๗] ส. ผู้ประกอบด้วยลักษณะเป็นพระโพธิสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ประกอบด้วยลักษณะ ๑ ใน ๓ ส่วน เป็นพระโพธิสัตว์ ๑ ใน ๓ ส่วน

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๘] ส. ผู้ประกอบด้วยลักษณะเป็นพระโพธิสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ประกอบด้วยลักษณะกึ่งหนึ่ง เป็นพระโพธิสัตว์กึ่งหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๙] ส. ผู้ประกอบด้วยลักษณะเป็นพระโพธิสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักกวัตติสัตว์เป็นผู้ประกอบด้วยลักษณะ จักกวัตติสัตว์ก็เป็นพระโพธิสัตว์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖๐] ส. จักกวัตติสัตว์เป็นผู้ประกอบด้วยลักษณะ จักกวัตติสัตว์ก็เป็นพระโพธิสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุรพระโยค บุรพจริยา การกล่าวธรรม การแสดงธรรมของพระโพธิสัตว์ เป็นเช่นใด บุรพระโยค บุรพจริยา การกล่าวธรรม การแสดงธรรม ของพระเจ้าจักรพรรดิ ก็เป็นเช่นนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖๑] ส. เมื่อพระโพธิสัตว์ประสูติ พวกเทวดารับก่อน พวกมนุษย์รับภายหลัง อันใด เมื่อจักกวัตติสัตว์ประสูติ พวกเทวดารับก่อน พวกมนุษย์รับภายหลัง อันนั้นเหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖๒] ส. เมื่อพระโพธิสัตว์ประสูติ เทพบุตร ๔ องค์รับแล้ววางไว้เบื้องหน้าพระมารดา ทูลว่า ข้าแต่พระเทวี ทรงดิพระทัยเถิด พระโอรสผู้มีศักดิ์ใหญ่ของพระองค์บังเกิดแล้ว อันใด เมื่อจักกวัตติสัตว์ประสูติ เทพบุตร ๔ องค์รับแล้ววางไว้เบื้องหน้าพระมารดา ทูลว่า ข้าแต่พระเทวี ทรงดิพระทัยเถิด พระโอรสผู้มีศักดิ์ใหญ่ของพระองค์บังเกิดแล้ว อันนั้นเหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๖๓] ส. เมื่อพระโพธิสัตว์ประสูติ ชารน้ำทั้ง ๒ คือ ชารน้ำเย็น ๑ ชารน้ำร้อน ๑ ปรากฏจากอากาศ สำหรับเป็นน้ำสรงของพระโพธิสัตว์และพระมารดา อันใด เมื่อจักกวัตติสัตว์ประสูติ ชารน้ำทั้ง ๒ คือ ชารน้ำเย็น ๑ ชารน้ำร้อน ๑ ก็ปรากฏจากอากาศ สำหรับเป็นน้ำสรงของจักกวัตติสัตว์และพระมารดา อันนั้นเหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๔] ส. พระโพธิสัตว์พอประสูติแล้วเดิวนั้น ก็ทรงยืนได้ด้วยพระบาททั้งสองอัน

เสมอ ผันพระพักตร์ทางทิศอุดร ทรงดำเนินได้ ๗ ก้าว มีพระกรดขาว
กั้นตามไป ทรงแลดูทิศทั้งปวง และทรงเปล่งอาสภิวาจาว่า เราเป็นผู้เลิศ
แห่งโลก เราเป็นผู้ใหญ่แห่งโลก เราเป็นผู้ประเสริฐสุดแห่งโลก
ชาตินี้เป็นที่สุด บัดนี้ ภพใหม่เป็นไม่มีอีกละ ดังนี้ จันใด จักกวัตติ-
สัตว์พอประสูติแล้วเดิวนั้น ก็ยืนได้ด้วยพระบาททั้งสองอันเสมอ ผัน
พระพักตร์ไปทางทิศอุดร ทรงดำเนินไปได้ ๗ ก้าว มีพระกรดขาวกั้นตาม
ไป ทรงแลดูทิศทั้งปวง และทรงเปล่งอาสภิวาจาว่า เราเป็นผู้เลิศแห่ง
โลก เราเป็นผู้ใหญ่แห่งโลก เราเป็นผู้ประเสริฐสุดแห่งโลก ชาติ
นี้เป็นที่สุด บัดนี้ ภพใหม่เป็นไม่มีละ จันนั้นเหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๕] ส. เมื่อพระโพธิสัตว์ประสูติ ย่อมปรากฏแสงสว่างใหญ่ โอภาสใหญ่ แผ่นดิน

ไหวใหญ่ จันใด เมื่อจักกวัตติสัตว์ประสูติ ก็ย่อมปรากฏแสงสว่างใหญ่
โอภาสใหญ่ แผ่นดินไหวใหญ่ จันนั้นเหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๖] ส. พระกายตามปกติของพระโพธิสัตว์ ฉายพระรัศมีออกไปว่าหนึ่งโดยรอบ

จันใด พระกายตามปกติของจักกวัตติสัตว์ ก็ฉายพระรัศมีออกไปว่าหนึ่ง
โดยรอบ จันนั้นเหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๗] ส. พระโพธิสัตว์ ทรงเห็นมหาสุบิน จันใด จักกวัตติสัตว์ ก็ทรงเห็นมหาสุ-

บิน จันนั้นเหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ผู้ประกอบด้วยลักษณะ เป็นพระโพธิสัตว์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า คุณภิกษุทั้งหลาย มหาบุรุษลักษณะของ
พระมหานุรุช ๓๒ ประการนี้ ที่พระมหานุรุชผู้ประกอบมีคติเป็น ๒
เท่านั้น ไม่เป็นอย่างอื่น คือ ถ้าครองเรือนจะได้เป็นพระเจ้าจักรพรรดิ
ผู้ทรงธรรม เป็นธรรมราชา ทรงพิชิตตลอดปฐพีมีมหาสมุทรทั้ง ๔
เป็นที่สุด ทรงเจนจบรัฐประศาสน์นโยบายเป็นเหตุมั่นคงแห่งชนบท ทรง
ประกอบด้วยรัตนะ ๘ ประการ เพราะรัตนะ ๘ ประการนี้ ย่อมบัง
เกิดแก่ท้าวเธอ คือจักรรัตนะ (จักรแก้ว) หัตถิรัตนะ (ช้างแก้ว)
อัสสรัตนะ (ม้าแก้ว) มณีรัตนะ (ดวงมณีแก้ว) อิตถิรัตนะ (นางแก้ว)
กหปติรัตนะ (ขุนคลังแก้ว) ปริณายกรัตนะ (ขุนพลแก้ว) เป็นที่ ๗
และท้าวเธอมีพระราชนุตรจำนวนพันปลาย ล้วนแก้วกล้าองอาจ

สามารถย้ายกองทัพล่ายปรัภัย ทรงพิชิตยั้งแล้ว ครอบครองแผ่นดิน
นี้ อันมีสาครเป็นขอบเขต โดยธรรม โดยไม่ต้องใช้อำญา โดย
ไม่ต้องใช้ศาสตรา แต่ถ้าออกจากเรือนบวชเป็นอนาคาริยะ จะเป็น
พระอรหันต์สัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้มีหลังคาคือกิเลสอันเปิดแล้วในโลก
ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ผู้ประกอบด้วยลักษณะ ก็เป็นพระโพธิสัตว์ นะสิ
ลักษณะกถา จบ

@๑. ที. ปา. ข้อ ๑๓๐ หน้า ๑๕๘

นิยามอกันติกถา

[๘๖๕] สกวาที พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน (อริยมรรค) มีพรหมจรรย์
อันประพฤติแล้ว ในศาสนาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่า กัสสปะ
หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระโพธิสัตว์เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๖] ส. พระโพธิสัตว์เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นสาวกแล้ว จึงเป็นพระพุทธรเจ้า หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๗] ส. เป็นสาวกแล้ว จึงเป็นพระพุทธรเจ้า หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ตรัสรู้ด้วยการฟังตาม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๘๖๘] ส. เป็นผู้ตรัสรู้ด้วยการฟังตาม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคเป็นพระสขัมภู หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าพระผู้มีพระภาคเป็นพระสขัมภู ก็ต้องไม่กล่าวว่า เป็นผู้ตรัสรู้ด้วยการ
ฟังตาม

[๘๖๙] ส. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพฤติแล้ว
ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสรู้สามัญญผลอีก ๓ เท่านั้น ฌ กวงไม้โพธิ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๙๗๔] ๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสรู้สามัญญผลทั้ง ๔ ฌ กวงไม้โพธิ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสรู้สามัญญผลทั้ง ๔ ฌ กวงไม้โพธิ ก็ต้อง

ไม่กล่าวว่า พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อัน

ประพจน์แล้ว ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ

[๙๗๕] ๙. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพจน์แล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโพธิสัตว์ได้กระทำทุกกรกิริยา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ถึงพร้อมด้วยทัสสนะ ฟังกระทำทุกกรกิริยา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๙๗๖] ๙. พระโพธิสัตว์ได้กระทำความเพียรอย่างอื่น ได้นับถือศาสดาอื่น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้เข้าถึงพร้อมด้วยทัสสนะ ฟังนับถือศาสดาอื่น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๙๗๗] ๙. ท่านพระอานนที่ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพจน์แล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค ท่านพระอานนที่เป็นสาวกของพระผู้มีพระ

ภาค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพจน์แล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ พระโพธิสัตว์เป็น

สาวกของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๙๗๘] ๙. ท่านจิตตคฤหบดี ท่านหัตถกะ ชาวเมืองอาฬวี ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน

มีพรหมจรรย์อันประพจน์แล้ว ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค ท่านจิต-

ตคฤหบดี ท่านหัตถกะ ชาวเมืองอาฬวี เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาค

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพจน์แล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ พระโพธิสัตว์เป็น

สาวกของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๕] ส. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพาศแล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ แต่ไม่เป็นสาวก

ของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านพระอานนท์ ได้หยั่งลงสู่อันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพาศแล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค แต่ไม่เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาค

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๖] ส. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพาศแล้ว

แล้วในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ แต่เป็นสาวก

ของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านจิตตคฤหบดี ท่านหัตถกะ ชาวเมืองอาฬวี ได้หยั่งลงสู่ทางอัน

แน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพาศแล้ว ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค

แต่ไม่เป็นสาวกของพระผู้มีพระภาค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๗] ส. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพาศแล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ แต่ไม่เป็นสาวก

ของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นสาวก ครั้นล่วงชาติหนึ่งไปแล้ว กลับเป็นผู้มิใช่สาวก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๗๘] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอนมีพรหมจรรย์

อันประพาศแล้ว ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ

หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรอานนท์ เราได้ประพาศพรหมจรรย์

ในพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ เพื่อความตรัสรู้ต่อไป

ดังนี้ เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น พระโพธิสัตว์ ก็ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอนมีพรหมจรรย์อัน

ประพาศแล้ว ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ นะลิ

[๔๗๙] ส. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประพาศแล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า เราเป็นผู้รอบงาเสียดซึ่งธรรมทั้งปวง เป็นผู้รู้แจ้งธรรมทั้งปวง ไม่ติดแล้วในธรรมทั้งปวง ละเสียดซึ่งโลกียธรรมทั้งปวง หลุดพ้นแล้ว เพราะสิ้นไปแห่งตัณหา เรารู้ด้วยปัญญาอันยิ่งเองแล้ว จะพึงอ้างศาสดาไรเล่า อาจารย์ของเราไม่มี ผู้ที่จะเสมอด้วยเราก็ไม่มี เราไม่มีบุคคลเปรียบในโลกนี้กับทั้งเทวโลก เพราะเราเป็นพระอรหันต์ในโลก เราเป็นศาสดาที่ไม่มีศาสดาอื่นยิ่งกว่า เราผู้เดียวเป็นสัมมาสัมพุทธะ เป็นผู้เย็นแล้ว เป็นผู้ดับแล้ว เราจะไปยังเมืองแห่งชาวกาสิ เพื่อยังธรรมจักรให้เป็นไป เราจักได้ตีอคมตริ ให้บรรลือขึ้นในโลกอันมีดังนี้ (อุปมาชีวิตกล่าวว่า) อาวุโสตามที่ท่านปฏิญาณนั้นแล ท่านก็ควรเป็นอนัตตชน (พระผู้มีพระภาคตรัสว่า คนเช่นเรานี้แล) ที่ถึงแล้วซึ่งความสิ้นอาสวะ เป็นผู้ชื่อว่า ชินะ ดูกรอุปกะ เราชนะบาปธรรมทั้งหลายแล้ว เพราะฉะนั้น เราจึงชื่อว่า ชินะ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุทธจริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประเสริฐแล้ว ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ นะสี

[๔๘๔] ส. พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน มีพรหมจรรย์อันประเสริฐแล้ว

ในศาสนาของพระผู้มีพระภาค พระนามว่า กัสสปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุญาณ ปัญญา วิชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่มีได้ สดับมาแล้วในกาลก่อนว่า นี้ทุกขอริยสัจ ดังนี้ อนึ่งเล่า จักขุ ฯลฯ แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแล้วแก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่มีได้สดับมา

@๑. วิ. มหาวรรค เล่ม ๑ ข้อ ๑๑ หน้า ๑๔ ม.ม. ข้อ ๕๑๓ หน้า ๔๖๖

แล้วในกาลก่อนว่า ทุกขอริยสัจนี้นั้น อันเราพึงกำหนดรู้ ดังนี้ ฯลฯ ว่าทุกขอริยสัจนี้นั้น อันเราได้กำหนดรู้แล้ว ดังนี้ ฯลฯ ว่านี้ ทุกขสมุทัยอริยสัจ ดังนี้ ฯลฯ ว่าทุกขสมุทัยอริยสัจนี้นั้น อันเราพึงละเสีย ดังนี้ ฯลฯ ว่าทุกขสมุทัยอริยสัจนี้นั้น อันเราละได้แล้ว ดังนี้ ฯลฯ ว่านี้ทุกขนิโรธอริยสัจ ดังนี้ ฯลฯ ว่าทุกขนิโรธอริยสัจนี้นั้นอันเราพึงทำให้แจ้ง ดังนี้ ฯลฯ ว่าทุกขนิโรธอริยสัจนี้นั้น อันเราได้ทำให้แจ้งแล้ว ดังนี้ ฯลฯ ว่านี้ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจ ดังนี้

ฯลฯ ว่าทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้นั้น อันเราพึงให้เกิดดังนี้
อนึ่งเล่า จักขุ ญาณ ปัญญา วิชชา แสงสว่าง ได้เกิดขึ้นแล้ว
แก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่ได้สดับมาแล้วในกาลก่อน ว่า
ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทาอริยสัจนี้นั้น อันเราให้เกิดแล้ว ดังนี้ ๑-
เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า พระโพธิสัตว์ได้หยั่งลงสู่ทางอันแน่นอน
มีพรหมจรรย์อันประพุดิแล้ว ในศาสนาของพระผู้มีพระภาคพระนามว่า
กัสสปะ

นียาโมกกันติกถา จบ

สมันนาคคกถา อิกกถาหนึ่ง

[๔๘๕] สกวาที บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผลเป็นผู้ประกอบด้วยผล ๓
หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

@๑. วิ. มหาวรรค เล่ม ๑ หน้า ๑๕ ส. มหาวาร ข้อ ๑๖๖๖ หน้า ๕๒๕

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วย ผัสสะ ๔
เวทนา ๔ สัญญา ๔ เจตนา ๔ จิต ๔ สัทธา ๔ วิริยะ ๔ สติ ๔ สมาธิ ๔
ปัญญา ๔ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๖] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยผล ๒
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยผัสสะ ๓
เวทนา ๓ ฯลฯ ปัญญา ๓ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๗] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยโสคา-
ปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยผัสสะ ๒
เวทนา ๒ ฯลฯ ปัญญา ๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๘] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยโสคาปัตติ-
ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นพระโสดาบัน ผู้สัจจัตต-
ปรมะ ผู้ไกลังโกละ ผู้เอกพีชี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๕] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยสกทาคามีผล
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นพระสกทาคามี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๖] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยอนาคามีผล
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นพระอนาคามี ผู้อันตรา-
ปรินิพพายี ผู้อุปหัจจปรินิพพายี ผู้สังขารปรินิพพายี ผู้สสังขารปรินิพพายี
ผู้อุทธังโสโตกนิภูคคามิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๗] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติ-
ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นพระโศดาบัน ผู้สัจจ-
ัตตปรมะ ผู้ไกลังโกละ ผู้เอกพีชี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๘] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยสกทาคามี-
ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นพระสกทาคามี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๘๙] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยโศดา-
ปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล เป็นพระโศดาบัน ผู้สัจจ-
ัตตปรมะ ผู้ไกลังโกละ ผู้เอกพีชี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๔๙๐] ส. ผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติผล พึงเรียกว่า พระโศดาบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติ-
ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผลองค์นั้น พระโศดาบันก้องคั่นนั้นแหละ
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๕] ส. ผู้ประกอบด้วยสกทาคามีผล ฟังเรียกว่า พระสกทาคามี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อกระทำแจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยสกทา-
คามิผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผลองค์นั้น พระสกทาคามีก้องคั่นนั้นแหละ
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๖] ส. ผู้ประกอบด้วยอนาคามีผล ฟังเรียกว่า พระอนาคามี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยอนาคามีผล
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผลองค์นั้น พระอนาคามีก้องคั่นนั้นแหละ
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๗] ส. ผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติผล ฟังเรียกว่า พระโศดาบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยโศดาปัต-
ติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผลองค์นั้น พระโศดาบันก้องคั่นนั้นแหละ
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๘] ส. ผู้ประกอบด้วยสกทาคามีผล ฟังเรียกว่า พระสกทาคามี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยสกทา-

มิลล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผลองคั่น พระสกทาคามีก็องคั่น
แหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๕๕๕] ส. ผู้ประกอบด้วยโสคาปัตติผล ฟังเรียกว่า พระโสคาบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยโสคา-
ปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผลองคั่น พระโสคาบันก็องคั่น
แหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๐๐] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยโสคา-
ปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยโสคาปัตติผลไปแล้ว
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยโสคาปัตติผลไป
แล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผลเป็นผู้
ประกอบด้วยโสคาปัตติผล

[๑๐๐๑] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยโสคาปัตติผลไปแล้ว แต่
ยังประกอบด้วยโสคาปัตติผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผลเลยโสคาปัตติผลไปแล้ว เลย
สักกายทิฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ราคะที่เป็นอปายคามิ โทสะที่
เป็นอปายคามิ โมหะที่เป็นอปายคามิไปแล้ว แต่ยังประกอบด้วยโมหะที่
เป็นอปายคามินั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๐๒] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยสกทาคา-
มิลล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยสกทาคามีผลไปแล้ว มิ

ใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยสภากาฬามิผลไป แล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผลเป็นผู้ประกอบด้วยสภากาฬามิผล

[๑๐๐๓] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยสภากาฬามิผลไปแล้ว แต่ ยังประกอบด้วยสภากาฬามิผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยสภากาฬามิผลไปแล้ว เลยกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ ไปแล้ว แต่ยังประกอบด้วยพยาบาทอย่างหยาบนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๐๔] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยอนาคามิผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยอนาคามิผลไปแล้ว มิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยอนาคามิผลไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยอนาคามิผล

[๑๐๐๕] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยอนาคามิผลไปแล้ว แต่ ยังประกอบด้วยอนาคามิผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เลยอนาคามิผลไปแล้ว เลยกามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียดไปแล้ว แต่ยังประกอบด้วยพยาบาทอย่างละเอียดนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๐๖] ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล เป็นผู้ประกอบด้วยโศคาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล เลยโศคาปัตติผลไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล โดยโศดาปัตติผลไป
แล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็น
ผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติผล

[๑๐๐๗] ๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล โดยโศดาปัตติผลไปแล้ว แต่
ยังประกอบด้วยโศดาปัตติผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล โดยโศดาปัตติมรรคไปแล้ว
เลยสักกายทิฐิ ฯลฯ โมหะที่เป็นอุปายคามิไปแล้ว แต่ยังประกอบด้วย
โมหะที่เป็นอุปายคามินั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๐๘] ๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยสกทาคามิ-
ผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล โดยสกทาคามีผลไปแล้ว มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล โดยสกทาคามีผลไป
แล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผลเป็นผู้
ประกอบด้วยสกทาคามีผล

[๑๐๐๙] ๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล โดยสกทาคามีผลไปแล้ว แต่
ยังประกอบด้วยสกทาคามีผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล โดยสกทาคามีมรรคไปแล้ว
เลยกามราคอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบไปแล้ว แต่ยังประกอบด้วย
พยาบาทอย่างหยาบนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๑๐] ๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล เป็นผู้ประกอบด้วยโศดา-
ปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล โดยโศดาปัตติผลไปแล้วมิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล โดยโศดาปัตติผล
ไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล

เป็นผู้ประกอบด้วยโศคาปัตติผล

[๑๐๑๑] ศ. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสภากามิผล เเลยโศคาปัตติผลไปแล้ว
แต่ยังประกอบด้วยโศคาปัตติผลนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสภากามิผล เเลยโศคาปัตติมรรคไปแล้ว
เลยสักกายทิฐิ ฯลฯ โมหะที่เป็นอุปายคามิไปแล้ว แต่ยังประกอบด้วย
โมหะที่เป็นอุปายคามินั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๑๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผลเป็นผู้ประกอบด้วยผล ๓ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ได้ผล ๓ แล้ว และไม่เสื่อม
จากผล ๓ นั้น มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ได้ผล ๓ แล้ว และไม่
เสื่อมจากผล ๓ นั้น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติ
เพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล เป็นผู้ประกอบด้วยผล ๓

[๑๐๑๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผลเป็นผู้ประกอบด้วยผล ๒ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล ได้ผล ๒ แล้ว และไม่เสื่อม
จากผล ๒ นั้น มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล ได้ผล ๒ แล้ว และ
ไม่เสื่อมจากผล ๒ นั้น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติ
เพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล เป็นผู้ประกอบด้วยผล ๒

[๑๐๑๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสภากามิผลเป็นผู้ประกอบด้วยโศคาปัตติผล หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสภากามิผล ได้โศคาปัตติผลแล้ว และ
ไม่เสื่อมจากโศคาปัตติผลนั้น มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสภากามิผล ได้โศคาปัตติผลแล้ว
และไม่เสื่อมจากโศคาปัตติผลนั้น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า

บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผลเป็นผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติผล

[๑๐๑๕] ศ. เพราะบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ได้ผล ๓ แล้ว และไม่
เสื่อมจากผล ๓ นั้น ฉะนั้น บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล
จึงเป็นผู้ประกอบด้วยผล ๓ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เพราะบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ได้มรรค ๔ แล้ว และ
ไม่เสื่อมจากมรรค ๔ นั้น ฉะนั้น บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล
จึงเป็นผู้ประกอบด้วยมรรค ๔ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๑๖] ศ. เพราะบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ได้ผล ๒ แล้ว และ
ไม่เสื่อมจากผล ๒ นั้น ฉะนั้น บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามี-
ผล จึงเป็นผู้ประกอบด้วยผล ๒ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เพราะบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ได้มรรค ๓ แล้ว และ
ไม่เสื่อมจากมรรค ๓ นั้น ฉะนั้น บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคา-
มีผล จึงเป็นผู้ประกอบด้วยมรรค ๓ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๑๗] ศ. เพราะบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ได้โศดาปัตติผลแล้ว
และไม่เสื่อมจากโศดาปัตติผลนั้น ฉะนั้น บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่ง
สกทาคามีผล จึงเป็นผู้ประกอบด้วยโศดาปัตติผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เพราะบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ได้มรรค ๒ แล้ว และ
ไม่เสื่อมจากมรรค ๒ นั้น ฉะนั้น บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคา-
มีผล จึงเป็นผู้ประกอบด้วยมรรค ๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สมันนาคตกถา อิกกถาหนึ่ง จบ

สัพพัตถุญฺชนปหานกถา

[๑๐๑๘] สกวาที การละสัณฺณุชนทั้งปวง ชื่อว่า อรหัตผล หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ศ. สัณฺณุชนทั้งปวงละได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๑๙] ศ. สัณฺณุชนทั้งปวง ละได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ก็ละได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๒๐] ส. สักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ก็ละได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสการละสัญญาโนชน์ ๓ ว่า โสคาปัตติผล มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสการละสัญญาโนชน์ ๓ ว่า โสคาปัตติผล ก็
ต้องไม่กล่าวว่า สัญญาโนชน์ทั้งปวงละได้ด้วยอรหัตมรรค

ส. สัญญาโนชน์ทั้งปวงละได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ ก็ละได้ด้วยอรหัตมรรค
หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๒๑] ส. กามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบ ก็ละได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสความเบาบางแห่งกามราคะ และพยาบาทว่าสทกคา-
มิผล มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสความเบาบางแห่งกามราคะ และพยาบาท
ว่าสทกคามิผล ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัญญาโนชน์ทั้งปวงละได้ด้วยอรหัต-
มรรค ดังนี้

[๑๐๒๒] ส. สัญญาโนชน์ทั้งปวงละได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียด ก็ละได้ด้วยอรหัตมรรค
หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๒๓] ส. กามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียด ก็ละได้ด้วยอรหัตมรรค
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสการละไม่มีส่วนเหลือ แห่งกามราคะและพยาบาทว่า
อนาคามิผล มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสการละไม่มีส่วนเหลือแห่งกามราคะและ

พยายามทำอนาคามิผล ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัญโญชน์ทั้งปวงละได้ด้วย
อรหัตมรรค

[๑๐๒๔] ส. สัญโญชน์ทั้งปวง ละได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสการละไม่มีส่วนเหลือแห่งรูปราคะ อรูปราคะ มานะ
อุทธัจจะ และอวิชชาว่า เป็นอรหัตผล มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสการละไม่มีส่วนเหลือแห่งรูปราคะ อรูปราคะ
มานะ อุทธัจจะ และอวิชชาว่า เป็นอรหัตผล ก็ต้องไม่กล่าวว่า
สัญโญชน์ทั้งปวงละได้ด้วยอรหัตมรรค

[๑๐๒๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า การละสัญโญชน์ทั้งปวง ชื่อว่า อรหัตผล หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์มีสัญโญชน์ทั้งปวงเสื่อมสิ้นแล้ว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระอรหันต์มีสัญโญชน์ทั้งปวงเสื่อมสิ้นแล้ว ด้วยเหตุนี้
ท่านจึงต้องกล่าวว่า การละสัญโญชน์ทั้งปวง ชื่อว่าอรหัตผล ดังนี้

สัพพัญญูชนปหานกถา จบ

วรรคที่ ๕

วิมุตตกถา

[๑๐๒๖] สกวาที วิมุตติญาณ ชื่อว่าหลุดพ้นแล้วหรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. วิมุตติญาณ ไม่ว่าอย่างใดหมด ชื่อว่าหลุดพ้นแล้วหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิมุตติญาณ ชื่อว่าหลุดพ้นแล้วหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัจจเวกขณญาณ ชื่อว่าหลุดพ้นแล้วหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิมุตติญาณ ชื่อว่าหลุดพ้นแล้วหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิมุตติญาณของโคตรภูบุคคล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้วหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๒๗] ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้ง ซึ่งโศคาปัตติผลชื่อว่าหลุด
พ้นแล้วหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ญาณของพระโศดาบัน เป็นญาณของผู้ถึง ได้เฉพาะ บรรลุ ทำให้แจ้ง
ซึ่งโศดาปัตติผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้ง ซึ่งสกทาคามีผลชื่อว่าหลุด
พ้นแล้วหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ญาณของพระสกทาคามี เป็นญาณของผู้ถึง ได้เฉพาะ บรรลุ ทำให้แจ้ง
ซึ่งสกทาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ชื่อว่าหลุด
พ้นแล้วหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ญาณของพระอนาคามี เป็นญาณของบุคคลผู้ถึง ได้เฉพาะ บรรลุ ทำให้
แจ้งซึ่งอนาคามีผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ชื่อว่าหลุด
พ้นแล้ว หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๙. ญาณของพระอรหันต์ ชื่อว่า ญาณของผู้ถึง ได้เฉพาะ บรรลุ ทำให้แจ้งซึ่ง
อรหัตผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๒๘] ๙. วิมุตติญาณ ของบุคคล ผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยโศดาปัตติผล ชื่อว่า
หลุดพ้นแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผล ชื่อว่าหลุด
พ้นแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. วิมุตติญาณของบุคคล ผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยสกทาคามีผล ชื่อว่า
หลุดพ้นแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. วิมุตติญาณ ของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ชื่อว่าหลุด
พ้นแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. วิมุตติญาณของบุคคล ผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยอนาคามีผล ชื่อว่า

หลุดพ้นแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้วหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยอรหัตผลชื่อหลุดพ้นแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๒๕] ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยโสดาปัตติผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว และนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุมผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโสดาปัตติผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว และนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุมผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยสกทาคามิผลชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว และนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุมผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติ เพื่อให้แจ้งซึ่งสกทาคามิผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว และนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุมผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว และนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุมผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยอนาคามิผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว และนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุมผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามิผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว และนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุมผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิมุตติญาณของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยอรหัตผล ชื่อหลุดพ้นแล้วและนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุมผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิมุติญาณของบุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งอรรถผล ชื่อว่าหลุดพ้นแล้ว และนั่นเป็นญาณของผู้บรรลุผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

วิมุตตกถา จบ

อเสกขญาณกถา

[๑๐๓๐] สกวาที พระเสกขะ มีญาณของพระอเสกขะ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. พระเสกขะ รู้เห็นธรรมของพระอเสกขะได้ เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยกายอยู่ ซึ่งธรรมของพระอเสกขะที่ตนเห็นแล้ว รู้แล้ว ทำให้แจ้งแล้วได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมของพระอเสกขะ อันพระเสกขะ รู้ไม่ได้ เห็นไม่ได้ เมื่อมิได้เห็น มิได้รู้ ก็เข้าถึงไม่ได้ ถูกต้องด้วยกายไม่ได้ มิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ธรรมของพระอเสกขะ อันพระเสกขะ รู้ไม่ได้ เห็นไม่ได้ เมื่อมิได้เห็น มิได้รู้ มิได้ทำให้แจ้ง ก็เข้าถึงไม่ได้ ถูกต้องด้วยกายไม่ได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระเสกขะมีญาณของพระอเสกขะ

[๑๐๓๑] ส. พระอเสกขะ มีญาณของพระอเสกขะ พระอเสกขะรู้เห็นธรรมของพระอเสกขะได้ เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยกายอยู่ ซึ่งธรรมของพระอเสกขะที่ตนเห็นแล้ว รู้แจ้งแล้ว ทำให้แจ้งแล้วได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระเสกขะมีญาณของพระอเสกขะ พระเสกขะรู้เห็นธรรมของพระอเสกขะได้ เข้าถึงอยู่ ถูกต้องด้วยกายอยู่ ซึ่งธรรมของพระอเสกขะที่ตนเห็นแล้ว รู้แล้ว ทำให้แจ้งแล้วได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๓๒] ส. พระเสกขะ มีญาณของพระอเสกขะ แต่ธรรมของพระอเสกขะอันพระเสกขะรู้ไม่ได้ เห็นไม่ได้ เมื่อมิได้เห็น มิได้รู้ มิได้ทำให้แจ้ง ก็เข้าถึงไม่ได้ ถูกต้องด้วยกายไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอเสกขะ มีญาณของพระอเสกขะ แต่พระธรรมของพระอเสกขะ อันพระอเสกขะรู้ไม่ได้ เห็นไม่ได้ เมื่อมิได้เห็น มิได้รู้ มิได้ทำให้แจ้ง ก็เข้าถึงไม่ได้ ถูกต้องด้วยกายไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๓๓] ส. พระเสกขะ มีญาณของพระอเสกขะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โคตรภูบุคคล มีญาณในโศคาปัตติมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้งซึ่งโศคาปัตติผล มีญาณในโศคาปัตติผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อให้แจ้ง ซึ่งสกทาคามีผล ฯลฯ เพื่อให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ฯลฯ เพื่อให้แจ้งซึ่งอรหัตผล มีญาณในอรหัตผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๓๔] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า พระเสกขะมีญาณของพระอเสกขะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านพระอานนท์เมื่อยังเป็นเสกขะ ก็ทราบได้ว่าพระผู้มีพระภาคมีพระคุณอันยิ่ง ทราบได้ว่า พระสารีบุตรเถระ พระมหาโมคคัลลานเถระ มีคุณอันยิ่ง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ท่านพระอานนท์เมื่อยังเป็นเสกขะก็ทราบได้ว่า พระผู้มีพระภาคมีพระคุณอันยิ่ง ทราบได้ว่า พระสารีบุตรเถระ พระมหาโมคคัลลานเถระ มีคุณอันยิ่ง ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่าพระเสกขะมีญาณของพระอเสกขะ

อเสกขญาณกถา จบ

วิปริตกถา

[๑๐๓๕] สกวาที ผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริตหรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. มีความเห็นผิดในสภาวะที่ไม่เที่ยงว่าเที่ยง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มีความเห็นผิดในสภาวะที่เป็นทุกข์ว่าเป็นสุขหรือ ฯลฯ มีความเห็นผิดในสภาวะที่เป็นอนัตตาว่าเป็นอัตตาหรือ ฯลฯ มีความเห็นผิดในสภาวะที่ไม่งามว่างาม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๓๖] ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิณเป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นอกุศลไม่ใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่าเป็นอกุศล ก็ต้องไม่กล่าวว่า ผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์
ความรู้วิปริต

[๑๐๓๗] ส. สภาวะที่ไม่เที่ยงเห็นว่ายั่งยืน เป็นความเห็นผิดและนั่นเป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต และนั่นเป็นอกุศล
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สภาวะที่เป็นทุกข์เห็นว่าเป็นสุข ฯลฯ สภาวะที่เป็นอนัตตาเห็นว่าเป็น
อัตตา ฯลฯ สภาวะที่ไม่งามเห็นว่างาม เป็นความเห็นผิด และนั่นเป็น
อกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต และนั่นเป็นอกุศล
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๓๘] ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต และนั่นเป็นอกุศล
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สภาวะที่ไม่เที่ยงเห็นว่ายั่งยืน และนั่นเป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต และนั่นเป็นอกุศล
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สภาวะที่เป็นทุกข์เห็นว่าเป็นสุข ฯลฯ สภาวะที่เป็นอนัตตาเห็นว่าเป็น
อัตตา ฯลฯ สภาวะที่ไม่งามเห็นว่างาม เป็นความเห็นผิด และนั่นเป็น
อกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๓๙] ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์พึงเข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์พึงเข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์ ก็ต้องไม่

กล่าวว่า ผู้ที่เข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต

[๑๐๔๐] ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต พระอรหันต์พึงเข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมีความเห็นผิดอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๔๑] ส. พระอรหันต์ ยังมีความเห็นผิดอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ ยังมีความสำคัญผิด มีความคิดผิด มีความเห็นผิดอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๔๒] ส. พระอรหันต์ ไม่มีความสำคัญผิด ความคิดผิด ความเห็นผิดหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ ไม่มีความสำคัญผิด ความคิดผิด ความเห็นผิด

ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ยังมีความเห็นผิดอยู่

[๑๐๔๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ผู้เข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปฐมวิภังค์ปรากฏแก่ท่านผู้เข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์อยู่ เป็นดินล้วนเทียว หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ผู้เข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์ ก็มีความรู้วิปริตนะสี

[๑๐๔๔] ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ดินมีอยู่ และบางคนที่เข้าปฐมวิภังค์จากดินก็มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ดินมีอยู่ และบางคนที่เข้าปฐมวิภังค์จากดินก็มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า

ผู้เข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์ มีความรู้วิปริต

[๑๐๔๕] ส. ดินมีอยู่ แต่ความรู้ของผู้เข้าปฐมวิภังค์จากดิน เป็นความรู้วิปริต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิพพานมีอยู่ แต่ความรู้ของผู้เข้าสมาบัติมีนิพพานเป็นอารมณ์จากนิพพาน

ก็เป็นความรู้วิปริต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ผู้เข้าสมาบัติมีปฐมวิภังค์เป็นอารมณ์มีความ

รู้วิปริต

วิปริตถา จบ

นิยามกถา

[๑๐๔๖] สกวาที บุคคลผู้ไม่แน่นอน (ยังเป็นปุถุชน) มีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน (อริยมรรค) หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้แน่นอน (อริยบุคคล) มีญาณเพื่อไปสู่โลกิยธรรมอันมิใช่ทางแน่นอน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๔๗] ส. บุคคลผู้แน่นอนไม่มีญาณเพื่อไปสู่โลกิยธรรม อันมิใช่ทางแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอนไม่มีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๔๘] ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๔๙] ส. บุคคลผู้แน่นอนไม่มีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอนไม่มีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๐] ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่โลกิยธรรมอันมิใช่ทางแน่นอน หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๑] ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอน ไม่มีญาณเพื่อไปสู่โลกิยธรรมอันมิใช่ทางแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอนไม่มีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๒] ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีทางอันแน่นอน เพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๓] ศ. บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลผู้ไม่แน่นอน มีสติปัญญาน ฯลฯ สัมมปชฺชาน อธิธัมม อินทริย

พละ โพชนงค์ เพื่อ ไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๔] ศ. บุคคลผู้ไม่แน่นอน ไม่มีทางอันแน่นอนเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า บุคคลผู้ไม่แน่นอน ไม่มีทางอันแน่นอนเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน

ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน

[๑๐๕๕] ศ. บุคคลผู้ไม่แน่นอนไม่มีสติปัญญาน ฯลฯ โพชนงค์ เพื่อไปสู่ทางอัน
แน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า บุคคลผู้ไม่แน่นอน ไม่มีโพชนงค์เพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน ก็

ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน

[๑๐๕๖] ศ. บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน่นอน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. โคตรภูบุคคลมีญาณในโสคาปัตติมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๗] ศ. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งโสคาปัตติผล มีญาณในโสคาปัตติผล
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ฯลฯ เพื่อทำให้แจ้งซึ่ง

อนาคามีผล ฯลฯ เพื่อทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล มีญาณในอรหัตผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันไม่แน่นอน หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคทรงทราบได้ว่า บุคคลนี้จักก้าวลงสู่ทางอันแน่นอนเพื่อ

ความชอบ บุคคลนี้เป็นผู้ควรเพื่อจะตรัสรู้ธรรมนี้ มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระผู้มีพระภาคทรงทราบได้ว่า บุคคลนี้จักก้าวลงสู่ทางอัน

แน่นอนเพื่อความชอบ บุคคลนี้เป็นผู้ควรเพื่อจะตรัสรู้ธรรม ด้วยเหตุ

นั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ไม่แน่นอนมีญาณเพื่อไปสู่ทางอันแน

นอน

นิยามกถา จบ

ปฏิบัติสมาธิภาวนา

[๑๐๕๕] สกวาที ความรู้ทั้งปวงเป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ความรู้สมมติเป็นปฏิบัติสมาธิภาวนาหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความรู้สมมติเป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนเหล่าใดเหล่าหนึ่งรู้สมมติ คนเหล่านั้นทั้งหมดเป็นผู้ถึงปฏิบัติสมาธิภาวนาแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความรู้ทั้งปวงเป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น เป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความรู้ในการกำหนดใจผู้อื่นเป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนเหล่าใดเหล่าหนึ่งรู้จักของบุคคลอื่น คนเหล่านั้นทั้งหมด เป็นผู้ถึงปฏิบัติสมาธิภาวนาแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๖๐] ส. ความรู้ทั้งปวง เป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัญญาทั้งปวง เป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปัญญาทั้งปวง เป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้เข้าสมาบัติมีปฐมฌานเป็นอารมณ์ ก็มีปัญญานั้นเป็นปฏิบัติสมาธิภาวนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้เข้าสมาบัติมีอโปกขเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีเตโชกขเป็นอารมณ์ ฯลฯ

มีวาโยกขเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีนิลกขเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีปีตกข

เป็นอารมณ์ ฯลฯ มีโลหิตกขเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีโอทาคกขเป็น

อารมณ์ ฯลฯ ผู้เข้าอากาสาณูจายตนสมาบัติ ฯลฯ วิญญูณูจายตน-

สมาบัติ ฯลฯ อากิญจัญญายตนสมาบัติ ฯลฯ เนวสัณฺณานาสัญญายตน-

สมาบัติ ฯลฯ ผู้ให้ทาน ฯลฯ ผู้ให้จีวร ฯลฯ ผู้ให้บิณฑบาต ฯลฯ

ผู้ให้สนาสนะ ฯลฯ ผู้ให้คิลานปัจจัยเภสัชบริวารก็มีปัญญา ปัญญานั้น
เป็นปฏิสัมภิทา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๖๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ความรู้ทั้งปวง เป็นปฏิสัมภิทา หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปัญญาอันเป็นโลกุตระมียู่ ปัญญานั้นไม่เป็นปฏิสัมภิทา หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ความรู้ทั้งปวงก็เป็นปฏิสัมภิทานะสิ

ปฏิสัมภิทาภา จบ

สัมมตญาณกถา

[๑๐๖๒] ปรวาทิ ไม่พึงกล่าวว่า ญาณให้สมมติ มีสัจจะเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มี
ธรรมอื่นเป็นอารมณ์ หรือ?

สกวาทิ ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์ มีญาณ และปฐวิกสิตเป็น
สมมติสัจจะ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลผู้เข้าสมาบัติมีปฐวิกสิตเป็นอารมณ์ มีญาณและปฐวิกสิต
เป็นสมมติสัจจะ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ญาณในสมมติมี
สัจจะเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์

[๑๐๖๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ญาณในสมมติ มีสัจจะเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่น
เป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้เข้าสมาบัติมีอาโปกสิตเป็นอารมณ์ ฯลฯ มีเตโชกสิตเป็นอารมณ์
ฯลฯ บุคคลผู้ให้อยู่ซึ่งคิลานปัจจัยเภสัชบริวาร มีญาณและคิลานปัจจัย-
เภสัชบริวารเป็นสมมติสัจจะ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลผู้ให้อยู่ซึ่งคิลานปัจจัยเภสัชบริวาร มีญาณและคิลาน-
ปัจจัยเภสัชบริวารเป็นสมมติสัจจะ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
ญาณในสมมติมีสัจจะเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์

[๑๐๖๔] ส. ญาณในสมมติ มีสัจจะเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กำหนดรู้ทุกขได้ ละสมุทัยได้ กระทำนิโรธให้แจ้งได้ ยังมรรคให้เกิดได้

ด้วยญาณนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สัมมติญาณกถา จบ

จิตตารัมมณกถา

[๑๐๖๕] สกวาที ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น มีจิตเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีบางคน เมื่อจิตมีราคะ ก็รู้ชัดว่าจิตมีราคะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า มีบางคนเมื่อจิตมีราคะ ก็รู้ชัดว่าจิตมีราคะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น มีจิตเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์

ส. มีบางคน เมื่อจิตปราศจากราคะ ก็รู้ว่าจิตปราศจากราคะ ฯลฯ เมื่อจิตมีโทสะ ฯลฯ เมื่อจิตปราศจากโทสะ เมื่อจิตมีโมหะ เมื่อจิตปราศจากโมหะ เมื่อจิตหดหู่ เมื่อจิตกวัดแกว่ง เมื่อจิตใหญ่ เมื่อจิตไม่ใหญ่ เมื่อจิตมีจิตอื่นยิ่งกว่า เมื่อจิตไม่มีจิตอื่นยิ่งกว่า เมื่อจิตเป็นสมาธิ เมื่อจิตไม่เป็นสมาธิ เมื่อจิตหลุด ฯลฯ เมื่อจิตยังไม่หลุด ก็รู้ชัดว่าจิตยังไม่หลุด มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า มีบางคนเมื่อจิตยังไม่หลุด ก็รู้ชัดว่า จิตยังไม่หลุด ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น มีจิตเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์

[๑๐๖๖] ส. ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น พึงกล่าวว่า ความรู้ในอารมณ์ คือ ผัสสะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น พึงกล่าวว่า ความรู้ในอารมณ์ คือ ผัสสะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น มีจิตเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์

ส. ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น พึงกล่าวว่า ความรู้ในอารมณ์ คือ เวทนา ฯลฯ ว่าความรู้ในอารมณ์คือสัญญา ว่าความรู้ในอารมณ์คือเจตนา ว่าความรู้ในอารมณ์คือจิต ว่าความรู้ในอารมณ์คือศรัทธา ว่าความรู้ในอารมณ์คือ วิริยะ ว่าความรู้ในอารมณ์คือสติ ว่าความรู้ในอารมณ์คือสมาธิ ว่าความรู้ในอารมณ์คือปัญญา ฯลฯ ว่าความรู้ในอารมณ์คือราคะ ฯลฯ

ว่าความรู้ในอารมณ์ คือโทสะ ฯลฯ ว่าความรู้ในอารมณ์คืออินตตัปปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น ฟังกล่าวว่า ความรู้ในอารมณ์คืออินตตัปปะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น มีจิตเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์

[๑๐๖๗] ส. ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น ไม่ฟังกล่าวว่า ความรู้ในอารมณ์ คือผัสสะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความรู้ในการกำหนดรู้ผัสสะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น ไม่ฟังกล่าวว่า ความรู้ในอารมณ์คือเวทนา ฯลฯ ว่าความรู้ในอารมณ์คือสัญญา ฯลฯ ว่าความรู้ในอารมณ์ คืออินตตัปปะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความรู้ในการกำหนดรู้อินตตัปปะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๖๘] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น มีจิตเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เป็นความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า เป็นความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น ด้วยเหตุนี้แหละท่าน จึงต้องกล่าวว่าความรู้ในการกำหนดรู้ใจผู้อื่น มีจิตเป็นอารมณ์เท่านั้น ไม่มีธรรมอื่นเป็นอารมณ์

จิตตารัมมณกถา จบ

อนาคตญาณกถา

[๑๐๖๙] สกวาที ความรู้ในอนาคต (สภาวะที่ยังไม่มาถึง) มีอยู่หรือ

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. อนาคตรู้ได้โดยมุล รู้ได้โดยเหตุ รู้ได้โดยนิทาน (เหตุเป็นแดนมอบให้ซึ่งผล) รู้ได้โดยสมภพ (เหตุเป็นแดนเกิด) รู้ได้โดยประภพ (เหตุเป็นแดนเกิดก่อน) รู้ได้โดยสมุฏฐาน รู้ได้โดยอาหาร (เหตุนำมาซึ่งผล) รู้ได้โดยอารมณ์ (เหตุเป็นที่ยึดหน่วง) รู้ได้โดยปัจจัย (เหตุเป็นที่อาศัย

เป็นไป) รู้ได้โดยสมุทัย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๗๐] ส. ความรู้ในอนาคคมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รู้ความเป็นเหตุปัจจัยที่เป็นอนาคตได้ รู้ความเป็นอาร์มมณปัจจัยที่เป็นอนาคตได้ รู้ความเป็นอธิปัตติปัจจัยที่เป็นอนาคตได้ รู้ความเป็นอนันตรปัจจัยที่เป็นอนาคตได้ รู้ความเป็นสมนันตรปัจจัยที่เป็นอนาคตได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๗๑] ส. ความรู้ในอนาคคมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โคตรภูบุคคล มีความรู้ในโศดาปัตติมรรคหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งโศดาปัตติผล มีความรู้ในโศดาปัตติผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ปฏิบัติเพื่อทำให้แจ้งซึ่งสกทาคามีผล ฯลฯ เพื่อทำให้แจ้งซึ่งอนาคามีผล ฯลฯ เพื่อทำให้แจ้งซึ่งอรหัตผล มีความรู้ในอรหัตผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๗๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ความรู้ในอนาคคมียู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรอานนท์ อันตราย ๓ อย่าง จักเกิดแก่เมืองปาฏลีบุตร คือ จากไฟ หรือจากน้ำ หรือจากการแตกความสามัคคี ๑- ดังนี้ เป็นสูตรมียู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ความรู้ในอนาคตก็มีอยู่นะสี

อนาคตญาณกถา จบ

ปัจจุปันนญาณกถา

[๑๐๗๓] สกวาที ความรู้ในปัจจุบัน (สภาวะที่เกิดขึ้นเฉพาะหน้า) มียู่หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. บุคคลรู้ความรู้ันได้ด้วยความรู้ันั้น หรือ?

@๑. วิ. มหาวรรค เล่ม ๒ ข้อ ๗๑ หน้า ๕๑

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๔. บุคคลรู้ความรู้นั้นได้ด้วยความรู้ันั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลรู้ความรู้นั้นว่าความรู้ ด้วยความรู้ันั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๖. บุคคลรู้ความรู้นั้นว่าความรู้ ได้ด้วยความรู้ันั้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๗. ความรู้นั้น เป็นอารมณ์แห่งความรู้ันั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. ความรู้นั้น เป็นอารมณ์แห่งความรู้ันั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลถูกต้องผัสสะนั้นได้ด้วยผัสสะนั้น เสวยเวทนานั้นได้ด้วยเวทนา
นั้น จำสัญญาานั้นได้ด้วยสัญญานั้น ตั้เจตนานั้นได้ด้วยเจตนานั้น คิด
จิตนั้นได้ด้วยจิตนั้น ตรีกิตกนั้นได้ด้วยวิตกนั้น ตรองวิจารณ์ได้ด้วย
วิจารณ์ ตั้ปีตินั้นได้ด้วยปีตินั้น ระลึกสตินั้นได้ด้วยสตินั้น ทราบ
ชัดปัญญานั้นได้ด้วยปัญญานั้น ตัดขันธนั้นได้ด้วยขันธนั้น ถากขวาน
นั้นได้ด้วยขวานนั้น ถากฝั้กนั้นได้ด้วยฝั้กนั้น ถากมีดนั้นได้ด้วยมีดนั้น
เย็บเข้มนั้นได้ด้วยเข้มนั้น ถูบคลำปลายของกุสินั้นได้ด้วยปลายของกุสินั้น
ถูบคลำปลายนาสิกนั้นได้ด้วยปลายนาสิกนั้น ถูบคลำกระหม่อมนั้นได้
ด้วยกระหม่อมนั้น ล้างกุนั้นได้ด้วยกุนั้น ล้างมูตรนั้นได้ด้วยมูตรนั้น
ล้างเชษะนั้นได้ด้วยเชษะนั้น ล้างหนองนั้นได้ด้วยหนองนั้น ล้างเลือด
นั้นได้ด้วยเลือดนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๗๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ความรู้ในปัจจุบันมีอยู่ หรือ?

๔. ถูกแล้ว

ป. เมื่อพระโยคาวจรเห็นสังขารทั้งปวง โดยความเป็นของไม่เที่ยงแล้ว แม้
ความรู้นั้น ก็เป็นอันพระโยคาวจรมันได้เห็น โดยความเป็นของไม่เที่ยง
ด้วย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. หากว่า เมื่อพระโยคาวจรเห็นสังขารทั้งปวง โดยความเป็นของไม่เที่ยง
แล้ว แม้ความรู้นั้นก็เป็นอันพระโยคาวจรมันได้เห็น โดยความเป็นของ
ไม่เที่ยงด้วย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ความรู้ในปัจจุบันมีอยู่
ปัจจุบันนญาณกถา จบ

ผลญาณกถา

[๑๐๗๕] สกวาที พระสาวกมีความรู้ในผล หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระสาวกประกาศคุณสมบัติแห่งผลได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสาวกมีความรู้ในผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การรู้ความยิ่งความหย่อนแห่งผล การรู้ความยิ่งความหย่อนแห่งอินทรีย์
การรู้ความยิ่งความหย่อนแห่งบุคคล ของพระสาวกมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสาวกมีความรู้ในผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การบัญญัติขั้น การบัญญัติอายตนะ การบัญญัติธาตุ การบัญญัติสัจจะ
การบัญญัติอินทรีย์ การบัญญัติบุคคล ของพระสาวกมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสาวกมีความรู้ในผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสาวก เป็นพระจีนะ เป็นพระศาสดา เป็นพระสัมมาสัมพุทธะ
เป็นพระสัพพัญญู เป็นผู้เห็นธรรมทั้งปวง เป็นเจ้าแห่งธรรม เป็นที่
อาศัย เป็นไปแห่งธรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสาวกมีความรู้ในผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสาวกเป็นผู้ยังมรรคที่ยังไม่เกิดขึ้น ให้เกิดขึ้น เป็นผู้ยังมรรคที่ยังไม่
เกิดพร้อมให้เกิดพร้อม เป็นผู้กล่าวมรรคที่ใครๆ ยังไม่กล่าว เป็นผู้
รู้มรรค เป็นผู้รู้แจ้งมรรค เป็นผู้ฉลาดในมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๗๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า พระสาวกมีความรู้ในผล หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระสาวกเป็นผู้ไม่มีความรู้ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น พระสาวกก็มีความรู้ในผลนะสิ

ผลญาณกตา จบ

วรรคที่ ๕ จบ

มหาปัญญาสก์ จบ

วรรคที่ ๖

นิยามกลา

[๑๐๗๗] สกวาที่ นิยาม (ทางอันแน่นอน) เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นนิพพาน เป็นที่ด้านทาน เป็นที่เร้น เป็นที่พึง เป็นที่หมาย เป็น

ฐานะอันไม่เคลื่อน เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๗๘] ส. นิยามเป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทาน ก็เป็น ๒ อย่าง ที่เร้นก็เป็น ๒ อย่าง ที่พึงก็เป็น ๒ อย่าง ที่

หมายก็เป็น ๒ อย่าง ฐานะอันไม่เคลื่อนก็เป็น ๒ อย่าง อมตะก็เป็น ๒

อย่าง นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีความสูงและต่ำ มีความเลวและประณีต มีความอุกฤษฎ์และทราม มี

เขตแดน หรือมีความแตกต่าง หรือร้อง หรือระหว่างชั้นแห่งนิพพาน ๒

อย่างนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๗๙] ส. นิยามเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีบุคคลบางพวกก้าวลงสู่นิยาม ได้นิยาม ยังนิยามให้เกิดขึ้น ให้เกิดขึ้น

พร้อม ให้ตั้งขึ้น ให้ตั้งขึ้นพร้อม ให้บังเกิด ให้บังเกิดโดยยิ่ง ให้เกิด

พร้อมได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีบุคคลบางพวก ก้าวลงสู่อสังขตะ ได้อสังขตะ ยังอสังขตะให้เกิดขึ้น

ให้เกิดขึ้นพร้อม ให้ตั้งขึ้น ให้ตั้งขึ้นพร้อม ให้บังเกิด ให้บังเกิดโดยยิ่ง

ให้เกิด ให้เกิดพร้อมได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๐] ศ. นิยามเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. มรรคเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มรรคเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. นิยามเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. โสคาปัตตนิยาม เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. โสคาปัตติมรรค เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. โสคาปัตติมรรค เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. โสคาปัตตนิยาม เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. สกทากามินิยาม ฯลฯ อนาคามินิยาม ฯลฯ อรหัตตนิยาม เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อรหัตตมรรคเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อรหัตตมรรค เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อรหัตตนิยาม เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๑] ศ. โสคาปัตตนิยาม เป็นอสังขตะ ฯลฯ อรหัตตนิยาม เป็นอสังขตะ นิพพาน เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อสังขตะ เป็น ๕ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อสังขตะ เป็น ๕ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ที่ด้านทานก็เป็น ๕ อย่าง ฯลฯ มีระหว่างขั้นแห่งนิพพาน ๕ อย่างนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๒] ศ. นิยาม เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. มิจฉัตตนิยาม (ทางอันแน่นอนข้างผิด) เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. มิจฉัตตนิยามเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สัมมัตตนิยาม (ทางอันแน่นอนข้างถูก) เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๓] ป. ไม่ฟังกล่าวว่านิยามเป็นอสังขตะ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. เมื่อนิยามเกิดขึ้นแล้วดับไป บุคคลยังเป็นผู้ไม่แน่นอนอยู่หรือ?

ศ. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น นิยามเป็นอสังขตะนะสิ

ศ. เมื่อมิจฉัตตนิยามเกิดขึ้นแล้วดับไป บุคคลเป็นผู้ไม่แน่นอน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ถ้าอย่างนั้น มิจฉัตตนิยาม ก็จะเป็นอสังขตะไปนะสิ

นิยามกถา จบ

ปฎิจจสมุปบาทกถา

[๑๐๘๔] สกวาที ปฎิจจสมุปบาทเป็นอสังขตะ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ศ. เป็นนิพพาน เป็นที่ดับทาน เป็นที่เร้น เป็นที่พึง เป็นที่หมาย เป็นฐานะอันไม่เคลื่อน เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ปฎิจจสมุปบาทเป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อสังขตะเป็น ๒ อย่างหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ที่ดับทานก็เป็น ๒ อย่าง ที่เร้นก็เป็น ๒ อย่าง ที่พึงก็เป็น ๒ อย่าง ที่หมายก็เป็น ๒ อย่าง ฐานะอันไม่เคลื่อนก็เป็น ๒ อย่าง อมตะก็เป็น ๒ อย่าง นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีความสูงและต่ำ มีความเลวและความประณีต มีความอุกฤษฎ์และ
ทราม มีเขตแดน หรือความแตกต่าง หรือร่อง หรือระหว่างขั้นแห่ง
นิพพาน ๒ อย่างนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๕] ส. ปฏิจสมุปบาทเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชาที่เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชชาเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฏิจสมุปบาทก็เป็นสังขตะหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปฏิจสมุปบาทเป็นอสังขตะหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารที่เกิดเพราะอวิชชาเป็นปัจจย ก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารที่เกิดเพราะอวิชชา เป็นปัจจย เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฏิจสมุปบาทก็เป็นสังขารหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปฏิจสมุปบาทเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิญญาณที่เกิดเพราะสังขารเป็นปัจจย ก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิญญาณที่เกิดเพราะสังขารเป็นปัจจย เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฏิจสมุปบาทก็เป็นสังขตะหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปฏิจสมุปบาทเป็นอสังขตะหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นามรูปที่เกิดเพราะวิญญาณเป็นปัจจย ก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นามรูปที่เกิดเพราะวิญญาณเป็นปัจจัย เป็นสังขตะหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฏิจสมุปบาทก็เป็นสังขตะหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปฏิจสมุปบาทเป็นอสังขตะหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ขราและมรณะที่มีเพราะชาติเป็นปัจจัยก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ขราและมรณะที่มีเพราะชาติเป็นปัจจัย ก็เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฏิจสมุปบาทก็เป็นสังขตะหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๖] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ปฏิจสมุปบาทเป็นอสังขตะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ขรา มรณะ มีเพราะชาติเป็นปัจจัย โดยพระตถาคตทั้งหลายจะอุบัติขึ้นหรือมิอุบัติขึ้นก็ตาม ชาติคุณนั้นได้ตั้งอยู่แล้วเทียว เป็นธรรมฐิติ เป็นธรรมนิยาม คือความที่ธรรมนี้เกิดขึ้นเพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย พระตถาคตตรัสรู้ด้วยปัญญาอันยัง คั่นพบด้วยปัญญาอันยัง ซึ่งชาติคุณนั้น ครั้นตรัสรู้ด้วยปัญญาอันยังแล้ว ครั้นคั่นพบด้วยปัญญาอันยังแล้ว จึงบอก แสดง ประกาศ เผยแพร่ ขยาย ทำให้ง่าย และได้ชี้แจงว่า ขราและมรณะมีเพราะชาติเป็นปัจจัย ดูกรภิกษุทั้งหลาย ชาติมีเพราะภพเป็นปัจจัย ฯลฯ สังขารมีเพราะอวิชชาเป็นปัจจัย โดยตถาคตทั้งหลายจะอุบัติขึ้นหรือมิอุบัติขึ้นก็ตาม ชาติคุณนั้นได้ตั้งอยู่แล้วเทียว ฯลฯ และได้ชี้แจงว่าสังขารมีเพราะอวิชชาเป็นปัจจัย ภิกษุทั้งหลาย ความจริงแท้ ความไม่คลาดเคลื่อน ความไม่เป็นโดยประการอื่น คือความที่ธรรมเกิดขึ้นเพราะธรรมนี้เป็นปัจจัย สภาวะธรรมนั้น ดังกล่าวนี้อันใด นี้เรากล่าวว่า ปฏิจสมุปบาท ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ปฏิจสมุปบาทก็เป็นอสังขตะนะสิ

@๑. ส. นิ. ข้อ ๖๑ หน้า ๓๐

[๑๐๘๗] ส. ปัจจัยการบพหนึ่งว่า สังขารมีเพราะอวิชชาเป็นปัจจัย ดังนี้ สภาวะใดเป็นธรรมฐิติ เป็นธรรมนิยาม ในปัจจัยการนั้น สภาวะนั้นเป็นอสังขตะ

นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทาน ก็เป็น ๒ อย่าง ฯลฯ หรือมีระหว่างขั้นแห่งนิพพาน ๒ อย่างนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๘] ส. ปัจจยาการบทหนึ่งว่า สังขารมีเพราะอวิชชาเป็นปัจจัย ดังนี้ สภาวะใด

เป็นธรรมฐิติ เป็นธรรมนิยาม ในปัจจยาการนั้น สภาวนั้นเป็นอสังขตะ

ปัจจยาการอีกบทหนึ่งว่า วิญญาณมีเพราะสังขารเป็นปัจจัย ดังนี้ สภาวะ

ใด เป็นธรรมฐิติ เป็นธรรมนิยาม ในปัจจยาการนั้น สภาวนั้นก็เป็น

อสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะ เป็น ๑ อย่างหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะ เป็น ๑ อย่างหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทาน ก็เป็น ๑ อย่าง ฯลฯ มีระหว่างขั้นแห่งนิพพาน ๑ อย่างนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๙] ส. ปัจจยาการบทหนึ่งว่า สังขารทั้งหลายมีเพราะอวิชชาเป็นปัจจัย ดังนี้

สภาวะใด เป็นธรรมฐิติ เป็นธรรมนิยาม ในปัจจยาการนั้น สภาวนั้น

เป็นอสังขตะ ปัจจยาการอีกบทหนึ่งว่า วิญญาณมีเพราะสังขารเป็น

ปัจจัย ดังนี้ สภาวะใด เป็นธรรมฐิติ เป็นธรรมนิยาม ในปัจจยาการนั้น

สภาวนั้นก็เป็นอสังขตะ ฯลฯ ปัจจยาการอีกบทหนึ่งว่า ชรามรณะมี

เพราะชาติเป็นปัจจัย ดังนี้ สภาวะใด เป็นธรรมฐิติ เป็นธรรมนิยาม ใน

ปัจจยาการนั้น สภาวนั้นก็เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะ เป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะเป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทาน ก็เป็น ๑๒ อย่าง ที่เร้นก็เป็น ๑๒ อย่าง ฯลฯ มีระหว่างชั้น
แห่งนิพพาน ๒ อย่างนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ปัจจุสมุปปาตกา จบ

สังกขา

[๑๐๕๐] สกวาที สังขะ ๔ เป็นอสังขตะ

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทานก็เป็น ๔ ที่เร้นก็เป็น ๔ ที่พึงเป็น ๔ ที่หมายก็เป็น ๔ ฐานะ
อันไม่เคลื่อนก็เป็น ๔ อมตะก็เป็น ๔ นิพพานก็เป็น ๔ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิพพาน ก็เป็น ๔ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ส. มีความสูงและต่ำ มีความเลวและประณีต มีความอุกฤษฎ์ เลวทราม มี
เขตแดน หรือความแตกต่าง หรือร้อง หรือระหว่างชั้นแห่งนิพพาน ๔
อย่างนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๑] ส. ทุกขสังขเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุกข์เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทุกขสังขเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุกข์ทางกาย ทุกข์ทางใจ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส เป็น
อสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สมุทัยสังขเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สมุทัยเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สมุทัยสังขเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามคันหา ภวคันหา วิภวคันหา เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. มัคคสังเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มรรคเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. มัคคสังเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมาทิฏฐิ ฯลฯ สัมมาสมาธิ เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๒] ๙. ทุกข์เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ทุกข์สังเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ทุกข์ทางกาย ทุกข์ทางใจ โสกะ ปริเทวะ ทุกข์ โทมนัส อุปายาส เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ทุกข์สังเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สมุทัยเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สมุทัยสังเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. การค้นหา กวตันทา วิภวตันทา เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สมุทัยสังเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. มรรคเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มัคคสังเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมมาทิฏฐิ ฯลฯ สัมมาสมาธิ เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มัคคสังเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๓] ๙. นิโรธสังเป็นอสังขตะ นิโรธเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุกขสัจเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิโรธสัจเป็นอสังขตะ นิโรธเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สมุทัยสัจเป็นอสังขตะ สมุทัยเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิโรธสัจเป็นอสังขตะ นิโรธเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มัคคสัจเป็นอสังขตะ มรรคเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๔] ส. ทุกขสัจเป็นอสังขตะ ทุกข์เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิโรธสัจเป็นอสังขตะ นิโรธเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สมุทัยสัจเป็นอสังขตะ สมุทัยเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิโรธสัจเป็นอสังขตะ นิโรธเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มัคคสัจเป็นอสังขตะ มรรคเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิโรธสัจเป็นอสังขตะ นิโรธเป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๘๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัจจะ ๔ เป็นอสังขตะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ๔ อย่างนี้แท้ไม่ผิด

ไม่เป็นอย่างอื่น ๔ อย่าง เป็นไฉน คำว่า นี้ทุกข์ นี้แท้ นี้ไม่ผิด

นี้ไม่เป็นอย่างอื่น ฯลฯ คำว่า นี้ทุกข์สมุทัย ฯลฯ คำว่า นี้ทุกข์

นิโรธ ฯลฯ คำว่า นี้ทุกข์นิโรธคามินีปฏิปทา นี้แท้ นี้ไม่ผิด นี้

ไม่เป็นอย่างอื่น ดูกรภิกษุทั้งหลาย ๔ อย่างนี้แล แท้ ไม่ผิด ไม่

เป็นอย่างอื่น ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น สัจจะ ๔ ก็เป็นอสังขตะ นะลิ

สัจจกถา จบ

อารูปปกถา

[๑๐๕๖] สกวาที อากาसानัญจายตนะเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

@๑. เล่มที่ ๓๑ พ. ป. ข้อ ๕๔๔ หน้า ๓๒๖

ส. เป็นนิพพาน เป็นที่ด้านทาน เป็นที่เร้น เป็นที่พึง เป็นที่หมาย เป็น
ฐานะอันไม่เคลื่อน เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อากาसानัญจายตนะเป็นอสังขตะ นิพพานเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ที่ด้านทาน เป็น ๒ อย่าง ฯลฯ มีระหว่างชั้นแห่งนิพพาน ๒ อย่างนั้น
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อากาसानัญจายตนะเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. อากาसानัญจายตนะเป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร เป็น
กำเนิด เป็นที่ตั้งแห่งวิญญาน เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. อสังขตะเป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร เป็นกำเนิด
เป็นที่ตั้งแห่งวิญญาน เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมที่เป็นเหตุเข้าถึงอากาसानัญจายตนะ มีอยู่ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. กรรมที่เป็นเหตุเข้าถึงอสังขตะ มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลายผู้เข้าถึงอากาसानัญจายตนะ มีอยู่ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลายผู้เข้าถึงอสังขตะ มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๗] ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิด แก่ ตาย จูติ อุปบัติ ในอากาसानัญจายตนะ

ได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิด แก่ ตาย จูติ อุปบัติ ในอสังขตะ ได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๘] ส. เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีอยู่ในอากาสนัญจายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีอยู่ในอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อากาสนัญจายตนะ เป็นจุลโวการภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะ เป็นจุลโวการภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๐๕๙] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อรูป ๔ เป็นอสังขตะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อรูป ๔ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นสภาพไม่หวั่นไหว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอรูป ๔ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นสภาพไม่หวั่นไหว ด้วยเหตุนี้
นะท่านจึงต้องกล่าวว่า อรูป ๔ เป็นอสังขตะ

อารูปปกถา จบ

นิโรธสมาปัตติกถา

[๑๑๐๐] สกวาที นิโรธสมาบัติ เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นนิพพาน เป็นที่ต้านทาน เป็นที่เร้น เป็นที่พึง เป็นที่หมาย เป็น
ฐานะอันไม่จุติ เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิโรธสมาบัติเป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ต้านทาน เป็น ๒ อย่าง ฯลฯ มีระหว่างขั้นแห่งนิพพาน ๒ อย่างนั้น
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิโรธสมาบัติเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีคนบางพวก เข้านิโรธ ได้นิโรธ ยังนิโรธให้เกิดขึ้น ให้เกิดขึ้นพร้อม ให้ตั้งขึ้น ให้ตั้งขึ้นพร้อม ให้บังเกิด ให้บังเกิดขึ้นอย่างยิ่ง ให้เกิด ให้เกิดพร้อมได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีคนบางพวก เข้าอสังขตะ ได้อสังขตะ ยังอสังขตะให้เกิดขึ้น ให้เกิดขึ้นพร้อม ให้ตั้งขึ้น ให้ตั้งขึ้นพร้อม ให้บังเกิด ให้บังเกิดขึ้นอย่างยิ่ง ให้เกิด ให้เกิดพร้อมได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความผ่องแผ้ว ความออกจากนิโรธ ปรากฏได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความผ่องแผ้ว ความออกจากอสังขตะ ปรากฏได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้เข้านิโรธ มีวิสังขารดับไปก่อน แต่นั้นกายสังขารดับ แต่นั้น จิตตสังขารดับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้เข้าอสังขตะก็มีวิสังขารดับไปก่อน แต่นั้นกายสังขารดับ แต่นั้น จิตตสังขารดับ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้ออกจากนิโรธมีจิตตสังขารเกิดขึ้นก่อน แต่นั้นกายสังขารเกิดขึ้น แต่นั้นวิสังขารเกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้ออกจากอสังขตะ ก็มีจิตตสังขารเกิดขึ้นก่อน แต่นั้นกายสังขารเกิดขึ้น แต่นั้นวิสังขารเกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐๑] ส. ผัสสะ ๓ คือ สุนฺณุตผัสสะ อนิมิตตผัสสะ อัปปณฺหิตผัสสะ ย่อมถูก ต้องผู้ออกจากนิโรธแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะ ๓ คือ สุนฺณุตผัสสะ อนิมิตตผัสสะ อัปปณฺหิตผัสสะ ย่อมถูก ต้องผู้ที่ออกจากอสังขตะแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐๒] ส. จิตของผู้ที่ออกจากนิโรธแล้ว เป็นธรรมชาติโน้มไปสู่วิเวก เอียงไปสู่วิเวก

น้อมไปสู่วิเวก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตของผู้ที่ออกจากอสังขตะแล้ว ก็เป็นธรรมชาติโน้มไปสู่วิเวก เอียงไป

สู่วิเวก น้อมไปสู่วิเวก หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า นิโรธสมาบัติเป็นอสังขตะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. นิโรธสมาบัติเป็นสังขตะหรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น นิโรธสมาบัติก็เป็นอสังขตะ นะลิ

นิโรธสมาปัตติภะ จบ

อากาสกถา

[๑๑๐๔] สกวาที อากาสเป็นอสังขตะหรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นนิพพาน เป็นที่ด้านทาน เป็นที่เร้น เป็นที่พึง เป็นที่หมาย เป็น

ฐานะอันไม่เคลื่อน เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐๕] ส. อากาสเป็นอสังขตะ นิพพานเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทาน เป็น ๒ อย่าง ฯลฯ มีระหว่างชั้นแห่งนิพพาน ๒ อย่างนั้น

หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐๖] ส. อากาสเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีชนบางพวกทำอนากาสให้เป็นอากาศได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีชนบางพวกทำสังขตะให้เป็นอสังขตะได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐๗] ส. มีชนบางพวก ทำอากาศให้เป็นอนากาสได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มีชนบางพวกทำอสังขตะให้เป็นสังขตะได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐๘] ส. ในอากาศ นกทั้งหลายบินไปได้ พระจันทร์และพระอาทิตย์ก็โคจรไปได้ ดวงดาวทั้งหลายก็โคจรไปได้ ผู้มีฤทธิ์แสดงฤทธิ์ได้ ชนทั้งหลายก็ไกวแขนได้ โบกมือได้ ขว้างก้อนดินไปได้ แผลงฤทธิ์ไปได้ แผลงศรไปได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในอสังขตะ นกทั้งหลายก็บินไปได้ พระจันทร์และพระอาทิตย์ก็โคจรไปได้ ดวงดาวทั้งหลายก็โคจรไปได้ ผู้มีฤทธิ์ก็แสดงฤทธิ์ได้ ชนทั้งหลายก็ไกวแขนได้ โบกมือได้ ขว้างก้อนดินไปได้ ขว้างลูกขลุบไปได้ แผลงฤทธิ์ไปได้ แผลงศรไปได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๐๙] ส. ชนทั้งหลายล้อมอากาศ ทำให้เป็นเรือน ทำให้เป็นฉางได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชนทั้งหลายล้อมอสังขตะ ทำให้เป็นเรือน ทำให้เป็นฉางได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๑๐] ส. เมื่อขุดบ่ออยู่ อนุภาส (ที่มีใซ้อากาศ) กลายเป็นอากาศได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขตะ ก็กลายเป็นอสังขตะได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๑๑] ส. เมื่อถมบ่อเปล่าอยู่ ยังฉางเปล่าให้เต็มอยู่ ยังหม้อเปล่าให้เต็มอยู่ อากาศอันตรธานไปได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะ ก็อันตรธานไปได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๑๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อากาศเป็นอสังขตะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อากาศเป็นอสังขตะ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น อากาศก็เป็นอสังขตะ นะลิ

อากาศกถา จบ

อาภาโสสนิทัสสโนติกถา

[๑๑๑๓] สกวาที อากาศเป็นสนิทัสสนะ (เห็นได้ด้วยจักขุ) หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นรูปายตนะ เป็นรูปธาตุ เป็นสีเขียว เป็นสีเหลือง เป็น
สีแดง เป็นสีขาว เป็นวิสัยแห่งจักขุวิญญาณ กระทบที่จักขุ มาสู่
คลองแห่งจักขุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๔] ส. อากาศเป็นสนิทัตสนะหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อาศัยจักขุและอากาศ จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๕] ส. อาศัยจักขุและอากาศ จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า อาศัยจักขุและอากาศ จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่
จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า อาศัยจักขุและรูปจึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่
จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คำว่า อาศัยจักขุและรูปจึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็น
สูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า อาศัยจักขุและอากาศ จึงเกิดจักขุ-
วิญญาณขึ้น

[๑๑๖] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อากาศเป็นสนิทัตสนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ส. ท่านเห็นช่องในระหว่างคันไม้ทั้งสอง ช่องในระหว่างเสาทั้งสอง ช่อง-
ดาล ช่องหน้าต่าง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

@๑. ม. อุ. ข้อ ๘๑๔ หน้า ๕๑๐ ต. นิ. ข้อ ๑๖๔ หน้า ๘๗

ป. หากว่า ท่านเห็นช่องในระหว่างคันไม้ทั้งสอง ช่องในระหว่างเสาทั้งสอง
ช่องดาล ช่องหน้าต่าง ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่าอากาศเป็น
สนิทัตสนะ

อากาศสนิทัตสนโณคิกขา จบ

ปฐวีธาตุ สนิทัตสนาตยาทิกขา

[๑๑๗] สกวาที ปฐวีธาตุเป็นสนิทัตสนะ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นรูปายตนะ เป็นรูปธาตุ เป็นสีเขียว เป็นสีเหลือง เป็น
สีแดง เป็นสีขาว เป็นวิสัยแห่งจักขุวิญญาณ กระทบที่จักขุ มาสู่
คลองแห่งจักขุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘] ส. ปฐวีธาตุเป็นสนิทัตสนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อาศัยจักขุและปฐวีธาตุ จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๙] ส. อาศัยจักขุและปฐวีธาตุ จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า อาศัยจักขุและปฐวีธาตุ จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่
จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า อาศัยจักขุและรูป จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่
จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หาก คำว่า อาศัยจักขุและรูป จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็น
สูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า อาศัยจักขุและปฐวีธาตุ จึงเกิดจักขุ-
วิญญาณขึ้น

[๑๒๐] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ปฐวีธาตุเป็นสนิทัตสนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านเห็นแผ่นดิน แผ่นหิน ภูเขา มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ท่านเห็นแผ่นดิน แผ่นหิน ภูเขา ด้วยเหตุที่นั่นท่านจึงต้อง
กล่าวว่า ปฐวีธาตุเป็นสนิทัตสนะ ฯลฯ

ป. ไม่พึงกล่าวว่า อาโปธาตุ เป็นสนิทัตสนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านเห็นน้ำ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ท่านเห็นน้ำ ด้วยเหตุที่นั่นท่านจึงต้องกล่าวว่า อาโปธาตุเป็น
สนิทัตสนะ ฯลฯ

ป. ไม่พึงกล่าวว่า เตโชธาตุเป็นสนิทัตสนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านเห็นไฟที่โพลงอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ท่านเห็นไฟที่โพลงอยู่ ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า เตโช-
ธาตุเป็นสนิทัสสนะ ฯลฯ

ป. ไม่พึงกล่าวว่า เตโชธาตุเป็นสนิทัสสนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านเห็นต้นไม้มันที่ถูกลมโยกอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ท่านเห็นต้นไม้มันที่ถูกลมโยกอยู่ ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า
วาโยธาตุเป็นสนิทัสสนะ ฯลฯ

ปฐวีธาตุสนิทัสสนายาทิกถา จบ

จักขุนทรียสนิทัสสนันตาทิกถา

[๑๑๒๑] สกวาที จักขุนทรียเป็นสนิทัสสนะ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นรูปายตนะ เป็นรูปธาตุ ฯลฯ มาสู่คลองแห่งจักขุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๒๒] ส. จักขุนทรียเป็นสนิทัสสนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อาศัยจักขุและจักขุนทรีย จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๒๓] ส. อาศัยจักขุและจักขุนทรีย จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า อาศัยจักขุและจักขุนทรีย จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็น
สูตรมีอยู่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า อาศัยจักขุและรูป จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่
จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คำว่า อาศัยจักขุและรูป จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็น
สูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า อาศัยจักขุและจักขุนทรีย จึงเกิดจักขุ-
วิญญาณขึ้น

[๑๑๒๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อินทรีย์ ๕ เป็นสนิทัสสนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านเห็นจักขุ โสตะ ฆานะ ชิวหา กาย มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ท่านเห็นจักขุ โสตะ ฆานะ ชิวหา กาย ด้วยเหตุนั้นนะ

ท่านจึงต้องกล่าวว่า อินทรีย์ ๕ เป็นสนิทัสสนะ ฯลฯ

จักขุนทรียสนิทัสสนันตือาทิกถา จป

กายกัมมสนิทัสสนันตีกถา

[๑๑๒๕] สกวาที กายกรรมเป็นสนิทัสสนะหรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นรูปายตนะ เป็นรูปธาตุ เป็นสีเขียว เป็นสีเหลือง เป็นสีแดง
เป็นสีขาว เป็นวินัยแห่งจักขุวิญญาณ กระทบที่จักขุ มาสู่ครองแห่งจักขุ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรม เป็นสนิทัสสนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อาศัยจักขุและกายกรรม จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อาศัยจักขุและกายกรรม จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า อาศัยจักขุและกายกรรม จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตร
มีอยู่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า อาศัยจักขุและรูป จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตรมี
อยู่จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คำว่า อาศัยจักขุและรูป จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็น
สูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า อาศัยจักขุและกายกรรม จึงเกิดจักขุ-
วิญญาณขึ้น

[๑๑๒๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า กายกรรมเป็นสนิทัสสนะหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านเห็นอาการก้าวไปข้างหน้า ถอยกลับ แลเหลียว คู้แขน เขยียดแขน
มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ท่านเห็นอาการก้าวไปข้างหน้า ถอยกลับ แลเหลียว คู้แขน
เขยียดแขน ด้วยเหตุนั้นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า กายกรรมเป็นสนิทัสสนะ

กายกัมมสนิทัสนันตักถา จป

ปริโยสานกถาตั้งต้นแต่ปฐวีธาตุสนิทัสนะ ถึงกายกัมมสนิทัสนะ

วรรคที่ ๖ จป

วรรคที่ ๗

สังกหิตถา

[๑๑๒๗] สกวาที ธรรมบางเหล่าที่ท่านสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยธรรมบางเหล่าไม่มีหรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ธรรมบางเหล่า ที่นับเข้าได้ จัดเข้าห้วงข้อได้ นับเนื่องแล้วด้วยธรรม
บางเหล่า มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ธรรมบางเหล่า ที่นับเข้าได้ จัดเข้าห้วงข้อได้ นับเนื่องแล้ว
ด้วยธรรมบางเหล่า มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ธรรมบางเหล่าที่ท่านสงเคราะห์
เข้าไว้ด้วยธรรมบางเหล่าไม่มี

[๑๑๒๘] ส. จักขยตนะนับเข้าได้ในชั้นไหน?

ป. นับเข้าได้ในรูปจันท์

ส. หากว่า จักขยตนะนับเข้าได้ในรูปจันท์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า จักขยตนะท่านสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยรูปจันท์

ส. โสตายตนะ ฯลฯ ฆณายตนะ ฯลฯ จิวหายตนะ ฯลฯ กายายตนะ
นับเข้าได้ในชั้นไหน?

ป. นับเข้าได้ในรูปจันท์

ส. หากว่า กายายตนะนับเข้าได้ในรูปจันท์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า กายายตนะท่านสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยรูปจันท์

[๑๑๒๙] ส. รูปายตนะ ฯลฯ สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ ฯลฯ รสายตนะ ฯลฯ

โผฏฐัพพายตนะ นับเข้าได้ในชั้นไหน?

ป. นับเข้าได้ในรูปจันท์

ส. หากว่า โผฏฐัพพายตนะนับเข้าได้ในรูปจันท์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า โผฏฐัพพายตนะ ท่านสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยรูปจันท์

[๑๑๓๐] ส. สุขเวทนานับเข้าได้ในชั้นไหน?

ป. นับเข้าได้ในเวทนาจันท์

ส. หากว่า สุขเวทนานับเข้าได้ในเวทนาจันท์ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า สุขเวทนาท่านสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยเวทนาจันท์

ส. ทุกขเวทนา ฯลฯ อทุกขมสุขเวทนา นับเข้าได้ในชั้นไหน?

ป. นับเข้าได้ในเวทนาจันท์

ส. หากว่า อทุกขมสุขเวทนานับเข้าได้ในเวทนาขันธ ด้วยเหตุที่นั่นนะท่าน
จึงต้องกล่าวว่า อทุกขมสุขเวทนาท่านสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยเวทนาขันธ

[๑๑๓๑] ส. สัญญาอันเกิดแต่จักขุสัมผัส นับเข้าได้ในขันธไหน?

ป. นับเข้าได้ในสัญญาขันธ

ส. หากว่า สัญญาอันเกิดแต่จักขุสัมผัส นับเข้าได้ในสัญญาขันธ ด้วยเหตุ
ที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า สัญญาอันเกิดแต่จักขุสัมผัส ท่านสงเคราะห์
เข้าไว้ด้วยสัญญาขันธ

ส. สัญญาอันเกิดแต่โสตสัมผัส ฯลฯ สัญญาอันเกิดแต่มนโสมผัส นับเข้า
ได้ในขันธไหน?

ป. นับเข้าได้ในสัญญาขันธ

ส. หากว่า สัญญาอันเกิดแต่มนโสมผัส นับเข้าได้ในสัญญาขันธ ด้วยเหตุ
ที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า สัญญาอันเกิดแต่มนโสมผัส ท่านสงเคราะห์
เข้าไว้ด้วยสัญญาขันธ

[๑๑๓๒] ส. เจตนาอันเกิดแต่จักขุสัมผัส ฯลฯ เจตนาอันเกิดแต่มนโสมผัส นับเข้า
ได้ในขันธไหน?

ป. นับเข้าได้ในสังขารขันธ

ส. หากว่า เจตนาอันเกิดแต่มนโสมผัส นับเข้าได้ในสังขารขันธ ด้วยเหตุ
ที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า เจตนาอันเกิดแต่มนโสมผัส ท่านสงเคราะห์
เข้าไว้ด้วยสังขารขันธ

[๑๑๓๓] ส. จักขุวิญญาณ ฯลฯ มโนวิญญาณ นับเข้าได้ในขันธไหน?

ป. นับเข้าได้ในวิญญาณขันธ

ส. หากว่า มโนวิญญาณนับเข้าได้ในวิญญาณขันธ ด้วยเหตุที่นั่นนะท่านจึง
ต้องกล่าวว่า มโนวิญญาณท่านสงเคราะห์เข้าไว้ด้วยวิญญาณขันธ

ป. ธรรมเหล่านั้น ท่านสงเคราะห์เข้าด้วยธรรมเหล่านั้น ก็เหมือนอย่าง
โคพลีพท์กู่หนึ่ง ที่เขาสงเคราะห์ (ล่าม) ไว้ด้วยทามหรือเชือก บินขบาต
ที่เขาสงเคราะห์ (แขวน) ไว้ด้วยสาแหรก สุนัขที่เขาสงเคราะห์ (ผูก)
ไว้ด้วยเชือกผูกสุนัข

ส. หากว่า โคพลีพท์กู่หนึ่ง เขาสงเคราะห์ (ล่าม) ไว้ด้วยทามหรือเชือก
บินขบาตสงเคราะห์ (แขวน) ไว้ได้ด้วยสาแหรก สุนัขเขาสงเคราะห์
(ผูก) ไว้ด้วยเชือกผูกสุนัข ด้วยเหตุที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า ธรรม
บางเหล่า ที่ท่านสงเคราะห์ไว้ด้วยธรรมบางเหล่า มีอยู่

สังคหิตกถา จบ

สัมปยุตตกถา

[๑๑๓๔] สกวาที ธรรมบางเหล่า ที่สัมปยุตด้วยธรรมบางเหล่า ไม่มีหรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ธรรมบางเหล่าที่สหรคต เกิดร่วม ระคน เกิดกับดับพร้อม มีวัตถุอันเดียวกัน มีอารมณ์อันเดียวกันกับด้วยธรรมบางเหล่า มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ธรรมบางเหล่า ที่สหรคต เกิดร่วม ระคน เกิดกับดับพร้อม มีวัตถุอันเดียวกัน มีอารมณ์อันเดียวกันกับด้วยธรรมบางเหล่า มีอยู่ก็ต้องไม่กล่าวว่า ธรรมบางเหล่า ที่สัมปยุตด้วยธรรมบางเหล่า ไม่มี

[๑๑๓๕] เวทนาขันธเกิดร่วมกับสัญญาขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เวทนาขันธเกิดร่วมกับสัญญาขันธ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เวทนาขันธสัมปยุตด้วยสัญญาขันธ

ส. เวทนาขันธ เกิดร่วมกับสังขารขันธ กับวิญญาณขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เวทนาขันธ เกิดร่วมกับวิญญาณขันธ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เวทนาขันธ สัมปยุตด้วยวิญญาณขันธ

ส. สัญญาขันธ สังขารขันธ วิญญาณขันธ เกิดร่วมกับเวทนาขันธ กับสัญญาขันธ กับสังขารขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิญญาณขันธ เกิดร่วมกับสังขารขันธ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า วิญญาณขันธ สัมปยุตด้วยสังขารขันธ

ป. น้ำมัน ชับอยู่ ชิมอยู่ในงา รส ชับอยู่ ชิมอยู่ในอ้อย ฉันท ธรรมเหล่านั้น ก็แทรกอยู่ ชิมอยู่ กับธรรมเหล่านั้น ฉันทนั้น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สัมปยุตตกถา จบ

เจตสิกกถา

[๑๑๓๖] สกวาที เจตสิกธรรมไม่มี หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ธรรมบางเหล่า ที่สหรคต เกิดร่วม ระคน สัมปยุต เกิดกับดับพร้อม มีวัตถุอันเดียวกัน มีอารมณ์อันเดียวกันด้วยจิตมีอยู่ มิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ธรรมบางเหล่า ที่สหรคต เกิดร่วม ระคน สัมปยุต เกิดกับดับพร้อม มีวัตถุอันเดียวกัน มีอารมณ์อันเดียวกันด้วยจิต มีอยู่ ก็ต้องไม่

กล่าวว่า เจตสิกธรรมไม่มี

[๑๑๗] ส. ผัสสะเกิดร่วมกับจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ผัสสะเกิดร่วมกับจิต ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ผัสสะ
เป็นเจตสิก

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา ฯลฯ สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ราคะ
โทสะ โมหะ ฯลฯ อโนตตปปะ เกิดร่วมกับจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อโนตตปปะเกิดร่วมกับจิต ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
อโนตตปปะ เป็นเจตสิก

ป. เพราะทำวิเคราะห์ว่า เกิดร่วมกับจิต จึงชื่อว่าเจตสิก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เพราะทำวิเคราะห์ว่า เกิดร่วมกับผัสสะ ก็ชื่อว่าผัสสสิกหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เพราะทำวิเคราะห์ว่า เกิดร่วมกับจิต จึงชื่อว่าเจตสิกหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เพราะทำวิเคราะห์ว่า เกิดร่วมกับเวทนา ฯลฯ กับสัญญา ฯลฯ กับเจตนา
ฯลฯ กับสัทธา กับวิริยะ กับสติ กับสมาธิ กับปัญญา กับราคะ
กับโทสะ กับโมหะ ฯลฯ กับอโนตตปปะ ก็ชื่อว่า อโนตตปสิก
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ส. เจตสิกธรรมไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า จิตนี้และบรรดาเจตสิกธรรมย่อมปรากฏ
แก่ผู้ทราบชัดโดยความเป็นอนัตตา ครั้นทราบชัดธรรมทั้ง ๒ นั้น
ทั้งที่หยาบและประณีตแล้ว ก็เป็นผู้มีความเห็นโดยชอบ ทราบชัดว่า
มีอันแตกดับเป็นธรรมดา ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น เจตสิกธรรมก็มีอยู่นะสิ

[๑๑๘] ส. เจตสิกธรรมไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรแก้วมณี ภิกษุในธรรมวินัยนี้ ย่อม
ทลายได้แม้ซึ่งจิต แม้ซึ่งเจตสิก แม้ซึ่งการที่ตริก แม้ซึ่งการที่ตรอง
ของสัตว์อื่นๆ ของบุคคลอื่นๆ ว่า ใจของท่านเป็นอย่างนี้บ้าง ใจ

ของท่านเป็นโดยประการนี้บ้าง จิตของท่านเป็นเช่นนี้บ้าง ดังนี้ ๑- เป็น
สูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น เจตสิกธรรมก็มีอยู่ นะสี

เจตสิกกถา จบ

ทานกถา

[๑๑๓๕] สกวาที ทาน คือ เจตสิกธรรม หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. จะให้เจตสิกธรรมแก่คนอื่นๆ ก็ได้ หรือ?

@๑. ที. สี. ข้อ ๑๔๐ หน้า ๒๗๔

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จะให้เจตสิกธรรมแก่คนอื่นๆ ก็ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จะให้ผัสสะแก่คนอื่นๆ ก็ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จะให้เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา
แก่คนอื่นๆ ก็ได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๔๐] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ทาน คือเจตสิกธรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ทาน มีผลไม่น่าปรารถนา มีผลไม่น่าใคร่ มีผลไม่เป็นที่พอใจ มีผลแสดง
มีทุกข์เป็นกำไร มีทุกข์เป็นวิบาก หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ทานมีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผลไม่แสดง มี
สุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ทาน มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผลไม่
แสดง มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าว
ว่า ทาน คือ เจตสิกธรรม

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ทานมีผลน่าปรารถนา (และ) ทานก็คือจิวร
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิวร มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผลไม่แสดง

มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสว่า ทานมีผลน่าปรารถนา (และ) ทานก็คือ บิณฑ-
บาต เสนาสนะ คิลานปัจจัยเภสัชบริวาร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คิลานปัจจัยเภสัชบริวาร มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ
มีผลไม่แสดง มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๑] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ทาน คือ เจตสิกธรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ธรรมเหล่านี้ คือ ศรัทธา หิริและทานที่เป็น
กุศล ไปตามสัตบุรุษ ธรรม ๓ ประการนี้แล สัตบุรุษทั้งหลาย
กล่าวว่า เป็นทางไปสู่เทวโลกเพราะบุคคลไปสู่เทวโลกได้ด้วยธรรม
๓ ประการนี้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ทาน ก็คือ เจตสิกธรรม นะสี

[๑๔๔๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ทาน คือ เจตสิกธรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า คุณกริกษุทั้งหลาย ทาน ๕ ประการนี้
เป็นทานใหญ่ ปรากฏว่าเลิศ ปรากฏโดยราตรี ปรากฏว่าเป็นวงศ์
เป็นธรรมเก่าแก่ อันสมณพราหมณ์ผู้รู้ทั้งหลายมิได้ลบล้างไม่เคย
ลบล้าง ไม่รังเกียจอยู่ จักไม่รังเกียจ ไม่คัดค้านแล้ว ทาน ๕
เป็นไฉน คุณกริกษุทั้งหลาย อริยสาวกในธรรมวินัยนี้ ละปาณา-
ติบาต เป็นผู้เว้นขาดแล้วจากปาณาติบาต อริยสาวกผู้เว้นขาดแล้วจาก

@๑. อ. อรรถกถา ข้อ ๑๒๒ หน้า ๒๔๐

ปาณาติบาต ชื่อว่า ให้อภัย ให้ความเป็นผู้ไม่มีเวร ให้ความไม่
เบียดเบียนแก่สัตว์หาประมาณมิได้ ครั้นให้อภัย ให้ความเป็นผู้ไม่
มีเวร ให้ความไม่เบียดเบียน แก่สัตว์หาประมาณมิได้แล้ว ย่อม
เป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร ความไม่เบียดเบียน
หาประมาณมิได้ นี่เป็นทานข้อแรก ซึ่งเป็นทานใหญ่ ปรากฏว่าเลิศ
ปรากฏโดยราตรี ปรากฏว่าเป็นวงศ์ เป็นธรรมเก่าแก่ อันสมณ-
พราหมณ์ผู้รู้ทั้งหลายมิได้ลบล้าง ไม่เคยลบล้าง ไม่รังเกียจอยู่ จัก
ไม่รังเกียจ ไม่คัดค้านแล้ว คุณกริกษุทั้งหลาย ข้ออื่นยังมีอยู่อีก
อริยสาวก ละอทินนาทาน ฯลฯ ละกาเมสุมิฉฉาจาร ฯลฯ ละมูสาวาท

ฯลฯ ละฐานะอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาทคือคัมภีร์สุราเมรัย เป็นผู้
เว้นขาดแล้วจากฐานะอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท คือคัมภีร์น้ำเมา
กล่าวคือสุราเมรัย อริยสาวกผู้เว้นขาดแล้วจากฐานะอันเป็นที่ตั้งแห่ง
ความประมาท คือคัมภีร์น้ำเมากล่าวคือสุราเมรัย ชื่อว่า ให้อภัย ให้
ความไม่มีเวร ให้ความไม่เบียดเบียนแก่สัตว์หาประมาณมิได้ ครั้น
ให้อภัย ให้ความไม่มีเวร ให้ความไม่เบียดเบียนแก่สัตว์หาประ
มาณมิได้แล้ว ย่อมเป็นผู้มีส่วนแห่งความไม่มีภัย ความไม่มีเวร
ความไม่เบียดเบียนหาประมาณมิได้ นี่เป็นทานข้อคำรบ ๕ ซึ่งเป็น
ทานใหญ่ ปรากฏว่าเลิศ ปรากฏโดยราตรี ปรากฏว่าเป็นวงศ์ เป็น
ธรรมเก่าแก่ อันสมณพราหมณ์และผู้รู้ทั้งหลาย มิได้ลบล้าง ไม่
เคยลบล้าง ไม่รังเกียจอยู่ จักไม่รังเกียจ ไม่คัดค้านแล้ว ดูกร
ภิกษุทั้งหลาย ทาน ๕ ประการนี้แล เป็นทานใหญ่ ปรากฏว่าเลิศ
ปรากฏว่าโดยราตรีปรากฏว่าเป็นวงศ์ เป็นธรรมเก่าแก่ อันสมณ
พราหมณ์ทั้งหลาย มิได้ลบล้าง ไม่เคยลบล้าง ไม่รังเกียจอยู่ จักไม่
รังเกียจ ไม่คัดค้านแล้วดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

@๑. อ. อภฺรภูก ขื่อ ๑๒๕ หน้า ๒๕๐

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ทาน ก็คือ เจตสิกธรรม นะสี

[๑๑๔๓] ส. ไม่ฟังกล่าวว่า ทาน คือ เทยธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลบางคนในโลกนี้ ย่อมให้ข้าว ให้
น้ำ ให้ผ้า ให้ยาน ให้ดอกไม้ ให้ของหอม ให้เครื่องลูบไล้
ให้ที่นอน ให้ที่พัก ให้เครื่องประทีป ดังนี้ เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ทานคือเทยธรรมนะสี

[๑๑๔๔] ป. ทาน คือ เทยธรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เทยธรรม มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผลไม่แสดง
มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ทานมีผลน่าปรารถนา (และ) ทาน ก็คือ
จิวร หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. จีวร มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ มีผลไม่แสดง มีสุข
เป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ทานมีผลน่าปรารถนา (และ) ทานก็คือ
บิณฑบาต เสนาสนะ คิลานปัจจัยเภสัชบริวาร หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. คิลานปัจจัยเภสัชบริวาร มีผลน่าปรารถนา มีผลน่าใคร่ มีผลเป็นที่พอใจ
มีผลไม่แสดง มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ทาน คือ เทยธรรม

ทานกถา จบ

ปริโกคมยปญญกถา

[๑๑๔๕] สกวาที บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศน์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศน์ได้หรือ เวทนา สัญญาเจตนา จิต
สังขาร วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา สำเร็จแต่การบริโภคนิเวศน์ได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๔๖] ส. บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศน์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เจริญได้คุณเครื่องเถา คุณเครื่องเถาอย่างทราย คุณคันไม้ คุณหญ้า คุณแพ
แห่งหญ้าปล้อง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๔๗] ส. บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศน์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทายกให้ทานแล้วไม่สนใจก็เป็นบุญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นได้แก่ผู้ไม่นึก เป็นได้แก่ผู้ไม่กังวล เป็นได้แก่ผู้ไม่สนใจ เป็นได้
แก่ผู้ไม่กระทำไว้ในใจ เป็นได้แก่ผู้ไม่จงใจ เป็นได้แก่ผู้ไม่ปรารถนา เป็น
ได้แก่ผู้ไม่ตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุญเป็นได้แก่ผู้นึกถึง เป็นได้แก่ผู้กังวล เป็นได้แก่ผู้สนใจ เป็นได้แก่
ผู้ทำไว้ในใจ เป็นได้แก่ผู้จงใจ เป็นได้แก่ผู้ปรารถนา เป็นได้แก่ผู้ตั้งใจ
มิใช่หรือ?

๔. หากว่า บุญเป็นได้แก่ผู้นี้ถึง เป็นได้แก่ผู้กังวล เป็นได้แก่ผู้สนใจ เป็นได้แก่ผู้ทำไว้ในใจ เป็นได้แก่ผู้จงใจ เป็นได้แก่ผู้ปรารถนา เป็นได้แก่ผู้ตั้งใจ ก็ต้อง ไม่กล่าวว่า บุญสำเร็จแต่การบริโภค เจริญได้

๔. ทายกฉวยทาน ตรีกามวิตกอยู่ ตรีกภยาบาทวิตกอยู่ ตรีกวิหิงสา-
วิตกอยู่ ก็เป็นบุญได้ หรือ?

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล ที่มีโทษและไม่มีโทษ ที่เลวและประณีต ที่เป็นฝ่ายดำและฝ่ายขาว มารวมกันได้ หรือ?

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล ที่มีโทษและไม่มีโทษ ที่เลวและประณีต ที่เป็นฝ่ายดำและฝ่ายขาว มารวมกันได้ หรือ?

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ๔ ประการนี้ ไกลกัน ไกลกันนัก ๔ ประการเป็นไฉน ฟาและแผ่นดินนี้ประการแรก ซึ่ง ไกลกัน ไกลกันนัก ฟังข้างนี้และฟังข้างโน้นแห่งสมุทร นี้ประการ ที่ ๒ ซึ่งไกลกัน ไกลกันนัก แคนอาทิตย์อุทัย และด้าวอัสตคต นี้ประการที่ ๓ ซึ่งไกลกัน ไกลกันนัก ธรรมของสัตบุรุษและ ธรรมของอสัตบุรุษ นี้ประการที่ ๔ ซึ่งไกลกัน ไกลกันนัก ดูกร ภิกษุทั้งหลาย ๔ ประการนี้แล ไกลกัน ไกลกันนัก

ท้องฟ้ากับแผ่นดิน ไกลกัน ฟังสมุทรเขาก็ว่าไกลกัน แคนอาทิตย์อุทัย และด้าวอัสตคต ก็ไกลกัน ธรรมของสัตบุรุษ กับธรรมของอสัต- บุรุษ กล่าวได้ว่า ไกลกันกว่านั้นอีก

สมาคมของพวกสัตบุรุษ ยังยืน คงที่ อยู่ได้แม้ตลอดกาล ที่ดำรงชีพ อยู่แต่สมาคมของพวกอสัตบุรุษ ย่อมเสื่อมไปเร็วแท้ เพราะฉะนั้น ธรรมของสัตบุรุษ จึงไกลจากอสัตบุรุษ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มี ใช่ว่าหรือ?

๒. ถูกแล้ว

๘. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศลที่มีโทษและไม่
มีโทษ ที่เลวและประณีต ที่เป็นฝ่ายดำและฝ่ายขาว มารวมกันได้

[๑๔๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศ เจริญได้ หรือ?

๘. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ชนเหล่าใด ปลุกสร้างสวน ปลุกสร้างป่า
สร้างสะพาน ขุดบ่อน้ำ สระน้ำ สร้างที่พักอาศัยให้เป็นทาน บุญ
ย่อมเจริญมากแก่ชนเหล่านั้นทุกเมื่อ ทั้งกลางวันกลางคืน ชนเหล่า

@๑. อ. จตุกก ข้อ ๔๓ หน้า ๖๕

นั้นตั้งอยู่ในธรรม ถึงพร้อมด้วยศีล ย่อมจะไปสู่สวรรค์ ดังนี้ ๑- เป็น
สูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

๘. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุญก็สำเร็จแต่การบริโภคนิเวศ เจริญได้นะสิ

[๑๔๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศ เจริญได้หรือ?

๘. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ห้วงน้ำคือบุญ ห้วง
น้ำคือกุศล ๔ ประการนี้ นำมาซึ่งความสุข มีอารมณ์งาม มีสุขเป็น
วิบาก ยังสัตว์ให้เป็นไปในสวรรค์ เป็นไปพร้อมเพื่อผลอันน่าปรารถนา
เพื่อผลอันน่าใคร่ เพื่อผลอันน่าพึงใจ เพื่อประโยชน์ เพื่อ
ความสุข ๔ ประการเป็นไฉน ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุเมื่อบริโภคนิเวศ
จิวรของบุคคลใด เข้าใจโศสมานีหาประมาณมิได้อยู่ ห้วงน้ำคือบุญ ห้วงน้ำ
คือกุศล ของบุคคลนั้น ก็หาประมาณมิได้ นำมาซึ่งความสุข มีอารมณ์
งาม มีสุขเป็นวิบาก ยังสัตว์ให้เป็นไปในสวรรค์ เป็นไป
พร้อมเพื่อผลอันน่าปรารถนา เพื่อผลอันน่าใคร่ เพื่อผลอันน่าพึงใจ
เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข ภิกษุ เมื่อบริโภคนิเวศบิณฑบาต ฯลฯ
เมื่อบริโภคนิเวศสนาสนะ ฯลฯ เมื่อบริโภคนิเวศคิลานปัจฉิมเภสัชบริวารของ
บุคคลใด เข้าใจโศสมานีหาประมาณมิได้อยู่ ห้วงน้ำคือบุญ ห้วงน้ำ
คือกุศล ของบุคคลนั้น ก็หาประมาณมิได้ นำมาซึ่งความสุข มีอารมณ์
งาม มีสุขเป็นวิบาก ยังสัตว์ให้เป็นไปในสวรรค์ ย่อมเป็นไปพร้อม
เพื่อผลอันน่าปรารถนา น่าใคร่ เพื่อผลอันน่าพึงใจ เพื่อประโยชน์
เพื่อความสุข ดูกรภิกษุทั้งหลาย ห้วงน้ำคือบุญ ห้วงน้ำคือกุศล ๔
ประการนี้แล นำมาซึ่งความสุข มีอารมณ์งาม มีสุขเป็นวิบาก ยังสัตว์

@๑. ค. สกค. ข้อ ๑๔๖ หน้า ๔๖

ให้เป็นไปในสวรรค์ ย่อมเป็นไปเพื่อผลอันน่าปรารถนา เพื่อผลอัน
น่าใคร่ เพื่อผลอันน่าพึงใจ เพื่อประโยชน์ เพื่อความสุข ดังนี้ ๑- เป็น

สูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุญก็สำเร็จแต่การบริโภคนิเวศ เจริญได้ไหม?

[๑๑๕๑] ส. บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศ เจริญได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทายกให้ทาน ปฏิภาหกรับแล้วไม่บริโภคนิเวศ แต่ทิ้งเสีย สละเสีย เป็นบุญได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ทายกให้ทาน ปฏิภาหกรับแล้วไม่บริโภคนิเวศ แต่ทิ้งเสีย สละเสีย เป็นบุญได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศ เจริญได้

[๑๑๕๒] ส. บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศ เจริญได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทายกให้ทาน ครั้นเมื่อปฏิภาหกรับแล้ว พระราชาบริโภคนิเวศ หรือโจรลักไปเสีย หรือไฟไหม้เสีย หรือน้ำพัดไปเสีย หรือทายาทผู้ไม่เป็นที่รักนำไปเสีย เป็นบุญได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ทายกให้ทาน ครั้นเมื่อปฏิภาหกรับแล้ว พระราชาบริโภคนิเวศ หรือโจรลักไปเสีย หรือไฟไหม้เสีย หรือน้ำพัดไปเสีย หรือทายาทผู้ไม่เป็นที่รักนำไปเสีย ก็เป็นบุญได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุญสำเร็จแต่การบริโภคนิเวศ ย่อมเจริญได้

ปริโภคมยปัญญกถา จบ

@๑. อ. จตุกก. ข้อ ๕๑ หน้า ๗๑

อิโตทินนกถา

[๑๑๕๓] สกวาที บุคคลผู้ไปสู่ปรโลก ยังอรรถาธิบายให้เป็นไปได้ในปรโลกนั้น ด้วยทานที่บุคคลให้แล้วแต่โลกนี้หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เมื่อให้จิวรแต่โลกนี้ ก็บริโภคนิเวศนั้นในปรโลกหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อให้บิณฑบาตแต่โลกนี้ ... เมื่อให้เสนาสนะแต่โลกนี้ ... เมื่อให้กิลานปัจฉิมภัตตบิณฑบาตแต่โลกนี้ ... เมื่อให้ของขบเคี้ยวแต่โลกนี้ ... เมื่อให้ของกินแต่โลกนี้ ... เมื่อให้น้ำดื่มแต่โลกนี้ ก็บริโภคน้ำดื่มนั้นในปรโลกหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๕๔] ต. บุคคลผู้ไปสู่ปรโลก ยังอัตภาพให้เป็นไปได้ในปรโลกด้วยทานที่บุคคลให้แล้วแต่โลกนี้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้อื่นเป็นผู้กระทำแก่ผู้อื่น สุขและทุกข์ผู้อื่นกระทำให้ ผู้อื่นกระทำผู้อื่น เสวยผลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๕๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ไปสู่ปรโลก ยังอัตภาพให้เป็นไปได้ในปรโลกนั้น ด้วยทานอันบุคคลให้แล้วแต่โลกนี้หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พวกเปรต เห็นเขาให้ทานเพื่อประโยชน์แก่ตน ย่อมอนุโมทนา ย่อมยังจิตให้เลื่อมใส ย่อมยังปีติให้เกิดขึ้น ย่อมได้โสมนัส มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า เปรตเห็นเขาให้ทานเพื่อประโยชน์แก่ตน ย่อมยังจิตให้เลื่อมใส ย่อมยังปีติให้เกิดขึ้น ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ไปสู่ปรโลกยังอัตภาพให้เป็นไปได้ในปรโลกนั้น ด้วยทานอันบุคคลให้แล้วแต่โลกนี้

[๑๑๕๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ไปสู่ปรโลก ยังอัตภาพให้เป็นไปได้ในปรโลกนั้น ด้วยทานอันบุคคลให้แล้วแต่โลกนี้หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสว่า น้ำฝนตกในที่ดอน ย่อมไหลไปสู่ที่ลุ่ม ฉนโค ทานที่บุคคลให้แล้วแต่โลกนี้ ย่อมเข้าไปสำเร็จแก่บุคคลผู้ละไปแล้ว ฉนนันแล

ห้วงน้ำที่เต็ม ย่อมไหลหลากยังสมุทรสาครให้เต็มรอบได้

ฉนโค ทานที่บุคคลให้แล้วแต่โลกนี้ ย่อมเข้าไปสำเร็จแก่บุคคลผู้ละไปแล้ว ฉนนันแล

กสิกรรมไม่มีในเขตโลกนั้นเลย โครักขกรรมก็ไม่มี ณ ที่นั้นพาณิชย์กรรมก็เช่นกัน การซื้อขายด้วยเงินก็ไม่มี บุคคลผู้ละไปแล้ว คือ ผู้ที่ตายไปแล้ว ย่อมยังอัตภาพให้เป็นไปในเขตโลกนั้น ด้วยทานอันบุคคลให้แล้วแต่โลกนี้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้ไปสู่ปรโลก ก็ยังอัตภาพให้เป็นไปได้ในปรโลกนั้น ด้วยทานอันบุคคลให้แล้วแต่โลกนี้ นะสิ

[๑๑๕๗] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้ไปสู่ปรโลก ยังอรรถภาพให้เป็นไปได้ในปรโลกนั้น
ด้วยทานอันบุคคลให้แล้วแต่โลกนี้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย มารดาบิดาเล็งเห็น
ฐานะ ๕ ประการ จึงปรารถนาบุตรซึ่งจะเกิดในสกุล ฐานะ ๕ เป็น
ไฉน? เราเลี้ยงเขามาแล้ว เขาก็เลี้ยงเราตอบ เขาก็ช่วยทำกิจ
ของเรา สกุลวงศ์จักดำรงอยู่นาน เขาก็ดูแลทรัพย์ มรดกสืบไป
ก็หรือเมื่อเราล่วงลับไปแล้ว เขาก็ทำบุญส่งไปให้ ดูกรภิกษุทั้ง
หลาย มารดาบิดาเล็งเห็นฐานะ ๕ ประการนี้แล จึงปรารถนา
บุตรซึ่งจะเกิดในสกุล

บัณฑิตเล็งเห็นฐานะ ๕ ประการ จึงปรารถนาบุตร คือ เรา
เลี้ยงเขามาแล้ว เขาก็เลี้ยงเราตอบ เขาก็ช่วยทำกิจของเรา สกุล
วงศ์จักดำรงอยู่ได้นาน เขาก็ดูแลทรัพย์มรดกสืบไป ก็หรือเมื่อเรา
ล่วงลับไปแล้ว เขาก็ทำบุญส่งไปให้ บัณฑิตทั้งหลายเล็งเห็นฐานะ
๕ ประการนี้ จึงปรารถนาบุตร

เพราะฉะนั้น สัปบุริสชน คนเรียบร้อย จึงเป็นคนกตัญญูกต-
เวที เมื่อระลึกถึงอุปการคุณที่ท่านได้ทำก่อน ย่อมเลี้ยงมารดาบิดา
ทำกิจของท่านตามฐานะที่ท่านเป็นบุพพการี บุตรผู้อยู่ในโอวาท
บิดามารดาเลี้ยงมาแล้ว เลี้ยงตอบ ไม่ทำวงศ์สกุลให้เสื่อม มีศรัทธา
ถึงพร้อมด้วยศีล เป็นบุตรที่ควรสรรเสริญ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง
มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

@๑. อ. ปัญจกะ ข้อ ๓๕ หน้า ๔๗

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้ไปสู่ปรโลก ก็ยังอรรถภาพให้เป็นไปได้ในปรโลกนั้น
ด้วยทานอันบุคคลให้แล้วแต่โลกนี้ นะสิ

อิโตทินนกา จบ

ปฐวิกัมมวิปาโกติกถา

[๑๑๕๘] ป. สกวาที แผ่นดินเป็นกรรมวิบาก หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. แผ่นดินมีสุขเวทนา มีทุกขเวทนา มีอทุกขมสุขเวทนา ประกอบด้วย
สุขเวทนา ประกอบด้วยทุกขเวทนา ประกอบด้วยอทุกขมสุขเวทนา
ประกอบด้วยผัสสะ ประกอบด้วยเวทนา ประกอบด้วยสัญญา ประกอบด้วย
ด้วยเจตนา ประกอบด้วยจิต มีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ

ความทำไว้ในใจ ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจ ของแผ่นดิน
นั้นมียู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. แผ่นดินไม่มีสุขเวทนา ไม่มีทุกขเวทนา ไม่มีอทุกขมสุขเวทนา ไม่
ประกอบด้วยสุขเวทนา ไม่ประกอบด้วยทุกขเวทนา ไม่ประกอบด้วย
อทุกขมสุขเวทนา ไม่ประกอบด้วยผัสสะ ไม่ประกอบด้วยเวทนา ไม่
ประกอบด้วยสัญญา ไม่ประกอบด้วยเจตนา ไม่ประกอบด้วยจิต ไม่มี
อารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ ความทำไว้ในใจ ความ
จงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจของแผ่นดินนั้น ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า แผ่นดินไม่มีสุขเวทนา ไม่มีทุกขเวทนา ฯลฯ ไม่มีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของแผ่นดินนั้นไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่าแผ่นดิน
เป็นกรรมวิบาก

[๑๔๕๕] ส. ผัสสะ เป็นกรรมวิบาก และผัสสะมีสุขเวทนา มีทุกขเวทนา มีอทุกขม-
สุขเวทนา ประกอบด้วยสุขเวทนา ประกอบด้วยทุกขเวทนา ประกอบ
ด้วยอทุกขมสุขเวทนา ประกอบด้วยผัสสะ ประกอบด้วยเวทนา ประกอบ
ด้วยสัญญา ประกอบด้วยเจตนา ประกอบด้วยจิต มีอารมณ์ ความนึก
ฯลฯ ความตั้งใจของผัสสะนั้น มียู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. แผ่นดินเป็นกรรมวิบาก และแผ่นดินมีสุขเวทนา มีทุกขเวทนา มี
อทุกขมสุขเวทนา ประกอบด้วยสุขเวทนา ประกอบด้วยทุกขเวทนา
ประกอบด้วยอทุกขมสุขเวทนา ประกอบด้วยผัสสะ ประกอบด้วยเวทนา
ประกอบด้วยสัญญา ประกอบด้วยเจตนา ประกอบด้วยจิต มีอารมณ์
ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ ความทำไว้ในใจ ความจงใจ
ความปรารถนา ความตั้งใจของแผ่นดิน มียู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๐] ส. แผ่นดินเป็นกรรมวิบาก แต่แผ่นดินไม่มีสุขเวทนา ไม่มีทุกขเวทนา ฯลฯ
ไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของแผ่นดินนั้นไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะ เป็นกรรมวิบาก แต่ผัสสะไม่มีสุขเวทนา ไม่มีทุกขเวทนา ฯลฯ
ไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของผัสสะนั้น ไม่มี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๑] ส. แผ่นดินเป็นกรรมวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๔. แผ่นดินเช็ดชูได้ เหยียบย่ำได้ ตัดได้ ทำลายได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กรรมวิบาก เช็ดชูได้ เหยียบย่ำได้ ตัดได้ ทำลายได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๖๒] ๔. แผ่นดิน บุคคล จะพูน จะเพิ่ม จะถม จะก่อ จะเสริมก็ทำได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กรรมวิบาก บุคคลจะพูน จะเพิ่ม จะถม จะก่อ จะเสริมก็ทำได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๖๓] ๔. แผ่นดินทั่วไปแก่ชนอื่นๆ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กรรมวิบากทั่วไปแก่ชนอื่นๆ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๖๔] ๕. กรรมวิบาก ทั่วไปแก่ชนอื่นๆ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า นิธิ คือ บุญ ไม่ทั่วไปแก่ชนอื่นๆ

โจรลักไม่ได้ ผู้มีอันจะพึงตายเป็นสภาวะควรทำบุญ ผู้นั้นพึง

ประพฤตีสัจจิต ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า กรรมวิบากทั่วไปแก่ชนอื่นๆ

[๑๑๖๕] ๕. แผ่นดินเป็นกรรมวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. แผ่นดินตั้งอยู่ด้วยดีก่อน สัตว์ทั้งหลายจึงบังเกิดขึ้นในภายหลัง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. วิบากบังเกิดขึ้นก่อน ต่อภายหลังสัตว์ทั้งหลายจึงทำกรรมเพื่อได้วิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๖๖] ๕. แผ่นดินเป็นวิบากแห่งกรรมของสัตว์ทั้งปวงหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. สัตว์ทั้งปวง บริโภคแผ่นดิน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. สัตว์ทั้งปวง บริโภคแผ่นดิน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บางพวกบริโภคแผ่นดิน แล้วปรินิพพานมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บางพวกไม่ยังกรรมวิบากให้สิ้นไปแล้วปรินิพพาน มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๖๑] ๙. แผ่นดินเป็นวิบากแห่งกรรมของสัตว์ผู้จะเป็นจักรพรรดิ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัตว์อื่นๆ บริโภคแผ่นดิน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัตว์อื่นๆ บริโภควิบากแห่งกรรมของสัตว์ผู้จะเป็นจักรพรรดิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัตว์อื่นๆ บริโภควิบากแห่งกรรมของสัตว์ผู้จะเป็นจักรพรรดิ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัตว์อื่นๆ บริโภคผัสสะ เวทนา เจตนา จิต สัทธา วิริยะ สติ

สมาธิ ปัญญา ของสัตว์ผู้จะเป็นจักรพรรดิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๖๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า แผ่นดินเป็นกรรมวิบาก หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. กรรมที่ยังสัตว์ให้ไปพร้อมเพื่อความเป็นใหญ่ กรรมที่ยังสัตว์ให้เป็นไป
พร้อมเพื่อความเป็นเจ้าเป็นใหญ่ มีอยู่ มิใช่หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. หากว่า กรรมที่ยังสัตว์ให้เป็นไปพร้อมเพื่อความเป็นใหญ่ กรรมที่ยังสัตว์
ให้เป็นไปพร้อม เพื่อความเป็นเจ้าเป็นใหญ่มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึง
ต้องกล่าวว่า แผ่นดินเป็นกรรมวิบาก

ปฐวีกัมมวิปาโกติคคา จ

ชรามณวิปาโกติคคา

[๑๑๖๓] สกาวที ชรามณะ เป็นวิบาก หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

๙. ชรามณะ มีสุขเวทนา มีทุกขเวทนา มีอทุกขมสุขเวทนา ประกอบด้วย

สุขเวทนา ประกอบด้วยทุกขเวทนา ประกอบด้วยอทุกขมสุขเวทนา

ประกอบด้วยผัสสะ ประกอบด้วยเวทนา ประกอบด้วยสัญญา ประกอบด้วย

ด้วยเจตนา ประกอบด้วยจิต มีอารมณ์ความนึก ความผูกใจ ความ

สนใจ ความทำไว้ในใจ ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจของ

ชรามณะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ชรามณะไม่มีสุขเวทนา ไม่มีทุกขเวทนา ฯลฯ ไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ

ความตั้งใจ ของชราภรณะนั้น ไม่นมี มีไ้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ชราภรณะไม่มีสุขเวทนา ไม่มีทุกขเวทนา ฯลฯ ไม่มีอารมณ์

ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของชราภรณะนั้น ไม่นมี ก็ต้องไม่กล่าวว่า

ชราภรณะ เป็นวิปาก

[๑๑๓๐] ส. ผัสสะ เป็นวิปาก และผัสสะมีสุขเวทนา มีทุกขเวทนา ฯลฯ มีอารมณ์

ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของผัสสะนั้นมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชราภรณะ เป็นวิปาก และชราภรณะมีสุขเวทนา มีทุกขเวทนา ฯลฯ

มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของชราภรณะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๓๑] ส. ชราภรณะ เป็นวิปาก แต่ชราภรณะไม่มีสุขเวทนา ไม่มีทุกขเวทนา ฯลฯ

ไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งชราภรณะนั้น ไม่นมี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะ เป็นวิปาก แต่ผัสสะไม่มีสุขเวทนา ไม่มีทุกขเวทนา ฯลฯ ไม่มี

อารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของชราภรณะนั้น ไม่นมีหรือ?

ป. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๓๒] ส. ชราภรณะแห่งกุศลธรรม เป็นวิปากแห่งกุศลธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชราภรณะแห่งกุศลธรรม เป็นวิปากแห่งกุศลธรรม หรือ?

ป. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๓๓] ส. ชราภรณะแห่งกุศลธรรม ไม่พืงกล่าวว่าเป็นวิปากแห่งกุศลธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชราภรณะแห่งกุศลธรรม ไม่พืงกล่าวว่าเป็นวิปากแห่งกุศลธรรม

หรือ?

ป. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๓๔] ส. ชราภรณะแห่งกุศลธรรม เป็นวิปากแห่งกุศลธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชราภรณะแห่งกุศลธรรม เป็นวิปากแห่งกุศลธรรม หรือ?

ป. ไม่พืงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๓๕] ส. ชราภรณะแห่งกุศลธรรม ไม่พืงกล่าวว่าเป็นวิปากแห่งกุศลธรรม

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชราภรณะแห่งกุศลธรรม ไม่พืงกล่าวว่าเป็นวิปากแห่งกุศลธรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๖] ศ. ขรามณะแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรม เป็นวิบากแห่งกุศลธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ขรามณะแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรม เป็นวิบากแห่งอกุศลธรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๗] ศ. ขรามณะแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรม ไม่ฟังกล่าวว่าเป็นวิบากแห่งกุศลธรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ขรามณะแห่งกุศลธรรมและอกุศลธรรม ไม่ฟังกล่าวว่าเป็นวิบากแห่งอกุศลธรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ขรามณะเป็นวิบาก หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. กรรมที่ยังสัตว์ให้เป็นไปพร้อมเพื่อความเป็นผู้มีผิวพรรณจีรว์ กรรมที่ยังสัตว์ให้เป็นไปพร้อมเพื่อความเป็นผู้มีอายุน้อย มีอยู่ มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. หากว่า กรรมที่ยังสัตว์ให้เป็นไปพร้อมเพื่อความเป็นผู้มีผิวพรรณจีรว์ กรรมที่ยังสัตว์ให้เป็นไปพร้อมเพื่อความเป็นผู้มีอายุน้อย มีอยู่ ด้วยเหตุ นั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า ขรามณะเป็นวิบาก

ขรามณวิปาโกติกา จ

อริยัมมวิปากกถา

[๑๑๙] สกวาที วิบากแห่งอริยธรรมไม่มี หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ศ. สามัญญะ ๑- มีผลมาก พรหมัญญะ มีผลมาก มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า สามัญญะมีผลมาก พรหมัญญะ มีผลมาก ก็ต้องไม่กล่าวว่าวิบากแห่งอริยธรรมไม่มี

[๑๒๐] ศ. วิบากแห่งอริยธรรมไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. โสคาปตติผลมีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า โสดาปัตติผลมีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า วิบากแห่งอริยธรรมไม่มี

ส. สกทาคามีผล ฯลฯ อนาคามีผล ฯลฯ อรหัตผล มีอยู่ มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อรหัตผลมีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า วิบากแห่งอริยธรรมมีไม่

[๑๑๘๑] ส. โสดาปัตติผล ไม่เป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผลแห่งทาน ไม่เป็นวิบาก หรือ?

@๑. สามัญญะ-คุณเครื่องเป็นสมณะ พรหมัญญะ=คุณเครื่องเป็นพรหม ทั้งสองนี้ หมายถึง อริยมรรค

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสดาปัตติผล ไม่เป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผลแห่งศีล ฯลฯ ผลแห่งภาวนา ไม่เป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สกทาคามีผล ฯลฯ อนาคามีผล ฯลฯ อรหัตผล ไม่เป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผลแห่งทานไม่เป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อรหัตผลไม่เป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผลแห่งศีล ฯลฯ ผลแห่งภาวนา ไม่เป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘๒] ส. ผลแห่งทานเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสดาปัตติผลเป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผลแห่งทานเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สกทาคามีผล ฯลฯ อนาคามีผล ฯลฯ อรหัตผลเป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผลแห่งศีล ฯลฯ ผลแห่งภาวนาเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสดาปัตติผลเป็นวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผลแห่งภาวนาเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สกทาคามีผล ฯลฯ อานาคามีผล ฯลฯ อรหัตผลเป็นวิบากหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘๓] ส. กามาวจรกุศลมีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกุตตรกุศลมีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปาวจรกุศล ฯลฯ อรูปาวจรกุศลมีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกุตตรกุศลมีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘๔] ส. โลกุตตรกุศลไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามาวจรกุศลไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โลกุตตรกุศลไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปาวจรกุศล ฯลฯ อรูปาวจรกุศลไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘๕] ป. กามาวจรกุศลมีวิบาก เป็นอายคามี (ก่อวิปាកวัฏฏไป) หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. โลกุตตรกุศล เป็นธรรมมีวิบาก เป็นอายคามี หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. รูปาวจรกุศล ฯลฯ อรูปาวจรกุศล เป็นธรรมมีวิบาก เป็นอายคามี หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. โลกุตตรกุศล เป็นธรรมมีวิบาก เป็นอายคามี หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘๖] ป. โลกุตตรกุศล เป็นธรรมมีวิบาก แต่เป็นอุปจยคามี (หลีกวิปាកวัฏฏไป) หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กามาวจรกุศล เป็นธรรมมีวิบาก แต่เป็นอุปจยคามี หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. โลกุตตรกุศล เป็นธรรมมีวิบาก แต่เป็นอุปจยคามี หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปาวจรกุศล ฯลฯ อรูปาวจรกุศล เป็นธรรมมีวิบาก แต่เป็นอปจยคามิ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อริยัมมวิปากกตา จบ

วิปากโก วิปากธัมมธัมโมติกตา

[๑๑๘๗] สกวาที วิบาก เป็นธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิบากของวิปากนั้น ก็เป็นธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิบากของวิปากนั้น ก็เป็นธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อเป็นอย่างนั้น วิปากนั้นๆ ก็ไม่มีการทำที่สุดทุกข์ ไม่มีความขาดตอน แห่งวิญญูะ ไม่มีอนุปาทาปรีนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘๘] ส. วิบาก เป็นธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า วิบาก หรือว่า ธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบากก็ดี คำว่าธรรมที่เป็นเหตุ แห่งวิบาก หรือว่าวิบากก็ดี คำทั้งสองนี้ก็อย่างเดียวกัน เสมอกัน เท่ากัน เหมือนกัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๘๙] ส. วิบาก เป็นธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิบาก กับธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก ธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก กับวิบาก สหคตกัน เกิดร่วมกัน ระคนกัน สัมปยุตกัน เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน มีวัตถุอันเดียวกัน มีอารมณ์อันเดียวกัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๙๐] ส. วิบาก เป็นธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อกุศลอันนั้น วิบากแห่งอกุศลก็อันนั้นแล กุศลอันนั้นวิบากแห่งกุศล ก็อันนั้นแล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๙๑] ส. วิบาก เป็นธรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลฆ่าสัตว์ด้วยจิตใจ ก็ไหม้ในนรกด้วยจิตนั้นแหละ บุคคลให้ทาน ด้วยจิตใจ ก็บันเทิงในสวรรค์โดยจิตนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๕๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า วิบาก เป็นกรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. วิบาก คือ ชั้น ๔ ส่วนนามธรรม เป็นอัญญมัญญุปัจจยมิใช่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า วิบาก คือ ชั้น ๔ ส่วนนามธรรมเป็นอัญญมัญญุปัจจย ด้วย เหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า วิบากเป็นกรรมที่เป็นเหตุแห่งวิบาก
วิปาโก วิปากัมมัมมโมติกถา จป

วรรคที่ ๗ จบ

วรรคที่ ๘

นคตติกา

[๑๑๕๓] สกวาที คติมี ๖ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคติไว้ ๕ คือ นรก กำเนิดดิรัจฉาน ปิตติวิสัย มนุษย์ เทวดา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคติไว้ ๕ คือ นรก กำเนิดดิรัจฉาน ปิตติวิสัย มนุษย์ เทวดา ก็ต้องไม่กล่าวว่า คติมี ๖

[๑๑๕๔] ส. คติมี ๖ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสุรพวกกาลกัญชิกา มีรูปร่างเหมือนกัน มีการเสวยอารมณ์อย่างเดียวกัน มีอาหารอย่างเดียวกัน อายุเท่ากัน กับพวกเปรต ทำอวาหะวิวาหะกับ ด้วยเปรต มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อสุรพวกการกัญชิกา มีรูปร่างเหมือนกัน มีการเสวยอารมณ์อย่างเดียวกัน มีอาหารอย่างเดียวกัน มีอายุเท่ากันกับเปรตทำอวาหะวิวาหะกับด้วยพวกเปรต ก็ต้องไม่กล่าวว่า คติมี ๖

[๑๑๕๕] ส. คติมี ๖ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พวกอสุรบริษัทท้าวเวปจิตติ มีรูปร่างเหมือนกัน มีการเสวยอารมณ์

อย่างเดียวกัน มีอาหารอย่างเดียวกัน มีอายุเท่ากัน กับพวกเทวดา ทำ
อวาทะวิวาทะกับด้วยพวกเทวดา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พวกอสูรบริษัทท้าวเวปจิตติ มีรูปร่างเหมือนกันมี การเสวยอารมณ์
อย่างเดียวกัน มีอาหารอย่างเดียวกัน มีอายุเท่ากันกับพวกเทวดา ทำ
อวาทะวิวาทะกับด้วยพวกเทวดา ก็ต้องไม่กล่าวว่า คติมี ๖

[๑๑๕๖] ส. คติมี ๖ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พวกอสูรบริษัทท้าวเวปจิตติ เคยเป็นเทวดา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พวกอสูรบริษัทท้าวเวปจิตติ เคยเป็นเทวดาก็ต้องไม่กล่าวว่า
คติมี ๖

[๑๑๕๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า คติมี ๖ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มีอสุรกาย มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่ามีอสุรกาย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า คติมี ๖

นคตักถา จบ

อันตราภกถา

[๑๑๕๘] สกวาที อันตราภ ๑- มีอยู่หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นกามภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อันตราภมีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูปภพหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อันตราภมีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นอรูปภพหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๕๙] ส. อันตราภมีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อันตรภาพมีอยู่ในระหว่างกามภพและรูปภพหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. ภพในระหว่าง

๙. อันตรภาพมีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อันตรภาพมีอยู่ในระหว่างรูปภพและอรูปภพหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๐๐] ๙. อันตรภาพไม่มีอยู่ในระหว่างกามภพและรูปภพหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า อันตรภาพไม่มีอยู่ในระหว่างกามภพและรูปภพ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
อันตรภาพมีอยู่

ป. อันตรภาพไม่มีอยู่ในระหว่างรูปภพกับอรูปภพหรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. หากว่า อันตรภาพไม่มีอยู่ในระหว่างรูปภพกับอรูปภพ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
อันตรภาพมีอยู่

[๑๒๐๑] ๙. อันตรภาพมีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อันตรภาพนั้น เป็นกำเนิดที่ห้า เป็นคติที่หก เป็นวิญญานฐิติที่แปด
เป็นสัตตาวาสที่สิบ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อันตรภาพมีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อันตรภาพ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร เป็นกำเนิด
เป็นวิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงอันตรภาพมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัตว์ผู้เข้าถึงอันตรภาพมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จูติอยู่ อุปบัติอยู่ในอันตรภาพ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีในอันตรภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อันตรภาพเป็นปัญจโวการภพหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๐๒] ส. กามภพมีอยู่ กามภพ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร

เป็นกำเนิด เป็นวิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อันตรภาพมีอยู่ อันตรภาพ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร

เป็นกำเนิด เป็นวิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงกามภพมีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงอันตรภาพมีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงกามภพมีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงอันตรภาพมีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จูติอยู่ อุปบัตติอยู่ ในกามภพ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จูติอยู่ อุปบัตติอยู่ ในอันตรภาพ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีอยู่ในกามภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีอยู่ในอันตรภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กามภพ เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อันตรภาพ เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๐๓] ส. รูปภพมีอยู่ รูปภพ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร

เป็นกำเนิด เป็นวิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อันตรภาพมีอยู่ อันตรภาพ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็น

สงสาร เป็นกำเนิด เป็นวิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงรูปภพ มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงอเนกภาพมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงรูปภพมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงอเนกภาพ มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในรูปภพ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในอเนกภาพ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีอยู่ในรูปภพ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีอยู่ในอเนกภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปภพเป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อเนกภาพเป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๐๔] ส. อรูปภพ มีอยู่ อรูปภพ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร

เป็นกำเนิด เป็นวิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อเนกภาพ มีอยู่ อเนกภาพ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็น

สงสาร เป็นกำเนิด เป็นวิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงอรูปภพ มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงอเนกภาพ มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัตว์ผู้เข้าถึงรูปภพ มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัตว์ผู้เข้าถึงอเนกภาพ มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ดายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในรูปภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ดายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในอเนกภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีอยู่ในรูปภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีอยู่ในอเนกภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. รูปภพเป็นจุโรภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อเนกภาพเป็นจุโรภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๐๕] ๙. อเนกภาพมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อเนกภาพมีอยู่สำหรับสัตว์ทั้งปวงทีเดียว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อเนกภาพไม่มีอยู่สำหรับสัตว์ทั้งปวงทีเดียว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า อเนกภาพไม่มีอยู่สำหรับสัตว์ทั้งปวงทีเดียว ก็ต้องไม่กล่าวว่า อเนกภาพมีอยู่

[๑๒๐๖] ๙. อเนกภาพมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อเนกภาพมีอยู่สำหรับบุคคลผู้กระทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อเนกภาพไม่มีอยู่สำหรับบุคคลผู้ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า อเนกภาพไม่มีอยู่สำหรับบุคคลผู้ทำอนันตริยกรรม ก็ต้องไม่กล่าวว่า อเนกภาพมีอยู่

[๑๒๐๓] ส. อันตราภมมียู่สำหรับบุคคลผู้ไม่ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อันตราภมมียู่สำหรับบุคคลผู้ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อันตราภไม่มีอยู่สำหรับบุคคลผู้ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อันตราภไม่มีอยู่สำหรับบุคคลผู้ไม่ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อันตราภมมียู่สำหรับบุคคลผู้เข้าถึงนรก ฯลฯ สำหรับบุคคลผู้เข้าถึง
อสังขตธาตุ ฯลฯ สำหรับบุคคลผู้เข้าถึงอรุณภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อันตราภไม่มีอยู่สำหรับบุคคลผู้เข้าถึงอรุณภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อันตราภไม่มีอยู่สำหรับบุคคลผู้เข้าถึงอรุณภาพ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
อันตราภมมียู่

[๑๒๐๔] ส. อันตราภมมียู่สำหรับบุคคลผู้ไม่เข้าถึงอรุณภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อันตราภมมียู่สำหรับบุคคลผู้เข้าถึงอรุณภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อันตราภไม่มีอยู่สำหรับบุคคลผู้เข้าถึงอรุณภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อันตราภไม่มีอยู่สำหรับบุคคลผู้ไม่เข้าถึงอรุณภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๐๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อันตราภมมียู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้อันตราปรีนิพพายี มมียู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลผู้อันตราปรีนิพพายีมมียู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
อันตราภมมียู่

ส. อันตราภ เชื่อว่ามีอยู่ เพราะทำอธิบายว่า บุคคลผู้อันตราปรีนิพพายี
มมียู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะทำอธิบายว่า บุคคลผู้อุปหัจจปรีนิพพายีมมียู่ อุปหัจจภพก็เชื่อว่ามี
อยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อันตรรกภาพ เชื่อว่ามีอยู่ เพราะทำอธิบายว่า บุคคลผู้อันตรปรีนิพพานี
มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะทำอธิบายว่า บุคคลผู้สังขารปรีนิพพานีมีอยู่ ฯลฯ บุคคลผู้
สังขารปรีนิพพานีมีอยู่ สสังขารภกั้เชื่อว่ามีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อันตรรกภาพกถา จบ

กามคุณกถา

[๑๒๐๐] สกวาที กามคุณ ๕ เท่านั้น เป็นกามธาตุหรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ความพอใจเกี่ยวกับกามคุณ ๕ นั้น มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความพอใจเกี่ยวกับกามคุณนั้น มีอยู่ ก็ต้อง ไม่กล่าวว่า กามคุณ
๕ เท่านั้น เป็นกามธาตุ

ส. ความกำหนดเกี่ยวกับกามคุณ ๕ นั้น ความกำหนดด้วยอำนาจความพอ
ใจเกี่ยวกับกามคุณ ๕ นั้น ความดำริเกี่ยวกับกามคุณ ๕ นั้น ความกำ
หนดเกี่ยวกับกามคุณ ๕ นั้น ความกำหนดด้วยอำนาจความดำริเกี่ยวกับ
กามคุณ ๕ นั้น ปิตีเกี่ยวกับกามคุณ ๕ นั้น โสมนัสเกี่ยวกับกามคุณ ๕
นั้น ปิติโสมนัสเกี่ยวกับกามคุณ ๕ นั้น มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ปิติโสมนัสเกี่ยวกับกามคุณ ๕ นั้น มีอยู่ ก็ต้อง ไม่กล่าวว่า กามคุณ
๕ เท่านั้น เป็นกามธาตุ

[๑๒๐๑] ส. กามคุณ ๕ เท่านั้น เป็นกามธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุของมนุษย์ทั้งหลาย ไม่เป็นกามธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตะ ฆานะ ชิวหา มโน ของมนุษย์ทั้งหลาย ไม่เป็นกามธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนของมนุษย์ทั้งหลาย ไม่เป็นกามธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า กามคุณ ๕ ในโลกมีมโนเป็นที่ ๖ พระ
พุทธะทั้งหลายประกาศแล้ว บุคคลสำรอกความพอใจในกามคุณ ๕

และมนัสนี้แล้ว ย่อมหลุดพ้นจากทุกข์ได้ ด้วยอาการอย่างนี้ ดังนี้ ๑-
เป็นสูตรมียุ่จริง มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า มโนของมนุษย์ทั้งหลายไม่เป็นกามธาตุ

[๑๒๑๒] ส. กามคุณ ๕ เท่านั้น เป็นกามธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามคุณ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร เป็นกำเนิด เป็น
วิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงกามคุณมียุ่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑ พุ. ส. ข้อ ๓๐๕ หน้า ๓๕๘

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงกามคุณมียุ่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในกามคุณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มียุ่ในกามคุณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กามคุณ เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลาย ย่อมอุบัติขึ้น พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย
ย่อมอุบัติขึ้น คู่พระสาวกย่อมอุบัติขึ้นในกามคุณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กามธาตุ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร เป็นกำเนิด เป็น
วิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามคุณ เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร เป็นกำเนิด เป็น
วิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงกามธาตุ มียุ่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงกามคุณ มียุ่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงกามธาตุมียุ่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงกามคุณมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในกามธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในกามคุณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีอยู่ในกามธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มีอยู่ในกามคุณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กามธาตุ เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามคุณ เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายย่อมอุบัติขึ้น พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย ย่อมอุบัติขึ้น คู่พระสาวกย่อมอุบัติขึ้น ในกามธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสัมมาสัมพุทธเจ้าทั้งหลายย่อมอุบัติขึ้น พระปัจเจกพุทธเจ้าทั้งหลาย ย่อมอุบัติขึ้น คู่พระสาวกย่อมอุบัติขึ้น ในกามคุณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๑๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า กามคุณ ๕ เท่านั้น เป็นกามธาตุ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กามคุณนี้ ๕ อย่าง ๕ อย่างเป็นไฉน? รูปซึ่งเป็นวิสัยแห่งจักขุวิญญาณ อันน่าปรารถนา น่าใคร่ จำเริญใจ น่ารัก ยั่วกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด เสี่ยง ซึ่งเป็นวิสัยแห่งโสตวิญญาณ กลิ่นซึ่งเป็นวิสัยแห่งฆานวิญญาณ รส ซึ่งเป็นวิสัยแห่งชีวหาวิญญาณ โผฏฐัพพะซึ่งเป็นวิสัยแห่งกาย วิญญาณ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ จำเริญใจ น่ารัก ยั่วกาม เป็นที่ตั้งแห่งความกำหนัด ดูกรภิกษุทั้งหลาย กามคุณ ๕ อย่าง ฉะนั้นแล ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็ถามคุณ ๕ เท่านั้น เป็นกามธาตุนะสิ

กามคุณกถาจบ

กามกถา

[๑๒๑๔] สกวาที อายุคนะ ๕ เท่านั้น เป็นกาม หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ความพอใจเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. หากว่า ความพอใจเกี่ยวกับอายุคนะนั้นมีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า อายุคนะ ๕ เท่านั้น เป็นกาม

ส. ความกำหนดเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น ความกำหนดด้วยอำนาจความพอใจเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น ความดำริเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น ความกำหนดเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น ความกำหนดด้วยอำนาจความยินดีเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น ปิติเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น โสมนัสเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น ปิติโสมนัสเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น มีอยู่ มิใช่หรือ?

@๑. ส. สพา. ข้อ ๔๑๑ หน้า ๒๗๘

ป. ปรากฏแล้ว

ส. หากว่า ปิติโสมนัสเกี่ยวกับอายุคนะ ๕ นั้น มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า อายุคนะ ๕ เท่านั้น เป็นกาม

[๑๒๑๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อายุคนะ ๕ เท่านั้น เป็นกาม หรือ?

ส. ปรากฏแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กามคุณนี้ ๕ อย่าง ๕ อย่างเป็นไฉน? รูปที่เป็นวิสัยแห่งจักขุวิญญาณ ฯลฯ โสภณูปะที่เป็นวิสัยแห่งกายวิญญาณ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ จำเริญใจ น่ารัก ยั่วกาม เป็นที่ตั้งแห่งความยินดี ดูกรภิกษุทั้งหลาย กามคุณ ๕ อย่าง ฉะนั้นแล ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ปรากฏแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็อายุคนะ ๕ เท่านั้น เป็นกาม นะสิ

[๑๒๑๖] ส. อายุคนะ ๕ เท่านั้น เป็นกาม หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กามคุณนี้ ๕ อย่าง ๕ อย่างเป็นไฉน? รูปอันเป็นวิสัยแห่งจักขุวิญญาณ ฯลฯ โสภณูปะอันเป็นวิสัยแห่งกายวิญญาณ ที่น่าปรารถนา น่าใคร่ จำเริญใจ น่ารัก ยั่วกาม เป็นที่ตั้งแห่งความยินดี ดูกรภิกษุทั้งหลาย กามคุณ

๕ อย่าง ฉะนั้นแล อีกอย่างหนึ่ง ทั้ง ๕ อย่างนี้มีใช้กาม (แต่) ทั้ง
๕ อย่างนี้ เรียกในวินัยของพระอริยะว่า กามคุณ
ความกำหนดด้วยอำนาจความดำริเป็นกามของบุรุษ สิ่งที่สวयงามใน
โลกไม่ใช่กาม ความกำหนดด้วยอำนาจความดำริ เป็นกามของบุรุษ
สิ่งที่สวयงามย่อมตั้งอยู่ในโลกอย่างนี้แล แต่นักปราชญ์ ย่อม
กำจัดความพอใจในสิ่งที่สวयงามนี้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่
หรือ?

@๑. อ. นฤก ขื่อ ๓๓๔ หน้า ๔๕๕

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า อายุคน ๕ เท่านั้น เป็นกาม

กามกถา จบ

รูปธาตุกถา

[๑๒๑๗] สกวาที รูปธรรม รูปเป็นธาตุ หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. รูป เป็นภพ เป็นคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร เป็นกามนิค เป็น

วิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงรูปมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงรูปมีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีอยู่ในรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๑๘] ส. รูปธาตุ เป็นภพ เป็นคติ ฯลฯ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูป เป็นภพ เป็นคติ ฯลฯ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงรูปธาตุมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงรูปมียู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงรูปธาตุมียู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงรูปมียู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัตติอยู่ในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัตติอยู่ในรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มียู่ในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ มียู่ในรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปธาตุ เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูป เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปธรรมเป็นรูปธาตุ รูปมียู่ในกามธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามธาตุอันนั้น รูปธาตุก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กามธาตุอันนั้น รูปธาตุก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลประกอบด้วยกามภพ เป็นผู้ประกอบด้วยภพสอง คือกามภพ และรูปภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

รูปธาตุกถา จบ

อรุปรธาตุกถา

[๑๒๑๕] สกวาที อรูปธรรม เป็นอรุปรธาตุ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เวทนา เป็นภพ เป็นคคติ เป็นสัตตาวาส เป็นสงสาร เป็นกามเนติ เป็น

วิญญานฐิติ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงเวทนาเมื่ออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงเวทนาเมื่ออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในเวทนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีอยู่ในเวทนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนาเป็นจุโรการภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๐] ส. อนุรูปธาตุ เป็นภพ เป็นคติ ฯลฯ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนา เป็นภพ เป็นคติ ฯลฯ เป็นการได้อัตภาพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงอนุรูปธาตุเมื่ออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมอันยังสัตว์ให้เข้าถึงเวทนาเมื่ออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงอนุรูปธาตุเมื่ออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ผู้เข้าถึงเวทนาเมื่ออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในอนุรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัตว์ทั้งหลาย เกิดอยู่ แก่อยู่ ตายอยู่ จืดอยู่ อุปบัติอยู่ในเวทนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีอยู่ในอนุรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาน มีอยู่ในเวทนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อนุรูปธาตุเป็นจุลโวหารภพ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เวทนาเป็นจุลโวหารภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อนุปธรรม เป็นอนุรูปธาตุ เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณมีอยู่ในกาม
ธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. กามธาตุอันนั้น อนุรูปธาตุก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. กามธาตุอันนั้น อนุรูปธาตุก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ประกอบด้วยกามภพ เป็นผู้ประกอบด้วยภพสองคือกามภพ และ
อนุภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. รูปธรรม เป็นรูปธาตุ อนุปธรรม เป็นอนุปธรรม รูป เวทนา สัญญา
สังขาร วิญญาณ มีอยู่ในกามธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. กามธาตุอันนั้น รูปธาตุก็อันนั้นแหละ อนุรูปธาตุก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. กามธาตุอันนั้น รูปธาตุก็อันนั้นแหละ อนุรูปธาตุก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. บุคคลผู้ประกอบด้วยกามภพ เป็นผู้ประกอบด้วยภพสาม คือ กามภพ
รูปภพ และอนุภพ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อนุรูปธาตุกถา จบ

รูปธาตุยา อายตนะกถา

[๑๒๒๑] สกวาที อตภาพอันมีอายตนะ ๖ มีอยู่ในรูปธาตุ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

๙. ในรูปธาตุนั้น มีอายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ในรูปธาตุนั้น มีคันธอายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ในรูปธาตุนั้น มีชีวหายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีรสายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปชาตุนั้น มีกายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีโณฏฐัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๒] ส. ในรูปชาตุนั้น ไม่มีคันธตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น ไม่มีฆณายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปชาตุนั้น ไม่มีรสายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น ไม่มีชีวหายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปชาตุนั้น ไม่มีโณฏฐัพพายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น ไม่มีกายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๓] ส. ในรูปชาตุนั้น มีจักขตนะ และรูปายตนะด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีฆณายตนะ และคันธตนะด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปชาตุนั้น มีจักขตนะ และรูปายตนะด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีชีวหายตนะ และรสายตนะด้วย ฯลฯ ในรูปชาตุนั้น

มีกายตนะ และมีโณฏฐัพพายตนะด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๔] ส. ในรูปชาตุนั้น มีโศตตนะ และสัททตนะด้วย ฯลฯ ในรูปชาตุนั้นมี

มณายตนะ และธัมมตนะด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีฆณายตนะ และคันธตนะด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปชาตุนั้น มีมณายตนะ และธัมมตนะด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีชีวหายตนะ และรสายตนะด้วย ฯลฯ ในรูปชาตุนั้น มี
กายายตนะ และมีโกฎฐัพพายตนะด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๕] ส. ในรูปชาตุนั้น มีมานายตนะ แต่ไม่มีคันธายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีจักขายตนะ แต่ไม่มีรูปายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปชาตุนั้น มีมานายตนะ แต่ไม่มีคันธายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีโศตายตนะ แต่ไม่มีสัททายตนะ ฯลฯ ในรูปชาตุนั้น
มีมนายตนะ แต่ไม่มีธัมมายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๖] ส. ในรูปชาตุนั้น มีชีวหายตนะ แต่ไม่มีรสายตนะ ฯลฯ ในรูปชาตุนั้น มี
กายายตนะ แต่ไม่มีโกฎฐัพพายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีจักขายตนะ แต่ไม่มีรูปายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปชาตุนั้น มีกายายตนะ แต่ไม่มีโกฎฐัพพายตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีโศตายตนะ แต่ไม่มีสัททายตนะ ฯลฯ ในรูปชาตุนั้น มี
มนายตนะ แต่ไม่มีธัมมายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๗] ส. ในรูปชาตุนั้น มีจักขายตนะ มีรูปายตนะ และเห็นรูปนั้นได้ด้วยจักขุ
นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีมานายตนะ มีคันธายตนะ และสูดกลิ่นนั้นด้วยฆานะ
นั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปชาตุนั้น มีจักขายตนะ มีรูปายตนะ และเห็นรูปนั้นได้ด้วยจักขุ
นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีชีวหายตนะ มีรสายตนะ และลิ้มรสนั้นได้ด้วยชีวหา
นั้น ฯลฯ ในรูปชาตุนั้น มีกายายตนะ มีโกฎฐัพพายตนะ และถูกต้อง

โผฏฐัพพะนั้นได้ด้วยกายนั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๘] ส. ในรูปธาตุนี้ มีโสตายตนะ มีสัททายตนะ ฯลฯ ในรูปธาตุนี้ มีมนายตนะ

มีธัมมายตนะ และรู้แจ้งธรรมนั้นด้วยมโนนั้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปธาตุนี้ มีมานายตนะ มีคันธายตนะ และสูกกลีนนั้นได้ด้วย
ฆานะนั้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปธาตุนี้ มีมนายตนะ มีธัมมายตนะ และรู้แจ้งธรรมนั้นได้ด้วยมโน
นั้นหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปธาตุนี้ มีชีวหายตนะ มีรสายตนะ ฯลฯ ในรูปธาตุนี้ มีกายาย
ตนะ มีโผฏฐัพพายตนะ และถูกต้องโผฏฐัพพะนั้นได้ด้วยกายนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๒๙] ส. ในรูปธาตุนี้ มีมานายตนะ มีคันธายตนะ แต่สูกกลีนนั้นด้วยฆานะนั้น

ไม่ได้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปธาตุนี้ มีจักขายตนะ มีรูปายตนะ แต่เห็นรูปนั้นด้วยจักขุนั้นไม่
ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปธาตุนี้ มีมานายตนะ มีคันธายตนะ แต่สูกกลีนนั้นด้วยฆานะ
นั้นไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปธาตุนี้ มีโสตายตนะ มีสัททายตนะ ฯลฯ ในรูปธาตุนี้ มี
มนายตนะ มีธัมมายตนะ แต่รู้แจ้งธรรมนั้นด้วยมโนนั้นไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๓๐] ส. ในรูปธาตุนี้ มีชีวหายตนะ มีรสายตนะ ฯลฯ ในรูปธาตุนี้ มีกายาย-

ตนะ มีโผฏฐัพพายตนะ แต่ถูกต้องโผฏฐัพพะนั้นด้วยกายนั้นไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปธาตุนี้ มีจักขายตนะ มีรูปายตนะ แต่เห็นรูปนั้นด้วยจักขุนั้น
ไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในรูปธาตุนี้ มีกายายตนะ มีโผฏฐัพพายตนะ แต่ถูกต้องโผฏฐัพพะ
นั้นด้วยกายนั้นไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีโศตายนณะ มีสัททายนณะ ฯลฯ ในรูปชาตุนั้น มีม-
นายตนะ มีธัมมายนณะ แต่รู้แจ้งธรรมนั้นด้วยมโนนั้นไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๓๑] ส. ในรูปชาตุนั้น มีฆานายตนะ มีคันธายตนะ และสูตกลินฺนํ ได้ด้วย
ฆานะนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีกลิ่นเกิดแต่รากไม้ กลิ่นเกิดแต่แก่น กลิ่นเกิดแต่
เปลือก กลิ่นเกิดแต่ใบ กลิ่นเกิดแต่ดอก กลิ่นเกิดแต่ผล กลิ่นสด
กลิ่นเป็นพิษ กลิ่นหอม กลิ่นเหม็น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๓๒] ส. ในรูปชาตุนั้น มีชีวนายตนะ มีรสายตนะ และลัมภรสนํ ได้ด้วยชีวา
นั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีรสเกิดแต่รากไม้ รสเกิดแต่ลำต้น รสเกิดแต่เปลือก
รสเกิดแต่ใบ รสเกิดแต่ดอก รสเกิดแต่ผล รสเปรี้ยว หวาน ขม
เผ็ด เค็ม ปรา่ เผื่อน ผาต ดี ไม่ดี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๓๓] ส. ในรูปชาตุนั้น มีกายายตนะ มีโณฏฐัพพายตนะ และบุคคณฺณกฏตํ
โณฏฐัพพะนั้น ได้ด้วยกายนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในรูปชาตุนั้น มีสัมผัสแจ้ง อ่อน ละเอียด หยาบ สุขสัมผัส ทุกข-
สัมผัส หนัก เบา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๓๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อัฏฐาภอันมีอายตนะ ๖ มีอยู่ในรูปชาตุ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ในรูปชาตุนั้น มีฆานนิมิต ชีวนานิมิต กายนิมิต มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ในรูปชาตุนั้น มีฆานนิมิต ชีวนานิมิต กายนิมิต ด้วยเหตุนี้แหละ
ท่านจึงต้องกล่าวว่า อัฏฐาภอันมีอายตนะ ๖ มีอยู่ในรูปชาตุ
รูปชาตุยา อายตนกถา จบ

อรุเป รูปกถา

[๑๒๓๕] สกวาที รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ป. เป็นรูปภพ เป็นรูปคติ เป็นรูปสัตตาวาส เป็นรูปสงสาร เป็นกำเนิดแห่งรูปสัตว์ เป็นการได้อัตภาพแห่งรูปสัตว์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. อรูปภพ เป็นอรูปคติ อรูปสัตตาวาส อรูปสงสาร เป็นกำเนิดแห่งรูปสัตว์ เป็นการได้อัตภาพแห่งรูปสัตว์ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นอรูปภพ ฯลฯ เป็นการได้อัตภาพแห่งรูปสัตว์ก็ไม่พึงกล่าวว่า รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย

[๑๒๓๖] ส. รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นภพ คติ สัตตาวาส สงสาร กำเนิด วิญญาณฐิติ การได้อัตภาพแห่งสัตว์มีขันธ ๕ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นภพ ฯลฯ การได้อัตภาพแห่งสัตว์มีขันธ ๔ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เป็นภพ คติ ฯลฯ การได้อัตภาพแห่งสัตว์มีขันธ ๔ ก็ไม่พึงกล่าวว่า รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย

[๑๒๓๗] ส. รูปมีอยู่ในรูปธาตุ และรูปธาตุนั้น เป็นรูปภพ เป็นรูปคติ เป็นรูปสัตตาวาส เป็นรูปสงสาร เป็นกำเนิดแห่งรูปสัตว์ เป็นการได้อัตภาพแห่งรูปสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย และรูปสัตว์นั้น เป็นรูปภพ เป็นรูปคติ ฯลฯ เป็นการได้อัตภาพแห่งรูปสัตว์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปมีอยู่ในรูปธาตุ และรูปธาตุนั้น เป็นปัญจโวการภพ เป็นคติ ฯลฯ การได้อัตภาพแห่งสัตว์มีขันธ ๕ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย และรูปสัตว์นั้น เป็นปัญจโวการภพ คติ ฯลฯ การได้อัตภาพแห่งสัตว์มีขันธ ๕ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๓๘] ส. รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย และรูปสัตว์นั้น เป็นอรูปภพ เป็นอรูปคติ เป็นอรูปสัตตาวาส เป็นอรูปสงสาร เป็นกำเนิดแห่งรูปสัตว์ เป็นการได้อัตภาพแห่งรูปสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปมีในรูปธาตุ และรูปธาตุนั้น เป็นรูปภพ เป็นรูปคติ ฯลฯ
เป็นการได้อัตภาพแห่งรูปสัตว์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๓๕] ส. รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย และรูปสัตว์นั้น เป็นจตุโวการภพ คติ
 ฯลฯ การได้อัตภาพแห่งสัตว์มีขันธ ๔ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปมีอยู่ในรูปธาตุ และรูปธาตุนั้น เป็นจตุโวการภพ คติ ฯลฯ การ
ได้อัตภาพแห่งสัตว์มีขันธ ๔ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๔๐] ส. รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสการออกไปแห่งรูปทั้งหลายว่า อรูป มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสการออกไปแห่งรูปทั้งหลายว่าอรูป ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า รูปมีอยู่ในรูปสัตว์ทั้งหลาย

[๑๒๔๑] ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสการออกไปแห่งรูปทั้งหลายว่า อรูป แต่รูปก็ยังมีอยู่
ในรูปสัตว์ทั้งหลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสการออกไปแห่งกามทั้งหลายว่า เนกขัมมะ แต่
กามทั้งหลายก็ยังมีอยู่ในหมู่เนกขัมมะ อาสวะทั้งหลายก็ยังมีอยู่ในหมู่
หาอาสวะมิได้ โลกียธรรมก็ยังมีอยู่ในโลกุตรธรรมทั้งหลาย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อรุเป รูปกถา จบ

รูปร่างกัมมันติกถา

[๑๒๔๒] สกวาที กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล หรือ?

ป. รวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ ความทำไว้ในใจ
ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจของกายกรรมนั้นมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรมนั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ
ความทำไว้ในใจ ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจ ของกาย-
กรรมนั้น ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กายกรรมนั้น เป็นกรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
ของกายกรรมนั้น ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า กายกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต
เป็นรูป เป็นกุศล

[๑๒๔๓] ส. ผัสสะที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิตเป็นกุศล เป็นกรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ
ความตั้งใจของผัสสะนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล เป็นกรรม มีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของกายกรรมนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา ที่ต้ง
ขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล เป็นกรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
ของปัญญานั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล เป็นกรรม มีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของกายกรรมนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๔๔] ส. กายกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล แต่เป็นกรรมไม่มีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของกรรมนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล แต่เป็นกรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก
ฯลฯ ความตั้งใจของผัสสะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล แต่เป็นกรรมไม่มีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของกายกรรมนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา ที่ต้ง
ขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล แต่เป็นกรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความ
ตั้งใจของปัญญานั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๔๕] ส. กายกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต ไม่ว่าอย่างใดทั้งหมด เป็นกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๔๖] ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รূปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศลหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ ปฐวี-
ธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ ที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๔๗] ส. รূปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นอัพยาทุกตหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นอัพยาทุกตหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ ปฐวี-
ธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ ที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิตเป็นอัพยา-
ทุกตหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นอัพยาทุกตหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๔๘] ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศลที่ไม่มีอารมณ์หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รূปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศลที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศลที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ ที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศลที่ไม่มี
อารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๔๙] ส. รূปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นอัพยาทุกตที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นอัพยาทุกตที่ไม่มีอารมณ์
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททายคณะ ฯลฯ คันธายคณะ รสายคณะ โผฏฐัพพะายคณะ ฯลฯ ปฐวี-
ธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ ที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิตเป็น
อภัยกถาที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภัยกถาที่ไม่มีอารมณ์
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๐] ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล ที่วิปยุตจากผัสสะ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปายคณะที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศลที่วิปยุตจากผัสสะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล ที่วิปยุตจากผัสสะ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททายคณะ ฯลฯ คันธายคณะ รสายคณะ โผฏฐัพพะายคณะ ฯลฯ ปฐวี-
ธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ ที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศลที่
วิปยุตจากผัสสะ หรือ?

[๑๒๕๑] ส. รูปายคณะที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นอภัยกถาที่วิปยุต จากผัสสะ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป อภัยกถาที่วิปยุตจากผัสสะ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททายคณะ ฯลฯ คันธายคณะ รสายคณะ โผฏฐัพพะายคณะ ฯลฯ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ ที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นอภัยกถา
ที่วิปยุต จากผัสสะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภัยกถา ที่วิปยุตจากผัสสะ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๒] ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล ที่ทั้งวิปยุตจากผัสสะ
ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปายคณะที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล ที่ทั้งวิปยุตจากผัสสะ ทั้งไม่มี
อารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล ที่ทั้งวิปยุตจากผัสสะ
ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททายคณะ ฯลฯ คันธายคณะ รสายคณะ โผฏฐัพพายคณะ ฯลฯ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ ที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล ที่ทั้ง
วิปยุตจากผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๓] ส. รูปายคณะที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นอภยากฤต ที่ทั้งวิปยุตจากผัสสะ
ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภยากฤต ที่ทั้งวิปยุตจาก
ผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททายคณะ ฯลฯ คันธายคณะ รสายคณะ โผฏฐัพพายคณะ ฯลฯ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ ที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิตเป็นอภยากฤต
ที่ทั้งวิปยุตจากผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภยากฤต ที่ทั้งวิปยุตจาก
ผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๔] ส. วชิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวชิกรรมนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วชิกรรม เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวชิกรรมนั้น
ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วชิกรรมนั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของ
วชิกรรมนั้น ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า วชิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป
เป็นกุศล

[๑๒๕๕] ศ. ผัสสะที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ
ความตั้งใจของผัสสะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของวิกรรมนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา ที่ต้งขึ้น
ด้วยกุศลจิต เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
ของปัญญานั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. วิกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวิกรรมนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๖] ศ. วิกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวิกรรมนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ผัสสะที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก
ฯลฯ ความตั้งใจ ของผัสสะนั้น ไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. วิกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวิกรรมนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา สัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา ที่ต้ง
ขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความ
ตั้งใจ ของปัญญานั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๗] ศ. วิกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. รูปที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต ไม่ว่าอย่างใดทั้งหมด เป็นกุศลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

วิกรรมพึงให้พิศดารอย่างเดียวกับกายกรรม

[๑๒๕๘] ศ. กายกรรมที่ต้งขึ้นด้วยกุศลจิต เป็นรูป เป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ ความทำไว้ในใจ

ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจ ของกายกรรมนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรมนั้น เป็นกรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ
ความทำให้ในใจ ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจ ของกายกรรม
นั้น ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กายกรรมนั้นเป็นกรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ความ
สนใจ ความทำให้ในใจ ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจ ของ
กายกรรมนั้น ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า กายกรรมที่สร้างขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็น
รูป เป็นอกุศล

[๑๒๕๕] ส. ผัสสะที่สร้างขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล เป็นกรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ
ความตั้งใจของผัสสะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่สร้างขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล เป็นกรรมมีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของกายกรรมนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา
ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ ฯลฯ อนัตตปปะ ที่สร้างขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็น
อกุศล เป็นกรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของอนัตตปปะนั้น
มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมที่สร้างขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล เป็นกรรมมีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของกายกรรมนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๐] ส. กายกรรมที่สร้างขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล แต่เป็นกรรมไม่มี
อารมณ์ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของกายกรรมนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะที่สร้างขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล แต่เป็นกรรมไม่มีอารมณ์ ความ
นึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของผัสสะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายกรรมที่สร้างขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล แต่เป็นกรรมไม่มี
อารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของกายกรรมนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา ถีนะ

อุทฺธจจะ อหิริกะ ฯลฯ โนตตปปะ ที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล
แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของโนตตปปะนั้น
ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๑] ส. กายกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต ไม่ว่าอย่างใดทั้งหมด เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๒] ส. วชิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศล เป็นรูป เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวชิกรรมนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วชิกรรมนั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวชิ
กรรมนั้น ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่าวชิกรรมนั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของ
วชิกรรมนั้น ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า วชิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป
เป็นอกุศล

[๑๒๖๓] ส. ผัสสะที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก
ฯลฯ ความตั้งใจ ของผัสสะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วชิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวชิกรรมนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา
ถีนะ อุทฺธจจะ อหิริกะ ฯลฯ โนตตปปะ ที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็น
อกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของโนตตปปะนั้น
มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วชิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวชิกรรมนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๔] ส. วชิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล แต่เป็นธรรมไม่มี
อารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวชิกรรมนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล แต่เป็นกรรมไม่มีอารมณ์ ความ
นึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของผัสสะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล แต่เป็นกรรมไม่มี
อารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของวิกรรมนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา ราคะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา
ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ ฯลฯ อนัตตปปะที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล
แต่เป็นกรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของอนัตตปปะนั้น
ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๕] ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต ไม่ว่าอย่างใดทั้งหมด เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๖] ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รূปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพะตนะ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ น้ำอสุจิ น้ำตา โลหิต ฯลฯ เหาะที่ตั้งขึ้น
ด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๗] ส. รূปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอภยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภยากฤต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพะตนะ ฯลฯ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ น้ำอสุจิ น้ำตา โลหิต ฯลฯ เหาะที่ตั้ง
ขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอภยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. วิกรรมที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นรูป เป็นอภยากฤต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๘] ๘. วิกรรมที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นรูป เป็นอภุศลที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. รูปายตนะที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นรูป เป็นอภุศลที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. วิกรรมที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นรูป เป็นอภุศลที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ ฯลฯ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ

ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ น้ำอสุจิ น้ำตา โลหิต ฯลฯ

เหงื่อ ที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นอภุศลจิต เป็นอภุศลที่ไม่มีอารมณ์

หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๖๙] ๘. รูปายตนะที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นอภยากฤตที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. วิกรรมที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศล เป็นรูป เป็นอภยากฤตที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ปฐวีธาตุ

อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ น้ำอสุจิ น้ำตา โลหิต ฯลฯ เหงื่อ ที่เกิดขึ้น

ด้วยอภุศล เป็นอภยากฤตที่ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. วิกรรมที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นรูป เป็นอภยากฤตที่ไม่มีอารมณ์

หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๐] ๘. วิกรรมที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นรูป เป็นอภุศลที่วิปยุต จากผัสสะ

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. รูปายตนะที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นอภุศลที่วิปยุตจากผัสสะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. วิกรรมที่ดั่งขึ้นด้วยอภุศลจิต เป็นรูป เป็นอภุศลที่วิปยุตจากผัสสะ

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ปฐวีธาตุ

อาโปธาตุ เตโชธาตุ ฯลฯ วาโยธาตุ น้ำอสุจิ น้ำตา โลหิต ฯลฯ เหงื่อ ที่

ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศลที่วิปปยุตจากผัสสะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๑] ส. รูปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอภยากฤตที่ทั้งวิปปยุตจากผัสสะ
ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

@อภิ. ก. แปล. ๓๗/๖๗

ป. ถูกแล้ว

ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภยากฤตที่ทั้งวิปปยุตจาก
ผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ น้ำอสุจิ น้ำตา โลหิต ฯลฯ เหนือ ที่ตั้งขึ้น
ด้วยอกุศลจิต เป็นอภยากฤตที่วิปปยุตจากผัสสะไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภยากฤต ที่ทั้งวิปปยุตจาก
ผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๒] ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล ที่ทั้งวิปปยุตจากผัสสะ
ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล ที่ทั้งวิปปยุตจากผัสสะ ทั้งไม่มี
อารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอกุศล ที่ทั้งวิปปยุตจากผัสสะ
ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โผฏฐัพพายตนะ ฯลฯ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ น้ำอสุจิ น้ำตา โลหิต ฯลฯ เหนือ ที่ตั้งขึ้น
ด้วยอกุศลจิต เป็นอกุศล ที่ทั้งวิปปยุตจากผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๓] ป. รูปายตนะที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นอภยากฤต ที่ทั้งวิปปยุตจากผัสสะ
ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภยากฤต ที่ทั้งวิปปยุตจาก
ผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททายตนะ ฯลฯ คันธายตนะ รสายตนะ โสณัฐพพายตนะ ปฐวีธาตุ
อาโปธาตุ เตโชธาตุ วาโยธาตุ น้ำตา โลหิต ฯลฯ เหนือ ที่ตั้งขึ้นด้วย
กุศลจิต เป็นอภัยกถุที่ทั้งวิปยุตจากผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิกรรมที่ตั้งขึ้นด้วยอกุศลจิต เป็นรูป เป็นอภัยกถุ ที่ทั้งวิปยุตจาก
ผัสสะ ทั้งไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๔] ส. ไม่พึงกล่าวว่า รูป เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กายกรรม วิกรรม เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า กายกรรม วิกรรม เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง ด้วยเหตุที่นั้น
ท่านจึงต้องกล่าวว่า รูป เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง

[๑๒๗๕] ส. รูป เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขายตนะ เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ป. โสตายตนะ ฯลฯ ฆณายตนะ ชิวหายตนะ กายายตนะ รูปายตนะ สัททาย-
ตนะ คันธายตนะ รสายตนะ โสณัฐพพายตนะ ปฐวีธาตุ อาโปธาตุ
เตโชธาตุ วาโยธาตุ น้ำอสุจิ น้ำตา โลหิต ฯลฯ เหนือ เป็นกุศลบ้าง
เป็นอกุศลบ้าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๖] ส. กายเป็นรูป กายกรรมก็เป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มโน เป็นรูป มโนกรรมก็เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๗] ส. มโน เป็นรูป (นาม) มโนกรรมก็เป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กาย เป็นรูป กายกรรมก็เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๘] ส. กาย เป็นรูป แต่กายกรรมเป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มโน เป็นรูป แต่มนกรรมเป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๕] ส. มโน เป็นรูป มโนกรรมก็เป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กาย เป็นรูป กายกรรมก็เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๖] ส. เพราะกายเป็นรูป ฉะนั้น กายกรรมจึงเป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะจักขายตนะ เป็นรูป ฉะนั้น จักขุวิญญาณ จึงเป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะกายเป็นรูป ฉะนั้น กายกรรมจึงเป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะโสตตนะ เป็นรูป ฉะนั้น โสตวิญญาณ จึงเป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะกายเป็นรูป ฉะนั้น กายกรรมจึงเป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะฆานายตนะเป็นรูป ฉะนั้น ฆานวิญญาณ จึงเป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะกายเป็นรูป ฉะนั้น กายกรรมจึงเป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะชีวหายตนะเป็นรูป ฉะนั้น ชิวหาวิญญาณ จึงเป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะกายเป็นรูป ฉะนั้น กายกรรมจึงเป็นรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะกายตนะเป็นรูป ฉะนั้น กายวิญญาณ จึงเป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๗๗] ส. รูป เป็นกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เรากล่าวเจตนาว่า

เป็นกรรม บุคคลคิดแล้วจึงทำกรรมด้วยกาย วาจา ใจ ดังนี้ ๑-

เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า รูปเป็นกรรม

[๑๒๘๒] ศ. รูป เป็นกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรอานนท์ เมื่อกายมีอยู่ สุขทุกข์อันเป็นภายในย่อมเกิดขึ้นเพราะกายสัญญาเจตนาเป็นเหตุ หรือเมื่อวาจามีอยู่ สุขทุกข์อันเป็นภายในย่อมเกิดขึ้นเพราะวจีสัญญาเจตนาเป็นเหตุ หรือเมื่อใจมีอยู่ สุขทุกข์อันเป็นภายในย่อมเกิดขึ้นเพราะมโนสัญญาเจตนาเป็นเหตุ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า รูป เป็นกรรม

[๑๒๘๓] ศ. รูป เป็นกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กายสัญญาเจตนา ๑ อย่าง เป็นกายกรรมฝ่ายอกุศล มีทุกข์เป็นกำไร มีทุกข์เป็นวิบาก วจีสัญญาเจตนา ๔ อย่าง เป็นวจีกรรมฝ่ายอกุศล มีทุกข์เป็นกำไร มีทุกข์เป็นวิบาก มโนสัญญาเจตนา ๑ อย่าง เป็นมโนกรรมฝ่ายอกุศล มีทุกข์เป็นกำไร มีทุกข์เป็นวิบาก ดูกรภิกษุทั้งหลาย กายสัญญาเจตนา ๑ อย่าง เป็นกายกรรมฝ่ายกุศล มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก วจีสัญญาเจตนา

@๑. อ. นก.ก. ข้อ ๓๓๔ หน้า ๔๖๓

@๑. ส. นิ. ข้อ ๘๓ หน้า ๔๗

๔ อย่าง เป็นวจีกรรมฝ่ายกุศล มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก มโนสัญญาเจตนา ๑ อย่าง เป็นมโนกรรมฝ่ายกุศล มีสุขเป็นกำไร มีสุขเป็นวิบาก ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า รูป เป็นกรรม

[๑๒๘๔] ศ. รูป เป็นกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรอานนท์ ถ้าสมมติ ผู้โสมนัสผู้นี้ ถูกปาตลบุตรปริพาชกถามอย่างนี้ ควรพยากรณ์อย่างนี้ว่า อาวุโส ปาตลบุตร บุคคลทำกรรมอันเป็นด้วยสัญญาเจตนา ด้วยกาย วาจา ใจ เป็นกรรมที่จะให้ได้เสวยความสุขแล้ว เขาย่อมจะได้เสวยความสุข บุคคลทำกรรมอันเป็นไปด้วยสัญญาเจตนาด้วยกาย วาจา ใจ เป็นกรรมที่จะให้ได้เสวยความทุกข์แล้ว เขาย่อมจะได้เสวยความทุกข์ บุคคลทำกรรมอันเป็นไปด้วยสัญญาเจตนาด้วยกาย วาจา ใจ เป็นกรรมที่จะให้ได้เสวยเวทนาอันมิใช่ทุกข์มิใช่สุขแล้ว เขาย่อมจะได้

เสวยเวทนาอันมิใช่ทุกข์มิใช่สุข ดูกรอานนท์ สมมติ ผู้โสมนัส
เมื่อพยากรณ์อย่างนี้แล้ว ชื่อว่า พึงพยากรณ์โดยชอบแก่ปาดลี
บุตรปริพาชก ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า รูป เป็นกรรม

รูปร่างมันติดตา จบ

@๑. ม. อุ. ข้อ ๖๐๒ หน้า ๓๘๘

ชีวิตินทรีย์กถา

[๑๒๘๕] สกาวาที รูปชีวิตินทรีย์ ไม่มี หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่อง
กันอยู่ ความประพติดเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ ไม่มีแก่รูปธรรม
ทั้งหลาย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่อง
กันอยู่ ความประพติดเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ มีแก่รูปธรรมทั้ง
หลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ ความ
ที่สืบเนื่องกันอยู่ ความประพติดเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ มีแก่รูป
ธรรมทั้งหลาย ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปชีวิตินทรีย์ไม่มี

[๑๒๘๖] ส. อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่อง
กันอยู่ ความประพติดเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ มีแก่นามธรรมทั้ง
หลาย และรูปชีวิตินทรีย์ มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่อง
กันอยู่ ความประพติดเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ มีแก่รูปธรรมทั้ง
หลาย และรูปชีวิตินทรีย์ มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๘๗] ส. อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่อง
กันอยู่ ความประพติดเป็นไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ มีแก่รูปธรรมทั้ง
หลาย แต่รูปชีวิตินทรีย์ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อายุ ความดำรงอยู่ ความเป็นไปอยู่ กิริยาที่เป็นไปอยู่ อาการที่สืบเนื่องกันอยู่ ความประพฤติดังไปอยู่ ความหล่อเลี้ยงอยู่ มีอยู่แก่นามธรรมทั้งหลาย แต่รูปชีวิตินทรีย์ไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๘๘] ๙. อายุของนามธรรมทั้งหลาย เป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อายุของรูปธรรมทั้งหลาย เป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๘๙] ๙. อายุของรูปธรรมทั้งหลาย ไม่พึงกล่าวว่าเป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อายุของนามธรรมทั้งหลาย ไม่พึงกล่าวว่าเป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๙๐] ๙. อายุของรูปธรรมทั้งหลาย เป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อายุของนามธรรมทั้งหลาย เป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๙๑] ๙. อายุของนามธรรมทั้งหลาย ไม่พึงกล่าวว่าเป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@อภิ. ก. แปล. ๓๗/๖๘

๙. อายุของรูปธรรมทั้งหลาย ไม่พึงกล่าวว่าเป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๙๒] ๙. อายุของรูปธรรมและนามธรรมทั้งหลาย เป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อายุของรูปธรรมและนามธรรมทั้งหลาย เป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๙๓] ๙. อายุของรูปธรรมและนามธรรมทั้งหลาย ไม่พึงกล่าวว่าเป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อายุของรูปธรรมและนามธรรมทั้งหลาย ไม่พึงกล่าวว่าเป็นรูปชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๙๔] ๙. รูปชีวิตินทรีย์ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ผู้เข้านิโรธ ไม่มีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๕] ศ. ผู้เข้านิโรธ มีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า ผู้เข้านิโรธมีชีวิตินทรีย์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปชีวิตินทรีย์ ไม่มี

[๑๒๕๖] ศ. ผู้เข้านิโรธมีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เนืองในขันธไหน?

ป. เนืองในสังขารขันธ

ศ. ผู้เข้านิโรธมีสังขารขันธ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ผู้เข้านิโรธมีสังขารขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ผู้เข้านิโรธมีเวทนาขันธ ฯลฯ สัญญาขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๗] ศ. ผู้เข้านิโรธ มีเวทนาขันธ ฯลฯ สัญญาขันธ ฯลฯ วิญญาณขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. มิใช่ผู้เข้านิโรธ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๒๕๘] ศ. รูปชีวิตินทรีย์ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อสัณฺณสัตว์ทั้งหลาย ไม่มีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อสัณฺณสัตว์ทั้งหลายมีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า อสัณฺณสัตว์มีชีวิตินทรีย์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปชีวิตินทรีย์ไม่มี

[๑๒๕๙] ศ. อสัณฺณสัตว์มีชีวิตินทรีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เนืองด้วยขันธไหน?

ป. เนืองด้วยสังขารขันธ

ศ. อสัณฺณสัตว์มีสังขาร หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อสัณฺณสัตว์มีสังขารขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังกตวัตถุมีเวทนาขันธ ๗๗ สัญญาขันธ ๗๗ วิญญาณขันธ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. อสังกตวัตถุมีเวทนาขันธ ๗๗ สัญญาขันธ ๗๗ วิญญาณขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นปัญจโวการภพ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๗

[๑๓๐๐] ส. ชีวิตินทรีย์ที่ตั้งขึ้นด้วยจิตดวงแสงหาอุปบัติ ดับไปส่วนหนึ่งในเมื่อจิต

ดวงแสงหาอุปบัติดับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะที่ตั้งขึ้นด้วยจิตดวงแสงหาอุปบัติ ดับไปส่วนหนึ่งในเมื่อจิตดวง

แสงหาอุปบัติดับ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๗

[๑๓๐๑] ส. ผัสสะที่ตั้งขึ้นด้วยจิตดวงแสงหาอุปบัติ ดับไปหมด ในเมื่อจิตดวงแสง

หาอุปบัติดับไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชีวิตินทรีย์ที่ตั้งขึ้นด้วยจิตดวงแสงหาอุปบัติ ดับไปหมดในเมื่อจิตดวง

แสงหาอุปบัติดับ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๗

[๑๓๐๒] ป. ชีวิตินทรีย์เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลเป็นอยู่ด้วยชีวิต ๒ อย่าง ตายด้วยมรณะ ๒ อย่าง หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ชีวิตินทรีย์กถา จบ

กัมมเหตุกถา

[๑๓๐๓] สกวาที พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้เพราะเหตุแห่งกรรม หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระโศคาบัน เสื่อมจากโศคาปัตติผลได้ เพราะเหตุแห่งกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. พระอรหันต์เสื่อมจากอรหัตผลได้ เพราะเหตุแห่งกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสกทาคามี ๗๗ พระอนาคามี เสื่อมจากอนาคามีผลได้ เพราะเหตุ

แห่งกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๗๗

[๑๓๐๔] ส. โสคาบัน ไม่เสื่อมจากโศคาปัตติผล เพราะเหตุแห่งกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ ไม่เสื่อมจากอรหัตผล เพราะเหตุแห่งกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระสกทาคามี ฯลฯ พระอนาคามี ไม่เสื่อมจากอนาคามีผล เพราะเหตุแห่งกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ ไม่เสื่อมจากอรหัตผล เพราะเหตุแห่งกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๐๕] ส. พระอรหันต์ เสื่อมจากอรหัตผลได้ เพราะเหตุแห่งกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะเหตุแห่งกรรมคือปาณาติบาต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะเหตุแห่งกรรมคืออทินนาทาน ฯลฯ เพราะเหตุแห่งกรรม คือกาเมสุมิจจาร เพราะเหตุแห่งกรรมคือมุสาวาท เพราะเหตุแห่งกรรมคือปิสุณาวาจา เพราะเหตุแห่งกรรมคือผรุสวาจา เพราะเหตุแห่งกรรมคือปิตุฆาต เพราะเหตุแห่งกรรมคืออรหันตฆาต เพราะเหตุแห่งกรรมคือโลหิตุปบาท เพราะเหตุแห่งกรรมคือสังฆเภท หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะเหตุแห่งกรรมไหน?

ป. เพราะกล่าวคู่พระอรหันต์ทั้งหลาย

ส. พระอรหันต์ เสื่อมจากอรหัตผลได้ เพราะเหตุแห่งกรรม คือกล่าวคู่พระอรหันต์ทั้งหลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ไม่ว่าใครที่กล่าวคู่พระอรหันต์ ย่อมทำให้แจ้งอรหัตผลได้ทุกคน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

กัมมเหตุกถา จบ

วรรคที่ ๘ จบ

วรรคที่ ๙

อานิสังสกถา

[๑๓๐๖] สกวาที ผู้เห็นอานิสงส์ (ในนิพพาน) ละสัณฺโณชนได้ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลมณสิการอยู่ซึ่งสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง ละสัณ-

โงชนัได มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลมณสิการอยู่ซึ่งสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยง
ละสัญโงชนัได ก็ต้องไม่กล่าวว่า ผู้เห็นอนิสงส์ (ในนิพพาน) ละ
สัญโงชนัได ฯลฯ บุคคลมณสิการอยู่ซึ่งสังขารทั้งหลาย โดยความเป็น
ทุกข์ ฯลฯ โดยความเป็นโรค โดยความเป็นหวัฬ โดยความเป็นลูกศร โดย
ความเป็นของล้าเค็ญ โดยความเป็นอาหาร โดยความเป็นดังคนอื่น โดย
ความเป็นของหลอกลวง โดยความเป็นของเสนียด โดยความเป็นเครื่อง
เบียดเบียน โดยความเป็นภัย โดยความเป็นอุปสรรค โดยความเป็นของ
หวั่นไหว โดยความเป็นของเปื้อยพัง โดยความเป็นของไม่ยั่งยืน โดย
ความไม่เป็นที่ด้านทาน โดยความไม่เป็นที่ล็กเร็น โดยความไม่เป็นที่
พึง โดยความไม่เป็นที่จัดภัย โดยความเป็นของว่าง โดยความเป็นของ
เปล่า โดยความเป็นของสูญ โดยความเป็นอนัตตา โดยความเป็นโทษ
 ฯลฯ โดยความเป็นของมีความแปรไปเป็นธรรมดา ละสัญโงชนัได มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลมณสิการอยู่ซึ่งสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นของมีความแปร
ไปเป็นธรรมดา ละสัญโงชนัได ก็ต้องไม่กล่าวว่า ผู้เห็นอนิสงส์ (ใน
นิพพาน) ละสัญโงชนัได

ส. บุคคลมณสิการอยู่ซึ่งสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยงด้วย เป็น
ผู้เห็นอนิสงส์ในนิพพานด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลมณสิการอยู่ซึ่งสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นของไม่เที่ยงด้วย
เป็นผู้เห็นอนิสงส์ในนิพพานด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมแห่งผัสสะ ๒ อย่าง ฯลฯ แห่งจิต ๒ ดวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลมณสิการอยู่ซึ่งสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นทุกข์ ฯลฯ โดยความ
อนิเป็นโรค ฯลฯ โดยความเป็นของมีความแปรไปเป็นธรรมดาด้วย เห็น
งส์ในนิพพานด้วย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลมณสิการอยู่ซึ่งสังขารทั้งหลาย โดยความเป็นของแปรไปเป็นธรรมดา
ด้วย เป็นผู้เห็นอนิสงส์ในนิพพานด้วย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมแห่งผัสสะ ๒ อย่าง ฯลฯ แห่งจิต ๒ ดวง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๐๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ผู้เห็นอานิสงส์ (ในนิพพาน) ละสัญญาญาณได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ เป็นผู้พิจารณาเห็นว่าเป็นสุข หมายรู้ว่าเป็นสุข มีความรู้สึกรู้ว่าเป็นสุข น้อมใจไปเนื่องนิคฺชัมมาเสมอ ไม่สับสน หยั่งปัญญาลงในพระนิพพานอยู่ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ผู้เห็นอานิสงส์ (ในนิพพาน) ก็ละสัญญาญาณได้ละสิ

อานิสงฺกถา จบ

อมตารัมมณกถา

[๑๓๐๘] สกวาที สัญญาญาณมีอมตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. อมตะเป็นอารมณ์ของสัญญาญาณ เป็นอารมณ์ของคันถะ เป็นอารมณ์ของโอะมะ เป็นอารมณ์ของโยคะ เป็นอารมณ์ของนิวรณ เป็นอารมณ์ของปรามาสะ เป็นอารมณ์ของอุปาทาน เป็นอารมณ์สังกิเลส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อมตะไม่เป็นอารมณ์ของสัญญาญาณ ไม่เป็นอารมณ์ของคันถะ ฯลฯ ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อมตะไม่เป็นอารมณ์ของสัญญาญาณ ฯลฯ ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัญญาญาณมีอมตะเป็นอารมณ์

[๑๓๐๙] ส. รากะปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อมตะเป็นที่ตั้งแห่งรากะ อันจิตพึงยินดี พึงใคร่ พึงมัวเมา พึงผูกพัน พึงสยบอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งรากะ อันจิตไม่พึงยินดี ไม่พึงใคร่ ไม่พึงมัวเมา ไม่พึงผูกพัน ไม่พึงสยบอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งรากะ อันจิตไม่พึงยินดี ไม่พึงใคร่ ไม่พึงมัวเมา ไม่พึงผูกพัน ไม่พึงสยบอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า รากะปรารภอมตะ

เกิดขึ้นได้

[๑๓๑๐] ส. โทสะปรารภอมตะ เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อมตะเป็นที่ตั้งแห่งโทสะ เป็นที่ตั้งแห่งความโกรธ เป็นที่ตั้งแห่งความ
กระทบกระทั่งอื่น หรือ?

@อภิ. ก. แปล ๓๓/๖๕

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งโทสะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความโกรธ ไม่เป็นที่ตั้งแห่ง
ความกระทบกระทั่งอื่น มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งโทสะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความโกรธ ไม่เป็น
ที่ตั้งแห่งความกระทบกระทั่งอื่น ก็ต้องไม่กล่าวว่า โทสะปรารภอมตะเกิด
ขึ้นได้

[๑๓๑๑] ส. โมหะ ปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อมตะเป็นที่ตั้งแห่งโมหะ ทำความไม่รู้ ทำความไม่เห็น เกื้อกูลแก่ความ
ดับสูญแห่งปัญญา เป็นไปในฝ่ายทำลายปัญญา ไม่เป็นไปเพื่อนิพพาน
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งโมหะ ไม่กระทำความรู้ เกื้อกูลแก่ความเจริญ
แห่งปัญญา ไม่เป็นไปในฝ่ายทำลายปัญญา เป็นไปเพื่อนิพพาน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งโมหะ ไม่กระทำความรู้ ฯลฯ เป็นไป
เพื่อนิพพาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า โมหะปรารภอมตะ เกิดขึ้นได้

[๑๓๑๒] ส. สัญโญชน์ ปรารภรูปเกิดขึ้นได้ และรูปเป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ เป็น
อารมณ์ของคันถะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัญโญชน์ปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ และอมตะเป็นอารมณ์ของสัญโญชน์
เป็นอารมณ์ของคันถะ ฯลฯ เป็นอารมณ์ของกิเลส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๑๓] ส. ราคะปรารภรูปเกิดขึ้นได้ รูปเป็นที่ตั้งแห่งราคะ อันจิตพึงยินดี พึงใคร่
พึงมัวเมา พึงผูกพัน พึงสยบอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ราคะปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ และอมตะเป็นที่ตั้งแห่งราคะอันจิตพึงยินดี

ฯลฯ พึงสยบอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๑๔] ส. โทสะปรารภรูปเกิดขึ้นได้ และรูปเป็นที่ตั้งแห่งโทสะ เป็นที่ตั้งแห่งความโกรธ เป็นที่ตั้งแห่งความกระทบกระเทือน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โทสะปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ และอมตะเป็นที่ตั้งแห่งโทสะ เป็นที่ตั้งแห่งความโกรธ เป็นที่ตั้งแห่งความกระทบกระเทือน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๑๕] ส. โมหะปรารภรูปเกิดขึ้นได้ และรูปเป็นที่ตั้งแห่งโมหะ กระทำความไม่รู้ ฯลฯ ไม่เป็นไปเพื่อนิพพาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โมหะปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ และอมตะเป็นที่ตั้งแห่งโมหะ กระทำความไม่รู้ ฯลฯ ไม่เป็นไปเพื่อนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๑๖] ส. สัญโญชน์ปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ แต่อมตะไม่เป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ ไม่เป็นอารมณ์ของคันถะ ไม่เป็นอารมณ์ของโอฆะ ไม่เป็นอารมณ์ของโยคะ ไม่เป็นอารมณ์ของนิเวรณ ไม่เป็นอารมณ์ของปราคาสะ ไม่เป็นอารมณ์ของอุปาทาน ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัญโญชน์ปรารภรูปเกิดขึ้นได้ แต่รูปไม่เป็นอารมณ์ของสัญโญชน์ ไม่เป็นอารมณ์ของคันถะ ฯลฯ ไม่เป็นอารมณ์ของสังกิเลส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๑๗] ส. ราคะปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ แต่อมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งราคะอันจิตไม่พึงยินดี ไม่พึงใคร่ ไม่พึงมัวเมา ไม่พึงผูกพัน ไม่พึงสยบอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ราคะปรารภรูปเกิดขึ้นได้ แต่รูปไม่เป็นที่ตั้งแห่งราคะ อันจิตไม่พึงยินดี ฯลฯ ไม่พึงสยบอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๑๘] ส. โทสะปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ และอมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งโทสะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความโกรธ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความกระทบกระเทือน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โทสะปรารภรูปเกิดขึ้นได้ แต่รูปไม่เป็นที่ตั้งแห่งโทสะ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความโกรธ ไม่เป็นที่ตั้งแห่งความกระทบกระเทือน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๑๙] ศ. โมหะปรารภอมตะเกิดขึ้นได้ แต่อมตะไม่เป็นที่ตั้งแห่งโมหะ ไม่ทำความไม่รู้ ฯลฯ เป็นไปเพื่อนิพพาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. โมหะปรารภรูปเกิดขึ้นได้ แต่รูปไม่เป็นที่ตั้งแห่งโมหะ ไม่กระทำความไม่รู้ ฯลฯ เป็นไปเพื่อนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๒๐] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญโญชนมีอมตะเป็นอารมณ์ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า (ปฺลฺวชน ...) หมายรู้นิพพานโดยความเป็นนิพพาน ครั้นหมายรู้นิพพานโดยความเป็นนิพพานแล้ว ย่อมสำคัญนิพพาน ย่อมสำคัญในนิพพาน ย่อมสำคัญโดยความเป็นนิพพาน ย่อมสำคัญนิพพานว่าของเรา ย่อมชื่นชมนิพพาน ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น สัญโญชนก็มีอมตะเป็นอารมณ์ นะลิ

อมตารัมมณกตา จป

รูปีงสารัมมณนตีกตา

[๑๓๒๑] สกาวามี รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ศ. ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ ความทำไว้ในใจ ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจ ของรูปนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของรูปนั้น ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของรูปนั้น ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นธรรมมีอารมณ์

[๑๓๒๒] ศ. ผัสสะเป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของผัสสะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. ม. ม. ข้อ ๒ หน้า ๔

ศ. รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของรูปนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๒๓] ศ. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา จิต ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ราคะ

โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา ถีนะ อุทธัจจะ อหิริกะ ฯลฯ อนัต-
ตปปะ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของ
อนัตตปปะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของรูปนั้น
มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๒๔] ศ. รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ แต่ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของรูป
นั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ผัสสะเป็นธรรมมีอารมณ์ แต่ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของ
ผัสสะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๒๕] ศ. รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ แต่ความนึก ความผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของรูป
นั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เวทนา สัญญา ฯลฯ อนัตตปปะ เป็นธรรมมีอารมณ์ แต่ความนึก ความ
ผูกใจ ฯลฯ ความตั้งใจ ของอนัตตปปะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๒๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. รูปเป็นธรรมมีปัจจัย มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. หากว่า รูปเป็นธรรมมีปัจจัย ด้วยเหตุนี้ท่าน จึงต้องกล่าวว่า รูปเป็น
ธรรมมีอารมณ์

รูปร่างารัมมณนตักกา จบ

อนุสชา อนุรัมมณนตักกา

[๑๑๒๗] สกวาที อนุสสัยเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ศ. เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๑๒๘] ศ. กามราคานุสสัย เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคะ การราคปริยภูฐาน การราคตัณฺหิณฺณ กาโมหะ กามโยหะ กาม-
ฉันทนิวรณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การราคะ การราคปริยภูฐาน การราคตัณฺหิณฺณ กาโมหะ กามโยหะ กาม-
ฉันทนิวรณ์ เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคานุสัย เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๒๕] ส. การราคานุสัย เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นับเนื่องในชั้นไหน?

ป. นับเนื่องในสังขารชั้น

ส. สังขารชั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารชั้นเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาชั้น ตัญญาชั้น วิญญาณชั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓๐] ส. การราคานุสัย นับเนื่องในสังขารชั้น แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคานุสัยนับเนื่องในสังขารชั้น แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การราคานุสัยนับเนื่องในสังขารชั้น และเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคานุสัยนับเนื่องในสังขารชั้น และเป็นสารัมมณะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓๑] ส. การราคานุสัย นับเนื่องในสังขารชั้น แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ส่วน

การราคานุสัยนับเนื่องในสังขารชั้น และเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารชั้นส่วนหนึ่ง เป็นธรรมมีอารมณ์ แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นธรรมไม่
อารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารชั้นส่วนหนึ่ง เป็นธรรมมีอารมณ์ แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นธรรมไม่

มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาขันธ สัมมุตตงขันธ วิญญูญาณขันธ ส่วนหนึ่งเป็นธรรมมีอารมณ์
แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓๒] ส. ปฏิกขานุสสัย มานานุสสัย ทิฏฐานุสสัย วิจิจจานุสสัย ภวราคานุสสัย อวิชชา-
นุสสัย เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชา อวิชโฆมะ อวิชชาโยคะ อวิชชานุสสัย อวิชชาปรัยภูฐาน
อวิชชาสัณเฑาะฏฐะ อวิชชานิวรณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชชา อวิชโฆมะ อวิชชาโยคะ ฯลฯ อวิชชานิวรณ์ เป็นธรรมมีอารมณ์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชานุสสัย เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓๓] ส. อวิชชานุสสัย เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นับเนื่องในขันธไหน?

ป. นับเนื่องในสังขารขันธ

ส. สังขารขันธ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารขันธ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาขันธ สัมมุตตงขันธ วิญญูญาณขันธ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓๔] ส. อวิชชานุสสัย นับเนื่องในสังขารขันธ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชา นับเนื่องในสังขารขันธ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชชา นับเนื่องในสังขารขันธ และเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชานุสสัย นับเนื่องในสังขารขันธ และเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓๕] ส. อวิชานุสัย นับเนื่องในสังขารชั้น แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ส่วน
อวิชานับเนื่องในสังขารชั้น และเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารชั้นส่วนหนึ่ง เป็นธรรมมีอารมณ์ แต่อีกส่วนหนึ่ง เป็นธรรมไม่มี
อารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารส่วนหนึ่งเป็นธรรมมีอารมณ์ แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นธรรมไม่มีอารมณ์
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิญญาณชั้น ส่วนหนึ่งเป็นธรรมมีอารมณ์
แต่อีกส่วนหนึ่ง เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓๖] ส. ไม่พึงกล่าวว่า อนุสัยเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปุถุชน เมื่อจิตเป็นกุศลและอัปยาคฤตเป็นไปอยู่ พึงกล่าวได้ว่า เป็นผู้
มีอนุสัย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อารมณ์ของอนุสัยเหล่านั้น มีอยู่หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น อนุสัยก็เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ นะสี

[๑๓๓๗] ส. ปุถุชน เมื่อจิตเป็นกุศลและอัปยาคฤตเป็นไปอยู่ พึงกล่าวได้ว่า เป็นผู้
มีราคะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อารมณ์ของราคะนั้นมีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ราคะก็เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ นะสี

อนุสชา อนารัมมณาทิกถา จบ

ญาณัง อนารัมมณันติกถา

[๑๓๓๘] สกวาที ญาณ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมิจักขายตนะ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ญาณ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาพละ สัมมาทิฐิ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์
เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาพละ สัมมาทิฐิ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์
เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ญาณ เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๓๕] ๙. ญาณ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. นับเนื่องในขันธไหน

ป. นับเนื่องในสังขารขันธ

๙. สังขารขันธ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สังขารขันธ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เวทนาขันธ สัญญาขันธ วิญญาณขันธ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๔๐] ๙. ญาณ นับเนื่องในสังขารขันธ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

๙. ปัญญา นับเนื่องในสังขารขันธ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ปัญญา นับเนื่องในสังขารขันธ และเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ญาณ นับเนื่องในสังขารขันธ เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๔๑] ๙. ญาณ นับเนื่องในสังขารขันธ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ส่วนปัญญานับ

เนื่องในสังขารขันธ และเป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สังขารขันธส่วนหนึ่ง เป็นธรรมมีอารมณ์ แต่อีกส่วนหนึ่ง เป็นธรรมไม่มี
อารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารขันธ ส่วนหนึ่งเป็นธรรมมีอารมณ์ แต่อีกส่วนหนึ่งเป็นธรรมไม่มี
อารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาขันธ สัญญาขันธ วิญญาณขันธ ส่วนหนึ่งเป็นธรรมมีอารมณ์ แต่
อีกส่วนหนึ่ง เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๔๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ญาณเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์ผู้พร้อมด้วยจักษุวิญญาณ พึงกล่าวว่ามีญาณ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อารมณ์ของญาณนั้น มีหรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ญาณก็เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ นะสี

ส. อรหันต์ผู้พร้อมด้วยจักษุวิญญาณ พึงกล่าวว่า มีปัญญา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อารมณ์ของปัญญานั้น มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ปัญญาก็เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ นะสี

ญาณัง อนารัมมณันติกถา จ

อติตารัมมณกถา

[๑๓๔๓] สกวาที จิตที่มีอดีตเป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. มีอดีตเป็นอารมณ์ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า มีอดีตเป็นอารมณ์ ก็ไม่ต้องกล่าวว่า จิตที่มีอดีตเป็นอารมณ์ เป็น
ธรรมไม่มีอารมณ์ และดังนั้น การกล่าวว่าจิตที่มีอดีตเป็นอารมณ์ เป็นธรรม
ไม่มีอารมณ์ จึงผิด ก็หรือหากว่า จิตเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ก็ต้องไม่กล่าว
ว่า มีอดีตเป็นอารมณ์ และดังนั้น การกล่าวว่า จิตที่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์
เป็นธรรมมีอดีตเป็นอารมณ์ จึงผิด

[๑๓๔๔] ส. จิตที่มีอดีตเป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาคิดมี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาคิด มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า จิต
ที่มือคิดเป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์
อติคารัมมณกถา จบ

อนาคคารัมมณกถา

[๑๓๔๕] สกวาที จิตที่มีอนาคตเป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มีอนาคตเป็นอารมณ์ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า มีอนาคตเป็นอารมณ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า จิตที่มีอนาคตเป็นอารมณ์
เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ และดังนั้น การกล่าวว่า จิตที่มีอนาคตเป็นอารมณ์
เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ จึงผิด ก็หรือหากว่า จิตเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ก็
ต้องไม่กล่าวว่า จิตมีอนาคตเป็นอารมณ์ และดังนั้น การกล่าวว่า จิตที่เป็น
ธรรมไม่มีอารมณ์ เป็นธรรมมีอนาคตเป็นอารมณ์ จึงผิด

[๑๓๔๖] ๙. จิตที่มีอนาคตเป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาคิดมี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาคิด มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
จิตที่มีอนาคตเป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์

[๑๓๔๗] ๙. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาปัจจุบันมีอยู่ และจิตที่มีปัจจุบัน
เป็นอารมณ์ เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาคิด มีอยู่ และจิตที่มีอดีตเป็นอารมณ์
เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๔๘] ๙. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาปัจจุบัน มีอยู่ และจิตที่มีปัจจุบันเป็น
อารมณ์ เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาคิด มีอยู่ และจิตที่มีอนาคตเป็น
อารมณ์ เป็นธรรมมีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๔๙] ๙. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาคิด มีอยู่ แต่จิตที่มีอดีตเป็นอารมณ์
เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาปัจจุบัน มีอยู่ แต่จิตที่มีปัจจุบันเป็น
อารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๕๐] ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาอนาคต มีอยู่ แต่จิตที่มีอนาคตเป็น
เป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ปรารถนาปัจจุบัน มีอยู่ แต่จิตที่มีปัจจุบันเป็น
อารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๕๑] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า จิตที่มีอดีตและอนาคตเป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อดีตและอนาคตไม่มีอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า อดีตและอนาคตไม่มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า จิต
ที่มีอดีตและอนาคตเป็นอารมณ์ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ฯลฯ

อนาคตารัมมณกถา จบ

วิตักกานุปัตติกถา

[๑๓๕๒] สกวาที จิตทุกดวงเนื่องด้วยวิตก หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. จิตทุกดวงเนื่องด้วยวิचार เนื่องด้วยปีติ เนื่องด้วยสุข เนื่องด้วยทุกข
เนื่องด้วยโสมนัส เนื่องด้วยโทมนัส เนื่องด้วยอุเบกขา เนื่องด้วย
ศรัทธา เนื่องด้วยวิริยะ เนื่องด้วยสติ เนื่องด้วยสมาธิ เนื่องด้วยปัญญา
เนื่องด้วยราคะ เนื่องด้วยโทสะ ฯลฯ เนื่องด้วยอนัตตูปปะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๕๓] ส. จิตทุกดวงเนื่องด้วยวิตก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สมาธิที่ไม่มีวิตก มีเพียงวิचार มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สมาธิที่ไม่มีวิตก มีเพียงวิचार มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า จิตทุกดวง
เนื่องด้วยวิตก

[๑๓๕๔] ส. จิตทุกดวงเนื่องด้วยวิตก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สมาธิที่ไม่มีวิตก ไม่มีวិการ มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สมาธิที่ไม่มีวิตก ไม่มีวิการ มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า จิตทุกดวง
เนื่องด้วยวิตก

[๑๓๕๕] ส. จิตทุกดวงเนื่องด้วยวิตก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสสมาธิ ๓ อย่าง คือ สมาธิมีวิตก มีวิการ สมาธิ
ไม่มีวิตก มีเพียงวิการ สมาธิไม่มีวิตก ไม่มีวิการ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสสมาธิ ๓ อย่าง คือ สมาธิมีวิตกมีวิการ
สมาธิไม่มีวิตกมีเพียงวิการ สมาธิไม่มีวิตกไม่มีวิการ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
จิตทุกดวงเนื่องด้วยวิตก

วิตักกานุปัตติภคตา จป

วิตักกวิปฬารสัททภคตา

[๑๓๕๖] สกวาที ทุกครั้งที่ตรีกอยู่ ตรองอยู่ ความแผ่ไปแห่งวิตก เกิดเป็นเสียง
หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ทุกครั้งที่ถูกต้องอยู่ ความแผ่ไปแห่งผัสสะก็เกิดเป็นเสียงทุกครั้งที่เสวย
อารมณ์อยู่ ทุกครั้งที่จำอารมณ์อยู่ ทุกครั้งที่ตั้งใจอยู่ ทุกครั้งที่คิดอยู่
ทุกครั้งที่ระลึกอยู่ ทุกครั้งที่รู้ชัดอยู่ ความแผ่ไปแห่งเวทนา สัญญา เจตนา
จิต สติ ปัญญา ก็เกิดเป็นเสียง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๕๗] ส. ทุกครั้งที่ตรีก อยู่ตรองอยู่ ความแผ่ไปแห่งวิตกเกิดเป็นเสียง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความแผ่ไปแห่งวิตก เป็นเสียงที่พึงรู้ได้ด้วยโสตวิญญาน กระทบที่โสตะ
มาสู่คลองแห่งโสตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความแผ่ไปแห่งวิตก ไม่เป็นเสียงที่พึงรู้ได้ด้วยโสตวิญญาน ไม่กระทบที่
โสตะ ไม่มาสู่คลองแห่งโสตะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความแผ่ไปแห่งวิตก ไม่เป็นเสียงที่พึงรู้ได้ด้วยโสตวิญญาน ไม่
กระทบที่โสตะ ไม่มาสู่คลองแห่งโสตะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ทุกครั้งที่ตรีก

อยู่ตรงอยู่ ความแผ่ไปแห่งวิตกเกิดเป็นเสียง

วิตกกวิปหารสัททกถา จบ

นยถาจิตตัสสาวาจิตกถา

[๑๓๕๘] สกวาที บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่มีผัสสะ ไม่มีเวทนา ไม่มีสัญญา ไม่มีเจตนา ไม่มีจิต ก็มีวาจาได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลมีผัสสะ มีเวทนา มีสัญญา มีเจตนา มีจิต จึงมีวาจาได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลมีผัสสะ ฯลฯ มีจิต จึงมีวาจาได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้

[๑๓๕๙] ส. บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่นึกอยู่ ไม่ผูกใจอยู่ ฯลฯ ไม่ตั้งใจอยู่ ก็มีวาจาได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลนึกอยู่ ผูกใจอยู่ ฯลฯ ตั้งใจอยู่ จึงมีวาจาได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลนึกอยู่ ผูกใจอยู่ จึงมีวาจาได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร มีวาจาได้

[๑๓๖๐] ส. บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วาจา มีจิตเป็นสมุฏฐาน เกิดร่วมกับจิต เกิดขณะเดียวกับจิต มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วาจา มีจิตเป็นสมุฏฐาน เกิดร่วมกับจิต เกิดขณะเดียวกับจิต ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้

[๑๓๖๑] ส. บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลไม่ปรารธนาจะกล่าวก็กล่าวได้ ไม่ปรารธนาจะแสดงก็แสดงได้ ไม่ปรารธนาจะร้องเรียกก็ร้องเรียกได้ ไม่ปรารธนาจะพูดก็พูดได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ส. บุคคลปรารธนาจะกล่าวจึงกล่าวได้ ปรารธนาจะแสดงจึงแสดงได้

ปรารธนาจะร้องเรียกจึงร้องเรียกได้ ปรารธนาจะพูดจึงพูดได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลปรารถนาจะกล่าวจึงกล่าวได้ ปรารถนาจะแสดงจึงแสดงได้
ปรารถนาจะร้องเรียกจึงร้องเรียกได้ ปรารถนาจะพูดจึงพูดได้ ก็ต้องไม่
กล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้

[๑๓๖๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บางคนที่จะกล่าวอย่างหนึ่ง ก็กล่าวเสียอีกอย่างหนึ่ง คิดว่าจะแสดง
อย่างหนึ่ง ก็แสดงเสียอีกอย่างหนึ่ง คิดว่าจะร้องเรียกอย่างหนึ่ง ก็ร้อง
เรียกเสียอีกอย่างหนึ่ง คิดว่าจะพูดอย่างหนึ่ง ก็พูดเสียอีกอย่างหนึ่ง มี
อยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บางคนที่จะกล่าวอย่างหนึ่ง ก็กล่าวเสียอีกอย่างหนึ่ง ฯลฯ
คิดว่าจะพูดอย่างหนึ่ง ก็พูดเสียอีกอย่างหนึ่ง มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่าน
จึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีวาจาได้

นยถาจิตตัสสวาจาติกา จป

นยถาจิตตัสสกายกัมมันติกกา

[๑๓๖๓] สกวาที บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่มีผัสสะ ฯลฯ ผู้ไม่มีจิต ก็มีกายกรรมได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลมีผัสสะ ฯลฯ มีจิต จึงมีกายกรรมได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลมีผัสสะ ฯลฯ มีจิต จึงมีกายกรรมได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้

[๑๓๖๔] ส. บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่นึกอยู่ ฯลฯ ไม่ตั้งใจอยู่ ก็มีกายกรรมได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้นึกอยู่ ฯลฯ ตั้งใจอยู่ จึงมีกายกรรมได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้นึกอยู่ ฯลฯ ตั้งใจอยู่ จึงมีกายกรรมได้ ก็ต้องไม่กล่าว
ว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้

[๑๓๖๕] ส. บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายกรรมมีจิตเป็นสมุฏฐาน เกิดร่วมกับจิต เกิดในขณะเดียวกับจิต มี
ใช้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กายกรรมมีจิตเป็นสมุฏฐาน เกิดร่วมกับจิต เกิดในขณะเดียวกับ
กับจิต ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้

[๑๓๖๖] ส. บุคคลไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลไม่ปรารถนาจะก้าวไปข้างหน้า ก็ก้าวไปข้างหน้าได้ ไม่ปรารถนาจะ
ถอยไปข้างหลัง ก็ถอยไปข้างหลังได้ ไม่ปรารถนาจะเลื้อยก็เลื้อยได้ ไม่
ปรารถนาจะเหยียดก็เหยียดได้ ไม่ปรารถนาจะคู้แขนก็คู้แขนได้ ไม่
ปรารถนาจะเหยียดแขนก็เหยียดแขนได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลปรารถนาจะก้าวไปข้างหน้า จึงก้าวไปข้างหน้าได้ ปรารถนาจะถอย
หลัง จึงถอยไปข้างหลังได้ ปรารถนาจะเลื้อย จึงเลื้อยได้ ปรารถนาจะ
เหยียด จึงเหยียดได้ ปรารถนาจะคู้แขน จึงคู้แขนได้ ปรารถนาจะ
เหยียดแขน จึงเหยียดแขนได้ มีใช้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลปรารถนาจะก้าวไปข้างหน้า จึงก้าวไปข้างหน้าได้ ฯลฯ
ปรารถนาจะเหยียดแขน จึงเหยียดแขนได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้
ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้

[๑๓๖๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกายกรรมได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บางคนคิดว่าจะไปในที่แห่งหนึ่ง ก็ไปเสียในที่อีกแห่งหนึ่ง ฯลฯ คิด
ว่าจะเหยียดแขนข้างหนึ่ง ก็เหยียดอีกเสียข้างหนึ่ง มีอยู่ มีใช้หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บางคนคิดว่าจะไปในที่แห่งหนึ่ง ก็ไปเสียในที่อีกแห่งหนึ่ง
 ฯลฯ คิดว่าจะเหยียดแขนข้างหนึ่ง ก็เหยียดเสียอีกข้างหนึ่ง มีอยู่
 ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ไม่มีความคิดอย่างไร ก็มีกาย
 กรรมได้

นยถาจิตตัสสกายกัมมันตักกา จป

อดีตานาคตปัจจุปปันนกลา

[๑๓๖๘] สกวาที บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยอดีต หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. อดีตดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อัสดงคตแล้ว สาบสูญ
ไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อดีตดับไปแล้ว ปราศไปแล้ว แปรไปแล้ว อัสดงคตแล้ว
สาบสูญไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยอดีต

[๑๓๖๕] ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อนาคตยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่บังเกิด ยังไม่
บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อนาคต ยังไม่เกิด ยังไม่เป็น ยังไม่เกิดพร้อม ยังไม่บังเกิด
ยังไม่บังเกิดขึ้น ยังไม่ปรากฏ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลเป็นผู้ประกอบ
ด้วยอนาคต

[๑๓๗๐] ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยรูปขันธ์ที่เป็นอดีต เป็นผู้ประกอบด้วยรูปขันธ์
ที่เป็นอนาคต เป็นผู้ประกอบด้วยรูปขันธ์ที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ประกอบด้วยรูปขันธ์ ๓ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยขันธ์ ๕ ที่เป็นอดีต เป็นผู้ประกอบด้วยขันธ์ ๕
ที่เป็นอนาคต เป็นผู้ประกอบด้วยขันธ์ ๕ ที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ประกอบด้วยขันธ์ ๑๕ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๗๑] ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยจักขายตนะที่เป็นอดีต เป็นผู้ประกอบด้วยจัก-
ขายตนะที่เป็นอนาคต เป็นผู้ประกอบด้วยจักขายตนะที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ประกอบด้วยจักขายตนะ ๓ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยอายตนะ ๑๒ ที่เป็นอดีต เป็นผู้ประกอบด้วย
อายตนะ ๑๒ ที่เป็นอนาคต เป็นผู้ประกอบด้วยอายตนะ ๑๒ ที่เป็น
ปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ประกอบด้วยอายตนะ ๓๖ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๗๒] ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยจักขุธาตุที่เป็นอดีต เป็นผู้ประกอบด้วยจักขุธาตุที่เป็นอนาคต เป็นผู้ประกอบด้วยจักขุธาตุที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ประกอบด้วยจักขุธาตุ ๓ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยธาตุ ๑๘ ที่เป็นอดีต เป็นผู้ประกอบด้วยธาตุ ๑๘ ที่เป็นอนาคต เป็นผู้ประกอบด้วยธาตุ ๑๘ ที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ประกอบด้วยธาตุ ๕๔ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๗๓] ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยจักขุนทรีย์ที่เป็นอดีต เป็นผู้ประกอบด้วยจักขุนทรีย์ที่เป็นอนาคต เป็นผู้ประกอบด้วยจักขุนทรีย์ที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ประกอบด้วยจักขุนทรีย์ ๓ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเป็นผู้ประกอบด้วยอินทรีย์ ๒๒ ที่เป็นอดีต เป็นผู้ประกอบด้วยอินทรีย์ ๒๒ ที่เป็นอนาคต เป็นผู้ประกอบด้วยอินทรีย์ ๒๒ ที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นผู้ประกอบด้วยอินทรีย์ ๖๖ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๗๔] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลประกอบด้วยอดีตและอนาคต หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้มีปกติเพ่งวิโมกข์ ๘ (สมาบัติ ๘) ผู้ได้ตามปรารถนาซึ่งฉณาน ๔ ผู้มีปกติได้อนุพุพพิหารสมาบัติ ๘ มีอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลผู้มีปกติเพ่งวิโมกข์ ๘ ผู้ได้ตามปรารถนาซึ่งฉณาน ๔ ผู้มีปกติได้อนุพุพพิหารสมาบัติ ๘ มีอยู่ ด้วยเหตุนี้แหละ จึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ประกอบด้วยอดีตและอนาคต

อดีตอนาคตปัจจุปปันนถา จป

วรรคที่ ๕ จบ

วรรคที่ ๑๐

นิโรธกถา

[๑๓๗๕] สกวาที เมื่อขันธ ๕ ที่แสวงหาอุปบัติยังไม่ทันดับ ขันธ ๕ ที่เป็นกิริยาก็คើรขึ้นได้ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมแห่งขันธ ๑๐ ขันธ ๑๐ มาพบกันได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นความประชุมแห่งขันธ ๑๐ ขันธ ๑๐ มาพบกันได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๗๖] ส. เมื่อขันธ ๕ ที่แสวงหาอุปบัติยังไม่ทันดับ ขันธ ๔ ที่เป็นกิริยาก็เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมแห่งขันธ ๕ ขันธ ๕ มาพบกันได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นความประชุมแห่งขันธ ๕ ขันธ ๕ มาพบกันได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมเป็นแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๗๗] ส. เมื่อขันธ ๕ ที่แสวงหาอุปบัติยังไม่ทันดับ ญาณอันเป็นกิริยาก็เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมแห่งขันธ ๖ ขันธ ๖ มาพบกันได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นความประชุมแห่งขันธ ๖ ขันธ ๖ มาพบกันได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๗๘] ส. เมื่อขันธ ๕ ที่แสวงหาอุปบัติดับไปแล้ว มรรคก็เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ตายแล้ว ยังมรรคให้เกิดขึ้นได้ บุคคลผู้ทำกาละแล้ว ยังมรรคให้เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

นิโรธกถา จบ

รูปร่างคนโคตติกา

[๑๓๗๕] ส. สกวาที รูปของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปนั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ความผูกใจ ความสนใจ ความ
ทำไว้ในใจ ความจงใจ ความปรารถนา ความตั้งใจ ของรูปนั้นมียู่
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปนั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ของรูปนั้น
ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปนั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของ
รูปนั้นไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค
เป็นมรรค

[๑๓๗๖] ส. สัมมาวาจา เป็นมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาวาจานั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของ
สัมมาวาจานั้น มียู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัมมาวาจานั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของ
สัมมาวาจานั้นไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สัมมาวาจานั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
ของสัมมาวาจานั้นไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัมมาวาจาเป็นมรรค

[๑๓๗๗] ส. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะ เป็นมรรค

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาอาชีวะนั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของ
สัมมาอาชีวะนั้น มียู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัมมาอาชีวะนั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของ
สัมมาอาชีวะนั้น ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สัมมาอาชีวะนั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความ
ตั้งใจของสัมมาอาชีวะนั้นไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัมมาอาชีวะเป็นมรรค

[๑๓๘๒] ศ. สัมมาทิฐิ เป็นมรรค และสัมมาทิฐินั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก

ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาทิฐินั้นมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สัมมาวาจาเป็นมรรค และสัมมาวาจานั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก

ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาวาจานั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. สัมมาทิฐิ เป็นมรรค และสัมมาทิฐินั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก

ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาทิฐินั้น มีอยู่หรือ

ป. ถูกแล้ว

ศ. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีพะ เป็นมรรค และสัมมาอาชีพะนั้น

เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาอาชีพะนั้นมีอยู่
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ

[๑๓๘๓] ศ. สัมมาสมาธิ เป็นมรรค และสัมมาสมาธินั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก

ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาสมาธินั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สัมมาวาจา เป็นมรรค และสัมมาวาจานั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก

ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาวาจานั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. สัมมาสมาธิ เป็นมรรค และสัมมาสมาธินั้น เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก

ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาสมาธินั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีพะ เป็นมรรค และสัมมาอาชีพะนั้น

เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาอาชีพะนั้น
มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๘๔] ศ. สัมมาวาจา เป็นมรรค และสัมมาวาจานั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์

ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาวาจานั้นไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. สัมมาทิฐิ เป็นมรรค และสัมมาทิฐินั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก

ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาทิฐินั้นไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. สัมมาวาจา เป็นมรรค และสัมมาวาจานั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์

ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาวาจา นั้นไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ

เป็นมรรค และสัมมาสมาธินั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ

ความตั้งใจของสัมมาสมาธินั้นไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๘๕] ส. สัมมาสัมมัตตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะ เป็นมรรค และสัมมาอาชีวะนั้น

เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาอาชีวะนั้น

ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาทิฏฐิ ฯลฯ สัมมาสังกัปปะ สัมมาวายามะ สัมมาสติ ฯลฯ

สัมมาสมาธิ เป็นมรรค และสัมมาสมาธินั้น เป็นธรรมไม่มีอารมณ์

ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของสัมมาสมาธินั้นไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๘๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นมรรค

หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สัมมาวาจา สัมมาสัมมัตตะ สัมมาอาชีวะ เป็นมรรค มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า สัมมาวาจา สัมมาสัมมัตตะ สัมมาอาชีวะ เป็นมรรค ด้วยเหตุ

นั้นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปของบุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค

เป็นมรรค

รูปร่างโคติกา จบ

ปัญจวิญญาณสมังคัมภักกาวานากา

[๑๓๘๗] สกวาที บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยวิญญาณ ๕ ยังมรรคให้เกิดได้ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็นวัตถุ (ที่อาศัย) มีธรรมที่เกิดขึ้น

แล้วเป็นอารมณ์ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็นวัตถุ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว

เป็นอารมณ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยวิญญาณ ๕

ยังมรรคให้เกิดได้

[๑๓๘๘] ส. วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดขึ้นก่อนเป็นวัตถุ มีธรรมที่เกิดขึ้นก่อนเป็นอารมณ์

มีธรรมภายในเป็นวัตถุ มีธรรมภายนอกเป็นอารมณ์ มีธรรมที่ยังไม่ทำ
ลายเป็นวัตถุ มีธรรมที่ยังไม่ทำลายเป็นอารมณ์ มีวัตถุต่างๆ มีอารมณ์
ต่างๆ ไม่เสวยโคจรวิสัยแห่งกันและกัน เกิดขึ้นโดยไม่มีการสนใจไม่ได้
เกิดขึ้นโดยไม่มีการทำไว้ในใจไม่ได้ เกิดขึ้นโดยไม่เจือด้วยสัมปฏิจ-
ฉันทนจิตเป็นต้นไม่ได้ เกิดขึ้นไม่ก่อนไม่หลังกันไม่ได้ เกิดขึ้นในลำดับ
อันชิดแห่งกันและกันก็ไม่ได้ มิใช่หรือ ฯลฯ วิญญูญาณ ๕ ไม่มีความผูกใจ
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิญญูญาณ ๕ ไม่มีความผูกใจ ก็ต้องไม่กล่าวว่าบุคคล ผู้มีความ
พร้อมเพรียงด้วยวิญญูญาณ ๕ ยังมรรคให้เกิดขึ้นได้

[๑๓๘๕] ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยวิญญูญาณ ๕ ยังมรรคให้เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญูญาณปรารภความว่างเปล่า เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขุวิญญูญาณปรารภความว่างเปล่า เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยจักขุและความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญูญาณขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยจักขุและความเป็นของว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญูญาณขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า เพราะอาศัยจักขุและความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญูญาณขึ้น ดังนี้
เป็นสูตรมียุ่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า เพราะอาศัยจักขุและรูปทั้งหลาย จึงเกิดจักขุวิญญูญาณขึ้น
ดังนี้ เป็นสูตรมียุ่จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หาก คำว่า เพราะอาศัยจักขุและรูปทั้งหลาย จึงเกิดจักขุวิญญูญาณขึ้น
ดังนี้ เป็นสูตรมียุ่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า เพราะอาศัยจักขุและความ
ว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญูญาณขึ้น

[๑๓๘๖] ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจักขุวิญญูญาณ ยังมรรคให้เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญูญาณปรารภอดีตและอนาคต เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจักขุวิญญูญาณ ยังมรรคให้เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณปรารภผัสสะ ปรารภเวทนา ปรารภสัญญา ปรารภเจตนา
ปรารภจิต ปรารภจักขุ ฯลฯ ปรารภกาย ปรารภเสียง ฯลฯ ปรารภโณภูมัพพะ
เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมโนวิญญาณ ยังมรรคให้เกิดได้ และ
มโนวิญญาณปรารภความว่างเปล่า เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจักขุวิญญาณ ยังมรรคให้เกิดได้ และ
จักขุวิญญาณปรารภความว่างเปล่า เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมโนวิญญาณ ยังมรรคให้เกิดได้ และ
มโนวิญญาณปรารภอดีตและอนาคต เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจักขุวิญญาณ ยังมรรคให้เกิดได้ และ
จักขุวิญญาณปรารภอดีตและอนาคต เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมโนวิญญาณ ยังมรรคให้เกิดได้ และ
มโนวิญญาณปรารภผัสสะ ฯลฯ ปรารภโณภูมัพพะ เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยจักขุวิญญาณ ยังมรรคให้เกิดได้ และ
จักขุวิญญาณปรารภผัสสะ ฯลฯ ปรารภโณภูมัพพะ เกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๕] ส. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยวิญญาณ ๕ ยังมรรคให้เกิด
ได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
เห็นรูปด้วยจักขุแล้ว เป็นผู้ไม่ถือนิมิต ไม่ถือโคยอนุพยัญชนะ ฯลฯ
ฟังเสียงด้วยโสตแล้ว ฯลฯ สูดกลิ่นด้วยฆานะแล้ว ฯลฯ ลิ้มรสด้วย
ชีวหาแล้ว ฯลฯ ถูกต้องโณภูมัพพะด้วยกายแล้ว เป็นผู้ไม่ถือนิมิต
ไม่ถือโคยอนุพยัญชนะ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยวิญญาณ ๕ ก็ยังมรรคให้เกิด
ได้ นะติ

ปัญญวิญญาณสมังคัมคภาวนากถา จบ

ปัญญวิญญาณ กุสลาปีติกถา

[๑๓๕๒] สกวาที วิญญาณ ๕ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็นวัตถุ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็นอารมณ์ มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็นวัตถุ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็นอารมณ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า วิญญาณ ๕ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี

ส. วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดขึ้นก่อนเป็นวัตถุ มีธรรมที่เกิดขึ้นก่อนเป็นอารมณ์ มีธรรมภายในเป็นวัตถุ มีธรรมภายนอกเป็นอารมณ์ มีธรรมที่ยังไม่ทำลายเป็นวัตถุ มีธรรมที่ยังไม่ทำลายเป็นอารมณ์ มีวัตถุต่างๆ มีอารมณ์ต่างๆ ไม่เสวยโคจรวิสัยแห่งกันและกัน เกิดขึ้นโดยไม่มีความสนใจไม่ได้ เกิดขึ้นโดยไม่มีการทำไว้ในใจไม่ได้ เกิดขึ้นโดยไม่มีเจือด้วยสัมปฏินันจิตเป็นต้นไม่ได้ เกิดขึ้นไม่ก่อนไม่หลังกันไม่ได้ เกิดขึ้นในลำดับอันชิดแห่งกันและกันไม่ได้ มีใช่หรือ? ฯลฯ วิญญาณ ๕ ไม่มีความสนุก มีใช่หรือ?

@๑. ม. ม. ข้อ ๓๗๘ หน้า ๕๑๕ อ. จตุกก. ข้อ ๓๗ หน้า ๕๑

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิญญาณ ๕ ไม่มีความสนุก ก็ต้องไม่กล่าวว่า วิญญาณ ๕ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี ดังนี้

[๑๓๕๓] ส. จักขุวิญญาณ เป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณ ปราศจากความว่างเปล่าเกิดขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขุวิญญาณ ปราศจากความว่างเปล่าเกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยจักขุและความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยจักขุและความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า เพราะอาศัยจักขุและความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญาณ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มีใช่หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า เพราะอาศัยจักขุและรูปทั้งหลาย จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้
เป็นสูตรมีอยู่จริง มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คำว่า เพราะอาศัยจักขุและรูปทั้งหลาย จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น
ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า เพราะอาศัยจักขุและความว่าง
เปล่า จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น

[๑๓๕๔] ส. จักขุวิญญาณ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณ ปราภวดีตและอนาคต เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขุวิญญาณ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณปราภพัสสะ ฯลฯ ปราภวจิต ฯลฯ ปราภวจักขุ ฯลฯ
ปราภวกาย ฯลฯ ปราภวเสียง ฯลฯ ปราภวโณฐัพพะ เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนวิญญาณ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี และมโนวิญญาณปราภวความ
ว่างเปล่า เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี และจักขุวิญญาณปราภวความ
ว่างเปล่า เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนวิญญาณ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี และมโนวิญญาณปราภวดีต
และอนาคต เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี จักขุวิญญาณปราภวดีตและ
อนาคต เกิดขึ้นได้ ฯลฯ

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนวิญญาณ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี มโนวิญญาณปราภพัสสะ
ฯลฯ ปราภวจิต ปราภวจักขุ ฯลฯ ปราภวกาย ปราภวเสียง ฯลฯ ปราภว
โณฐัพพะ เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี จักขุวิญญาณปราภพัสสะ
ฯลฯ ปราภวโณฐัพพะ เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๕๕] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า วิญญาณ ๕ เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
เห็นรูปด้วยจักขุ เป็นผู้ยึดถือนิमित ฯลฯ ไม่เป็นผู้ยึดถือนิमित ฯลฯ
ฟังเสียงด้วยโสต ฯลฯ ถูกต้องโภจัญญะด้วยกาย เป็นผู้ยึดถือนิमित
 ฯลฯ ไม่เป็นผู้ยึดถือนิमित ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น วิญญาณ ๕ ก็เป็นกุศลก็มี เป็นอกุศลก็มี นะสี

ปัญจวิญญาณา กุสลาปีตีกถา จบ

ปัญจวิญญาณา สาโกคาติกา

[๑๓๕๖] สกวาที วิญญาณ ๕ มีความผูกใจหรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็นวัตถุ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็น
อารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้วเป็นวัตถุ มีธรรมที่เกิดขึ้นแล้ว
เป็นอารมณ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า วิญญาณ ๕ มีความผูกใจ

ส. วิญญาณ ๕ มีธรรมที่เกิดก่อนเป็นวัตถุ มีธรรมที่เกิดก่อนเป็นอารมณ์ มี
ธรรมภายในเป็นวัตถุ มีธรรมภายนอกเป็นอารมณ์ มีธรรมที่ยังไม่ทำลาย
เป็นวัตถุ มีธรรมที่ยังไม่ทำลายเป็นอารมณ์ มีวัตถุต่างๆ มีอารมณ์ต่างๆ
ไม่เสวยโคจรวิสัยแห่งและกัน เกิดขึ้นโดยไม่มี ความสนใจไม่ได้ เกิด
ขึ้นโดยไม่มีการทำไว้ในใจไม่ได้ เกิดขึ้นโดยไม่เจือด้วยสัมปฏิจฉันนจิต
เป็นต้นไม่ได้ เกิดขึ้นไม่ก่อนไม่หลังไม่ได้ มิใช่หรือ วิญญาณ ๕ เกิด
ขึ้นในลำดับอันชิดแห่งกันและกันไม่ได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิญญาณ ๕ เกิดขึ้นในลำดับอันชิดแห่งกันและกัน ไม่ได้ ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า วิญญาณ ๕ มีความผูกใจ

[๑๓๕๗] ส. จักขุวิญญาณ มีความผูกใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณปรารภความว่างเปล่า เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขุวิญญาณปรารภความว่างเปล่า เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เพราะอาศัยจักขุ และความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะอาศัยจักขุ และความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า เพราะอาศัยจักขุและความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตรมืออยู่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า เพราะอาศัยจักขุและรูปทั้งหลาย จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตรมืออยู่จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คำว่า เพราะอาศัยจักขุและรูปทั้งหลาย จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น ดังนี้ เป็นสูตรมืออยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า เพราะอาศัยจักขุและความว่างเปล่า จึงเกิดจักขุวิญญาณขึ้น

[๑๓๕๘] ส. จักขุวิญญาณมีความสนุกใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณปรารถนาคิดและอนาคต เกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขุวิญญาณมีความสนุกใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณปรารถนาคิด ฯลฯ ปรารถนาโงฐัพพะ เกิดขึ้นหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนวิญญาณมีความสนุกใจ และมโนวิญญาณปรารถนากว้างเปล่าเกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณมีความสนุกใจ และจักขุวิญญาณปรารถนากว้างเปล่าเกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนวิญญาณมีความสนุกใจ มโนวิญญาณปรารถนาคิดและอนาคตเกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณมีความสนุกใจ และจักขุวิญญาณปรารถนาคิดและอนาคตเกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนวิญญาณ มีความสนุกใจ มโนวิญญาณปรารถนาคิด ฯลฯ ปรารถนา

โผฏฐัพพะ เกิดขึ้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณมีความสนุกใจ จักขุวิญญาณปรารภผัสสะ ฯลฯ ปรารภ

โผฏฐัพพะเกิดขึ้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๕๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า วิญญาณ ๕ มีความสนุกใจ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

เห็นรูปด้วยจักขุ เป็นผู้ถืออนิมิต ฯลฯ เป็นผู้ไม่ถืออนิมิต ฯลฯ ถูก

ต้องโผฏฐัพพะด้วยกาย เป็นผู้ถืออนิมิต ฯลฯ เป็นผู้ไม่ถืออนิมิต ดังนี้

เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น วิญญาณ ๕ ก็มีความสนุกใจ นะสี

ปัญจวิญญาณา สา โภคาติกกา จป

ทวิหิ สีเลหิ สมันนาคโตติกกา

[๑๔๐๐] สกวาที บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยศีล ๒

อย่าง หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยผัสสะ ๒ อย่าง

ด้วยเวทนา ๒ อย่าง ด้วยสัญญา ๒ อย่าง ด้วยเจตนา ๒ อย่าง ด้วย

จิต ๒ อย่าง ด้วยศรัทธา ๒ อย่าง ด้วยวิริยะ ๒ อย่าง ด้วยสติ ๒

อย่าง ด้วยสมาธิ ๒ อย่าง ด้วยปัญญา ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๐๑] ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยศีลอันเป็น โลภิยะ

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยผัสสะอันเป็น

โลภิยะ ด้วยเวทนาอันเป็น โลภิยะ ด้วยสัญญาอันเป็น โลภิยะ ด้วย

เจตนาอันเป็น โลภิยะ ด้วยจิตอันเป็น โลภิยะ ด้วยศรัทธาอันเป็น โลภิยะ

ด้วยวิริยะอันเป็น โลภิยะ ด้วยสติอันเป็น โลภิยะ ด้วยสมาธิอันเป็น

โลภิยะ ด้วยปัญญาอันเป็น โลภิยะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๐๒] ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยศีล ทั้งที่เป็น

โลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยศีละทั้งที่เป็น
โลกียะและโลกุตตระ ฯลฯ เป็นผู้ประกอบด้วยปัญญา ทั้งที่เป็นโลกียะ
และโลกุตตระ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค ประกอบด้วยศีลอันเป็นโลกียะ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นปุถุชน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๐๓] ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาวาจา
อันเป็นโลกียะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาทิฐิ
อันเป็นโลกียะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาวาจา
อันเป็นโลกียะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาสังกัปปะ
อันเป็นโลกียะ ฯลฯ ด้วยสัมมาวาชามะอันเป็นโลกียะ ฯลฯ ด้วย
สัมมาศีลอันเป็นโลกียะ ฯลฯ ด้วยสัมมาสมาธิอันเป็นโลกียะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมากัมมันตะ
อันเป็นโลกียะ ฯลฯ ด้วยสัมมาอาชีวะอันเป็นโลกียะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาทิฐิ
อันเป็นโลกียะ ฯลฯ ด้วยสัมมาสมาธิอันเป็นโลกียะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๐๔] ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาวาจาทั้งที่
เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาทิฐิทั้งที่

เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาวาจาทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาสังกัปปะทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ ฯลฯ ด้วยสัมมาวาจาทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ ฯลฯ ด้วยสัมมาสติทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ ฯลฯ ด้วยสัมมาสมาธิทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมากัมมันตะทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ? ฯลฯ

[๑๔๐๕] ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาอาชีวะทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาทักขณิทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาอาชีวะทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยสัมมาสังกัปปะทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ ฯลฯ ด้วยสัมมาสมาธิทั้งที่เป็นโลกียะและโลกุตตระ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๐๖] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยศีล ๒ อย่าง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เมื่อศีลอันเป็นโลกียะดับไปแล้ว มรรคจึงเกิดขึ้นหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้ทุศีล มีศีลขาด มีศีลทะลุ ยังมรรคให้เกิดได้หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้มีความพร้อมเพรียงด้วยมรรค เป็นผู้ประกอบด้วยศีล ๒ อย่าง นะสี

ทวิหิ สีสเลหิ สมันนาคโตติกถา จป

สิลัง อเจตสิกัณตีกถา

[๑๔๐๗] สกวาที คีลไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นกายายตนะ ฯลฯ

เป็นรูปายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. คีลไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. คีลไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ ศรัทธา ฯลฯ วิริยะ ฯลฯ

สติ ฯลฯ สมာธิ ฯลฯ ปัญญา ไม่เป็นเจตสิกหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๐๘] ส. ผัสสะเป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คีลเป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ ศรัทธา ฯลฯ วิริยะ ฯลฯ

สติ ฯลฯ สมာธิ ฯลฯ ปัญญา เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คีลเป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๐๙] ส. คีลไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คีลมีผลไม่นำปรารธนา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. คีลมีผลนำปรารธนา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่าคีลมีผลนำปรารธนา ก็ต้องไม่กล่าวว่าคีลไม่เป็นเจตสิก

[๑๔๑๐] ส. ศรัทธามีผลนำปรารธนา และศรัทธาเป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ศีลมีผลน่าปรารถนา และศีลเป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา มีผลน่าปรารถนา และปัญญา เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ศีลมีผลน่าปรารถนา และศีลเป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๑๑] ส. ศีลมีผลน่าปรารถนา แต่ศีลไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ศรัทธามีผลน่าปรารถนา แต่ศรัทธาเป็นเจตนา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ศีลมีผลน่าปรารถนา แต่ศีลไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิริยะ ฯลฯ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา มีผลน่าปรารถนา แต่ปัญญา ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๑๒] ส. ศีลไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ไม่มีผล ไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ศีลมีผล มีวิบาก มีไช้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ศีลมีผล มีวิบาก ก็ต้องไม่กล่าวว่า ศีลไม่เป็นเจตสิก ฯลฯ

[๑๔๑๓] ส. จักขยตนะ ไม่เป็นเจตสิก และไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ศีลไม่เป็นเจตสิก และไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตายตนะ ฯลฯ กายายตนะ ฯลฯ รูปายตนะ ฯลฯ โภกฐัพพายตนะ ไม่เป็นเจตสิก และไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ศีลไม่เป็นเจตสิก และไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๑๔] ส. ศีลไม่เป็นเจตสิก แต่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขายตนะ ไม่เป็นเจตสิก แต่มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สีล ไม่เป็นเจตสิก แต่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสตายตนะ ฯลฯ กายายตนะ ฯลฯ รูปายตนะ ฯลฯ โภกฐัพพายตนะ ไม่
เป็นเจตสิก แต่มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๑๕] ส. สัมมวาจา ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาทิฏฐิ ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัมมวาจา ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ
ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะ ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาทิฏฐิ ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัมมาอาชีวะ ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ
ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๑๖] ส. สัมมาทิฏฐิ เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมวาจา เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัมมาทิฏฐิ เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะ เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมผัสกับปะ ฯลฯ สัมมวาทะ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ

เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมวาจา เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมมาสมาธิ เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมากรรมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีพะ เป็นเจตสิก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๑๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ศิลป์ไม่เป็นเจตสิก หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. เมื่อศิลปินเกิดขึ้นแล้วดับไป บุคคลผู้มีศิลป์ดับไปแล้วนั้น เป็นคนทุศีล หรือ?

๙. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ศิลป์ไม่เป็นเจตสิกนะสิ

สีลัง อเจตสิกนตติกา จบ

สีลัง นจิตตานุปริวัติติกถา

[๑๔๑๘] สภาที่ ศิลป์ไม่เกิดเคลื่อนตามจิต หรือ?

ป. ภาวที่ ถูกแล้ว

๙. เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ศิลป์ไม่เกิดเคลื่อนตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ผัสสะ ไม่เกิดเคลื่อนตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ศิลป์ไม่เกิดเคลื่อนตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ

ฯลฯ ปัญญา ไม่เกิดเคลื่อนตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๑๙] ๙. ผัสสะ เกิดเคลื่อนตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ศิลป์เกิดเคลื่อนตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น หรือ?

๙. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา

เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. คีต เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๒๐] ๙. สัมมวาจา ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมาทิฏฐิ ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมมวาจา ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ

ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะ ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมาทิฏฐิ ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมมาอาชีวะ ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ

ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๒๑] ๙. สัมมาทิฏฐิ เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมวาจา เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมมาทิฏฐิ เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะ เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๒๒] ๙. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ

เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมาวาจา เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัมมาสมาธิ เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะ เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๒๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สິล ไม่เกิดคล้อยตามจิต หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เมื่อศีลเกิดขึ้นแล้วดับไป บุคคลผู้มีศีลดับแล้วนั้นเป็นคนทุศีล หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ศีล ก็ไม่เกิดคล้อยตามจิต นะสิ

สິลัง นจิตตานุปริวัตตติคคา จป

สมาทานเหตุกกถา

[๑๔๒๔] สกวาที ศีลที่มีการสมาทานเป็นเหตุ เจริญได้ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา

ที่การสมาทานเป็นเหตุ เจริญได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๒๕] ส. ศีลที่มีสมาทานเป็นเหตุ เจริญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เจริญได้จุจเภาวัลลั เจริญได้จุจเภายงทราย เจริญได้จุจตันไม้ เจริญได้

จุจหญา เจริญได้จุจแพหญาปล้อง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๒๖] ส. ศีลที่มีการสมาทานเป็นเหตุ เจริญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อบุคคลสมาทานศีลแล้ว ตรีกามวิตกอยู่ ตรีกพยาบาทวิตกอยู่ ตรีก

วิหิงสวัตกอยู่ ศีลก็เจริญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ อย่าง ฯลฯ แห่งจิต ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นการประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ อย่าง ฯลฯ แห่งจิต ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล ที่มีโทษและไม่โทษ ที่เลวและประณีต ที่

คำและขาว ซึ่งเป็นข้าศึกกัน มาพบกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล มีโทษและไม่มีโทษ เลวและประณีต ที่คำและขาว ซึ่งเป็นข้าศึกกัน มาพบกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ๔ ประการนี้ ไกลกัน ไกลกันนัก ๔ ประการเป็นไฉน ท้องฟ้าและแผ่นดินนี้ประการแรก ซึ่งไกลกัน ไกลกันนัก ฯลฯ เพราะเหตุฉะนั้น ธรรมของสัตว์มนุษย์จึง ไกลจากสัตว์มนุษย์ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

@๑. คู่มือ ๑๑๔๘ หน้า ๒๐๓

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ธรรมที่เป็นกุศล และอกุศลที่มีโทษและไม่มีโทษ ที่เลวและประณีต ที่คำและขาว ซึ่งเป็นข้าศึกกัน มาพบกัน ได้

[๑๔๒๗] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ศีลที่มีการสมาทานเป็นเหตุ เจริญได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ชนเหล่าใด ปลุกสร้างสวน ปลุกสร้างป่า ฯลฯ ชนเหล่านั้น ตั้งอยู่ในธรรม ถึงพร้อมด้วยศัลยกรรมจะไปสู่สวรรค์ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ศีลที่มีการสมาทานเป็นเหตุ ก็เจริญได้ นะสิ

สมาทานเหตุกถา จบ

วิญญัตติสัณตักถา

[๑๔๒๘] สกวาที วิญญัตติเป็นศีล หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นเจตนาเครื่องเว้นจากปาณาติบาต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเจตนาเครื่องเว้นจากกอนินาทาน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเจตนาเครื่องเว้นจากกาเมสุมิฉาจาร หรือ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเจตนาเครื่องเว้นจากมูสาวาท หรือ?

@๑. คู่มือ ๑๑๕๕ หน้า ๒๐๓

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเจตนาเครื่องเว้นจากสุราเมรยมัชชปมาทัฏฐาน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การกราบไหว้เป็นศีล การลูกรับเป็นศีล การทำอัญชลีเป็นศีล สามิจริกรม

เป็นศีล การให้อาสนะเป็นศีล การให้ที่นอนเป็นศีล การให้น้ำล้างเท้า

เป็นศีล การให้รองเท้าเป็นศีล การนวดหลังในเวลาอาบน้ำเป็นศีล

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นเจตนาเครื่องเว้นจากปาณาติบาต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเจตนาเครื่องเว้นจากสุราเมรยมัชชปมาทัฏฐาน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๒๕] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า วิญญุตติเป็นศีล หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เป็นความทุศีล หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น วิญญุตติก็เป็นศีล นะสิ

วิญญุตติสี่สันติกถา จบ

อวิญญุตติ ทุสสี่สันติกถา

[๑๔๓๐] สกวาที อวิญญุตติเป็นความทุศีล หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นปาณาติบาต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นอนินนาทาน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นกามสุมิจจาจาร หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นมุสาวาท หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นสุราเมรยมัชชปมาทัฏฐาน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลสมาทานบาปกรรมแล้วให้ท่านอยู่ บุญและบาปทั้งสองอย่าง เจริญ

ได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุญและบาปทั้งสองอย่างเจริญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ อย่าง ฯลฯ แห่งจิต ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นการประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ อย่าง ฯลฯ แห่งจิต ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล ที่มีโทษและไม่มีโทษ ที่เลวและประณีต
ที่ดำและขาว ซึ่งเป็นข้าศึกกัน มาพบกันหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล ที่มีโทษและไม่มีโทษ ที่เลวและประณีต
ที่ดำและขาว ซึ่งเป็นข้าศึกกัน มาพบกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ๔ ประการนี้ ไกลกัน
ไกลกันนัก ๔ ประการ เป็น โฉน ท้องฟ้าและแผ่นดินนี้ประการแรก
ซึ่งไกลกันไกลกันนัก ฯลฯ เพราะฉะนั้นธรรมของสัตว์บุรุษจึงไกลจาก
อสัตว์บุรุษ ดังนี้ เป็นสูตรมีจริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศลที่มีโทษและไม่มี
โทษ ที่เลวและประณีต ที่ดำและขาว ซึ่งเป็นข้าศึกกัน มาพบกันได้

ส. เมื่อบุคคลสมาทานบาปกรรมแล้ว ถวายจีวรอยู่ ถวายบิณฑบาตอยู่ ถวาย
เสนาสนะอยู่ ถวายคิลานปัจจัยเภสัชบริวารอยู่ กราบไหว้แก่ผู้ที่ควร
กราบไหว้อยู่ ต้อนรับผู้ที่ควรต้อนรับอยู่ กระทำอัญชลีกรรมแก่ผู้ที่ควร
อัญชลีกรรมอยู่ กระทำสามีจิกรรมแก่ผู้ที่ควรสามีจิกรรมอยู่ ให้อาสนะ
แก่ผู้ที่ควรให้อาสนะอยู่ ให้ทางแก่ผู้ที่ควรให้ทางอยู่ บุญและบาปทั้ง ๒
อย่าง เจริญได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุญและบาปทั้ง ๒ อย่าง เจริญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ อย่าง ฯลฯ แห่งจิต ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นการประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ อย่าง ฯลฯ แห่งจิต ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล ที่มีโทษและไม่มีโทษ ที่เลวและประณีต ที่

คำและขาว ซึ่งเป็นข้าศึกกัน มาพบกันได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล ที่มีโทษและไม่มีโทษ ที่เลวและประณีต ที่คำและขาว อันเป็นข้าศึกกัน มาพบกันได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย ๔ ประการนี้ไกลกัน ไกลกันนัก ๔ ประการเป็นไฉน ท้องฟ้าและแผ่นดินนี้ประการแรก ซึ่งไกลกัน ไกลกันนัก ฯลฯ เพราะฉะนั้นธรรมของสัตตบุรุษจึงไกลจากอสัตตบุรุษ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ธรรมที่เป็นกุศลและอกุศล ที่มีโทษและไม่มีโทษ ที่เลวและประณีต ที่คำและขาว อันเป็นข้าศึกกัน มาพบกันได้

[๑๔๓๑] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อวิญญูตติ เป็นความทูลติ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลเป็นผู้สมทานบาปกรรมไว้แล้ว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลเป็นผู้สมทานบาปกรรมไว้แล้ว ด้วยเหตุนี้ท่าน จึงต้องกล่าวว่า อวิญญูตติ เป็นความทูลติ ดังนี้

อวิญญูตติ ทูลติยัคคิณ จบ

วรรคที่ ๑๐ จบ

ทูลติยัคคิณ จบ

วรรคที่ ๑๑

ติสโสปี อนุสยกถา

[๑๔๓๒] สกวาที อนุสย เป็นอภัยกถ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นอภัยกถคือวิบาก เป็นอภัยกถคือกิริยา เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณฐัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๓๓] ส. กามราคานุสย เป็นอภัยกถ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามราคะ กามราคปริยฐาน กามราคัลลัญญะ กาโมหะ กามโยคะ กามฉันทนิวรรณ์ เป็นอภัยกถ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. กามราคะ กามราคปริยฐาน ฯลฯ กามฉันทนิวรรณ์ เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. กามราคานุสัย เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๓๔] ๘. ปฏิฆานุสัย เป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ปฏิฆะ ปฏิฆปริยฐาน ปฏิฆสัทธโยชน์ เป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ปฏิฆะ ปฏิฆปริยฐาน ปฏิฆสัทธโยชน์ เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ปฏิฆานุสัย เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๓๕] ๘. มานานุสัย เป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มานะ มานปริยฐาน มานสัทธโยชน์ เป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. มานะ มานปริยฐาน มานสัทธโยชน์ เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. มานานุสัย เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๓๖] ๘. ทิฏฐานุสัย เป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ทิฏฐิ ทิฏฐิมะ ทิฏฐิโยคะ ทิฏฐิปริยฐาน ทิฏฐิสัทธโยชน์
เป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ทิฏฐิ ทิฏฐิมะ ทิฏฐิโยคะ ทิฏฐิปริยฐาน ทิฏฐิสัทธโยชน์
เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ทิฏฐานุสัย เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๓๗] ๘. วิจิกขณานุสัย เป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. วิจิกขณา วิจิกขณาปริยฐาน วิจิกขณาสัทธโยชน์ วิจิกขณานิวรรณ์ เป็น
อัปยากฤต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิจิติจนา วิจิติจนาปริยฐาน วิจิติจนาสัจญ์ โยชน วิจิติจนาวิวรรณ์ เป็น
อกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิจิติจนาสุตย์ เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๓๘] ส. ภวราคานุสสัย เป็นอัพยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ภวราคะ ภวราคปริยฐาน ภวราคสัจญ์ โยชน เป็นอัพยากฤต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ภวราคะ ภวราคปริยฐาน ภวราคสัจญ์ โยชน เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ภวราคานุสสัย เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๓๙] ส. อวิชชานุสสัย เป็นอัพยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชา อวิชโหมะ อวิชชาโยคะ อวิชชาปริยฐาน อวิชชาสัจญ์ โยชน
อวิชชานิวรรณ์ เป็นอัพยากฤต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น

ส. อวิชชา อวิชโหมะ อวิชชาโยคะ อวิชชาปริยฐาน อวิชชาสัจญ์ โยชน
อวิชชานิวรรณ์ เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชานุสสัย เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๐] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อนุสสัยเป็นอัพยากฤต หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปุณฺณ เมื่อจิตที่เป็นกุศลและอัพยากฤตเป็นไปอยู่ ฟังกล่าวว่า ผู้มี
อนุสสัย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ธรรมที่เป็นกุศลและที่เป็นอกุศล มาพบกัน หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น อนุสสัยก็เป็นอัพยากฤต นะสิ

ส. ปุณฺณ เมื่อจิตที่เป็นกุศลและที่เป็นอัพยากฤตเป็นไปอยู่ ฟังกล่าวว่า
ผู้มีราคะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและที่เป็นอกุศล มาพบกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น รากก็เป็นอภัยกถุค นะสิ

[๑๔๔๑] ส. อนุสัย เป็นอเหตุกะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การราคานุสัย เป็นอเหตุกะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคะ การราคปริยฎฐาน การราคตัณฺหุญฺญ ฯลฯ การฉันทนิรวรณ
เป็นอเหตุกะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การราคะ การราคปริยฎฐาน ฯลฯ การฉันทนิรวรณ เป็นสเหตุกะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคานุสัย เป็นสเหตุกะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปฏิฆานุสัย ฯลฯ มานานุสัย ทิฏฐานุสัย วิจิจจานุสัย ภวราคานุสัย
 ฯลฯ อวิชชานุสัย เป็นอเหตุกะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชา อวิโชฆะ อวิชาโยคะ อวิชาปริยฎฐาน อวิชาตัณฺหุญฺญ
 อวิชชานิรวรณ เป็นอเหตุกะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชา อวิโชฆะ ฯลฯ อวิชชานิรวรณ เป็นสเหตุกะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชานุสัย เป็นสเหตุกะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อนุสัยเป็นอเหตุกะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปุถุชน เมื่อจิตที่เป็นกุศลและเป็นอภัยกถุคเป็นไปอยู่ ฟังกล่าวว่า ผู้มี
 อนุสัย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อนุสัยเป็นสเหตุกะโดยเหตุอันนั้น หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น อนุสัยก็เป็นเหตุกะ นะสี

ส. ปุณฺชน เมื่อจิตที่เป็นกุศลและที่เป็นอัปายากฤต เป็นไปอยู่ ฟังกล่าวว่า
ผู้มีราคะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ราคะเป็นสเหตุกะโดยเหตุอันนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ราคะก็เป็นเหตุกะ นะสี

[๑๔๔๓] ส. อนุสัยวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมิจักขายตนะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การราคานุสัย วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคะ การรากลปฺปิยฐาน การรากลัญญโณชนํ การโมหะ การโยคะ
การฉันทนิรวรณํ วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การราคะ การรากลปฺปิยฐาน ฯลฯ การฉันทนิรวรณํ สัมปยุตด้วยจิต
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคานุสัย สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๔] ส. การราคานุสัย วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นับเนื่องในขันธไหน

ป. นับเนื่องในสังขารขันธ

ส. สังขารขันธวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารขันธวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาขันธ สัญญาขันธ วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๕] ส. การราคานุสัย นับเนื่องในสังขารขันธ แต่วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การราคะ นับเนื่องในสังขารขันธ แต่วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กามราคะ นับเนื่องในสังขารชั้น และสัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามราคานุสัย นับเนื่องในสังขารชั้น และสัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๖] ส. กามราคานุสัย นับเนื่องในสังขารชั้น แต่วิปยุตจากจิต ส่วน

กามราคะ นับเนื่องในสังขารชั้น และสัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารชั้น ส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต อีกส่วนหนึ่ง วิปยุตจากจิต
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารชั้น ส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต อีกส่วนหนึ่งวิปยุตจากจิต
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาชั้น สัญญาชั้น ส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต อีกส่วนหนึ่งวิปยุต
จากจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๗] ส. ปฏิฆานุสัย มานานุสัย ทิฏฐานุสัย วิจิกิจจานุสัย ภวราคานุสัย อวิชชา-

านุสัย วิปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชา อวิชโฆมะ อวิชชาโยคะ ฯลฯ อวิชชานิรวรณ วิปยุตจากจิต
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชชา อวิชโฆมะ อวิชชาโยคะ ฯลฯ อวิชชานิรวรณ สัมปยุตด้วยจิต
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชานุสัย สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชชานุสัย วิปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นับเนื่องในชั้นไหน

ป. นับเนื่องในสังขารชั้น

ส. สังขารชั้น วิปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารชั้น วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาชั้น สัญญาชั้น วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชชาชั้น นับเนื่องในสังขารชั้น แต่วิปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชา นับเนื่องในสังขารชั้น แต่วิปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชชา นับเนื่องในสังขารชั้น สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชาชั้น นับเนื่องในสังขารชั้น สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชชาชั้น นับเนื่องในสังขารชั้น แต่วิปยุตจากจิต ส่วนอวิชชา นับ
เนื่องในสังขารชั้น และสัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารชั้นส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต อีกส่วนหนึ่งวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารชั้น ส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต อีกส่วนหนึ่งวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาชั้น สัญญาชั้น ส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต อีกส่วนหนึ่งวิปปยุต
จากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อนุสัยวิปปยุตจากจิต หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปุณฺณ เมื่อจิตที่เป็นกุศลและที่เป็นอัปยาคฤตเป็นไปอยู่ พึงกล่าวว่า ผู้มี
อนุสัย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อนุสัย สัมปยุตด้วยจิตนั้น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น อนุสัยก็วิปปยุตจากจิต นะสิ

ส. ปุณฺณ ครั้นเมื่อจิตที่เป็นกุศลและที่เป็นอัปยาคฤตเป็นไปอยู่ พึงกล่าวว่า
ผู้มีราคะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ราคะ สัมปยุตด้วยจิตนั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น รากะก็วิปยุตจากจิต นะสิ

ติสโสปี อนุสยกา จบ

ญาณกา

[๑๔๔] สกวาที ถึงความไม่รู้จะปราศไปแล้ว เมื่อจิตที่เป็นญาณวิปยุตเป็นไปอยู่ ไม่

ฟังกล่าวว่า ผู้มีความรู้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อรากะปราศไปแล้ว ไม่ฟังกล่าวว่า ผู้ปราศจากรากะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถึงความไม่รู้จะปราศไปแล้ว เมื่อจิตที่เป็นญาณวิปยุตเป็นไปอยู่ ไม่ฟัง

กล่าวว่า ผู้มีความรู้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อโทสะปราศไปแล้ว ฯลฯ เมื่อโมหะปราศไปแล้ว ฯลฯ เมื่อกิเลส

ปราศไปแล้ว ไม่ฟังกล่าวว่า ผู้หมดกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕] ส. เมื่อรากะปราศไปแล้ว ฟังกล่าวว่า ผู้ปราศจากรากะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อความไม่รู้ปราศไปแล้ว ถึงจิตที่เป็นญาณวิปยุต จะเป็นไปอยู่ ก็ฟัง

กล่าวว่า ผู้มีความรู้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อโทสะปราศไปแล้ว ฯลฯ เมื่อโมหะปราศไปแล้ว ฯลฯ เมื่อกิเลส

ปราศไปแล้ว ฟังกล่าวว่า ผู้หมดกิเลส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อความไม่รู้ปราศไปแล้ว ถึงจิตที่เป็นญาณวิปยุตจะเป็นไปอยู่ ก็ฟัง

กล่าวว่า ผู้มีความรู้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อความไม่รู้ปราศไปแล้ว ถึงจิตที่เป็นญาณวิปยุตจะเป็นไปอยู่ ก็ฟัง

กล่าวว่า ผู้มีความรู้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชื่อว่า ผู้มีความรู้ ด้วยความรู้ที่เป็นอดีต ชื่อว่า ผู้มีความรู้ ด้วยความรู้

ที่ดับแล้ว ที่ปราศไปแล้ว ที่สงบระงับแล้ว หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ญาณกา จบ

ญาณังจิตตวิปปยุตตันติกถา

[๑๔๕๑] สกวาที ญาณ วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมิจักขายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ญาณวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาพละ สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์ ก็
วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปัญญา ปัญญินทรีย์ ปัญญาพละ สัมมาทิฏฐิ ธรรมวิจยสัมโพชฌงค์
สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณก็สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๒] ส. ญาณ วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นับเนื่องในขันธไหน?

ป. นับเนื่องในสังขารขันธ

ส. สังขารขันธ วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารขันธ วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาขันธ สัญญาขันธ วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ญาณ นับเนื่องในสังขารขันธ แต่วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัญญา นับเนื่องในสังขารขันธ แต่วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปัญญา นับเนื่องในสังขารขันธ และสัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณ นับเนื่องในสังขารขันธ และสัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ญาณ นับเนื่องในสังขารขันธ แต่วิปปยุตจากจิต ส่วนปัญญานับเนื่อง

ในสังขารขันธ และสัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สังขารขันธ ส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต อีกส่วนหนึ่งวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สังขารขันธ ส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต อีกส่วนหนึ่งวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนาขันธ สัญญาขันธ ส่วนหนึ่งสัมปยุตด้วยจิต ส่วนหนึ่งวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ญาณวิปปยุตจากจิต หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์ ผู้พร้อมเพรียงด้วยจักขุวิญญาณ พึงกล่าวว่าผู้มีญาณ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ญาณ สัมปยุตด้วยจิตนั้น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ญาณก็วิปปยุตจากจิต นะสี

ส. พระอรหันต์ ผู้พร้อมเพรียงด้วยจักขุวิญญาณ พึงกล่าวว่า ผู้มีปัญญา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัญญา สัมปยุตด้วยจิตนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ปัญญาที่วิปปยุตจากจิต นะสี

ญาณังจิตตวิปปยุตตันตักกา

อิทังทุกขันตักกา

[๑๔๕๔] สกวาที เมื่อกล่าวาจาว่า นีทุกัณ ญาณว่า นีทุกัณ ก็เป็นไป หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า นีสุมุทฺธ ญาณว่า นีสุมุทฺธ ก็เป็นไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า นีทุกัณ ญาณว่า นีทุกัณ ก็เป็นไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า นีนีโรธ ญาณว่า นีนีโรธ ก็เป็นไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า นีทุกัณ ญาณว่า นีทุกัณ ก็เป็นไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นิมรรค ญาณว่า นิมรรค ก็เป็นไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๕] ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นิสัมมุตติ แต่ญาณไม่เป็นไปว่า นิสัมมุตติ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นีทุกข แต่ญาณไม่เป็นไปว่า นีทุกข หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นินิโรธ ฯลฯ นิมรรค แต่ญาณไม่เป็นไปว่า นิมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นีทุกข แต่ญาณไม่เป็นไปว่า นีทุกข หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๖] ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นีทุกข ญาณว่า นีทุกข ก็เป็นไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า รูปไม่เที่ยง ญาณว่า รูปไม่เที่ยง ก็เป็นไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นีทุกข ญาณว่า นีทุกข ก็เป็นไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า เวทนา ฯลฯ สัญญา สังขาร ฯลฯ วิญญาณ ไม่เที่ยง ญาณว่า วิญญาณไม่เที่ยง ก็เป็นไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๗] ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นีทุกข ญาณว่า นีทุกข ก็เป็นไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า รูปเป็นอนัตตา ญาณว่า รูปเป็นอนัตตาก็เป็นไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นีทุกข ญาณว่า นีทุกข ก็เป็นไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณ เป็นอนัตตา ญาณว่า วิญญาณ เป็นอนัตตาก็เป็นไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๘] ส. เมื่อกล่าววาทาว่า รูปไม่เที่ยง แต่ญาณไม่เป็นไปว่า รูปไม่เที่ยง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า นีทุกข แต่ญาณไม่เป็นไปว่า นีทุกข หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อกล่าววาทาว่า เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณ ไม่

เพียง แต่ญาณไม่เป็นไปว่า วิญญาณไม่เที่ยง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า นี่ทุกข์ แต่ญาณไม่เป็นไปว่า นี่ทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า รูปเป็นอนัตตา แต่ญาณไม่เป็นไปว่า รูปเป็นอนัตตา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า นี่ทุกข์ แต่ญาณไม่เป็นไปว่า นี่ทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณ เป็นอนัตตา แต่ญาณไม่เป็นไปว่า วิญญาณ เป็นอนัตตา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เมื่อกล่าวาจาว่า นี่ทุกข์ แต่ญาณไม่เป็นไปว่า นี่ทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๕] ส. เมื่อกล่าวาจาว่า อิหิ ทุกขัง (นี่ทุกข์) ญาณว่า อิหิ ทุกขังก็เป็นไป หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. ญาณว่า อิ ญาณว่า หิ ญาณว่า ทุก และญาณว่า ขัง ก็เป็นไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อิหิงทุกขันตักขา จบ

อิทธิพลกถา

[๑๔๖๐] สกาวที ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ได้ตลอดกัลป์ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. อายุนั้น สำเร็จด้วยฤทธิ์ คตินั้น สำเร็จด้วยฤทธิ์ การได้อัตภาพนั้น สำเร็จด้วยฤทธิ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ได้ตลอดกัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พึงตั้งอยู่ตลอดกัลป์ที่เป็นอดีต พึงตั้งอยู่ตลอดกัลป์ที่เป็นอนาคต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้ที่ประกอบด้วยฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ตลอดกัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พึงตั้งอยู่ตลอด ๒ กัลป์ พึงตั้งอยู่ตลอด ๓ กัลป์ พึงตั้งอยู่ตลอด ๔

กลับ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ตลอดกลับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พึงตั้งอยู่ในเมื่อชีวิต คือชีวิตส่วนที่เหลือ ยังมีอยู่ หรือว่าตั้งอยู่ในเมื่อ
ชีวิต คือชีวิตส่วนที่เหลือ ไม่มีอยู่

ป. พึงตั้งอยู่ในเมื่อชีวิต คือชีวิตส่วนที่เหลือ ยังมีอยู่

ส. หากว่า พึงตั้งอยู่ในเมื่อชีวิต คือชีวิตส่วนที่เหลือ ยังมีอยู่ ก็ต้องไม่
กล่าวว่า ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ตลอดกลับ ดังนี้ ฯลฯ

ป. พึงตั้งอยู่ในเมื่อชีวิต คือชีวิตส่วนที่เหลือ ไม่มีอยู่

ส. ผู้ที่ตายแล้ว พึงตั้งอยู่ ผู้ที่กระทำกาละแล้ว พึงตั้งอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๑] ส. ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ตลอดกลับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลพึงได้เพื่อประคองไว้ด้วยฤทธิ์ว่า ผัสสะ เกิดขึ้นแล้ว อย่าดับไป
ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลพึงได้เพื่อประคองไว้ด้วยฤทธิ์ว่า เวทนาเกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ สัญญา
เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ เจตนาเกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ จิตเกิดขึ้นแล้ว สรทธา
เกิดขึ้นแล้ว วิริยะเกิดขึ้นแล้ว สติเกิดขึ้นแล้ว สมาธิเกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ
ปัญญาเกิดขึ้นแล้ว อย่าดับไป ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๒] ส. ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ตลอดกลับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลพึงได้เพื่อประคองไว้ด้วยฤทธิ์ว่า รูปจึงเป็นของเที่ยง ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลพึงได้เพื่อประคองไว้ด้วยฤทธิ์ว่า เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ
สังขาร ฯลฯ วิญญาณ จึงเป็นของไม่เที่ยง ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๓] ส. ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ตลอดกลับ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลพึงได้เพื่อประคองไว้ด้วยฤทธิ์ว่า สัตว์ทั้งหลายที่มีความเกิดเป็น
ธรรมดา อย่าได้เกิดเลย ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. บุคคลพึงได้เพื่อประครองไว้ด้วยฤทธิ์ว่า สัตว์ทั้งหลายที่มีความแก่เป็น
ธรรมดา อย่าได้แก่เลย ฯลฯ สัตว์ทั้งหลายที่มีความเจ็บเป็นธรรมดา
อย่าได้เจ็บเลย ฯลฯ สัตว์ทั้งหลายที่มีความตายเป็นธรรมดา อย่าได้ตาย
เลย ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ประกอบด้วยฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ตลอดกาลป์ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรอนนทฺ์ อธิติบาท ๔ อันผู้หนึ่งผู้ใด
อบรม ทำให้มาก ทำให้เป็นคฺุยาน ทำให้เป็นที่พึง ให้แน่วแน่
ข้าของ คล่องแคล่วดีแล้ว ผู้นั้นเมื่อหวังอยู่ พึงตั้งอยู่ได้ตลอดกาลป์
หรือตลอดกาลป์ส่วนที่เหลือ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุจฺจิง มิใช่หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ ก็พึงตั้งอยู่ตลอดกาลป์ นะลิ

[๑๔๖๕] ๙. ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ตลอดกาลป์ หรือ?

@๑. ข. อุ ข้อ ๑๒๗ หน้า ๑๗๐

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ธรรม ๔ อย่าง ไม่
มีใครๆ สมณะก็ตาม พราหมณ์ก็ตาม เทวดาก็ตาม มารก็ตาม
พรหมก็ตาม ใครๆ ในโลกก็ตาม จะเป็นผู้รับรองได้ ธรรม ๔ อย่าง
เป็นไฉน? คือ (๑) ผู้มีความแก่เป็นธรรมดา อย่าแก่เลย ดังนี้
ไม่มีใครๆ สมณะก็ตาม พราหมณ์ก็ตาม เทวดาก็ตาม มารก็ตาม
พรหมก็ตาม ใครๆ ในโลกก็ตาม จะเป็นผู้รับรองได้ (๒) ผู้มี
ความเจ็บเป็นธรรมดา อย่าเจ็บเลย ฯลฯ (๓) ผู้มีความตายเป็น
ธรรมดา อย่าตายเลย ฯลฯ (๔) กรรมทั้งหลายนั้นใด เป็นบาป
ข้องอยู่ในสังกิลส เป็นเหตุให้เกิดในภพใหม่ มีทุกข์เป็นกำไร
มีวิบากเป็นทุกข์ เป็นไปเพื่อชาติ ชรา มรณะ ต่อไป อันบุคคล
ทำแม้ในกาลก่อน วิบากแห่งกรรมทั้งหลายนี้ อย่าได้เกิดเลย ดังนี้
ไม่มีใครๆ สมณะก็ตาม พราหมณ์ก็ตาม เทวดาก็ตาม มารก็ตาม
พรหมก็ตาม ใครๆ ในโลกก็ตาม จะเป็นผู้รับรองได้ ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย ธรรม ๔ อย่างนี้แล ไม่มีใครๆ สมณะก็ตาม พราหมณ์
ก็ตาม เทวดาก็ตาม มารก็ตาม พรหมก็ตาม ใครๆ ในโลกก็ตาม
จะเป็นผู้รับรองได้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุจฺจิง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ผู้ประกอบด้วยกำลังแห่งฤทธิ์ พึงตั้งอยู่ได้

ตลอดกาลปี นะสี

อิทธิพลกถา จบ

@๑. อ. จตุก ก่อ ๑๘๒ หน้า ๒๓๒

สมาธิกถา

[๑๔๖๖] สกาวที่ จิตตสันตติ (ความสืบทอดแห่งจิต) เป็นสมาธิ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. จิตตสันตติที่เป็นอดีต เป็นสมาธิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จิตตสันตติ เป็นสมาธิ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. จิตตสันตติที่เป็นอนาคต เป็นสมาธิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จิตตสันตติ เป็นสมาธิ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. อดีตก็ดับไปแล้ว อนาคตก็ยังไม่เกิด มิใช่หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. หากว่า อดีตก็ดับไปแล้ว อนาคตก็ยังไม่เกิด ก็ต้องไม่กล่าวว่า จิตต-
สันตติเป็นสมาธิ

[๑๔๖๗] ป. สมาธิเป็นไปในจิตตขณะอันหนึ่ง หรือ?

ส. ปรากฏแล้ว

ป. บุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยจักขุวิญญาณ ชื่อว่าผู้เข้าสมาบัติ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. บุคคลผู้พร้อมเพรียงด้วยโสตวิญญาณ ฯลฯ ผู้พร้อมเพรียงด้วยฆณ-
วิญญาณ ฯลฯ ผู้พร้อมเพรียงด้วยชีวหาวิญญาณ ฯลฯ ผู้พร้อมเพรียง
ด้วยกายวิญญาณ ฯลฯ ผู้พร้อมเพรียงด้วยอกุศลจิต ฯลฯ ผู้พร้อมเพรียง
ด้วยจิตสทกด้วยราคะ ฯลฯ ผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตสทกด้วยโทสะ ฯลฯ
ผู้พร้อมเพรียงด้วยจิตสทกด้วยโมหะ ฯลฯ ผู้พร้อมเพรียงด้วยจิต
สทกด้วยอนัตตปปะ ชื่อว่า ผู้เข้าสมาบัติ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๘] ส. จิตตสันตติเป็นสมาธิ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ความสืบทอดแห่งอกุศลจิต เป็นสมาธิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จิตตสันตติที่สหระคด้วยวระะ ฯลฯ ที่สหระคด้วยโทสะ ฯลฯ ที่สหระคด้วยโมหะ ฯลฯ ที่สหระคด้วยอนัตตปะปะเป็นสมาธิ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า จิตตสันตติเป็นสมาธิ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรอาวุโส นิครนถ์ทั้งหลาย เรานี้แหละ พothที่จะไม่หวั่นไหวด้วยกาย ไม่กล่าววาจา เป็นผู้เสวยสุขโดยส่วนเดียว อยู่ตลอด ๗ คิน ๗ วัน ดังนี้ เป็นสูตรมียอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น จิตตสันตติ ก็เป็นสมาธิ นะสี

สมาธิกา จบ

ธัมมัญญิตตากถา

[๑๔๖๖] สกาวที ธรรมฐิติ (ความตั้งอยู่แห่งธรรม) เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ความตั้งอยู่แห่งธรรมฐิตินั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความตั้งอยู่แห่งธรรมฐิตินั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความตั้งอยู่นั้นๆ แต่ไม่มีการทำที่สุดแห่งทุกข์ ไม่มีความขาดตอนแห่งวิญญะ ไม่มีอนุปาทาปรินิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๖๗] ส. ความตั้งอยู่ของรูป เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความตั้งอยู่แห่งความตั้งอยู่ของรูปนั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความตั้งอยู่แห่งความตั้งอยู่ของรูปนั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความตั้งอยู่นั้นๆ แต่ไม่มีการทำที่สุดแห่งทุกข์ ไม่มีความขาดตอนแห่งวิญญะ ไม่มีอนุปาทาปรินิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความตั้งอยู่ของเวทนา ฯลฯ ความตั้งอยู่ของสัญญา ฯลฯ ความตั้งอยู่ของสังขารทั้งหลาย ฯลฯ ความตั้งอยู่ของวิญญาน เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความตั้งอยู่แห่งความตั้งอยู่ของวิญญูณนั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความตั้งอยู่แห่งความตั้งอยู่ของวิญญูณนั้น เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความตั้งอยู่นั้นๆ แล ไม่มีการทำที่สุดแห่งทุกข์ ไม่มีความขาดตอนแห่ง
วิญญูะ ไม่มีอนุปาทาปรินิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ธัมมัญญิตตาคถา จบ

อนิจจคากถา

[๑๔๗๒] สกวาที อนิจจตา (ความไม่เที่ยง) เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ความไม่เที่ยงแห่งอนิจจตานั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความไม่เที่ยงแห่งอนิจจตานั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่เที่ยงนั้นๆ แล ไม่มีการทำที่สุดแห่งทุกข์ ไม่มีความขาดตอน
แห่งวิญญูะ ไม่มีอนุปาทาปรินิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๗๓] ส. ชรา เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความชราแห่งชรานั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความชราแห่งชรานั้น เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความชรานั้นๆ แล ไม่มีการทำที่สุดแห่งทุกข์ ไม่มีความขาดตอนแห่ง
วิญญูะ ไม่มีอนุปาทาปรินิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๗๔] ส. มรณะ เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มรณะของมรณะนั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มรณะของมรณะนั้น ก็เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มรณะนั้นๆ แล ไม่มีการทำที่สุดแห่งทุกข์ ไม่มีความขาดตอนแห่งวิญญู
ไม่มีอนุปาทาปรีนิพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๗๕] ส. รูปเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความไม่เที่ยงของรูปก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่เที่ยงเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความไม่เที่ยงของความไม่เที่ยง
ก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความชราของรูปก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชราเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความชราของชราก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความแตก ความอันตรธานของรูปก็มีอยู่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มรณะเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความแตก ความอันตรธานของมรณะนั้น
ก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณ เป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว
แต่ความไม่เที่ยงของวิญญาณก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อนิจจตาเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความไม่เที่ยงของอนิจจตา ก็มีอยู่
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิญญาณเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความชราแห่งวิญญาณก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชราเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความชราแห่งชราก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิญญาณเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความแตก ความอันตรธานแห่ง
วิญญาณนั้นก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มรณะเป็นภาวะที่สำเร็จแล้ว แต่ความแตก ความอันตรธานแห่งมรณะ
ก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อนิจจตากถา จบ

วรรคที่ ๑๑ จบ.

วรรคที่ ๑๒

สังวโรกัมมันตคถา

[๑๔๗๖] สกวาที ความสำรวมเป็นกรรม หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ความสำรวมในจักขุนทรีย์ เป็นจักขุกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสำรวมในโสตินทรีย์ ฯลฯ ความสำรวมในฆานินทรีย์ ฯลฯ ความ
สำรวมในชีวหินทรีย์ ฯลฯ ความสำรวมในกายินทรีย์ เป็นกายกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสำรวมในกายินทรีย์ เป็นกายกรรม หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ความสำรวมในจักขุนทรีย์ เป็นจักขุกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสำรวมในกายินทรีย์ เป็นกายกรรม หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ความสำรวมในโสตินทรีย์ ฯลฯ ความสำรวมในฆานินทรีย์ ฯลฯ ความ
สำรวมในชีวหินทรีย์ เป็นชีวหากรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสำรวมในมนินทรีย์ เป็นมโนกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสำรวมในมนินทรีย์ เป็นมโนกรรม หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ความสำรวมในจักขุนทรีย์ เป็นจักขุกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสำรวมในมนินทรีย์ เป็นมโนกรรม หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ความสำรวมในโสตินทรีย์ ฯลฯ ความสำรวมในฆานินทรีย์ ฯลฯ ความ
สำรวมในชีวหินทรีย์ ฯลฯ ความสำรวมในกายินทรีย์ เป็นกายกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๗๗] ส. ความไม่สำรวม เป็นกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่สำรวมในจักขุนทรีย์ เป็นจักขุกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความไม่สำรวมในโสตินทรีย์ ฯลฯ ความไม่สำรวมในฆานินทรีย์ ฯลฯ

ความไม่สำรวมในชีวหินทรีย์ ฯลฯ ความไม่สำรวมในกายินทรีย์ เป็น
กายกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความไม่สำรวมในกายินทรีย์ เป็นกายกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่สำรวมในจักขุนทรีย์ เป็นจักขุกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความไม่สำรวมในกายินทรีย์ เป็นกายกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่สำรวมในโสตินทรีย์ ฯลฯ ความไม่สำรวมในฆานินทรีย์ ฯลฯ

ความไม่สำรวมในชีวหินทรีย์ เป็นชีวหากรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความไม่สำรวมในมณินทรีย์ เป็นมโนกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความไม่สำรวมในมณินทรีย์ เป็นมโนกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่สำรวมในจักขุนทรีย์ เป็นจักขุกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความไม่สำรวมในมณินทรีย์ เป็นมโนกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความไม่สำรวมในโสตินทรีย์ ฯลฯ ความไม่สำรวมในฆานินทรีย์ ฯลฯ

ความไม่สำรวมในชีวหินทรีย์ ฯลฯ ความไม่สำรวมในกายินทรีย์ เป็น
กายกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๗๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ความสำรวมก็ดี ความไม่สำรวมก็ดี เป็นกรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้

เห็นรูปด้วยจักขุแล้ว เป็นผู้ถืออนิมิต ฯลฯ ไม่เป็นผู้ถืออนิมิต พังเสียง

ด้วยโสตแล้ว ฯลฯ รู้แจ้งธรรมารมณ์ด้วยใจแล้ว เป็นผู้ถืออนิมิต ฯลฯ

ไม่เป็นผู้ถืออนิมิต ดังนี้ เป็นสูตรมียอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ความสำรวมก็ดี ความไม่สำรวมก็ดี ก็เป็นกรรม นะสิ
สังวรโรกัมนันตักถา จบ.

กัมมกถา

[๑๔๗๕] สกวาที กรรมทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เจตนาทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เจตนาทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เจตนาที่เป็นวิบากอัพยากฤต ก็มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เจตนาทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เจตนาที่เป็นกิริยาอัพยากฤต ก็มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เจตนาทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เจตนาที่เป็นวิบากอัพยากฤต ฝ่ายกามาพจร ก็มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เจตนาทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เจตนาที่เป็นวิบากอัพยากฤต ฝ่ายรูปาวจร ฝ่ายอรูปปาวจร ฝ่ายโลกุตตระ
ก็มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เจตนาทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เจตนาที่เป็นกิริยาอัพยากฤต ฝ่ายกามาพจร ก็มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เจตนาทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เจตนาที่เป็นกิริยาอัพยากฤต ฝ่ายรูปาวจร ฝ่ายอรูปปาวจร ก็มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๘๐] ส. เจตนาที่เป็นวิบากอัปายกฤต ไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เจตนาที่เป็นวิบากอัปายกฤต ไม่มีวิบาก ก็ต้องไม่กล่าวว่า เจตนา
ทั้งปวงมีวิบาก

[๑๔๘๑] ส. เจตนาที่เป็นกิริยาอัปายกฤต ไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เจตนาที่เป็นกิริยาอัปายกฤต ไม่มีวิบาก ก็ต้องไม่กล่าวว่า เจตนา
ทั้งปวงมีวิบาก

[๑๔๘๒] ส. เจตนาที่เป็นวิบากอัปายกฤต ฝ่ายกามาวจร ฝ่ายรูปาวจร ฝ่ายอรูปปาวจร
ฝ่ายโลกุตตระ ไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เจตนาที่เป็นวิบากอัปายกฤต ฝ่ายโลกุตตระ ไม่มีวิบาก ก็ต้องไม่
กล่าวว่า เจตนาทั้งปวงมีวิบาก

[๑๔๘๓] ส. เจตนาที่เป็นกิริยาอัปายกฤต ฝ่ายกามาวจร ฝ่ายรูปาวจร ฝ่ายอรูปปาวจร ไม่
มีวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เจตนาที่เป็นกิริยาอัปายกฤต ฝ่ายอรูปปาวจร ไม่มีวิบาก ก็ต้องไม่
กล่าวว่า เจตนาทั้งปวงมีวิบาก

[๑๔๘๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า กรรมทั้งปวงมีวิบาก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราไม่กล่าวว่า กรรม
ทั้งหลายที่ทำด้วยความจงใจ อันบุคคลกระทำแล้ว สังสมแล้ว จะสิ้นสุด
ได้โดยมิได้เสวยวิบาก ก็กรรมนั้นแล ย่อมให้ผลในปัจจุบัน หรือใน
อนาคตภพไป หรือในอรรถาพัสสไป ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น กรรมทั้งปวงก็มีวิบาก นะสิ
กัมมกถา จบ.

@๑. อ. ทสก. ข้อ ๑๕๔ หน้า ๓๑๓

สัทโทวิปาโกติกถา

[๑๔๘๕] สกวาที เสียงเป็นวิบาก หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เสียงเป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข เป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นทุกข์ เป็นผล

ที่บุคคลเสียไม่ทุกข์ไม่สุข สัมผัสด้วยสุขเวทนา สัมผัสด้วยทุกข์-
เวทนา สัมผัสด้วยทุกขมสุขเวทนา สัมผัสด้วยผัสสะ สัมผัสด้วย
เวทนาสัมผัสด้วยสัญญา สัมผัสด้วยเจตนา สัมผัสด้วยจิต มีอารมณ์
มีความนึก ความผูกใจ ความสนใจ ความทำไว้ในใจ ความจงใจ ความ
ปรารถนาความตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เสี่ยง ไม่เป็นผลที่บุคคลเสียเป็นสุข ไม่เป็นผลที่บุคคลเสียเป็นทุกข์ ฯลฯ
ไม่มีอารมณ์ ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า เสี่ยงไม่เป็นผลที่บุคคลเสียเป็นสุข ฯลฯ ไม่มีอารมณ์ ไม่มีความ
นึก ฯลฯ ความตั้งใจ ก็ต้องไม่กล่าวว่า เสี่ยงเป็นวิบาก

[๑๔๘๖] ส. ผัสสะเป็นวิบาก ผัสสะเป็นผลที่บุคคลเสียเป็นสุข ฯลฯ มีอารมณ์
มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เสี่ยงเป็นวิบาก เสี่ยงเป็นผลที่บุคคลเสียเป็นสุข ฯลฯ มีอารมณ์ มีความ
นึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๘๗] ส. เสี่ยงเป็นวิบาก แต่เสี่ยงไม่เป็นผลที่บุคคลเสียเป็นสุข ฯลฯ ไม่มี
อารมณ์ ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะเป็นวิบาก แต่ผัสสะไม่เป็นผลที่บุคคลเสียเป็นสุข ไม่เป็นผลที่
บุคคลเสียเป็นทุกข์ ฯลฯ ไม่มีอารมณ์ ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๘๘] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า เสี่ยงเป็นวิบาก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ตถาคตนั้น เป็นผู้มิเสี่ยงจุเสี่ยงพรหม
กล่าวคำด้วยน้ำเสียงอันไพเราะดุจเสียงนกการเวก เพราะกรรมนั้น
อันได้ทำไว้แล้ว ได้สะสมแล้ว ได้เพิ่มพูนแล้ว เป็นกรรมไพบุลย์
ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น เสี่ยงก็เป็นวิบาก นะสิ

สัทโทวิปาโกติกลา จ.

สพายนกกา

[๑๔๘๕] สกวาที จักขายตนะเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขายตนะเป็นผลอันบุคคลเสวยเป็นสุข เป็นผลอันบุคคลเสวยเป็น

ทุกข์ ฯลฯ มีอารมณ์ มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขายตนะไม่เป็นผลอันบุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ ไม่มีอารมณ์ ไม่มีความ

นึก ฯลฯ ความตั้งใจ มิใช่หรือ?

@๑. ที ปา. ข้อ ๑๖๖ หน้า ๑๘๘

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า จักขายตนะไม่เป็นผลอันบุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ ไม่มีอารมณ์

ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ก็ต้องไม่กล่าวว่า จักขายตนะเป็น

วิบาก ฯลฯ

ส. ผัสสะเป็นวิบาก ผัสสะเป็นผลอันบุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ มีอารมณ์

มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขายตนะเป็นวิบาก จักขายตนะเป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ

มีอารมณ์ มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขายตนะเป็นวิบาก แต่จักขายตนะไม่เป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ

ไม่มีอารมณ์ ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะเป็นวิบาก แต่ผัสสะไม่เป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ ไม่มี

อารมณ์ ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ โสตายตนะ ฯลฯ ฆณายตนะ ฯลฯ

ชีวหายตนะ ฯลฯ

[๑๔๘๐] ส. กายายตนะเป็นวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายายตนะเป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ มีอารมณ์ มีความนึก ฯลฯ

ความตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายายตนะไม่เป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ ไม่มีอารมณ์ ไม่มี

ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กายาตนะไม่เป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ ไม่มีอารมณ์
ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ ก็ต้องไม่กล่าวว่า กายาตนะเป็นวิบาก ฯลฯ
ส. ผัสสะเป็นวิบาก ผัสสะเป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ มีอารมณ์
มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายาตนะเป็นวิบาก กายาตนะเป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ มี
อารมณ์ มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายาตนะเป็นวิบาก แต่กายาตนะไม่เป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ
ไม่มีอารมณ์ ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะเป็นวิบาก แต่ผัสสะไม่เป็นผลที่บุคคลเสวยเป็นสุข ฯลฯ ไม่มี
อารมณ์ ไม่มีความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สพายตนะเป็นวิบาก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สพายตนะเกิดขึ้นเพราะได้ทำกรรมไว้ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า สพายตนะเกิดขึ้นเพราะได้ทำกรรมไว้ ด้วยเหตุ นั้นนะ ท่านจึง
ต้องกล่าวว่า สพายตนะเป็นวิบาก

สพายตนะกถา จบ.

สัตตักขัตตุปรมกถา

[๑๔๕๒] สกวาที บุคคลผู้สัตตักขัตตุปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง
หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้สัตตักขัตตุปรมะ ได้ปลงชีวิตมารดา ได้ปลงชีวิตบิดา ได้ปลง
ชีวิตพระอรหันต์ ได้มีจิตประทุษร้าย ยังพระโลหิตของพระศากยาคตให้ห้อ
ได้ทำลายสงฆ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๓] ส. บุคคลผู้สัตตักขัตตุปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้สัตตักขัตตุปรมะ เป็นผู้ไม่ควรเพื่อตรัสรู้ธรรมในระหว่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ เป็นผู้ไม่ควรเพื่อตรัสรู้ธรรมในระหว่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะนั้น ได้ปลงชีวิตมารดา ได้ปลงชีวิตบิดา ได้

ปลงชีวิตพระอรหันต์ ได้มีจิตประทุษร้าย ยังพระโลหิตของพระตถาคต

ให้ห้อ ได้ทำลายสงฆ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๔] ส. บุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิยมที่กำหนดบุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ ไว้ด้วยความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สถิติปฏิฐาน สัมมปธาน อธิธัมม อินทรีย์ พละ โพชฌงค์ ที่กำหนด

บุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ ไว้ด้วยความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๔๕] ส. นิยมที่กำหนดบุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ ไว้ด้วยความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า นิยมที่กำหนดบุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ ไว้ด้วยความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง

[๑๔๔๖] ส. สถิติปฏิฐาน ฯลฯ โพชฌงค์ ที่กำหนดบุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ ไว้ด้วยความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า โพชฌงค์ที่กำหนดบุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ ไว้ด้วยความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง

[๑๔๔๗] ส. บุคคลผู้สัจตักขัตตูปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๗ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ด้วยสกทาคามินิยม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ด้วยอนาคามินิยม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ด้วยอรหัตตนิม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ด้วยนิมอะไร?

ป. ด้วยโศคาปัตตนิม

[๑๔๘๘] ส. บุคคลผู้สัจจกัณฑ์ขัตตูปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๑ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชนเหล่านั้นเหล่าใด ก้าวลงสู่โศคาปัตตนิม ชนเหล่านั้นทั้งหมด เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๑ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๘๙] ส. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้สัจจกัณฑ์ขัตตูปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๑ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลนั้น เป็นสัจจกัณฑ์ขัตตูปรมะ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลนั้น เป็นสัจจกัณฑ์ขัตตูปรมะ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้สัจจกัณฑ์ขัตตูปรมะ เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิด ๑ ครั้งเป็นอย่างยิ่ง สัจจกัณฑ์ขัตตูปรมกถา จบ.

โกลังโกละเอกวิชิกถา

[๑๕๐๐] ปราวที ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้โกลังโกละเป็นผู้เที่ยงต่อความเกิดอีก ๒-๓ ครั้ง หรือ?

สกวาที ถูกแล้ว

ป. บุคคลนั้น เป็นโกลังโกละ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลนั้น เป็นโกลังโกละ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้โกลังโกละเป็นผู้เที่ยงต่อความเกิดอีก ๒-๓ ครั้ง

[๑๕๐๑] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้เอกพิชี เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิดอีกครั้งเดียว หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลนั้น เป็นเอกพิชี มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลนั้น เป็นเอกพิชี ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้เอกพิชี เป็นผู้เที่ยงต่อความเกิดอีกครั้งเดียว

โกลังโกเลอเกวี่ชีกดา จบ.

ชีวิตาโวโรปนกลา

[๑๕๐๒] สกวาที บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ พึงแกล้งปลงชีวิตสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ พึงแกล้งปลงชีวิตมารดา ฯลฯ พึงแกล้งปลงชีวิต

บิดา ฯลฯ พึงแกล้งปลงชีวิตพระอรหันต์ ฯลฯ พึงมีจิตคิดประทุษร้าย

ยังพระโลหิตของพระตถาคตให้ห้อ ฯลฯ พึงทำลายสงฆ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๐๓] ส. บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ พึงแกล้งปลงชีวิตสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ เป็นผู้ไม่มีความเคารพในพระศาสดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นผู้ไม่มีความเคารพในพระธรรม ฯลฯ เป็นผู้ไม่มีความเคารพในพระ

สงฆ์ ฯลฯ เป็นผู้ไม่มีความเคารพในสิกขา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๐๔] ส. บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ เป็นผู้มีความเคารพในพระศาสดา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ เป็นผู้มีความเคารพในพระศาสดาก็ต้องไม่

กล่าวว่า บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ พึงแกล้งปลงชีวิตสัตว์

ส. บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ เป็นผู้มีความเคารพในพระธรรม ฯลฯ ในพระสงฆ์

ฯลฯ ในสิกขา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ เป็นผู้มีความเคารพในสิกขาก็ต้องไม่กล่าว

ว่า บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ พึงแกล้งปลงชีวิตสัตว์

[๑๕๐๕] ส. บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ เป็นผู้ไม่มีความเคารพในพระศาสดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ พึงถ่ายอุจจาระรด พึงถ่ายปัสสาวะรด พึงถ่มเขพระรด

ที่พระพุทธรูป พึงทำพุทธรูปไว้ทางเบื้องซ้าย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๐๖] ส. บุคคลผู้มีทัญญูสมบัติ พึงแกล้งปลงชีวิตสัตว์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย มหาสมุทรดำรงสภาวะ

ไว้ ย่อมไม่ล่วงขอบเขต ฉนใด สาวกของเรา ย่อมไม่ล่วงสิกขา

บทนั้น ที่เราบัญญัติไว้แก่สาวกทั้งหลาย แม้เพราะเหตุแห่งชีวิต
ฉนั้นแล ๑- ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ พึงแก่งปลงชีวิต
สัตว์

ชีวิตาโวโรปนกถา จบ.

ทุกคติถา

[๑๕๐๗] สกวาที บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ ละทุกติได้ หรือ ๒- ?

ปรวาที ถูกแล้ว

@๑. พุ. อุ. ข้อ ๑๑๘ หน้า ๑๕๕

@๒. คำว่า ทุกติในที่นี้หมายถึง (๑) ทุกติ (๒) ตัณหาอันมีรูปเป็นต้นของสัตว์ที่เกิดในทุกติเป็นอารมณ์
คำถามนี้

@ท่านตั้งหมาย คนบางพวก เช่น พวกอุตตราพลก ที่อ้างว่า พระโศดาบันละทุกติทั้งสองอย่างนั้นได้

ส. บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ พึงยินดีในรูปของสัตว์ที่เกิดในอบาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ พึงยินดีในรูปของสัตว์ที่เกิดในอบาย ก็
ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ ละทุกติได้

[๑๕๐๘] ส. บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ ละทุกติได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ พึงยินดีในเสียง ฯลฯ ในกลิ่น ฯลฯ ในรส ฯลฯ
ในโผฏฐัพพะ ของสัตว์ที่เกิดในอบาย ฯลฯ พึงเสพเมถุนธรรม
กับนางอมมนุษย์ กับนางดิรัจฉาน กับนางนาค พึงรับแพะ พึงรับไก่
และสุกร พึงรับช้าง โค ม้า และลา ฯลฯ พึงรับนกระทา นกระจาบ
และนกงู หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ พึงรับนกระทา นกระจาบ และนกงู
ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ ละทุกติได้

[๑๕๐๙] ส. บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ ละทุกติได้ แต่บุคคลผู้มีทวิภูติสมบัติ พึงยินดีในรูป
ของสัตว์ที่เกิดในอบาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ ละทุกติได้ แต่พระอรหันต์ พึงยินดีในรูปของสัตว์ที่เกิดใน
อบาย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ ละทุกติได้ แต่บุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ พึงยินดีใน
เสียง ฯลฯ ในกลิ่น ฯลฯ ในรส ฯลฯ ในโณภูมัพพะ ของสัตว์ที่เกิดใน
อบาย ฯลฯ พึงรับนกระทา นกกระจาบ และนกยูง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ ละทุกติได้ แต่พระอรหันต์ พึงรับนกระทา นกกระจาบ
และนกยูง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๐] ส. พระอรหันต์ ละทุกติได้ และพระอรหันต์ ไม่พึงยินดีในรูปของสัตว์ที่เกิด
ในอบาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ ละทุกติได้ และบุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ ไม่พึงยินดี
ในรูปของสัตว์ที่เกิดในอบาย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ ละทุกติได้ และพระอรหันต์ ไม่พึงยินดีในเสียง ฯลฯ
ในกลิ่น ฯลฯ ในรส ฯลฯ ในโณภูมัพพะ ของสัตว์ที่เกิดในอบาย ฯลฯ
ไม่พึงเสพเมถุนธรรมกับนางอมนุษย์ กับนางดิรัจฉาน กับนางนาค ไม่
พึงรับแพะ ไม่พึงรับไก่และสุกร ไม่พึงรับช้าง โค ม้า และลา ฯลฯ
ไม่พึงรับนกระทา นกกระจาบ และนกยูง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ ละทุกติได้ และบุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ ไม่พึงรับน
กระทา นกกระจาบ และนกยูง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ ละทุกติได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ พึงเข้าถึงนรก ฯลฯ พึงเข้าถึงกำเนิดดิรัจฉาน ฯลฯ
พึงเข้าถึงภูมิแห่งเปรต หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้มีทิฏฐิสมบัติ ก็ละทุกติได้ นะสิ
ทุกคติกถา จบ.

สัทตมภวิกกถา

[๑๕๑๒] ปรวาที ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้มีภพที่ ๗ เป็นอย่างยิ่ง ละทุกติได้ หรือ?

สกวาที ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีภพที่ ๗ เป็นอย่างยิ่ง พึงเข้าถึงนรก พึงเข้าถึงกำเนิดดิรัจฉาน

ฟังเข้าถึงภูมิแห่งปรต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้เกิดในภพที่ ๗ ก็ละทุกข์ได้ นะสิ

สัตตมภวิกกถา จบ.

วรรคที่ ๑๒ จบ.

วรรคที่ ๑๓

กัมปปีฎฐกถา

[๑๕๑๓] สกวาที บุคคลผู้กัมปปีฎฐะ ฟังดำรงอยู่ได้ตลอดกัลป์ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. กัลป์ ดำรงอยู่ได้ด้วย พระพุทธเจ้าอุบัติขึ้นในโลกได้ด้วย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้กัมปปีฎฐะฟังดำรงอยู่ได้ตลอดกัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กัลป์ ดำรงอยู่ได้ด้วย สงฆ์แตกกันได้ด้วย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้กัมปปีฎฐะฟังดำรงอยู่ได้ตลอดกัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กัลป์ ดำรงอยู่ได้ด้วย บุคคลผู้กัมปปีฎฐะทำกรรมอันเป็นเหตุตั้งอยู่ตลอด
กัลป์ได้ด้วย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้กัมปปีฎฐะฟังดำรงอยู่ได้ตลอดกัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กัลป์ ดำรงอยู่ได้ด้วย บุคคลผู้กัมปปีฎฐะทำกาละได้ด้วย หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้กัมปปีฎฐะฟังดำรงอยู่ได้ตลอดกัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฟังดำรงอยู่ตลอดกัลป์ส่วนที่เป็นอดีต ฟังดำรงอยู่ตลอดกัลป์ ส่วนที่เป็น
อนาคต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้กัมปปีฎฐะ ฟังดำรงอยู่ตลอดกัลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฟังดำรงอยู่ตลอด ๒ กัลป์ ฟังดำรงอยู่ตลอด ๓ กัลป์ ฟังดำรงอยู่ตลอด
๔ กัลป์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้กัปปิฏฐะ ฟังดำรงอยู่ตลอดกาลป์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้กัปปิฏฐะ เมื่อกลับถูกไฟไหม้อยู่ ไปไหน

ป. ไปสู่โลกธาตุอื่น

ส. เป็นผู้ตายแล้วไป หรือว่าไปสู่เวหาสได้

ป. เป็นผู้ตายไปแล้ว

ส. กรรมอันเป็นเหตุตั้งอยู่ตลอดกาลป์ เป็นกรรมให้ผลในภพต่อๆ ไป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ไปสู่เวหาสได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้กัปปิฏฐะ เป็นผู้มฤต หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้กัปปิฏฐะ เป็นผู้มฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้กัปปิฏฐะ ได้เจริญฉันทอธิบาท ได้เจริญวิริยอธิบาท ได้เจริญ

จิตตอธิบาท ได้เจริญวิมังสาอธิบาท หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๔] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้กัปปิฏฐะ ฟังดำรงอยู่ได้ตลอดกาลป์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้กัปปิฏฐะ คือ ผู้ทำลายสงฆ์ให้

แตกจากกัน จะต้องไปอบาย จะต้องไปนรก ผู้ยินดีในการแยกพวก

ไม่ตั้งอยู่ในธรรม ย่อมคลาดจากธรรมเป็นแดนเกษมจากโยคะ เขา

ยังสงฆ์ซึ่งพร้อมเพรียงกันให้แตกกันแล้วจะหมกไหม้อยู่ในนรกตลอด

กาลป์ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้กัปปิฏฐะ ก็ฟังดำรงอยู่ได้ตลอดกาลป์ นะสิ

กัปปิฏฐกถา จบ.

กุศลจิตตปฏิลากถา

[๑๕๑๕] สกวาที บุคคลผู้กัปปิฏฐะ ไม่ฟังกลับได้กุศลจิต หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้กัปปิฏฐะ ฟังให้ทาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. วิจุลวรรค เล่ม ๒ ข้อ ๔๐๘ หน้า ๒๐๘

หากว่า บุคคลผู้กัปปัญญาพึงให้ทาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้กัปปัญญาไม่พึงกลับได้กุศลจิต

[๑๕๑๖] ศ. บุคคลผู้กัปปัญญาไม่พึงกลับได้กุศลจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลผู้กัปปัญญาพึงให้จิวร ฯลฯ พึงให้บิณฑบาต ฯลฯ พึงให้เสนา-
สนะ ฯลฯ พึงให้กิลานปัจฉยเภสัชบริวาร พึงให้ของขบเคี้ยว พึงให้ของกิน
พึงให้น้ำดื่ม พึงให้วพระเจดีย์ พึงยกขึ้นซึ่งดอกไม้อ่อนหอม เครื่อง
ลูบไล้ที่พระเจดีย์ ฯลฯ พึงทำการประทักษิณพระเจดีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า บุคคลผู้กัปปัญญาพึงทำการประทักษิณพระเจดีย์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า
บุคคลผู้กัปปัญญาไม่พึงกลับได้กุศลจิต ดังนี้ ฯลฯ

[๑๕๑๗] ป. บุคคลผู้กัปปัญญาพึงกลับได้กุศลจิต หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. บุคคลผู้กัปปัญญาพึงกลับได้กุศลจิต อันเป็นการออกจากอกุศลจิต เป็น
เหตุตั้งอยู่ตลอดกาลป็นั้น หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. พึงกลับได้กุศลจิตที่เป็นรูปาวจร ฯลฯ ที่เป็นอรูปาวจร ฯลฯ ที่เป็น
โลกุตตระ หรือ?

ศ. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

กุศลจิตตปฏิลากถา จบ.

อนันตราบยุตตกถา

[๑๕๑๘] ประวาที บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม พึงก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้ หรือ?

ศกวาที ถูกแล้ว

ป. พึงก้าวลงสู่มิจฉัตตนิยาม และสัมมัตตนิยามได้ทั้งสองอย่าง หรือ?

ศ. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม พึงก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. กรรมนั้น ได้ใช้ให้ทำแล้ว ก่อความรำคาญใจให้แล้ว ให้เกิดความ
วิปถีสารขึ้นแล้ว มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. หากว่า กรรมนั้น ได้ใช้ให้ทำแล้ว ก่อความรำคาญใจให้แล้ว ให้เกิด
ความวิปถีสารขึ้นแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม

ฟังก่าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

[๑๕๑๙] ส. บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะก่าวลงสู่สัมมัตตนิยาม
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เขาได้ปลงชีวิตมารดา ได้ปลงชีวิตบิดา ได้ปลงชีวิตพระอรหันต์ ได้มี
จิตประทุษร้าย ยังพระโลหิตแห่งพระตถาคตให้ห้อได้ ยังสงฆ์ให้แตกจาก
กัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม ล้มเลิกกรรมนั้นแล้ว บรรเทาความ
รำคาญใจได้แล้ว กำจัดความวิปถีสารได้แล้ว เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะก่าวลง
สู่สัมมัตตนิยาม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เขาได้ปลงชีวิตมารดา ได้ปลงชีวิตบิดา ฯลฯ ได้ยังสงฆ์ให้แตกจากกัน
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม ล้มเลิกกรรมนั้นแล้ว บรรเทาความ
รำคาญใจได้แล้ว กำจัดความวิปถีสารได้แล้ว เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะก่าวลง
สู่สัมมัตตนิยาม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมนั้นได้ล้มเลิกแล้ว ความรำคาญใจก็ได้บรรเทาแล้ว ความวิปถีสาร
ก็ได้กำจัดแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กรรมนั้นได้ล้มเลิกแล้ว ความรำคาญใจก็ได้บรรเทาแล้ว ความ
วิปถีสารก็ได้กำจัดแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม
ล้มเลิกกรรมนั้นแล้ว บรรเทาความรำคาญใจได้แล้ว กำจัดความวิปถีสาร
ได้แล้ว เป็นผู้ไม่ควรเพื่อจะก่าวลงสู่สัมมัตตนิยาม

[๑๕๒๐] ป. บุคคลผู้ใช้ให้ทำอนันตริยกรรม ฟังก่าวลงสู่สัมมัตตนิยาม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เขาได้ใช้ให้ทำกรรมนั้นแล้ว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า เขาได้ใช้ให้ทำกรรมนั้นแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้ใช้ให้ทำ
อนันตริยกรรม ฟังก่าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้

อนันตราปยุตตกลา จป.

นิยัตตสนิยามกถา

[๑๕๒๑] สกวาที บุคคลผู้แน่นอนแล้ว ย่อมก้าวลงสู่ทางแน่นอน (นิยาม) หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. บุคคลผู้แน่นอนแล้วในมิจฉัตตะ ก้าวลงสู่สัมมัตตนิยามได้ บุคคลผู้

แน่นอนแล้วในสัมมัตตะ ก็ก้าวลงสู่มิจฉัตตนิยามได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้แน่นอนแล้ว ย่อมก้าวลงสู่ทางแน่นอน หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ยังมรรคให้เกิดก่อนแล้ว จึงก้าวลงสู่ทางแน่นอน (นิยาม) ในภายหลัง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ยังโศคาปัตติมรรคให้เกิดก่อนแล้ว จึงก้าวลงสู่โศคาปัตตนิยามในภายหลัง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ยังสกทาคามีมรรค ฯลฯ ยังอนาคามีมรรค ฯลฯ ยังอรหัตตมรรคให้เกิดก่อนแล้ว จึงก้าวลงสู่อรหัตตนิยามในภายหลัง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลยังสติปัญฐาน ฯลฯ ยังสัมมปปชาน ฯลฯ ยังอิทธิบาท ฯลฯ ยังอินทริย์ ฯลฯ ยังพละ ฯลฯ ยังโพชฌงค์ให้เกิดก่อนแล้ว จึงก้าวลงสู่ทางแน่นอนในภายหลัง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๒๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้แน่นอนแล้วย่อมก้าวลงสู่ทางแน่นอน หรือ?

ส. ปรากฏแล้ว

ป. พระโพธิสัตว์ ไม่เป็นผู้ควรเพื่อจะตรัสรู้ธรรมในชาตินั้น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้แน่นอนแล้ว ก็ย่อมก้าวลงสู่ทางแน่นอนนะสิ

นิยัตตสนิยามกถา จบ.

นิวตกถา

[๑๕๒๓] สกวาที บุคคลเป็นผู้มีจิตอันนิรวรณครอบงำแล้ว ละนิรวรณ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. บุคคลเป็นผู้มีจิตอันราคะย่อมแล้ว ละราคะ เป็นผู้ที่มีจิตอันโทสะประทุษ

ร้ายแล้ว ละโทสะ เป็นผู้ที่มีจิตหลงแล้ว ละโมหะ เป็นผู้ที่มีจิตเศร้าหมอง

แล้ว ละกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลละราคาด้วยราคา ละโทษด้วยโทษ ละโมหะด้วยโมหะ
ละกิเลสด้วยกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ราคาที่สัมปยุตด้วยจิต มรรคที่สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ราคาเป็นอกุศล มรรคเป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมเป็นกุศลและธรรมเป็นอกุศล ธรรมมีโทษและธรรมไม่มีโทษ ธรรม
เลวและธรรมประณีต ธรรมดำและธรรมขาวอันเป็นข้าศึกกันมาพบกัน
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมเป็นกุศลและธรรมเป็นอกุศล ธรรมมีโทษและธรรมไม่มีโทษ ธรรม
เลวและธรรมประณีต ธรรมดำและธรรมขาวอันเป็นข้าศึกกันมาพบกัน
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ๔ ประการนี้ ไกลกัน
ไกลกันนัก ๔ ประการ เป็น โฉน พ้ำและแผ่นดินนี้ ประการแรกที่
ไกลกัน ไกลกันนัก ฯลฯ เพราะฉะนั้น ธรรมของสัตบุรุษจึงไกลจาก
อสัตบุรุษ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ธรรมที่เป็นกุศลและธรรมที่เป็นอกุศล ฯลฯ
มาพบกัน นะสี

[๑๕๒๔] ส. บุคคลเป็นผู้มีจิตอันนิรณครอบงแล้ว ละนิรณคร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. อ. จตุกก. ข้อ ๔๗ หน้า ๖๕ กถาวัตถุ ภาษาไทย ภาค ๒ ข้อ ๑๑๕๘

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ภิกษุนี้ ครั้นเมื่อจิตตั้งมั่นแล้ว เป็นจิต
บริสุทธิ์ ผ่องแผ้ว ไม่มีกิเลสเครื่องชั่วร้าย มีอุปกิเลสปราศไปแล้ว
เป็นจิตอ่อน ควรแก่การงาน ตั้งอยู่ ถึงความเป็นธรรมชาติไม่หวั่น
ไหวแล้ว อย่างนี้ ย่อมโน้มจิตไป เพื่อญาณเป็นเครื่องสิ้นไปแห่ง
อาสวะทั้งหลาย ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลเป็นผู้มีจิตอันนิรณันครอบงำแล้ว ละ
นิรณัน

[๑๕๒๕] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลเป็นผู้มีจิตอันนิรณันครอบงำแล้วละนิรณัน หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า เมื่อภิกษุผู้นั้น รู้ช้อย่างนี้ เห็นช้อย่างนี้
จิตย่อมหลุดพ้น แม้จากกามาสวะ ฯลฯ จิตย่อมหลุดพ้น แม้จาก
อวิชชาสวะ ดังนี้ ๒- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลก็เป็นผู้มีจิตอันนิรณันครอบงำแล้ว ละนิรณันนะสิ
นิวตถกถา จป.

สัมมุขีญตถกถา

[๑๕๒๖] สกวาที บุคคลเป็นผู้มีจิตพร้อมด้วยสัญโญชน์ ละสัญโญชน์ได้ หรือ?

ป. ราวาทิ ถูกแล้ว

๙. บุคคลเป็นผู้มีจิตอันระคายแล้ว ละระคาย เป็นผู้มีจิตอันโทสะประทุษ
ร้ายแล้ว ละโทสะ เป็นผู้มีจิตหลงแล้ว ละโมหะ เป็นผู้มีจิตเศร้าหมอง
แล้ว ละกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

@๑. กถาวัตถุภาษาไทย ภาค ๒ ข้อ ๗๖๑ ๒. กถาวัตถุภาษาไทย ภาค ๒ ข้อ ๗๖๑

๙. บุคคลละระคายด้วยระคาย ละโทสะด้วยโทสะ ละโมหะด้วยโมหะ ละ
กิเลสด้วยกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ระคายก็สัมปยุตด้วยจิต มรรคก็สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ระคายเป็นอกุศล มรรคเป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ธรรมที่เป็นกุศลและธรรมที่เป็นอกุศล ธรรมที่มีโทษและธรรมที่ไม่มีโทษ
ธรรมเลวและธรรมประณีต ธรรมดำและธรรมขาวอันเป็นข้าศึกกันมาพบกัน
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ธรรมที่เป็นกุศลและธรรมที่เป็นอกุศล ธรรมที่มีโทษและธรรมที่ไม่มีโทษ
ธรรมเลวและธรรมประณีต ธรรมดำและธรรมขาวอันเป็นข้าศึกกันมาพบกัน

หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ๔ ประการนี้ ไกลกัน
ไกลกันนัก ๔ ประการ เป็น โฉน พื้ และแผ่นดินนี้ ประการแรก
ที่ไกลกัน ไกลกันนัก ฯลฯ เพราะฉะนั้น ธรรมของสัตว์บุรุษ
จึงไกลจากสัตว์บุรุษ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ธรรมที่เป็นกุศล และธรรมที่เป็นอกุศล ฯลฯ
มาพบกัน

[๑๕๒๑] ส. บุคคลเป็นผู้มีจิตพร้อมด้วยสัญญา โสสัญญา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ภิกษุทั้งหลาย ครั้นเมื่อจิตตั้งมั่นแล้ว ฯลฯ
อย่างนี้ ย่อมย่อมจิตไปเพื่อญาณเป็นเครื่องสิ้นไปแห่งอาสวะทั้งหลาย
ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้มีจิตพร้อมด้วยสัญญา โสสัญญา
ละสัญญา

[๑๕๒๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ผู้มีจิตพร้อมด้วยสัญญา โสสัญญา หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า เมื่อภิกษุทั้งหลาย รู้อยู่อย่างนี้ เห็นอยู่อย่างนี้
จิตย่อมหลุดพ้น แม้จากกามาสวะ ฯลฯ จิตย่อมหลุดพ้น แม้จาก
อวิชชาสวะ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลก็เป็นผู้มีจิตพร้อมด้วยสัญญา โสสัญญา
นะสิ

สัมมุจิฏกถา

สมาปินโน อัสสาเทติถา

[๑๕๒๓] สกวาที ผู้เข้าสมาบัติย่อมยินดี ความยินดีรักใคร่ในฌาน มีฌานเป็นอารมณ์
หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ฌานนั้น เป็นอารมณ์แห่งฌานนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ฌานนั้น เป็นอารมณ์แห่งฌานนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลถูกต้องผัสสะนั้นด้วยผัสสะนั้น เสวยเวทนานั้นด้วยเวทนานั้น จำ
สัญญา นั้นด้วยสัญญานั้น ตั้งเจตนา นั้นด้วยเจตนา นั้น กิจจิต นั้นด้วยจิต
นั้น ตริกิตกนั้นด้วยวิตกนั้น ตรองวิจารณ์ด้วยวิจารณ์ คัมปิตินั้นด้วย
ปิตินั้น ระลึกสคตินั้นด้วยสคตินั้น รู้แจ้งปัญญานั้นด้วยปัญญานั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความยินดีรักใคร่ในฉานก็สัมปยุตด้วยจิต ฉานก็สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความยินดีรักใคร่ในฉานเป็นอกุศล ฉานเป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและธรรมที่เป็นอกุศล ธรรมที่มีโทษและธรรมที่ไม่มีโทษ
ธรรมเลวและธรรมประณีต ธรรมดำและธรรมขาวอันเป็นข้าศึกกัน มา
พบกัน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมที่เป็นกุศลและธรรมที่เป็นอกุศล ธรรมที่มีโทษและธรรมที่ไม่มีโทษ
ธรรมเลวและธรรมประณีต ธรรมดำและธรรมขาวอันเป็นข้าศึกกัน มา
พบกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ๔ ประการนี้ ไกลกัน
ไกลกันนัก ๔ ประการเป็นไฉน ไฟและแผ่นดินนี้ประการแรก
ที่ไกลกัน ไกลกันนัก ฯลฯ เพราะฉะนั้น ธรรมของสัตว์บุรุษ จึง
ไกลจากอสัตบุรุษ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่ฟังกล่าวว่า ธรรมที่เป็นกุศลและธรรมที่เป็นอกุศล ธรรม
ที่มีโทษและธรรมที่ไม่มีโทษ ธรรมเลวและธรรมประณีต ธรรมดำและ
ธรรมขาวอันเป็นข้าศึกกันมาพบกัน

[๑๕๓๐] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ผู้เข้าสมาบัติย่อมยินดี ความยินดีรักใคร่ในฉาน มีฉาน
เป็นอารมณ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้
สังคแล้วจากามทั้งหลาย ฯลฯ บรรลุปฐมฌานอยู่ เรายินดีในฉาน
นั้น รักใคร่ฉานนั้น และประสบความปลื้มใจด้วยฉานนั้น บรรลุ

หุติยฆาน ภายใต้งองโส เพราะวิตกแล่วจิารสงบ ๑ล๑ บรรลู่ถึงตติย-
ฆาน ๑ล๑ บรรลู่จตุตถฆานอยู่ ๑ล๑ เธอยินดีฆานนั้น รักไกรฆาน
นั้น แล่วประสพคความปลื้มใจด้วยฆานนั้น ดังนี้ เป็นสูตรมื่ออยู่จริง มิใช่
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้อยคานั้น ผู้เข้สมบัตถิ์ยนิค คความยินดีรักไกรในฆาน ก็มิฆานเป็น
อารมณฺ์ นะล

สมบป็นโน อัสสาเทคถา จบ.

อสาตราคถา

[๑๕๓๑] สกวถิ คความยินดีในลิ่งที่ไม้ชอบใจมื่ออยู่ หรือ?

ปรวถิ ถูกแล้ว

ส. สัตว์ท้งหลยเป็นผู้นั้นขมย้งในทุกข์ มื่ออยู่บงพวกที่ปรารถนา กระหิย
แสวงห คั่นห แสวหทุกข์ หมกมุ่นทุกข์ ตั้งอยู่ หรือ?

ป. ไม้พ้งกล่วถ้อยคานั้น ๑ล๑

ส. สัตว์ท้งหลยเป็นผู้นั้นขมย้งในสุข มื่ออยู่บงพวกที่ปรารถนา กระหิย
แสวงห คั่นห แสวหหสุข หมกมุ่นสุขตั้งอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หกถว สัตว์ท้งหลยเป็นผู้นั้นขมย้งในสุข มื่ออยู่บงพวกที่ปรารถนา
กระหิย แสวงห คั่นห แสวหหสุข หมกมุ่นสุข ตั้งอยู่ ก็ต้งไม้กล่ว
ว คความยินดีในลิ่งที่ไม้ชอบใจมื่ออยู่ ดังนี้

[๑๕๓๒] ส. คความยินดีในลิ่งที่ไม้ชอบใจมื่ออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รากนุสยนอนเนือองอยู่ในทุกขเวทนห ปฏิฆานุสยนอนเนือองอยู่ในสุข-
เวทนห หรือ?

ป. ไม้พ้งกล่วถ้อยคานั้น ๑ล๑

ส. รากนุสยนอนเนือองอยู่ในสุขเวทนห ปฏิฆานุสยนอนเนือองอยู่ในทุกข-
เวทนห มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หกถว รากนุสยนอนเนือองอยู่ในสุขเวทนห ปฏิฆานุสยนอนเนือองอยู่ใน
ทุกขเวทนห ก็ต้งไม้กล่วว คความยินดีในลิ่งที่ไม้ชอบใจมื่ออยู่ ดังนี้

[๑๕๓๓] ป. ไม้พ้งกล่วว คความยินดีในลิ่งที่ไม้ชอบใจมื่ออยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภคได้ตรัสไว้ว บุคคณั้น ประสพคความยินดีหรือคความ

ยินร้ายอย่างนี้แล้ว เสวยเวทนาอย่างใดอย่างหนึ่ง สุขก็ตามทุกข์ก็ตาม
มิใช่ทุกข์มิใช่สุขก็ตาม เขาเพลิดเพลิน บ่นถึง หมกมุ่นเวทนานั้น
ตั้งอยู่ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

@๑. ม. มู. ข้อ ๔๕๑ หน้า ๔๘๘

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ความยินดีในสิ่งที่ไม่ชอบใจก็มีอยู่ นะสิ
อสาตราคกกา จบ.

ฉัมมัตถา อภัยกตาคติกา

[๑๕๓๔] สกวาที ฉัมมัตถาเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นวิปากอภัยกต เป็นกิริยาอภัยกต เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็น
จักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๓๕] ส. ฉัมมัตถาเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปฉัมมัตถาเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ฉัมมัตถาเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททฉัมมัตถา ฯลฯ คันธฉัมมัตถา รสฉัมมัตถา ฯลฯ โณภูมัพพฉัมมัตถาเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๓๖] ส. รูปฉัมมัตถาเป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฉัมมัตถาเป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททฉัมมัตถา ฯลฯ โณภูมัพพฉัมมัตถา เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฉัมมัตถาเป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๓๗] ส. ฉัมมัตถาเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฉัมมัตถา พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นอกุศล มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ตัณหาพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นอกุศล ก็ต้องไม่กล่าวว่า
ขัมมตัณหาเป็นอัปยากฤต

[๑๕๓๘] ส. ขัมมตัณหาเป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความโลภพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นอกุศล และขัมมตัณหาที่เป็นความ
โลภ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความโลภพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นอกุศล และขัมมตัณหาที่
เป็นความโลภ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ขัมมตัณหาเป็นอัปยากฤต

[๑๕๓๙] ส. โลภะคือขัมมตัณหาเป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลภะคือรูปตัณหาเป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โลภะคือขัมมตัณหาเป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลภะคือสัพพตัณหา ฯลฯ คือโผฏฐัพพตัณหาเป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๔๐] ส. โลภะคือรูปตัณหาเป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลภะคือขัมมตัณหาเป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โลภะคือสัพพตัณหา ฯลฯ คือโผฏฐัพพตัณหาเป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลภะคือขัมมตัณหาเป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๔๑] ส. ขัมมตัณหาเป็นอัปยากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ตัณหานี้ใด ทำความเกิดอีก เป็นไปกับ
ด้วยความกำหนดด้วยอำนาจความเพลิดเพลิน เพลิดเพลินยิ่งใน
อารมณ์นั้นๆ ตัณหาดังกล่าวนี้อีก กามตัณหา ภวตัณหา วิภว-
ตัณหา ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ขัมมตัณหาเป็นอัปยากฤต

[๑๕๔๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รัมมัตถาเป็นอัปายกถ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มันเป็นัตถาในธรรม มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า มันเป็นัตถาในธรรม ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า

รัมมัตถาเป็นอัปายกถ

รัมมัตถา อัปายกตาคติกา จป.

@๑. ส. ส. ข้อ ๑๖๘๕ หน้า ๕๒๕

รัมมัตถา นทุกขสมุทัยคติกา

[๑๕๔๓] สกวาที รัมมัตถาไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ราวาทิ ถูกแล้ว

ส. รูปัตถาไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รัมมัตถาไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททัตถา ฯลฯ คันธัตถา รสัตถา ฯลฯ โสณัฐพัตถาไม่เป็น

ทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๔๔] ส. รูปัตถาเป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รัมมัตถาเป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัททัตถา ฯลฯ คันธัตถา ฯลฯ รสัตถา ฯลฯ โสณัฐพัตถาเป็น

ทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รัมมัตถาเป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รัมมัตถาไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ตัณหา พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นทุกขสมุทัย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ตัณหาพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นทุกขสมุทัย ก็ต้องไม่กล่าวว่า

รัมมัตถาไม่เป็นทุกขสมุทัย

[๑๕๔๕] ส. รัมมัตถหาไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความโลภพระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นทุกขสมุทัย และรัมมัตถหาที่เป็นความโลภ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความโลภ พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นทุกขสมุทัย และรัมมัตถหาที่เป็นความโลภ ก็ต้องไม่กล่าวว่า รัมมัตถหาไม่เป็นทุกขสมุทัย

[๑๕๔๖] ส. โลกะคือรัมมัตถหา ไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกะคือรูปตัณหา ไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โลกะคือรัมมัตถหา ไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกะคือสัททตัณหา ฯลฯ กิณธัตถหา ฯลฯ กิเณสตัณหา ฯลฯ กิเณสสุพัพตัณหา ไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๔๗] ส. โลกะคือรูปตัณหา เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกะคือรัมมัตถหา เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โลกะคือสัททตัณหา ฯลฯ กิเณสสุพัพตัณหา เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกะคือรัมมัตถหา เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๔๘] ส. รัมมัตถหาไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ตัณหานี้ใด กระทำความเกิดอีก เป็นไป
กับด้วยความกำหนดด้วยอำนาจความเพลิดเพลิน เพลิดเพลินยิ่งใน
อารมณ์นั้นๆ ตัณหาดังกล่าวนี้นี้คือ กามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา
ดังนี้ เป็นสูตรมียอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า รัมมัตถหาไม่เป็นทุกขสมุทัย ดังนี้

[๑๕๔๙] ส. ไม่พึงกล่าว รัมมัตถหาไม่เป็นทุกขสมุทัย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มันเป็นค้นหาในธรรม มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า มันเป็นค้นหาในธรรม ก็ต้องไม่กล่าวว่า ชัมมัตถาไม่เป็นทุกข-
สมุทัย ดังนี้

ชัมมัตถา นทุกขสมุทโยติกา จป.

วรรคที่ ๑๓ จป.

วรรคที่ ๑๔

กุสลากุศลปฏิสันทนกถา

[๑๕๕๐] สกวาที กุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้ หรือ?

ป. ราวาทิ ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งกุศล ความนึก ฯลฯ
ความตั้งใจอันนั้นแหละ เพื่อความเกิดขึ้นแห่งกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้ แต่ไม่พึงกล่าวว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
อันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งกุศล ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแหละ
เพื่อความเกิดขึ้นแห่งกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ไม่นึกถึงอยู่ ฯลฯ ไม่ตั้งใจอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ตั้งใจอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้นึกถึงอยู่ ตั้งใจอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า กุศล
มูล สืบต่อกุศลมูล

[๑๕๕๑] ส. กุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อกุศลย่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจโดยไม่แยบคาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจโดยไม่แยบคาย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กุศलय่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจโดยแยบคาย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจโดยแยบคาย ก็ต้องไม่กล่าวว่า
กุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้ ดังนี้

[๑๕๕๒] ศ. กุศลมูลย่อมสืบต่อกุศลมูลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. เนกขัมมสัญญาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งกามสัญญา อภยาปาทสัญญาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งพยาปาทสัญญา อวิหิงสาสัญญาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งวิหิงสาสัญญา เมตตาทิเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งพยาบาท กรุณาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งวิหิงสา มุทิตาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งอรรถิ อุเบกขาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งปฏิฆะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕๓] ศ. อกุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งอกุศล ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแหละ เพื่อความเกิดขึ้นแห่งอกุศลมูล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อกุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้ แต่ไม่พึงกล่าวว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งอกุศล ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแหละ เพื่อความเกิดขึ้นแห่งอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อกุศลมูลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ไม่นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ไม่ตั้งใจอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อกุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ตั้งใจอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า อกุศลเกิดขึ้นแก่ผู้นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ตั้งใจอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า อกุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้

[๑๕๕๔] ศ. อกุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. กุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจโดยแยบคาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. อกุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจโดยแยบคาย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. อกุศลเกิดขึ้น แก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจโดยไม่แยบคาย มิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า อกุศลเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจโดยไม่แยบคายก็ต้องไม่กล่าวว่า อกุศลมูล ย่อมสืบต่อกุศลมูลได้ ดังนี้

[๑๕๕๕] ศ. อกุศลมูล สืบต่อกุศลมูลได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามสัญญาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งเนกขัมมสัญญา พยาบาทสัญญาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งอัพยาบาทสัญญา วิหิงสาสัญญาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งอวิหิงสาสัญญา พยาบาทเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งเมตตา วิหิงสาเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งกรุณา อรติเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งมูทิตา ปฏิมะเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งอุเบกขา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕๖] ป. ไม่พึงกล่าวว่า กุศลมูลสืบต่ออกุศลมูลได้ อกุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. จิตกำหนดในวัตถุนั้นเทียว ก็กลายกำหนดในวัตถุนั้นเทียว ก็กำหนดในวัตถุนั้นเทียว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า จิตกำหนดในวัตถุใดเทียว ก็กลายกำหนดในวัตถุนั้นเทียว กลายกำหนดในวัตถุใดเทียว ก็กำหนดในวัตถุนั้นเทียว ด้วยเหตุนี้แหละ ท่านจึงต้องกล่าวว่า กุศลมูลสืบต่ออกุศลมูลได้ อกุศลมูลสืบต่อกุศลมูลได้

กุสลากุศลปฏิสันทนกถา จบ

สพายนุปปัตติกถา

[๑๕๕๗] สกวาที อายุขณะ ๖ เกิดขึ้นในครุภมารดา ไม่ก่อนไม่หลังกัน หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้มีอวัยวะน้อยใหญ่ครบครัน มีอินทรีย์อันไม่พร่องหยั่งลงในครุภมารดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕๘] ส. จักขายขณะเกิดขึ้นพร้อมกับจิตดวงแสงหาอุปบัติ (ปฏิสนธิจิต) หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มือ เท้า ศีรษะ หู จมูก ปาก ฟัน ก็เกิดขึ้นพร้อมกับจิตดวงแสงหาอุปบัติ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตายขณะ ฯลฯ ฆานายขณะ ฯลฯ ชิวหายขณะ เกิดขึ้นพร้อมกับจิตดวงแสงหาอุปบัติ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มือ เท้า ศีรษะ หู จมูก ปาก ฟัน ก็ตั้งขึ้นพร้อมกับจิตดวงแสงหา

อุปบัติ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕๕] ป. จักขยตนะเกิดขึ้นแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดาในภายหลังหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดา กระทำกรรมเพื่อได้จักขุในท้องมารดา หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. โสตายตนะ ฯลฯ ฆานายตนะ ฯลฯ ชิวหายตนะ เกิดแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดาในภายหลัง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดานั้น กระทำกรรมเพื่อได้ชีวหาในครรภ์มารดา หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูก เกิดแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดาในภายหลัง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดา กระทำกรรมเพื่อได้กระดูกในครรภ์มารดา หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๖๐] ส. ไม่ฟังกล่าวว่า ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูก เกิดแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดาในภายหลัง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า สัตว์ผู้เกิดในครรภ์เกิดเป็นกลละขึ้นก่อน จากกลละเกิด เป็นอัมพุทะ จากอัมพุทะ เกิดเป็นเปลี จากเปลี เกิดเป็นฉนะ จากฉนะ เกิดเป็นปัญจสาขา ผม ขน และเล็บ ที่มารดาบริโภคลังใด คือ ข้าว น้ำ และ โภชนะ และทารกผู้อยู่ในครรภ์มารดานั้น เติบโตขึ้นในครรภ์มารดานั้น ด้วยอาหาร คือ ข้าว น้ำ และโภชนะ ที่มารดาของตนบริโภค ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริงมิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ผม ขน เล็บ ฟัน กระดูก ก็เกิดแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์มารดา ในภายหลังนะสิ

สพายตฺนุปปัตตคฺกถา จป

@๑. ส. ศกถ. ข้อ ๘๐๓ หน้า ๓๐๓

อนันตรปีจยกถา

[๑๕๖๑] สกวาที โสตวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งจกขุวิญญาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อการเกิดขึ้นแห่งจกขุวิญญาน
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจนั้นแหละ เพื่อการเกิดขึ้นแห่งโสตวิญญาน
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะ โสตวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งจกขุวิญญาน ฉะนั้นจึงไม่
พึงกล่าวว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อการเกิดขึ้นแห่ง
จกขุวิญญาน ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแหละ เพื่อการเกิดขึ้น
แห่งโสตวิญญาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสตวิญญานเกิดขึ้นแก่ผู้ไม่นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ไม่ตั้งใจอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตวิญญาน ย่อมเกิดขึ้นแก่ผู้นึกถึงอยู่ ฯลฯ แก่ผู้ตั้งใจอยู่ มิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่าโสตวิญญานย่อมเกิดขึ้นแก่ผู้นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ตั้งใจอยู่ ก็ต้องไม่
กล่าวว่า โสตวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งจกขุวิญญาน

[๑๕๖๒] ส. โสตวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งจกขุวิญญาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จกขุวิญญานย่อมเกิดขึ้นแก่ผู้กระทำไว้ในใจซึ่งนิมิต คือรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสตวิญญานเกิดขึ้นแก่ผู้กระทำไว้ในใจซึ่งนิมิตคือรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๖๓] ส. จกขุวิญญาน มีรูปเป็นอารมณ์อย่างเดียว ไม่มีอย่างอื่นเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสตวิญญานมีรูปเป็นอารมณ์อย่างเดียว ไม่มีอย่างอื่นเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จกขุวิญญานเกิดขึ้นเพราะอาศัยจักขุและรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสตวิญญานเกิดขึ้นเพราะอาศัยจักขุและรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสตวิญญานเกิดขึ้นเพราะอาศัยจักขุและรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่าโสตวิญญานเกิดขึ้นเพราะอาศัยจักขุและรูปดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง

หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า จักขุวิญญาณเกิดขึ้นเพราะอาศัยจักขุและรูป ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คำว่า จักขุวิญญาณเกิดขึ้นเพราะอาศัยจักขุและรูป ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า โสทวิญญานเกิดขึ้นเพราะอาศัยจักขุและรูป

ส. โสทวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งจักขุวิญญาณ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จักขุวิญญาณอันนั้น โสทวิญญานกันั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๖๔] ส. ฆานวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งโสทวิญญาน ฯลฯ ชิวหาวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งฆานวิญญาน ฯลฯ

[๑๕๖๕] ส. กายวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งชิวหาวิญญาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งชิวหาวิญญาน ความนึก ความตั้งใจอันนั้นแหละ เพื่อความเกิดขึ้นแห่งกายวิญญาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะกายวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งชิวหาวิญญาน ฉะนั้นจึงไม่พึงกล่าวว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งชิวหาวิญญาน ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแหละ เพื่อความเกิดขึ้นแห่งกายวิญญาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายวิญญานเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ไม่นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ไม่ตั้งใจอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายวิญญานย่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ตั้งใจอยู่ มิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กายวิญญานย่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้นึกถึงอยู่ ฯลฯ ผู้ตั้งใจอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า กายวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งชิวหาวิญญาน

[๑๕๖๖] ส. กายวิญญานเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งชิวหาวิญญาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชิวหาวิญญานย่อมเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจซึ่งนิมิตคือรส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายวิญญูณเกิดขึ้นแก่บุคคลผู้ทำไว้ในใจ ซึ่งนิมิตคือรส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชิวหาวิญญูณมีรสเป็นอารมณ์อย่างเดียว มิได้มีอย่างอื่นเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายวิญญูณมีรสเป็นอารมณ์อย่างเดียว มิได้มีอย่างอื่นเป็นอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชิวหาวิญญูณเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยลิ้นและรส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กายวิญญูณเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยลิ้นและรส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายวิญญูณเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยลิ้นและรส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า กายวิญญูณเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยลิ้นและรส ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. คำว่า ชิวหาวิญญูณเกิดขึ้นได้เพราะอาศัยลิ้นและรส ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คำว่า ชิวหาวิญญูณเกิดขึ้นเพราะอาศัยลิ้นและรส ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า กายวิญญูณเกิดขึ้นเพราะอาศัยลิ้นและรส

ส. กายวิญญูณเกิดขึ้นได้ในลำดับแห่งชิวหาวิญญูณ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชิวหาวิญญูณอันนั้น กายวิญญูณก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๖๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า วิญญูณ ๕ เกิดขึ้นในลำดับแห่งกันและกัน หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลบางคน ฟ้อนรำ ขับร้อง บรรเลงดนตรีเห็นรูปด้วยฟังเสียงด้วย
สูดกลิ่นด้วย ลิ้มรสด้วย ถูกต้องโภกฐัปปะด้วย (ในขณะเดียวกัน)
มีอยู่ มิใช่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า บุคคลบางคน ฟ้อนรำ ขับร้อง บรรเลงดนตรีเห็นรูปด้วย ฟัง
เสียงด้วย สูดกลิ่นด้วย ลิ้มรสด้วย ถูกต้องโภกฐัปปะด้วย (ในขณะ
เดียวกัน) มีอยู่ ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า วิญญูณ ๕ เกิด

ขึ้นในลำดับแห่งกันและกันแล

อนันตปริยจักกตา จบ

อริยรูปกถา

[๑๕๖๘] สกวาที อริยรูปอาศัสมหาภูตรูป หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. อริยรูปเป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มหาภูตรูปเป็นกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มหาภูตรูปเป็นอัปายากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อริยรูปเป็นอัปายากฤต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อริยรูปอาศัสมหาภูตรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อริยรูปเป็นอนาสวะ ๑- เป็นอสังฺกัญญะนิยะ เป็นอคันถนิยะ เป็นอโนมนนิยะ
เป็นอโยคนิยะ เป็นอนิรวณนิยะ เป็นอปรามัญญะ เป็นอนุปาทานนิยะ เป็น
อสังกิลลิกะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มหาภูตรูปเป็นอนาสวะ ฯลฯ เป็นอสังกิลลิกะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มหาภูตรูป เป็นสาสวะ ๒- เป็นอสังฺกัญญะนิยะ ฯลฯ เป็นอสังกิลลิกะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อริยรูป เป็นสาสวะ เป็นอสังฺกัญญะนิยะ ฯลฯ เป็นอสังกิลลิกะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๖๙] ป. ไม่พึงกล่าวว่า อริยรูปอาศัสมหาภูตรูป หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า คูกรภิกษุทั้งหลาย รูปอย่างใดอย่างหนึ่ง
คือ มหาภูตรูป ๔ และรูปที่อาศัสมหาภูตรูป ๔ ดังนี้เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น อริยรูปที่อาศัสมหาภูตรูป น่ะสิ

อริยรูปกถา จบ

อัญญา อนุสโชติกถา

[๑๕๑๐] สกวาที กามราคานุสสัยอย่างหนึ่ง กามราคปริยฐานก้อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามราคะอย่างหนึ่ง กามราคปริยฐานก้อย่างหนึ่ง หรือ

@๑. อนาสวะ แปลว่า ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ แม้คำต่อๆ ไปก็แปลอย่างเดียวกัน เช่น อสัญญโทษนิยะ แปลว่า ไม่เป็น

@อารมณ์ของสังโยชน์ คุณิเทศในธรรมสังคณิประการ

@๒. สาสวะ แปลว่า เป็นอารมณ์ของอาสวะ แม้คำต่อๆ ไปก็แปลอย่างเดียวกัน คุณิเทศในธรรมสังคณิประการ

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กามราคะอันนั้น กามราคปริยฐานก้อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กามราคานุสสัยอันนั้น กามราคปริยฐานก้อันนั้นแหละ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๑] ส. ปฏิกขานุสสัยอย่างหนึ่ง ปฏิกขปริยฐานก้อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฏิกขะอย่างหนึ่ง ปฏิกขปริยฐานก้อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปฏิกขะอันนั้น ปฏิกขปริยฐานก้อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฏิกขานุสสัยอันนั้น ปฏิกขปริยฐานก้อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๒] ส. มานานุสสัยอย่างหนึ่ง มานปริยฐาน ก้อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มานะอย่างหนึ่ง มานปริยฐานก้อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มานะอันนั้น มานปริยฐานก้อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มานานุสสัยอันนั้น มานปริยฐานก้อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๓] ส. ทิฏฐานุสสัยอย่างหนึ่ง ทิฏฐิปริยฐานก้อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิฏฐิอย่างหนึ่ง ทิฏฐิปริยฐานก้อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทิฏฐิอันนั้น ทิฏฐิปริยฐานก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิฏฐานุสสัยอันนั้น ทิฏฐิปริยฐานก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๔] ส. วิจิกิจฉาณุสสัยอย่างหนึ่ง วิจิกิจฉาปริยฐานก็อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิจิกิจฉาอย่างหนึ่ง วิจิกิจฉาปริยฐานก็อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิจิกิจฉาอันนั้น วิจิกิจฉาปริยฐานก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิจิกิจฉาณุสสัยอันนั้น วิจิกิจฉาปริยฐานก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๕] ส. ภวราคานุสสัยอย่างหนึ่ง ภวราคปริยฐานก็อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ภวราคะอย่างหนึ่ง ภวราคปริยฐานก็อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ภวราคะอันนั้น ภวราคปริยฐานก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ภวราคานุสสัยอันนั้น ภวราคปริยฐานก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๖] ส. อวิชขานุสสัยอย่างหนึ่ง อวิชชาปริยฐานก็อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชาอย่างหนึ่ง อวิชชาปริยฐานก็อย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อวิชขานุสสัยอันนั้น อวิชชาปริยฐานก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชขานุสสัยนั้น อวิชชาปริยฐานก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๑๗] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อนุสสัยอย่างหนึ่ง ปริยฐานก็อย่างหนึ่ง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปุณฺณ ครั้นเมื่อจิตที่เป็นกุศลหรืออัปายากฤต เป็นไปอยู่ฟังกล่าวว่า ผู้มี
อนุสสัย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ฟังกล่าวว่า ผู้มีจิตอันปริยฐานกลุ่มรุม หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น อนุสัยอย่างหนึ่ง ปริยฐานอย่างหนึ่งนะสิ

ส. ปุณฺชน ครั้นเมื่อจิตที่เป็นกุศลหรืออัปายากฤต เป็นไปอยู่ฟังกล่าวว่า
ผู้มีราคะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฟังกล่าวว่า มีจิตอันปริยฐานกลุ่มรุม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถ้าอย่างนั้น ราคะอย่างหนึ่ง ปริยฐานอย่างหนึ่ง นะสิ
อัญญ โณ อนุสโยติกถา จบ

ปริยฐาน จิตตวิปปยุตตันติกถา

[๑๕๗๘] สกวาที ปริยฐานวิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. วาที ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็นจักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณภูมัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปริยฐาน วิปปยุตจากจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตมีราคะ จิตมีโทสะ จิตมีโมหะ ฯลฯ จิตเป็นอกุศล จิตเศร้าหมอง
ไม่มี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จิตมีราคะ จิตมีโทสะ จิตมีโมหะ ฯลฯ จิตเป็นอกุศล จิตเศร้าหมอง
มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า จิตมีราคะ จิตมีโทสะ จิตมีโมหะ ฯลฯ จิตเป็นอกุศล จิตเศร้า
หมอง มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ปริยฐานวิปปยุตจากจิต ดังนี้

ปริยฐาน จิตตวิปปยุตตันติกถา จบ

ปริยาป็นนถา

[๑๕๗๙] สกวาที รูปราคะ นอนเนื่องอยู่ในรูปธาตุ นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. วาที ถูกแล้ว

ส. รูปราคะ เป็นธรรมแสวงหาสมบัติ เป็นธรรมแสวงหาอุปบัติ เป็นธรรม
เครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญธรรม สหระค เกิดร่วม ระคน สัมปยุต
เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียว

กัน กับจิตดวงแสงหาสมบัติ กับจิตดวงแสงหาอุปบัติ กับจิตเป็น
เครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กามราคะ ไม่เป็นธรรมแสงหาสมบัติ ไม่เป็นธรรมแสงหาอุปบัติ
ไม่เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม จะสหคต เกิดร่วม ระคน
สัมปยุต เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน จะมีวัตถุเป็นอันเดียวกัน จะมีอารมณ์
เป็นอันเดียวกัน กับจิตดวงแสงหาสมบัติ ก็หาไม่ได้ กับจิตดวงแสง
หาอุปบัติ ก็หาไม่ได้กับจิตเป็นเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม ก็หาไม่ได้
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กามราคะ ไม่เป็นธรรมแสงหาสมบัติ ไม่เป็นธรรมแสงหา
อุปบัติ ไม่เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม ฯลฯ จะมีอารมณ์
อันเดียวกัน ฯลฯ กับจิตเป็นเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม ก็หาไม่ได้ก็
ต้องไม่กล่าวว่า รูปราคะ นอนเนื่องอยู่ในรูปธาตุ นับเนื่องอยู่ในรูปธาตุ
 ฯลฯ

[๑๕๘๐] ส. รูปราคะ นอนเนื่องในรูปธาตุ นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททราคะ นอนเนื่องในสัทธาธาตุ นับเนื่องในสัทธาธาตุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปราคะ นอนเนื่องในรูปธาตุ นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คันธราคะ ฯลฯ รสราคะ ฯลฯ โสภณูปพรากะ นอนเนื่องในโสภณูปพรากะ
นับเนื่องในโสภณูปพรากะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๘๑] ส. สัททราคะ นอนเนื่องในสัทธาธาตุ แต่ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในสัทธาธาตุ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปราคะ นอนเนื่องในรูปธาตุ แต่ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในรูปธาตุ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. คันธราคะ ฯลฯ รสราคะ ฯลฯ โสภณูปพรากะ นอนเนื่องในโสภณูปพรากะ
แต่ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในโสภณูปพรากะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปราคะ นอนเนื่องในรูปธาตุ แต่ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๘๒] ส. อรูปราคะ นอนเนื่องในอรูปธาตุ นับเนื่องในอรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรูปราคะ เป็นธรรมแสวงหาสมาบัติ เป็นธรรมแสวงหาอุปปัตติ เป็นธรรม
เครื่องอยู่เป็นสุขในทิฏฐธรรม สหระคต เกิดร่วม ระคน สัมปยุต
เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียว
กัน กับจิตดวงแสวงหาสมาบัติ กับจิตดวงแสวงหาอุปปัตติ กับจิตเป็น
เครื่องอยู่เป็นสุขในทิฏฐธรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อรูปราคะ จะเป็นธรรมแสวงหาสมาบัติ จะเป็นธรรมแสวงหาอุปปัตติ
จะเป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทิฏฐธรรม ฯลฯ จะมีอารมณ์เป็นอันเดียว
กัน ฯลฯ กับจิตเป็นเครื่องอยู่เป็นสุขในทิฏฐธรรม ก็หาไม่ได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อรูปราคะ ไม่เป็นธรรมแสวงหาสมาบัติ ไม่เป็นธรรมแสวงหา
อุปปัตติ ฯลฯ จะมีอารมณ์เป็นอันเดียวกัน ฯลฯ กับจิตเป็นเครื่องอยู่เป็น
สุขในทิฏฐธรรม ก็หาไม่ได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า อรูปราคะ นอนเนื่องใน
อรูปธาตุนับเนื่องในอรูปธาตุ

[๑๕๘๓] ส. อรูปราคะ นอนเนื่องในอรูปธาตุ นับเนื่องในอรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัททราคะ นอนเนื่องในสัททธาตุ นับเนื่องในสัททธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อรูปราคะ นอนเนื่องในอรูปธาตุ นับเนื่องในอรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คันธราคะ ฯลฯ รสราคะ ฯลฯ โสภณูปพราคะ นอนเนื่องในโสภณูปพ
ธาตุ นับเนื่องในโสภณูปพธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๘๔] ส. สัททราคะ นอนเนื่องในสัททธาตุ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า นับเนื่องในสัทท
ธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรูปราคะ นอนเนื่องในอรูปธาตุ แต่ไม่ฟังกล่าวว่า นับเนื่องในอรูปธาตุ
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. คันธราคะ ฯลฯ รสราคะ ฯลฯ โสภณูปพราคะ นอนเนื่องในโสภณูปพธาตุ
แต่ไม่ฟังกล่าวว่า นับเนื่องในโสภณูปพธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรูปราคะ นอนเนื่องในอรูปธาตุ แต่ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในอรูปธาตุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๘๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปราคะนอนเนื่องในรูปธาตุ นับเนื่องในรูปธาตุ อรูปราคะนอนเนื่องในอรูปธาตุ นับเนื่องในอรูปธาตุ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กามราคะนอนเนื่องในกามธาตุ นับเนื่องในกามธาตุ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า กามราคะนอนเนื่องในกามธาตุ นับเนื่องในกามธาตุด้วยเหตุนี้
นะท่านต้องกล่าวว่า รูปราคะนอนเนื่องในรูปธาตุ นับเนื่องในรูปธาตุ
อรูปราคะนอนเนื่องในอรูปธาตุ นับเนื่องในอรูปธาตุ

ปริยาป็นนกถา จบ

อภัยกตกถา

[๑๕๘๖] สกวาที ทิฏฐิเป็นอภัยกต หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นวิปากอภัยกต เป็นกิริยาอภัยกต เป็นรูป เป็นนิพพาน เป็น
จักขายตนะ ฯลฯ เป็นโณฐัพพายตนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทิฏฐิเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะที่สัมปยุตด้วยทิฏฐิเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทิฏฐิเป็นอภัยกต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา ฯลฯ จิตที่สัมปยุตด้วยทิฏฐิ เป็น
อภัยกต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๘๗] ส. ผัสสะที่สัมปยุตด้วยทิฏฐิเป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิฏฐิเป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา เจตนา จิตที่สัมปยุตด้วยทิฏฐิ เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิฏฐิเป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๘๘] ส. ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทิฏฐิไม่มีผล ไม่มีวิบาก หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทิฏฐิมีผล มีวิบาก มีไช้หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ทิฏฐิมีผล มีวิบาก ก็ต้องไม่กล่าวว่า ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต

[๑๕๘๙] ส. ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โทษทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่า มิมีจนาทิฏฐิเป็นอย่างยิ่งมิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า โทษทั้งหลายพระผู้มีพระภาคตรัสว่า มิมีจนาทิฏฐิเป็นอย่างยิ่ง ก็ต้องไม่กล่าวว่า ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต

[๑๕๙๐] ส. ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรวัจนะ มิมีจนาทิฏฐิแลเป็นอกุศล
สัมมาทิฏฐิเป็นกุศล ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. ม.ม. ข้อ ๒๕๔ หน้า ๒๕๑

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต

[๑๕๙๑] ส. ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรปุณณะ เรากล่าวคติของบุคคลผู้เป็น
มิมีจนาทิฏฐิ (ว่าเป็น) อย่างใดอย่างหนึ่งใน ๒ อย่างคือ นรก หรือ
กำเนิดดิรัจฉาน ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต ดังนี้

[๑๕๙๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ทิฏฐิเป็นอัปายากฤต หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรวัจนะ คำว่าโลกเที่ยงนี้ เรามิได้
พยากรณ์ คำว่า โลกขาดสูญนี้ เราก็มิได้พยากรณ์ คำว่าโลกมีที่

สุด ฯลฯ คำว่า โลกไม่มีที่สุด คำว่า ชีพอันนั้น สรีระก็อันนั้น
คำว่า ชีพเป็นอื่น สรีระก็เป็นอื่น คำว่า สัตว์ยังเป็นอยู่เบื้องหน้า
แต่ภพนี้ คำว่า สัตว์เป็นอยู่เบื้องหน้าแต่ภพนี้ คำว่า สัตว์ยังเป็น
อยู่ก็มิไม่เป็นอยู่ก็มิ เบื้องหน้าแต่ภพนี้ คำว่า สัตว์ยังเป็นอยู่ก็มิใช่
ไม่เป็นอยู่ก็มิใช่ เบื้องหน้าแต่ภพนี้ เราก็มิได้พยากรณ์ ดังนี้ ๒-
เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ทิฏฐิก็เป็นอพยากถนะสิ

[๑๕๕๓] ส. ทิฏฐิเป็นอพยากถนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูรภิกษุทั้งหลาย กายกรรมใดก็ดี อัน

บุคคลผู้เป็นมิจฉาทิฏฐิ สมาทานให้บริบูรณ์ตามทิฏฐิ ฯลฯ วชิกรรม

@๑. ม. ม. ข้อ ๘๕ หน้า ๘๐ ๒. เทียบคู่อักขรวิจกโคตตสูตรใน ม. ม. ข้อ ๒๔๗ หน้า ๒๔๓

ใดก็ดี ฯลฯ มโนกรรมใดก็ดี อันบุคคลผู้เป็นมิจฉาทิฏฐิ สมาทาน
ให้บริบูรณ์ตามทิฏฐิ เจตนาใดก็ดี ความปรารถนาใดก็ดี ความตั้ง
ใจใดก็ดี สังขารเหล่าใดก็ดี ของบุคคลผู้เป็นมิจฉาทิฏฐิ ธรรมเหล่า
นั้นทั้งหมด ย่อมเป็นไปพร้อมเพื่อผลอันไม่น่าปรารถนาไม่น่าใคร่
ไม่น่าชอบใจ เพื่อสิ่งอันไม่เป็นประโยชน์เกื้อกูล เพื่อทุกข์ ดังนี้ ๑-
เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ทิฏฐิเป็นอพยากถนะสิ

อพยากถนาคา จป

อปริยาป็นนถา

[๑๕๕๔] สกวาที ทิฏฐิ เป็นอปริยาป็นนะ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล
เป็นสกทาคามิมรรค เป็นสกทาคามิผล เป็นอนาคามิมรรค เป็นอนาคามิผล
เป็นอรหัตตมรรค เป็นอรหัตตผล เป็นสติปัญญา เป็นสัมมปปธาน เป็น
อิทธิบาท เป็นอินทริย์ เป็นพละ เป็นโพชฌงค์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๕๕๕] ส. ไม่พึงกล่าวว่า ทิฏฐิเป็นอปริยาป็นนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ปุณฺณ พึงกล่าวว่า ผู้ปราศจากกำหนดในกามทั้งหลาย หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ผู้ปราศจากทฤษฎี หรือ?

@๑. อ. เอก. ข้อ ๑๘๕ หน้า ๔๒

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ทฤษฎีเป็นอปริยาปันนะ นะสี

อปริยาปันนกลา จบ

วรรคที่ ๑๔ จบ

วรรคที่ ๑๕

ปัจจัยตากถา

[๑๕๕๖] สกฺวาที ความเป็นปัจจัย ท่านจำกัดไว้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิมังสา เป็นเหตุและเป็นอธิปตฺตํด้วย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิมังสา เป็นเหตุและเป็นอธิปตฺตํด้วย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้อง
กล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยเหตุปัจจัย (และ) เป็นปัจจัยโดยอธิปตฺตํปัจจัย

[๑๕๕๗] ฉันทาธิปติ เป็นอธิปตฺตํแห่งสหชาตธรรม มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ฉันทาธิปติ เป็นอธิปตฺตํแห่งสหชาตธรรม ด้วยเหตุนี้ท่าน
จึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอธิปตฺตํปัจจัย (และ) เป็นปัจจัยโดยสหชาต
ปัจจัย

[๑๕๕๘] ส. วิริยาธิปติ เป็นอธิปตฺตํแห่งสหชาตธรรม มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิริยาธิปติ เป็นอธิปตฺตํแห่งสหชาตธรรม ด้วยเหตุนี้ท่านจึง
ต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอธิปตฺตํปัจจัย (และ) เป็นปัจจัยโดยสหชาต-
ปัจจัย

ส. วิริยาธิปติ เป็นอธิปตฺตํแห่งสหชาตธรรมและเป็นอินทรีย์ด้วย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิริยาธิปติ เป็นอธิปตฺตํแห่งสหชาตธรรมและเป็นอินทรีย์ด้วย ด้วย
เหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอธิปตฺตํปัจจัย (และ) เป็น
ปัจจัยโดยอินทรีย์ปัจจัย

[๑๕๕๙] ส. วิริยาธิปติ เป็นอธิปตฺตํแห่งสหชาตธรรม และเป็นองค์แห่งมรรคด้วย มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

หากว่า วิริยปฏิบัติ เป็นอธิปัตติแห่งสหชาตธรรมและเป็นองค์แห่งมรรคด้วย
ด้วยเหตุนี้มันจะท่านจึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอธิปัตติปัจจัย (และ)
เป็นปัจจัย โดยมรรคปัจจัย

[๑๖๐๐] ส. จิตตาทิปปติ เป็นอธิปตฺติแห่งสหชาตธรรม มิใช่หรือ?

๒. ปลูกแล้ว

ส. หากว่า จิตตาริปีติ เป็นอริปีติแห่งสหชาตธรรม ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจฉัยโดยอริปีติปัจฉัย (และ) เป็นปัจฉัยโดยสหชาตปัจฉัย

[๑๖๐๑] ส. จิตตาริบัติ เป็นอริบัติแห่งสหชาตธรรม และเป็นอาหารด้วย มิใช่หรือ?

ປ. ດູກແລ້ວ

ส. หากว่า จิตตาริปีติ เป็นอริยศีแห่งสหชาตธรรมและเป็นอาหารด้วย ด้วยเหตุนี้มันจะทานจึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอริปีติปัจจัย (และ) เป็นปัจจัยโดยอาหารปัจจัย

[๑๖๐๒] ศ. จิตตาริบัติ เป็นอธิบดีแห่งสหชาตธรรม และเป็นอินทรีด้วย มิใช่หรือ?

๒. ถูกแล้ว

ส. หากว่า จิตตวิปริต เป็นอธิปัตติแห่งสหชาตธรรมและเป็นอินทรีย์ด้วย ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอธิปัตติปัจจัย (และ) เป็นปัจจัยโดยอินทรีย์ปัจจัย

[๑๖๐๓] ส. วิมังสาธิปติ เป็นอธิบดีแห่งสหชาตธรรม มิใช่หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

ส. หากว่า วิมังสาธิปติ เป็นอธิปติแห่งสหชาตธรรม ด้วยเหตุนี้แหละท่านจึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจฉัยโดยอธิปติปัจฉัย (และ) เป็นปัจฉัยโดยสหชาต-ปัจฉัย

[๑๖๐๔] ศ. วิมังสาธิปติ เป็นอธิบดีแห่งสหชาตธรรม และเป็นอินทรีด้วย มิใช่หรือ?

๒. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิมังสาธิปติ เป็นอธิปติแห่งสหชาตธรรมและเป็นอินทรีย์ด้วย
ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอธิปติปัจจัย (และ)
เป็นปัจจัยโดยอินทรีย์ปัจจัย

[๑๖๐๕] ส. วิมังสาธิปติ เป็นอธิบดีแห่งสหชาตธรรม และเป็นองค์แห่งมรรคด้วย
มิใช่หรือ?

ປ. ຄູກແລ້ວ

ส. หากว่า วิมังสาธิติ เป็นอธิปัตย์แห่งสหชาตธรรมและเป็นองค์แห่งมรรคด้วย
ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอธิปัตย์ปัจจัย (และ)

เป็นปัจจัยโดยมคคปัจจัย

[๑๖๐๖] ศ. ปัจจเวกขณา ทำอริยธรรมให้หนัก บังเกิดขึ้นและทำอริยธรรมนั้น ให้
เป็นอารมณ์ด้วย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่าปัจจเวกขณา ทำอริยธรรมให้หนัก บังเกิดขึ้น และทำอริยธรรม
นั้นให้เป็นอารมณ์ด้วย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า (อริยธรรม)
เป็นปัจจัยโดยอธิปัตปัจจัย และเป็นปัจจัยโดยอาร์มมปัจจัย

[๑๖๐๗] ศ. กุศลธรรมก่อนๆ เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัยแห่งกุศลธรรมหลังๆ และ
เป็นอาเสวนะด้วย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า กุศลธรรมก่อนๆ เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัยแห่งกุศลธรรม
หลังๆ และเป็นอาเสวนะด้วย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัย (และ) เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย

[๑๖๐๘] ศ. อกุศลธรรมก่อนๆ เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัยแห่งอกุศลธรรมหลังๆ
และเป็นอาเสวนะด้วย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า อกุศลธรรมก่อนๆ เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัย แห่งอกุศล-
ธรรมหลังๆ และเป็นอาเสวนะด้วย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัย (และ) เป็นปัจจัยโดยอาเสวนปัจจัย

[๑๖๐๙] ศ. กิริยาอัพยากตธรรมก่อนๆ เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัย แห่งกิริยาอัพยา-
กตธรรมหลังๆ และเป็นอาเสวนะด้วย มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า กิริยาอัพยากตธรรมก่อนๆ เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัยแห่ง
กิริยาอัพยากตธรรมหลังๆ และเป็นอาเสวนะด้วย ด้วยเหตุนี้ท่าน
จึงต้องกล่าวว่า เป็นปัจจัยโดยอนันตรปัจจัย (และ) เป็นปัจจัยโดย
อาเสวนปัจจัย

[๑๖๑๐] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ความเป็นปัจจัย ท่านจำกัดไว้ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. เป็นปัจจัยโดยเหตุปัจจัยก็ได้ เป็นปัจจัยโดยอาร์มมปัจจัยก็ได้ เป็นปัจจัย
โดยอนันตรปัจจัยก็ได้ เป็นปัจจัยโดยสมนันตรปัจจัยก็ได้ หรือ?

ศ. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ความเป็นปัจจัยท่านก็จำกัดไว้ นะลิ

ปัจจัยตากถา จบ

อัญญมัญญปัจจัยกถา

[๑๖๑๑] สกวาที สังขารเกิด เพราะอวิชชาเป็นปัจจัยเท่านั้น ไม่พึงกล่าวว่า แม้
เพราะสังขารเป็นปัจจัยก็เกิดอวิชชาได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อวิชชาเกิดพร้อมกับสังขาร มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อวิชชาเกิดพร้อมกับสังขาร ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
แม้เพราะอวิชชาเป็นปัจจัยก็เกิดสังขารได้ แม้เพราะสังขารเป็นปัจจัยก็
เกิดอวิชชาได้

[๑๖๑๒] ส. อุปาทานเกิดเพราะตัณหาเป็นปัจจัยเท่านั้น ไม่พึงกล่าวว่า แม้เพราะ
อุปาทานเป็นปัจจัยก็เกิดตัณหาได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ตัณหาเกิดพร้อมกับอุปาทาน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ตัณหาเกิดพร้อมกับอุปาทาน ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
แม้เพราะตัณหาเป็นปัจจัยก็เกิดอุปาทานได้ แม้เพราะอุปาทานเป็นปัจจัยก็
เกิดตัณหาได้

[๑๖๑๓] ป. คำว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะชราและมรณะเป็นปัจจัย จึงเกิดชาติ
เพราะชาติเป็นปัจจัย จึงเกิดภพ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง หรือ?

ส. ไม่มี

ป. ถ้าอย่างนั้น สังขารก็เกิดเพราะอวิชชาเป็นปัจจัยเท่านั้น ไม่พึงกล่าวว่า
แม้เพราะสังขารเป็นปัจจัยก็เกิดอวิชชาได้ อุปาทานเกิดเพราะตัณหาเป็น
ปัจจัยเท่านั้น ไม่พึงกล่าวว่า แม้เพราะอุปาทานเป็นปัจจัยก็เกิดตัณหาได้

[๑๖๑๔] ส. คำว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เพราะวิญญานเป็นปัจจัยจึงเกิดนามรูป
แม้เพราะนามรูปเป็นปัจจัย ก็เกิดวิญญานได้ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่
จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น สังขารก็เกิดแม้เพราะอวิชชาเป็นปัจจัย อวิชชาที่เกิดแม้
เพราะสังขารเป็นปัจจัย อุปาทานก็เกิดแม้เพราะตัณหาเป็นปัจจัย ตัณหา
ก็เกิดแม้เพราะอุปาทานเป็นปัจจัย นะลิ

อัญญมัญญปัจจัยกถา จบ

อัทธากถา

[๑๖๑๕] สกวาที อัทธา (ระยะกาล) เป็นปรินิพัตถนะ (สภาวะที่สำเร็จแล้ว) หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเวทนา ฯลฯ เป็นสัญญา ฯลฯ เป็นสังขาร ฯลฯ เป็นวิญญาณ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อทฺธาส่วนอดีต เป็นปรินิปัตตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเวทนา ฯลฯ เป็นสัญญา ฯลฯ เป็นสังขาร ฯลฯ เป็นวิญญาณ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อทฺธาส่วนอนาคต เป็นปรินิปัตตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเวทนา ฯลฯ เป็นสัญญา ฯลฯ เป็นสังขาร ฯลฯ เป็นวิญญาณ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อทฺธาส่วนปัจจุบัน เป็นปรินิปัตตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเวทนา ฯลฯ เป็นสัญญา ฯลฯ เป็นสังขาร ฯลฯ เป็นวิญญาณ
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่เป็นอดีต เป็นอทฺธาส่วนอดีต
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อทฺธาส่วนอดีต เป็น ๕ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่เป็นอนาคต เป็นอทฺธาส่วน
อนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อทธานอนาคต เป็น ๕ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เวทนา สัญญา สังขาร วิญญาณ ที่เป็นปัจจุบัน เป็นอทธานอนาคต
ปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อทธานอนาคต เป็น ๕ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชันธ ๕ ที่เป็นอดีต เป็นอทธานอนาคต ชันธ ๕ ที่เป็นอนาคต เป็น
อทธานอนาคต ชันธ ๕ ที่เป็นปัจจุบัน เป็นอทธานอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อทธา เป็น ๑๕ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อายุคนะ ๑๒ ที่เป็น อดีตเป็นอทธานอนาคต อายุคนะ ๑๒ ที่เป็นอนาคต
เป็นอทธานอนาคต อายุคนะ ๑๒ ที่เป็นปัจจุบัน เป็นอทธานอนาคต
ปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อทธา เป็น ๓๖ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธาตุ ๑๘ ที่เป็นอดีตเป็นอทธานอนาคต ธาตุ ๑๘ ที่เป็นอนาคตเป็น
อทธานอนาคต ธาตุ ๑๘ ที่เป็นปัจจุบัน เป็นอทธานอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อทธา เป็น ๕๔ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อินทรีย์ ๒๒ ที่เป็นอดีต เป็นอทธานอนาคต อินทรีย์ ๒๒ ที่เป็นอนาคต
เป็นอทธานอนาคต อินทรีย์ ๒๒ ที่เป็นปัจจุบัน เป็นอทธานอนาคต
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อทธาเป็น ๖๖ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๑๖] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อทธา เป็นปรินิปัตตนะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กถาวัตถุมี ๓ อย่าง.
๓ อย่างเป็นไฉน? บุคคลพึงกล่าวกถาปรารภระยะกาลส่วนอดีตว่า

ระยะเวลาที่ล่วงแล้วได้เป็นแล้วอย่างนี้ ดังนี้บ้าง ฟังกล่าวถาปารภ
ระยะเวลาส่วนอนาคตว่า ระยะเวลาส่วนอนาคตจักเป็นอย่างนี้ ดังนี้บ้าง
ฟังกล่าวถาปารภระยะเวลาส่วนปัจจุบัน ณ บัดนี้ว่า ปัจจุบันเป็นอยู่
ในบัดนี้ อย่างนี้ ดังนี้บ้าง ดูกรภิกษุทั้งหลาย กถาวัตถุมี ๓ อย่าง
ฉะนั้น ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น อรรถาก็เป็นปรินิปัตตนะ นะสี

อรรถากถา จบ

ขณฺณมฺหุตฺตกถา

[๑๖๑๑] สกฺวาที ขณฺเณปฺรินิปตฺตนะ ลยะ ๒- เป็นปรินิปัตตนะ มฺหุตฺเตปฺรินิป-
ตฺตนะ หรือ?

@๑. อ. คิก. ข้อ ๕๑๗ หน้า ๒๕๓

@๒. ระยะเวลาคิดนี้มี ๑๐ ครั้ง เป็นขณฺเณหนึ่ง ๑๐ ขณฺเณเป็นลยะหนึ่ง ๑๐ ลยะเป็นขณฺณลยะหนึ่ง

@ ๑๐ ขณฺณลยะเป็นมฺหุตฺเตหนึ่ง ๑๐ มฺหุตฺเตเป็นขณฺณมฺหุตฺเตหนึ่ง อภิธานปฺปทีปิกาฯ

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ศ. เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. เป็นเวทนา ฯลฯ เป็นสัญญา ฯลฯ เป็นสังขาร ฯลฯ เป็นวิญญาณ

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๑๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า มฺหุตฺเตปฺรินิปตฺตนะ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย กถาวัตถุนี้มี ๓ อย่าง

๓ อย่างเป็นไฉน? บุคคลฟังกล่าวถาปารภระยะเวลาส่วนอดีตว่า

ระยะเวลาที่ล่วงแล้วได้เป็นแล้วอย่างนี้ ดังนี้บ้าง ฟังกล่าวถาปารภ

ระยะเวลาส่วนอนาคตว่า ระยะเวลาส่วนอนาคตจักเป็นอย่างนี้ ดังนี้

บ้าง ฟังกล่าวถาปารภระยะเวลาปัจจุบัน ณ บัดนี้ว่า ปัจจุบันมีอยู่

ณ บัดนี้ อย่างนี้ ดังนี้บ้าง ดูกรภิกษุทั้งหลาย กถาวัตถุ ๓ อย่าง

ฉะนั้น ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น มฺหุตฺเต ก็เป็นปรินิปัตตนะ นะสี

ขณฺณมฺหุตฺตกถา จบ

อัสวกถา

[๑๖๑๕] สกวาที อาสวะ ๔ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล ฯลฯ เป็นโพชฌงค์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ไม่ฟังกล่าวว่า อาสวะ ๔ ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. อาสวะเหล่านั้น เป็นอารมณ์ของอาสวะโดยอาสวะเหล่านี้ใด อาสวะเหล่านั้น มีอยู่พวกหนึ่ง หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น อาสวะ ๔ ก็ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ นะสิ

อัสวกถา จบ

ชรามรณกถา

[๑๖๒๐] สกวาที ชรามรณะแห่งโลกุตตรธรรม ก็เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล ฯลฯ เป็นโพชฌงค์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชรามรณะแห่งโสดาปัตติมรรค ก็เป็นโสดาปัตติมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชรามรณะแห่งโสดาปัตติมรรค ก็เป็นโสดาปัตติมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชรามรณะแห่งโสดาปัตติผล ก็เป็นโสดาปัตติผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชรามรณะแห่งสกทาคามิมรรค ฯลฯ แห่งสกทาคามิผล ฯลฯ แห่งอนาคามิมรรค ฯลฯ แห่งอนาคามิผล ฯลฯ แห่งอรหัตมรรค ก็เป็นอรหัตมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชรามรณะแห่งอรหัตมรรค ก็เป็นอรหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชรามรณะแห่งอรหัตผล ก็เป็นอรหัตผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ชรามรณะแห่งสติปัญฐาน แห่งสัมมปปธาน แห่งอิทธิบาท แห่งอินทรีย์
แห่งพละ ฯลฯ ชรามรณะแห่งโพฌงค์ ก็เป็นโพฌงค์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๒๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ชรามรณะแห่งโลกุตตรธรรม ก็เป็นโลกุตตระหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เป็นโลกียะ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็เป็นโลกุตตระ นะสิ

ชรามรณกถา จบ

สัญญาเวทยิตกถา

[๑๖๒๒] สกวาที สัญญาเวทยิตนิโรธสมาบัติ เป็นโลกุตตระ หรือ?

ป. ราวที ถูกแล้ว

ส. เป็นมรรค เป็นผล เป็นนิพพาน เป็นโสดาปัตติมรรค เป็นโสดาปัตติผล
ฯลฯ เป็นโพฌงค์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญาเวทยิตนิโรธสมาบัติ เป็นโลกุตตระ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เป็นโลกียะ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็เป็นโลกุตตระ นะสิ

สัญญาเวทยิตกถา จบ

สัญญาเวทยิตกถา ที่ ๒

[๑๖๒๓] สกวาที สัญญาเวทยิตนิโรธสมาบัติ เป็นโลกียะ หรือ?

ป. ราวที ถูกแล้ว

ส. เป็นรูป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเวทนา ฯลฯ เป็นสัญญา ฯลฯ เป็นสังขาร ฯลฯ เป็นวิญญาณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นกามาวจร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นรูปาวจร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นอรุปาวจร หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๒๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญาเวทิตนโรธสมาบัติ เป็นโลกียะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เป็นโลกุตตระ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็เป็นโลกียะ นะสิ

สัญญาเวทิตกถา ที่ ๒ จบ

สัญญาเวทิตกถา ที่ ๓

[๑๖๒๕] สกวาที บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธ พึงกระทำกาละ (ตาย) หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ผัสสะอันเกิดในสมัยมีความตายเป็นที่สุด เวทนาอันเกิดในสมัยมีความตายเป็นที่สุด สัญญาอันเกิดในสมัยมีความตายเป็นที่สุด เจตนาอันเกิดในสมัยมีความตายเป็นที่สุด จิตอันเกิดในสมัยมีความตายเป็นที่สุด ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธ มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต อันเกิดในสมัยมีความตายเป็นที่สุด ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ผัสสะ สัญญา เจตนา จิต อันเกิดในสมัยมีความตายเป็นที่สุด ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธ ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธ พึงทำกาละ ดังนี้

[๑๖๒๖] ส. บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธ พึงทำกาละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธ มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทิตนโรธ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่มีผัสสะ มีการทำกาละ บุคคลผู้ไม่มีเวทนา มีการทำกาละ ฯลฯ บุคคลผู้ไม่มีจิต มีการทำกาละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๔. บุคคลผู้มีผัสสะ มีการทำกาละ ฯลฯ บุคคลผู้มีจิต มีการทำกาละ มิใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. หากว่า บุคคลผู้มีผัสสะ มีการทำกาละ ฯลฯ บุคคลผู้มีจิต มีการทำกาละ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ พึงทำกาละดังนี้

[๑๖๒๗] ๔. บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ พึงทำกาละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. ยาพิษพึงเข้าไป ศาตราพึงเข้าไป ไฟพึงเข้าไป ในกายของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. ยาพิษไม่พึงเข้าไป ศาตราไม่พึงเข้าไป ไฟไม่พึงเข้าไป ในกายของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. หากว่า ยาพิษไม่พึงเข้าไป ศาตราไม่พึงเข้าไป ไฟไม่พึงเข้าไป ในกายของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ พึงทำกาละ

[๑๖๒๘] ๔. บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ พึงทำกาละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. ยาพิษพึงเข้าไป ศาตราพึงเข้าไป ไฟพึงเข้าไป ในกายของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. มิได้เข้านิโรธ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ ไม่พึงทำกาละ หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. นิยามอันเป็นเหตุนิยามว่า บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ ไม่พึงทำกาละ มีอยู่หรือ?

๕. ไม่มี

ป. หากว่า นิยามอันเป็นเหตุนิยามว่า บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ ไม่พึงทำกาละ ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยินนิโรธ ไม่พึงทำกาละ

[๑๖๒๙] ๔. บุคคลผู้พึงพร้อมด้วยจกขุวิญญาณ ไม่พึงทำกาละ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. นิยามอันเป็นเหตุนิยามว่า บุคคลผู้พึงพร้อมด้วยจกขุวิญญาณ ไม่พึงทำ

กาละ มีอยู่หรือ?

ป. ไม่มี

ส. หากว่า นิยามอันเป็นเหตุนิยามว่า บุคคลผู้พึงพร้อมด้วยจักขุวิญญาณ

ไม่พึงทำกาละ ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลผู้พึงพร้อมด้วยจักขุวิญญาณ

ไม่พึงทำกาละ

สัญญาเวทยิตกถา ที่ ๓ จบ

อสังขยัตตูปิกากถา

[๑๖๓๐] สกวาที สัญญาเวทยิตนิโรธสมาบัติ เป็นเหตุให้เข้าถึงภพแห่งอสังขยัตตวั
หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. กุศลมูลคืออโลภะ กุศลมูลคือโทสะ กุศลมูลคือโมหะ ศรัทธา วิริยะ

สติ สมาธิ ปัญญา ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยิตนิโรธ มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กุศลมูลคืออโลภะ กุศลมูลคือโทสะ ฯลฯ ปัญญาของบุคคลผู้เข้า

สัญญาเวทยิตนิโรธสมาบัติ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กุศลมูลคืออโลภะ กุศลมูลคือโทสะ กุศลมูลคือโมหะ

ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยิตนิโรธ

ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัญญาเวทยิตนิโรธสมาบัติ เป็นเหตุให้เข้าถึง

ภพแห่งอสังขยัตตวั

[๑๖๓๑] ส. สัญญาเวทยิตนิโรธสมาบัติ เป็นเหตุให้เข้าถึงภพแห่งอสังขยัตตวั หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยิตนิโรธ

มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผัสสะ เวทนา สัญญา เจตนา จิต ของบุคคลผู้เข้าสัญญาเวทยิตนิโรธ

ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ไม่มีผัสสะก็มีการเจริญมรรคได้ ฯลฯ บุคคลผู้ไม่มีจิต ก็มีการเจริญ

มรรคได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้มีผัสสะ มีการเจริญมรรคได้ ฯลฯ บุคคลมีจิต มีการเจริญมรรคได้

มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลผู้มีผัสสะ มีการเจริญมรรคได้ ฯลฯ บุคคลผู้มีจิต มีการเจริญมรรคได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัญญาเวทยัตนิโรธสมาบัติ เป็นเหตุให้เข้าถึงภพแห่งอสังขสัจจ์

[๑๖๓๒] ส. สัญญาเวทยัตนิโรธสมาบัติ เป็นเหตุให้เข้าถึงภพแห่งอสังขสัจจ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนเหล่านี้หนึ่งเหล่าใด เข้าสัญญาเวทยัตนิโรธ คนเหล่านั้นทั้งหมด เป็นผู้เข้าถึงภพแห่งอสังขสัจจ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๓๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สัญญาเวทยัตนิโรธสมาบัติ เป็นเหตุให้เข้าถึงภพแห่งอสังขสัจจ์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. แม้ในนิโรธสมาบัตินี้ ผู้เข้าก็ไม่มีสัญญา แม้ในภพแห่งอสังขสัจจน์ั้น ผู้เข้าถึงก็ไม่มีสัญญา มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า แม้ในนิโรธสมาบัตินี้ ผู้เข้าก็ไม่มีสัญญา แม้ในภพแห่งอสังขสัจจน์ั้น ผู้เข้าถึงก็ไม่มีสัญญา ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่าสัญญาเวทยัตนิโรธสมาบัติ เป็นเหตุให้เข้าถึงภพแห่งอสังขสัจจ์

อสังขสัจจ์ตูปิกากถา จบ

กัมมุปจยกถา

[๑๖๓๔] สกวาที กรรมเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งกรรม ก็เป็นอย่างหนึ่ง หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ผัสสะเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งผัสสะก็เป็นอย่างหนึ่ง เวทนาเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งเวทนาจึงเป็นอย่างหนึ่ง สัญญาเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งสัญญาก็เป็นอย่างหนึ่ง เจตนาเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งเจตนาจึงเป็นอย่างหนึ่ง จิตเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งจิตก็เป็นอย่างหนึ่ง ศรัทธาเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งศรัทธาก็เป็นอย่างหนึ่ง วิริยะเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งวิริยะก็เป็นอย่างหนึ่ง สติเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งสติก็เป็นอย่างหนึ่ง สมาธิเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งสมาธิก็เป็นอย่างหนึ่ง ปัญญาเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งปัญญาก็เป็นอย่างหนึ่ง ราคะเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งราคะก็เป็นอย่างหนึ่ง ฯลฯ อนัตตปปะเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งอนัตตปปะก็เป็นอย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๓๕] ส. กรรมเป็นอย่างหนึ่ง ความสังสมแห่งกรรมก็เป็นอย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสังสมแห่งกรรม เกิดพร้อมกับกรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสังสมแห่งกรรม เกิดพร้อมกับกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสังสมแห่งกรรมที่เป็นกุศล เกิดพร้อมกับกรรมที่เป็นกุศล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสังสมแห่งกรรมที่เป็นกุศล เกิดพร้อมกับกรรมที่เป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสังสมแห่งกรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดพร้อมกับกรรมที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสังสมกรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา ฯลฯ ที่สัมปยุตด้วยยทุกขม-
สุขเวทนา เกิดพร้อมกับกรรมที่สัมปยุตด้วยยทุกขมสุขเวทนา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสังสมแห่งกรรม เกิดพร้อมกับกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสังสมแห่งกรรมที่เป็นอกุศล เกิดพร้อมกับกรรมที่เป็นอกุศล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสังสมแห่งกรรมที่เป็นอกุศล เกิดพร้อมกับกรรมที่เป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสังสมแห่งกรรมที่สัมปยุตด้วยสุขเวทนา เกิดพร้อมกับกรรมที่
สัมปยุตด้วยสุขเวทนา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความสังสมแห่งกรรมที่สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา ฯลฯ ที่สัมปยุตด้วยยทุก-
ขมสุขเวทนา เกิดพร้อมกับกรรมที่สัมปยุตด้วยยทุกขมสุขเวทนา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๓๖] ส. กรรมเกิดพร้อมกับจิต และกรรมที่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความสังสมแห่งกรรมเกิดพร้อมกับจิต และความสังสมแห่งกรรมมี
อารมณ์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๔. ความสังสมแห่งกรรมเกิดพร้อมกับจิต แต่ความสังสมแห่งกรรมไม่มี
อารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กรรมเกิดพร้อมกับจิต แต่กรรมไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๓๗] ๔. กรรมเกิดพร้อมกับจิต และเมื่อจิตดับ กรรมก็ทำลายไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. ความสังสมแห่งกรรม เกิดพร้อมกับจิต และเมื่อจิตดับ การสังสมแห่ง
กรรม ก็ทำลายไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๓๘] ๔. ความสังสมแห่งกรรมเกิดพร้อมกับจิต แต่เมื่อจิตดับ ความสังสมแห่ง
กรรมไม่ทำลายไป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กรรมเกิดพร้อมกับจิต แต่เมื่อจิตดับ กรรมไม่ทำลายไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. เมื่อกรรมมี ความสังสมแห่งกรรมก็มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กรรมอันนั้น ความสังสมแห่งกรรมก็อันนั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. เมื่อกรรมมี การสังสมแห่งกรรมก็มี และวิบากก็เกิดจากความสังสมแห่ง
กรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. กรรมอันนั้น ความสังสมแห่งกรรมก็อันนั้นแหละ วิบากแห่งกรรมก็อัน
นั้นแหละ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. เมื่อกรรมมี ความสังสมแห่งกรรมก็มี และวิบากก็เกิดจากความสังสม
แห่งกรรม ทั้งวิบากก็มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. ความสังสมแห่งกรรม มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. ความสังสมแห่งกรรม ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. วิบาก ไม่มีอารมณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมเป็นอย่างหนึ่ง ความสั่งสมแห่งกรรมก็เป็นอย่างหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรปุณณะ บุคคลบางคนในโลกนี้ สร้างสมกายสังขารที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง สร้างสมวจิสังขาร ฯลฯ มโนสังขาร ที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง บุคคลนั้น ครั้นสร้างสมกายสังขารที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง สร้างสมวจิสังขาร ฯลฯ มโนสังขารที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้างแล้ว ย่อมเข้าถึงโลกที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง ผัสสะทั้งหลาย ที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง ย่อมถูกต้อง บุคคลผู้เข้าถึงโลกที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง บุคคลนั้นเป็นผู้สัมผัสผัสสะทั้งหลาย ที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง ถูกต้องแล้ว ย่อมเสวยเวทนาที่มีความเบียดเบียนบ้าง ที่ไม่มีความเบียดเบียนบ้าง มีสุขและทุกข์ เกิดอกกตัตถังที่มนุษย์ เทวดาบางจำพวก และวินิปาติกะบางจำพวก เป็นอยู่ ดูกรปุณณะ ความเข้าถึงแห่งสัตว์น้อยใหญ่เป็นอย่างนี้แล เขาทำกรรมใด ย่อมเข้าถึงด้วยกรรมนั้น ผัสสะทั้งหลายย่อมถูกต้อง บุคคลผู้เข้าถึงแล้วนี้ ดูกรปุณณะ เรากล่าวเรา สัตว์ทั้งหลายเป็นผู้รับมรดกแห่งกรรม แม้ด้วยประการฉะนี้ ๑- ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

@๑. ม.ม. ข้อ ๕๘ หน้า ๘๔

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า กรรมเป็นอย่างหนึ่ง ความสั่งสมแห่งกรรม ก็เป็นอย่างหนึ่ง

กัมมุปปยกถา จบ

วรรคที่ ๑๕ จบ

ตติยปัณณาสก์ จบ

วรรคที่ ๑๖

นิกคหกถา

[๑๖๓๕] สกวาที บุคคลอื่น ข่มจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นข่มได้ว่า จิตของบุคคลอื่นอย่ากำหนด อย่างประดุจร้าย อย่าหลง อย่าเศร้าหมอง ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลอื่นข่มจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นข่มได้ว่า ผัสสะที่เกิดขึ้นแล้วแก่บุคคลอื่น อย่าดับไปเลย
ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลอื่นข่มได้ว่า เวทนาที่เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ สัญญาที่เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ
เจตนาที่เกิดขึ้นแล้ว จิตที่เกิดขึ้นแล้ว สรพฐาที่เกิดขึ้นแล้ว วิริยะที่เกิดขึ้น
แล้วสติที่เกิดขึ้นแล้ว สมาริที่เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ ปัญญาที่เกิดขึ้นแล้วแก่
บุคคลอื่น อย่าดับไปเลย ดังนี้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔๐] ส. บุคคลอื่นข่มจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นละราคะ ละโทสะ ฯลฯ ละอโนตตปปะ เพื่อประโยชน์แก่
บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔๑] ส. บุคคลอื่นข่มจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นเจริญมรรค เจริญสติปัญญา ฯลฯ เจริญโพชฌงค์ เพื่อประโยชน์
แก่บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔๒] ส. บุคคลอื่นข่มจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นกำหนดรู้ทุกข์ ละสมุทัย ทำให้แจ้งซึ่งนิโรธ ยังมรรคให้เกิด
เพื่อประโยชน์ แก่บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔๓] ส. บุคคลอื่นข่มจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นเป็นผู้ทำแก่บุคคลอื่น สุขและทุกข์คนอื่นทำให้ คนหนึ่งทำ
อีกคนหนึ่งเสวยผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔๔] ส. บุคคลอื่นข่มจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลทำบาปด้วยตนเอง ย่อมเศร้าหมอง

ด้วยตนเทียว ไม่ทำบาปด้วยตน ย่อมหมดจดด้วยตนเทียว ความ
หมดจด ความไม่หมดจด เป็นของเฉพาะตน คนอื่นจะยังคนอื่นให้
หมดจดไม่ได้ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุจริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้นก็ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลอื่นข่มจิตเพื่อบุคคลอื่นได้ ดังนี้

[๑๖๔๕] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลอื่นข่มจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ขนผู้บรรลุนิพพานเป็นผู้มีกำลังมียุ ขนซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญมียุ มิใช่
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ขนผู้บรรลุนิพพานเป็นผู้มีกำลังมียุ ขนซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญมียุ
ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลอื่นข่มจิตของบุคคลอื่นได้

นิกคหกถา จบ

ปิตคหกถา

[๑๖๔๖] สกวาที บุคคลอื่นประคองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นประคองได้ว่า จิตของบุคคลอื่นอย่ากำหนด อย่าประทุษร้าย
อย่าหลง อย่าเศร้าหมอง ดังนี้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔๗] ส. บุคคลอื่นประคองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นยังกุศลมูลคืออโลภะให้เกิด ยังกุศลมูลคืออโทสะให้เกิด ยัง
กุศลมูลคือโมหะให้เกิด ยังศรัทธาให้เกิด ยังวิริยะให้เกิด ยังสติ
ให้เกิด ยังสมาธิให้เกิด ยังปัญญาให้เกิด แก่บุคคลอื่นได้ หรือ?

@๑. ข. ฐ. ข้อ ๒๒ หน้า ๓๗

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔๘] ส. บุคคลอื่นประคองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นประคองไว้ได้ว่า ผัสสะที่เกิดขึ้นแล้วแก่บุคคลอื่น อย่าดับไปเลย
ดังนี้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลอื่นประคองไว้ได้ว่า เวทนาที่เกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ ปัญญาที่เกิดขึ้นแล้ว
แก่บุคคลอื่น อย่าดับไปเลย ดังนี้หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๔๘] ศ. บุคคลอื่นประครองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลอื่นละราคะ ละโทสะ ละโมหะ ฯลฯ ละอินทรีย์เพื่อ
ประโยชน์แก่บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๐] ศ. บุคคลอื่นประครองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลอื่นเจริญมรรค เจริญสติปัญญา ฯลฯ เจริญโพชฌงค์ เพื่อ
ประโยชน์แก่บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๑] ศ. บุคคลอื่นประครองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลอื่นกำหนดรู้ทุกข์ ฯลฯ ยังมรรคให้เกิดเพื่อประโยชน์แก่บุคคล
อื่นได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๒] ศ. บุคคลอื่นประครองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. บุคคลอื่นเป็นผู้ทำแก่บุคคลอื่น สุขและทุกข์คนอื่นทำให้ คนหนึ่งทำคน
หนึ่งเสวยผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. บุคคลอื่นประครองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลทำบาปด้วยตน ฯลฯ คนอื่นยัง
คนอื่นให้หมดจดไม่ได้ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ถ้าอย่างนั้นก็ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลอื่นประครองจิตของบุคคลอื่นได้

[๑๖๕๓] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลอื่นประครองจิตของบุคคลอื่นได้ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. ขนผู้บรรลุนิพพานเป็นผู้มีกำลังมีอยู่ ขนซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญมีอยู่ มิใช่
หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ขนผู้บรรลุนิพพานเป็นผู้มีกำลังมีอยู่ ขนซึ่งเป็นผู้มีความชำนาญมีอยู่
ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลอื่นประครองจิตของบุคคลอื่นได้

ปีคคหกถา จบ

สุขานุปปทานถา

[๑๖๕๔] สกวาที บุคคลอื่นส่งความสุขให้บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นส่งความสุขให้แก่บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลอื่นส่งความสุขให้แก่บุคคลอื่นไม่ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นส่งความสุขให้แก่บุคคลอื่นไม่ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลอื่นส่งความสุขให้แก่บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นส่งความสุขของตนให้แก่บุคคลอื่นหรือ ส่งความสุขของคน
อื่นๆ หรือ ส่งความสุขของบุคคลผู้รับนั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลอื่นส่งความสุขของตนให้แก่บุคคลอื่นก็ไม่ใช่ ส่งความสุขของคน
อื่นๆ ก็ไม่ใช่ ส่งความสุขของบุคคลผู้รับนั้นก็ไม่ใช่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลอื่นส่งความสุขของตนให้บุคคลอื่นก็ไม่ใช่ ส่งความสุข
ของคนอื่นๆ ก็ไม่ใช่ ส่งความสุขของบุคคลผู้รับนั้นก็ไม่ใช่ ก็ต้องไม่
กล่าวว่า บุคคลอื่นส่งความสุขให้แก่บุคคลอื่นได้

[๑๖๕๕] ส. บุคคลอื่นส่งความสุขให้แก่บุคคลอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลอื่นเป็นผู้ทำแก่บุคคลอื่น สุขและทุกข์คนอื่นทำให้ คนหนึ่งทำ อีก
คนหนึ่งเสวยผล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๖] ส. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลอื่นส่งความสุขให้แก่คนอื่นได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท่านพระอุทายีได้กล่าวคำนี้ว่า พระผู้มีพระภาคของเราทรงจัด
ทุกข์กรรมทั้งหลายแก่ชนเป็นอันมากหนอ พระผู้มีพระภาคของเรา
ทรงประทานสุขกรรมทั้งหลายแก่ชนเป็นอันมากหนอ พระผู้มีพระ-
ภาคของเรา ทรงจัดอกุศลกรรมทั้งหลายแก่ชนเป็นอันมากหนอ
พระผู้มีพระภาคของเราทรงประทานกุศลกรรมทั้งหลายแก่ชนเป็นอัน

มากหนอ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น บุคคลอื่นก็ส่งความสุขแก่บุคคลอื่นได้ นะสิ

สุขานุปปทานกถา จบ

อธิกัยหมนสิการกถา

[๑๖๕๗] สกวาที มนสิการรวบยอดได้ หรือ?

ป. รวาทิ ถูกแล้ว

ส. รู้ชัดซึ่งจิตนั้นด้วยจิตนั้นได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รู้ชัดซึ่งจิตนั้นด้วยจิตนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รู้ชัดซึ่งจิตนั้นด้วยจิตนั้นว่า จิต ดังนี้ ได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้ชัดซึ่งจิตนั้นด้วยจิตนั้นว่า จิต ดังนี้ ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จิตนั้นเป็นอารมณ์ของจิตนั้น หรือ?

@๑. ม. ม. ข้อ ๑๗๖ หน้า ๑๘๐

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จิตนั้นเป็นอารมณ์ของจิตนั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถูกต้องผัสสะนั้นด้วยผัสสะนั้น ฯลฯ ด้วยเวทนานั้น ฯลฯ ด้วยสัญญา
นั้น ฯลฯ ด้วยเจตนา นั้น ฯลฯ ด้วยจิตนั้น ฯลฯ ด้วยวิตกนั้น ฯลฯ
ด้วยวิจารณ์นั้น ฯลฯ ด้วยปีตินั้น ฯลฯ ด้วยสติ ฯลฯ รู้ชัดปัญญานั้น
ด้วยปัญญานั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการอดีตว่า อดีต ดังนี้อยู่ ก็มนสิการอนาคตว่าอนาคต ดังนี้ได้
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการอดีตว่า อดีต ดังนี้อยู่ ก็มนสิการอนาคตว่าอนาคต ดังนี้ได้
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการอนาคตว่า อนาคต ดั่งนี้อยู่ ก็มนสิการอดีตว่า อดีต ดั่ง
นี้ได้ มนสิการปัจจุบันว่า ปัจจุบัน ดั่งนี้ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมแห่งผัสสะ ๓ ฯลฯ แห่งจิต ๓ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการปัจจุบันว่า ปัจจุบัน ดั่งนี้อยู่ ก็มนสิการอดีตว่า อดีต
ดั่งนี้ได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการปัจจุบันว่า ปัจจุบัน ดั่งนี้อยู่ ก็มนสิการอดีตว่า อดีต
ดั่งนี้ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการปัจจุบันว่า ปัจจุบัน ดั่งนี้อยู่ ก็มนสิการอนาคตว่า อนาคต
ดั่งนี้ได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการปัจจุบันว่า ปัจจุบัน ดั่งนี้อยู่ ก็มนสิการอนาคตว่า
อนาคต ดั่งนี้ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการปัจจุบันว่า ปัจจุบัน ดั่งนี้อยู่ ก็มนสิการอดีตว่า อดีต
ดั่งนี้ได้ มนสิการอนาคตว่า อนาคต ดั่งนี้ได้ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กำลังมนสิการปัจจุบันว่า ปัจจุบัน ดั่งนี้อยู่ ก็มนสิการอดีตว่า อดีต
ดั่งนี้ได้ มนสิการอนาคตว่า อนาคต ดั่งนี้ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นการประชุมกันแห่งผัสสะ ๓ ฯลฯ แห่งจิต ๓ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๘] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า มนสิการรวบยอดได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า เมื่อใดเห็นด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งหลาย
ไม่เที่ยง เมื่อนั้น ย่อมหน่ายในทุกข์ นี่เป็นทางแห่งวิสุทธิ เมื่อใด

เห็นด้วยปัญญาว่า สังขารทั้งปวงเป็นทุกข์ เมื่อนั้น ย่อมหน่ายในทุกข์
นี้ทางแห่งวิสุทธิ เมื่อใดเห็นด้วยปัญญาว่า ธรรมทั้งปวงเป็นอนัตตา
เมื่อนั้น ย่อมหน่ายในทุกข์ นี้ทางแห่งวิสุทธิ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็มนสิการรวบยอดได้นะสิ

อธิคฺขหมนสิการกถา จบ

รูปังเหตุติกถา

[๑๖๕๕] สกวาที รูปเป็นเหตุ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

@๑. พุ. ธ. ข้อ ๓๐ หน้า ๕๑

ส. เป็นเหตุ คือ อโลกะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นเหตุ คือ อโทสะ ฯลฯ เป็นเหตุ คือ อโมหะ เป็นเหตุ คือ

โลกะ เป็นเหตุ คือ โทสะ เป็นเหตุ คือ โมหะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูป เป็นเหตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้นมียู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มี
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น

ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นเหตุ

[๑๖๖๐] ป. อโลกะเป็นเหตุ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง
อโลกะนั้น มียู่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปเป็นเหตุ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น
มียู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อโทสะเป็นเหตุ อโมหะเป็นเหตุ โลกะเป็นเหตุ โทสะเป็นเหตุ โมหะ

เป็นเหตุ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งโมหะนั้น

มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นเหตุ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๖๑] ส. รูปเป็นเหตุ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโลกะเป็นเหตุ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอโลกะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นเหตุ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโทสะเป็นเหตุ อโมหะเป็นเหตุ โลกะเป็นเหตุ โทสะเป็นเหตุ โมหะเป็นเหตุ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งโมหะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๖๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นเหตุหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มหาภูตรูปทั้งหลาย เป็นเหตุ โดยเป็นที่อาศัยแห่งอุปาทายรูปทั้งหลาย มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า มหาภูตเป็นเหตุโดยเป็นที่อาศัยแห่งอุปาทายรูปทั้งหลาย ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปเป็นเหตุ

รูปร่างเหตุตักถา จบ

รูปร่างเหตุกันตักถา

[๑๖๖๓] สกวาที รูปเป็นธรรมที่มีเหตุ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมมีเหตุ โดยเหตุคืออโลกะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นธรรมมีเหตุ โดยเหตุคืออโทสะ ฯลฯ โดยเหตุคือ อโมหะ ฯลฯ โดยเหตุคืออโลกะ ฯลฯ โดยเหตุคืออโทสะ ฯลฯ โดยเหตุคือโมหะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๖๔] ส. รูปเป็นธรรมมีเหตุหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้นไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้นไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นธรรมมีเหตุ

[๑๖๖๕] ส. อโลกะเป็นธรรมมีเหตุ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอโลกะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมมีเหตุ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อโทสะเป็นธรรมมีเหตุ ฯลฯ อโมหะ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ปัญญา โลกะ โทสะ โมหะ มานะ ทิฏฐิ วิจิกิจฉา อุทธัจจะ อหิริกะ อโนตตปปะ เป็นธรรมมีเหตุ มีธรรมเป็นอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอโนตตปปะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมมีเหตุ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๖๖] ส. รูปเป็นธรรมมีเหตุ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโลกะเป็นธรรมมีเหตุ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอโลกะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นธรรมมีเหตุ แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโทสะเป็นธรรมมีเหตุ ฯลฯ อโนตตปปะเป็นธรรมมีเหตุ แต่เป็นธรรมไม่มี

มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอนัตตปปะนัณ ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๖๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นธรรมมีเหตุ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปเป็นธรรมมีปัจจัย มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า รูปเป็นธรรมมีปัจจัย ด้วยเหตุ นั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปเป็น
ธรรมมีเหตุ

รูปังสเหตุกันตักถา จบ

รูปังกุสลากุสสันตักถา

[๑๖๖๘] สกวาที เป็นรูปกุศล หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มี มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่
มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นกุศล

[๑๖๖๙] ส. อโลกะเป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง
อโลกะนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น มี
อยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อโทสะเป็นกุศล ฯลฯ อโมหะเป็นกุศล ฯลฯ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ
ฯลฯ ปัญญา เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง
ปัญญานั้น มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น มี
อยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๗๐] ส. รูปเป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูป

นั่น ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโลกะเป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง
อโลกะนั้น ไม่มี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูป
นั้น ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโหตะเป็นกุศล ฯลฯ ปัญญาเป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความ
นึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งปัญญานั้น ไม่มี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๓๑] ส. รูปเป็นอกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้นมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้นไม่มี มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูป
นั้นไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นอกุศล ฯลฯ

[๑๖๓๒] ส. โลกะเป็นอกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง
โลกะนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นอกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูป
นั้นมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โทสะ โมหะ มานะ ฯลฯ อนัตตปปะ เป็นอกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอนัตตปปะนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นอกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง
รูปนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๓๓] ส. รูปเป็นอกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
แห่งรูปนั้น ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โลกะเป็นอกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
แห่งโลกะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นอกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง
รูปนั้น ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โทสะ โมหะ มานะ ฯลฯ อนัตตปปะ เป็นอกุศล แต่เป็นธรรม
ไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอนัตตปะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๑๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้างหรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กายกรรม วจีกรรม เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง มิใช่หรือ

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า กายกรรม วจีกรรม เป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้างด้วยเหตุ
นั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปเป็นกุศลบ้าง เป็นอกุศลบ้าง

รูปร่างกุศลกุศลสันติกา จบ

รูปร่างวิปากิกคิกคิก

[๑๖๑๕] สกวาที รูปเป็นวิปาก หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นที่ตั้งแห่งสุขเวทนา เป็นที่ตั้งแห่งทุกขเวทนา เป็นที่ตั้งแห่ง
อทุกขมสุขเวทนา สัมปยุตด้วยสุขเวทนา สัมปยุตด้วยทุกขเวทนา
สัมปยุตด้วยอทุกขมสุขเวทนา สัมปยุตด้วยผัสสะ ฯลฯ สัมปยุตด้วยจิต
เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น มีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปไม่เป็นที่ตั้งแห่งสุขเวทนา ไม่เป็นที่ตั้งแห่งทุกขเวทนา ฯลฯ เป็น
ธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปไม่เป็นที่ตั้งแห่งสุขเวทนา ไม่เป็นที่ตั้งแห่งทุกขเวทนา ฯลฯ
เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มี ก็
ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นวิปาก

[๑๖๑๖] ส. ผัสสะเป็นวิปาก ผัสสะเป็นที่ตั้งแห่งสุขเวทนา เป็นที่ตั้งแห่งทุกขเวทนา
ฯลฯ เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งผัสสะนั้น

มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นวิบาก รูปเป็นที่ตั้งแห่งสุขเวทนา เป็นที่ตั้งแห่งทุกขเวทนา ฯลฯ
เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้นมีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๗๗] ส. รูปเป็นวิบาก แต่รูปไม่เป็นที่ตั้งแห่งสุขเวทนา ไม่เป็นที่ตั้งแห่งทุกขเวทนา
ฯลฯ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งรูปนั้น ไม่มี
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผัสสะเป็นวิบาก แต่ผัสสะไม่เป็นที่ตั้งแห่งสุขเวทนา ไม่เป็นที่ตั้งแห่ง
ทุกขเวทนา ฯลฯ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ
แห่งผัสสะนั้น ไม่มีหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๗๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นวิบาก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ธรรมคือจิตและเจตสิก ที่บังเกิดขึ้นเพราะความที่บุคคลได้ทำกรรมไว้ เป็น
วิบาก มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ธรรมคือจิต และเจตสิก ที่บังเกิดขึ้นเพราะบุคคลได้ทำกรรมไว้
เป็นวิบาก ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปที่บังเกิดขึ้นเพราะความ
ที่บุคคลได้ทำกรรมไว้เป็นวิบาก

รูปร่างวิปาโกติกลา จบ

รูปร่างรูปาวจรรูปาวจรนติกถา

[๑๖๗๙] สกวาที รูปเป็นรูปาวจรมีอยู่หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมแสงหาสมาบัติ เป็นธรรมแสงหาอุปบัติ เป็นธรรมเครื่อง
อยู่เป็นสุขในทิฏฐธรรม สหระคต เกิดร่วม ระคน สัมปยุต เกิดด้วย
กัน คับด้วยกัน มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์อันเดียวกัน กับจิต
ดวงแสงหาสมาบัติ กับจิตดวงแสงหาอุปบัติ กับจิตเครื่องอยู่เป็นสุข
ในทิฏฐธรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปไม่ใช่วรรณแสงหาสมาบัติ ไม่ใช่วรรณแสงหาอุปบัติ ไม่เป็น
ธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทิฏฐธรรม จะเป็นธรรมสหระคต เกิดร่วม ระคน

สัมปยุต เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์
เป็นอันเดียวกัน กับจิตดวงแสงหาสมาบัติ ก็หาไม่ได้ กับจิตดวงแสง
หาอุปปติ ก็หาไม่ได้ กับจิตเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม ก็หาไม่ได้
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปไม่เป็นธรรมแสงหาสมาบัติ ไม่เป็นธรรมแสงหาอุปปติ
ไม่เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม จะเป็นธรรมสหระคต ฯลฯ
มีอารมณ์อันเดียวกัน ฯลฯ กับจิตเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม ก็หา
มิได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นรูปาวจรมีอยู่

[๑๖๘๐] ส. รูปเป็นรูปาวจรมีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นธรรมแสงหาสมาบัติ เป็นธรรมแสงหาอุปปติ เป็นธรรมเครื่อง
อยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม สหระคต เกิดร่วม ระคน สัมปยุต เกิดขึ้น
ด้วยกัน ดับด้วยกัน มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียวกัน
กับจิตดวงแสงหาสมาบัติ กับจิตดวงแสงหาอุปปติ กับจิตเครื่องอยู่
เป็นสุขในทิวฐธรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปไม่เป็นธรรมแสงหาสมาบัติ ไม่เป็นธรรมแสงหาอุปปติ ไม่เป็นธรรม
เครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม จะเป็นธรรมสหระคต ฯลฯ มีอารมณ์
เป็นอันเดียวกัน ฯลฯ กับจิตเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม ก็หาไม่ได้
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปไม่เป็นธรรมแสงหาสมาบัติ ไม่เป็นธรรมแสงหาอุปปติ
ไม่เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทิวฐธรรม จะเป็นธรรมสหระคต ฯลฯ
มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียวกัน ฯลฯ กับจิตเครื่องอยู่
เป็นสุขในทิวฐธรรม ก็หาไม่ได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นรูปาวจรมีอยู่

[๑๖๘๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นรูปาวจรมีอยู่ รูปเป็นรูปาวจรมีอยู่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปที่บังเกิด เพราะความที่บุคคลได้ทำกรรมส่วนกามาวจรไว้ เป็นกามาวจร
มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า รูปที่บังเกิด เพราะความที่บุคคลได้ทำกรรมส่วนกามาวจรไว้ เป็น
กามาวจร ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า รูปที่บังเกิดขึ้นเพราะความ
ที่บุคคลได้ทำกรรมส่วนรูปาวจรไว้ เป็นรูปาวจร รูปที่บังเกิด เพราะความ

ที่บุคคลได้ทำกรรมส่วนอรุปาวจรไว้ เป็นอรุปาวจร
รูปังอรุปาวจรอรุปาวจรันตักกา จบ

รูปราโค รูปธาตุปริยาปันโนติอาทิกกา

[๑๖๘๒] สกวาที ความกำหนดในรูปนับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในรูป เป็นธรรมแสวงหาสมบัติ เป็นธรรมแสวงหาอุปบัติ
เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญุธรรม สหคต เกิดร่วม ระคน สัมปยุต
เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียว
กัน กับจิตดวงแสวงหาสมบัติ กับจิตดวงแสวงหาอุปบัติ กับจิตเครื่อง
อยู่เป็นสุขในทัญญุธรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความกำหนดในรูป ไม่เป็นธรรมแสวงหาสมบัติ ไม่เป็นธรรมแสวงหา
อุปบัติ ไม่เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญุธรรม จะเป็นธรรม
สหคต ฯลฯ มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียวกัน ฯลฯ
กับจิตเครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญุธรรม ก็หาไม่ได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความกำหนดในรูป ไม่เป็นธรรมแสวงหาสมบัติ ไม่เป็นธรรม
แสวงหาอุปบัติ ไม่เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญุธรรม จะเป็นธรรม
สหคต ฯลฯ มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียวกัน ฯลฯ
กับจิตเครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญุธรรม ก็หาไม่ได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความ
กำหนดในรูปนับเนื่องในรูปธาตุ

[๑๖๘๓] ส. ความกำหนดในรูป นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในเสียงนับเนื่องในสัททธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความกำหนดในรูปนับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในกลิ่น ฯลฯ ความกำหนดในรส ฯลฯ ความกำหนดใน
โผฏฐัพพะ นับเนื่องในโผฏฐัพพธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๘๔] ส. ความกำหนดในเสียง ไม่ฟังกล่าวว่า นับเนื่องในสัททธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในรูป ไม่ฟังกล่าวว่า นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความกำหนดในกลิ่น ฯลฯ ความกำหนดในรส ฯลฯ ความกำหนดใน
โผฏฐัพพะ ไม่ฟังกล่าวว่า นับเนื่องในโผฏฐัพพธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในรูป ไม่ฟังกล่าวว่า นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๘๕] ส. ความกำหนดในรูป นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในรูป ไม่ฟังกล่าวว่า นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความกำหนดในรูป นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในรูป เป็นธรรมแสงหาสมابัตติ เป็นธรรมแสงหาอุปบัติ
เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญธรรม สหระคต เกิดร่วม ระคน สัมปยุต
เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียวกัน
กับจิตดวงแสงหาสมابัตติ กับจิตดวงแสงหาอุปบัติ กับจิตเครื่อง
อยู่เป็นสุขในทัญญธรรม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความกำหนดในรูป ไม่เป็นธรรมแสงหาสมابัตติ ไม่เป็นธรรมแสงหา
อุปบัติ ไม่เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญธรรม เป็นธรรมสหระคต
 ฯลฯ มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียวกัน ฯลฯ กับจิต
เครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญธรรม ก็หามิได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความกำหนดในรูป ไม่เป็นธรรมแสงหาสมابัตติ ไม่เป็นธรรม
แสงหาอุปบัติ ไม่เป็นธรรมเครื่องอยู่เป็นสุขในทัญญธรรม จะเป็น
ธรรมสหระคต เกิดร่วม ระคน สัมปยุต เกิดด้วยกัน ดับด้วยกัน
มีวัตถุเป็นอันเดียวกัน มีอารมณ์เป็นอันเดียวกัน กับจิตดวงแสงหา
สมابัตติ ก็หามิได้กับจิตดวงแสงหาอุปบัติ ก็หามิได้ กับจิตเครื่อง
อยู่เป็นสุขในทัญญธรรม ก็หามิได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ความกำหนดในรูป
นับเนื่องในรูปธาตุ

[๑๖๘๖] ส. ความกำหนดในรูป นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในเสียง นับเนื่องในสัทธาธาตุ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความกำหนดในรูป นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในกลิ่น ฯลฯ ความกำหนดในรส ฯลฯ ความกำหนดใน
โณภูมัพพะ นับเนื่องในโณภูมัพพธาตุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๘๗] ส. ความกำหนดในเสียง ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในสัทธาธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในรูป ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความกำหนดในกลิ่น ฯลฯ ความกำหนดในรส ฯลฯ ความกำหนดใน
โณภูมัพพะ ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในโณภูมัพพธาตุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความกำหนดในรูป ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในรูปธาตุ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๘๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ความกำหนดในรูป นับเนื่องในรูปธาตุ ความกำหนดใน
อรูป นับเนื่องในอรูปธาตุ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ความกำหนดในกาม นับเนื่องในกามธาตุ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ความกำหนดในกาม นับเนื่องในกามธาตุ ด้วยเหตุนี้ท่าน
จึงต้องกล่าวว่า ความกำหนดในรูป นับเนื่องในรูปธาตุ ความกำหนด
ในอรูป นับเนื่องในอรูปธาตุ

รูปราโค รูปธาตุปริยาปันโน รูปราโค อรูปธาตุปริยาปันโนติกถา จป

วรรคที่ ๑๖ จป

วรรคที่ ๑๗

อตติ อรหโต ปุณฺณุปจโยติกถา

[๑๖๘๙] สกวาที พระอรหันต์มีการสะสมบุญ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์มีการสะสมบาป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ไม่มีการสะสมบาป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ไม่มีการสะสมบุญ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๐] ศ. พระอรหันต์มีการสะสมบุญ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ยังสร้างสมบุญญาภิสังขาร ยังสร้างสมอานัญชาภิสังขาร
ยังทำกรรมที่เป็นไปเพื่อคติ เพื่อภพ เพื่อความเป็นใหญ่ เพื่อความเป็น
อธิบดี เพื่อสมบัติใหญ่ เพื่อบริวารมาก เพื่อความงามในเทพ เพื่อความ
งามในมนุษย์ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๑] ศ. พระอรหันต์มีการสะสมบุญ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ยังสะสมอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์เลิกสะสมอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์ละชาอยู่หรือ ฯลฯ พระอรหันต์ยังถือนมอยู่หรือ ฯลฯ

พระอรหันต์ชำระล้างอยู่หรือ ฯลฯ พระอรหันต์หมักหมมอยู่หรือ ฯลฯ

พระอรหันต์กำจัดอยู่หรือ ฯลฯ พระอรหันต์อบอวลอยู่หรือ? ฯลฯ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์สั่งสมอยู่ที่ไม่ใช่ เลิกสั่งสมอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้เลิกสะสม
แล้ว ดำรงอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า พระอรหันต์สั่งสมอยู่ที่ไม่ใช่ เลิกสั่งสมอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้เลิก
สะสมแล้วดำรงอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์มีการสะสมบุญ

[๑๖๕๒] ศ. พระอรหันต์ละชาอยู่ที่ไม่ใช่ ถือนมอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้ละชาแล้ว

ดำรงอยู่ ชำระล้างอยู่ที่ไม่ใช่ หมักหมมอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้ชำระล้าง

แล้วดำรงอยู่ กำจัดอยู่ที่ไม่ใช่ อบอวลอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้กำจัดแล้ว

ดำรงอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า พระอรหันต์กำจัดอยู่ที่ไม่ใช่ อบอวลอยู่ที่ไม่ใช่ แต่เป็นผู้กำจัด
แล้วดำรงอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์มีการสะสมบุญ

[๑๖๕๓] ป. พระอรหันต์ไม่มีการสะสมบุญ หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์ฟังให้ท่าน หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

๙. ถ้าพระอรหันต์ฟังให้ท่าน ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ไม่มีการสะสมบุญ
[๑๖๕๔] ป. พระอรหันต์ให้จิ๋ว ฯลฯ ฟังให้บัณฑิต ฟังให้เสนาสนะ ฟังให้ลิลา
ปัจจัยเภสัชบริหาร ฟังให้ของเขียว ฟังให้ของบริโภค ฟังให้น้ำดื่ม
ฟังให้หัวพระเจดีย์ ฟังยกขึ้นซึ่งมาลา ฟังยกขึ้นซึ่งของหอม ฟังยกขึ้นซึ่ง
เครื่องลูบไล้ ที่พระเจดีย์ ฟังทำประตักมณิพระเจดีย์ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระอรหันต์ฟังทำประตักมณิพระเจดีย์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระ-
อรหันต์ไม่มีการสะสมบุญ

อรรถิ อรโหโต ปุณฺณุปโยคิกถา จบ

นตฺถิ อรโหโต อกาลมัจจุตติกถา

[๑๖๕๕] สกฺวาที พระอรหันต์ไม่มีกาลมรณะ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

๙. อรหันตมตไม่มี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อรหันตมตมีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระอรหันต์มีกาลมรณะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. พระอรหันต์ไม่มีกาลมรณะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ผู้ที่ปลงชีวิตพระอรหันต์นั้น ปลงในเมื่อชีวิต คือ ชีวิตส่วนที่เหลือยังมีอยู่
หรือว่า ปลงในเมื่อชีวิตคือชีวิตส่วนที่เหลือไม่มีอยู่

ป. ปลงในเมื่อชีวิตคือชีวิตส่วนที่เหลือยังมีอยู่

๙. หากว่า ปลงในเมื่อชีวิตคือชีวิตส่วนที่เหลือยังมี ก็ต้องไม่กล่าวว่า
พระอรหันต์ไม่มีกาลมรณะ

ป. ปลงในเมื่อชีวิตคือชีวิตส่วนที่เหลือไม่มีอยู่

๙. อรหันตมตไม่มี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๖] ๙. พระอรหันต์ไม่มีกาลมรณะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ยาพิษ ศาตรา ไฟ ไม่ฟังเข้าไปในกายของพระอรหันต์ หรือ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ยาพิษ ศาตรา ไฟ ฟังเข้าไปในกายของพระอรหันต์ได้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ยาพิษ ศาตรา ไฟ พิงเข้าไปในกายของพระอรหันต์ได้ ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ไม่มีกาลมรณะ

[๑๖๕๙] ส. ยาพิษ ศาตรา ไฟ ไม่พิงเข้าไปในกายของพระอรหันต์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรหันตมตไม่มี หรือ?

ป. ไม่พิงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๖๕๘] ป. พระอรหันต์มีกาลมรณะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราไม่กล่าวความที่
กรรมอันเป็นไปด้วยสัญเจตนา ที่บุคคลทำแล้ว สะสมแล้วจะสิ้นสุด
ไป เพราะมิได้เสวยผล แต่กรรมนั้นแล จะให้ผลในภพภูมิธรรม
เทียว หรือในภพถัดไป หรือในภพอื่นสืบๆ ไป ดังนี้ เป็นสูตรมี
อยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น พระอรหันต์ก็ไม่มีกาลมรณะ นะสิ

นัตถิ อรหโต อกาลมัจจุตติกตา จป

สัพพมัทธัง กัมมโตตติกตา

[๑๖๕๕] สกวาที สิ่งทั้งปวงนี้เป็นเพราะกรรม หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. แม้กรรมก็เป็นเพราะกรรม หรือ?

ป. ไม่พิงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สิ่งทั้งปวงนี้เป็นเพราะกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งทั้งปวงนี้เป็นเพราะเหตุที่ทำไว้ในกาลก่อน หรือ?

ป. ไม่พิงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สิ่งทั้งปวงนี้เป็นเพราะกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งทั้งปวงนี้เป็นเพราะวิบากแห่งกรรม หรือ?

ป. ไม่พิงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สิ่งทั้งปวงนี้เป็นเพราะวิบากแห่งกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลพึงฆ่าสัตว์ เพราะวิบากแห่งกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปาณาติบาตมีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิบากแห่งกรรมมีผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิบากแห่งกรรมไม่มีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปาณาติบาตไม่มีผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลพึงลักทรัพย์ ฯลฯ ฟังกล่าวเท็จ ฟังกล่าวคำส่อเสียด ฟังกล่าว

คำหาญ ฟังพูดเพื่อเจ้อ ฟังตัดช่องย่องเบา ฟังปล้นใหญ่ ฟังปล้น

เฉพาะหลังคาเรือน ฟังดักที่ทางเปลี่ยว ฟังผัดเมียท่าน ฟังฆ่าชาวบ้าน

ฟังฆ่าชวานิกม เพราะกรรมวิบาก หรือ?

ฟังให้ทาน ฟังให้จิวร ฟังให้บิณฑบาต ฟังให้เสนาสนะ ฟังให้กลานปัจจัย

เภสัชชบิหาร เพราะกรรมวิบาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กลานปัจจัยเภสัชชบิหารมีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรรมวิบากมีผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรรมวิบากไม่มีผล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กลานปัจจัยเภสัชชบิหารไม่มีผล หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๐๐] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า สิ่งทั้งปวงนี้เป็นเพราะกรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า โลกเป็นไปเพราะกรรม หมู่สัตว์เป็นไป

เพราะกรรม สัตว์ทั้งหลายมีกรรมเป็นเครื่องกระขับ เหมือนลิ่มสลัก

แห่งรถ ที่แล่นไปอยู่ ฉะนั้น ๑- บุคคลได้เกียรติ ความสรรเสริญ

เพราะกรรม และได้ความเสื่อม การถูกฆ่า การถูกจองจำ ก็เพราะ

กรรม บุคคลรู้ชัดซึ่งกรรมนั้นว่า เป็นเครื่องทำให้ต่างกัน ฉะนั้นแล้ว

โชนจะฟังกล่าวว่า กรรมไม่มีในโลกเล่า ดังนี้ เป็นสูตรมียุัจจริง

มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น สิ่งทั้งปวงนี้ ก็เป็นเพราะกรรม นะสิ

สัพพมหัง กัมมโตติกา จบ

@๑. พุ. สุ ข้อ ๓๘๒ หน้า ๔๕๖

อินทริยพัทธกา

[๑๗๐๑] ปรวาที สิ่งที่เกิดด้วยอินทริย์เท่านั้น เป็นทุกข์ หรือ?

ส. กวาทิ ถูกแล้ว

ส. สิ่งที่เกิดด้วยอินทริย์เท่านั้น ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สิ่งที่ไม่เกิดด้วยอินทริย์ก็ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สิ่งที่ไม่เกิดด้วยอินทริย์ ก็ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา ก็ต้องไม่กล่าวว่า สิ่งที่เกิดด้วยอินทริย์เท่านั้นเป็นทุกข์

[๑๗๐๒] ส. สิ่งที่ไม่เกิดด้วยอินทริย์ ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อาศัยปัจจัยเกิดขึ้น ฯลฯ มีความแปรไปเป็นธรรมดา แต่มันไม่เป็นทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งที่เกิดด้วยอินทริย์ ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ ฯลฯ มีความแปรไปเป็นธรรมดา แต่มันไม่เป็นทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สิ่งที่เกิดด้วยอินทริย์ ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ ฯลฯ มีความแปรไปเป็นธรรมดา และมันเป็นทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งที่ไม่เกิดด้วยอินทริย์ ไม่เที่ยง เป็นสังขตะ ฯลฯ มีความแปรไปเป็นธรรมดา และมันเป็นทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๐๓] ส. สิ่งที่เกิดด้วยอินทริย์เท่านั้นเป็นทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสว่า เป็นทุกข์ สิ่งที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย์ก็ไม่เที่ยง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้น พระผู้มีพระภาคตรัสว่าเป็นทุกข์ สิ่งที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย์ ก็ไม่เที่ยง ก็ต้องไม่กล่าวว่า สิ่งที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย์เท่านั้น เป็นทุกข์

[๑๓๐๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สิ่งที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย์เท่านั้น เป็นทุกข์ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลอยู่ประพาศพรหมจรรย์ในพระผู้มีพระภาค เพื่อกำหนดรู้ทุกข์ ที่เนื่องด้วยอินทรีย์ จันใด ก็อยู่ประพาศพรหมจรรย์ ในพระผู้มีพระภาค เพื่อกำหนดรู้ทุกข์ที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย์ จันนั้น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ทุกข์เนื่องด้วยอินทรีย์ อันพระอริยะกำหนดรู้แล้ว ย่อมไม่เกิดขึ้นอีก จันใด ทุกข์ที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย์ อันพระอริยะกำหนดรู้แล้ว ก็ไม่เกิดขึ้นอีกจันนั้น หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ก็สิ่งที่ไม่เนื่องด้วยอินทรีย์เท่านั้น เป็นทุกข์ นะสิ

อินทรีย์พหุทถา จป

ฐเปตวา อริยมัคคันตักถา

[๑๓๐๕] สกวาที เว้นอริยมรรค สังขารที่เหลือเป็นทุกข์ หรือ?

ป. ราวาทิ ถูกแล้ว

ส. แม้ทุกขสมุทัยก็เป็นทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. แม้ทุกขสมุทัยก็เป็นทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อริยสังมิ ๓ เท่านั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อริยสังมิ ๓ เท่านั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสอริยสังไว้ ๔ คือ ทุกข์ ทุกขสมุทัย ทุกขนิโรธ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา มิใช่หรือ

ป. ถูกแล้ว

๘. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสอริยสัจไว้ ๔ คือ ทุกข์ ทุกขสมุทัย ทุกข-
นิโรธ ทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ก็ต้องไม่กล่าวว่า อริยสัจมี ๓ เท่านั้น

[๑๙๐๖] ๘. แม้ทุกขสมุทัยก็เป็นทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. โดยอรรถว่าอย่างไร

ป. โดยอรรถว่า ไม่เที่ยง

๘. อริยมรรคไม่เที่ยง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. อริยมรรคเป็นทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. อริยมรรคไม่เที่ยง แต่อริยมรรคนั้นไม่เป็นทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ทุกขสมุทัยไม่เที่ยง แต่ทุกขสมุทัยนั้นไม่เป็นทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. ทุกขสมุทัยไม่เที่ยง และทุกขสมุทัยนั้นเป็นทุกข์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. อริยมรรคไม่เที่ยง และอริยมรรคนั้นเป็นทุกข์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๙๐๗] ๑. ไม่พึงกล่าวว่า เว้นอริยมรรค สังขารที่เหลือเป็นทุกข์ หรือ?

๘. ถูกแล้ว

๑. อริยมรรคนั้น เป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา มิใช่หรือ?

๘. ถูกแล้ว

๑. หากว่า อริยมรรคนั้น เป็นทุกขนิโรธคามินีปฏิปทา ด้วยเหตุนี้แหละท่าน
จึงต้องกล่าวว่า เว้นอริยมรรค สังขารที่เหลือเป็นทุกข์

ฐเปตวา อริยมัคคังคิกถา

นวัตตัพพัง สังโฆ ทักขิณัง ปฏิกคัณหาดีคิกถา

[๑๙๐๘] สกวาที ไม่พึงกล่าวว่า พระสงฆ์รับของทำบุญได้ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

๘. พระสงฆ์เป็นผู้ควรของบูชา เป็นผู้ควรของต้อนรับ เป็นผู้ควรของ
ทำบุญเป็นผู้ควรทำอัญชลี เป็นเนื่อนานุญชั้นเยี่ยมของโลก มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. หากว่า พระสงฆ์เป็นผู้ควรของบูชา เป็นผู้ควรของต้อนรับ เป็นผู้ควรของ
ทำบุญ เป็นผู้ควรทำอัญชลี เป็นเนื่อนานุญชั้นเยี่ยมของโลก ด้วยเหตุนี้

นะท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์รับของทำบุญได้

[๑๓๐๙] ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระสงฆ์รับของทำบุญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคล ๘ ว่า เป็นผู้ควรของทำบุญ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคล ๘ เป็นผู้ควรของทำบุญ ด้วยเหตุที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์รับของทำบุญได้

[๑๓๑๐] ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระสงฆ์รับของทำบุญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนบางพวกที่ถวายทานแก่พระสงฆ์มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คนบางพวกที่ถวายทานแก่พระสงฆ์มีอยู่ ด้วยเหตุที่นั่นนะท่านจึงกล่าวว่า พระสงฆ์รับของทำบุญได้

ส. คนบางคนที่ยถวายจีวร ฯลฯ ที่ถวายบิณฑบาต ที่ถวายเสนาสนะ ที่ถวายคิลานปัจจัยเภสัชบริขาร ที่ถวายของขบเคี้ยว ที่ถวายของบริโภด ฯลฯ ที่ถวายน้ำดื่มแก่พระสงฆ์มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คนบางพวก ที่ถวายน้ำดื่มแก่พระสงฆ์มีอยู่ ด้วยเหตุที่นั่นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์รับของทำบุญได้

[๑๓๑๑] ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระสงฆ์รับของทำบุญได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า พระสงฆ์ผู้ถึงพร้อมด้วยสมาธิ ย่อมรับของทำบุญ จุจไฟรับการบูชา จุจแผ่นดินรับน้ำฝนจากมหาเมฆ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น พระสงฆ์ก็รับของทำบุญได้ นะสิ

[๑๓๑๒] ป. พระสงฆ์รับของทำบุญได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มรรคมีสิบได้หรือ ผลได้รับ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

นวัตตัพพัง สังโฆ ทักขิณัง ปฏิกัณหาดีติกา จป

นวัตตัพพัง สังโฆ ทักขิณัง วิโสเธตติกกา

[๑๗๑๓] สกวาที ไม่พึงกล่าวว่า พระสงฆ์ยังของทำบุญให้บริสุทธฺิ (ให้มีผลมาก) ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสงฆ์ เป็นผู้ควรของบูชา เป็นผู้ควรของต้อนรับ เป็นผู้ควรของทำบุญ เป็นผู้ควรทำอัญชลี เป็นเนื่อนาบุญชั้นเยี่ยมของโลก มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระสงฆ์เป็นผู้ควรของบูชา ฯลฯ เป็นเนื่อนาบุญชั้นเยี่ยมของโลก ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์ยังของทำบุญให้บริสุทธฺิได้

[๑๗๑๔] ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระสงฆ์ยังทักขิณาให้บริสุทธฺิได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคล ๘ ว่าเป็นผู้ควรของทำบุญ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคล ๘ ว่าเป็นผู้ควรทำบุญ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์ยังของทำบุญให้บริสุทธฺิได้

[๑๗๑๕] ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระสงฆ์ยังของทำบุญให้บริสุทธฺิได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนบางพวกที่ถวายทานแก่พระสงฆ์แล้ว ชื่นชมบุญ มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คนบางพวกที่ถวายทานแก่พระสงฆ์แล้วชื่นชมบุญมีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์ยังของทำบุญให้บริสุทธฺิได้

[๑๗๑๖] ส. คนบางคนถวายจีวร ฯลฯ ถวายบิณฑบาต ถวายเสนาสนะ ถวายคิลาน-

ปัจจัยเภสัชบริขาร ถวายของเคี้ยว ถวายของบริโภคน้ำดื่มแก่

พระสงฆ์แล้ว ชื่นชมบุญ มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คนบางพวกที่ถวายน้ำดื่มแก่พระสงฆ์แล้ว ชื่นชมบุญมีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์ยังของทำบุญให้บริสุทธฺิได้

[๑๗๑๗] ป. พระสงฆ์ยังของทำบุญให้บริสุทธฺิได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มรรคยังของทำบุญให้บริสุทธฺิหรือ ผลยังของทำบุญให้บริสุทธฺิ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

นวัตตัพพัง สังโฆ ทักขิณัง วิโสเธตติกกา จบ

นวัตตัพพัง สังฆโม ญูชตีติกถา

[๑๗๑๘] สกวาที ไม่ฟังกล่าวว่า พระสงฆ์ ฉัน คัม เคี้ยว ล้ม ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนบางพวกที่ทำสังฆกัต อุทเทสกัต ยาคุและปานะ มียู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า คนบางพวกที่ทำสังฆกัต อุทเทสกัต ยาคุ และปานะ มียู่
ด้วยเหตุฉนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์ ฉัน คัม เคี้ยว ล้ม ได้

[๑๗๑๙] ส. ไม่ฟังกล่าวว่า พระสงฆ์ ฉัน คัม เคี้ยว ล้ม ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคณะโกชนะ ปริมปร โกชนะ อติริตตโกชนะ
อนติริตตโกชนะ ไว้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคณะโกชนะ ปริมปร โกชนะ อติริตต-
โกชนะไว้ ด้วยเหตุฉนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์ ฉัน คัม เคี้ยว
ล้ม ได้

[๑๗๒๐] ส. ไม่ฟังกล่าวว่า พระสงฆ์ ฉัน คัม เคี้ยว ล้ม ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสปานะ ๘ คือ น้ำมะม่วง น้ำลูกหว้า น้ำกล้วยมี
เมล็ด น้ำกล้วยไม่มีเมล็ด น้ำมะขาง น้ำลูกจันทน์ น้ำเฝ้าบัว น้ำ
มะปราง ไว้ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสปานะ ๘ คือ น้ำมะม่วง น้ำลูกหว้า น้ำ
กล้วยมีเมล็ด น้ำกล้วยไม่มีเมล็ด น้ำมะขาง น้ำลูกจันทน์ น้ำเฝ้าบัว
น้ำมะปรางไว้ ด้วยเหตุฉนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า พระสงฆ์ ฉัน คัม
เคี้ยว ล้มได้

[๑๗๒๑] ป. พระสงฆ์ ฉัน คัม เคี้ยว ล้มได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. มรรค ฉัน คัม เคี้ยว ล้มได้หรือ ผล ฉัน คัม เคี้ยว ล้มได้หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

นวัตตัพพัง สังฆโม ญูชตีติกถา จบ

นวัตตัพพัง สังฆัสส ทินนัง มหัพลันตีกถา

[๑๗๒๒] สกวาที ไม่ฟังกล่าวว่า ทานที่ถวายแก่พระสงฆ์มีผลมาก หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระสงฆ์เป็นผู้ควรของบูชา เป็นผู้ควรของต้อนรับ เป็นผู้ควรของทำบุญ เป็นผู้ควรทำอัญชลี เป็นเนื่อนาบุญชั้นเยี่ยมของโลก มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระสงฆ์เป็นผู้ควรของบูชา เป็นผู้ควรของต้อนรับ ฯลฯ เป็นเนื่อนาบุญชั้นเยี่ยมของโลก ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ท่านที่ถวายแก่พระสงฆ์ มีผลมาก

[๑๗๒๓] ส. ไม่พึงกล่าวว่า ท่านที่ถวายแก่พระสงฆ์มีผลมาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคล ๘ ว่าเป็นผู้ควรของทำบุญ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคล ๘ ว่าเป็นผู้ควรทำบุญ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ท่านที่ถวายแก่พระสงฆ์มีผลมาก

[๑๗๒๔] ส. ไม่พึงกล่าวว่า ท่านที่ถวายแก่พระสงฆ์มีผลมาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกร โคตมิ ท่านจงให้ในพระสงฆ์ เมื่อท่านให้ในพระสงฆ์แล้ว จักได้ชื่อว่า บูชาเราด้วย บูชาพระสงฆ์ ด้วย ดังนี้ ๑- เป็นสูตร มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ท่านที่ถวายแก่สงฆ์ ก็มีผลมากนะสิ

[๑๗๒๕] ส. ไม่พึงกล่าวว่า ท่านที่ถวายแก่พระสงฆ์มีผลมาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ท้าวสักกะผู้เป็นจอมแห่งเทวดา ได้กราบทูลถามพระผู้มีพระภาคว่าดังนี้ มนุษย์ทั้งหลาย ผู้จะบูชา เป็นผู้แสวงบุญ เมื่อจะทำบุญส่วนวิภูคคามิ ให้ท่านในที่ไหน จึงจะมีผลมาก พระผู้มีพระภาคตรัสตอบว่า บุคคลผู้ตั้งอยู่ในมรรค ๔ จำพวก และผู้ตั้งอยู่ในผล ๔ จำพวก นี้ชื่อว่า พระสงฆ์ เป็นผู้ตรง ดำรงอยู่ในศีล สมาธิ ปัญญา มนุษย์ทั้งหลาย ผู้จะบูชา เป็นผู้แสวงบุญ เมื่อจะทำบุญส่วนวิภูคคามิ ให้ท่านในพระสงฆ์นี้ จึงจะมีผลมาก ดังนี้ ๑-

แท้จริง พระสงฆ์นี้ กว้างขวาง ใหญ่โต หาประมาณมิได้ ดุจมหาสมุทร ท่านเหล่านี้ เป็นประเสริฐที่สุด เป็นสาวกของพระพุทธเจ้าผู้เป็นวีระแห่งนระ เป็นผู้ทำแสงสว่าง ประกาศธรรมอยู่ ชนเหล่าใดให้ท่าน

อุทิศสงฆ์ เหล่านั้น ชื่อว่า ให้ดีแล้ว บูชาดีแล้ว บวงสรวงดีแล้ว
ทักษิณาทันตั้งไว้แล้วในสงฆ์นั้น มีผลมาก อันพระพุทธเจ้าทรงสรร-
เสริญ ชนเหล่าใด ตามระลึกถึงการบูชาเช่นนี้ เป็นผู้มีคุณยินดี
เที่ยวไปในโลก กำจัดมลทิน คือความตระหนี่พร้อมทั้งรากเสียแล้ว
เป็นผู้อันบัณฑิตคิดเทียบไม่ได้ เข้าถึงฐานะ คือ สวรรค์ ดังนี้ เป็น
สูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

@๑. ม. อุ ขั ๓๐๓ หน้า ๔๕๖

@๑. ส. สกถ. ขั ๒๕๕ หน้า ๓๔๒

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ทานที่ถวายในพระสงฆ์ก็มีผลมาก นะสิ
นวัตตัพพัง สังฆัสส ทินนัง มหัปปลันติกถา จ

นวัตตัพพัง พุทธัสส ทินนัง มหัปปลันติกถา

[๑๓๒๖] สกวาที ไม่พึงกล่าวว่า ทานที่ถวายแด่พระพุทธเจ้ามีผลมาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคเป็นยอดแห่งบรรดาทวิบท (มีเทวดาและมนุษย์เป็นต้น)
เป็นผู้ประเสริฐสุด เป็นประธาน เป็นผู้อุดม เป็นผู้บรรแห่งบรรดาทวิบท
ไม่มีผู้เสมอ ไม่มีผู้เสมอเหมือน ไม่มีใครเปรียบ ไม่มีใครเทียบ ไม่มี
ใครเทียม มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคเป็นยอดแห่งบรรดาทวิบท เป็นผู้ประเสริฐสุด
เป็นประธาน เป็นผู้อุดม เป็นผู้บรรแห่งบรรดาทวิบท ไม่มีผู้เสมอ ไม่มี
ผู้เสมอเหมือนไม่มีใครเปรียบ ไม่มีใครเทียบ ไม่มีใครเทียม ด้วย
เหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า ทานที่ถวายแด่พระพุทธเจ้ามีผลมาก

[๑๓๒๗] ส. ไม่พึงกล่าวว่า ทานที่ถวายแด่พระพุทธเจ้ามีผลมาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ใครๆ ที่เสมอเหมือนพระพุทธเจ้าโดยศีล โดยสมาธิ โดยปัญญา มี
มิอยู่ หรือ?

ป. ไม่มี

ส. หากว่า ใครๆ ที่เสมอเหมือนพระพุทธเจ้า โดยศีล โดยสมาธิ โดย
ปัญญา ไม่มี ด้วยเหตุนั้นท่านจึงต้องกล่าวว่า ทานที่ถวายแด่พระพุทธเจ้า
มีผลมาก

[๑๓๒๘] ส. ไม่พึงกล่าวว่า ทานที่ถวายแด่พระพุทธเจ้ามีผลมาก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ในโลกนี้ก็ตาม ในโลกอื่นก็ตาม ไม่มี
ผู้ที่จะประเสริฐกว่า หรือจะทัดเทียมกับพระพุทธเจ้า ผู้ถึงแล้วซึ่ง
ความเป็นยอดแห่งอาหุเนยบุคคล ของหมู่ชนมีความต้องการบุญ ผู้
แสวงหาผลไพบูลย์ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ทานที่ถวายแก่พระพุทธเจ้าก็มีผลมาก นะสิ
นวัตตัพพัง พุทธัสส ทินนัง มหัปปลันติกถา จ

ทักษิณาวิสูทิกถา

[๑๗๒๕] สกวาที ทานบิสุทธีได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่บิสุทธีได้โดยปฏิคคาห หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ปฏิคคาหบางพวก ที่เป็นผู้ควรของบูชา เป็นผู้ควรของต้อนรับ เป็น
ผู้ควรของทำบุญ เป็นผู้ควรทำอัญชลี เป็นเนื่อนาบุญชั้นเยี่ยมของโลก
มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ปฏิคคาหบางพวก ที่เป็นผู้ควรของบูชา เป็นผู้ควรของต้อนรับ
เป็นผู้ควรของทำบุญ เป็นผู้ควรทำอัญชลี เป็นเนื่อนาบุญชั้นเยี่ยมของโลก
มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ทานบิสุทธีได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่บิสุทธี
ได้โดยปฏิคคาห

[๑๗๓๐] ส. ทานบิสุทธีได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่บิสุทธีได้โดยปฏิคคาห หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคล ๘ ว่าเป็นผู้ควรของทำบุญ
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสคู่แห่งบุรุษ ๔ บุรุษบุคคล ๘ ว่าเป็นผู้
ควรของทำบุญ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ทานบิสุทธีได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่
บิสุทธีได้โดยปฏิคคาห

[๑๗๓๑] ส. ทานบิสุทธีได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่บิสุทธีได้โดยปฏิคคาห หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ชนบางพวกให้ทานในพระโสดาบัน แล้วขึ้นชมบุญ มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ชนบางพวกให้ทานในพระโสดาบันแล้วขึ้นชมบุญมีอยู่ ก็ต้องไม่
กล่าวว่า ทานบิสุทธีได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่บิสุทธีได้โดยปฏิคคาห

ส. ชนบางพวกให้ทานแก่พระสกทาคามี ฯลฯ แก่พระอนาคามี ฯลฯ แก่

พระอรหันต์ แล้วขึ้นขมบุญ มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ชนบางพวกให้ทานแก่พระอรหันต์ แล้วขึ้นขมบุญมีอยู่ ก็ต้อง

ไม่กล่าวว่า ทานบริสุทธิ์ได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่บริสุทธิ์ได้โดยปฎิคาหก

[๑๗๑๒] ส. ทานบริสุทธิ์ได้โดยปฎิคาหกฝ่ายเดียว ไม่บริสุทธิ์ได้โดยทายกหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้หนึ่งเป็นผู้ทำแก่อื่น สุขทุกข์อันคนอื่นทำให้ ผู้หนึ่งทำ แต่อีกผู้หนึ่ง
รับผลหรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทานบริสุทธิ์ได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่บริสุทธิ์ได้โดยปฎิคาหกหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า อุดรอนนทํ ทักขณาวิสุทฺธิมี ๔ อย่าง

๔ อย่าง เป็นโณ ทักขณาที่บริสุทธิ์ทางทายกแต่ไม่บริสุทธิ์ทาง

ปฎิคาหก มีอยู่ ทักขณาที่บริสุทธิ์ทางปฎิคาหกแต่ไม่บริสุทธิ์ทาง

ทายก มีอยู่ ทักขณาที่ไม่บริสุทธิ์ทั้งทางทายกทั้งทางปฎิคาหก มี

อยู่ ทักขณาที่บริสุทธิ์ทั้งทางทายกทั้งทางปฎิคาหก มีอยู่ ก็ทักขณา

ที่บริสุทธิ์ทางทายกแต่ไม่บริสุทธิ์ทางปฎิคาหกอย่างไร ทายกใน

โลกนี้ เป็นผู้มืศีล มีกัลยาณธรรม แต่ปฎิคาหก เป็นผู้มืศีล มี

บาปธรรม ทักขณาบิสุทธิทางทายกแต่ไม่บริสุทธิ์ทางปฎิคาหก

อย่างนี้แล ก็ทักขณาบิสุทธิทางปฎิคาหกแต่ไม่บริสุทธิ์ทางทายก

อย่างไร ทายกในโลกนี้ เป็นผู้มืศีลมีบาปธรรม แต่ปฎิคาหกเป็น

ผู้มีศีล มีกัลยาณธรรม ทักขณาบิสุทธิทางปฎิคาหกแต่ไม่บริสุทธิ์

ทางทายก อย่างนี้แล ก็ทักขณาไม่บริสุทธิ์ทั้งทางทายกทั้งทาง

ปฎิคาหกอย่างไร ทายกในโลกนี้ เป็นผู้มืศีล มีบาปธรรม

ปฎิคาหก ก็เป็นผู้มืศีลมีบาปธรรม ทักขณาไม่บริสุทธิ์ทั้งทางทายก

ทั้งทางปฎิคาหกอย่างนี้แล ก็ทักขณาบิสุทธิทั้งทางทายกทั้งทาง

ปฎิคาหกอย่างไร ทายกในโลกนี้เป็นผู้มีศีล มีกัลยาณธรรม

ปฎิคาหกก็เป็นผู้มืศีล มีกัลยาณธรรม ทักขณาบิสุทธิทั้งทางทายก

ทั้งทางปฎิคาหกอย่างนี้แล อุดรอนนทํ ทักขณาวิสุทฺธิมี ๔ อย่าง

ฉะนั้น ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่าทานบริสุทธิ์ได้โดยทายกฝ่ายเดียว ไม่บริสุทธิ์

ได้โดยปฎิคาหก

ทักขณาวิสุทฺธิกถา จบ

วรรคที่ ๑๗ จบ

@๑. ม. อุ. ข้อ ๗๑๔-๗๑๕ หน้า ๕๖๑

วรรคที่ ๑๘

มนุสสโลกกถา

[๑๗๓๓] สกวาที ไม่พึงกล่าวว่า พระผู้มีพระภาคเจ้าได้ดำรงอยู่แล้วในมนุษยโลก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อาราม วิหาร คาม นิคม นคร รัฐ ชนบท ที่พระพุทธเจ้าเคยประทับ
อยู่ อันเป็นเจดีย์ มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อาราม วิหาร คาม นิคม นคร รัฐ ชนบท ที่พระพุทธเจ้า
เคยประทับอยู่ อันเป็นเจดีย์มีอยู่ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า เคยดำรงอยู่ในมนุษยโลก

[๑๗๓๔] ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าเคยดำรงอยู่ในมนุษยโลก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาค ประสูติที่ป่าลุมพินี ตรัสรู้ที่ควงไม้โพธิ ประกาศธรรม-
จักรที่เมืองพาราณสี ปลงอายุสังขารที่ป่าวาลเจดีย์ ปรีณิพพานที่เมือง
กุสินารา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคประสูติที่ป่าลุมพินี ฯลฯ ปรีณิพพานที่เมือง
กุสินารา ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าได้
ดำรงอยู่แล้วในมนุษยโลก

[๑๗๓๕] ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระผู้มีพระภาคได้ดำรงอยู่แล้วในมนุษยโลก หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมัยหนึ่งเราพักอยู่
ณ ควงไม้สาละใหญ่ ในสุกควัน ใกล้เมืองอุกกุฏฐะ ดูกรภิกษุ
ทั้งหลาย สมัยหนึ่ง เราแรกได้ตรัสรู้ พักอยู่ที่ต้นไม้อชปาลนิโครธ
ตำบลอรุเวลา ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมัยหนึ่ง เราพักอยู่ ณ เวฬุวัน
กลันทกนิวาปสถาน ใกล้นครราชคฤห์ ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมัยหนึ่ง
เราพักอยู่ ณ เขตวันอารามของอนาถปิณฑิกเศรษฐี ใกล้นครสาวัตถี
ดูกรภิกษุทั้งหลาย สมัยหนึ่ง เราพักอยู่ ณ กุฎาคารศาลาปามหาวัน
ใกล้นครเวสาลี ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าก็ได้ดำรงอยู่แล้วในมนุษยโลก นะสี?

[๑๗๖] ป. พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าได้ดำรงอยู่แล้วในมนุษยโลก หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคทรงกำเนิดในโลก ทรงเจริญในโลก แต่ทรงเป็นผู้อันโลก
ไม่แปลเป็นนครอบงำโลกเสด็จอยู่ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่าพระผู้มีพระภาค ทรงกำเนิดในโลก ทรงเจริญในโลก แต่ทรง
เป็นผู้อันโลกไม่แปลเป็นนครอบงำโลกเสด็จอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระผู้มี
พระภาคพุทธเจ้าได้ดำรงอยู่แล้ว ในมนุษยโลก

มนุสสโลกกถา จบ

ธัมมเทศนาถา

[๑๗๗] สกวาที ไม่พึงกล่าวว่า พระธรรม อันพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว
หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. อันใครแสดงไว้

ป. อันพระพุทฺธมฤตแสดงไว้

ส. พระพุทฺธมฤต เป็นพระชิน เป็นพระศาสนา เป็นพระสัมมาสัม-
พุทธเจ้า เป็นพระสัพพัญญู เป็นพระสัพพทัสสาวิ เป็นพระธัมมสามี
เป็นพระธัมมปฏิสรณะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระธรรม อันพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อันใครแสดงไว้

ป. อันท่านพระอานนท์แสดงไว้

ส. ท่านพระอานนท์ เป็นพระชิน เป็นพระศาสดา เป็นพระสัมมาสัม-
พุทธเจ้า เป็นพระสัพพัญญู เป็นพระสัพพทัสสาวิ เป็นพระธัมมสามี
เป็นพระธัมมปฏิสรณะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๘] ส. ไม่พึงกล่าวว่า พระธรรม อันพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรสาริบุตร เราพึงแสดงธรรมโดยย่อ
บ้าง โดยพิสดารบ้าง ทั้งโดยย่อและโดยพิสดารบ้าง เพราะผู้รู้ทว

ถึง หาได้ยาก ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็พระธรรม อันพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว นะสิ
[๑๓๓๕] ส. ไม่ฟังกล่าวว่า พระธรรม อันพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. อ. ตัก. ข้อ ๔๗๒ หน้า ๑๗๐

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า "อภิกขุทั้งหลาย เราแสดงธรรม เพื่อ
ความรู้ยิ่ง ไม่แสดงเพื่อความรู้ยิ่ง เราแสดงธรรมเป็นไปกับด้วย
เหตุ ไม่แสดงไร้เหตุ เราแสดงธรรมเป็นไปกับด้วยปาฏิหาริย์ ไม่
แสดงไร้ปาฏิหาริย์ และโดยที่เราแสดงธรรมเพื่อความรู้ยิ่ง ไม่แสดง
เพื่อความรู้ยิ่ง แสดงธรรมมีเหตุ ไม่แสดงธรรมไร้เหตุ แสดง
ธรรมมีปาฏิหาริย์ ไม่แสดงไร้ปาฏิหาริย์ โอวาทานุศาสน์ของเรา
จึงควรทำตาม ก็และพวกเธอควรที่จะยินดี ควรที่จะชื่นชม ควรที่
จะโสมนัสว่า พระผู้มีพระภาคเป็นผู้ตรัสรู้เองโดยชอบ พระธรรม
อันพระผู้มีพระภาคแสดงดีแล้ว พระสงฆ์ปฏิบัติดีแล้ว ก็แหละเมื่อ
พระผู้มีพระภาคตรัสไวยากรณ์พจน์นี้อยู่ มั่นโลกธาตุได้ห้วนไหว
แล้ว ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็พระธรรมอันพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงแสดงแล้ว นะสิ
ธัมมเทสนากถา จบ

กรุณาถา

[๑๓๔๐] สกวาที กรุณา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าไม่มี หรือ?

ป. ราวาทิ ถูกแล้ว

ส. เมตตา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ไม่มี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กรุณา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. มุทิตา ฯลฯ อุเบกขา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ไม่มี หรือ?

@๑. อ. ตัก. ข้อ ๕๖๕ หน้า ๓๕๖

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๓๔๑] ส. เมตตา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรุณา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มุกตา ฯลฯ อุเบกขา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. กรุณา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๔๒] ส. กรุณา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาค มิใช่ประกอบด้วยพระกรุณา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระผู้มีพระภาคทรงประกอบด้วยพระกรุณา ทรงเกื้อกูลโลก ทรง
อนุเคราะห์โลก ทรงประพาศประโยชน์แก่โลก มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคทรงประกอบด้วยพระกรุณา ทรงเกื้อกูลโลก ทรง
อนุเคราะห์โลก ทรงประพาศประโยชน์แก่โลก ก็ต้องไม่กล่าวว่า กรุณา
ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าไม่มี

[๑๗๔๓] ส. กรุณา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาค ทรงข้ามหากรุณาสมบัติแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าทรงข้ามหากรุณาสมบัติแล้ว ก็ต้องไม่
กล่าวว่า กรุณาของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า ไม่มี

[๑๗๔๔] ป. กรุณา ของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า มีอยู่ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคมีราคะ หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น กรุณาของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้าก็ไม่มี นะสิ

กรุณาเถา จบ

คันธชาติกถา

[๑๗๔๕] สกวาที อุจจาระปัสสาวะของพระผู้มีพระภาคพุทธเจ้า หอมเกินคันธชาติอื่นๆ
หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคทรงบริโภคมของหอม หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระผู้มีพระภาค ทรงบริโภคน้ำสุกและขนมกุ่มมาส มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคทรงบริโภคน้ำสุกและขนมกุ่มมาส ก็ต้องไม่
กล่าวว่า อุจจาระปัสสาวะของพระผู้มีพระภาคพุทธานุเจ้าหอมเกินคันธชาติ
อื่นๆ

[๑๗๔๖] ส. อุจจาระปัสสาวะของพระผู้มีพระภาคพุทธานุเจ้า หอมเกินคันธชาติอื่นๆ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คนบางพวกที่อาบ ทา เติม อุจจาระปัสสาวะของพระผู้มีพระภาคพุทธานุเจ้า
เก็บไว้ในสิ่ง บรรจุไว้ในขวด แผ่ขายที่ตลาด กระทำกิจด้วยของ
หอม ด้วยกลิ่นนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

คันธชาติกถา จบ

เอกมัคคกถา

[๑๗๔๗] สกวาที สามัญญผล ๔ ทำให้แจ้งได้ด้วยอริยมรรคอันเดียว หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมแห่งผัสสะ ๔ ฯลฯ แห่งปัญญา ๔ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สามัญญผล ๔ ทำให้แจ้งได้ด้วยอริยมรรคอันเดียว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ด้วยโศคาปัตติมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ด้วยสกทาคามิมรรค ฯลฯ ด้วยอนาคามิมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ด้วยมรรคไหน

ป. ด้วยอรหัตมรรค

ส. ละสัณกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละสัณกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาส ได้ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสการละสัญญาโนชน ๓ ว่าโศคาปัตติผล มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสการละสัญญา โยชน ๓ ว่า โสคาปัตติผล ก็
ต้องไม่กล่าวว่า ละสักกายทิฏฐิ วิจิกิจฉา สีลัพพตปรามาสได้ด้วย
อหัตมรรค

ส. ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบได้ด้วยอหัตมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่างหยาบได้ด้วยอหัตมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสความเบาบางแห่งกามราคะ และพยาบาทว่า สกทาคา-
มิผล มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสความเบาบางแห่งกามราคะ และพยาบาทว่า
สกทาคามิผล ก็ต้องไม่กล่าวว่า ละกามราคะอย่างหยาบ พยาบาทอย่าง
หยาบได้ด้วยอหัตมรรค

ส. ละกามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียดได้ด้วยอหัตมรรค
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละกามราคะอย่างละเอียด พยาบาทอย่างละเอียดได้ด้วยอหัตมรรค
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสการละกามราคะและพยาบาท โดยไม่มีส่วนเหลือว่า
อนาคามิผล มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสการละกามราคะ พยาบาท โดยไม่มีส่วนเหลือ
ว่า อนาคามิผล ก็ต้องไม่กล่าวว่า ละกามราคะอย่างละเอียด พยาบาท
อย่างละเอียดได้ด้วยอหัตมรรค

[๑๗๔๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า สามัญญผล ๔ ทำให้แจ้งได้ด้วยอริยมรรคอันเดียว หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. โสคาปัตติมรรค พระผู้มีพระภาคทรงให้เกิดแล้ว หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคเป็นพระโสคาบัน หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. สกทาคามิมรรค ฯลฯ อนาคามิมรรค พระผู้มีพระภาคทรงให้เกิดแล้ว
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคเป็นพระอนาคามี หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๔๕] ส. พระผู้มีพระภาคทรงทำให้แจ้งซึ่งสามัญญผล ๔ ด้วยอริยมรรคอันเดียว แต่

พระสาวกทั้งหลายทำให้แจ้งสามัญญผล ๔ ด้วยอริยมรรค ๔ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระสาวกเห็นธรรมที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้ามิได้เห็น บรรลุธรรมที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้ามิได้บรรลุ ทำให้แจ้งธรรมที่พระผู้มีพระภาคพุทธเจ้ามิได้ทำให้แจ้ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

เอกมคคกถา จบ

ฉานสังกัณตักถา

[๑๗๕๐] สกวาที โยคีบุคคลเคลื่อนสู่ฉานหนึ่ง จากฉานหนึ่ง หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เคลื่อนสู่ตติยฉาน จากปฐมฉานได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โยคีบุคคลเคลื่อนสู่ฉานหนึ่ง จากฉานหนึ่ง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เคลื่อนสู่จตุตถฉาน จากทุติยฉานได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๕๑] ส. เคลื่อนสู่ทุติยฉาน จากปฐมฉาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ อันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งปฐมฉาน

ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้น เพื่อความเกิดขึ้นแห่งทุติยฉาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โยคีบุคคลเคลื่อนสู่ทุติยฉาน จากปฐมฉานแล แต่ไม่พึงกล่าวว่า

ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งปฐมฉาน ความนึก

ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแล เพื่อความเกิดขึ้นแห่งทุติยฉาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุติยฉาน เกิดขึ้นได้แก่โยคีบุคคลผู้ไม่นึกถึงอยู่ ฯลฯ เกิดขึ้นแก่โยคี-

บุคคลผู้ไม่ตั้งใจอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทุติยฉานย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้นึก ฯลฯ ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคล

ผู้ตั้งใจ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ทุติยฉน ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ไม่ถึงอยู่ ฯลฯ ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ตั้งใจอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า โยคีบุคคลเลื่อนสู่ทุติยฉนจากปฐมฉน

ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่ทุติยฉน จากปฐมฉน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฐมฉนย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคล ผู้กระทำไว้ในใจซึ่งกามทั้งหลายโดยความเป็นของมีโทษ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุติยฉน ก็เกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ทำไว้ในใจซึ่งกามทั้งหลายโดยความเป็นของมีโทษ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปฐมฉน มีวิตก มีวิจารณ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุติยฉนก็มีวิตก มีวิจารณ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่ทุติยฉน จากปฐมฉน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปฐมฉนอันนั้น ทุติยฉนก็อันนั้นแล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๕๒] ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่ตติยฉน จากทุติยฉน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ อันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งทุติยฉน ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแล เพื่อความเกิดขึ้นแห่งตติยฉน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่ตติยฉนจากทุติยฉนแล แต่ไม่พึงกล่าวว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งทุติยฉน ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแล เพื่อความเกิดขึ้นแห่งตติยฉน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ตติยฉน ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ไม่นึกถึงอยู่ ฯลฯ เกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ไม่ตั้งใจอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ตติยฉนย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ไม่ถึงอยู่ ฯลฯ ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคี-

บุคคลผู้ตั้งใจอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ตติยฌานย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้นี้ก็ถึงอยู่ ฯลฯ ย่อมเกิดขึ้น
แก่โยคีบุคคลผู้ตั้งใจอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า โยคีบุคคลเลื่อนสู่ตติยฌาน
จากทุติยฌาน

ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่ตติยฌานจากทุติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุติยฌาน ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้กระทำไว้ในใจซึ่งวิตกและวิจารณ์ โดย
ความเป็นธรรมมีโทษ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ตติยฌาน ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้กระทำไว้ในใจซึ่งวิตกและวิจารณ์ โดย
ความเป็นธรรมมีโทษ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ทุติยฌาน ยังมีปิตี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ตติยฌาน ก็ยังมีปิตี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่ตติยฌานจากทุติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ทุติยฌานอันนั้น ตติยฌานก็อันนั้นแล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๕๙] ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่จตุตถฌาน จากตติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจ อันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งตติยฌาน
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแล เพื่อความเกิดขึ้นแห่งจตุตถฌาน
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่จตุตถฌานจากตติยฌานแล แต่ไม่พึงกล่าวว่า
ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจอันใด เพื่อความเกิดขึ้นแห่งตติยฌาน ความ
นึก ฯลฯ ความตั้งใจอันนั้นแล เพื่อความเกิดขึ้นแห่งจตุตถฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จตุตถฌาน ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ไม่นึกถึงอยู่ ฯลฯ ย่อมเกิดขึ้น
แก่โยคีบุคคลผู้ไม่ตั้งใจอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จตุตถฌาน ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ใดถึงอยู่ ฯลฯ ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ตั้งใจอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า จตุตถฌานย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ใดถึงอยู่ ฯลฯ ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้ตั้งใจอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า โยคีบุคคลเลื่อนสู่จตุตถฌานจากตติยฌาน

ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่จตุตถฌานจากตติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ตติยฌาน ย่อมเกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้กระทำไว้ในใจ ซึ่งปิติโดยความเป็นธรรมมีโทษ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จตุตถฌาน ก็เกิดขึ้นแก่โยคีบุคคลผู้กระทำไว้ในใจ ซึ่งปิติโดยความเป็นธรรมมีโทษ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ตติยฌาน สหระตด้วยสุข หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. จตุตถฌาน ก็สหระตด้วยสุข หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โยคีบุคคลเลื่อนสู่จตุตถฌานจากตติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ตติยฌานอันนั้น จตุตถฌานก็อันนั้นแล หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๕๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า โยคีบุคคลเลื่อนสู่ฌานอันหนึ่งจากฌานอันหนึ่ง หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัยนี้ สังคแล้วจากกามเทียวก ฯลฯ เข้าถึงจตุตถฌานอยู่ ดังนี้ เป็นสุตรมิอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น โยคีบุคคลก็เลื่อนสู่ฌานหนึ่งจากฌานหนึ่ง นะสิ

ฌานสังกันติกถา จบ

ฌานันตริกถา

[๑๗๕๕] สกวาที ฌานคันมียอยู่ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ศัสตรคันมืออยู่ หรือ? ฯลฯ ปัญญาคันมืออยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ฌานคันมืออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฌานคันมืออยู่ในระหว่างทุติยฌานและตติยฌาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ฌานคันมืออยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฌานคันมืออยู่ในระหว่างตติยฌานและจตุตถฌาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๖] ส. ฌานคันไม่มีในระหว่างทุติยฌานและตติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ฌานคันไม่มีในระหว่างทุติยฌานและตติยฌาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า
ฌานคันมืออยู่

ส. ฌานคันไม่มีในระหว่างตติยฌานและจตุตถฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ฌานคันไม่มีในระหว่างตติยฌาน และจตุตถฌาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า
ฌานคันมืออยู่

[๑๔๕๗] ส. ฌานคันมืออยู่ในระหว่างปฐมฌานและทุติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฌานคันมืออยู่ในระหว่างทุติยฌานและตติยฌาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ฌานคันมืออยู่ในระหว่างปฐมฌานและทุติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฌานคันมืออยู่ในระหว่างตติยฌานและจตุตถฌาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๔๕๘] ส. ฌานคันไม่มีในระหว่างทุติยฌานและตติยฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฌานคันไม่มีในระหว่างปฐมฌานและทุติยฌาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ฌานคันไม่มีในระหว่างตติยฌานและจตุตถฌาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฌานคันไม่มีในระหว่างปฐมฌานและทุติยฌาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ที่ไม่มีวิตกมีแต่วิจารณ์ สมาธิที่ไม่มีวิตกไม่วิจารณ์ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสสมาธิไว้ ๓ อย่าง คือสมาธิที่มีวิตกมีวิจารณ์

สมาธิที่ไม่มีวิตกมีแต่วิจารณ์ สมาธิที่ไม่มีวิตกไม่วิจารณ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า

สมาธิที่ไม่มีวิตกมีแต่วิจารณ์เป็นฉนาคัน

ฉนาคันตริกกถา จบ

สมาปັນโน สัพพัง สุณาตติกถา

[๑๗๖๔] สกวาที ผู้เข้าสมาบัติ ฟังเสียงได้ หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ผู้เข้าสมาบัติ เห็นรูปด้วยจักขุ ฯลฯ ฟังเสียงด้วยโสตะ ฯลฯ สูดกลิ่น

ด้วยฆานะ ฯลฯ ลิ้มรสด้วยชิวหา ฯลฯ ถูกต้องโณภูมัพพะด้วยกายได้

หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ผู้เข้าสมาบัติ ฟังเสียงได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ผู้เข้าสมาบัติ เป็นผู้พร้อมเพรียงด้วยโสตวิญญาน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สมาธิมีแก่ผู้ที่พร้อมเพรียงด้วยมโนวิญญาน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สมาธิมีแก่ผู้ที่พร้อมเพรียงด้วยมโนวิญญาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า

ผู้เข้าสมาบัติฟังเสียงได้

[๑๗๖๕] ส. สมาธิมีแก่ผู้ที่พร้อมเพรียงด้วยมโนวิญญาน ผู้ที่พร้อมเพรียงด้วย

โสตวิญญาน ฟังเสียงได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สมาธิมีแก่ผู้ที่พร้อมเพรียงด้วยมโนวิญญาน ผู้พร้อมเพรียงด้วย

โสตวิญญาน ฟังเสียงได้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ผู้เข้าสมาบัติฟังเสียงได้

ส. สมาธิมีแก่ผู้ที่พร้อมเพรียงด้วยมโนวิญญาน ผู้ที่พร้อมเพรียงด้วย

โสตวิญญาน ฟังเสียงได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมกันแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๖๖] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ผู้เข้าสมาบัติ ฟังเสียงได้ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคตรัสเสี่ยงว่า เป็นข้าศึกต่อปฐมณาน มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสเสี่ยงว่า เป็นข้าศึกต่อปฐมณาน ด้วยเหตุ
นั้นนะท่านจึงต้องกล่าวว่า ผู้เข้าสมาบัติ ฟังเสี่ยงได้

ส. เพราะพระผู้มีพระภาคตรัสเสี่ยงว่า เป็นข้าศึกต่อปฐมณาน ฉะนั้น ผู้ที่
เข้าสมาบัติ จึงฟังเสี่ยงได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสวิตก วิจารว่า เป็นข้าศึกต่อทุกขณาน วิตกวิจาร
จึงมีอยู่แก่ทุกขณานั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เพราะพระผู้มีพระภาคตรัสเสี่ยงว่า เป็นข้าศึกต่อปฐมณาน ฉะนั้น ผู้ที่
เข้าสมาบัติจึงฟังเสี่ยงได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคตรัสปีติว่า เป็นข้าศึกต่อตติยณาน ตรัสสมอัสสาสะ
ปีสสาสะว่า เป็นข้าศึกต่อจตุตถณาน ตรัสรูปสัญญาว่า เป็นข้าศึกต่อผู้เข้า
อากาสาณญายตนสมาบัติ ตรัสอากาสาณญายตนสัญญาว่า เป็นข้าศึก
ต่อผู้ที่เข้าวิญญูณญายตนสมาบัติ ตรัสวิญญูณญายตนสัญญาว่า เป็น
ข้าศึกต่อผู้ที่เข้าอากิณญายตนสมาบัติ ตรัสอากิณญายตนสัญญาว่า
เป็นข้าศึกต่อผู้ที่เข้าเนวสัญญานาสัญญายตนสมาบัติ ตรัสสัญญาและ
เวทนาวา เป็นข้าศึกต่อผู้ที่เข้าสัญญาเวทนิโรธสมาบัติ สัญญาและเวทนา
จึงมีอยู่แก่ผู้เข้าสัญญาเวทนิโรธสมาบัตินั้น หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สมาป็นโน สัพพัง สุณาตีติกา จป

จักขุนา รูปร่าง ปัสสตีติกา

[๑๗๖๗] สกวาที บุคคลเห็นรูปด้วยจักขุ หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เห็นรูปด้วยรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เห็นรูปด้วยรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รับรู้อรูปด้วยรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รับรู้อรูปด้วยรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นมโนวิญญาณ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเห็นรูปด้วยจักขุ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของจักขุมืออยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของจักขุไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของจักขุไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า

บุคคลเห็นรูปด้วยจักขุ

[๑๗๖๘] ส. บุคคลฟังเสียงด้วยโสตะ ฯลฯ สูดกลิ่นด้วยฆานะ ฯลฯ ลิ้มรสด้วย
ชีวหา หรือ?

[๑๗๖๙] ส. บุคคลถูกต้องโณภูมัพพะด้วยกาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถูกต้องรูปด้วยรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ถูกต้องรูปด้วยรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รับรู้รูปด้วยรูป หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รับรู้รูปด้วยรูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. รูปเป็นมโนวิญญาณ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลถูกต้องโณภูมัพพะด้วยกาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของกายมืออยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของกาย ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจของกายไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า

บุคคลถูกต้องโณภูมัพพะด้วยกาย ฯลฯ

[๑๗๗๐] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลเห็นรูปด้วยจักขุ ฯลฯ ถูกต้องโณภูมัพพะด้วยกาย

หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ภิกษุในธรรมวินัย
เห็นรูปด้วยจักขุ ฯลฯ ถูกต้องโผฏฐัพพะด้วยกาย ดังนี้ เป็นสูตร
มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลก็เห็นรูปด้วยจักขุ ฯลฯ ถูกต้องโผฏฐัพพะด้วยกาย
นะสิ

จักขุนา รุปัง ปัสสตีติกา จป

วรรคที่ ๑๘ จป

วรรคที่ ๑๙

กิลเลสหนถา

[๑๗๗๑] สกวาที บุคคลละกิเลสที่เป็นอดีต หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ยังธรรมที่ดับแล้วให้ดับไป ยังธรรมที่ปราศไปแล้วให้ปราศไป ยังธรรมที่
สิ้นไปแล้วให้สิ้นไป ยังธรรมที่อสังคตแล้ว ให้อสังคตไป ยังธรรม
ที่อสังคตดับไปแล้ว ให้อสังคตดับไป หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลละกิเลสเป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อดีตดับไปแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อดีตดับไปแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลละกิเลสที่เป็นอดีต

ส. ละกิเลสที่เป็นอดีต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อดีตไม่มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อดีตไม่มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลละกิเลสที่เป็นอดีต

[๑๗๗๒] ส. บุคคลละกิเลสที่เป็นอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ยังธรรมที่ยังไม่เกิดไม่ให้เกิด ยังธรรมที่ยังไม่เกิดพร้อมไม่ให้เกิดพร้อม
ยังธรรมที่ยังไม่บังเกิดไม่ให้บังเกิด ยังธรรมที่ยังไม่ปรากฏไม่ให้เกิดปรากฏ
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลละกิเลสที่เป็นอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมที่เป็นอนาคตยังไม่เกิด มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ธรรมที่เป็นอนาคตยังไม่เกิด ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลละกิเลสที่เป็นอนาคต

ส. บุคคลละกิเลสที่เป็นอนาคต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อนาคตไม่มีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อนาคตไม่มีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลละกิเลสที่เป็นอนาคต

[๑๗๗๑] ส. บุคคลละกิเลสที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเป็นผู้กำหนดแล้วราคะ เป็นผู้อันโทสะประทุษร้ายแล้วละโทสะ เป็นผู้หลงแล้วละโมหะ เป็นผู้เศร้าหมองแล้วละกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลละราคะด้วยราคะ ละโทสะด้วยโทสะ ละโมหะด้วยโมหะ ละกิเลสด้วยกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ราคะสัมปยุตด้วยจิต มรรคก็สัมปยุตด้วยจิต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นความประชุมกับแห่งผัสสะ ๒ ฯลฯ แห่งจิต ๒ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ราคะเป็นอกุศล มรรคเป็นกุศล หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมเป็นกุศลและธรรมเป็นอกุศล ธรรมมีโทษและธรรมไม่มีโทษ ธรรมเลวและธรรมประณีต ธรรมดำและธรรมขาว อันเป็นข้าศึกกันมาพบกับ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมเป็นกุศลและธรรมเป็นอกุศล ฯลฯ ธรรมดำและธรรมขาว อันเป็นข้าศึกกัน มาพบกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ฐานะ ๔ ประการนี้

ไกลกัน ไกลกันนัก ๔ ประการเป็นไจน ท้องฟ้ากับแผ่นดิน นี้
ประการแรกที่ไกลกัน ไกลกันนัก ฯลฯ เพราะฉะนั้น ธรรมของ
สัตว์บุรุษจึงไกลจากสัตว์บุรุษ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า ธรรมเป็นกุศลและธรรมเป็นอกุศล ฯลฯ มา
พบกัน นะสิ

[๑๗๗๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลละกิเลสที่เป็นอดีต ละกิเลสที่เป็นอนาคต ละกิเลส
ที่เป็นปัจจุบัน หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. บุคคลที่ละกิเลสได้ ไม่มี หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลที่ละกิเลสที่เป็นอดีต ละกิเลสที่เป็นอนาคต ละกิเลส
ที่เป็นปัจจุบัน นะสิ

กิเลสขหนกถา จบ

สุญญตาทถา

[๑๗๗๕] สกวาที ความว่าง นับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ธรรมหานิมิตมิได้ก็นับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความว่าง นับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมหาที่ตังมิได้ก็นับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมหานิมิตมิได้ ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความว่างก็ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมหาที่ตังมิได้ ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ความว่างก็ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความว่างนับเนื่องในสังขารขันธ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สังขารชั้น มัชฌิมะไม่เที่ยง มัชฌิมะอันปัจจัยปรุงแต่งแล้ว มัชฌิมะ
ธรรมอิงอาศัยเกิดขึ้น มัชฌิมะที่มีความสิ้นไปเป็นธรรม มัชฌิมะที่มี
ความเสื่อมไปเป็นธรรม มัชฌิมะที่มีความคลายไปเป็นธรรม มัชฌิมะ
ที่มีความดับไปเป็นธรรม มัชฌิมะที่มีความแปรไปเป็นธรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. สังขารชั้น เป็นธรรมไม่เที่ยง เป็นธรรมอันปัจจัยปรุงแต่ง เป็นธรรมอิง
อาศัยเกิดขึ้น เป็นธรรมมีความสิ้นไปเป็นธรรม เป็นธรรมมีความเสื่อมไป
เป็นธรรม เป็นธรรมมีความคลายไปเป็นธรรม เป็นธรรมมีความดับไป
เป็นธรรม เป็นธรรมมีความแปรไปเป็นธรรม มัชฌิมะหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. หากว่า สังขารชั้นไม่เที่ยง ฯลฯ มีความแปรไปเป็นธรรม ก็ต้องไม่กล่าว
ว่า ความว่างนับเนื่องในสังขารชั้น

[๑๗๖] ๘. ความว่างแห่งรูปชั้น นับเนื่องในสังขารชั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ความว่างแห่งสังขารชั้น นับเนื่องในรูปชั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. ความว่างแห่งเวทนาชั้น ฯลฯ ความว่างแห่งสัญญาชั้น ฯลฯ ความว่าง
แห่งวิญญาณชั้น นับเนื่องในสังขารชั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ความว่างแห่งสังขารชั้น นับเนื่องในวิญญาณชั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๗] ๘. ความว่างแห่งสังขารชั้น ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในรูปชั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ความว่างแห่งรูป ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในสังขารชั้น หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. ความว่างแห่งสังขารชั้น ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในเวทนาชั้น ฯลฯ
นับเนื่องในสัญญาชั้น ฯลฯ นับเนื่องในวิญญาณชั้น หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ความว่างแห่งวิญญาณชั้น ไม่พึงกล่าวว่า นับเนื่องในสังขารชั้น
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๘] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ความว่างนับเนื่องในสังขารชั้น หรือ?

๘. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย สังขารนี้ว่างจากตน

หรือจากความเป็นตน ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ความว่างก็นับเนื่องในสังขารชั้นนี้ นะสิ

สุญญตาภา จบ

สามัญญผลกถา

[๑๗๗๕] สกวาที สามัญญผล เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ราวาทิ ถูกแล้ว

ส. เป็นนิพพาน เป็นที่ดับทาน เป็นที่เร้น เป็นที่พึง เป็นที่หมาย เป็น
ฐานะอันไม่เคลื่อน เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สามัญญผล เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ดับทานเป็น ๒ อย่าง ฯลฯ ที่เร้นก็เป็น ๒ อย่าง ที่พึงก็เป็น ๒ อย่าง
ที่หมายก็เป็น ๒ อย่าง ฐานะอันไม่เคลื่อนก็เป็น ๒ อย่าง อมตะก็เป็น
๒ อย่าง นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๗๖] ส. สามัญญผล เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สามัญญะ เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สามัญญะ เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สามัญญผล เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสคาปตติผล เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสคาปตติมรรค เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสคาปตติมรรค เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสดาปัตติผล เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สกทาคามีผล ฯลฯ อนาคามีผล ฯลฯ อรหัตผล เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรหัตมรรค เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อรหัตมรรค เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรหัตผล เป็นสังขตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสดาปัตติผล เป็นอสังขตะ สกทาคามีผล ฯลฯ อนาคามีผล ฯลฯ

อรหัตผล เป็นอสังขตะ นิพพานเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะเป็น ๕ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะเป็น ๕ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทานเป็น ๕ อย่าง ที่เร้นก็เป็น ๕ อย่าง ที่พึงก็เป็น ๕ อย่าง ที่
หมายก็เป็น ๕ อย่าง ฐานะอันไม่เคลื่อนก็เป็น ๕ อย่าง อมตะก็เป็น ๕
อย่าง นิพพานก็เป็น ๕ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สามัญญผลกถา จบ

ปัตติกถา

[๑๗๘๑] สกวาที การได้ เป็นอสังขตะ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นนิพพาน เป็นที่ด้านทาน เป็นที่เร้น เป็นที่พึง เป็นที่หมาย เป็น
ฐานะอันไม่เคลื่อน เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การได้ เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ที่ด้านทานเป็น ๒ อย่าง ที่เร้นก็เป็น ๒ อย่าง ที่พึงก็เป็น ๒ อย่าง ที่
หมายก็เป็น ๒ อย่าง ฐานะอันไม่เคลื่อนก็เป็น ๒ อย่าง อมตะก็เป็น
๒ อย่าง นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๘๒] ๙. การได้จิวร เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เป็นนิพพาน ฯลฯ เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. การได้จิวร เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ที่ด้านทานเป็น ๒ อย่าง ที่เร้นก็เป็น ๒ อย่าง ที่พึงก็เป็น ๒ อย่าง ที่
หมายก็เป็น ๒ อย่าง ฐานะอันไม่เคลื่อนก็เป็น ๒ อย่าง อมตะก็เป็น ๒ อย่าง
นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. การได้ภินทบาต ฯลฯ เสนาสนะ คิลานปัจฉยเภสัชชบรหาร เป็น
อสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. เป็นนิพพาน ฯลฯ เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. การได้คิลานปัจฉยเภสัชชบรหาร เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ที่ด้านทานเป็น ๒ อย่าง ฯลฯ นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. การได้จิ๋วเป็นอสังขตะ การได้บิณฑบาต ฯลฯ เสนาสนะ การได้กิลาน-
ปัจฉิมเจตสิกขบิหาร ก็เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. อสังขตะเป็น ๕ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. อสังขตะเป็น ๕ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ที่ด้านทานเป็น ๕ อย่าง ฯลฯ นิพพานก็เป็น ๕ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๘๘] ๘. การได้ปฐมฌานเป็นอสังขตะ หรือ พึงให้พิสดารเหมือนกันทุกอย่าง

การได้ทุติยฌาน ตติยฌาน จตุตถฌาน อากาสัญญายตนฌาน วิญญาณ-

ัญญายตนฌาน อากิญจัญญายตนฌาน เนวสัญญานาสัญญายตนฌาน ฯลฯ

โศคาปัตติมรรค โศคาปัตติผล สกทาคามิมรรค สกทาคามีผล อนาคามี

มรรค อนาคามีผล อรหัตมรรค อรหัตผล เป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. เป็นนิพพาน ฯลฯ เป็นฐานะอันไม่เคลื่อน เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. การได้อรหัตผล เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะหรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ที่ด้านทานเป็น ๒ อย่าง ฯลฯ นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. การได้โศคาปัตติมรรค เป็นอสังขตะ การได้โศคาปัตติผลเป็นอสังขตะ

ฯลฯ การได้อรหัตมรรค เป็นอสังขตะ การได้อรหัตผลเป็นอสังขตะ

นิพพานเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. อสังขตะเป็น ๘ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. อสังขตะเป็น ๘ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ที่ด้านทานเป็น ๘ อย่าง ฯลฯ นิพพานก็เป็น ๘ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๔] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า การได้เป็นอสังขตะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. การได้ เป็นรูป เป็นเวทนา เป็นสัญญา เป็นสังขาร เป็นวิญญาณ หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น การได้เป็นอสังขตะ นะสิ

ปิตติกา จบ

ตถตาภา

[๑๗๕] สกวาที ความเป็นอย่างนั้นแห่งธรรมทั้งปวง เป็นอสังขตะ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นนิพพาน ฯลฯ เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ความเป็นอย่างนั้นแห่งธรรมทั้งปวง เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทานเป็น ๒ อย่าง ฯลฯ นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๖] ส. รูปมีความเป็นรูป ความเป็นรูปก็เป็นอสังขตะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นนิพพาน ฯลฯ เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปมีความเป็นรูป ความเป็นรูปก็เป็นอสังขตะ นิพพานก็เป็นอสังขตะ
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะเป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะ เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทานเป็น ๒ อย่าง ฯลฯ นิพพานก็เป็น ๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนามีความเป็นเวทนา ความเป็นเวทนา ฯลฯ สัญญามีความเป็นสัญญา

ความเป็นสัญญา ฯลฯ สังขารมีความเป็นสังขาร ความเป็นสังขาร ฯลฯ

วิญญานมีความเป็นวิญญาน ความเป็นวิญญานเป็นอสังขตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นนิพพาน ฯลฯ เป็นอมตะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปมีความเป็นรูป ความเป็นรูปเป็นอสังขตะ ฯลฯ วิญญานมีความเป็น

วิญญาน ความเป็นวิญญาน เป็นอสังขตะ ฯลฯ นิพพานก็เป็นอสังขตะ

มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อสังขตะ เป็น ๖ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อสังขตะเป็น ๖ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ที่ด้านทานเป็น ๖ อย่าง ฯลฯ นิพพานก็เป็น ๖ อย่าง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๗๗] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ความเป็นอย่างนั้นแห่งธรรมทั้งปวง เป็นอสังขตะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ความเป็นอย่างนั้นแห่งธรรมทั้งปวง เป็นรูป เป็นเวทนา เป็นสัญญา

เป็นสังขาร เป็นวิญญาน หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ความเป็นอย่างนั้นแห่งธรรมทั้งปวง ก็เป็นอสังขตะ นะลิ

ตถคาถา จป

กุสลกถา

[๑๗๗๘] สกวาที นิพพานธาตุ เป็นกุสล หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. นิพพานธาตุเป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง

นิพพานธาตุนั้นมีอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิพพานธาตุเป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่ง

นิพพานนั้น ไม่มี มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า นิพพานธาตุ เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งนิพพานธาตุนั้น ไม่มี ก็ต้องไม่กล่าวว่า นิพพานธาตุ เป็นกุศล [๑๗๘๕] ส. อโลกะ เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอโลกะนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิพพานธาตุ เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งนิพพานธาตุนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อโทสะ เป็นกุศล ฯลฯ อโมหะ เป็นกุศล ฯลฯ ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งปัญญานั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. นิพพานธาตุ เป็นกุศล เป็นธรรมมีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งนิพพานธาตุนั้น มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๘๖] ส. นิพพานธาตุ เป็นกุศล เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งนิพพานธาตุนั้น ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโลกะ เป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งอโลกะนั้น ไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. นิพพานธาตุ เป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งนิพพานธาตุนั้น ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อโทสะ เป็นกุศล ฯลฯ อโมหะ เป็นกุศล ศรัทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา เป็นกุศล แต่เป็นธรรมไม่มีอารมณ์ ความนึก ฯลฯ ความตั้งใจแห่งปัญญานั้น ไม่มี หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๘๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า นิพพานธาตุ เป็นกุศล หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. นิพพานธาตุ เป็นธรรมไม่มีโทษ มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า นิพพานธาตุ เป็นธรรมไม่มีโทษ ด้วยเหตุนี้แหละ ท่านจึงต้องกล่าวว่า นิพพานธาตุ เป็นกุศล

กุศลกถา จบ

อรรถจินตนิยามกถา

[๑๗๕๒] สกวาที ปุณฺชนมีความแน่นอนโดยส่วนเดียว หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ทำมาตุจฉาเป็นผู้แน่นอนโดยส่วนเดียว บุคคลผู้ทำปิตุจฉา ฯลฯ

บุคคลผู้ทำอรหันตมาต ฯลฯ บุคคลผู้ทำโลหิตุบาท ฯลฯ บุคคลผู้ทำสังฆ-
เภท เป็นผู้แน่นอนโดยส่วนเดียว หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปุณฺชนมีความแน่นอนโดยส่วนเดียว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. วิจิกิฉา พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยส่วนเดียว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า วิจิกิฉา พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยส่วนเดียว ก็ต้องไม่กล่าว

ว่า ปุณฺชนมีความแน่นอนโดยส่วนเดียว

[๑๗๕๓] ส. วิจิกิฉา ไม่พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยส่วนเดียว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ละวิจิกิฉาได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละวิจิกิฉาได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ละได้ด้วยโสคาปัตติมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละได้ด้วยสทกคามิมรรค ฯลฯ ละได้ด้วยอนาคามิมรรค ฯลฯ ละได้

ด้วยอรหัตมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละได้ด้วยมรรคไหน

ป. ด้วยมรรคฝ่ายอกุศล

ส. มรรคฝ่ายอกุศลเป็นธรรมนำออก ให้ถึงความสิ้นทุกข์ ให้ถึงความตรัสรู้

ให้ถึงนิพพาน ไม่เป็นอารมณ์ของอาสวะ ฯลฯ ไม่เป็นอารมณ์ของ

สังกิเลส หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มรรคฝ่ายอกุศลไม่เป็นธรรมนำออก ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิเลส

มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า มรรคฝ่ายอกุศลไม่เป็นธรรมนำออก ฯลฯ เป็นอารมณ์ของสังกิลเลส ก็ต้องไม่กล่าวว่า วิจิติจนา อันบุคคลผู้แน่นอนโดยส่วนเดียวจะได้ด้วยมรรคฝ่ายอกุศล

[๑๗๕๔] ส. อุกฺเขททิฏฐิ์พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยสัสสตทิฏฐิ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อุกฺเขททิฏฐิ์พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยสัสสตทิฏฐิ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ปุณฺณมีความแน่นอนโดยส่วนเดียว

[๑๗๕๕] ส. อุกฺเขททิฏฐิ์ไม่พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยสัสสตทิฏฐิ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ละอุกฺเขททิฏฐิ์ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละอุกฺเขททิฏฐิ์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ละได้ด้วยโศคาปัตติมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละได้ด้วยสกทาคามิมรรค ฯลฯ ด้วยอนาคามิมรรค ฯลฯ ด้วยอรัหัตมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละได้ด้วยมรรคไหน

ป. ละได้ด้วยมรรคฝ่ายอกุศล

ส. มรรคฝ่ายอกุศล ฯลฯ ก็ต้องไม่กล่าวว่า อุกฺเขททิฏฐิ์อันบุคคลผู้แน่นอนโดยสัสสตทิฏฐิ์ละได้ด้วยมรรคฝ่ายอกุศล

[๑๗๕๖] ป. สัสสตทิฏฐิ์พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยอุกฺเขททิฏฐิ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สัสสตทิฏฐิ์พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยอุกฺเขททิฏฐิ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ปุณฺณมีความแน่นอนโดยส่วนเดียว

[๑๗๕๗] ส. สัสสตทิฏฐิ์ไม่พึงเกิดแก่บุคคลผู้แน่นอนโดยอุกฺเขททิฏฐิ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ละสัสสตทิฏฐิ์ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละสัสสตทิฏฐิ์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ละได้ด้วยโศคาปัตติมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ละได้ด้วยสททคามิมรรค ฯลฯ ด้วยอหัตมรรค หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ด้วยมรรคไหน

ป. ด้วยมรรคฝ่ายอกุศล

ส. มรรคฝ่ายอกุศล ฯลฯ ก็ต้องไม่กล่าวว่า สัสสตทกฺขิ อัมมกฺคสฺสึแนณน
โดยอุจฺเจททกฺขิ ละได้ด้วยมรรคฝ่ายอกุศล

[๑๗๔๘] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ปุณฺณมีความแน่อนโดยส่วนเดียว หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลก
นี้ เป็นผู้ประกอบด้วยธรรมฝ่ายอกุศล เป็นธรรมดาโดยส่วนเดียว
บุคคลนั้นเป็นผู้จมลงแล้วครั้งหนึ่ง ก็จมลงอยู่นั่นเอง ดังนี้ ๑- เป็นสูตร
มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ปุณฺณก็มีความแน่อนโดยส่วนเดียว นะลิ

[๑๗๔๙] ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลก
นี้ เป็นผู้ประกอบด้วยธรรมฝ่ายอกุศล เป็นธรรมดาโดยส่วนเดียว
บุคคลนั้นเป็นผู้จมลงแล้วครั้งหนึ่ง ก็จมลงอยู่นั่นเอง เพราะทำอธิบายดังนี้
และโดยเหตุ นั้น ท่านจึงสันนิษฐานว่า ปุณฺณมีความแน่อนโดยส่วน
เดียว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลก
นี้ ผุดขึ้นแล้ว กลับจมลง ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผุดขึ้นแล้ว กลับจมลงทุกครั้ง หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๗๕๐] ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลก
นี้ เป็นผู้ประกอบด้วยธรรมฝ่ายอกุศล เป็นธรรมดาโดยส่วนเดียว
บุคคลนั้นเป็นผู้จมลงแล้วครั้งหนึ่ง ก็จมลงอยู่นั่นเอง เพราะทำอธิบายดังนี้
และโดยเหตุ นั้น ท่านจึงสันนิษฐานว่า ปุณฺณมีความแน่อนโดยส่วน
เดียว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. อ. สัตตก. ข้อ ๑๕ หน้า ๑๑

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย บุคคลบางคนในโลก

นี้ ผุดขึ้นแล้วทรงตัวอยู่ ผุดขึ้นแล้วเห็นแจ้งเหลือวเลดูว่ายข้ามไป
ผุดขึ้นแล้ว ไปถึงที่พ้นนักได้ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มีใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผุดขึ้นแล้ว ไปถึงที่พ้นนักได้ทุกครั้ง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อัจันตนิยามกถา จบ

อินทริยกถา

[๑๘๐๑] สกวาที สัทธินทรีย์ที่เป็นโลกียะไม่มี หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ศรัทธาที่เป็นโลกียะ ไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิริยอินทรีย์ สัทธินทรีย์ ฯลฯ สมာธินทรีย์ ฯลฯ ปัญฺญินทรีย์ ที่เป็นโลกียะ
ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัญญาที่เป็นโลกียะ ไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๐๒] ส. ศรัทธาที่เป็นโลกียะมี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัทธินทรีย์ที่เป็นโลกียะมี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. วิริยะ ฯลฯ สติ ฯลฯ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา ที่เป็นโลกียะมี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัญญินทรีย์ที่เป็นโลกียะมี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๐๓] ส. มโนที่เป็นโลกียะมีอยู่ มนินทรีย์ที่เป็นโลกียะก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ศรัทธาที่เป็นโลกียะมีอยู่ สัทธินทรีย์ที่เป็นโลกียะก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. มโนที่เป็นโลกียะมีอยู่ มนินทรีย์ที่เป็นโลกียะก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปัญญาที่เป็นโลกียะมีอยู่ ปัญญินทรีย์ที่เป็นโลกียะก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๐๔] ส. โสมนัสที่เป็นโลกียะมีอยู่ โสมนัสสินทรีย์ที่เป็นโลกียะก็มีอยู่ ฯลฯ

ປ. ຄູກແລ້ວ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ປ. ຄູກແລ້ວ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ປ. ຄູກແລ້ວ

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๒. ถูกแล้ว

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๒. ถูกแล้ว

ชีวิตที่เป็นโลกียะมีอยู่ แต่ชีวิตนิตริย์ที่เป็นโลกียะไม่มี หรือ?

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

ປ. ຄູກແລ້ວ

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ປ. ຄູກແລ້ວ

ป. ไม่พียงกล่าวอย่างนั้น ๆ ละ

๒. ถูกแล้ว

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๐๓] ศ. ศรัทธาที่เป็นโลกียะมีอยู่ แต่ศัทธินทรีย์ที่เป็นโลกียะไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ศรัทธาที่เป็นโลกุตตระมีอยู่ แต่ศัทธินทรีย์ที่เป็นโลกุตตระไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. วิริยะที่เป็นโลกียะมีอยู่ ฯลฯ ปัญญาที่เป็นโลกียะมีอยู่ แต่ปัญญินทรีย์ที่เป็นโลกียะไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ปัญญาที่เป็นโลกุตตระมีอยู่ แต่ปัญญินทรีย์ที่เป็นโลกุตตระไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๐๔] ศ. อินทรีย์ ๕ ที่เป็นโลกียะ ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย เราเมื่อตรวจดูโลกด้วยพุทธจักขุ ได้เห็นแล้วแลซึ่งสัตว์ทั้งหลาย บางพวกเป็นผู้มีธุลีในดวงตาน้อย บางพวกเป็นผู้มีธุลีในดวงตามาก บางพวกเป็นผู้มีอินทรีย์แก่กล้า บางพวกเป็นผู้มีอินทรีย์อ่อน บางพวกเป็นผู้มีอาการดี บางพวกเป็นผู้มีอาการทราม บางพวกเป็นผู้ที่จะให้รู้แจ้งได้ง่าย บางพวกเป็นผู้ที่จะให้รู้แจ้งได้ยาก บางพวกเป็นผู้เห็นโทษ และภัยในปรโลกอยู่ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. ถ้าอย่างนั้น อินทรีย์ ๕ ที่เป็นโลกียะก็มีอยู่ นะสิ

อินทริยกา จป

วรรคที่ ๑๕ จป

วรรคที่ ๒๐

อสังขิจจกถา

[๑๘๐๕] สกวาที บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้แก้มิ่ง โดยไม่ได้เจตนา เป็นผู้ชื่อว่า

ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

@๑. ม. ม. ข้อ ๓๒๓ หน้า ๓๒๕

ศ. บุคคลฆ่าสัตว์โดยมิได้แก้มิ่ง เป็นผู้ชื่อว่า ทำปาณาติบาต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้แก้มิ่ง เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้ ฯลฯ กล่าวคำเท็จโดยมิได้แก้ม
เป็นผู้เชื่อว่า กล่าวมุสาวาท หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๑๐] ๕. บุคคลฆ่าสัตว์โดยมิได้แก้ม ไม่เป็นผู้เชื่อว่า ทำปาณาติบาต หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้แก้ม ไม่เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๕. บุคคลถือเอาสิ่งของที่เจ้าของเขามีได้ให้ ฯลฯ กล่าวคำเท็จโดยมิได้แก้ม
ไม่เป็นผู้เชื่อว่า กล่าวมุสาวาท หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้แก้ม ไม่เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม
หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๑๑] ๕. บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้แก้ม เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. คำว่า บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้แก้ม เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม
ดังนี้ เป็นสูตรมียุ่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

๕. คำว่า บุคคลแก้มปลงชีวิตมารดา เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม ดังนี้
เป็นสูตรมียุ่จริง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๕. หากว่า คำว่า บุคคลแก้มปลงชีวิตมารดา เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม
ดังนี้ เป็นสูตรมียุ่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า บุคคลปลงชีวิตมารดาโดยมิได้
แก้ม เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม

[๑๘๑๒] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้ฆ่ามารดา เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. เขาได้ปลงชีวิตมารดาแล้ว มิใช่หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. หากว่า เขาได้ปลงชีวิตมารดาแล้ว ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า
บุคคลผู้ฆ่ามารดา เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม

ป. ไม่ฟังกล่าวว่า บุคคลผู้ฆ่าบิดา เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

๕. ถูกแล้ว

ป. เขาได้ปลงชีวิตบิดาแล้ว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า เขาได้ปลงชีวิตบิดาแล้ว ด้วยเหตุที่นั่นะท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ฆ่าบิดา เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม

ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ฆ่าพระอรหันต์ เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เขาได้ปลงชีวิตพระอรหันต์แล้ว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า เขาได้ปลงชีวิตพระอรหันต์แล้ว ด้วยเหตุที่นั่นะท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ฆ่าพระอรหันต์ เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม

ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้ยังพระโลหิตให้ห้อขึ้น เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. เขาได้ยังพระโลหิตของพระตถาคตให้ห้อแล้ว มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า เขาได้ยังพระโลหิตของพระตถาคตให้ห้อแล้ว ด้วยเหตุที่นั่นะท่านจึงต้องกล่าวว่า บุคคลผู้ยังพระโลหิตให้ห้อไป เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม

ส. บุคคลผู้ทำสังฆเภท เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลผู้ทำสังฆเภท เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรมทั้งหมด หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลผู้ทำสังฆเภท เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรมทั้งหมด หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลเป็นผู้มีความสำคัญว่า อุภธรรมยังสงฆ์ให้แตกกัน เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. บุคคลเป็นผู้มีความสำคัญว่า อุภธรรมยังสงฆ์ให้แตกกัน เป็นผู้ชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรอุบาลี บุคคลผู้ทำสังฆเภท ที่จะต้องไปอบาย จะต้องไปนรก ตั้งอยู่ตลอดกาลปี แก่ไขไม่ได้ มีอยู่ บุคคลผู้ทำสังฆเภท ที่ไม่ต้องไปสู่ออบาย ไม่ต้องไปนรก ไม่ต้องอยู่

ตลอดกาลป์ มิใช่ผู้แก้ไขไม่ได้ มีอยู่ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมียุ่จริง มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลเป็นผู้มีความสำคัญว่า ฤทธรมยังสงฆ์
ให้แตกกัน เป็นผู้เชื่อว่าทำอนันตริยกรรม

[๑๘๑๓] ป. ไม่พึงกล่าวว่า บุคคลผู้มีความสำคัญว่า ฤทธรมยังสงฆ์ให้แตกกัน เป็น
ผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บุคคลผู้ทำสังฆเภทเป็นผู้จะต้องไปอบาย
จะต้องไปนรก ตั้งอยู่ตลอดกาลป์ เขาเป็นผู้ยินดีในการแยก ไม่ตั้ง
อยู่ในธรรม ย่อมคลาดจากธรรมเป็นแดนเกษมจากโยคะ เขาทำลาย
สงฆ์ผู้พร้อมเพรียงกันแล้ว ย่อมไหม้ในนรกตลอดกาลป์ ดังนี้ ๒- เป็น
สูตรมียุ่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น บุคคลผู้ทำสังฆเภท ก็เป็นผู้เชื่อว่า ทำอนันตริยกรรม นะสิ
อัสัญจิจกถา จบ

ญาณกถา

[๑๘๑๔] สกวาที ญาณไม่มีแก่ปุณฺน หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจย ความเลือกสรร ความวิจยธรรม ความ
กำหนดหมาย ความเข้าไปกำหนด ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ ไม่มี
แก่ปุณฺน หรือ?

@๑. เทียบ วิ. จุลลวักค ทุคฺคิภาค ข้อ ๔๑๑ หน้า ๒๘๐ ๒. วิ. จุลลวักค ทุคฺคิภาค ข้อ ๔๘๐ หน้า ๒๐๘

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจย ฯลฯ ความเข้าไปกำหนดรู้เฉพาะ ของ
ปุณฺน มียุ่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า ปัญญา กิริยาที่รู้ชัด ความวิจย ฯลฯ ความเข้าไปกำหนดเฉพาะ
ของปุณฺน มียุ่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า ญาณไม่มีแก่ปุณฺน

[๑๘๑๕] ส. ญาณไม่มีแก่ปุณฺน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ปุณฺนพึงเข้าปฐมนาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า ปุณฺณพิงเข้าปฐมฌาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า ฌานไม่มีแก่ปุณฺณ
[๑๘๑๖] ๙. ปุณฺณพิงเข้าทุติยฌาน ฯลฯ ตติยฌาน ฯลฯ จตุตถฌาน ฯลฯ พึงเข้า
อากาศานัญจายตนะ วิญญานัญจายตนะ อากิญจัญญายตนะ เนวสัญญานา
สัญญายตนะ ปุณฺณพิงให้ทาน ฯลฯ พึงให้จีวร ฯลฯ พึงให้บิณฑบาต
พึงให้เสนาสนะ ฯลฯ พึงให้คิลานปัจจัยเภสัชบริวาร หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า ปุณฺณพิงให้คิลานปัจจัยเภสัชบริวาร ก็ต้องไม่กล่าวว่า ฌาน
ไม่มีแก่ปุณฺณ

[๑๘๑๗] ป. ฌานของปุณฺณมีอยู่ หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. ปุณฺณ กำหนดรู้ทุกข์ ละสมุทัย กระทำให้แจ้งซึ่งนิโรธ ยังมรรคให้เกิด
ด้วยฌานนั้น หรือ?

๙. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ญาณกถา จบ

นिरยปาลกถา

[๑๘๑๘] ๙. กวาที นายนิรยบาลไม่มีในนรกทั้งหลาย หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

๙. การทำกรรมกรรมไม่มีในนรกทั้งหลาย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. การทำกรรมกรรมมีอยู่ในนรกทั้งหลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. นายนิรยบาลมีอยู่ในนรกทั้งหลาย หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๑๙] ๙. การทำกรรมกรรมมีอยู่ในหมู่มนุษย์ และคนผู้ทำกรรมกรรมก็มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. กรรมกรรมมีอยู่ในนรกทั้งหลาย และคนผู้ทำกรรมกรรมก็มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. กรรมกรรมมีอยู่ในนรกทั้งหลาย แต่คนผู้ทำกรรมกรรมไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. กรรมกรรมมีอยู่ในหมู่มนุษย์ แต่คนผู้ทำกรรมกรรมไม่มี หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๒๐] ป. นายนิรยบาลมีอยู่ในนรกทั้งหลาย หรือ?

๙. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ท้าวเวสสภูก็ได้มา ท้าวเปตติราชก็ได้มา ท้าวโสมน ท้าวม และท้าวเวสวัน ก็ได้มา กรรมของตนต่างหาก ฆ่าบุคคลผู้สิ้นบุญจากโลกนี้และเข้าถึงปรโลก ในนรกนั้นๆ ดังนี้ เป็นสูตรมืออยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น นายนิรยบาลก็ไม่มีในนรกทั้งหลาย นะสิ

[๑๘๒๑] ส. นายนิรยบาลไม่มีในนรกทั้งหลาย หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า คูกริกษุทั้งหลาย พวกนายนิรยบาล ย่อมยังสัตว์นรกนั้นให้รับกรรมกรรม อันชื่อว่าเครื่องจำ ๕ ประการ คือ ตรึงดาบเหล็กอันร้อนที่มือข้างหนึ่ง ตรึงดาบเหล็กอันร้อนที่มืออีกข้างหนึ่ง ตรึงดาบเหล็กอันร้อนที่เท้าข้างหนึ่ง ตรึงดาบเหล็กอันร้อนที่เท้าอีกข้างหนึ่ง ตรึงดาบเหล็กอันร้อนที่กลางอก สัตว์นรกนั้น เสวยทุกข์เวทนา เผ็ดร้อนอยู่ในนรกนั้น และจะยังไม่ตายตลอด เวลาที่บาปกรรมนั้นยังไม่สิ้นสุด ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมืออยู่จริง มิใช่หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น นายนิรยบาลก็มีอยู่ในนรกทั้งหลาย นะสิ

[๑๘๒๒] ส. นายนิรยบาลไม่มีในนรกทั้งหลาย หรือ

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า คูกริกษุทั้งหลาย พวกนายนิรยบาล ยังสัตว์นรกนั้นให้นอนแผ่ลงแล้ว พากันถากด้วยฝาง ฯลฯ พวกนายนิรยบาลตั้งสัตว์นรกนั้น ให้มีเท้าไปในเบื้องบน มีศีรษะในเบื้องต่ำ แล้วถากด้วยพัว ฯลฯ พวกนายนิรยบาลเทียมสัตว์นรกนั้นเข้าในรถ แล้วให้แล่นกลับไปกลับมาเหนือแผ่นดินอันไฟติดทั่วแล้ว มีเปลวเป็นอันเดียวกัน มีแสงโชติช่วง ฯลฯ พวกนายนิรยบาล ยังสัตว์นรกนั้นให้ขึ้นไต่ลง ซึ่งภูเขาถ่านเพลิงใหญ่ อันไฟติดทั่วแล้ว มีเปลวเป็นอันเดียวกัน มีแสงโชติช่วง ฯลฯ พวกนายนิรยบาลจับสัตว์นรกนั้น ให้มีเท้าในเบื้องบน ให้มีศีรษะในเบื้องต่ำ ใส่เข้าในหม้อทองแดงอันร้อน อันไฟติดทั่วแล้ว มีเปลวเป็นอันเดียวกัน

@๑. อ. ดิกก. ข้อ ๔๗๕ หน้า ๑๗๘ ม. อ. ข้อ ๕๑๒ หน้า ๑๔๐

มีแสงโชติช่วง เขามหภิรมย์มีร่างกายเป็นฟองในหม้อทองแดงนั้น และทั้งที่มหภิรมย์มีร่างกายเป็นฟองอยู่ในหม้อทองแดงนั้น บางครั้งโผล่ขึ้นข้างบน บางครั้งจมลงข้างใต้ บางครั้งพุ่งขวางไป เขาเสวยเวทนาอันเป็นทุกข์ ฯลฯ นายนิรยบาลทั้งหลาย ย่อมใส่เข้า

ซึ่งสัตว์รานั้นในมหานรก ก็มหานรานั้นแล ๔ มุม ๔ ประตู จำแนก
กำหนดไว้เป็นส่วนๆ มีกำแพงเหล็กล้อมรอบ กรอบด้วยเหล็ก พื้น
แห่งมหานรานั้นก็แล้วด้วยเหล็ก ประกอบด้วยความร้อนลุกเป็นเปลว
เผ่าไปร้อยโยชน์โดยรอบตั้งอยู่ในกาลทุกเมื่อ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมี
อยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น นายนิรยบาล ก็มิอยู่ในนรกทั้งหลาย นะลิ

นิรยบาลกถา จบ

ศิริจลนภกถา

[๑๘๒๓] สกวาที สัตว์ศิริจลนมิอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. เทวดามิอยู่ในหมู่ศิริจลน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ศิริจลนมิอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เทวโลกเป็นกำเนิดแห่งสัตว์ศิริจลน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สัตว์ศิริจลนมิอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. อ. ดิกก. ข้อ ๔๗๕ หน้า ๑๗๕ ม. อุ. ข้อ ๕๑๓ หน้า ๓๔๑

ส. แมลง ตั๊กแตน ยุง แมลงวัน งู แมลงปอง ตะเข็บ ไส้เดือน มี

อยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๒๔] ป. สัตว์ศิริจลนไม่มีในหมู่เทวดา หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ช้างตัวประเสริฐ ชื่อ เอราวัณ ยานทิพย์อันเทียมด้วยม้าพันธ์หนึ่ง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ช้างตัวประเสริฐ ชื่อเอราวัณ ยานทิพย์อันเทียมด้วยม้าพันธ์หนึ่ง
มิอยู่ในหมู่เทวดานั้น ด้วยเหตุนี้แหละ ท่านจึงต้องกล่าวว่า สัตว์ศิริจลน
มิอยู่ในหมู่เทวดา

[๑๘๒๕] ส. สัตว์ศิริจลนมิอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พวกผูกช้าง พวกผูกม้า พวกตะพุ่นหญ้า พวกหัวหน้านาง พวกทำ
อาหารสัตว์ มีอยู่ในหมู่เทวดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. ถ้าอย่างนั้น สัตว์คิริจานก็ไม่มีอยู่ในหมู่เทวดา นะสิ

คิริจานกถา จบ

มัลลคกถา

[๑๘๒๖] สกวาที มรรคมืองค์ ๕ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสมรรคมืองค์ ๘ คือ สัมมาทิฏฐิ ฯลฯ สัมมาสมาธิไว้
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสมรรคมืองค์ ๘ คือ สัมมาทิฏฐิ ฯลฯ
สัมมาสมาธิไว้ ก็ต้องไม่กล่าวว่า มรรคมืองค์ ๕

๙. มรรคมืองค์ ๕ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า บรรดาทาง ทางมืองค์ ๘ ประเสริฐที่สุด
บรรดาสิ่งจะ สิ่งจะ ๔ ประเสริฐที่สุด บรรดาธรรม วิราชธรรม
ประเสริฐที่สุด บรรดาทวิบท พระตถาคตผู้มีจักษุ ประเสริฐที่สุด
ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ถ้าอย่างนั้น มรรคมืองค์ ๘ นะสิ

[๑๘๒๗] ๙. สัมมาวาจาเป็นองค์แห่งมรรค แต่สัมมาวาจานั้นไม่เป็นมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมาทิฏฐิเป็นองค์แห่งมรรค แต่สัมมาทิฏฐินั้นไม่เป็นมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมมาวาจาเป็นองค์แห่งมรรค แต่สัมมาวาจานั้นไม่เป็นมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ
เป็นองค์แห่งมรรค แต่สัมมาสมาธินั้นไม่เป็นมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. สัมมากัมมันตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะ เป็นองค์แห่งมรรค แต่สัมมาอาชีวะ
นั้น ไม่เป็นมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สัมมาทิฏฐิ ฯลฯ สัมมาสมาธิเป็นองค์แห่งมรรค แต่สัมมาสมาธินั้นไม่
เป็นมรรค หรือ?

@๑. พุ. ธ. ข้อ ๓๐ หน้า ๕๑

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๒๘] ๘. สัมมาทิฏฐิเป็นองค์แห่งมรรค และสัมมาทิฏฐินั้นเป็นมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สัมมาวาจาเป็นองค์แห่งมรรค และสัมมาวาจาเป็นมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. สัมมาทิฏฐิเป็นองค์แห่งมรรค และสัมมาทิฏฐินั้นเป็นมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สัมมาสัมมัตตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะเป็นองค์แห่งมรรค และสัมมาอาชีวะ
นั้นเป็นมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๘. สัมมาสังกัปปะ ฯลฯ สัมมาวายามะ ฯลฯ สัมมาสติ ฯลฯ สัมมาสมาธิ-
เป็นองค์แห่งมรรค และสัมมาสมาธินั้นเป็นมรรค หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. สัมมาวาจา ฯลฯ สัมมาสัมมัตตะ ฯลฯ สัมมาอาชีวะเป็นองค์แห่งมรรค
และสัมมาอาชีวะนั้นเป็นมรรค หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๒๙] ป. อริยมรรคมีองค์ ๘ หรือ

๘. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ก็กายกรรม วิจิตรกรรม อาชีวะของบุคคล
นั้น เป็นอาการบริสุทธิ ในกาลก่อนเทียวแล อริยมรรคมีองค์ ๘ นี้
ย่อมถึงความบริบูรณ์ด้วยภavana แก่บุคคลนั้น ด้วยประการฉะนี้
ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

@๑. ที. ม. ข้อ ๑๓๘ หน้า ๑๓๕

๘. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น มรรคมีองค์ ๕ นะสิ

[๑๘๓๐] ๘. มรรคมีองค์ ๕ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า อริยมรรคมีองค์ ๘ หาไม่ได้
ในธรรมวินัยใดแล แม้สมณะก็หาไม่ได้ในธรรมวินัยนั้น แม้สมณะ
ที่ ๒ ก็หาไม่ได้ในธรรมวินัยนั้น แม้สมณะที่ ๓ ก็หาไม่ได้ใน
ธรรมวินัยนั้น แม้สมณะที่ ๔ ก็หาไม่ได้ในธรรมวินัยนั้น ก็อริยมรรค

มีองค์ ๘ หาได้ในธรรมวินัยใดแล แม้สมณะก็หาได้ในธรรมวินัย
นั้น แม้สมณะที่ ๒ ฯลฯ แม้สมณะที่ ๓ ฯลฯ แม้สมณะที่ ๔ ก็
หาได้ในธรรมวินัยนั้น ดูกรสุภัททะอริยมรรคมีองค์ ๘ ย่อมหาได้
ในธรรมวินัยนี้แล สมณะย่อมหาได้ในธรรมวินัยนี้แล สมณะ
ที่ ๒ สมณะที่ ๓ สมณะที่ ๔ ย่อมหาได้ในธรรมวินัยนี้ ปรับปวาท
โดยเจ้าลัทธิอื่นๆ ว้างจากสมณะทั้งหลาย ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง
มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น มรรคมีองค์ ๘ นะสิ

มัคคกถา จบ

ญาณกถา

[๑๘๓๑] สกวาที ญาณโลกุตตระมีวัตถุ ๑๒ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. โลกุตตรญาณเป็น ๑๒ หรือ?

@๑. ที. ม. ข้อ ๑๓๘ หน้า ๑๓๕

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โลกุตตรญาณเป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสคาปัตติมรรคเป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โสคาปัตติมรรคเป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. โสคาปัตติผลเป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. สกทาคามิมรรคเป็น ๑๒ อย่าง ฯลฯ อนาคามิมรรค ฯลฯ อรหัตมรรค

เป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อรหัตมรรคเป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อรหัตผลเป็น ๑๒ อย่าง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๓๒] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ญาณโลกุตตระมีวัตถุ ๑๒ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว
ญาณเกิดขึ้นแล้ว วิชชาเกิดขึ้นแล้ว แสงสว่างเกิดขึ้นแล้ว แก่เรา
ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยได้ยินในกาลก่อนว่า นี่ทุกข์เป็นของ
จริงอย่างประเสริฐดังนี้ ดูกรภิกษุทั้งหลาย จักขุเกิดขึ้นแล้ว ฯลฯ
แสงสว่างเกิดขึ้นแล้ว แก่เรา ในธรรมทั้งหลายที่เราไม่เคยได้ยินใน
กาลก่อนว่า ก็ทุกข์อันเป็นของจริงอย่างประเสริฐนี้นั้นแล อันเราพึง
กำหนดรู้ ดังนี้ ฯลฯ ก็ทุกข์อันเป็นของจริงอย่างประเสริฐนี้นั้นแล
อันเรากำหนดรู้แล้ว ดังนี้ ฯลฯ ว่า นี่เหตุเกิดขึ้นแห่งทุกข์ เป็นของ
จริงอย่างประเสริฐ ดังนี้ ฯลฯ ว่า เหตุเกิดขึ้นแห่งทุกข์อันเป็นของ
จริงอย่างประเสริฐนี้นั้นแล อันเราพึงละเสีย ดังนี้ ฯลฯ ว่า เหตุ
เกิดขึ้นแห่งทุกข์อันเป็นของจริงอย่างประเสริฐนี้นั้นแล อันเราละแล้ว
 ฯลฯ ว่า นี่ธรรมเป็นที่ดับทุกข์ เป็นของจริงอย่างประเสริฐ ดังนี้ ฯลฯ
ว่า ธรรมเป็นที่ดับทุกข์อันเป็นของจริงอย่างประเสริฐนี้นั้นแล อันเรา
พึงทำให้แจ้ง ดังนี้ ฯลฯ ว่า ธรรมเป็นที่ดับทุกข์อันเป็นของจริง
อย่างประเสริฐนี้นั้น อันเราทำให้แจ้งแล้ว ดังนี้ ฯลฯ ว่า นี่ปฏิบัติ
อันให้ถึงธรรมเป็นที่ดับทุกข์ เป็นของจริงอย่างประเสริฐดังนี้ ฯลฯ
ว่า ปฏิบัติอันให้ถึงธรรมเป็นที่ดับทุกข์ อันเป็นของจริงอย่าง
ประเสริฐนี้นั้น อันเราพึงให้เกิด ดังนี้ ฯลฯ ว่า ปฏิบัติอันให้ถึง
ธรรมเป็นที่ดับทุกข์อันเป็นของจริงอย่างประเสริฐนี้นั้นแล อันเรา
ให้เกิดแล้ว ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีย่ออยู่จริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ถ้าอย่างนั้น ญาณ โลกุตตระ ก็มีวัตถุ ๑๒ นะสี

ญาณกถา จบ

วรรคที่ ๒๐ จบ

ปิณฑาสกที่ ๔ จบ

วรรคที่ ๒๑

ศาสนกถา

[๑๘๓๓] สกวาที ศาสนาได้แปลงใหม่ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

@๑. ที. ม. ข้อ ๑๘๘

ส. สติปัญฐานได้แปลงใหม่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ศาสนาได้แปลงใหม่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สัมมัตถะ ๗๗ อธิปัตถะ ๗๗ อินทริย ๗๗ พละ ๗๗ โพชฌงค์
ได้แปลงใหม่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. ศาสนาเป็นอกุศลในกาลก่อน ได้แปลงให้เป็นกุศลในภายหลัง หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. ศาสนาเป็นสาสวะ ๗๗ เป็นสัญญา ๗๗ เป็นคันถนิยะ เป็นโฆมนิยะ
เป็นโยคนิยะ เป็นนิวรนิยะ เป็นปรมัตถะ เป็นอุปาทานนิยะ ๗๗
เป็นสังกิลลิกะในกาลก่อน ได้แปลงให้เป็นอสังกิลลิกะในภายหลัง
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

[๑๘๓๔] ส. บุคคลใด ที่แปลงศาสนาของพระตถาคตใหม่ได้ มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. บุคคลใด ที่แปลงสติปัญฐานใหม่ได้ มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. บุคคลใด ที่แปลงสัมมัตถะ ๗๗ อธิปัตถะ ๗๗ อินทริย ๗๗
พละ ๗๗ โพชฌงค์ใหม่ได้ มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. บุคคลใด ที่แปลงศาสนาอันเป็นอกุศลในกาลก่อนให้เป็นกุศลในภายหลัง
ได้ มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. บุคคลใด ที่แปลงศาสนาอันเป็นสาสวะ ๗๗ อันเป็นสังกิลลิกะ
ในกาลก่อน ให้เป็นอสังกิลลิกะในภายหลังได้ มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

[๑๘๓๕] ส. ศาสนาของพระตถาคตจะแปลงใหม่อีกได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สติปัญฐานจะแปลงใหม่อีกได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. สัมมัตถะ อธิปัตถะ อินทริย พละ ๗๗ โพชฌงค์ จะแปลงใหม่อีก
ได้หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. ศาสนาอันเป็นอกุศลในกาลก่อน จะแปลงให้เป็นกุศลในภายหลังได้
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ๗๗

ส. ศาสนาอันเป็นสาสวะ ฯลฯ อันเป็นสังกิละในกาลก่อน จะแปลง
ให้เป็นอสังกิละในภายหลังได้ หรือ?

สาสนกถา จบ

อวิวิตตกถา

[๑๘๓๖] สกวาที ปุณฺชนํไม่สงัดแล้วจากกรรมมีธาตุ ๓ หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. ปุณฺชนํไม่สงัดแล้วจากผัสสะมีธาตุ ๓ ฯลฯ จากเวทนา จากสัญญา
จากเจตนา จากจิต จากศรัทธา จากวิริยะ จากสติ จากสมาธิ จากปัญญา
มีธาตุ ๓ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ปุณฺชนํไม่สงัดแล้วจากกรรมมีธาตุ ๓ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ในขณะที่ใดปุณฺชนํให้จิวร ในขณะนั้นก็เข้าถึงปฐมฌานอยู่ ฯลฯ เข้าถึง
อากาสนัญญายตนสมาบัติอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ในขณะที่ใดปุณฺชนํให้บิณฑบาต ฯลฯ ให้เสนาสนะ ฯลฯ ให้กิลาน-
ปัจจัยเกตฺตชบบริหาร ในขณะนั้นก็เข้าถึงจตุตถฌานอยู่ ก็เข้าถึง
เนวสัณฺญาณาสัณฺญายตนสมาบัติอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๓๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ปุณฺชนํไม่สงัดแล้วจากกรรมมีธาตุ ๓ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. กรรมอันจะให้เข้าถึงรูปธาตุ และอรูปธาตุ อันปุณฺชนํกำหนดรู้แล้ว หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ปุณฺชนํก็ไม่สงัดแล้วจากกรรมมีธาตุ ๓ นะสิ

อวิวิตตกถา จบ

สัณฺญาโยชนกถา

[๑๘๓๘] สกวาที การที่พระโยคียังไม่ละสัณฺญาโยชนบางอย่าง แล้วบรรลุนิพพาน มีอยู่
หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. การที่พระโยคียังไม่ละสักกายทิฏฐิ ฯลฯ ยังไม่ละวิจิกิจจา ฯลฯ ยังไม่ละ
สีลัตถพคปราคาส ฯลฯ ยังไม่ละราคะ ยังไม่ละโทสะ ยังไม่ละโมหะ ฯลฯ
ยังไม่ละอนัตตปปะบางอย่าง แล้วบรรลุนิพพาน มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๓๕] ศ. การที่พระโยคียังไม่ละสัญญาชนบ้างอย่าง แล้วบรรลุมรรคผล มีอยู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. พระอรหันต์ยังมีราคะ ยังมีโทสะ ยังมีโมหะ ยังมีมานะ ยังมีมกขะ ยังมี

อุปายาส ยังมีกิเลส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. พระอรหันต์ หมดราคะแล้ว หมดโทสะแล้ว หมดโมหะแล้ว หมดมานะ

แล้ว หมดมกขะแล้ว หมดอุปายาสแล้ว หมดกิเลส

แล้ว หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ศ. หากว่า พระอรหันต์หมดราคะแล้ว ฯลฯ หมดกิเลสแล้ว ก็ต้องไม่กล่าวว่า

การที่พระโยคียังไม่ละสัญญาชนบ้างอย่าง แล้วบรรลุมรรคผลมีอยู่

[๑๘๔๐] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า การที่พระโยคียังไม่ละสัญญาชนบ้างอย่าง แล้วบรรลุม

รรคผล มีอยู่หรือ?

ศ. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์รู้พุทธรวิสัยทั้งปวง หรือ?

ศ. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น การที่พระโยคียังไม่ละสัญญาชนบ้างอย่างแล้ว บรรลุม

รรคผล ก็มีอยู่ นะสี

สัญญาชนกถา จบ

อิทธิกถา

[๑๘๔๑] สกวาที ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ของพระพุทธเจ้า หรือของพระ

สาวก มีอยู่หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ศ. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ว่า ดันไม้จะมีใบเป็นนิตย์ ดังนี้ ของ

พระพุทธเจ้าหรือพระสาวก มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ว่า ดันไม้จะมีดอกเป็นนิตย์ ฯลฯ ดัน

ไม้จะมีผลเป็นนิตย์ สถานที่นี้จึงมีความสว่างเป็นนิตย์ จึงมีความ

ปลอดภัยเป็นนิตย์ จึงมีภิกษาหาได้ง่ายเป็นนิตย์ จึงมีฝนงามเป็นนิตย์

ดังนี้ ของพระพุทธเจ้าหรือของพระสาวก มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ศ. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ของพระพุทธเจ้า หรือของพระสาวก

มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ว่า ผัสสะเกิดขึ้นแล้วอย่าดับไป ดังนี้
ของพระพุทธเจ้าหรือของพระสาวก มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ว่า เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ เจตนา
 ฯลฯ จิต สรทธา วิริยะ สติ สมาธิ ฯลฯ ปัญญา เกิดขึ้นแล้วอย่าดับไป
 ดังนี้ ของพระพุทธเจ้าหรือของพระสาวก มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๔๒] ส. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ ของพระพุทธเจ้าหรือของพระสาวก
 มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ว่า รูปจึงเป็นของเที่ยง เวทนา สัญญา
 สังขาร ฯลฯ วิญญาณ จงเป็นของเที่ยง ดังนี้ ของพระพุทธเจ้าหรือของ
 พระสาวก มีอยู่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๔๓] ส. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ของพระพุทธเจ้า หรือของพระสาวก
 มีอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ว่า สัตว์ทั้งหลายซึ่งมีความเกิดเป็น
 ธรรมดา อย่าเกิดเลย ดังนี้ ฯลฯ ว่าสัตว์ทั้งหลายซึ่งมีความแก่เป็นธรรมดา
 อย่าแก่เลย ดังนี้ ฯลฯ ว่าสัตว์ทั้งหลายซึ่งมีความเจ็บเป็นธรรมดา อย่า
 เจ็บเลย ดังนี้ ฯลฯ ว่าสัตว์ทั้งหลายซึ่งมีความตายเป็นธรรมดา อย่าตาย
 เลย ดังนี้ ของพระพุทธเจ้าหรือของพระสาวกมีอยู่หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๔๔] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จความประสงค์ของพระพุทธเจ้าหรือ
 ของพระสาวก มีอยู่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ท่านพระปิลินทวัจฉะ ได้อธิฐานปราสาทของพระเจ้าแผ่นดินมคธ ผู้จอม
 ทัพ พระนามว่าพิมพิสาร ว่าจงเป็นทอง ดังนี้ และปราสาทนั้นก็ให้เป็น
 ทองไปจริง มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า ท่านพระปิลินทวัจฉะ ได้อธิฐานปราสาทของพระเจ้าแผ่นดินมคธ
 ผู้จอมทัพ พระนามว่าพิมพิสาร ว่าจงเป็นทอง ดังนี้ และปราสาทนั้นก็จะได้

เป็นทองไปจริงๆ ด้วยเหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า ฤทธิ์เป็นเหตุสำเร็จ
ความประสงค์ของพระพุทธเจ้าหรือของพระสาวก มีอยู่
อิทธิกา จบ.

พุทธกถา

[๑๘๔๕] สกวาที พระพุทธกับพระพุทธรูปด้วยกัน ยังมียิ่งหย่อนกว่ากัน หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. โดยสติปัญญาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. โดยสัมมปชาน ฯลฯ โดยอิทธิบาท โดยอินทรีย์ โดยพละ โดยโพชนงค์

โดยความชำนาญ ฯลฯ โดยสัพพัญญุตญาณทัสสนะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

พุทธกถา จบ

สัพพทิสากถา

[๑๘๔๖] สกวาที พระพุทธเจ้าสถิตอยู่ในทิศทั้งปวง หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. พระพุทธเจ้าสถิตอยู่ในปรัตติมทิศ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระพุทธเจ้าสถิตอยู่ในปรัตติมทิศ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคองค์นั้น พระนามว่ากระไร ชาตือไร โคตรอะไร พระ-
มารดา พระบิดา ของพระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น มีนามว่ากระไร คู่แห่ง
สาวกของพระผู้มีพระภาคนั้น มีนามว่ากระไร อุปัฏฐากของพระผู้มีพระ-
ภาคพระองค์นั้น มีนามว่ากระไร พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น ทรง
จิวรเช่นไร ทรงบาตรเช่นไร เสด็จอยู่บ้านไหน หรือในนิคมไหน
หรือในนครไหน หรือในรัฐไหน หรือในชนบทไหน?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระพุทธเจ้าสถิตอยู่ในทักษิณทิศ ฯลฯ ในปัจฉิมทิศ ฯลฯ ใน

อุตตรทิศ ฯลฯ ในเหนือภูมิทิศ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระพุทธเจ้าสถิตอยู่ในเหนือภูมิทิศ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคพระองค์นั้น พระนามว่ากระไร ฯลฯ เสด็จอยู่ใน

ชนบทไหน

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระพุทธเจ้าสถิตอยู่ในอุปริมทิส หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระพุทธเจ้าสถิตอยู่ในอุปริมทิส หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สถิตอยู่ในชั้นจาตุมหาราชหรือ ฯลฯ สถิตอยู่ในชั้นดาวดึงส์หรือ ฯลฯ

สถิตอยู่ในชั้นยามะหรือ สถิตอยู่ในชั้นดุสิตหรือ สถิตอยู่ในชั้น

นิมมานรดีหรือ สถิตอยู่ในชั้นปรนิมมิตวสวัตดีหรือ ฯลฯ สถิตอยู่ใน

พรหมโลก หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

สัพพทิสากถา จบ

ธรรมกถา

[๑๘๔๓] สกวาที ธรรมทั้งปวงเป็นนิยตะ (แน่นอน) หรือ?

ป. ปรวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นมิจฉัตตนิยตะ (แน่นอนโดยความคิด) หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นสัมมัตตนิยตะ (แน่นอนโดยความถูก) หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กองอันเป็นอนิยตะ (ไม่แน่นอน) ไม่มีหรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กองอันเป็นอนิยตะมีอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กองอันเป็นอนิยตะมีอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่าธรรมทั้งปวงเป็นนิยตะ

[๑๘๔๔] ส. ธรรมทั้งปวงเป็นนิยตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกอง ๓ คือ กองอันเป็นมิจฉัตตนิยตะ ๑ กอง

อันเป็นสัมมัตตนิยตะ ๑ กองอันเป็นอนิยตะ ๑ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกอง ๓ อย่าง คือ กองอันเป็นมิจฉัตต-

นิยตะ ๑ กองอันเป็นสัมมัตตนิยตะ ๑ กองอันเป็นอนิยตะ ๑ ก็ต้อง

ไม่กล่าวว่า ธรรมทั้งปวงเป็นนิยตะ

[๑๘๔๕] ส. รูปเป็นนิยตะ โดยอรรถว่ารูป หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นมิจฉัตตนิยตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นสัมมัตตนิยตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณเป็นนิยตะ โดย
อรรถว่าวิญญาณ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นมิจฉัตตนิยตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นสัมมัตตนิยตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๕๐] ป. ไม่พึงกล่าวว่า รูปเป็นนิยตะโดยอรรถว่ารูป ฯลฯ เวทนา ฯลฯ
สัญญา ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณเป็นนิยตะโดยอรรถว่า วิญญาณ
หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. รูปเป็นเวทนา เป็นสัญญา เป็นสังขาร เป็นวิญญาณ เวทนา สัญญา
สังขาร ฯลฯ วิญญาณเป็นรูป เป็นเวทนา เป็นสัญญา เป็นสังขาร
หรือ?

ส. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น รูปก็เป็นนิยตะโดยอรรถว่ารูป เวทนา ฯลฯ สัญญา
ฯลฯ สังขาร ฯลฯ วิญญาณเป็นนิยตะโดยอรรถว่าวิญญาณ นะสิ
กรรมกถา จบ

กรรมกถา

[๑๘๕๑] สกวาที กรรมทั้งปวงเป็นนิยตะ หรือ?

ปราวาที ถูกแล้ว

ส. เป็นมิจฉัตตนิยตะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นมิจฉัตตนิยตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นสัมมัตตนิยตะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กองอันเป็นอนิยตะไม่มี หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กองอันเป็นอนิยะมียู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า กองอันเป็นอนิยะมียู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า กรรมทั้งปวง
เป็นนิยะ

[๑๘๕๒] ส. กรรมทั้งปวงเป็นนิยะหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสกอง ๓ คือ กองอันเป็นมิจฉัตตนิยะ กองอัน
เป็นสัมมัตตนิยะ กองอันเป็นอนิยะ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสกอง ๓ คือ กองอันเป็นมิจฉัตตนิยะ
กองอันเป็นสัมมัตตนิยะ กองอันเป็นอนิยะ ก็ต้องไม่กล่าวว่า กรรม
ทั้งปวงเป็นนิยะ

[๑๘๕๓] ส. ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม เป็นนิยะโดยอรรถว่าทิฏฐธรรมเวทนียะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นมิจฉัตตนิยะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นสัมมัตตนิยะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อุปัชชเวทนียกรรม ฯลฯ อปราปรีชเวทนียกรรม เป็นนิยะโดย
อรรถว่า อปราปรีชเวทนียะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. เป็นมิจฉัตตนิยะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. เป็นสัมมัตตนิยะ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๕๔] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า ทิฏฐธรรมเวทนียกรรม เป็นนิยะ โดยอรรถว่าทิฏฐธรรม-

เวทนียะ อุปัชชเวทนียกรรม ฯลฯ อปราปรีชเวทนียกรรมเป็นนิยะ

โดยอรรถว่าอปราปรีชเวทนียะ หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. ทิฏฐธรรมเวทนียกรรมเป็นอุปัชชเวทนียกรรม เป็นอปราปรีชเวทนีย-

กรรม ฯลฯ อุปัชชเวทนียกรรมเป็นทิฏฐธรรมเวทนียกรรม เป็น

อปราปรีชเวทนียกรรม ฯลฯ อปราปรีชเวทนียกรรม เป็นทิฏฐธรรมเวทนีย-

กรรม เป็นอุปัชชเวทนียกรรม หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ทิฏฐธรรมเวทนิยกรรมก็เป็นนิตยะ โดยอรรถว่าทิฏฐธรรม-
เวทนิยะ อุปัชฌายเวทนิยกรรม ฯลฯ อปราชยเวทนิยกรรมก็เป็นนิตยะ
โดยอรรถว่า อปราชยเวทนิยะ นะสิ

กรรมกถา จบ

วรรคที่ ๒๑

วรรค ๒๒

ปรินิพพานกถา

[๑๘๕๕] สกวาที การที่พระอรหันต์ยังไม่ละสัณฺญาณบางอย่าง แล้วปรินิพพาน มีอยู่
หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. การที่พระอรหันต์ยังไม่ละสัณฺญาณทุกอย่าง ฯลฯ ยังไม่ละอนัตตปปะบางอย่าง
แล้วปรินิพพาน มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๕๖] ส. การที่พระอรหันต์ยังไม่ละสัณฺญาณบางอย่างแล้ว ปรินิพพาน มีอยู่หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. พระอรหันต์ยังมีราคะ ฯลฯ ยังมีกิเลสอยู่ หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์หมดราคะแล้ว ฯลฯ หมดกิเลสแล้ว มิใช่หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์หมดราคะแล้ว ฯลฯ หมดกิเลสแล้ว ก็ต้องไม่

กล่าวว่า การที่พระอรหันต์ยังไม่ละสัณฺญาณบางอย่างแล้วปรินิพพาน

มีอยู่

[๑๘๕๗] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า การที่พระอรหันต์ยังไม่ละสัณฺญาณบางอย่างแล้วปรินิพพาน
มีอยู่ หรือ?

ส. ปรากฏแล้ว

ป. พระอรหันต์รู้พุทฺธวิสัยทั้งปวง หรือ?

ส. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น การที่พระอรหันต์ยังไม่ละสัณฺญาณบางอย่างแล้วปรินิพพาน
ก็มีอยู่ นะสิ

ปรินิพพานกถา จบ

กุสธจิตตกถา

[๑๘๕๔] สกาวที พระอรหันต์มีจิตเป็นกุศลปรินิพพาน หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์สร้างสมอยู่ซึ่งบุญญาภิสังขาร สร้างสมอยู่ซึ่งอเนกขาทิสังขาร ทำอยู่ซึ่งกรรมที่เป็นไปเพื่อคติ เพื่อภพ เพื่อความเป็นใหญ่ เพื่อความเป็นอธิบดี เพื่อสมบัติใหญ่ เพื่อบริวารมาก เพื่อความงามในเทพ เพื่อความงามในมนุษย์ ปรีนิพพาน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ

[๑๘๕๕] ส. พระอรหันต์มีจิตเป็นกุศลปรินิพพาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์สั่งสมอยู่ เลิกสะสมอยู่ ละขาดอยู่ ถือนั่นอยู่ ชำระล้างอยู่ หมักหมมอยู่ กำจัดอยู่ ๆ อบอวลอยู่ ปรีนิพพาน หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ๆ

ส. พระอรหันต์สะสมอยู่ก็ไม่ใช่ เลิกสะสมอยู่ก็ไม่ใช่ แต่เป็นผู้เลิกสะสม แล้วดำรงอยู่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์สะสมอยู่ก็ไม่ใช่ เลิกสะสมอยู่ก็ไม่ใช่ แต่เป็นผู้เลิกสะสมแล้วดำรงอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์มีจิตเป็นกุศลปรินิพพาน

ส. พระอรหันต์ละขาดอยู่ก็ไม่ใช่ ถือนั่นอยู่ก็ไม่ใช่ แต่เป็นผู้ละขาดแล้วดำรงอยู่ ชำระล้างอยู่ก็ไม่ใช่ หมักหมมอยู่ก็ไม่ใช่ แต่เป็นผู้ชำระล้างแล้ว ดำรงอยู่ กำจัดอยู่ก็ไม่ใช่ อบอวลอยู่ก็ไม่ใช่ แต่เป็นผู้กำจัดแล้วดำรงอยู่ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์กำจัดอยู่ก็ไม่ใช่ อบอวลอยู่ก็ไม่ใช่ แต่เป็นผู้กำจัดแล้วดำรงอยู่ ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์มีจิตเป็นกุศลปรินิพพาน

[๑๘๖๐] ป. ไม่ฟังกล่าวว่า พระอรหันต์มีจิตเป็นกุศลปรินิพพาน หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระอรหันต์มีสติตั้งมั่น มีสติสัมปชัญญะ ปรีนิพพาน มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระอรหันต์มีสติตั้งมั่น มีสติสัมปชัญญะ ปรีนิพพาน ด้วยเหตุ นั้นะท่านจึงต้องกล่าวว่า พระอรหันต์มีจิตเป็นกุศลปรินิพพาน

กุศลจิตตกถา จป

อาเนญชกถา

[๑๘๖๑] สกาวที พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้มีจิตเป็นปกติ ปรีนิพพาน มิใช่

หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้มีจิตเป็นปกติ ปรีติพพาน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้มีจิตเป็นปกติปรีติพพาน ก็ต้อง

ไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้ไม่หวั่นไหวปรีติพพาน

[๑๘๖๒] ส. พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้ไม่หวั่นไหวปรีติพพาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ตั้งอยู่ในกิริยมยจิต (จิตคือกิริยา) ปรีติพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ตั้งอยู่ในวิปากจิตปรีติพพาน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ตั้งอยู่ในวิปากจิตปรีติพพาน ก็ต้องไม่กล่าวว่า

พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้ไม่หวั่นไหวปรีติพพาน ดังนี้

[๑๘๖๓] ส. พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้ไม่หวั่นไหวปรีติพพาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระอรหันต์ตั้งอยู่ในจิตที่เป็นอัพยากฤตฝ่ายกิริยา ปรีติพพาน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระอรหันต์ตั้งอยู่ในจิตที่เป็นอัพยากฤตฝ่ายวิปาก ปรีติพพาน มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระอรหันต์ตั้งอยู่ในจิตที่เป็นอัพยากฤตฝ่ายวิปาก ปรีติพพาน

ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้ไม่หวั่นไหว ปรีติพพาน

[๑๘๖๔] ส. พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้ไม่หวั่นไหวปรีติพพาน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคออกจากจตุตถฌานแล้วจึงปรีติพพาน ในลำดับอันกระชั้น

ชิด มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า พระผู้มีพระภาคออกจากจตุตถฌานแล้วจึงปรีติพพานในลำดับอัน

กระชั้นชิด ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระอรหันต์ตั้งอยู่ในความเป็นผู้ไม่หวั่นไหว

ปรีติพพาน

อาเนญชกถา จบ.

ธัมมกัสมยกถา

[๑๘๖๕] สกวาที การตรัสรู้ธรรมมีแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

๙. การแสดงธรรม การฟังธรรม การสนทนาธรรม การสอบถาม การ
สมาทานศีล ความสังวรระวังในอินทรีย์ทั้งหลาย ความรู้จักประมาณใน
โภชนะ การประกอบความเพียรเครื่องตั้งอยู่ในปฐมยามและปัจฉิมยาม
แห่งราตรี มีแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. การแสดงธรรม ฯลฯ การประกอบความเพียรเครื่องตั้งอยู่ในปฐมยาม
และปัจฉิมยามแห่งราตรี ไม่มีแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า การแสดงธรรม การฟังธรรม ฯลฯ การประกอบความเพียร
เครื่องตั้งอยู่ในปฐมยามและปัจฉิมยามแห่งราตรี ไม่มีแก่สัตว์ผู้อยู่ใน
ครรภ์ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การตรัสรู้ธรรมมีแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์

[๑๘๖๖] ๙. การตรัสรู้ธรรมมีแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. ปัจจัยเพื่อความบังเกิดขึ้นแห่งสัมมาทิฐิ มี ๒ อย่าง คือเสียงจากผู้อื่น
และโยนิโสมนสิการ มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. หากว่า ปัจจัยเพื่อความเกิดขึ้นแห่งสัมมาทิฐิ มี ๒ อย่าง คือ เสียง
จากผู้อื่นและโยนิโสมนสิการ ก็ต้องไม่กล่าวว่า การตรัสรู้ธรรม มีแก่
สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์

[๑๘๖๗] ๙. การตรัสรู้ธรรมมีแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๙. การตรัสรู้ธรรม มีแก่บุคคลผู้หลับแล้ว ผู้ประมาทแล้ว ผู้มีสติหลง
ผู้ไม่มีสัมปชัญญะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ธัมมกัสมยเถา จป.

กถาทั้ง ๓

[๑๘๖๘] ๙. การบรรลุนิพพานมีแก่สัตว์ผู้อยู่ในครรภ์ หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

๙. การบรรลุนิพพาน มีแก่บุคคลผู้หลับแล้ว ผู้ประมาทแล้ว ผู้มีสติหลง
ผู้ไม่มีสัมปชัญญะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

๙. การตรัสรู้ธรรมมีแก่บุคคลผู้ฝัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การตรัสรู้ธรรมมีแก่บุคคลผู้หลับแล้ว ผู้ประมาทแล้ว ผู้มีสติหลง ผู้ไม่มีสัมปชัญญะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. การบรรลอรหัตผลมีแก่บุคคลผู้ฝัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. การบรรลอรหัตผล มีแก่บุคคลผู้หลับแล้ว ผู้ประมาทแล้ว ผู้มีสติหลง ผู้ไม่มีสัมปชัญญะ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

กถาทั้ง ๓ จบ

อภัยกตกถา

[๑๘๖๕] สกวาที จิตของบุคคลผู้ฝันทุกอย่างเป็นอภัยกตฤต หรือ?

ป. ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. บุคคลพึงฝันฆ่าสัตว์ได้ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลพึงฝันฆ่าสัตว์ได้ก็ต้องไม่กล่าวว่าจิตของบุคคลผู้ฝันทุกอย่าง เป็นอภัยกตฤต

[๑๘๖๖] ส. บุคคลพึงฝันลักทรัพย์ ฯลฯ พึงฝันพูดเท็จ พึงฝันพูดส่อเสียด พึงฝัน

พูดคำหยาบ พึงฝันพูดเพื่อเจ้า พึงฝันตัดที่ต่อ พึงฝันปล้นใหญ่ พึงฝัน

ปล้นเฉพาะเรือนหลังหนึ่ง พึงฝันดักที่ทางเปลี่ยว พึงฝันผัดเมียท่าน

พึงฝันทำการฆ่าชาวบ้าน พึงฝันทำการฆ่าชาวนิคม พึงฝันเสพเมถุนธรรม

อสุจิของบุคคลผู้ฝันพึงเคลื่อนได้ บุคคลพึงฝันให้ทาน พึงฝันให้จีวร

พึงฝันให้บิณฑบาต พึงฝันให้เสนานะ พึงฝันให้กลานปัจจัยเภตฺถบริวาร

พึงฝันให้ของเคี้ยว พึงฝันให้ของกิน พึงฝันให้น้ำดื่ม พึงฝันไหว้พระเจดีย์

พึงฝันยกขึ้นซึ่งมาลา พึงฝันยกขึ้นซึ่งของหอม พึงฝันยกขึ้นซึ่งเครื่อง

ลูบไล้ ที่พระเจดีย์ ฯลฯ พึงฝันทำประตักยนิมพระเจดีย์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า บุคคลพึงฝันทำประตักยนิมพระเจดีย์ ก็ต้องไม่กล่าวว่าจิตของ บุคคลผู้ฝันทุกอย่าง เป็นอภัยกตฤต

[๑๘๖๗] ป. ไม่พึงกล่าวว่า จิตของบุคคลผู้ฝันทุกอย่างเป็นอภัยกตฤต หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. พระผู้มีพระภาคตรัสจิตของบุคคลผู้ฝันว่า เป็นอภิปุหาริก มิใช่หรือ?

ส. ถูกแล้ว

ป. หากว่า พระผู้มีพระภาคตรัสจิตของบุคคลผู้ฝันว่า เป็นอัปโพหาริก ด้วย
เหตุนี้ท่านจึงต้องกล่าวว่า จิตของบุคคลผู้ฝันทุกอย่าง เป็นอัปยาคฤต
อัปยาคฤตกา จบ

อาเสวนปัจจยตากถา

[๑๘๒๒] สกวาที ความเป็นอาเสวนปัจจยอะไรๆ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ปาณาติบาต อันบุคคล
ช้องเสพแล้ว อบรมแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปพร้อมเพื่อ
นรก เป็นไปพร้อมเพื่อกำเนิดดิรัจฉาน เป็นไปพร้อมเพื่อวิสัยแห่ง
เปรต วิกาของปาณาติบาตอย่างเบาที่สุดก็เป็นไปพร้อมเพื่อความ
เป็นผู้มีอายุน้อยเมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ความเป็นอาเสวนปัจจยบางอย่าง ก็มีอยู่นะสิ

[๑๘๒๓] ส. ความเป็นอาเสวนปัจจยอะไรๆ ไม่มี หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย อทินนาทาน อันบุคคล
ช้องเสพแล้ว อบรมแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปพร้อมเพื่อนรก
เป็นไปพร้อมเพื่อกำเนิดดิรัจฉาน เป็นไปพร้อมเพื่อวิสัยแห่งเปรต

@๑. อ. อฏฺเฐก, ข้อ ๑๓๐ หน้า ๒๕๑

วิกาของอทินนาทานอย่างเบาที่สุดก็เป็นไปพร้อมเพื่อความฉิบหาย
แห่งโลกะเมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ฯลฯ วิกาของกามสุมิฉาจารอย่าง
เบาที่สุด ก็เป็นไปพร้อมเพื่อความเป็นผู้มีศัตรู มีเวรเมื่อเกิดเป็น
มนุษย์ ฯลฯ วิกาของมุสาวาทอย่างเบาที่สุด ก็เป็นไปพร้อมเพื่อ
ความกล่าวคู่ด้วยคำไม่เป็นจริงเมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ฯลฯ วิกาแห่ง
วาทส่อเสียดอย่างเบาที่สุด ก็เป็นไปพร้อมเพื่อความแตกจากมิตร
เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ฯลฯ วิกาแห่งวาจาหยาบอย่างเบาที่สุด ก็
เป็นไปพร้อมเพื่อเสียงอันไม่เป็นที่ชอบใจ เมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ฯลฯ
วิกาแห่งการพูดเพ้อเจ้ออย่างเบาที่สุด ก็เป็นไปพร้อมเพื่อความเป็น
ผู้มิอาจอันไม่น่าเชื่อถือเมื่อเกิดเป็นมนุษย์ ฯลฯ
การดื่มสุราเมรัย อันบุคคลเสพแล้ว ฯลฯ วิกาแห่งการดื่มสุรา
เมรัยอย่างเบาที่สุด ก็เป็นไปพร้อมเพื่อความเป็นคนบ้าเมื่อเกิดเป็น
มนุษย์ ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ความเป็นอาสวณปัจจัยบางอย่างก็มีอยู่นะสิ

[๑๘๑๔] ส. ความเป็นอาสวณปัจจัยอะไรๆ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ความเห็นผิดอันบุคคล
เสพแล้ว อบรมแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมเป็นไปเพื่อนรกเป็นที่
ไปพร้อมเพื่อกำเนิดดิรัจฉาน เป็นไปพร้อมเพื่อบริวารแห่งเปรต ดังนี้ ๑-
เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ความเป็นอาสวณปัจจัยบางอย่าง ก็มีอยู่นะสิ

[๑๘๑๕] ส. ความเป็นอาสวณปัจจัยอะไรๆ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

@๑. อ. อฏฐก. ข้อ ๑๓๐ หน้า ๒๕๒

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ความดำริผิด ฯลฯ
ความตั้งใจผิด อันบุคคลเสพแล้ว อบรมแล้ว ทำให้มากแล้ว ฯลฯ
เป็นไปพร้อมเพื่อบริวารแห่งเปรต ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ความเป็นอาสวณปัจจัยบางอย่าง ก็มีอยู่นะสิ

[๑๘๑๖] ส. ความเป็นอาสวณปัจจัยอะไรๆ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ความเห็นชอบอัน
บุคคลเสพแล้ว อบรมแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมหยังลงสู่อมตะ มี
อมตะเป็นที่ไปในเบื้องหน้า มีอมตะเป็นปริโยสาน ดังนี้ เป็นสูตร
มีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าเช่นนั้น ความเป็นอาสวณปัจจัยบางอย่าง ก็มีอยู่นะสิ

[๑๘๑๗] ส. ความเป็นอาสวณปัจจัยอะไรๆ ไม่มีหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระผู้มีพระภาคได้ตรัสไว้ว่า ดูกรภิกษุทั้งหลาย ความดำริชอบอัน
บุคคลเสพแล้ว อบรมแล้ว ทำให้มากแล้ว ฯลฯ ความตั้งใจชอบ
อันบุคคลเสพแล้วโดยมาก อบรมแล้ว ทำให้มากแล้ว ย่อมหยังลง
สู่อมตะ มีอมตะที่เป็นไปเบื้องหน้า มีอมตะเป็นปริโยสาน ดังนี้
เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ถ้าอย่างนั้น ความเป็นอาเสวนปัจฉิมอย่าง ก็มีอยู่ละสิ
อาเสวนปัจฉิมตกตา จบ.

@๑. อ. อฏฐก. ข้อ ๑๓๐ หน้า ๒๕๒

ขณิกกถา

[๑๘๗๘] สกวาที ธรรมทั้งปวงเป็นไปในขณะจิตอันหนึ่ง หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. มหาปฐพี มหาสมุทร ขุนเขาสิเนรุ น้ำ ไฟ ลม หญา ไม้ และไม้

เจ้าป่า ล้วนดำรงอยู่ในจิต หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๗๙] ส. ธรรมทั้งปวงเป็นไปในขณะแห่งจิตอันหนึ่ง หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. จักขยตนะเกิดพร้อมกับจักขุวิญญาณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. จักขยตนะเกิดพร้อมกับจักขุวิญญาณ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

ส. ท่านพระสารีบุตร ได้กล่าวคำนี้ไว้ว่า อาวุโส จักขุอันเป็นธรรมภายใน
ยังมีได้แตกไป แต่รูปอันเป็นธรรมภายนอกยังมีได้มาสู่คลอง และ
การประมวลที่สมกันก็ยังไม่มีความปรากฏแห่งความเป็นวิญญาณ
ที่สมกันก็ยังไม่มาก่อน จักขุอันเป็นธรรมภายในยังมีได้แตกไปด้วย
รูปอันเป็นธรรมภายนอกมาสู่คลองด้วย แต่การประมวลที่สมกันยังไม่
มีความปรากฏแห่งความเป็นวิญญาณที่สมกันก็ยังไม่มาก่อน ก็ใน
กาลใดแล จักขุอันเป็นธรรมภายในยังมีได้แตกไปด้วย รูปอันเป็น
ธรรมภายนอกก็มาสู่คลองด้วย การประมวลที่สมกันก็มีด้วย อย่างนี้
ความปรากฏแห่งความเป็นวิญญาณที่สมกันจึงมี ดังนี้ ๑- เป็นสูตรมี
อยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

@๑. ม. ม. ข้อ ๓๔๖ หน้า ๓๕๘

ส. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า จักขยตนะเกิดพร้อมกับจักขุวิญญาณ

[๑๘๘๐] ส. โสตายตนะ ฯลฯ ฆณายตนะ ฯลฯ ชิวหายตนะ ฯลฯ กายายตนะ
เกิดพร้อมกับกายวิญญาณ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. กายายตนะเกิดพร้อมกับกายวิญญาณ หรือ?

ป. ปรากฏแล้ว

๘. ท่านพระสารีบุตรได้กล่าวคำนี้ไว้ว่า อาวุโส กายอันเป็นธรรมภายใน
ยังมีได้แตกไป แต่โณฐัพพะอันเป็นธรรมภายนอกยังไม่มาสู่คลอง
และการประมวลที่สมกันก็ยังมี ฯลฯ กายอันเป็นธรรมภายใน
ยังมีได้แตกไปด้วย โณฐัพพะอันเป็นธรรมภายนอกก็มาสู่คลอง
ด้วย แต่การประมวลที่สมกันก็ยังมี ฯลฯ ก็ในกาลใดแล กายอัน
เป็นธรรมภายในยังมีได้แตกไปด้วย โณฐัพพะก็มาสู่คลองด้วย
การประมวลที่สมกันก็มีด้วย อย่างนี้ ความปรากฏแห่งความเป็น
วิญญานที่สมกันจึงมี ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. ถ้าอย่างนั้น ก็ไม่พึงกล่าวว่า กายของตนะเกิดพร้อมกับกายวิญญาน

[๑๘๘๑] ป. ไม่พึงกล่าวว่า ธรรมทั้งปวงเป็นไปในขณะจิตอันหนึ่ง หรือ?

๘. ถูกแล้ว

ป. ธรรมทั้งปวง เทียง ยั่งยืน แน่นอน มีอันไม่แปรปรวนไปเป็นธรรมดา
หรือ?

๘. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ป. ถ้าอย่างนั้น ธรรมทั้งปวงก็เป็นไปในขณะจิตอันหนึ่ง นะสิ

ขณิกกถา จบ.

วรรคที่ ๒๒ จบ.

วรรคที่ ๒๓

เอกาธิปายกถา

[๑๘๘๒] สกวาที บุคคลพึงเสพเมถุนธรรมด้วยความประสงค์อย่างเดียวกัน หรือ?

ปรวาทิ ถูกแล้ว

๘. พึงเป็นผู้มิใช่สมณะ พึงเป็นผู้มิใช่ภิกษุ พึงเป็นผู้มีรากอันขาดแล้ว พึง
เป็นปราชิก ด้วยความประสงค์อย่างเดียวกัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๘๓] ๘. บุคคลพึงเสพเมถุนธรรมด้วยความประสงค์อย่างเดียวกัน หรือ?

ป. ถูกแล้ว

๘. พึงฆ่าสัตว์ พึงลักทรัพย์ พึงพูดเท็จ พึงพูดส่อเสียด พึงพูดคำหยาบ
พึงพูดเพ้อเจ้อ พึงตัดที่ต่อ พึงปล้นใหญ่ พึงปล้นเฉพาะเรือนหลังหนึ่ง
พึงดักที่ทางเปลี่ยว พึงผิณเมียท่าน พึงทำการฆ่าชาวบ้าน พึงทำการฆ่า
ชาวนิคม ด้วยความประสงค์อย่างเดียวกัน หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

เอกาธิปายกถา จบ.

อรหันตวันฉกกา

[๑๘๘๔] สกวาที อมนุษย์ทั้งหลาย เสพเมถุนธรรมโดยเพศแห่งพระอรหันต์ทั้งหลาย
ได้ หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. อมนุษย์ทั้งหลาย มาสัตว์ ฯลฯ ลักทรัพย์ พุคเทจ พุคส่อเสียด
พุดคำหยาบ พุคเพื่อเจ้อ คัดที่ต่อ ปล้นใหญ่ ปล้นเฉพาะเรือนหลัง
หนึ่ง คัดที่ทางเปลี่ยว ผิดเมียท่าน ทำการฆ่าชาวบ้าน ฯลฯ ทำการฆ่า
ชาวนิกม โดยเพศแห่งพระอรหันต์ได้ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

อรหันตวันฉกกา จป.

อิสสริยกามการิกากกา

[๑๘๘๕] สกวาที พระโพธิสัตว์ ไปสู่วินิบาต เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่
หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. พระโพธิสัตว์ ไปสู่่นรค คือ ไปสู่สัจฉิวนรค ไปสู่กาลสุดตนรค
ไปสู่ตปานนรค ไปสู่ตปานนรค ไปสู่สังฆาฏกนรค ไปสู่โรจวนรค
ฯลฯ ไปสู่อวิจिनรค เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๘๖] ส. พระโพธิสัตว์ ไปสู่วินิบาต เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า พระโพธิสัตว์ ไปสู่วินิบาตกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่ ดังนี้
เป็นสูตรมียอยู่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. หากว่า คำว่า พระโพธิสัตว์ ไปสู่วินิบาต เหตุกระทำความใคร่ในความ
เป็นใหญ่ ดังนี้ ไม่เป็นสูตรมียอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระโพธิสัตว์
ไปสู่วินิบาต เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่

[๑๘๘๗] ส. พระโพธิสัตว์ ยังลงสู่ความเป็นผู้นอนในครรภ์ เหตุกระทำความใคร่ใน
ความเป็นใหญ่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโพธิสัตว์ พึงเข้าถึงนรค พึงเข้าถึงกำเนิดดิรัจฉาน เหตุกระทำ
ความใคร่ในความเป็นใหญ่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๘๘] ส. พระโพธิสัตว์ยังลงสู่ความเป็นผู้นอนในครรภ์ เหตุกระทำความใคร่ใน
ความเป็นใหญ่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโพธิสัตว์มีฤทธิ์ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระโพธิสัตว์มีฤทธิ์ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโพธิสัตว์ได้อบรมอิทธิบาทคือฉันทะหรือ ฯลฯ ได้อบรมอิทธิบาท
คือวิริยะ ฯลฯ อิทธิบาทคือจิตตะ ฯลฯ อิทธิบาทคือวิมังสา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระโพธิสัตว์ยังลงสู่ความเป็นผู้นอนในครรภ์ เหตุกระทำความใคร่
ในความเป็นใหญ่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า พระโพธิสัตว์ยังลงสู่ความเป็นผู้นอนในครรภ์ เหตุกระทำความ
ใคร่ในความเป็นใหญ่ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. หากว่า คำว่า พระโพธิสัตว์ ยังลงสู่ความเป็นผู้นอนในครรภ์ เหตุ
กระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่ ดังนี้ ไม่เป็นสูตรมีอยู่จริง ก็ต้อง
ไม่กล่าวว่า พระโพธิสัตว์ยังลงสู่ความเป็นผู้นอนในครรภ์ เหตุกระทำ
ความใคร่ในความเป็นใหญ่

[๑๘๘๙] ส. พระโพธิสัตว์ได้ทำทุกกรกิริยา เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโพธิสัตว์กลับมาสู่ความเห็น ว่า โลกเที่ยง กลับมาสู่ความเห็น ว่า
โลกไม่เที่ยง ว่าโลกมีที่สุด ฯลฯ ว่าโลกไม่มีที่สุด ว่าชีพอันนั้นสรีระ
ก็อันนั้น ว่าชีพเป็นอื่นสรีระก็เป็นอื่น ว่าสัตว์เบื้องหน้าแต่มีระย่อม
เกิดอีก ว่าสัตว์เบื้องหน้าแต่มีระย่อมไม่เกิดอีก ว่าสัตว์เบื้องหน้าแต่
มีระย่อมเกิดอีกก็มี ไม่เกิดอีกก็มี ฯลฯ ว่าสัตว์เบื้องหน้าแต่มีระย่อมเกิดอีก
ก็ไม่ใช่ ไม่เกิดอีกก็ไม่ใช่ ดังนี้ เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่
หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

[๑๘๙๐] ส. พระโพธิสัตว์ได้ทำทุกกรกิริยา เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า พระโพธิสัตว์ ได้ทำทุกกรกิริยา เหตุกระทำความใคร่ในความ
ใหญ่ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. หากว่า คำว่า พระโพธิสัตว์ ได้ทำทุกกรกิริยา เหตุกระทำความใคร่ใน
ความเป็นใหญ่ ไม่เป็นสูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระโพธิสัตว์
ได้ทำทุกกรกิริยา เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่

[๑๘๕๑] ส. พระโพธิสัตว์ได้ทำความเพียรอย่างอื่นอีก อุทิศศาสดาอื่น เหตุกระทำ
ความใคร่ในความเป็นใหญ่ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. พระโพธิสัตว์กลับมาสู่ความเห็น ว่า โลกเที่ยง ฯลฯ ว่าสัตว์เบื้องหน้าแต่
มรณะเกิดอีกก็ไม่ใช่ ไม่เกิดอีกก็ไม่ใช่ ดังนี้ เหตุกระทำความใคร่ใน
ความเป็นใหญ่ หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. พระโพธิสัตว์ อุทิศศาสดาอื่น เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่
หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. คำว่า พระโพธิสัตว์อุทิศศาสดาอื่น เหตุกระทำความใคร่ในความเป็น
ใหญ่ ดังนี้ เป็นสูตรมีอยู่จริง หรือ?

ป. ไม่มี

ส. หากว่า คำว่า พระโพธิสัตว์อุทิศศาสดาอื่น เหตุกระทำความใคร่ในความ
เป็นใหญ่ ดังนี้ ไม่เป็นสูตรมีอยู่จริง ก็ต้องไม่กล่าวว่า พระโพธิสัตว์
อุทิศศาสดาอื่น เหตุกระทำความใคร่ในความเป็นใหญ่
อิสสรียกามการิกากถา จบ.

รากปฐูปกาทิกถา

[๑๘๕๒] สกวาที ธรรมมิใช่ราคะ แต่เทียบด้วยราคะ มีอยู่หรือ?

ปรวาที ถูกแล้ว

ส. ธรรมมิใช่ผัสสะ แต่เทียบด้วยผัสสะ มีอยู่หรือ ธรรมมิใช่เวทนา แต่
เทียบด้วยเวทนา มีอยู่หรือ ธรรมมิใช่สัญญา แต่เทียบด้วยสัญญา มีอยู่
หรือ ธรรมมิใช่เจตนา แต่เทียบด้วยเจตนามีอยู่หรือ ธรรมมิใช่จิต แต่
เทียบด้วยจิตมีอยู่หรือ ธรรมมิใช่ศรัทธาแต่เทียบด้วยศรัทธามีอยู่หรือ
ธรรมมิใช่วิริยะแต่เทียบด้วยวิริยะมีอยู่หรือ ธรรมมิใช่สติแต่เทียบด้วย
สติมีอยู่หรือ ธรรมมิใช่สมาธิแต่เทียบด้วยสมาธิมีอยู่หรือ ธรรมมิใช่
ปัญญาแต่เทียบด้วยปัญญา มีอยู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. ธรรมมิชฺโฑสะแต่เทียบด้วยโฑสะมียู่หรือ ธรรมมิชฺโหมะแต่เทียบด้วยโหมะมียู่หรือ ธรรมมิชฺกิเลส แต่เทียบด้วยกิเลสมียู่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. ธรรมมิชฺผัสสะ แต่เทียบด้วยผัสสะ มียู่หรือ ฯลฯ ธรรมมิชฺปัญญา แต่เทียบด้วยปัญญา มียู่หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

รากปฐวิรูปาทิกถา จบ.

อปฺริณิพฺพันฺนกถา

[๑๘๕๓] สกฺวาที รูปเป็นอปฺริณิพฺพันฺนะ หรือ

ปรวาทิ ถูกแล้ว

ส. รูปมิชฺของไม่เที่ยง มิชฺสังขตะ มิชฺธรรมชาติที่อิงอาศัยเกิดขึ้น มิชฺธรรมชาติมีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มิชฺธรรมชาติที่มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มิชฺธรรมชาติที่มีความคลายไปเป็นธรรมดา มิชฺธรรมชาติที่มีความดับไปเป็นธรรมดา มิชฺธรรมชาติที่มีความแปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่ฟังกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. รูปเป็นของไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อิงอาศัยเกิดขึ้น มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความคลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็นธรรมดา มิชฺหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า รูปเป็นของไม่เที่ยง เป็นสังขตะ ฯลฯ มีความแปรไปเป็นธรรมดา ก็ต้องไม่กล่าวว่า รูปเป็นอปฺริณิพฺพันฺนะ ดังนี้

[๑๘๕๔] ส. ทุกข์เท่านั้น เป็นอปฺริณิพฺพันฺนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นพระผู้มีพระภาคตรัสว่าเป็นทุกข์ (และ) รูปก็ไมเที่ยง มิชฺหรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นพระผู้มีพระภาคตรัสว่าเป็นทุกข์ (และ) รูปก็ไมเที่ยง ก็ต้องไม่กล่าวว่า ทุกข์เท่านั้นเป็นอปฺริณิพฺพันฺนะ

[๑๘๕๕] ส. เวทนา ฯลฯ สัญญา สังขาร วิญญาน ฯลฯ จักขยตนะ ฯลฯ

ธัมมายตนะ ฯลฯ จักขุธาตุ ฯลฯ ธัมมธาตุ ฯลฯ จักขุนทริยฺ ฯลฯ

[๑๘๕๖] ส. อัญญาตาวิทริยฺ เป็นอปฺริณิพฺพันฺนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. อัญญาตาวินทริย์ มิใช่ธรรมชาติที่ไม่เที่ยง ฯลฯ มิใช่ธรรมชาติที่มีความ
แปรไปเป็นธรรมดา หรือ?

ป. ไม่พึงกล่าวอย่างนั้น ฯลฯ

ส. อัญญาตาวินทริย์ เป็นธรรมชาติไม่เที่ยง เป็นสังขตะ ฯลฯ มีความแปร
ไปเป็นธรรมดา มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า อัญญาตาวินทริย์เป็นธรรมชาติไม่เที่ยง เป็นสังขตะ อิงอาศัย
เกิดขึ้น มีความสิ้นไปเป็นธรรมดา มีความเสื่อมไปเป็นธรรมดา มีความ
กลายไปเป็นธรรมดา มีความดับไปเป็นธรรมดา มีความแปรไปเป็น
ธรรมดา ก็ต้องไม่กล่าวว่า อัญญาตาวินทริย์ เป็นอปรินิพัตตนะ

[๑๘๕๑] ส. ทุกข์เท่านั้น เป็นปรินิพัตตนะ หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นพระผู้มีพระภาคตรัสว่าเป็นทุกข์ (และ) อัญญา-
ตาวินทริย์ก็ไม่เที่ยง มิใช่หรือ?

ป. ถูกแล้ว

ส. หากว่า สิ่งใดไม่เที่ยง สิ่งนั้นพระผู้มีพระภาคตรัสว่าเป็นทุกข์ (และ)
อัญญาตาวินทริย์ก็ไม่เที่ยง ก็ต้องไม่กล่าวว่า ทุกข์เท่านั้นเป็นปรินิพัตตนะ
อปรินิพัตตนกลา จป
วรรคที่ ๒๑ จป
บุพทกปัณณาสก์ จป

อุทาน

มหา นิยาโม อนุสยา นิคฺคโห บุพทกปณฺจมา

ปรปฺปปฺวาทมทฺทนา สุตตมฺลสมาคิตา

อุชฺชโชนา สตฺถุสมเย กถาวตฺถุปฺปกรณเ

กถาวตฺถุปฺปกรณํ มี ๕ ปิณณาสกํ คือ

(๑) มหาปิณณาสกํ

(๒) นิยามปิณณาสกํ

(๓) อนุสยปิณณาสกํ

(๔) นิคคหปิณณาสกํ

(๕) บุพทกปิณณาสกํ

อันพระโมคคัลลิตฺตฺรติสสเถระทำพระสูตรให้เป็นมูลตั้งไว้ ให้เป็นเครื่องอภัย

ปรปฺปปฺวาท พฺร้งโพรงอยู่ในพระพุทฺธศาสนา

กถาวตฺถุปฺปกรณํ ๑๕ ภาณวาร จป

